

Bible. N. J.
"

THE NEW TESTAMENT

IN THE

ORIGINAL GREEK

THE TEXT REVISED BY

BROOKE FOSS WESTCOTT, D.D.

CANON OF PETERBOROUGH, AND REGIUS PROFESSOR OF DIVINITY, CAMBRIDGE

AND

FENTON JOHN ANTHONY HORT, D.D.

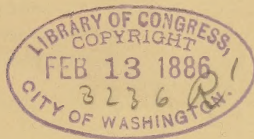
HULSEAN PROFESSOR OF DIVINITY, CAMBRIDGE

REVISED AMERICAN EDITION

WITH AN INTRODUCTION

By PHILIP SCHAFF, D.D., LL.D.

PROFESSOR IN THE UNION THEOLOGICAL SEMINARY, NEW YORK
PRESIDENT OF THE AMERICAN BIBLE REVISION COMMITTEE

NEW YORK

HARPER & BROTHERS, FRANKLIN SQUARE

1886

BS1965
1886

*ALIORUM LITTERAE SUNT EIUSMODI UT NON PARUM
MULTOS PAENITUERIT INSUMPTAE IN ILLIS OPERAE....
AT FELIX ILLE QUEM IN HISCE LITTERIS MEDITANTEM
MORS OCCUPAT. HAS IGITUR TOTO PECTORE SITIAMUS
OMNES, HAS AMPECTAMUR, IN HIS IUGITER VERSE-
MUR, HAS EXOSCULEMUR, HIS DEMUM IMMORIAMUR,
IN HAS TRANSFORMEMUR, QUANDOQUIDEM ABEUNT STU-
DIA IN MORES. . . . HAE TIBI SACROSANCTAE MENTIS
ILLIUS VIVAM REFERUNT IMAGINEM, IPSUMQUE CHRIS-
TUM LOQUENTEM, SANANTEM, MORIENTEM, RESURGEN-
TEM, DENIQUE TOTUM ITA PRAESENTEM REDDUNT, UT
MINUS VISURUS SIS SI CORAM OCULIS CONSPICIAS.*

ERASMUS

MDXVI

Copyright, 1881, by HARPER & BROTHERS.

Copyright, 1886, by HARPER & BROTHERS.

GENERAL CONTENTS.

	PAGE
INTRODUCTION TO THE AMERICAN EDITION	vii
THE GOSPEL	
ACCORDING TO MATTHEW	3
ACCORDING TO MARK	72
ACCORDING TO LUKE	114
ACCORDING TO JOHN	187
THE ACTS OF THE APOSTLES	245
THE CATHOLIC EPISTLES	
OF JAMES	317
OF PETER I.	324
OF PETER II.	331
OF JOHN I.	336
OF JOHN II.	344
OF JOHN III.	345
OF JUDE	346
THE EPISTLES OF PAUL	
TO THE ROMANS	351
TO THE CORINTHIANS I.	378
TO THE CORINTHIANS II.	403
TO THE GALATIANS	420
TO THE EPHESIANS	429
TO THE PHILIPPIANS	438
TO THE COLOSSIANS	445
TO THE THESSALONIANS I.	452
TO THE THESSALONIANS II.	458
TO THE HEBREWS	462
TO TIMOTHY I.	484
TO TIMOTHY II.	491
TO TITUS	496
TO PHILEMON	499
THE APOCALYPSE OF JOHN	503

PREFACE TO THE REVISED EDITION.

THIS edition differs from the first by the following improvements :

1. The TEXT of the Greek Testament is corrected. Notwithstanding the extraordinary care and accuracy of the editors, a number of typographical errors and inconsistencies remained in the first edition. Dr. Hort kindly prepared and sent me a full list of them, and this edition is now conformed page for page and word for word to the corrected London edition.

2. The list of QUOTATIONS FROM THE OLD TESTAMENT has been transferred for convenience' sake from the second volume to this.

3. The INTRODUCTION to the American Edition has been revised and brought up to date. It was written and published before the *Introduction and Appendix* of Westcott and Hort appeared. Fortunately, it does not interfere with this, but supplies just such preliminary information as their second volume presupposes. It has therefore been retained at the wish of the publisher. Those who desire fuller information on the subject of textual criticism may consult the second volume of Westcott and Hort (which is likewise published by Messrs. Harper & Brothers), and the writer's *Companion to the Greek Testament, and the English Version* (published by the same firm, revised edition, 1885).

PHILIP SCHAFF.

UNION THEOL. SEMINARY, NEW YORK, Jan., 1886.

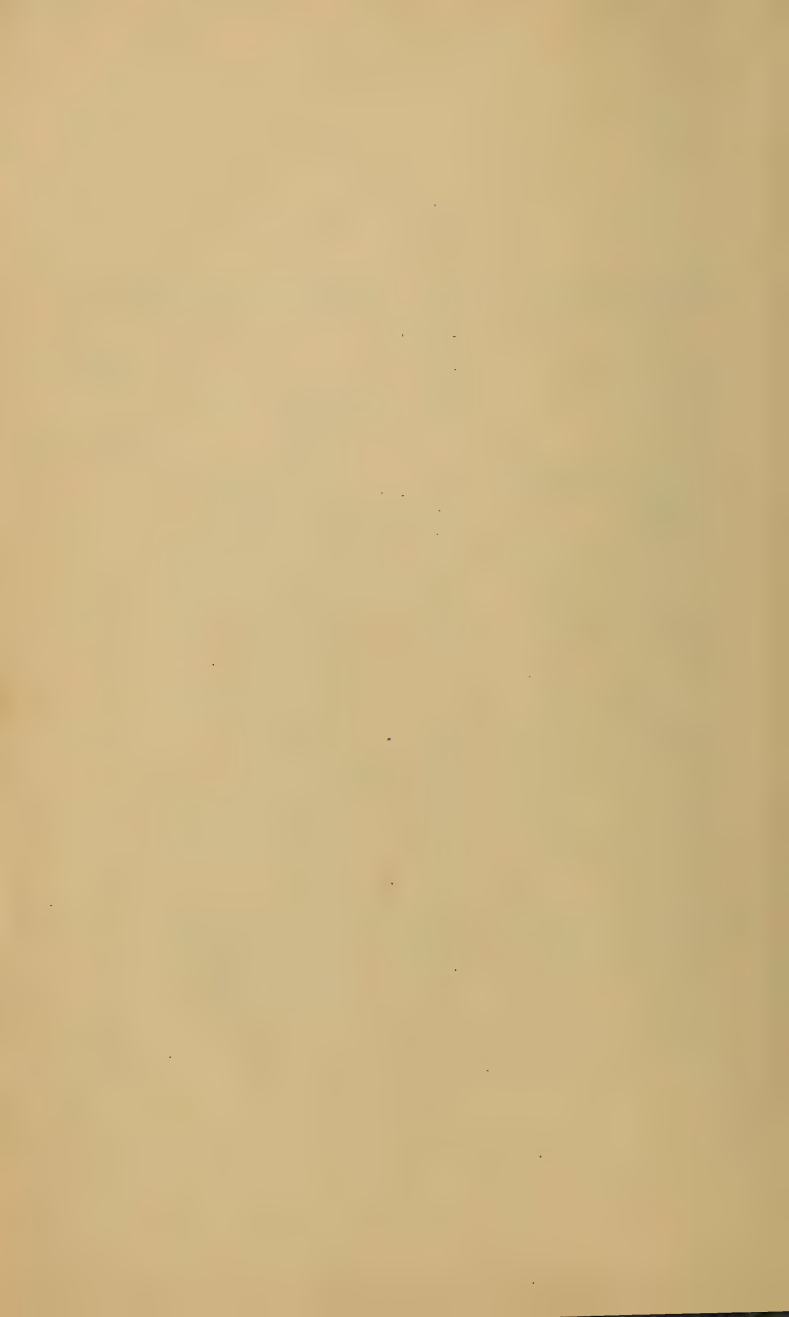

CONTENTS

OF THE

INTRODUCTION TO THE AMERICAN EDITION.

	Page		Page
MERITS OF THE EDITION	vii	4. CLASSES OF VARIATIONS	lviii
LITERATURE	ix	Omissions	lviii
I. SOURCES OF THE GREEK		Additions	lviii
TEXT OF THE NEW TES-		Substitutions	lxii
TAMENT	xi	5. OBJECT OF CRITICISM	lxii
1. THE GREEK MANUSCRIPTS	xii	6. RULES OF CRITICISM	lxiii
A. Uncial Manuscripts	xiv	7. APPLICATION OF THE RULES	lxiv
B. Cursive Manuscripts	xxxiii	III. THE PRINTED EDITIONS	
2. THE ANCIENT VERSIONS	xxxiv	OF THE GREEK TEXT	lxv
A. Syriac Versions	xxxvi	1. FIRST PERIOD: THE TEX-	
B. Latin Versions	xl	TUS RECEPTUS. FROM	
C. Old Egyptian, or Cop-		ERASMUS AND BEZA TO	
tic, Versions	xlvi	BENGEL AND WETSTEIN,	
D. Æthiopic Version	xlvi	A.D. 1516-1750	lxvi
E. Gothic Version	xlvi	2. SECOND PERIOD: TRANSI-	
F. Armenian Version	xlix	TION FROM THE TEXTUS	
3. PATRISTIC QUOTATIONS	xlix	RECEPTUS TO THE UNCIAL	
A. Greek Fathers	l	TEXT. FROM GRIESBACH	
B. Latin Fathers	li	TO LACHMANN, A.D. 1770-	
II. THE VARIATIONS AND		1830	lxxviii
TEXTUAL CRITICISM	lii	3. THIRD PERIOD: THE PRIM-	
1. ORIGIN OF VARIATIONS	lii	ITIVE TEXT. FROM LACH-	
2. NUMBER OF VARIATIONS	lii	MANN AND TISCHENDORF	
3. VALUE OF VARIATIONS	lii	TO WESTCOTT AND HORT,	
		A.D. 1830-1881	lxxx
		INDEX TO NOTATION	lxxxviii

INTRODUCTION
TO THE
AMERICAN EDITION

BY
PHILIP SCHAFF

INTRODUCTION
TO THE
AMERICAN EDITION.
BY
PHILIP SCHAFF.

Merits of the Edition.

THE year of our Lord 1881 marks an epoch in the history of the New Testament. It is the birthyear both of the purest English translation and of the purest Greek text of that little book which contains the inspired message of God's wisdom and love to mankind, and which forms the highest standard of Christian faith and duty.

The coincidence is remarkable. The original and the translation were matured during the same long period by harmonious, though independent, co-operation. The Editors of the Greek text were members of the English New Testament Company of Revisers; the English and American Revisers had the confidential use of advanced proof-sheets of this edition of the Greek text as they proceeded, and their translation is more nearly conformed to it than to any other printed edition from Erasmus and Beza down to Tischendorf and Tregelles.

The *Textus Receptus*, so called, was announced to the world by the Leyden publishers in 1633, with the bold

declaration, "*Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum.*" I venture to introduce the Greek Testament of Westcott and Hort with the modest assertion, *Hic habes textum omnium editionum antiquissimum et purissimum.* It is based exclusively on documentary evidence, and on the most careful comparison of all the ancient sources of the text as they have been collected and made available by the indefatigable diligence of former editors, especially of Lachmann, Tischendorf, and Tregelles. It embodies the results of the combined labours of more than a quarter of a century. It will, of course, not supersede the large editions which contain the whole critical apparatus; but it will take its rank at once among the best standard editions of the Greek Testament.

I became personally acquainted with the editors and their work at Harrow, in 1869, and saw them afterwards repeatedly at Cambridge, London, and Peterborough. I formed such a favourable opinion of the value of their labours that I engaged from them and their publisher (Mr. Macmillan) duplicate plates for an American edition, which is now published by the Messrs. Harper & Brothers. This opinion ripened into conviction by constant use, since 1870, of proof-sheets of this text, in my edition of Lange's "Commentary on John" (see the critical notes), in my exegetical lectures, and in my labours as a member of the Revision Committee.

Drs. Westcott and Hort are ranked in England among the best Greek and Biblical scholars. Dr. Hort (born 1828; educated at Rugby School and Trinity College, Cambridge) is Hulsean Professor of Divinity in the University of Cambridge (since 1878). He is probably more familiar with the textual history of the Greek Testament than any other

man living. He exerted great influence in the Revision Company on all matters of reading. His *Two Dissertations on μονογενὴς Θεός and on the Constantinopolitan Creed* (1876) evince a rare degree of patristic learning and critical acumen. Doctor Westcott (born 1825; educated at Trinity College, Cambridge) is Regius Professor of Divinity at Cambridge (since 1870), and Canon of Westminster (since 1883). He is the author of several able and useful works, as a *History of the English Bible*; a *History of the Canon of the New Testament*; an *Introduction to the Study of the Gospels*; a *Commentary on the Gospel of John*; and one on the *Epistles of John*.

These two scholars have been in constant correspondence with each other, and kept a journal of their discussions of all the important textual questions. Few works have ever been prepared with so much labour, care, and devotion as their edition of the Greek Testament, begun in 1853 and finished in 1881.

Literature.

The chief authorities for the topics discussed in this introduction are the following works:

JO. JAC. WETSTEIN: *Η Καινὴ Διαθήκη. Novum Testamentum Græcum editionis receptæ cum lectionibus variantibus*, etc. Amstel. 1751-52, 2 tom. fol. Prolegomena in tom. i. pp. 1-222.

JO. JAC. GRIESBACH: *Novum Testamentum Græce. Ed. 2da. Halæ Sax. et Lond. 1796-1806, 2 vols. 8vo. Ed. tertiam emend. et auctam cur. David Schulz. Vol. i. Berolini, 1827. Præfationes et Prolegomena, vol. i. pp. iii.-lvi. i.-cxxvii. Also his Symbolæ Criticæ (1785-93), with his Meletemata, and Commentarius Criticus in Textum Græcum N. T. (1798 and 1811).*

CAR. LACHMANN: *Novum Testamentum Græce et Latine. Berolini, 1842-50, 8vo. Præfatio, vol. i. pp. v.-lvi.; vol. ii. pp. iii.-xxvi. Comp. also Lachmann's article in explanation and defence of his critical system, in the Studien und Kritiken for 1830, No. IV., pp. 817-845.*

AEN. FRID. CONST. TISCHENDORF: *Novum Testamentum Græc.* *Ad antiquissimos testes denuo recensuit, apparatus criticum omni studio perfectum apposuit, commentationem isagogicam prætexuit. Editio septima*, Lips. 1859, 2 vols. 8vo. Prolegomena, vol. i. pp. xiii.-cclxxviii. The text of this edition is superseded by the *editio octava critica maior*, Lips. 1869-72, 2 vols. The new Prolegomena, which the author did not live to finish, were prepared by Dr. GREGORY, aided by the late Dr. EZRA ABBOT, and form the third vol. of the 8th critical ed. (Pars prior, Lips. 1884).

SAMUEL PRIDEAUX TREGELLES: *The Greek New Testament, edited from Ancient Authorities, with the Latin Version of Jerome, from the Codex Amiatinus*. London, published in parts from 1857 to 1879, 1 vol. 4to. The 7th part (published in 1879, after the death of Dr. Tregelles) contains the Prolegomena, with Addenda and Corrigenda, compiled and edited by Rev. Dr. Hort and Rev. A. W. Streane. Comp. also TREGELLES: *Account of the Printed Text of the Greek New Testament, with Remarks on its Revision upon Critical Principles*. London, 1854. And the first part (prepared by Tregelles) of the fourth volume of Horne's *Introduction to the Holy Scriptures*, 10th ed. London, 1856; 14th ed. 1877; also published separately as an *Introduction to the Textual Criticism of the New Testament*, London, 1856, etc.

HENRY ALFORD: *The Greek Testament*. London, 6th ed. 1868, etc. Prolegomena, vol. i. chaps. vi. and vii. pp. 73-148.

ED. REUSS: *Bibliotheca Novi Testamenti Græci*. Brunsvigæ, 1872 (pp. 313). The most complete list of all the printed editions of the Greek Testament, supplemented by Dr. Isaac H. Hall in Schaff's *Companion to the Gr. Test.* pp. 497-524.

FR. H. AMBROSE SCRIVENER: *A Plain Introduction to the Criticism of the New Testament*. London, 1861; 2d ed. 1874; 3d ed. 1883 (712 pages).

C. E. HAMMOND. *Outlines of Textual Criticism Applied to the New Testament*. Oxford, 1872; 2d ed. 1876.

The second volume of WESTCOTT and HORT's *Greek Test.* contains the critical Introduction and Appendix. London and N. Y. 1881.

The Critical Introductions to the New Testament by HUG, DE WETTE, BLEEK, REUSS (5th ed. 1874), HOLTZMANN (1885); and several articles on Bible Text in Herzog's *Real-Encyk.* (new ed. ii. 400-437), and Smith's *Dict. of the Bible* (iii. 2112-2139, Amer. ed.); an essay of Dr. EZRA ABBOT in *Anglo-Ameri-*

can Bible Revision, Philadelphia, 2d ed. 1879 (pp. 86-98); the third part of EDWARD C. MITCHELL'S *Critical Handbook*, Andover, 1880 (pp. 67-143).

I. SOURCES OF THE TEXT OF THE NEW TESTAMENT.

The original autographs* of the apostolic writings are lost beyond all reasonable hope of discovery, and are not even mentioned by the post-apostolic authors as being extant anywhere, or as having been seen by them.† They perished, probably before the close of the first century, with the brittle paper then in ordinary use (the Egyptian papyrus), like all other ancient writings (with the exception of a few that were accidentally preserved in Egyptian tombs and mummies, or under the lava of Vesuvius at Herculaneum and Pompeii). God has not chosen to exempt the Bible by a miracle from the fate of other books, but has wisely left room for the diligence and research of man, who is responsible for the use of all the facilities within his reach for the study of the Bible. He has not provided for inspired transcribers any more than inspired printers, nor for infallible translators any more than infallible commentators and readers. He wastes no miracles. He desires free and intelligent worshippers. "The letter killeth, but the spirit giveth life." The Bible, in its origin and history, is a human as well as a divine book, and must be studied under this twofold aspect. It is the incarnation of God's truth, and reflects the divine-human person

---

* *Autographa, ἀρχέτυπα, ἰδιόχειρα.*

† On the disputed passage of Tertullian, who speaks of *ipsæ authenticæ litteræ Apostolorum*, see Scrivener, p. 504 (third ed.).

of Christ, to whom it bears witness as the Alpha and Omega, as the Way, the Life, and the Truth. Even if we had the apostolic autographs, there would be room for verbal criticism, since they, like other ancient books, were written as a continuous whole, without accents, without punctuation, without division of sentences or words, without titles and subscriptions, without even the name of the author unless it was part of the text itself.

In the absence of the autographs, we must depend upon copies, or secondary sources. But these are, fortunately, far more numerous and trustworthy for the Greek Testament than for any ancient classic. "In the variety and fulness of the evidence on which it rests, the text of the New Testament stands absolutely and unapproachably alone among ancient prose writings." (Westcott and Hort.)

The sources of the text are threefold: Manuscript Copies, Ancient Versions, and Patristic Quotations.

1. THE GREEK MANUSCRIPTS.

The Manuscripts, or Codices,* are the direct and most important sources. They number now about two thousand, counting all classes, and many new ones may yet be discovered.† They differ in age, extent, and value. They

---

* *Codex*, or *caudex*, means, originally, *the trunk of a tree, stock, stem*; then a *block of wood* split or sawn into planks, leaves, or tablets, and fastened together; hence a *book*, as the ancients wrote on tablets of wood smeared with wax, the leaves being laid one upon another. The Hebrew manuscripts are in rolls.

† The total number of uncial and cursive MSS., including lectionaries, recorded by Dr. Scrivener in his third edition (1883, p. xxx.), amounts to 2094, inclusive of 300 cursives discovered by Dean Burgon in 1883. Most of the MSS. are in Italy,

were written between the fourth and sixteenth centuries; the oldest date from the middle of the fourth century, and rest, of course, on still older copies. Few manuscripts of Greek or Roman classics are older than the ninth or tenth century. The Medicean MS. of Virgil is of the fourth century, the Vatican MS. of Dion Cassius of the fifth. The oldest MSS. of Æschylus and Sophocles date from the tenth, those of Euripides from the twelfth century. The oldest complete copy of Homer is from the thirteenth century, though considerable papyrus fragments have been recently discovered which may date from the fifth or sixth. Some MSS. cover the whole New Testament, some only parts; and hence they are divided into five or six classes, according as they contain the Gospels, or the Acts, or the Catholic Epistles, or the Pauline Epistles, or the Apocalypse, or only the Scripture lessons from the Gospels or Acts and Epistles (the lectionaries). Those which cover more than one of these classes, or the whole New Testament, are numbered in the lists two, three, or more times. The Gospel MSS. are the most numerous, those of the Apocalypse the least numerous. Some MSS. are written with great care, some contain many errors of transcribers. Most of them give the Greek text only, a few the Latin version also (hence called *codices bilingues* or *Græco-Latini*), e. g. Cod. D (or Bezae) for the Gospels and Acts, Cod. D (Claromontanus) for the Pauline Epistles, and Cod. Δ (Sangallensis) for the Gospels. They were written in the East, mostly in Alexandria and Constantinople; for in Europe

England, and France. Next come Turkey, Germany, and Russia.

See the lists in Scrivener (p. 661, third ed.), which, however, are not very accurate.

(with the exception of Greece, Lower Italy, and Sicily) the knowledge of the Greek language disappeared after the fifth century till the revival of learning in the fifteenth, and the Latin Vulgate supplied the place of the Greek and Hebrew Bible. Some words of frequent occurrence are usually abridged (as $\Theta\sigma = \Theta\acute{\epsilon}\acute{o}\varsigma$, $\kappa\sigma = \kappa\acute{\upsilon}\rho\iota\omicron\varsigma$, $\iota\sigma = \text{Ἰησοῦς}$, $\overline{\pi\nu\alpha} = \pi\nu\epsilon\ddot{\upsilon}\mu\alpha$).

The MSS. are divided into two classes, *uncial* and *cursive*. The former are written in large or capital letters (*litteræ unciales* or *majusculæ*), the latter in small letters (*litteræ minusculæ*) or in current hand. The uncial MSS. are older, from the fourth to the tenth century, and hence more valuable, but were discovered and used long after the cursive. Two of them, the Sinaitic and the Vatican, date from the middle of the fourth century. The first is complete, the second defective.

A. *Uncial Manuscripts.*

The uncial MSS. are designated (since Wetstein, 1751), for the sake of brevity, by the capital letters of the Latin alphabet (A, B, C, D, etc.), with the help of Greek letters for a few MSS. beyond Cod. Z, and the Hebrew letter Aleph (א) for the Sinaitic MS. which was discovered last and precedes Cod. A.*

---

* The present usage arose from the accidental circumstance that the Codex Alexandrinus was designated as Cod. A in the lower margin of Walton's Polyglot (Scrivener, *loc. cit.* p. 75, third ed.). A far better system would be to designate them in the order of their age or value, which would place B and א before A. But the usage in this case can as little be altered as the traditional division into chapters and verses. Mill cited the copies by abridgments of their names, e. g. *Alex.*, *Cant.*, *Mont.*;

The uncials are written on costly and durable vellum or parchment, on quarto or small folio pages of one or two, very rarely of three or four, columns. The older ones have no division of words or sentences except for paragraphs, no accents or ornaments, and but very few pause-marks. Hence it requires some practice to read them with ease.

The date and place, which were not marked on MSS. earlier than the tenth century, can be only approximately ascertained from the material, the form of letters, the style of writing, the presence or absence of the Ammonian sections (κεφάλαια, *capitula*) in the Gospels, the Eusebian Canons (or tables of references to the Ammonian sections, after 340, when Eusebius died), the Euthalian sections in the Acts and Epistles, and the stichometric divisions or lines (στίχοι) corresponding to sentences (both introduced by Euthalius, cir. A.D. 458),* marks of punctuation (ninth century), etc. Sometimes a second or third hand has introduced punctuation and accents or different readings. Hence the distinction of *lectiones a prima manu*, marked by a *; *a secunda manu* (**, or ², or ^b); *a tertia manu* (***, or ³, or ^c).

Some MSS. (as Codd. C, P, Q, R, Z, Ξ) have been written twice over, owing to the scarcity and costliness of parchment, and are called *codices rescripti*, or palimpsests (παλίμ-

---

but this mode would now take too much space. Wetstein knew 14 uncial MSS. of the Gospels, which he designated from A to O, and about 112 cursives, besides 24 Evangelistaries. See his list at the close of his Prolegomena, pp. 220-222, and II. pp. 3-15.

* Afterwards these stichometric divisions were abandoned as too costly, and gave way to dots or other marks between the sentences. This was the beginning of punctuation.

ψηστοι); the new book being written between the lines, or across, or in place of the old Bible text.

Constantine the Great ordered from Eusebius, for the churches of Constantinople, the preparation of fifty MSS. of the Bible, to be written "on artificially wrought skins by skilful calligraphists." * To judge from this fact, the number of uncials was once very large, but most of the older ones perished at an early date. The whole number now known is less than one hundred. Scrivener reckons 57 for the Gospels (most of them only fragmentary), 14 for the Acts, 6 for the Catholic Epistles, 15 for the Pauline Epistles, 5 for the Apocalypse, exclusive of the uncial lectionaries, which are not marked by capitals, but by Arabic numerals, like cursive MSS. of all classes. †

Dr. Ezra Abbot (shortly before his death, March, 1884) kindly furnished me with the result of his own careful researches.

The number of *distinct* uncial MSS. of the New Testament (not including lectionaries) at present known is 85. We have for the Gospels 64; for the Acts 15; for the Catholic Epistles 7; for the Pauline Epistles 20; and for the Apocalypse 5. This includes the Codex Rossanensis, and four or five small fragments not used by Tischendorf. Dr. Abbot's last list is as follows :

Gospels: $\aleph$ A B C D E F F^a G H I^{1.3.4.7.} I^b K L M N N^a O O^{a b c d e f g}
P Q R S T T^{woi} T^{b c d e} U V W^{a b c d e f} X Y Z Γ Δ
 Θ ^{a b c d e f g h} Λ Ξ Π Σ and the Sunderland MS. (W^g
Gregory; Υ Scriv.) = 64.

Acts: $\aleph$ A B C D E (2) F^a G (2) G^b H (2) I^{2.5.6.} L (2) P (2) = 15.

* Eusebius, *Vita Const.* iv. 36, Πεντήκοντα σωματία ἐν διφθέραις ἐγκατασκευοῖς . . . ὑπὸ τεχνιτῶν καλλιγράφων.

† Scrivener, *Introd.* p. 75 (3d ed. 1883).

Cath. : $\aleph$ A B C K (2) L (2) P (2) = 7. (Acts and Cath. together 16).

Paul: $\aleph$ A B C D (2) E (3) F (2) F^a G (3) H (3) I² K (2) L (2) M (2) N (2) O (2) O^b (2) P (2) Q (2) R (2) = 20.

Apoc. : $\aleph$ A B (2) C P = 5. (Reckoned by classes, 64 + 16 + 20 + 5 = 105).

Whole number of *distinct* MSS. :

$\aleph$ A B B^{apoc} C D^{evv. act} D^{paul} E E^{act} E^{paul} F F^{paul} F^a G G^{act} G^{paul} G^{b (act)} H H^{act} H^{paul} I 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. I^b K K^{cath. paul} L L^{act. cath. paul} M^{paul} N N^a N^{paul} O O^{a b c d e f} O^{paul} O^{b (paul)} P P^{act. cath. paul. apoc} Q Q^{paul} R R^{paul} S T (or T^a) T^{woi} T^{b c d e} U V W^{a b c d e f} X Y Z Γ Δ Θ α β γ δ ϵ ζ η θ ι κ λ μ ν ξ π σ and the Sunderland MS. (W^g Gregory; Υ Scriv.) = 85.

The Sinaitic and the Vatican MSS. are by far the most important for antiquity, completeness, and value. I give a brief description of the best uncial MSS. which are most frequently quoted by critics.

(1.) Uncials of the *first* class. They are four — two from the fourth, two from the fifth century; one complete ($\aleph$), two nearly complete (A and B), one defective (C). To these is usually added D as the fifth of the great uncials, but it contains only the Gospels and Acts, and has strange peculiarities. In the Gospels the text of C, L, Z, Ξ , and of Δ in Mark, is better than that of A, but in the rest of the New Testament A is undoubtedly, after $\aleph$ and B, the most important MS.

$\aleph$ (Aleph). Codex SINAITICUS, formerly in the Convent of Mount Sinai (hence its name), now in the Imperial Library at St. Petersburg.* It dates from the middle of the fourth century, is written on fine parchment (13½ inches wide by 14¾ long), in large uncials, with four columns to a page (of

* I saw it there in July, 1884. It is superbly bound and kept in a special case under a glass cover.

48 lines each). It has $346\frac{1}{2}$ leaves. It was discovered and secured by the indefatigable Prof. C. Tischendorf, in the Convent of St. Catharine, at the foot of Mount Sinai, on the 4th of February, 1859.* It was published at St.

* The story of the discovery, which made Tischendorf one of the happiest men I ever knew, reads like an heroic romance. His three journeys from Leipsic to Mount Sinai, in pursuit of manuscript treasures, in 1844, 1853, and 1859; his first rescue of forty-three leaves of the Septuagint from a waste-basket in the Convent of St. Catharine in 1844; his final discovery of the whole Cod. Sinaiticus in 1859, with the powerful aid of the recommendation of Alexander II., who met such a terrible death at the hands of the Nihilists in 1881; his patient labor in transcribing it at Cairo, and in its publication at Leipsic; his controversy with the Greek Simonides, who impudently claimed to have written the codex on Mount Athos in 1839 and 1840—are all told by himself, not without some excusable vanity, in his *Reise in den Orient* (1845–46), and *Aus dem heil. Lande* (1862); his *Notitia Codicis Sinaitici* (1860); the Prolegomena to his editions (1862 and 1865); in his two controversial pamphlets, *Die Anfechtungen der Sinaibibel* (1863), *Waffen der Finsterniss wider die Sinaibibel* (1863); and most fully in his *Die Sinaibibel ihre Entdeckung*, etc. (1871). When, on a visit to Mount Sinai in March, 1877, I saw a copy of the magnificent four-volume edition in the convent library, and mentioned the name of Tischendorf, the sub-prior kindled up in indignation and called him a thief, who had stolen their greatest treasure on the pretext of a temporary loan; and when I reminded him of the large reward of the Emperor of Russia, who had furnished a new silver shrine for the coffin of St. Catharine, he admitted it reluctantly; but remarked that they did not want the silver, but the manuscript—the manuscript which these monks could not read, and were at one time ready to throw into the fire! After long delays, the MS. was formally presented to the Czar in 1869 in the name of the new prior, archbishop Kallistratos, and the monks of the Convents of St. Catharine and Cairo. *Die Sinaibibel*, p. 91.

Petersburg (printed at Leipsic) at the expense of the Czar Alexander II. in celebration of the first millennium of the Russian empire, in accurate imitation by types specially cast, in four folio volumes.* The New Testament was also separately edited by Tischendorf in smaller type in quarto (Leipsic, 1863), in four columns; and an octavo edition in ordinary type (ibid. 1865). Dr. Scrivener has published a "Full Collation of the Sinaitic MS. with the Received Text of the New Testament" (2d ed. 1867).

Codex α is the most complete, and also (with the exception, perhaps, of the Vatican MS.) the oldest, or, at all events, one of the two oldest MSS., although it was last found and used. Tischendorf calls it "*omnium codicum uncialium solus integer omniumque antiquissimus.*" He assigns it to the age of Eusebius the historian, who died in 340; and thinks it not improbable that it was one of the fifty copies which Constantine had ordered to be prepared for the churches of Constantinople in 331, and that it was sent by the Emperor Justinian to the Convent of Mount

---

* *Bibliorum Codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis Imperatoris Alexandri II., ex tenebris protraxit in Europam transtulit ad iuvandas atque illustrandas sacras litteras edidit* CONSTANTINUS TISCHENDORF. Petropoli, MDCCCLXII. The first volume contains the dedication to the Emperor (dated Lips. ^{30 Aug.} _{11 Sept.} 1862), the Prolegomena, Notes on the corrections by later hands, and twenty-one plates (in fac-simile); vols. ii. and iii. contain the Septuagint; vol. iv. the Greek Testament (134 $\frac{1}{2}$ leaves), the Epistle of Barnabas (foll. 135-141), and a part of the Pastor Hermæ (foll. 142-147 $\frac{1}{2}$). Copies of this rare and costly edition are in the Astor Library, the Lenox Library, the Union Theological Seminary, New York, at Princeton, Hartford, Cambridge, Andover, Yale, Rochester, and in other libraries of America.

Sinai, which he founded.* It contains large portions of the Old Testament in the Septuagint Version (199 leaves), and the whole New Testament, without any omission, together with the Epistle of Barnabas, all in Greek, and a part of the Pastor Hermæ in Greek (147½ leaves). It is much disfigured by numerous corrections made by the original scribes or several later writers, especially one of the fourth century (Ⲙ^a), whose emendations are very valuable, and one of the seventh (Ⲙ^c). It often confirms Cod. Vaticanus in characteristic readings (as *μονογενὴς θεός* for *υἱός*, in John i. 18; *τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ* for *κυρίου*, in Acts xx. 28; *ἐν Εφέσω*, Eph. i. 1), and in omissions (as the doxology of the Lord's Prayer, Matt. vi. 13; the end of Mark, xvi. 9–20; the passage of the woman taken in adultery, John vii. 53–viii. 11), in part, also, the Old Latin Version; but sometimes it supports other witnesses. It has contributed very much towards the settlement of the text, and stimulated the progress of the revision movement in England, in connection with Tischendorf's Tauchnitz

---

* Tischendorf's edition of the English New Test., Leips. 1869, p. xii. After a more careful inspection of the Vatican MS. in 1866, he has somewhat modified his view of the priority of the Sinaitic over the Vatican MS., and assigns them both to the middle of the fourth century, maintaining even that one of the scribes of Ⲙ (who wrote six leaves, and whom he designates D) wrote the New Testament part of B. Compare the learned and very able essay of Dr. Ezra Abbot (against Dean Burgon): "Comparative Antiquity of the Sinaitic and Vatican MSS.," in the *Journal of the American Oriental Society*, vol. x. (1872), pp. 189–200. Gebhardt, in Herzog's *Real-Encyclopädie* (new ed.), vol. ii. p. 414, pronounces Burgon's attempt to prove the higher antiquity of the Vatican MS. by fifty to one hundred years an entire failure.

edition of King James's Version (1869), which gives in foot-notes the chief readings of the three great uncials $\aleph$, B, and A.

Tischendorf first copied the Sinaitic MS., with the help of two Germans at Cairo (a physician and a druggist), then again at Leipsic after securing its permanent possession for the Russian government, and read the printed proof-sheets twice with the greatest care and constant reference to the original MS.

Dr. Tregelles inspected the original at Leipsic, June, 1862. Considerable portions of it have been photographed, and real fac-similes are given in Tischendorf's three edi-

ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΟΥΜΕ
ΝΩΣ ΜΕΓΑ ΕΣΤΙΝ
ΤΟ ΤΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ
ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΟΣ Ε
ΦΑΝΕΡΩΘΗ ΕΝ ΣΑΡ
ΚΙ· ΕΔΙΚΑΙΩΘΗ ΕΝ
ΠΝΙΩ ΦΘΗΛΙΤΕΛΕ
ΕΚΗΡΥΧΘΗ ΕΝ Ε
ΘΝΕΣΙΝ ΕΠΙΣΤΕΥ
ΘΗ ΕΝ ΚΟΣΜΩ·
ΑΝΕΛΗΜΦΘΗ ΕΝ
ΔΟΣΗ

Specimen of the Codex Sinaiticus, containing 1 Tim. iii. 16.

και ομολογουμε|νωσ μεγα εστιν | το της ευσεβειας | μυστηριον ος ε|φα-
νερωθη εν σαρκι· εδικαιωθη εν | πνι ωφθη αγγελοις | εκηρυχθη εν
ε|θνεσιν επιστευ|θη εν κοσμω· | ανελημφθη εν | δοξη.

tions, and in Scrivener's Introduction. Dean Burgon, also, in his book on the *Last Twelve Verses of Mark*, gives an exact fac-simile of a page, taken at St. Petersburg, which shows the last two columns of Mark (to xvi. 8) and the first two columns of Luke.

A. Codex ALEXANDRINUS of the fifth century, in quarto and two columns ($12\frac{3}{4}$ inches long, $10\frac{1}{4}$ wide), given by Patriarch Cyril Lucar of Constantinople (the unlucky reformer, formerly of Alexandria) to King Charles I. (1628), now in the British Museum, London, where the open volume of the New Testament is exhibited in the MS. room. It was probably written in Alexandria. It contains on 773 leaves the Old Testament, in the Septuagint Version (edited by Baber, London, 1816-28), and the New Testament; but, unfortunately, with the omission of Matt. i. 1-xxv. 6, John vi. 50-viii. 52, and 2 Cor. iv. 13-xii. 6. It also has at the end the Greek Epistle of Clement of Rome to the Corinthians, with a fragment of a second epistle, or homily. This was the only Greek MS. extant of Clement before the discovery by Philotheos Bryennios of the copy at Constantinople (1875). The New Testament of the Alexandrian MS. was published by Charles G. Woide in uncial type (London, 1786), and by B. H. Cowper, in common type (ibid. 1860). We have it now in a most beautiful photographic fac-simile, issued by the Trustees of the British Museum, London, 1879. The O. T. was published in 1882 in the same style.

Cod. A is the first uncial MS. that was used by textual critics. It presents a text which occupies an intermediate position between the oldest uncial and the later text. It occupies the third or fourth rank among the MSS. next to $\aleph$ and B, and perhaps C. See fac-similes in Woide and Scrivener. On the following page we give two specimens.

ΕΝ ΑΡΧΉ ΕΠΟΙΗΣΕΝ Ο ΘΣ ΤΟΝ ΟΥ-
 ΡΑΝΟΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΓῆΝ Ἡ ΔΕ Γῆ ἦν ἈΟ-
 ΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΟΣ.
 ΚΑΙ ΣΚΟΤΟΣ ἘΠᾶΝΩ ΤΗΣ ΑΒΥΣΣΟΥ.

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΕΑΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΙ Τῷ
 ΠΟΙΜΝΙῳ· ΕΝ ὧ ὙΜΑΣ ΤΟ ΠᾶΝ ΤΟ
 ἍΓΙΟΝ ΕΘΕΤΟ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥΣ·
 ΠΟΙΜΑΙΝΕΙΝ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ
 ΤΟΥ ΚΥ̅ΝΗΝ ΠΕΡΙΕΠΟΙΗΣΑΤΟ ΔΙΑ
 ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ·

Specimens of the Codex Alexandrinus.

The first is in bright red, with breathings and accents, and contains Gen. i. 1, 2, Sept. (Εν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου.). The second specimen is in common ink, and contains Acts xx. 28 (Προσεχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ· ἐν ὧ ὑμας τὸ πᾶν τὸ ἅγιον ἐθετο ἐπισκοποῦς· ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυ̅νῃν περιεποίησατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. A favours κυρίου versus Θεοῦ.

B. Codex VATICANUS, of the middle of the fourth century, on very fine, thin vellum, in small but clear and neat uncial letters, in three columns (of 42 lines each), to a quarto page (10 inches by 10½), preserved in the Vatican Library at Rome (No. 1209). It is more accurately written than the Sinaitic MS., but not so complete. It was apparently copied in Egypt by a skilful and critical scribe, and brought to Rome shortly after the establishment of the

Vatican Library by Pope Nicholas V. in 1448; perhaps (as Dr. Scrivener conjectures) by the learned Cardinal Bessarion, who labored for the reunion of the Greek and Latin churches. It was entered in the earliest catalogue of that library, made in 1475. It contains the whole Bible as far as and including Heb. ix. 14, and breaks off in the middle of the verse and of the word καὶ ἡ|ρεῖ. The Pastoral Epistles, Philemon, and the Apocalypse are lost. It was long watched with jealous care by the papal authorities, very imperfectly known to Mill and Wetstein, but partially collated, under considerable restrictions, by Bartolucci, librarian of the Vatican (1669), the Abbate Mico for Thomas Bentley (about 1720, published 1799), Andrew Birch of Copenhagen (1788, 1798–1801), Hug (1809, he first fully recognised its paramount value), Tischendorf (1843, 1844, 1866), Tregelles (1845), Dressel (1855), Burgon (1860), Alford (1861), and his secretary, Mr. Cure (in 1862). It was first printed under the supervision of the celebrated Cardinal Angelo Mai (d. 1854), Rome, 1828–38, but not published till 1857 (in 5 vols., the fifth containing the New Testament); and so inaccurately that this edition is critically worthless. The New Testament was again published separately, with some improvements, by Vercellone, Rome, 1859; more critically by Tischendorf, Leipsic, 1867, from a partial inspection of two weeks under the constant supervision of C. Vercellone, who learned from the German expert some useful lessons in editorial work. Now, at last, we have a complete and critical, though by no means infallible, quasi fac-simile edition of the whole Vatican MS. by Vercellone (d. 1869) and Jos. Cozza, Rome, 1868–81.*

---

* Gaetano Sergio was associated with Cozza after Vercellone's

μῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς
 | θύρας τῶν μνη-
 μέϊον | καὶ ἀνα-
 βλέψασαι θεω|ρῶν-
 σιν ὅτι ἀνακεκύ-
 λισται ὁ λιθοσ ἦν
 γὰρ | μέγας σφό-
 δρα καὶ ἐλ|θῶνσαι
 εἰς τὸ μνημεῖον
 εἶδον νεανίσκον |
 καθήμενον ἐν τοῖς
 | δεξιῶς περιβε-
 βλημέ|νον στολὴν
 λευκὴν | καὶ ἐξε-
 θαμβήθησαν | ὁ δὲ
 λέγει αὐταῖς μὴ |
 ἐκθαμβέισθε ἵν' ζη-
 τεῖ | τε τὸν ναζα-
 ρηνὸν τὸ | ἐσταν-
 ρωμένον ἡγέρ|θη
 οὐκ ἔστιν ὡς ἶδε
 | ὁ τόπος ὅπου
 ἔθηκ' | αὐτὸν
 ἀλλὰ ὑπάγετε |
 εἰπατε τοῖς μαθη-
 ταῖς | αὐτοῦ καὶ
 τῷ πέτρῳ | ὅτι
 προάγει ὑμᾶς εἰς |
 τὴν γαλιλαίαν ἐκεῖ
 αὐ|τὸν ὤψεσθε κα-
 θὼς εἴ|πεν ὑμῖν
 καὶ ἐξελθῶν|σαι
 ἐφύγον ἀπὸ τῶν |
 μνημείου εἶχεν
 γὰρ | αὐτὰς τρό-
 μος καὶ ἐκ|στασις
 καὶ οὐδενὶ οὐ|δεν
 εἶπον ἐφοβῶν|το
 γάρ:

ΜΙΝ ΤὸΝ ΛΙΘΟΝ ΕΚ ΤΗΣ
 ΘΥΡΑΣ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ
 ΚΑΙ ΑΝΑΒΛΕΨΑΣΑΙ ΘΕΩ
 ΡΟΥΣΙΝ ὅΤΙ ΑΝΑΚΕΚΥ
 ΛΙΣΤΑΙ Ὁ ΛΙΘΟΣ ὅτι γὰρ
 ΜΕΓΑΣ ΣΦΟΔΡΑ ΚΑΙ ΕΛ
 ΘΩΥΣΑΙ Εἰς τὸ ΜΝΗΜΕΙ
 ΟΝ Εἶδον νεανίσκον
 ΚΑΘΗΜΕΝΟΝ ἐν τοῖς
 ΔΕΞΙΩΙΣ ΠΕΡΙΒΕΒΛΗΜΕ
 ΝΟΝ ΣΤΟΛΗΝ ΛΕΥΚΗΝ
 ΚΑΙ ΕΞΕΘΑΜΒΗΘΗΣΑΝ
 Ὁ ΔΕ ΛΕΓΕΙ Αὐταῖς ΜΗ
 ΕΚΘΑΜΒΕΙΣΘΕ ἵν' ΖΗΤΕΙ
 ΤΕ ΤὸΝ ΝΑΖΑΡΗΝΟΝ τὸ
 ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΝ ἡ γάρ
 ΘΗ ΟΥΚ ΕΣΤΙΝ ὡς εἶδε
 ὁ τόπος ὅπου ἔθηκ' αὐ
 ΤὸΝ ΑΛΛΑ ὑπάγετε
 Εἰπατε τοῖς μαθηταῖς
 Αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ
 ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς
 Τὴν ΓΑΛΙΛΑΙΑΝ ἐκεῖ αὐ
 ΤὸΝ ὅψ' εσθε καθὼς εἶ
 ΠΕΝ ὑμῖν καὶ ἐξελεθ' ὅ
 ΣΑΙ ΕΦ' ὅσον ἀπὸ τοῦ
 ΜΝΗΜΕΙΟΥ Εἶχεν γὰρ
 Αὐτὰς τρομος καὶ ἐκ
 ΣΤΑΣΙΣ καὶ οὐδενὶ οὐ
 ΔΕΝ Εἶπον ἐφοβῶν
 ΤΟ ΓΑΡ:

ἸΚΑΤΑ
 ἸΔΙΑΡΚΟΝ

Specimen of the Codex Vaticanus, containing Mark xvi. 3-8.

Taken by permission from Dean Burgon's photograph of the whole page.

The type used was cast from the same moulds as that employed for Tischendorf's edition of the Codex Sinaiticus, and was sold by him to the papal government; but he complained of the bad use the Roman printers made of it.*

"The Vatican," says Dr. Scrivener, "is probably the oldest vellum manuscript in existence, and is the glory of the Vatican Library." It is the chief authority among MSS. for the Greek Testament of Westcott and Hort; while Tischendorf, in his last edition, very naturally shows a preference for the Sinaitic Codex of his own discovery. It presents, upon the whole, the shortest text; but the charge of omissions of many words and whole clauses is founded on the false assumption that the Elzevir text is the standard. Westcott and Hort say (p. 557): "The fondness for omissions, which has sometimes been attributed to the scribe of the Vatican, is imaginary, except, perhaps, single petty words."

death; his eyes, however, finally became too weak, and Enrico Fabiani assisted Cozza in the preparation of the sixth, the closing volume.

* The full title reads *Bibliorum Sacrorum Græcus Codex Vaticanus auspice Pio IX. Pontifice Maximo collatis studiis Caroli Verzellone Sodalis Barnabitæ et Josephi Cozza Monachi Basiliani editus*. Romæ, typis et impensis S. Congregationis de Propaganda Fide. 1868-81. Beautifully printed on vellum paper. Four volumes contain the Septuagint (i. Pentateuch and Jos.; ii. Judges, etc.; iii. The Psalms, etc.; iv. Esther, etc.), one volume the New Testament; a sixth volume (1881) the Prolegomena and Notes. The New Testament appeared in 1868 as tom. v. It gives the original MS. down to Heb. ix. 14, in 284 large pages. The rest of the Epistle to the Hebrews and the Apocalypse (from pp. 285 to 302) are supplied from a later text (*recentiori manu*) in ordinary Greek type, and have therefore no critical value. The Pastoral Epistles and the Epistle to Philemon are wanting altogether. I used the copy in the Astor Library.

dex BEZÆ, or CANTABRIGIENSIS, in the Library of the University at Cambridge (to which Beza presented it in 1581). It dates from the sixth century, and contains only the Gospels and Acts, with a Latin version; edited by Thomas Kipling, Cambridge, 1793, 2 vols. fol., and more accurately by Dr. Scrivener, in common type, with a copious introduction and critical notes, Cambridge, 1864.

The text is very peculiar and puzzling. It has many bold and extensive interpolations, *e. g.*, a paragraph after Luke vi. 4 (which is found nowhere else): "On the same day he [Jesus] beheld a certain man working on the Sabbath, and said unto him, Man, blessed art thou if thou knowest what thou doest; but if thou knowest not, thou art cursed and a transgressor of the law." It differs more than any other from the received Greek text, but it often agrees in remarkable readings with the ancient Latin and Syriac versions. Alford (i. 110) thinks that it was written in France by a Latin transcriber ignorant of Greek. Beza procured it from the monastery of St. Irenæus at Lyons in 1562, but did not use it on account of its many departures from other MSS. Tregelles remarks that "its evidence *when alone*, especially in additions, is of scarcely any value as to the genuine text; but of the very greatest when corroborated by other very ancient authority."

D, for the Pauline Epistles. Codex CLAROMONTANUS; of the sixth century; defective, but very valuable; in the National Library at Paris. Edited by Tischendorf, Leipzig, 1852. Beza procured it from Clermont, and made some use of it (1582). It is Greek and Latin, stichometric, with accents by a later hand, but no division of words.

E, for the Gospels. Codex BASILIENSIS; eighth century; in the library at Basle; defective in Luke. Erasmus

overlooked it. Collated by Tischendorf (1843), Müller, and Tregelles (1846). It is better than most of the second-class uncials. It approaches to the *Textus Receptus*.

E, for the Acts. Codex LAUDIANUS; in Oxford; with a close Latin version on the left column; of the sixth century; probably brought from Tarsus to England by Theodore of Canterbury (d. 690), and used by the Venerable Bede (d. 735); newly published by Tischendorf, in the ninth vol. of his *Monumenta Sacra*, 1870. Very valuable.

E, for the Pauline Epistles. Codex SANGERMANENSIS; Græco-Latin; formerly at Saint-Germain-des-Prés, near Paris; now at St. Petersburg. In the Greek a mere copy of D (Claramont.) after it had been altered by several hands. Ninth or tenth century.

F, for the Gospels. Codex BOREELIANUS; once possessed by John Boreel (d. 1629), Dutch ambassador in London under James I.; now in the library of the University at Utrecht. Not important.

F, for the Pauline Epistles. Codex AUGIENSIS; Græco-Latin; at Cambridge; published by Dr. Scrivener, 1859, in common type. Ninth century.

G, for the Pauline Epistles. Codex BOERNERIANUS; was either copied from F (Hort), or from the same archetype (Tischendorf, Scrivener). Ninth century. It is a part of the same MS. as Δ of the Gospels. Purchased by Prof. C. F. Boerner at Leipsic, 1705; in the Royal Library at Dresden.

L, for the Gospels. Codex REGIUS; published by Tischendorf, 1846; written in the 8th century; full of errors in spelling, but very remarkable for its agreement with B and Origen. Now in Paris.

P, for Acts, Epistles, and Revelation, with some defects.

Codex PORFIRIANUS, a palimpsest of the ninth century, in possession of Archbishop Porfiri at St. Petersburg; edited by Tischendorf, 1865 and 1869. It generally confirms A and C, but often $\aleph$ against all the rest.

Z, for Matthew. Codex DUBLINENSIS (Dublin); sixth century; one of the chief palimpsests. Text in value next to $\aleph$ and B. Edited by Barrett, 1801; better by T. K. Abbott, London, 1880.

Γ, for the Gospels. Codex TISCHENDORFIANUS IV.; discovered by Tischendorf in an Eastern monastery; sold to the Bodleian Library in 1855; from the ninth or tenth century. Another portion of the same MS. was discovered by Tischendorf in 1859, and taken to St. Petersburg. Nearly complete. An inscription at the close of John fixes the date probably at Nov. 27, 844 (according to Tischendorf), or 979 (according to Gardthausen).

Δ, for the Gospels. Codex SANGALLENSIS (St. Gall); from the ninth century; probably written by Irish monks at St. Gall. Published at Zurich, 1836, by Rettig, in lithographed fac-simile. The text is very valuable in the Gospel of Mark.

Λ. Codex TISCHENDORFIANUS III., containing Luke and John; now in the Bodleian Library; collated by Tischendorf (who brought it from the East) and Tregelles. Ninth century.

Ξ. Codex ZACYNTHIUS, a palimpsest of the 8th century; formerly at the island of Zante; presented in 1821 to the British and Foreign Bible Society in London; edited by Tregelles, 1861; containing considerable portions of Luke's Gospel. Text very valuable.

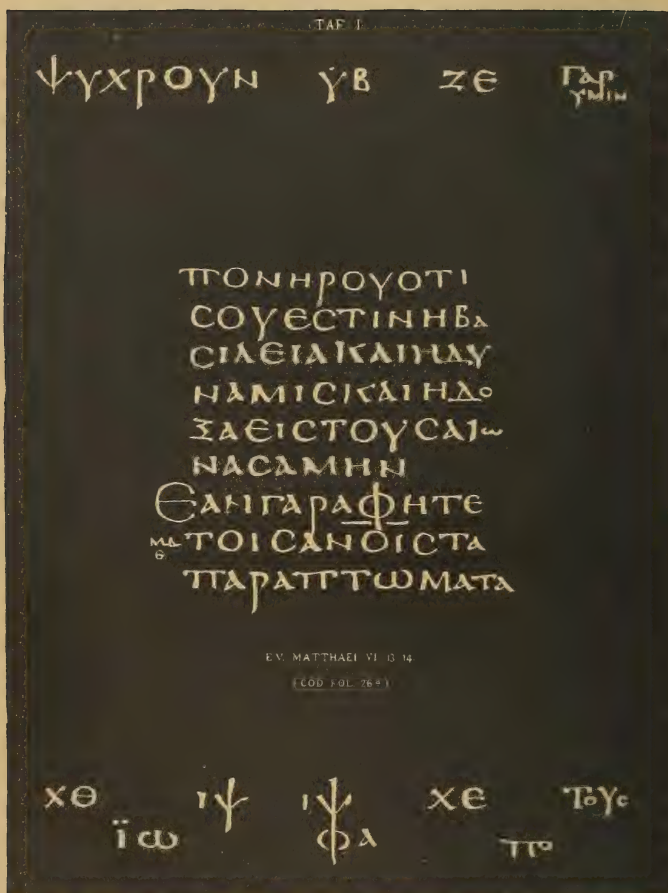
Π. Codex PETROPOLITANUS, brought by Tischendorf from Smyrna to St. Petersburg; containing the four Gos-

pels, nearly complete; collated by Tischendorf, 1864 and 1865. Ninth century.

Σ. Codex ROSSANENSIS, found by two German scholars, Oscar von Gebhardt and Adolf Harnack, in March, 1879, at Rossano, in Calabria, in possession of the archbishop, who got it from the library of the former convent. It is beautifully written, with silver letters, on purple-coloured parchment (very rare among Greek MSS.), and richly ornamented with pictures; hence important for the history of Christian art. It consists of 188 leaves of two columns of twenty lines each, and contains the Gospels of Matthew and Mark (Luke and John are lost). The Gospel of Matthew ends with the words, ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. Gebhardt and Harnack assign it to the sixth century. The text shows a departure from the oldest MSS. (א and B), and an approach to the amended Latin text. In this respect it resembles D. It contains, however, the doxology in the Lord's Prayer, Matt. vi. 13. See *Evangeliorum Codex argenteus purpureus Rossanensis* (Σ), *litteris argenteis sexto ut videtur sæculo scriptus picturisque ornatus*. By O. von Gebhardt and Adolf Harnack, Leipsic, 1880. With fac-similes of portions of the text and outline sketches of the pictures. The whole text was published by Dr. von Gebhardt in ordinary Greek type, Leipsic, 1883.

On the following page we give a fac-simile from the close of the Lord's Prayer.

For a description of the other fragmentary uncials we must refer to Scrivener, Tischendorf (ed. vii.), and Gregory's *Prolegomena* (1884), and also to my *Companion to the Greek Test.* (revised ed. 1885, pp. 124-133, and pp. 139-141).

Specimen of the Codex Rossanensis, containing Matt. vi. 13, 14.

πονηρον οτι | σου εστιν η βα|σιλεια και η δυ|ναμις και η δο|ξα εις τους αιω|
 νας αμην. Εαν γαρ αφητε | τοις ανθρωποις τα | παραπτωματα.

B. THE CURSIVE MANUSCRIPTS.

The cursive MSS. are indicated by Arabic numerals. They were written in current hand on vellum or parchment (*membrana*); or on cotton paper (*charta bombycina*, also *charta Damascena*, from the place of manufacture), which came into use in the ninth and tenth centuries; or on linen paper (*charta proper*), which was employed first in the twelfth century. Some are richly illuminated. They date from the ninth to the middle of the fifteenth century, when the invention of the art of printing substituted a much easier and cheaper mode of multiplying books. A few, however, were written in the sixteenth century. More than thirty contain the whole New Testament.

They are much more numerous than the uncials. We have, in round figures, more than 700 cursive MSS. of the Gospels; over 250 of the Acts and Catholic Epistles; nearly 300 of the Pauline Epistles; about 120 of Revelation; exclusive of more than 500 lectionaries which contain only the Scripture lessons for public service.*

The critical value of the cursives is, of course, not near so great as that of the uncials, because they are much further removed from the primitive source. But some twenty

---

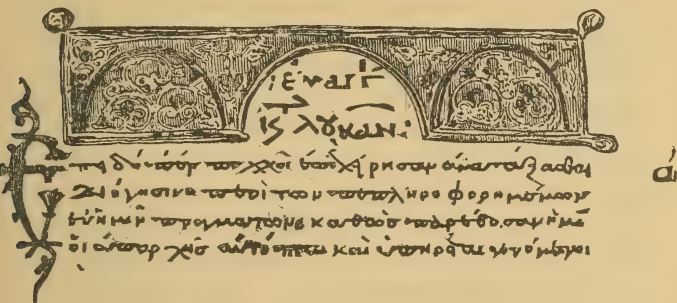
* These figures are based upon the latest estimates of Dr. Ezra Abbot, communicated to me by letter, Jan. 30, 1884. The calculations of Scrivener, von Gebhardt, and Hort differ. Scrivener, in the last ed. of his *Introduction* (p. xxx.), counts 1997 cursives, including the 300 recently added by Dean Burgon which have not yet been examined and catalogued. We must wait for the second Part of Gregory's *Prolegomena* to Tischendorf's 8th ed. for the latest information of the cursives, which he is now (1885) investigating in European libraries.

or thirty of them are very important for their agreement with the oldest authorities, or for some other peculiarity. Cod. 33 (Regius 14, Colbertinus 2844, in Paris, eleventh century), which contains all the New Testament except the Apocalypse, and agrees mostly with B, D, L, is "the queen of the cursive MSS.;" Scrivener says its readings "deserve the utmost attention;" and Tregelles calls it "the most important of the Biblical MSS. in cursive letters extant," but it suffered "most from damp and decay." Besides this, we mention Cod. 1 (Cod. Basiliensis), 22, 28, 59, 66, 69, 102, 118, 124, 131, 157, 201, 209, of the Gospels; 13, 15, 18, 36, 40, 73, 180, and especially 61, of the Acts; 17, 31, 37, 46, 47, 67**, 73, 80, 109, of the Pauline Epistles; 7, 14, 31, 38, 47, 51, 82, 95, of the Apocalypse. Cod. 61 (Montfortianus, of the 16th century, in Dublin) is celebrated in the controversy on the spurious passage 1 John v. 7, which it contains on a glazed page, to protect it, and which passed from this MS. into the printed editions of the common Greek text, and the translations made from it. The cursive MSS. have been chiefly compared by Mill, Wetstein, Griesbach, Matthaei, Scholz, Tischendorf, Tregelles, and Scrivener; but many are yet waiting examination.

On the following page is a specimen of Cod. 1 Basiliensis of the Gospels (tenth century); known to Erasmus, but little used by him; collated by Wetstein, C. L. Roth, and Tregelles.

2. THE ANCIENT VERSIONS.

Next to the study of the MSS., the most important aids in textual criticism are the ancient versions, or translations of the Scriptures from the Hebrew and Greek into vernacular languages. They are, however, only *indirect* sources, as we must translate them back into the original, except in

Specimen of the Codex Basiliensis, of the tenth century, containing Luke i. 1, 2, nearly as in all Greek Testaments.

εὐαγγέ[λιον] κατὰ λουκᾶν :

επειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι | διήγησιν περὶ τῶν πε-
πληροφορημένων | ἐν ἡμῖν πραγμάτων. καθὼς παρέδοσαν ἡμῖ | οἱ
ἀπαρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι.

omissions and additions, which are apparent at once. If, for instance, the Latin versions in Luke ii. 14 read *hominibus bonae voluntatis*, it is evident that their text was the genitive *εὐδοκίας*, instead of the nominative *εὐδοκία* (*voluntas*); or if they read in John i. 18 *unigenitus Filius*, they support the reading *υἱός* instead of *θεός* (*Deus*). In point of age, some versions, being made in the second century, antedate our oldest Greek MSS., which are not earlier than the fourth. But they have undergone the same textual corruptions, and no MS. copy of a version is earlier than the fourth century. Some of them are as yet imperfectly edited. Even a satisfactory critical edition of the Vulgate is still a desideratum. As Dr. Westcott says, "While the interpreter of the New Testament will be fully justified in setting aside without scruple the authority of early ver-

sions, there are sometimes ambiguous passages in which a version may preserve the traditional sense (John i. 3, 9; viii. 25, etc.), or indicate an early difference of translation; and then its evidence may be of the highest value. But even here the judgment must be free. Versions supply authority for the text, and opinion only for the rendering.* It matters comparatively little whether they be elegant or wretched, so long as they reflect with accuracy the original text. One service of great importance they can be manifestly depended upon to render—to tell where insertions or omissions occur in the original text before the translator. It is therefore very weighty evidence against the genuineness of any particular passage that it is not found in the most ancient versions.

The most important of these versions are the Syriac, the Old Latin, the Vulgate, the Egyptian, the Æthiopic, the Gothic, and the Armenian.

A. *Syriac Versions.*

(a.) The PESHITO, the “Simple” (also spelled PESHITO or PESHITTA), dates in its oldest form (see below, CURETONIAN) from the middle of the second century. It supplied the wants of the Syrian Christians before the unhappy schism in that Church (fifth century), and by its use in common has been always a bond of union between the different sects, who still read it as a sacred classic, although its language is no longer the vernacular. The Peshito is the most faithful and accurate of the older versions, and has been called “the queen of versions.” It is almost lit-

---

* Smith's *Dict. of the Bible*, Amer. ed. vol. iv. p. 3479, art. “Vulgate.”

eral, yet idiomatic, and rarely loose and paraphrastic. It is very important to the critic. The text connects it in many places with D and the Latin versions. Notwithstanding its age and value, it was not known to Europe until 1552; and in 1555, at Vienna, the first edition appeared, at the expense of the Emperor Ferdinand I., edited by Albert Widmanstadt, the imperial chancellor. This edition is yet highly esteemed. The best modern editions, although none are superior, are those of Prof. Lee, printed by the British and Foreign Bible Society, of William Greenfield, in Bagster's Polyglot, and separately, and of Dr. Justus Perkins at Urmiah, Persia, 1841, reprinted by the American Bible Society in New York, 1874, for the Nestorians. Dr. Murdock has published a "Literal Translation from the Syriac Peshito Version" (New York, 1851). A translation of the Acts and Epistles from the Peshito, by J. W. Etheridge, appeared in London, 1849. Better than either is the familiar Latin version of Tremellius.

The peculiarity of the Peshito Version, and a proof of its early date, is its omission of 2 Peter, 2 and 3 John, Jude, and the Apocalypse. These are the Eusebian *Antilegomena*, or disputed books, which were not generally received in the Church before the final settlement of the canon towards the close of the fourth century. But the missing epistles existed in a Syriac version before the fourth century, and are supplied in modern editions from another version (otherwise unknown), first brought to light by Pococke, and published at Leyden in 1630. The Apocalypse, likewise of unknown origin, was first published by De Dieu, at Leyden in 1627, from a late Indian MS. owned by Scaliger.

(b.) The PHILOXENIAN or HARCLEAN Version, so called

from its patron Philoxenus, Monophysite bishop of Mabug (Hierapolis), in Eastern Syria (A.D. 488–518), and from Thomas of Harkel, a subsequent editor, who was likewise a Monophysite bishop of Mabug. It is “probably the most servile version of Scripture ever made” (Scrivener). It is based upon the Peshito, and forces it into rigorous conformity with the letter of the Greek at the expense of the spirit. It dates from A.D. 508, and was revised by Thomas of Harkel, A.D. 616. It contains the whole New Testament, except the Apocalypse, and is therefore more complete than the Peshito, which omits four Epistles besides. The only edition of the Philoxenian is that of Joseph White, printed by the Clarendon Press, Oxford, 1778–1803, 4 vols. 4to. Bernstein has published the Gospel of John (Leips. 1853). This version was chiefly used by the Jacobites.

(c.) The CURETONIAN Syriac is a mere fragment of the Gospels (consisting of $82\frac{1}{2}$ leaves), but very old and valuable; though overestimated by Canon Cureton, who thought it “retained, to a great extent, the identical terms and expressions of St. Matthew’s Hebrew Gospel.” It is regarded by most scholars, as Cureton, Payne Smith, Tischendorf, Hermansen, Ewald, Crowfoot, Tregelles, Westcott and Hort, and Zahn (*Tatian’s Diatessaron*, 1881, pp. 221 sq.), as the oldest form of the Syriac Version, the “Peshito” in its present form holding a relation to it similar to that of the Vulgate to the Old Latin. Dean Alford calls it “the earliest and most important of all versions.” Dr. Scrivener, however, places it decidedly below the Peshito. It was found by Archdeacon Tattam in 1842, with 550 other MSS., in a convent of the Nitrian Desert (70 miles north-west of Cairo), and brought to the British Museum; and was published by Cureton in 1858, with a literal English

translation. It agrees remarkably with D and the Old Latin, while the Peshito mostly favors A. It contains large portions of Matthew, Luke, and John, and the last four verses of Mark.

Dr. Brugsch, the celebrated Egyptologist, afterwards discovered three additional leaves in the *binding* of a MS. of the Peshito which came from the Nitrian convent (1871). They were published by Rödiger in the *Monatsbericht* of the Berlin Academy for July, 1872; and also privately by Prof. Wright, as an appendix to Cureton's volume. The leaves contain Luke xv. 22-xvi. 12; xvii. 1-23; John vii. 37-viii. 19. The Curetonian Syriac, including these new leaves, has been translated into Greek by J. R. Crowfoot, in his *Fragmenta Evangelica*, 2 parts, London, 1871, and more successfully by Baethgen, 1885.*

(d.) The JERUSALEM Syriac. The principal MS. known is an Evangelistary in the Vatican, dated A.D. 1030. This has been published at Verona (1861-64, 2 vols. 4to) by Count Francis Miniscalchi Erizzo. Fragments of two other MSS. are in the British Museum, and of two more at St. Petersburg. The text of these has been published by Land, *Anecdota Syriaca*, vol. iv. (1875). The version is quite independent of the Peshito, and is referred by Tischendorf to the fifth century. It is in a peculiar dialect, and seems to have been little used.

---

* Fried. Baethgen, *Evangelienfragmente. Der griech. Text des Cureton'schen Syrsers wiederhergestellt.* Leips. 1885. Baethgen holds that the *Diatessaron* of Tatian is older than the Curetonian Syriac (against Zahn), which appeared about 250, and was the basis of the Peshito, about 340.

B. *Latin Versions.*

(a.) THE OLD LATIN (ITALA). This version is not found complete; but from the quotations of the Latin fathers, especially those in Tertullian, Cyprian, Lucifer of Cagliari, Hilary of Poitiers, Hilary the deacon or Ambrosiaster, Ambrose, Victorinus, Jerome, Rufinus, Augustine, Pelagius, and in the Apocalypse Primasius, its text can be in large measure restored. See Hermann Rönisch, *Das N. T. Tertullian's, aus den Schriften des Letzeren möglichst vollständig reconstruirt*, Leipsic, 1871 (731 pages).

The version is nearest in age to the Peshito, and may be assigned to the middle of the second century. It was not the work of one man, nor suffered to go uncorrected by many. Hence the confusion into which the matter has fallen, and the different accounts of it by different scholars; some holding that there were many versions before Jerome, in proof of which statement they quote Augustine, *De Doctr. Christ.* ii. 11; others holding that there was only one version, and citing in proof Jerome. But by the simple and natural explanation that there were many revisions of the one old translation, Augustine and Jerome can be reconciled.

The version is made from the Septuagint in the Old Testament; is verbal, rough, and clumsy; the language is the degenerate Latin of the second century, with admixture of colloquial and provincial forms. But this admixture rendered it soon unintelligible, and necessitated constant revisions, and, eventually, a new and thorough translation from the original tongues.

The balance of probability is in favour of North Africa as the place of its origin, because there, rather than in Italy,

there was an immediate demand for a Latin translation; while in the Roman Church the Greek language prevailed during the first and second centuries. Hence the name "Italic" or "Vetus Itala" is incorrect. Augustine (*De Doctr. Christ.* ii. 15) speaks of a translation which he calls the *Itala*, and which he preferred to all the others. This was manifestly a recension of the same Old Latin version, made or used in Italy.

This Old Latin version never attained to much authority; the Greek being regarded as the authentic text, even in the early Latin Church. At the same time, the version is one of the most significant monuments of Christian antiquity, the medium of divine truth unto the Latin peoples for centuries, and of great value to the Bible critic by reason of its antiquity and literalness. The Apocryphal books of Wisdom, Ecclesiasticus, 1 and 2 Maccabees, Baruch, Prayer of Manasseh, and 4 Ezra (2 Esdras) were, in a substantially unchanged form, embodied in the Vulgate. In the Old Testament the Psalms were similarly transferred.

There is still lacking a really trustworthy edition of the existing portions of the Old Latin version. For the New Testament there exist, however, more than twenty very ancient but fragmentary MSS. of the Gospels, and some (imperfect) of the Acts and the Pauline Epistles; while there is only one yet known of the Apocalypse, and but few fragments of the Catholic Epistles. The principal MSS. of the Gospels representing the *African* text are *Codex Vercellensis* (a), supposed to have been written by Eusebius, Bishop of Vercelli, cir. A.D. 365; *Veronensis* (b), of the fourth or fifth century; and *Colbertinus* (c), at Paris, of the eleventh century, the only complete MS. *Codex Brixianus* (f), at Brescia, of the sixth century, represents a later revision,

probably Augustine's *Itala*. *Codex Bobbiensis* (k), now in Turin, of the fourth or fifth century, collated by Tischendorf, has a remarkable and valuable text; and the same is true of *Codex Palatinus* (e), at Vienna, fifth century.

Peter Sabatier's *Bibliorum Sacrorum Latine Versiones Antiquæ, seu Vetus Italica et cæteræ quæcunque in Codd. MSS. et Antiquorum Libris reperiri potuerunt* (Remis, i. e. Rheims, 1743-49, 3 tom. fol.; new title-page, Paris, 1751) remains the most complete edition of the Old Latin version, but many parts of each Testament have been carefully collated or edited subsequently. Worthy of special mention, for the Gospels, are Bianchini's *Evangeliarium Quadruplex Latine Versionis Antiquæ, seu Veteris Italicæ, editum ex Codicibus Manuscriptis*, Romæ, 1749, 2 tom. fol.; Scrivener's *Codex Beza*, Cambridge, 1864; Tischendorf's *Evangelium Palatinum* (Lips. 1847); and Haase's *Codex Rehdigeranus* (Breslau, 1865-66). For the Acts, see Scrivener's *Codex Beza*, and Belsheim's *Die Apostelgeschichte und die Offenbarung Johannis in einer alten lat. Uebersetzung aus dem Gigas Librorum*, Christiania, 1879; for the Pauline Epistles, Tischendorf's *Codex Claromontanus* (1852), and Scrivener's *Codex Augiensis*, Cambridge, 1859; for the Catholic and Pauline Epistles (merely fragments), see Ziegler's *Italafragmente*, Marburg, 1876; for the Apocalypse, see Belsheim, as above. Belsheim's *Codex Aureus* of the Gospels (Christiania, 1878) is rather a MS. of the Vulgate than of the Old Latin, though the text is mixed.

On the whole subject, consult Hermann Rönisch, *Itala und Vulgata. Das Sprachidiom der urchristlichen Itala und der katholischen Vulgata*, 2d ed., revised, Marburg, 1875; L. Ziegler, *Die latein. Bibelübersetzungen vor Hieronymus und die Itala des Augustinus*, München, 1879 (he proves

the existence of several Latin versions or revisions before Jerome); O. F. Fritzsche, *Latein. Bibelübersetzungen*, in the new ed. of Herzog, vol. viii., 1881, pp. 433-472; and Westcott's art. "Vulgate," in Smith's *Dict. of the Bible*. There is a good condensed account, revised by Dr. Abbot, in Mitchell's *Critical Handbook* (1880), p. 133 sq.

(b.) The Latin VULGATE. In the course of time the text of the Old Latin became so corrupt that a thorough revision was imperative, and was intrusted by Pope Damasus, in 382, to Jerome (d. 419), the most learned scholar of his day, and of all the Latin fathers best qualified, by genius, taste, and knowledge of Hebrew and Greek, for this difficult task. He began upon the New Testament, and proceeded cautiously, making as few changes as possible, so as not to arouse the opposition of those who, as he says, "thought that ignorance was holiness." But his scholarly instincts, no less than his convictions of duty towards the Divine Word, impelled him to go beyond his instructions, and make a new version of the Old Testament directly from the Hebrew, of which, however, it does not concern us at present to speak. Jerome's revision and new translation (finished 405) encountered much opposition, which greatly irritated his temper and betrayed him into contemptuous abuse of his opponents, whom he styled "*bipedes asellos*." But, by inherent virtues, rather than by external authority, it passed into such current use that in the eighth century it was the Vulgate, the common version, in the Western churches. It became much corrupted by frequent copying. Alcuin, at the instance of Charlemagne, revised it circa 802, by the collation of various good MSS., and substantially in this form it passed down to the invention of printing.

The first book printed was the Vulgate—the so-called Mazarin Bible (Gutenberg and Fust, Mayence, 1455). Printing, however, fixed errors and gave them wider currency, and revision was felt once more to be imperative.

In the Council of Trent (Dec. 13, 1545, to Dec. 4, 1563) the matter was introduced Feb. 4, 1546, and the recommendation of revision passed on April 8; but it was not until 1590, in the pontificate of Sixtus V., that the revised edition of the Vulgate appeared. The scholarly pope took active interest in the work, rejecting or confirming the suggestions of the board of revisers, and corrected the proof-sheets with his own hand. It was prefaced by the famous, and, as the event showed, by no means infallible, constitution *Æternus ille* (dated March 1, 1589), in which the pope said, “By the fulness of apostolical power, we decree and declare that this edition of the sacred Latin Vulgate of the Old and New Testaments, which has been received as authentic by the Council of Trent, . . . be received and held as true, legitimate, authentic, and unquestioned, in all public and private disputation, reading, preaching, and explanation.” He further forbade any alteration whatever; ordered this text, and none other, henceforth to be printed; and hurled anathemas against every one disobeying the constitution. But, alas for the pope! the immaculate edition was full of errors and blunders; and no sooner was he dead (Aug. 27, 1590) than the demand for a new edition arose. Bellarmine suggested an ingenious though dishonourable escape from the awkward predicament in which Sixtus had placed the Church—viz., that a corrected edition should be hastily printed under the name of Sixtus, in which the blame of the errors should be thrown upon the printer! His recommendation was adopted, but it was not

until 1592, under Clement VIII., that the revised edition appeared. The Clementine edition is the standard in the Roman Catholic Church, in which this Latin translation takes precedence of the Hebrew and Greek originals, as the support of doctrine and guide of life.

The materials for a more critical edition of the Vulgate than the Clementine are very abundant. There are numerous MSS., and much labour has already been expended upon the work. The most famous of these MSS. are (a) Codex Amiatinus, from the Cistercian Monastery of Monte Amiatis, in Tuscany, now in the Laurentian Library at Florence; it contains the Old and New Testaments almost complete, dates from 541, and is the oldest and best MS. The New Testament was edited by Tischendorf, Leipsic, 1850, 2d ed. 1854, and by Tregelles (in his edition of the Greek Testament, with the variations of the Clementine text). (b) Codex Fuldensis, in the Abbey of Fulda, Hesse-Cassel; contains the New Testament; dates from 546. Collated by Lachmann for his large edition of the Greek Testament, and edited by E. Ranke, Marburg and Leipsic, 1868. (c) Codex Forojuliensis (sixth century), at Friuli; Matthew, Luke, and John published by Bianchini, *Evang. Quadruplex*, Appendix. Part of the same MS. is at Prague (Pragensis). (d) Codex Harleian. 1775 (seventh century), of the Gospels, partially collated by Griesbach, *Symb. Crit.* vol. i. (e) Codex Toletanus, at Toledo; written in Gothic letters in the eighth century; collated by the Sixtine correctors and by Vercellone. It contains both Testaments. Its readings are given by Bianchini, *Vindiciæ Canon. Scripturarum*, Rome, 1740.

The best edition of the variations is that of Carlo Vercellone, *Variae Lectiones Vulg. Lat. Bibliorum Editionis*,

Rom. tom. i. 1860; tom. ii. pars 1, 1862; pars 2, 1864. Unfinished. A very important work, but, unfortunately, without either the authorized or the corrected text. Fritzsche says (*loc. cit.* p. 458), "Even to-day there is wanting a text which answers the demands of science; and Protestantism alone can and ought to accomplish this work, already too long neglected."

C. Old Egyptian, or Coptic, Versions.*

These are in the two dialects, the *Memphitic* or *Bahiric*, and the *Thebaic* or *Sahidic*. They are, Bishop Lightfoot† declares, "entirely independent;" the former is "rougher, less polished, and less faithful to the original" than the latter. Both contain many Greek words, and are of great textual value, as they independently preserve a very ancient text from different manuscripts, with the adoption of many Greek words. Schwartz and Lightfoot infer from historical notices that the greatest part of the New Testament, if not all, was translated into the Egyptian dialects in the second century. We have no satisfactory edition of either version.

The *editio princeps* of the Memphitic Version for Lower Egypt is that of Wilkins (Oxford, 1716), based upon copious materials, but not carried out with much critical sagacity. Still, nothing better than his work has yet appeared, except an edition of the four Gospels by M. G. Schwartz (Leips. 1846 and 1847, 2 vols.), and of the Acts and Epis-

---

* Copt is probably an Arabic transformation of the Greek *Αἰγυπτιος*, and is applied to the Christian inhabitants of Egypt, who inherited the old Egyptian (demotic) language, together with their religion.

† He prepared the chapter on the Egyptian Versions in Dr. Scrivener's *Introduction*, pp. 319-357; in the third ed. pp. 365-405.

tles by P. Boetticher, *alias* P. A. de Lagarde, of Göttingen (Halle, 1852). The Apocalypse is omitted. The New Testament in Coptic (Memphitic) and Arabic was published by the Society for Promoting Christian Knowledge (1847-52), under the editorial care of "Henry Tattam, the presbyter of the Anglican Church for the Holy Patriarch and the Church of Christ in Egypt." It is beautifully printed, but of no critical value, because no various readings are recorded. The basis of this edition is a copy belonging to the Coptic Patriarch.

The *editio princeps* of the Thebaic Version for Upper Egypt is that of C. G. Woide, completed by Ford, Oxford, 1799. The version is yet in a very fragmentary condition, and there is need of an edition in which the fragments shall all be collected. The Thebaic Version is less valuable than the Memphitic; its text is less pure, and shows a certain infusion of those readings which are called Western, though to nothing like the same extent as the Old Latin and the Old Syriac.

We have also fragments of John's Gospel (iv. 28-53) and Paul's Epistles in the *Bashmuric* dialect of Middle Egypt, translated from the Thebaic.

D. *Æthiopic Version.*

There must have been a call for a translation of the New Testament very shortly after Christianity entered Abyssinia. So, although the tradition which assigns it to Abba Salama (Frumentius), the first bishop, be unreliable, the version probably dates from the fourth century, as Dillmann asserts. This scholar likewise praises the version for its fidelity and general smoothness. The New Testament has been edited by Thomas Pell Platt for the British and For-

eign Bible Society (1826-30); but, unfortunately, it is almost useless for critical purposes, because so dependent upon recent MSS. Gildemeister, professor in Marburg, collated some portions of the Æthiopic New Testament for Tischendorf's edition of 1859.

E. Gothic Version.

It is the work of Ulphilas* (311-381, or 313-383), the apostle of Christianity to the Goths, who in the fourth century translated the Old Testament from the Septuagint and the New Testament from the Greek into Gothic. There are seven famous codices of this version: (a) Codex Argenteus, fragments of the Gospels, dates from the earlier part of the sixth century; (b) Codex Carolinus, forty verses of the Epistle to the Romans; (c) Palimpsest fragments of five codices (published by Mai and Castiglione, Milan, 1819-39), portions of Esther, Nehemiah, the Gospels, and Paul's Epistles. The best editions of all these fragments are by H. C. von der Gabelentz and J. Loebe: *Ulphilas. Vet. et N. Test. Versionis Gothicæ Fragmenta quæ supersunt* (Leipsic, 1836-46), and by E. Bernhardt (Halle, 1875), each of which is provided with a complete apparatus. Stamm's *Ulphilas*, 7th ed. by Moritz Heyne, with Grammar and Lexicon, Paderborn, 1878, is the most convenient for the student of the language; Bernhardt's is the best for text-critical purposes. Comp. also W. Bessell: *Das Leben des Ulphilas und die Bekehrung der Gothen zum Christenthum* (Göttingen, 1860). Uppström: *Codex Argenteus* (Upsala, 1854); *Codices Gothici Ambrosiani* (Stockholm, 1864-68); Bosworth: *The Gothic and Anglo-Saxon Gospels* (Lond. 1874). Skeat: *The Gospel of St. Mark in Gothic* (Oxford, 1882).

---

* Or Wulfila, i. e. Wölflein, Little Wolf.

F. Armenian Version.

It belongs to the fifth century, and is the work of Miesrob and Moses Chorenensis. It has considerable critical value, though the existing MSS. are not very ancient, and there are wide differences among them. The version embraces the entire Bible. The first edition appeared at Amsterdam, 1666, under the care of Bishop Uschan of Erivan; the best edition, founded on manuscripts, is by Zohrab—New Testament, 1789; whole Bible, 1805. It is now regularly published by the British and Foreign Bible Society.

On the Armenian Version, see the article by Tregelles in Smith's *Bible Dict.*, Am. ed., vol. iv. p. 3374.

We pass by the *Slavonic*, *Arabic*, and *Persic* versions, which are of too late a date to be of critical value for the restoration of the primitive text.

---

3. PATRISTIC QUOTATIONS.

The third source of textual criticism is furnished by the quotations in the early Christian writers, from which the greater part of the New Testament might be reconstructed. The Greek fathers give direct, the Latin fathers indirect, testimony to the original text. Some of them—as Irenæus, Origen, Tertullian—are older than our oldest MSS., and therefore of the greatest value.

But the fathers must be used with great care and discrimination. They were theologians and Christians rather than critics. They often quote very loosely, simply from memory, and more for doctrinal, polemical, and practical than critical purposes. Their testimony is fragmentary, and fails us where we most wish and need information. Besides, their editors have so frequently thought they were

doing a service when they corrected their quotations that it is at all times difficult to tell just what the text was before them. Dr. Tregelles* plainly puts the case, and shows the true principles which should guide the critic. The chief benefit of patristic quotations consists not so much in their independent value as in their corroborative force, by establishing a reading which rests on good authority of MSS. or versions. When they are single and unsupported, they deserve little or no credit.

The most valuable works for critical purposes are commentaries and homilies which explain the text consecutively. Origen, Eusebius, and Jerome are by far the most learned Biblical scholars among the ancient fathers, and have more weight than all the rest as witnesses for the text. The number of ecclesiastical writers that have been consulted by various critics considerably exceeds one hundred, but only a few yield substantial results. We confine our list to the first five centuries.†

A. *Greek Fathers.*

First century: The apostolic fathers, so called—Clement of Rome, Polycarp, Ignatius, Barnabas—would, as pupils of the apostles, be the oldest and most important witnesses; but they still lived in the element of oral tradition. The *Didache of the Twelve Apostles* gives about twenty reminiscences of Matthew, including the Lord's Prayer.‡

---

* In Horne's *Introduction* (14th ed. 1877), vol. iv. pp. 329–342.

† Alford (i. 140–143) gives an alphabetical list of over one hundred and fifty ancient writers. See also the lists in Scholz, Tischendorf, Scrivener, and Mitchell (Tables XI. and XII.).

‡ See Schaff, *The Oldest Church Manual, called the Teaching of the Twelve Apostles*, 1885, pp. 81 sqq.

Second century: Justin Martyr (d. 167) comes next in the order of time, and makes much use of the four Gospels, but in a very free and loose way. Irenæus of Lyons (d. 202) is the most important witness of the second century, and his great work against the Gnostic heresies is replete with Scripture knowledge, but exists for the most part only in a Latin version.*

Third century: Clemens Alexandrinus (d. 220), and still more the great Origen (184–254). Next to them Hippolytus (disciple of Irenæus, about 220), Gregory Thaumaturgus (disciple of Origen, 243), Dionysius Alexandrinus (265), and Methodius (d. 311).

In the fourth and fifth centuries: Eusebius the historian (d. 340, much used by Tischendorf and Tregelles), Athanasius (d. 373), Basilus Magnus (d. 379), Gregory Nazianzen (d. 389), Gregory Nyssen (d. 371), Ephraem Syrus (d. 373), Cyril of Jerusalem (d. 386), Didymus of Alexandria (d. 395), Chrysostom (d. 407), Epiphanius (d. 403), Theodore of Mopsuestia (d. 428), Cyril of Alexandria (d. 444), and Theodoret (d. 458).

B. *Latin Fathers.*

Second century: Tertullian (about 200), very important for the Old Latin Version.

Third century: Cyprian (d. 258), Novatian (fl. 251), Lactantius (306).

---

* He testifies, *e. g.*, to the last twelve verses of Mark, and to the existence of two readings of the mystic number in Rev. xiii. 18: the one is 666, which he found in the best copies, and explains to mean *Lateinos* (while several modern exegetes make it out to mean, in Hebrew letters, *Neron Caesar*); the other 616, which is the numerical value of *Nero* (without the final *n*) *Cæsar*.

Fourth and fifth centuries: Hilary of Poitiers (354), Lucifer of Cagliari (d. cir. 370), Victorinus Afer (d. cir. 370), Ambrose (d. 379), Ambrosiaster or Pseudo-Ambrose, probably to be identified with Hilary the deacon (about 384), Pelagius (417), Augustine (a profound divine and spiritual commentator, but a poor linguist and critic, d. 430), and, most of all, Jerome, the translator of the Latin Bible from the original Hebrew and Greek (d. 419).

II. THE VARIATIONS AND TEXTUAL CRITICISM.

1. ORIGIN OF VARIATIONS.

In such a vast number of manuscript copies of the New Testament there must needs be a multitude of variations. They are partly unintentional or accidental, partly intentional or designed. Errors of the first class proceed either from misreading, or from mishearing (in case of dictation), or from fault of memory. Errors of the second class are due either to misjudgment, or to an innocent desire to correct supposed mistakes, to supply defects, to harmonize apparent discrepancies, or to wilful corruption for sectarian purposes. Cases of wilful mutilation or corruption of the text are, however, exceedingly rare. Transcribers had too much reverence for the words of Christ and his inspired apostles to be guilty of it, though in making their choice between conflicting readings they would naturally be biased by their theological opinions.*

---

* "The charges against the heretics of wilful corruption of the text (setting aside avowed excision like that of Marcion) rest on no good foundation. In the definite instances alleged

2. NUMBER OF VARIATIONS

The variations began very early, with the first copies, and continued to increase till the art of printing superseded the necessity of transcribing, and substituted typographical errors for errors of copyists. They were gradually found out as the collection and examination of the sources progressed. Dr. John Mill, in 1707, roughly estimated the number at 30,000. Since that time it has risen to "at least fourfold that quantity," as Dr. Scrivener wrote in 1874, and now cannot fall much short of 150,000, if we include the variations in the order of words, the mode of spelling, and other trifles which are ignored even in the most extensive critical editions. This number far exceeds that of any ancient book, for the simple reason that the New Testament was far more frequently copied, translated, and quoted than the most celebrated works of Greek and Roman genius.

3. VALUE OF VARIATIONS.

This multitude of various readings of the Greek text need not puzzle or alarm any Christian. It is the natural result

---

by ancient writers (John i. 13; iii. 6; Mark xiii. 32) the 'heretical' reading turns out to be the true one. Epiphanius charges the *orthodox* with omitting Luke xxii. 43, 44, to remove a difficulty. This is the most plausible case of alleged wilful corruption. But Westcott and Hort, with Mr. Norton and Granville Penn (comp. Weiss) regard the passage as a later addition, and I am disposed to agree with them. No case of deliberate, wilful corruption, *affecting any considerable number of MSS.*, on the part either of the heretics or the orthodox, can be anywhere made out. Rash attempts to correct supposed error must not be confounded with wilful corruption" (Dr. Abbot, private letter)

of the great wealth of our documentary resources; it is a testimony to the immense importance of the New Testament; it does not affect, but rather insures, the integrity of the text; and it is a useful stimulus to study.

Only about 400 of the 100,000 or 150,000 variations materially affect the sense. Of these, again, not more than about fifty are really important for some reason or other; and even of these fifty not one affects an article of faith or precept of duty which is not abundantly sustained by other and undoubted passages, or by the whole tenour of Scripture teaching. The *Textus Receptus* of Stephens, Beza, and Elzevir, and of our English version, teach precisely the same Christianity as the uncial text of the Sinaitic and Vatican MSS., the oldest versions, and the Anglo-American revision. Richard Bentley, the ablest and boldest of classical critics of England, affirms that even the worst of MSS. does not pervert or set aside "one article of faith or moral precept." Dr. Ezra Abbot, who ranks among the first textual critics, and is not hampered by orthodox bias (being a Unitarian), asserts that "no Christian doctrine or duty rests on those portions of the text which are affected by differences in the manuscripts; still less is anything *essential* in Christianity touched by the various readings. They do, to be sure, affect the bearing of a few passages on the doctrine of the Trinity; but the truth or falsity of the doctrine by no means depends upon the reading of those passages."^{*}

---

^{*} *Anglo-American Bible Revision*, p. 92. In a later article (*Sunday School Times*, Phila., May 28, 1881) he makes a similar assertion with special reference to the English revision. "This host of various readings may startle one who is not acquainted with the subject, and he may imagine that the whole text of

Moreover, the large number of various readings is a positive advantage in ascertaining the true text. The word of the wise man may be applied here: "In the multitude

---

the New Testament is thus rendered uncertain. But a careful analysis will show that nineteen twentieths of these are of no more consequence than the palpable errata in the first proof of a modern printer; they have so little authority, or are so manifestly false, that they may be at once dismissed from consideration. Of those which remain, probably nine tenths are of no importance as regards the sense; the differences either cannot be represented in a translation, or affect the form of expression merely, not the essential meaning of the sentence. Though the corrections made by the revisers in the Greek text of the New Testament followed by our translators probably exceed two thousand, hardly one tenth of them, perhaps not one twentieth, will be noticed by the ordinary reader. Of the small residue, many are indeed of sufficient interest and importance to constitute one of the strongest reasons for making a new revision, which should no longer suffer the known errors of copyists to take the place of the words of the evangelists and apostles. But the chief value of the work accomplished by the self-denying scholars who have spent so much time and labour in the search for manuscripts, and in their collation or publication, does not consist, after all, in the corrections of the text which have resulted from their researches. These corrections may affect a few of the passages which have been relied on for the support of certain doctrines, but not to such an extent as essentially to alter the state of the question. Still less is any question of Christian duty touched by the multitude of various readings. The greatest service which the scholars who have devoted themselves to critical studies and the collection of critical materials have rendered has been the establishment of the fact that, on the whole, the New Testament writings have come down to us in a text remarkably free from important corruptions, even in the late and inferior manuscripts on which the so-called 'received text' was founded; while the helps which

of counsellors there is safety" (Prov. xi. 14). The original reading is sure to be preserved in one or more of these sources. Hence we need not, as in the case of the ancient classics, resort to subjective conjectural criticism, which never leads to absolute certainty. The very multitude of readings is the best guarantee of the essential integrity of the New Testament.

This fact was long ago clearly stated by Richard Bentley, when the resources of the text were not nearly so abundant. Fertile and ingenious as he was in his conjectural emendations of classical authors, he yet declares, in his Prospectus for a new edition of the Greek Testament (1720), that "in the sacred writings there is no place for conjectures and emendations. Diligence and fidelity, with some judgment and experience, are the characters here requisite." And in another place:* "If there had been but one MS. of the Greek Testament at the restoration of learning, about two centuries ago, then we had had no *various readings* at all. And would the text be in a better condition then than now we have 30,000? So far from that, that in the best single copy extant we should have some hundreds of faults and some omissions irreparable. Besides that, the suspicions of fraud and foul play would have

---

we now possess for restoring it to its primitive purity far exceed those which we enjoy in the case of any eminent classical author whose works have come down to us. The multitude of 'various readings,' which to the thoughtless or ignorant seems so alarming, is simply the result of the extraordinary richness and variety of our critical resources."

* In his reply, under the pseudonym of *Phileleutherus Lipsiensis*, to the deist Anthony Collins, who, in his *Discourse of Free-thinking* (1713), represented the 30,000 variations of Mill as fatal to the authority of the New Testament.

been increased immensely. It is good, therefore, to have more anchors than one. . . . It is a good providence and a great blessing that so many manuscripts of the New Testament are still amongst us; some procured from Egypt, others from Asia, others found in the Western churches. For the very distances of places, as well as numbers of the books, demonstrate that there could be no collusion, no altering, nor interpolating one copy by another, nor all by any of them. In profane authors whereof one manuscript only had the luck to be preserved, as Velleius Paterculus among the Latins, and Hesychius among the Greeks, the faults of the scribes are found so numerous, and the defects so beyond all redress, that, notwithstanding the pains of the learnedest and acutest critics for two whole centuries, these books still are, and are like to continue, a mere heap of errors. On the contrary, where the copies of any author are numerous, though the *various readings* always increase in proportion, there the text, by an accurate collation of them, made by skilful and judicious hands, is ever the more correct, and comes nearer to the true words of the author." And again: "Make your 30,000 (variations) as many more—if numbers of copies can ever reach that sum—all the better to a knowing and a serious reader, who is thereby more richly furnished to select what he sees genuine. But even put them into the hands of a knave or a fool, and yet with the most sinistrous and absurd choice, he shall not extinguish the light of any one chapter, nor so disguise Christianity but that every feature of it will still be the same."

To quote a modern authority: "So far," says Dr. Scrivener (p. 4), "is the copiousness of our stores from causing doubt or perplexity to the genuine student of Holy Script-

ure, that it leads him to recognise the more fully its general integrity in the midst of partial variation. What would the thoughtful reader of Æschylus give for the like guidance through the obscurities which vex his patience and mar his enjoyment of that sublime poet?"

4. CLASSES OF VARIATIONS.

The variations which really involve the sense may, with Dr. Tregelles, be reduced to three classes—omissions, or additions, or substitutions of words and phrases.

(1.) *Omissions*. These occur very often from homœoteuton (ὁμοιοτέλευτον), when two lines or clauses end with the same word or words, which may be easily overlooked. A very important case of this kind is the sentence in 1 John ii. 23: ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει (the same ending as in the preceding clause), which is not found in the *Textus Receptus*, and is italicised in the English Version; but sustained by $\aleph$, A, B, C, P, and other authorities, and properly restored in the English Revision. Here the older text restores what the later lost.

(2.) *Additions* are very numerous in the later MSS. and in the *Textus Receptus*, which must be eliminated according to the oldest and best authorities. They may be divided into several classes.

(a.) Additions caused by transferring a genuine word or passage from one book to another; first on the margin or between the lines, and then into the text. These cases are most frequent in the parallel sections of the Gospels. They began probably with the Gospel Harmonies, the oldest of which is Tatian's *Diatessaron*, from the second century. See in the *Text. Rec.*, Matt. i. 25 (supplemented from Luke ii. 7); Matt. v. 44 (from Luke vi. 27, 28);

Matt. ix. 13 (from Luke v. 32); Matt. xvii. 21 (from Mark ix. 29); Matt. xix. 16, 17 (comp. Mark x. 17, 18; Luke xviii. 18, 19); Matt. xix. 20 (from Mark x. 20 and Luke xviii. 21); Mark iii. 5 and Luke vi. 10 (from Matt. xii. 13); Mark vi. 11 (from Matt. x. 15); Mark xiii. 14 (from Matt. xxiv. 15); Mark xv. 28 (from Luke xxii. 37); Luke iv. 2, 4, 5, 8 (comp. Matt. iv. 2, 4, 8, 10); Luke xi. 2, 4 (from Matt. vi. 9, 10, 13); John vi. 69 (from Matt. xvi. 16); Acts ix. 5, 6 (from xxvi. 14, 15; xxii. 10), etc. By removing these interpolations of words and clauses, otherwise genuine, we lose nothing and gain a better insight into the individuality of each Gospel.

(b.) Amplifications of quotations from the Old Testament, Matt. ii. 18; xv. 8; Luke iv. 18, 19; Rom. xiii. 9; Heb. ii. 7; xii. 20, etc. These are all right in the Septuagint.

(c.) Insertions of words and proper names (instead of pronouns) from lectionaries for the Church service, especially those of the Gospels (Evangelistaria). Hence the frequent interpolation or changed position of Ἰησοῦς (*e. g.*, Matt. iv. 18; viii. 5; xiv. 22; John i. 44). Comp. also Luke vii. 31 (the prefix εἶπε δὲ ὁ κύριος), and x. 22 (καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε).

(d.) Additions from a love of paraphrase, which characterizes all the sources embraced by Westcott and Hort under the designation of the "Western" text. In this respect King James's revisers have imitated the old copyists and translators, but have acted more honestly by printing their numerous and mostly useless interpolations in italics.

(e.) Additions from oral tradition, ancient liturgies, and explanatory glosses. Under this head we may place the most important and serious interpolations, which are re-

jected by the severer class of critics, although some may be defended with solid arguments. They are as follows:

The doxology in the Lord's Prayer (Matt. vi. 13), which was unknown to Origen, Tertullian, and Cyprian (in their commentaries on the Lord's Prayer), and is missing in the oldest MSS., in the Itala and Vulgate. It probably came in from 1 Chron. xxix. 11, and from the ancient liturgies.*

The passage about the descent of the angel troubling the pool of Bethesda (John v. 3, 4, from "waiting" till "he had"), which expresses a popular superstition.

The section on the woman taken in adultery (John vii. 53-viii. 11, in ten MSS. at the end of the Gospel of John, in four at the end of Luke xxi.), which no doubt rests on a primitive and authentic tradition, but was not written by John.

The concluding twelve verses of Mark (xvi. 9-20), which were added after the first incomplete edition of the Gospel had got into circulation.†

---

* The English Revision puts the doxology in the margin. It was a case of honesty versus prudence. No change seems to have given wider dissatisfaction than this. The doxology is very appropriate, and will always be used; but this, of course, does not affect the critical question, which is simply one of evidence. Its insertion from liturgical usage is far more easily accounted for than its omission.

† The genuineness of the conclusion of Mark has been defended with minute learning and ability by John William Burgon, B.D. (Dean of Chichester), in an almost exhaustive monograph of 334 pages: *The Last Twelve Verses of the Gospel according to S. Mark Vindicated against Recent Critical Objections and Established*, Oxford and London, 1871. His apologetic zeal leads him into injustice to the oldest and best MSS. which omit the passage, and to the most meritorious modern critics—Tisch-

The baptismal confession of the eunuch (Acts viii. 37), which came in from ecclesiastical use.

The passage of the three heavenly witnesses (1 John v. 7, 8), which is wanting in all the uncials, in all the ancient versions (including the best MSS. of the Vulgate), and in all the Greek fathers. It first appeared in Latin copies, and only in two very late Greek MSS., of no authority. The internal evidence is likewise against it, since John would not have written "the Father and the *Word* and the Holy Spirit," but "the Father and the *Son*," or "*God* and the Word," etc. Hence it is universally given up by critics.*

Tischendorf and Tregelles. His arguments against $\aleph$ and B prove altogether too much, and would destroy our confidence in *all* MSS., versions, and citations. Dr. Scrivener also (pp. 583-590), defends the genuineness of Mark xvi. 9-20. It seems impossible that the evangelist should have ended his book so abruptly with ἐφοβοῦντο γάρ. The oldest versions and lectionaries contain the section in whole or in part. Irenæus treats it as an integral portion of Mark (*Adv. Hær.* iii. 10, 6). The Vatican MS. leaves the whole third column blank, but concludes the Gospel of Mark in the second column, at ver. 8, with the usual arabesque and the subscription KATA MAPKON, leaving an intervening space of only three lines (not enough for two verses). Burgon and Scrivener make much of the fact that this blank column is the only vacant column in the Vatican MS.; but Dr. Abbot replies that two columns are left blank at the end of Nehemiah, and a column and a half at the end of the book of Tobit, presenting an appearance very similar to that of the end of Mark. Tischendorf and Tregelles set the twelve verses apart; Westcott and Hort enclose them in double brackets; the Anglo-American Revision properly retains them with a marginal note.

* Even Dr. Scrivener, one of the most conservative critics, says, "To maintain the genuineness of this passage is simply impossible." More than fifty volumes and pamphlets have been written on this controversy.

(3.) *Substitutions* of one word for another, similar in spelling or sound. Here belong the remarkable variations in John i. 18 (μονογενὴς Θεός, abridged ΘC, or υἱός, abridged YC), in Luke ii. 14 (εὐδοκία, or εὐδοκίας); in Rom. v. 1 (ἔχομεν, or ἔχωμεν), in 1 Tim. iii. 16 (ὁς, OC, or Θεός, ΘC), in Apoc. xvii. 8 (καίπερ ἐστίν, for καὶ παρέσται).

Other substitutions are due to the aim of harmonizing passages, or of correcting a supposed error, as ἐν τοῖς προφήταις for ἐν τῷ Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ, in Mark i. 2; Βηθαβαρά for Βηθανία, in John i. 28 (due, perhaps, to the conjecture of Origen); τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου for τοῦ Θεοῦ, if not *vice versa*, in Acts xx. 28.

5. OBJECT OF TEXTUAL CRITICISM.

The textual variations necessitate textual criticism, which has gradually grown to the proportion and dignity of a special branch of sacred learning. It was matured with the discovery and collection of the material during the eighteenth century, and reached its height within the last twenty years. It has been cultivated mostly by Protestant scholars—Swiss, German, Dutch, and English. A few Catholics—like Hug and Scholz, Vercellone and Cozza—have nobly taken part in the work; but, upon the whole, the Roman Church cares more for tradition than for the Bible, and is satisfied with the Latin Vulgate sanctioned by the Council of Trent. Protestant Bible Societies have been denounced as dangerous and pestiferous by several popes.

The object of textual criticism, as applied to the Greek Testament, is to ascertain and restore, as far as possible, the original text as it came from the pens of the apostolic authors. It aims to show not what they ought to have written, but what they actually did write.

6. CRITICAL RULES.

Since Bengel, Wetstein, and Griesbach, the critical process has been reduced to certain rules, but there is considerable diversity in the mode and extent of their application. The following may be regarded as being sound, and more or less accepted by the best modern critics.

(1.) Knowledge of documentary evidence must precede the choice of readings.

(2.) All kinds of evidence must be taken into account, according to their intrinsic value.

(3.) The sources of the text must be carefully sifted and classified, and the authorities must be weighed rather than numbered. One independent manuscript may be worth two dozen which are copied from the same original. On closer inspection, the witnesses are found to fall into certain groups or families, and to represent certain tendencies. Bengel and Griesbach first arranged them into recensions or families. Westcott and Hort have modified and perfected this system. They distinguish between the Western, the Alexandrian, the Syrian, and the neutral texts.

(4.) The restoration of the pure text is founded on the history and genealogy of the textual corruptions.

(5.) The older reading is preferable to the later, because it is presumably nearer the source. In exceptional cases later copies may represent a more ancient reading.

(6.) The shorter reading is preferable to the longer, because insertions and additions are more probable than omissions. "*Brevior lectio præferenda est verbosiori*" (Griesbach).

(7.) The more difficult reading is preferable to the easier. "*Lectio difficilior principatum tenet*" was Bengel's first rule.

(8.) The reading which explains the origin of the other readings is preferable. This rule is emphasised by Tischendorf.

(9.) "That reading is preferable which best suits the peculiar style, manner, and habits of thought of the author; it being the tendency of copyists to overlook the idiosyncracies of the writer" (Scrivener).

(10.) That reading is preferable which shows no doctrinal bias, whether orthodox or heretical.

(11.) The agreement of the most ancient witnesses of all classes decides the true reading against all mediæval copies and printed editions.

(12.) The primary uncials, $\aleph$, B, C, and A—especially $\aleph$ and B—if sustained by ancient versions and ante-Nicene citations, outweigh all later authorities, and give us presumably the original text.

7. APPLICATION OF THE RULES.

The application of these critical canons decides, in the main, against the *Textus Receptus*, so called, from which the Protestant versions were made, and in favour of an uncial text. The former rests on a few and late, mostly cursive MSS., which have very little or no authority when compared with much older authorities which have since been brought to light. It abounds in later additions, harmless as they may be. It arose, as it were, by accident, before the material for the science of criticism was collected and examined. Erasmus, Stephens, and Beza were good scholars, but could accomplish little with the scanty resources at their command. Griesbach, Lachmann, Tregelles, Tischendorf, Westcott and Hort have the advantage over them in the possession of an immense apparatus which has been accumulating for three hundred years. We are now able to go

back from the cursive text of the fifteenth century to a text at least a thousand years older—a text of the Nicene and ante-Nicene age.

It has taken a long time for scholars to become emancipated from the tyranny of the *Textus Receptus*, and it will be a long time before the people can be weaned from the authority of the vernacular versions based upon it. But the truth will prevail at last over tradition and habit. *Amicus Stephanus, amicus Beza, sed magis amica veritas.*

The loss of the traditional text is more than made up by the gain. The substance remains, the form only is changed. The true text is shorter, but it is also older, purer, and stronger. By that we must abide until new discoveries bring us still nearer to the inspired original.

III. THE PRINTED EDITIONS OF THE GREEK TEXT.

The history of the printed text of the Greek Testament may be divided into three periods:

(1.) The period of the unlimited reign of the Received Text, so called, from 1516 to 1750 or 1770.

(2.) The transition period from the Received Text to the Uncial Text, 1770 to 1830.

(3.) The restoration of the oldest and purest text, 1830 to 1881.

Dr. Reuss, of Strasburg, who is in possession of the largest private collection of editions of the Greek Testament, gives a chronological list of 584 distinct and 151 title editions of the Greek Testament, printed from 1514 to 1870, and divides them into twenty-seven families.*

---

* See his *Bibliotheca Novi Test. Græci* (1872). The editions are classified as follows:

This list was enlarged in 1883 to the number of 924 by Dr. Isaac H. Hall. I confine myself here to the leading editions which mark an epoch.*

1. THE PERIOD OF THE TEXTUS RECEPTUS. FROM ERASMUS AND STEPHENS TO BENDEL AND WETSTEIN.—A.D. 1516–1750.

This period extends from the Reformation to the middle of the 18th century. The text of Erasmus, with a few improvements of Stephens, Beza, and the Elzevirs, assumed a stereotyped character, and acquired absolute dominion among scholars. The Protestant versions made from this text gained the same authority among the laity. Both were practically considered to be the inspired word of God, and every departure from them was looked upon with suspicion.

I. Editio Complutensis; II. Editiones Erasmicæ; III. Editio Compluto-Erasmica; IV. Editio Colinæi; V. Editiones Stephanicæ; VI. Editiones Erasmo-Stephanicæ; VII. Editiones Compluto-Stephanicæ; VIII. Editiones Bezanæ; IX. Editiones Stephano-Bezanæ; X. Editiones Stephano-Plantinianæ; XI. Editiones Elzevirianæ; XII. Editiones Stephano-Elzevirianæ; XIII. Editiones Elzeviro-Plantinianæ; XIV. Editiones criticæ ante-Griesbachianæ; XV. Editiones Griesbachianæ; XVI. Editiones Matthæianæ; XVII. Editiones Griesbachio-Elzevirianæ; XVIII. Editiones Knappianæ; XIX. Editiones criticæ minores post-Griesbachianæ, XX. Editiones Scholzianæ, XXI. Editiones Lachmannianæ; XXII. Editiones Griesbachio-Lachmannianæ; XXIII. Editiones Tischendorfianæ; XXIV. Editiones mixtæ recentiores; XXV. Editiones nondum collatæ; XXVI. Editiones dubiæ; XXVII. Editiones spuriae. To these should be added the editions of Tregelles and of Westcott and Hort.

* See Appendix I. to Schaff's *Companion to the Greek Text*. p. 497–524, and the Fac-similes of 20 standard editions in Appendix II. p. 525–570.

The Roman Catholic Church held, and still holds, with the same unreasonable tenacity to Jerome's Vulgate, which, as a translation, is still further removed from the fountain of inspiration, though based in part on an older text.

(1.) The first published (not printed) edition of the Greek Testament is that of ERASMUS (urged by the enterprising publisher Frobenius, who offered to pay him as much "as anybody"), at Basle, Switzerland, 1516, fol.

It was a most timely publication, just one year before the Reformation. Erasmus was the best classical scholar of his age (a better Latinist than Hellenist), and one of the forerunners of the Reformation, although he afterwards withdrew from it and died on the division line between two ages and two churches (1536). He furnished Luther and Tyndale the text for their vernacular versions, which became the most powerful levers of the Reformation in Germany and England.

The first edition was taken chiefly from two late Basle MSS. of the Gospels and Epistles, which are still preserved in the University Library at Basle, and have the marks of the printer's pages (as I observed in 1879). They date from the fourteenth or fifteenth century. Erasmus compared them with two others. For the Apocalypse he had only one MS., borrowed from Reuchlin, then lost sight of, but recently found again in 1861;* defective on the last leaf (containing the last six verses, which he retranslated from the Vulgate into poor Greek). Made in great haste, in less than six months, and full of errors. Elegant Latin version. Dedicated to Pope Leo X. Erasmus himself,

---

* By Dr. Delitzsch, in the library of the princely house of Oettingen-Wallerstein. See his *Handschriftliche Funde*, Heft i. and ii. 1861 and 1862.

aided by Œcolampadius, published five editions, with slight improvements, all Græco-Latin. Second edition, 1519 (the basis of Luther's translation); third, 1522; fourth, 1527; fifth, 1535; besides over thirty unauthorized reprints which appeared at Venice, Strasburg, Basle, Paris, etc.*

The entire apparatus of Erasmus never exceeded eight MSS. The best he had he used least, because he was afraid of it; namely, a cursive of the tenth century, numbered 1, which agrees better with the uncial than with the received text. He also took the liberty of occasionally correcting or supplementing his text from the Vulgate.

(2.) The COMPLUTENSIAN New Testament, in the Polyglot Bible of Complutum, or Alcalá de Henarès, in Spain, prepared under the direction of Cardinal FRANCIS XIMENES DE CISNEROS (archbishop of Toledo), and published 1520, with papal approbation, in 6 vols. The work was begun 1502, in celebration of the birth of Charles V., and the New Testament was completed Jan. 10, 1514; the fourth vol., July 10, 1517 (the year of the Reformation); but not pub-

---

* Reuss gives the titles of these editions, and says (*Biblioth.* p. 26) that they vary in sixty-two out of a thousand places which he compared. Mill's estimate of the variations is far below the mark; see Scrivener, p. 385. Of the first edition Erasmus himself says, "*præcipitatum fuit verius quam editum*," in order that his publisher might anticipate the publication of the Complutensian Polyglot. The second edition is more correct. The third edition first inserted the spurious passage of the three witnesses (1 John v. 7) from the Codex Montfortianus of the sixteenth century. The fourth edition adds, in a third parallel column, the Latin Vulgate, besides the Greek and his own version. The fifth edition omits the Vulgate, but otherwise hardly differs from the fourth; and from these two, in the main, the *Textus Receptus* is ultimately derived.

lished till 1520, four years after the first edition of Erasmus (who did not see the Polyglot till 1522), and three years after the cardinal's death (who died 1517, at the age of eighty-one). Pope Leo X. gave his approbation at his own motion, March 22, 1520; even then there was some delay, and the work did not get into general circulation before 1522.

The New Testament forms vol. v., and gives the Greek and the Latin Vulgate. Vols. ii., iii., and iv. contain the Old Testament with the Apocrypha. The canonical books of the Old Testament are given in three languages: the Latin Vulgate characteristically holds the place of honour in the middle, between the Greek Septuagint and the Hebrew original. This signifies, according to the Prolegomena, that Christ, *i. e.* the Roman or Latin Church, was crucified between two robbers, *i. e.* the Jewish Synagogue and the schismatical Greek Church! The sixth vol. contains lexica, indexes, etc. Only six hundred copies were printed; hence the work is very rare.

The liberal cardinal spent on his Polyglot 50,000 ducats, or about \$115,000. But it was only one fourth of his yearly income.*

The text of the New Testament is mostly derived from late MSS. not specified, and not described except in the general terms "very ancient and correct," and procured from Rome.†

---

* See a full description in Tregelles, *Account of the Printed Text*, etc., pp. 1-19.

† On the textual sources of the Complutensian Polyglot, see Tregelles, *loc. cit.*, pp. 12-18. Reuss (*Biblioth.* pp. 16-24) gives a list of the readings peculiar to this Greek Testament. An accurate reprint was edited by P. A. Gratz, Tübingen, 1821; 2d ed. Mayence, 1827, with changes in the orthography and punctua-

(3.) Editions of the great printer and scholar ROBERT STEPHENS (STEPHANUS, ESTIENNE, 1503-59), published at Paris in 1546 and 1549, 16mo (called, from the first words of the preface, the *O mirificam* editions); 1550, in folio; and at Geneva in 1551, 16mo. His son Henry (1528-98) collated the MSS. employed for these editions, which were greatly admired for their excellent type, cast at the expense of the French government.

Stephens's "royal edition" (*editio regia*) of 1550 is the most celebrated, and the nearest source of the *Textus Receptus*.* The text was mainly taken from Erasmus (the editions of 1527 and 1535), with marginal readings from the Complutensian edition, and fifteen MSS. of the Paris library, two of them valuable (D and L), but least used. It was republished by F. H. Scrivener, 1859; new edition 1877, with the variations of Beza (1565), Elzevir (1624), Lachmann, Tischendorf, and Tregelles.

The edition of 1551, which was published at Geneva (where Robert Stephens spent his last years as a professed Protestant), though chiefly a reprint of the Royal edition of 1550 in inferior style, is remarkable for the versicular division which here appears for the first time, and which Robert Stephens is said to have made on horseback on a journey from Paris to Lyons. The edition contains the Greek text in the middle of the page, with the Latin Vulgate on the inner side, and the Erasmian version on the outer. The versicular division is injudicious, and breaks

---

tion. Leander Van Ess published an editio Compluto-Erasmica, Tüb. 1827. See Reuss, p. 45.

* Reuss (p. 53): "*Est hæc ipsa editio ex qua derivatur quem nostri textum receptum vulgo vocant, nomine rei minus bene ap-
tato.*"

up the text, sometimes in the middle of the sentence, into fragments, instead of presenting it in natural sections; but it is convenient for reference, and has become indispensable by long use. The English Revision judiciously combines both methods.

(4.) THÉODORE DE BÈZE (BEZA, 1519–1605), Calvin's friend and successor in Geneva, who came into possession of some valuable old MSS. (Cod. Cantabr. and Claromont.), but made little use of them, published several folio editions of Stephens's Greek text (4th ed.), with some changes and a Latin translation of his own, Geneva, 1565, 1582, 1588 (many copies dated 1589), 1598 (reprinted in Cambridge, 1642).*

Beza was a poor critic, but an eminent theologian and commentator, and enjoyed, with Calvin and Bullinger, the highest respect in England during the reigns of Elizabeth and James I. His editions were chiefly used for the Authorised English version of 1611, in connection with the last editions of Stephens.†

---

* Beza called the edition of 1565 the second, but his first, 1557, was only his Latin version with annotations, for which he cared more than for the Greek text. Scrivener (*Introd.* 2d ed. p. 390) gives 1559 as the date of the first edition; but this is an error; see Reuss, *Biblioth.* p. 72 sq. Others speak of an edition of 1576; but this was edited by Henry Stephens. Besides the four folio editions noticed above, Beza published several octavo editions with his Latin version and short marginal notes (1565–67–80–90, 1604). For a full description, see Masch's Le Long, *Bibl. Sacra*, pars i. pp. 307–316.

† On the precise Greek text of the English version, see Dr. Abbot's researches in my Introduction to Lightfoot, Trench, and Ellicott on the *Revision of the New Testament*, New York, 1873, pp. xxvii.–xxix. He shows that the English version agrees

(5.) The brothers BONAVENTURE and ABRAHAM ELZEVIR, enterprising publishers in Holland, issued, with the aid of unknown editors, several editions at Leyden, 1624, 1633, 1641; originally taken (not from Stephens, but) from Beza's smaller edition of 1565, with a few changes from his later editions. Neatly printed, and of handy size, they were popular and authoritative for a long period. The preface to the second edition boldly proclaims: "*Textum ergo habes, nunc ab omnibus receptum: in quo nihil immutatum aut corruptum damus.*" Hence the name *Textus Receptus*, or commonly received standard text, which became a part of orthodoxy on the Continent; while in England Stephens's edition of 1550 acquired this authority; but both agree substantially.* Erasmus is the first, Elzevir's editor the last author, so to say, of the *Textus Receptus*. All the Holland editions were scrupulously copied from the Elzevir text, and Wetstein could not get authority to print his famous Greek Testament (1751-52) except on condition of following it.†

---

with Beza (ed. 1589) against Stephens (ed. 1550) in about ninety places, with Stephens against Beza in about forty, and differs from both in thirty or forty places. Beza's Latin version, which was superior to the preceding ones, and his notes, had also considerable influence, which was misleading in many instances, but, on the whole, beneficial. See B. F. Westcott, *History of the English Bible* (Lond. 1868), p. 294.

* Mill observed but twelve variations. Tischendorf (p. lxxxv. 7th ed.) gives a list of 150 changes; Scrivener (p. 392) states the number at 287. These variations are as unimportant as the variations of the different editions of King James's English version, which number over 20,000.

† For a history of the Elzevir family and a list of their publications, see *Les Elzevier. Histoire et Annales typographiques, par*

(6.) BRIAN WALTON's *Polyglot Bible*, Lond. 1657, 6 tom. fol. The New Testament (tom. v.) gives the Greek text of Stephens, 1550, with the Latin Vulgate, the Peshito Syriac, the Æthiopic, and Arabic versions. In the Gospels a Persian version is added. Each Oriental version has a collateral Latin translation. At the foot of the Greek text are given the readings of Cod. A. The sixth or supplementary volume furnishes a critical apparatus gathered from sixteen authorities, by the care of the celebrated Archbishop Usher (1580–1656), who had been appointed a member of the Westminster Assembly of Divines, but never attended. Walton (1600–1661) was a royalist, during the civil war, and chaplain to Charles I., and after the Restoration consecrated bishop of Chester (1661). But the Polyglot was published under the patronage of Cromwell, who allowed the paper to be imported free of duty. This patronage was afterwards disowned; hence there are two kinds of

ALPHONSE WILLEMS, BRUX. et Paris, 1880, 2 vols. The titles of the first two editions (1624 and 1633) are as follows:

Ἡ Καινὴ Διαθήκη. Novum Testamentvm, ex Regijs alijsque optimis editionibus cum curâ expressum. Lvgdvni Batavorvm, ex Officina Elzeviriana. cIo Io c xxiv. 12mo or 24mo.

("Cette édition du N. T. est réputée correcte, mais elle a été effacée par celle de 1633." Willems, i. 98.)

Ἡ Καινὴ Διαθήκη. Novum Testamentum. Ex Regijs aliisque optimis editionibus, hac nova expressum: cui quid accesserit, Prefatio docebit. Lvgd. Batavorvm, ex Officina Elzeviriorum. cIo Io c xxxiii. 12mo or 24mo.

The second is the most beautiful and correct edition. One of the two editions dated 1641 (that printed by the Elzevirs for Whitaker of London) has notes of Robert Stephens, Joseph Scaliger, Isaac Casaubon, etc. Later editions were printed at Amsterdam.

copies—the one called “republican” (with compliments to Cromwell in the preface, but *no* dedication), the other “loyal” and dedicated to Charles II.*

Walton’s Polyglot is less magnificent than the Paris Polyglot (Paris, 1645, in 10 vols.), but more ample, commodious, and critical.†

---

* “Twelve copies were struck off on large paper. By Cromwell’s permission the paper for this work was allowed to be imported free of duty, and honourable mention is made of him in the Preface. On the Restoration this courtesy was dishonourably withdrawn, and the usual Bible dedication sycophancy transferred to Charles II., at the expense of several cancels; and in this, the ‘Loyal’ copy, so called in contradistinction to the ‘Republican,’ Cromwell is spoken of as ‘Maximus ille Draco.’ This is said to have been the first work printed by subscription in England” (*The Bibles in the Cotton Exhibition*, London, 1877, p. 119 sq.). Comp. H. J. Todd’s *Memoirs of the Life and Writings of Brian Walton*, London, 1821, 2 vols.

† Brian Walton was involved in a controversy with Dr. John Owen, the famous Puritan divine, who labored to defend, from purely dogmatic premises, without regard to stubborn facts, the scholastic theory that inspiration involved not only the religious doctrines, but “every tittle and iota,” and that “the Scriptures of the O. and N. Testaments were immediately and entirely given out by God himself, his mind being in them represented unto us without the least interveniency of such mediums and ways as were capable of giving change or alteration to the least iota or syllable.” (*Of the Integrity and Purity of the Hebrew Text of the Scriptures, with Considerations on the Prolegomena and Appendix to the late ‘Biblia Polyglotta,’* Oxford, 1659.) To this Walton replied, forcibly and conclusively, in *The Considerator Considered*, London, 1659. He maintained that the authority of the Scriptures, as a *certain* and *sufficient* rule of faith, does not depend upon any human authority or any human theory of inspiration, and that Owen’s view was contrary to undeniable facts, and

(7.) JOHN MILL'S *Novum Testamentum Græcum*, Oxon. 1707, fol.; often reprinted, especially in England. The fruit of thirty years' labour. A vastly increased critical apparatus.* The text is from Stephens, 1550. It had been preceded by the New Testament of Bishop JOHN FELL, Oxford, 1675; an edition "more valuable for the impulse it gave to subsequent investigators than for the richness of its own stores of fresh materials" (Scrivener, p. 395).

BENTLEY'S proposed edition, 1720. Dr. Richard Bentley (1662-1742), whose rare classical scholarship and critical discernment pre-eminently fitted him for the task, made extensive and expensive preparations for a new edition of the Greek and Latin Testament. He, unfortunately, failed to execute his design; but he discovered the true principle which, a century afterwards, was executed by the critical genius of Lachmann. He proposed to go back from the *Textus Receptus* to the oldest text of the first five centuries, hoping that "by taking 2000 errors out of the Pope's Vulgate and as many out of the Protestant Pope Stephens's," he could "set out an edition of each in columns, without using any book under 900 years old, that shall so exactly agree word for word, and order for order, that no two tallies, nor two indentures, can agree better." He issued his *Proposals* for such an edition in 1720, with the last chap-

---

contrary to the judgment of the Reformers and the chief Protestant divines and linguists from Luther and Calvin down to Grotius and Cappellus. "The truth needs not the patronage of an untruth."

* See the list of Mill's MSS. in Scrivener, p. 398. Küster's reprint of Mill, with additions, Amsterdam and Leipsic, also Rotterdam, 1710, deserves to be mentioned.

ter of Revelation in Greek and Latin as a specimen. The scheme was frustrated by an angry controversy between him and Conyers Middleton, and other contentions in which he was involved, by his unruly temper, at Cambridge. The money paid in advance (two thousand guineas) was returned to the subscribers by his nephew, whom he made his literary executor. All that is left is a mass of critical material in the library of Trinity College, Cambridge, including the collation of the Codex Vaticanus, which was transcribed by Woide and edited by Ford in 1799. Bentley was too sanguine in his expectations, and too confident and hasty in his conclusions; but his edition, as Tregelles says, "would have been a valuable contribution towards the establishment of a settled text: it would at least have shaken the foundations of the *Textus Receptus*; and it might well have formed the basis of further labours."

After Bentley's death active interest in Biblical criticism in England ceased for nearly a century, and the work was carried on mainly by German scholars.

(8.) J. A. BENDEL (1687-1752), a most original, profound, pregnant, and devout commentator, author of the invaluable *Gnomon*, which is a marvel of *multum in parvo*, edited a Greek Testament at Tübingen, 1734 and 1755, and wrote several critical dissertations. He became a critic from conscientious scruples, but was confirmed in his faith by thorough research. He divided the textual witnesses into families; facilitated the method of comparing and weighing the readings; suggested true principles of criticism; and departed, in the Apocalypse (his favorite study), from the *Textus Receptus*. Most of his cautious changes have been approved. In the *apparatus criticus* he first set the example of recording the testimonies for and

against the received reading, but he did it only in rare instances. "The peculiar importance of Bengel's New Testament is due to the critical principles developed therein. Not only was his native acuteness of great service to him when weighing the conflicting probabilities of internal evidence, but in his fertile mind sprang up the germ of that theory of *families* or *recensions* which was afterwards expanded by J. S. Semler (1725-91), and grew to such formidable dimensions in the skilful hands of Griesbach."*

(9.) JO. JAC. WETSTEIN† (1693-1754): *Novum Testamentum Græcum Editionis Receptæ cum Lectionibus*, etc., Amstel. 1751-52, 2 tom. fol. The text is mainly from the Elzevir editions, with some readings from Fell's text. He made large additions to the apparatus, and carefully described the MSS. and other sources in the Prolegomena, i. 1-222; ii. 3-15, 449-454, 741-43. His magnificent edition contains also a learned commentary, with illustrations from Hebrew, Greek, and Latin authors.

Wetstein was far inferior to Bengel in judgment, but surpassed him in the extent of his resources. He was neither a sound theologian nor a safe critic, but a most industrious worker and collator. His New Testament repre-

---

* Scrivener, p. 403. Comp. on Bengel the biographies of Burk (1831) and Wächter (1865), and an article in Herzog, ii. 295-301 (new ed.).

† His family name was *Wettstein* (see Hagenbach's art. in Herzog, vol. xviii. p. 74); but he signed himself in Latin *Wetstenius*; and hence English, Dutch, and most German writers spell the name *Wetstein*. He was a native of Basle, and for some time assistant pastor of his father at St. Leonhard's; but, being suspected of Arian and Socinian heresy, he was deposed and exiled from his native city (1730). He obtained a professorship at the Arminian College at Amsterdam (1733).

sents the labour of forty years. He had a natural passion for the study of MSS.; made extensive literary journeys; collated about 102 MSS. (among them A, C, and D) with greater care than had been done before, and introduced the system of citing them by Latin letters and Arabic numerals. His Prolegomena are disfigured by the long and painful history of his controversy with his narrow orthodox opponents, Iselin and Frey; he depreciated the merits of Bengel; but his New Testament is still valuable as a storehouse of parallel passages from the ancient classics.

During the next twenty years little was done for textual criticism. JOHANN SALOMO SEMLER, the father of German rationalism (1725-91), but, in what he called "Privat-Frömmigkeit" (personal piety), a pietist and an earnest opponent of deism, re-edited Wetstein's Prolegomena with valuable suggestions (Halle, 1764), wrote *Hermeneutische Vorbereitung*, and stimulated the zeal of his great pupil Griesbach.

2. SECOND PERIOD: TRANSITION FROM THE TEXTUS RECEPTUS TO THE UNCIAL TEXT. FROM GRIESBACH TO LACHMANN—A.D. 1770-1830.

This period shows enlarged comparison of the three sources of the text, the discovery of critical canons, a gradual improvement of the *Textus Receptus*, and approach to an older and better text; but the former was still retained as a basis on a prescriptive right.

(10.) The period is introduced by the honoured name of JOHANN JACOB GRIESBACH (1745-1812), professor of divinity at Halle and then at Jena. He made the study of textual criticism of the Greek Testament his life-work, and combined all the necessary qualifications of accurate learning, patient industry, and sound judgment. His editions

from 1775 to 1806 mark the beginning of a really critical text, based upon fixed rules. Among these are, that a reading must be supported by ancient testimony; that the shorter reading is preferable to the longer, the more difficult to the easy, the unusual to the usual. He sifted Wetstein's apparatus with scrupulous care; enlarged it by collecting the citations of Origen, and utilizing the Old Latin texts, published by Bianchini and Sabatier; improved and developed Bengel's system of recensions, classifying the authorities under three heads—the Western (D, Latin versions, fathers), the Alexandrian (B, C, L, etc., a recension of the corrupt Western text), and the Constantinopolitan (A, flowing from both); but recognised also mixed and transitional texts, decided for the readings of the largest relative extent, but departed from the Elzevir text only for clear and urgent reasons. His critical canons are well-considered and sound; but he was too much fettered by his recension theory, which was ably criticised and modified by Hug, a Roman Catholic scholar (1765–1846).

Principal editions, Halle and London, 1775–77, 1796–1806, 2 tom. 8vo; reprinted, London, 1809 and 1818 (a very fine edition); an improved third edition of the Gospels by David Schulz, 1827, with Prolegomena and an enlarged apparatus. Griesbach's text is the basis of many manual editions by Schott, Knapp, Tittmann, Hahn, Theile, and of several English and American editions.

While Griesbach was engaged in his work, several scholars made valuable additions to the critical apparatus, the results of which he incorporated in his last edition.

C. F. MATTHÆI (professor at Wittenberg, then at Moscow; d. 1811), Griesbach's opponent, ridiculed the system

of recensions, despised the most ancient authorities, and furnished a text from Moscow MSS., all of Constantinopolitan origin, to which he attributed too great a value. The result by no means justified his pretensions and passionate attacks upon others. His *Novum Test. Græce et Lat.* was published at Riga, 1782-88, 12 vols. 8vo; an edition with the Greek text only, in 3 vols. (1803-7).

The Danish professors BIRCH, ADLER, and MOLDENHAWER collected, at the expense of the King of Denmark, a large and valuable amount of new critical material in Italy and Spain, including the readings of the Vatican MS., published by Birch, 1788-1801. During the same period Codd. A, D, and other important MSS. were published.

F. C. ALTER, in his *Greek Test.*, Vienna, 1786-87, 8vo, gave the readings of twenty-two Vienna MSS., and also of four MSS. of the Slavonic version.

The new discoveries of these scholars went far to confirm Griesbach's critical judgment.

(11.) J. M. A. SCHOLZ (a pupil of Hug, and Roman Catholic professor in Bonn; d. 1852): *Novum Testamentum Græce*, etc., 1830-36, 2 vols. 4to; the text reprinted by Bagster, London, with the English version.

Scholz was a poor critic, but an extensive collator. He examined many new MSS. in different countries, though not very accurately, and gave the preference to the Byzantine family, as distinct from the Alexandrian. He frequently departed from the received text, yet, upon the whole, preserved it in preference to that of the Vulgate (which is remarkable for a Roman Catholic). His edition has found greater favour in England than in Germany. It marks no advance upon Griesbach.

3. THIRD PERIOD: THE RESTORATION OF THE PRIMITIVE TEXT. FROM LACHMANN AND TISCHENDORF TO WESTCOTT AND HORT—A.D. 1830–81.

(12.) CARL LACHMANN (professor of classical philology in Berlin; d. 1851): *Novum Testamentum Græce et Latine*, Berol. 1842–50, 2 vols. Comp. his art. in the *Studien und Kritiken*, 1830, No. 4, pp. 817–845. Lachmann had previously published a small edition in 1831, with various readings at the end. In the larger edition he was aided by the younger PHILIP BUTTMANN, who added the apparatus of the Greek text, and published also another edition based on the Vatican MS., 1856, 1862, and 1865.

Lachmann was not a professional theologian, and not hampered by traditional prejudice. His object was to restore the oldest accessible text, *i. e.* the text of the fourth or fifth century, as found in the oldest sources then known (especially Codd. A, B, C, Itala, Vulgate, ante-Nicene fathers); yet not as a final text, but simply as a sure *historical basis* for further operations of internal criticism. He gives, with diplomatic accuracy, even palpable writing errors if sufficiently attested; not as proceeding from the original writers, but as parts of the *textus traditus* of the fourth century. His range of authorities was limited; Cod. Sinaiticus had not yet been discovered, and Codd. B and C not critically edited. But to him belongs the credit of having broken a new path, and established, with the genius and experience of a master critic, the true basis. He carried out the hint of Bentley and Bengel, and had the boldness to destroy the tyranny of the *Textus Receptus*, and to substitute for it the uncial text of the Nicene age.

Lachmann met with much opposition from the profession-

al theologians, even from such a liberal critic as De Wette, who thought that he had wasted his time and strength. Such is the power of habit and prejudice that every inch of ground in the march of progress is disputed, and must be fairly conquered. But his principles are now pretty generally acknowledged as correct.*

(13.) CONSTANTIN VON TISCHENDORF (professor of theology at Leipsic; b. 1815, d. 1874): *Novum Testamentum Græce*, etc., ed. *octava critica maior*, Lips. 1872, 2 vols., with a full critical apparatus. Best edition of his text by Oscar von Gebhardt, 1881, with the added readings of Tregelles, Westcott and Hort.

Prof. Tischendorf was by far the most industrious, enterprising, and successful textual critic of the nineteenth century. He visited the principal libraries of Europe in search of documents; made four journeys to England, and three to the Orient; discovered, collated, copied, and edited many most important MSS.; and published, between 1841 and 1873, no less than twenty-four editions of the Greek Testament (including the reissues of his stereotyped *editio academica*). Four of these—issued 1841, 1849, 1859, and 1872—mark a progress in the acquisition of new material. The catalogue of his publications, most of them relating to Biblical criticism, covers more than ten octavo pages. In 1873 he hoped to attend the General Conference of the Evangelical Alliance in New York, and to read a paper on the influence of the Apocryphal Gospels on the formation

---

* Tregelles (p. 99): “Lachmann led the way in casting aside the so-called *Textus Receptus*, and boldly placing the New Testament wholly and entirely on the basis of actual authority.” Reuss calls him (*Biblioth.* p. 239) “*vir doctissimus et κριτικώτατος*.” Scrivener (p. 422 sqq.) depreciates his merits.

of the Roman Catholic theory and worship of the Virgin Mary. All the arrangements had been made for the journey, when a fatal stroke of apoplexy suddenly arrested his earthly labours, May 5, 1873, although he lingered till Dec. 7, 1874.*

Tischendorf started from the basis of Lachmann, but with a less rigorous application of his principle, and with a much larger number of authorities. He intended to give not only the oldest, but also the best, text, with the aid of all authorities. His judgment was influenced by subjective considerations and a very impulsive temper; hence frequent changes in his many editions, which he honestly confessed, quoting Tischendorf versus Tischendorf, but they mark the progress in the range of his resources and knowledge. In his last and best edition he returns again to the uncial authorities, after a temporary departure to later documents, and gives full credit to his own greatest discovery, the MS. from the Mount of Legislation.

---

* See J. E. Volbeding, *Constantin Tischendorf in seiner 25-jährigen schriftstellerischen Wirksamkeit*, Leips. 1862; Dr. Abbot's article on Tischendorf in the *Unitarian Review* for March, 1875; Dr. Gregory's article in the *Bibliotheca Sacra* for January, 1876, and his *Prolegomena*, Pars I. (1884) pp. 1-22; and for his moral and religious character, the addresses of his pastor, Dr. Ahlfeld, and his colleagues Drs. Kahnis and Luthardt, *Am Sarge Tischendorf's*, with a list of his writings, Leips. 1874. These addresses bring into prominence his noble qualities, which were somewhat concealed to the superficial observer by a skin disease—his personal vanity and overfondness for his many and well-earned titles and twenty or more decorations from sovereigns which were displayed in his parlor. He took a prominent part in the international deputation of the Evangelical Alliance to the Czar and Prince Gortschakoff, at Friedrichshafen, in behalf of the persecuted Lutherans in the Baltic provinces, in 1871, at the risk of his popularity at the Russian court.

The Latin Prolegomena to this edition were intrusted in 1876 to an American scholar, Dr. Caspar René Gregory, residing at Leipsic, who, with the efficient aid of Dr. Ezra Abbot, of Cambridge, Mass., finished the first part in 1884. Thus America is permitted to take an important share in this great work of restoring the purest text of the book of books by completing the noblest monument of German scholarship in the line of textual criticism.*

(14.) SAM. PRIDEAUX TREGELLES (1813-1875): *The Greek New Testament, edited from ancient authorities, with the Latin Version of Jerome from the Codex Amiatinus*, London; issued in parts from 1857 to 1879, 4to. He had previously edited *The Book of Revelation in Greek*, 1844.

Dr. Tregelles devoted his whole life to this useful and herculean task, with a reverent and devout spirit similar to that of Bengel.† He visited many libraries in Europe, col-

---

* *Novum Test. Græce*, vol. iii. *Prolegomena*, Pars prior, Lips. 1884. The Prolegomena give the fullest description of the critical material and a key to the multitudinous abbreviations of Tischendorf's apparatus, which to ordinary readers are about as intelligible as a hieroglyphic alphabet. The "Addenda et Emendanda" in the second part will contain a formidable list of errors in the text and apparatus which scholars have detected, and additional references to new sources. Dr. Gregory has been appointed Greek Professor in the Johns Hopkins University at Baltimore (1885).

† Dr. T. was of Quaker descent, and associated for a time with the "Plymouth Brethren." He edited *The Englishman's Greek Concordance to the N. T.* (1839), *The Englishman's Hebrew and Chaldee Concordance of the O. T.* (1843, 2 vols.), a translation of Gesenius's *Hebrew and Chaldee Lexicon* (1847), and other useful books. He was very poor, but in his later years he received a pension of £200 from the civil list. His belief in verbal inspiration made him, like Bengel, a verbal critic.

lated the most important uncial and cursive MSS., and published the palimpsest Codex Zacynthius (on Luke). He was far behind Tischendorf in the extent of his resources, but more scrupulously accurate in the use of them.* He followed Lachmann's principle. He left behind him a monumental work of painstaking, conscientious, and devout scholarship. But it needs to be corrected and supplemented from the Codex Sinaiticus, and the critical edition of the Codex Vaticanus, which he was not permitted to inspect in Rome by the jealous authorities. Like Tischendorf, he was prevented from completing his work, and was struck down by paralysis while engaged in concluding the last chapters of Revelation (in 1870). He never recovered, and could not take part in the labours of the English Revision Committee, of which he was appointed a member. The Prolegomena were compiled and edited four years after his death by Dr. Hort and Rev. A. W. Streane, 1879.

(15.) WESTCOTT and HORT: *The New Testament in the Original Greek*, Cambridge and London, Macmillan & Co.; New York, Harper & Brothers, 1881, 2 vols. The first volume contains the *Text*, the second the *Introduction and Appendix* (prepared by Dr. Hort). Revised edition of vol. i. 1885.

Of this, the last and the best critical edition of the Greek Testament, which was begun in 1853 and completed in 1881, we have already spoken at the beginning of this Introduction. The second part explains in full the critical theory and genealogical method of the authors. They di-

---

* Dr. Scrivener remarks: "Where Tischendorf and Tregelles differ" (in collation), "the latter is seldom in the wrong."

vide the textual sources into four classes or families, which constitute as many types of text:

1. The SYRIAN or ANTIOCHIAN text, corresponding to what Griesbach called the Constantinopolitan text. It was matured by the Syrian and Greek fathers in the latter part of the fourth century, and is best represented by Cod. A in the Gospels, the Peshito, Chrysostom (who transferred it from Antioch to Constantinople), and his successors, and the great mass of the cursive MSS. (which were mostly written in Constantinople). It is eclectic, and the chief basis of the *textus receptus*. Dr. Hort plausibly conjectures that it is the result of an authoritative Græco-Syrian recension between 230 and 350.

2. The WESTERN text is found in the Old Latin Version, in the bilingual uncials (D₍₁₎ and D₍₂₎). It is paraphrastic, and enriches the text from parallel passages and traditional sources.

3. The ALEXANDRIAN or EGYPTIAN text (called African by Bentley and Bengel), found in Clement of Alex., Origen, Eusebius, and the Egyptian Versions. It excludes extraneous matter and shows a delicate philological tact in changes of language.

4. The NEUTRAL text. This is most free from corruption and mixture and comes nearest the autographs. It is best represented by B and Aleph, the two oldest uncial MSS., which seem to be independently derived from an older original. Next in authority are C, L, P, T, D, Ξ , A (in the Acts and Epistles, but not in the Gospels), Origen, Eusebius, Cyril of Alexandria.

From these various types, but chiefly from the fourth, represented by the Vatican MS., the apostolic text is to be restored by the genealogical method or the careful study

of the history of the written text and the relations of descent and affinity which connect the several witnesses.

The text of Westcott and Hort will remain the standard text for a number of years, unless new discoveries should require a new revision. It has the additional advantage that it substantially coincides with the text followed by the Anglo-American Revision. They differ only in about two hundred places, and nearly all these variations are recognized as alternate readings.*

Oscar von Gebhardt in his edition of Tischendorf's latest text (Leipsic, 1881) notices throughout the readings of Tregelles, Westcott and Hort, where they differ from Tischendorf. Westcott and Hort followed perhaps too much the authority of the Vatican MS., while Tischendorf in his last edition naturally overestimated the Sinaitic MS. of his own discovery.

Simultaneously with Westcott and Hort's edition there appeared two other editions of the Greek Testament, which make no claim to be independent critical recensions of the text, but have a special interest and value in connection with the Westminster or Anglo-American Revision, and supplement each other. They were carefully prepared by two members of the New Testament Company of Revisers, but it is distinctly stated that "the Revisers are not responsible" for the publication. They were undertaken by the English University Presses.

Dr. SCRIVENER, in his edition published by the University Press of Cambridge, gives *The New Testament in the Original Greek according to the Text followed in the Au-*

---

* See the convenient list of noteworthy variations in Harper's diglot edition, pp. xci.-cii.

thorized Version [i. e. the *Textus Receptus* of Beza's edition of 1598], together with the Variations adopted in the *Revised Version*. Edited for the syndics of the Cambridge University Press, Cambridge, 1881. He puts the new readings at the foot of the page, and prints the displaced readings of the text in heavier type.

Dr. PALMER, archdeacon of Oxford, in *The Greek Testament, with the Readings adopted by the Revisers of the Authorized Version*, published by the Clarendon Press, Oxford, 1881, pursues the opposite method: he presents the Greek text followed by the Revisers, and puts the discarded readings of the *Textus Receptus* and of the version of 1611 in foot-notes. The Revisers state, in the Preface from the Jerusalem Chamber (p. xiii., royal-octavo ed.), that they did not esteem it within their province "to construct a continuous and complete Greek text. In many cases the English rendering was considered to represent correctly either of two competing readings in the Greek, and then the question of the text was usually not raised." Dr. Palmer, with the aid of lists of readings prepared by the Revisers in the progress of their work, has constructed a continuous text, taking for the basis the third edition of Stephens (1550), and following it closely in all cases in which the Revisers did not express a preference for other readings; even the orthography, the spelling of proper names, and the typographical peculiarities or errors of Stephens are, with a few exceptions, retained. The chapters are marked as in Stephens's edition of 1550, the distribution into verses accords with that in the Authorized Version, and the division into paragraphs is conformed to the English Revision of 1881.

Both these University editions were also published with

the Authorized English Version of 1611 and the Revised Version of 1881, in three parallel columns, and a blank column (1882). These Græco-English University editions, HARPER'S diglot edition, which gives Westcott and Hort's text with the English Revision (New York, 1882), and OSCAR VON GEBHARDT'S *Novum Testamentum Græce et Germanice*, which accompanies Tischendorf's last revision with Luther's revised version (Leipsic, 1881), are most convenient for students.

The year 1881 was fruitful above any other in editions of the New Testament in Greek and the Revised English Version; and the demand for the latter in Great Britain and the United States was beyond all precedent in the history of literature. We may well call it the year of the republication of the Gospel. The immense stimulus thus given to a careful and comparative study of the words of Christ and his apostles must bear rich fruit. The first printed edition of the Greek Testament in 1516 was followed by the great Reformation of 1517. May the numerous editions of 1881 lead to a deeper understanding and wider spread of the Christianity of Christ!

P. S.

UNION THEOLOGICAL SEMINARY, NEW YORK, }
August 1, 1881. }

Revised, Dec. 1885.

INDEX TO NOTATION.

The notation adopted in this work is used to draw attention to three classes of passages:

(1.) Passages where it has been found impossible to decide which of two or more various readings is certainly right.

(2.) Passages containing readings in regard to which some suspicion is entertained by the editors.

(3.) Passages where interpolations of special interest occur in certain documents.

In connection with all passages of the first class, alternative readings are given, which have a reasonable probability of being genuine. Of these alternative readings, those which on the whole are the more probable, or the better attested, are printed in the text as the primary readings; the secondary readings being distinguished by a notation which varies according as they differ from the primary readings by omission, addition, or substitution.

MARKS IN THE TEXT.

[ ] These marks indicate that the word or words enclosed in them are omitted in secondary readings. Thus, in Matt. vii. 24 (p. 17), τοὺς λόγους τούτους is the primary reading, τοὺς λόγους, without τούτους, the secondary reading.

⊥ (1.) *Without any accompanying mark in the margin.* This mark indicates the place where secondary readings add the word or words printed in the margin opposite the primary reading. Thus, in Matt. xxiii. 38 (p. 56), ὁ οἶκος ὑμῶν is the primary reading, ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος the secondary reading.

(2.) *Accompanied by the marks + † in the margin,* it indicates that certain 'Western' documents contain, in places thus distinguished, interpolations embracing some apparently fresh or distinctive matter, but having no sufficient

intrinsic claim to any form of incorporation with the New Testament; such interpolations being printed opposite to it in the margin between the special marks † ‡. See Matt. xx. 16 (p. 47), where some 'Western' documents interpolate, after ἔσχατοι, the clause πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

┌ These marks enclose portions of the text to which the contents of the opposite margin refer. They are used in the following cases:

(1.) *Without any accompanying mark in the margin*, to indicate words and passages for which secondary readings are printed opposite in the margin. Thus, in Matt. xvi. 20 (p. 39), ἐπετίμησεν is the primary reading, διεστείλατο the secondary reading.

(2.) *Accompanied by 'Ap. †' in the margin*, to indicate portions of the text which, in the judgement of the editors, probably contain some "primitive" error, that is, an error affecting the text of all existing documents, and thus incapable of being rectified without the aid of conjecture; such places being the subject of notes in the Appendix. See Matt. xv. 30 (p. 37), χωλούς, κυλλούς, τυφλούς, κωφούς.

(3.) *Accompanied by the marginal marks † ‡*, to indicate portions of the text for which 'Western' documents substitute the word or words printed opposite in the margin between the special marks † ‡; such substitutions being similar in character to the 'Western' interpolations already mentioned. Thus, in Matt. viii. 12 (p. 18), some 'Western' documents substitute ἐξελεύσονται for ἐκβληθήσονται of the text.

†† These marks indicate that the word or words enclosed within them are apparently right, and are attested largely, though not by the best documents; the better attested readings being printed in the margin with 'Ap.' and noticed in the Appendix. Thus, in Heb. vii. 1 (p. 469), ὁ is apparently right, ὁς the better attested reading.

┌ These marks enclose (a) a few very early interpolations in the Gospels, omitted by 'Western' documents alone, as in Luke xxii. 19, 20 (p. 177), or by 'Western' and 'Syrian' documents alone, as in Matt. xxvii. 49 (pp. 68, 69); (b) a few interpolations in the Gospels, probably

'Western' in origin, containing important matter apparently derived from extraneous sources, as in Matt. xvi. 2, 3 (p. 38).

MARKS IN THE MARGIN.

- [ ] Used in the margin with the same significance as in the text (see above), to distinguish two or more marginal readings which differ from each other merely by the omission or addition of words. Thus two alternative readings are indicated in the margin at Matt. viii. 18 (p. 19), one being πολλοὺς ὄχλους, the other ὄχλους without πολλοὺς. In other cases, two or more marginal readings are separated by *v.* See marg. Matt. xiii. 30 (p. 32).
- Ap.* (1.) *When attached to marginal readings or punctuations,* this indicates that such readings or punctuations are examined in the Appendix.
- " (2.) *Accompanied by †† in the text.* See †† above.
- " (3.) *Standing alone, without any corresponding mark in the text,* it indicates places where occur miscellaneous rejected readings which, having some special interest, are noticed in the Appendix. See Matt. xvii. 20 (p. 41).
- Ap.†* Accompanied by ' ' in the text. See ' ' (2.) above.
- †† Accompanied by ⁂ or ' ' in the text. See ⁂ (2.) and ' ' (3.) above.
- * This mark indicates that the marginal note, being too long to be conveniently inserted in the usual place, has been printed at the foot of the page, where it is distinguished by a corresponding *. When two notes of this kind occur on one page, the second is indicated by ‡. See Acts xviii. 21 and 27 (p. 290).

TYPE AND ARRANGEMENT.

Uncial type is employed for quotations from the Old Testament, including phrases borrowed from some one place or a number of places.

Metrical arrangement is chosen for poetical and rhythmical passages.

Short spaces indicate sub-paragraphs.

The *orthography* is taken from the best MSS.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ Ἀβρααμ.

Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ,
Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,
Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ,
Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ,
Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,
Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ,
Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών,
Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,
Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὲς ἐκ τῆς Ῥαχάβ,
Βοὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηδ ἐκ τῆς Ῥούθ,
Ἰωβηδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί,
Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,
Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ,
Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά,
Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ,
Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ,
Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ,
Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν,

Ὁζείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, 9
 Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχας,
 Ἀχας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν,
 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, 10
 Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς,
 Ἀμώς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσειάν,
 Ἰωσειάς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς 11
 αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

Αρ.

Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν 12
 τὸν Σαλαθιήλ,
 Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιοῦδ, 13
 Ἀβιοῦδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακεῖμ,
 Ἐλιακεῖμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ,
 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδῶκ, 14
 Σαδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ,
 Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,
 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, 15
 Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν,
 Μαθθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,
 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ 16
 ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαβὶδ γενεαὶ 17
 δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαβὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυ-
 λῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βα-
 βυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

- 18 ΤΟΥ ΔΕ [ΙΗΣΟΥ] ΧΡΙΣΤΟΥ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Μνη-
στευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ
συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος
19 ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέ-
λων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ
ἐφάνη αὐτῷ λέγων Ἰωσήφ υἱὸς Δαυεὶδ, μὴ φοβηθῆς παρα-
λαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννη-
21 θὲν ἐκ πνεύματος ἔστιν ἁγίου· τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέ-
σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν
22 αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὅλον γέγο-
νεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου
λέγοντος
23 Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται γίόν,
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανοὴλ·
24 ὃ ἔστιν μεθερμηνεύμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. Ἐγερθεὶς
δὲ [ὁ] Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ
ὁ ἄγγελος Κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
25 καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν ἕως [οὔ] ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

χριστοῦ Ἰησοῦ
Αρ.

Μαριὰμ

Αρ.

- 1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας
ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνα-
2 τολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες Ποῦ ἐστὶν
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν
ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.
3 Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη καὶ πᾶσα
4 Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχι-
ερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν

ποῦ ὁ χριστὸς γενῶνται. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐν Βηθλεὲμ 5
τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου

Καὶ σύ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα,

6.

οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·

ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,

ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν πα- 7
ρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, καὶ πέμψας 8
αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκρι-
βῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὑρητε ἀπαγγείλατέ μοι,
ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες 9
τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν
τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὐ 10
ᾧ τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν με- 10
γάλην σφόδρα. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδί- 11
ον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνη-
σαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγ- 12
καν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ χρη- 12
ματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδη δι' ἄλ-
λης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. Ἄνα- 13

Αρ.

κατ' ὄναρ ἐφάνη

χωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κα-
τ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεύγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι
ἐκεῖ ἕως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παι-
δίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ 14
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς
Αἴγυπτον, καὶ ᾗ ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πλη- 15
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος
Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλῃσα τὸν γιόν μου. Τότε 16

Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν,
καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθ-
λεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετούς καὶ κατω-
τέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. Τότε 17

ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος

18 ΦΩΝῇ ἔΝ ῬΑΜᾶ ἤΚΟΫΣΘΗ,

ΚΛΑΓΘΜΟΣ ΚΑΙ ὈΔΥΡΜΟΣ ΠΟΛΥΣ·

ῬΑΧΗΛ ΚΛΑΙΟΥΣΑ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΑὐΤΗΣ,

ΚΑΙ ΟΥΚ ἤΘΕΛΕΝ ΠΑΡΑΚΛΗΘῆΝΑΙ ὅΤΙ ΟΥΚ ΕἶΣΙΝ.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἠρώδου ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαί-

20 νεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ λέγων Ἐγερθεῖς

παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύ-

ον εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν

21 ψυχὴν τοῦ παιδίου. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον

22 καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ἀκού-

σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ

πατρὸς αὐτοῦ Ἠρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματι-

σθεῖς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας,

23 καὶ ἔλθων κατόκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως

πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κλη-

θήσεται.

1 ΕΝ ΔΕ ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης

2 ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας λέγων

3 Μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οὗτος

γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἠσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος

ΦΩΝῇ ΒΟΩΝΤΟΣ ἐΝ Τῇ ἐΡΗΜῳ

Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν

καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,

5 ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε

ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰου-
 दाία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτί- 6
 ζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ· ἐξομολογούμενοι
 τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων 7
 καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐ-
 τοῖς Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ
 τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς 8
 μετανοίας· καὶ μὴ δόξετε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν 9
 τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν
 λίθων τούτων ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη 10
 πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ
 ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
 ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω 11
 μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
 τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύ-
 ματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, 12
 καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον
 αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην[†], τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
 ἀσβέστῳ. Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς 13
 Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτι-
 σθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν λέγων Ἐγὼ 14
 χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με;
 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐὰν[†] ἂν[†] Αφες ἄρτι, οὕτω 15
 γὰρ πρέπειν ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην.
 τότε ἀφίησιν αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη 16
 ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνέφχθησαν[†] οἱ οὐρανοί, καὶ
 εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὥσεί περὶ στερὰν ἐρχό-
 μενον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα 17
 Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν[†] ᾧ εὐδόκησα.

αὐτοῦ

πρὸς αὐτόν

Αφ.

αὐτῷ

μου, ὁ ἀγαπητός ἐν

Τότε [ὁ] Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύ- 1
 ματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ νηστεύσας 2
 ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα ὕστερον
 ἐπείνασεν. Καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ Εἰ 3

υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὸν ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται.
 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Γέγραπται Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ
 ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπο-
 5 ρεγομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. Τότε παραλαμβάνει
 αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν
 6 ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ λέγει αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ
 τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι

Τοῖς ἄγγελοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ

καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,

μή ποτε προσκύψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ.

7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πάλιν γέγραπται Οὐκ ἐκπειράσεις
 8 Κύριον τὸν θεόν σου. Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ
 διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας
 9 τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ
 εἶπεν αὐτῷ Ταῦτά σοι πάντα δώσω ἐὰν πεσὼν προσκυ-
 10 νήσῃς μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὑπαγε, Σατανᾶ·
 γέγραπται γάρ Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
 11 καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ
 διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν
 αὐτῷ.

Αφ.

12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν
 13 Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά ἐλθὼν κατώκησεν
 εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν
 14 καὶ Νεφθαλείμ· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰησαίου τοῦ
 προφήτου λέγοντος

15 Γῆ Ζαβογλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ,
 ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου

Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,

16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκυτίᾳ
 φῶς εἶδεν μέγα,

καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου
 φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

Ἦγγικει
 ΑΠΟ ΤΟΤΕ ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν 17
 Ἦγγικειν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν 18
 δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θά-
 λασσαν, ἦσαν γὰρ ἀλεεῖς· καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὀπίσω 19
 μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλεεῖς ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως 20
 ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκείθεν 21
 εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου
 καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβε-
 δαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν,
 καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ 22
 τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ 23
 περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συνα-
 γωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασι-
 λείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν
 ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν 24
 Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
 ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονιζο-
 μένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθερά-
 πεισεν αὐτούς. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ 25
 τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ
 Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Ἰδὼν δὲ τοὺς 1
 ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσ-
 ῆλθαν [αὐτῷ] οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα 2
 αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων

3 ΜΑΚΑΡΙΟΙ ΟΙ ΠΤΩΧΟΙ Τῷ ΠΝΕΥΜΑΤΙ, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 μακάριοι οἱ ΠΕΝΘΟΥΝΤΕΣ, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 μακάριοι οἱ ΠΡΑΕΙΣ, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

6 μακάριοι οἱ ΠΙΝΩΝΤΕΣ καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 μακάριοι οἱ ἑλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι [αὐτοὶ] υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ ἔπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν

12 ἐμοῦ· χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστὲ τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω

14 καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

15 οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μῶδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ

16 οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

17 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι· ἀμὴν

18 γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κερέα οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως [ἂν]

19 πάντα γένηται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς

δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βα-

-μ. οἱ πραεῖς...
τὴν γῆν.
μ. οἱ πενθοῦντες
...παρακληθήσονται.

σιλεία τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισ- 20
σεύσῃ ὑμῶν ἢ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ
Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν.

Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐ 21
φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει.

Αρ.

Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ 22
ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ

Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ Μωρέ,
ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ἐὰν οὖν προσ- 23

φέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ μνησθῇς
ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24

σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλ-
λάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλθων πρόσφερε τὸ

δῶρόν σου. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου 25
εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, μὴ ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος

τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βλη-
θήσῃ· ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν 26

ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. Ἦκούσατε ὅτι 27

ἐρρέθη Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέ- 28
πων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι [αὐτήν] ἤδη ἐμοίχευσεν

αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς 29
σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει

γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ
σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν· καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ 30

σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμ-
φέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον

τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. Ἐρρέθη δέ 31

Ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀπο-
στάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν 32

γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτήν μοι-
χευθῆναι[, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχα-
ται].

Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις 33
Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κγριῷ τοὺς ὀρ-

34 ΚΟΥΣ ΚΟΥ. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν
 35 τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· μήτε ἐν τῇ
 γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς
 Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως·
 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν
 37 τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. Ἔστω δὲ ὁ λόγος
 ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ

ἔσται
Ap.

38 ἐστίν. Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη Ὁφθαλμὸν ἀντὶ
 39 ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν
 μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ραπίζει εἰς τὴν
 40 δεξιὰν σιαγόνα [σου], στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· καὶ τῷ
 θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ
 41 καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπαγε
 42 μετ' αὐτοῦ δύο. τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ
 43 σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

Ἠκούσατε
 ὅτι ἐρρέθη Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν
 44 ἐχθρόν σου. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
 45 ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς· ὅπως
 γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν
 ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ
 46 βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἔὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς
 ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι
 47 τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἔὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς
 ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ
 48 αὐτὸ ποιοῦσιν; Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ
 ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

οὕτως

1 Προσέχετε [δὲ] τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπρο-
 σθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή-
 γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς
 2 οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ
 σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν
 ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ
 τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν

αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιούντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀρι- 3
στερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη 4
ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀπο-
δώσει σοι. Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε 5
ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως
φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν
μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ 6
ταμεῖον τοῦ καὶ κλείσας τὴν θύραν τοῦ πρόσεγξαι
τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. Προσευχόμενοι δὲ 7
μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν
τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· μὴ οὖν ὁμοιωθῇτε 8
αὐτοῖς, οἶδεν γὰρ [ὁ θεὸς] ὁ πατήρ ὑμῶν ὃν χρεῖαν ἔχετε
πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε 9
ὑμεῖς

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου,

ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου,

10

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·

Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον

11

δὸς ἡμῖν σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

12

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

13

Αφ. ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ἐὰν γὰρ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, 14

ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἔὰν δὲ μὴ 15

ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις [τὰ παραπτώματα αὐτῶν], οὐδὲ ὁ πα-

τήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ὅταν 16

δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί,
ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς

ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ἀπέχουσιν τὸν
 17 μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου τὴν κεφαλὴν
 18 καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώ-
 ποῖς νηστεύων· ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ
 ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

νηστεύων τοῖς ἀν-
 θρώποις

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς
 καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ
 20 κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ,
 ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ
 21 διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θη-
 22 σαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται [καὶ] ἡ καρδία σου. Ὁ λύχνος
 τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ἡ ὁ ὀφθαλμός
 23 σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ
 ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτινὸν
 ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος
 24 πόσον. Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεῖν· ἢ γὰρ
 τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται
 καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν
 25 καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ
 ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε [ἢ τί πίνητε], μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν
 τί ἐνδύσθητε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστι τῆς τροφῆς καὶ τὸ
 26 σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 νοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν
 εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά·
 27 οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μερι-
 μνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
 28 ἓνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ
 κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθου-
 29 σιν· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ
 30 αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων· εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
 ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον
 ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλι-
 31 γόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες Τί φάγωμεν;

ἢ Τί πίνωμεν; ἢ Τί περιβαλόμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ 32
 ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι
Αρ. χρήζετε τούτων ἀπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασι- 33
 λείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προσ-
 τεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ 34
 γὰρ αὔριον μεριμνήσει αὐτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία
 αὐτῆς.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε 1
 κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.
 τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ 3
 σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς 4
 ἔρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου Ἀφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
 ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;
 ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν, 5
 καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ 6
 βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή
 ποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ
 στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 7
 ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς 8
 γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκε καὶ τῷ
ἀνοίγεται κρούοντι ἄνοιγήσεται. ἢ τίς ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν 9
 αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον—μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ 10
 καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ—μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς 11
 πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς
 δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν 12
 θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς
 ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ πρόφῆται.

ἡ πύλη *Αρ.*

Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα 13
 εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ
 πολλοὶ εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ὅτι στενὴ ἡ πύλη 14
 καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ

15 ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. Προσέχετε
 ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν
 16 ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ
 τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν
 17 ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτω πᾶν
 δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δέν-
 18 δρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ· οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν
 καρποὺς πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς
 19 καλοὺς ποιεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν κάρπον καλὸν
 20 ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν
 21 αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε
 κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ
 ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Κύριε κύριε, οὐ
 τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι
 δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς
 23 ἐποιήσαμεν; καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε
 ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
 ἀνομίαν.

ποιεῖ καλοὺς

οὗτος εἰσελεύσε-
 ται εἰς τὴν βασι-
 λείαν τῶν οὐρα-
 νῶν | Αρ.

24 Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους [τούτους] καὶ
 ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδό-
 25 μησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ κατέβη ἡ
 βροχὴ καὶ ἦλθαν οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ
 προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο
 26 γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους·
 τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ,
 27 ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. καὶ
 κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθαν οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ
 ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν
 ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσέν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τού-
 29 τούς, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν
 γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ

καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι·

γραμματεῖς αὐτῶν·.

Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ 1
ὄχλοι πολλοί. Καὶ ἰδὼν λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει 2
αὐτῷ λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ 3
ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω, καθαρίσθητι·
καὶ εὐθὺς ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 4
Ἰησοῦς Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον
τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωυσῆς
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς 5
Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν
αὐτὸν καὶ λέγων Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ 6
παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. λέγει αὐτῷ Ἐγὼ ἐλ- 7
θὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη 8
Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς·
ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου· καὶ 9
γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν [τασσόμενος], ἔχω
ὑπὲρ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ
πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 10
ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὑρον. λέγω 11
δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν
καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκ- 12
βληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς 13
τῷ ἐκατοντάρχη Ὑπαγε, ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι· καὶ
ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. Καὶ ἐλθὼν ὁ 14
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ
βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν· καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐ- 15
τῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἡγέρθη, καὶ διηκόνει
αὐτῷ. Ὀψίας δὲ γενόμενης προσήνεγκαν αὐτῷ

Αρ.

ἔξελεύσονται·

δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ,
 17 καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρω-
 θῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος Ἀὐτός
 τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσοις ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς Ἦχλον περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν [πολλοὺς] ὄχλους
 19 εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς

εἶπεν αὐτῷ Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ.
 20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν
 καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ
 21 ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. Ἔτερος δὲ
 τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον
 22 ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει
 αὐτῷ Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς
 23 ἑαυτῶν νεκρούς.

Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον
 24 ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμός
 μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτε-
 25 σθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. καὶ προσ-
 ελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες Κύριε, σῶσον, ἀπολλύ-
 26 μεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε
 ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ
 27 ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν
 λέγοντες Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θά-
 28 λασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

Καὶ ἐλθόντος αὐ-
 τοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ὑπῆντησαν
 αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χα-
 λεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ
 29 ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ
 30 τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν
 δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.
 31 οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἐκβάλλεις
 ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.
 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθαν εἰς
 τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησέν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ

κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν 33
ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ 34
τοῦ πάσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόν-
τες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐ-
τῶν.

Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλ- 1
θεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυ- 2
τικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν
αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ Θάρσει, τέκνον· ἀφίενταί 3
σου αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν 3
ἰδὼν ἐν ἑαυτοῖς Οὗτος βλασφημεῖ. καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς 4
ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν Ἵνα τί ἐνθυμείσθε πονηρὰ ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν; τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφίεν- 5
ταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἐγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα 6
δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας— τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ Ἐγει-
ρε ἄρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου.
καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἰδόντες δὲ οἱ 7
ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξου- 8
σίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον 9
ἐπὶ τὸ τελῶνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκο-
λούθει μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ 10

ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ
τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον 11
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρ-
τωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν 12
Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχον-
τες. πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν Ἐλεος θέλω καὶ οὐ 13
θγycία· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτω-
λούς. Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰω- 14

άνου λέγοντες Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν,

τοῦ

ἰδὼν

Ἐγερθεὶς

πολλά

- 15 οἱ δὲ μαθηταὶ σοῦ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ ἱνυμφῶνος† πεν-
 θεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ
 ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νη-
 16 στεύσουσιν. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνά-
 φου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
 17 τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλουσιν
 οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ
 ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται·
 ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινούς, καὶ ἀμφό-
 τεροι συντηροῦνται.
 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων ἰ[εῖς] προσελ-
 θῶν† προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτε-
 λεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ
 19 ζήσεται. καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει† αὐτῷ καὶ οἱ
 20 μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη
 προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
 21 αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱμα-
 22τίου αὐτοῦ σωθήσομαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν
 αὐτὴν εἶπεν Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν
 23 σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ
 Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς
 24 καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ
 ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
 25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς
 26 αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη ἡ αὐ-
 27 τη† εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. Καὶ παράγοντι
 ἐκείθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν† δύο τυφλοὶ κράζοντες
 28 καὶ λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυεὶδ. ἐλθόντι δὲ
 εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθαν αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς Πιστεύετε ὅτι ἰδύναμαι τοῦτο† ποιῆσαι; λέγουσιν
 29 αὐτῷ Ναί, κύριε. τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων
 30 Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἠνεώχθησαν

†νυμφίου†

εἰσελθὼν

ἠκολούθησεν

αὐτῆς

αὐτῷ

υἱὸς

τοῦτο δύναμαι

αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. Καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω· οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμι- 31
σαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. Αὐτῶν δὲ ἐξερ- 32
χομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονιζόμενον· καὶ 33
ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύ-
μασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ
Ἰσραήλ. [οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν 34
δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.]

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, 35
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγ-
γέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγ- 36
χνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι
ὥσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς 37
μαθηταῖς αὐτοῦ Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλί-
γοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργά- 38
τας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς 1
δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων
ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νό-
σον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀπο- 2
στόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος
Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβος ὁ
τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος 3
καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκω-
βος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ ῥαββαίου, Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ 4
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τού- 5
τους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγέλλας αὐτοῖς
λέγων

+Δεββαῖος+

Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν
μὴ εἰσέλθῃτε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ 6
ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέ- 7
γοντες ὅτι Ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας 8

θεραπεύετε, νεκρούς ἐγείρετε, λεπρούς καθαρίζετε, δαιμόνια
 9 ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. Μὴ κτήσησθε
 χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν,
 10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα
 11 μηδὲ ῥάβδον· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ. εἰς
 ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ
 12 ἄξίός ἐστιν· κακεῖ μέννατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. εἰσερχόμενοι
 13 δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία
 ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ
 14 εἰρήνη ὑμῶν ἔφ' ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὃς ἂν μὴ
 δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι
 15 ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονι-
 ὀρτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον
 16 πόλει ἐκείνῃ. Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς
 πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις
 17 καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀν-
 θρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς
 18 συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας
 δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐ-
 19 τοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μερι-
 μνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ
 20 τῇ ᾧρᾳ τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες
 ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέ-
 κνον, καὶ ἑπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώ-
 22 σουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ
 ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.
 23 ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν
 ἐτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις
 24 [τοῦ] Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Οὐκ ἔστιν
 μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον
 25 αὐτοῦ. ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος

πρὸς

εκ

ὁ ὄφεις

ἐπαναστήσεται

ἡ καὶ ἐκ ταύτης
 διώκωσιν ὑμῖς,
 φεύγετε εἰς τὴν
 ἄλλην·

τῷ οἰκοδεσπότῃ...
...τοῖς οἰκιακοῖς

αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδε-
σπότην Βεεζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς ἰ
αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκα- 26
λυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνω-
σθήσεται. ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· 27
καὶ ὃ εἰς τὸ οὐδὲν ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. καὶ 28
μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ
ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνειν· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν
δυναμένον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. οὐχὶ 29
δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πε-
σεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ καὶ 30
αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. μὴ οὖν 31
φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς οὖν 32
ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμο-
λογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· ὅστις δὲ ἄρνήσῃται με ἔμπροσθεν τῶν ἀν- 33
θρώπων, ἀρνήσομαι καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου
τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον 34
βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην
ἀλλὰ μάχαιραν. ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ 35
πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ
καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐχθροὶ τοῦ 36
ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μη- 37
τέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ οὐ λαμ- 38
βάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔ-
στιν μου ἄξιος. ὁ εὕρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, 39
καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὕρῃσει αὐ-
τήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ 40
δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προ- 41
φήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ
ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμ-
ψεται. καὶ ὁς ἂν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον 42

ὁ δὲ

ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
 ἁπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

ἡ ἀπόληται ὁ
 μισθός

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώ-
 δεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκείθεν τοῦ διδάσκειν καὶ
 κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ
 3 χριστοῦ πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Σὺ
 4 εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ
 5 ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἄναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ
 περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν,
 6 καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μα-
 7 κάριος ἐστὶν ὃς ἂν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

ἀναβλέπουσιν

Τού-
 των δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις
 περὶ Ἰωάννου Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κά-
 8 λαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν;
 ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ
 9 φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων. ἀλλὰ τί ἐξήλ-
 θατε; προφήτην ἰδεῖν; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
 10 προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται

Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρός προσώ-
 ποῦ σοῦ,

ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σοῦ ἔμπροσθέν σοῦ.

11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μεί-
 ζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασι-
 12 λείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν
 Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
 13 βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἄρπάζουσιν αὐτήν. πάντες γὰρ οἱ
 14 προφήται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν· καὶ εἰ
 15 θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ
 16 ἔχων ὦτα ἀκουέτω. Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην;

ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφω-
νούντα τοῖς ἐτέροις λέγουσιν

17

Ἡυλῆσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε·

ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε·

ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν 18
Δαιμόνιον ἔχει· ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ 19
πίνων, καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης,
τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτῆς.

Αρ.

Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς 20
πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλείσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ
μετενόησαν· Οὐαὶ σοι, Χοραζεῖν· οὐαὶ σοι, Βηθσαιδάν· 21
ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμε-
ναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν.
πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν 22
ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. Καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως 23
οὐρανοῦ ὑψωθῇ; ἕως ἄδου καταβῇ. ὅτι εἰ ἐν Σοδό-
μοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν
ἂν μέχρι τῆς σήμερον. πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων 24
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐξομο- 25
λογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι
ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμ- 26
προσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, 27
καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν
πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ
υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ 28
πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγὸν μου 29
ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖς εἰμι καὶ ταπεινὸς
τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ 30
γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν 1
διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ

2 ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰ-
 δόντες εἶπαν αὐτῷ Ἴδου οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξε-
 3 στιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ ἀνέγνω-
 τε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;
 4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
 προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς
 5 μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν
 τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάβ-
 6 βατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι
 7 τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν Ἐλεος
 θέλω καὶ οὐ γὰρ θύσιαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναί-
 8 τίους. κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 9θρώπου. Καὶ μεταβαὼς ἐκείθεν ἦλθεν εἰς τὴν
 10 συναγωγὴν αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν. καὶ
 ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασιν θερα-
 11 पेῖν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τίς
 [ἔσται] ἔξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ εἰς ἐμ-
 πέση τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ
 12 καὶ ἐγερεῖ; πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε
 13 ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. Τότε λέγει τῷ ἀν-
 θρώπῳ Ἐκτεινόν σου τὴν χεῖρα· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκα-
 14 τεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρι-
 σαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσω-
 15 σιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκείθεν.
 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς
 16 πάντας, καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν
 17 ποιήσωσιν· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προ-
 φήτου λέγοντος

18 Ἴδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα,
 ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου·
 θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
 καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
 19 Οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραγῆσει,

οὐδε ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν
αὐτοῦ.

κάλαμον συντετριμμένον οὗ κατεάζει

20

καὶ λίνον τυφόμενον οὗ σβέσει,

ἕως ἄν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν.

καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔσθῃ ἐλπιούσιν.

21

προσηνέχθη αὐτῷ
δαμονιζόμενος
τυφλὸς καὶ κωφός

Τότε ἑπροσηνεγκαν αὐτῷ δαμονιζόμενον τυφλὸν καὶ 22

κωφόν· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν
καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον 23

Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυεὶδ; οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκού- 24

σαντες εἶπον Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ

Βεεζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυ- 25

μήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βασιλεία μερισθείσα

καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται. καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθείσα

καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν 26

ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ

βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεεζεβούλ ἐκβάλλω τὰ 27

δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο

αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ 28

ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία

τοῦ θεοῦ. ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ 29

ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἄρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῇσῃ

τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ὁ μὴ 30

ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστί, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ

σκορπίζει. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλα- 31

ὑμῖν

σφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ δὲ τοῦ πνεύμα- 32

τος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κα- 32

τὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ

οὐ μὴ ἀφεθῇ

κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε 33

ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. *Ἡ 33

ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν· καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ

ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· 34

ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. γεννήματα ἔχι-

δυνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ
 35 περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς
 ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ὁ ἀγαθός, καὶ
 ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλ-
 36 λει πονηρά. Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλή-
 σουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν
 37 ἡμέρᾳ κρίσεως· ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ
 τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ
 Φαρισαίων λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον
 39 ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοι-
 χαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ ἐν
 40 μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰω-
 νᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς
 νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς
 41 γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ἄνδρες Νινευεῖται ἀνα-
 στήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατα-
 κρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ
 42 ἰδοὺ πλείον Ἰωνᾶ ὧδε. βασιλίσσα νότου ἐγερθήσεται ἐν
 τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν·
 ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σο-
 43 λομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλείον Σολομῶνος ὧδε.

Ὅταν
 δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρ-
 χεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἀνάπανσιν, καὶ οὐχ εὐρί-
 44 σκει. τότε λέγει Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν
 ἐξῆλθον· καὶ ἔλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα [καὶ] σεσαρωμένον
 45 καὶ κεκοσμημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἐ-
 αὐτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἐαυτοῦ, καὶ εἰσελ-
 θόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
 ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ
 ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ
 οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἰσθήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλή-

*

σαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ Τίς 48
 ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;
 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα [αὐτοῦ] ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐ- 49
 τοῦ εἶπεν Ἴδου ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·
 ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ 50
 ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ
 ἐστίν.

ἐκ

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξέλθων ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας 1
 ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν 2
 ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι,
 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν 3
 αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων Ἴδου ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
 τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ 4
 τὴν ὁδόν, καὶ ἔλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. ἄλλα 5
 δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ
 εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ἡλίου δὲ 6
 ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐ-
 ξηράνθη. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ 7
 ἀκανθαὶ καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν 8
 τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκον-
 τα ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. Καὶ 9
 10

ἦλθον τὰ πετεινὰ
καὶ

ἐπνιξαν

αὐτοῖς

προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ τί ἐν παραβολαῖς 11
 λαλεῖς αὐτοῖς; ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι Ὑμῖν δέδοται 12
 γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκεῖνοις
 δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισ- 12
 σευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐ-
 τοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες 13
 οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν·
 καὶ ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου ἡ λέγουσα 14

Ἀκοῇ ἀκοῦσετε καὶ οὐ μὴ συνήτε,

καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.

* εἶπεν δὲ τις αὐτῷ Ἴδου ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.

- 15 ἐΠΑΧΥΝΘΗ ΓΑΡ Ἡ ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΤΟΥΤΟΥ,
 καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν,
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμмыσαν·
 μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
 καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούωσιν
 καὶ τῇ καρδίᾳ συνώσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
 καὶ ἰάσονται αὐτούς.
- 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα
 17 [ὑμῶν] ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προ-
 φῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν,
 18 καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν. Ὑμεῖς
 19 οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραντος. Παντὸς
 ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχε-
 ται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ
 20 αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ὁ δὲ ἐπὶ τὰ
 πετρῶδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς
 21 μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ
 ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ
 22 διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
 σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ἡ μέριμνα
 τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον,
 23 καὶ ἄκαρπος γίνεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς,
 οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρπο-
 φορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα.
- 24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων Ὁμοιω-
 θη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρ-
 25 μα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους
 ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνά μέσον
 26 τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ
 27 καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. προσελ-
 θόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ Κύριε,
 οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἐσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν
 28 ἔχει ζιζάνια; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο

ἐποίησεν. οἱ δὲ αὐτῷ λέγουσιν Θέλεις οὖν ἀπελθόντες
 συλλέξωμεν αὐτά; ὁ δὲ φησιν Οὐ, μή ποτε συλλέγον- 29
 τες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον· ἄφετε 30
 συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ἕως τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ
 τοῦ θερισμοῦ ἔρω τοῖς θερισταῖς Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζά-
 νια καὶ δῆσατε αὐτὰ [εἰς] δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά,
 τὸν δὲ σῖτον ἑσθ' αὐτὰς εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

ἄχρι π. μέχρι
 συναγάγετε

*ΑΛ- 31
 λην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων Ὁμοία ἐστὶν ἡ
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος
 ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων 32
 τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ μείζον τῶν λαχάνων ἐστὶν
 καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ κατασκηνοῖν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

*ΑΛ- 33
 λην παραβολὴν [ἐλάλησεν αὐτοῖς]. Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι-
 λεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
 ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθῃ ὅλον.

Ταῦτα 34

πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ
 χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῇ τὸ 35
 ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος

Ἡσαίου Αρ.

Ἀνοιξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
 ἐρεῖξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

Τότε ἀφίει τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ 36
 προσήλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες Διασάφησον
 ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀπο- 37
 κριθεὶς εἶπεν Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν 38
 σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία
 εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἔχθρός ὁ σπείρας αὐτά 39
 ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν,
 οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ 40
 ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντε-
 λείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἁγ- 41
 γέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ

πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,
 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται
 43 ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ δίκαιοι
 ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς
 44 αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. Ὅμοία ἐστὶν

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ
 ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς
 αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ [†] ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
 45 ἐκεῖνον. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν

οὐρανῶν [†] ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· εὐρὼν δὲ
 46 ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα
 47 εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν

ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασ-
 48 σαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἣν ὅτε ἐπληρώθη
 ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλε-
 49 ξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγῃ, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. οὕτως
 ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγε-
 λοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων
 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται
 51 ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Συν-

52 ἤκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. ὁ δὲ εἶπεν·
 αὐτοῖς Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασι-
 λείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις
 ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς
 54 ταύτας, μετῆρεν ἐκείθεν. καὶ ἔλθων εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ
 ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσ-
 σεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ
 55 αἱ δυνάμεις; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ
 μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκω-
 56 βος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ
 αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα
 57 πάντα; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν

πάντα

ἀνθρώπῳ

λέγει

Αρ.

ιδίᾳ

αὐτοῖς Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ[†] πατρίδι
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις 58
πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης 1
τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ Οὗτός ἐστιν 2
Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρώ- 3
δης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ ἀπέθετο
διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης αὐτῷ Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν· 4
καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτείνειν ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προ- 5
φήτην αὐτὸν εἶχον. γενεσίῳ δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου 6
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ
ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, ὅθεν μετὰ ὄρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ 7
δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς 8
μητρὸς αὐτῆς Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν
Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ 9
τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι,
καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ 10
ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,
καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθη- 12
ται αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες
ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

πρεσβῆ

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς 13
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν·
καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ ἡγεῖσθαι ἀπὸ τῶν
πόλεων. Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγ- 14
χνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.
Ὁ ψίλλος δὲ γενομένης προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες 15
Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἥδη παρήλθεν· ἀπό-
λυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγο-
ράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς 16
Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν.

παρήλθεν ἡ δὴ·
ἀπόλυσον οὖν

17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους
18 καὶ δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.

19 καὶ ἑκλεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, ἐκέλευσεν τοὺς...
χόρτου καὶ λαβῶν
λαβὼν τὸν πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθη-

20 ταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον
πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν
21 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθιόντες
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παι-

22 δίων. Καὶ [εὐθὺς] ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμ-
βῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως
23 οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους
ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενο-

24 μένης μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη Ἰσταδίους πολλοὺς
ἀπὸ τῆς γῆς ἀπείχεν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων,
25 ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς
26 ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ
μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα

ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι Φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ
27 φόβου ἔκραξαν. εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς λέγων

28 Θαρσείτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος
εἶπεν αὐτῷ Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σέ

29 ἐπὶ τὰ ὕδατα· ὁ δὲ εἶπεν Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ
πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς
30 τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἄρξά-
μενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων Κύριε, σῶσόν με.

31 εὐθὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ
32 καὶ λέγει αὐτῷ Ὁλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; καὶ ἀνα-
33 βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. οἱ δὲ
ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ
34 υἱὸς εἶ.

Καὶ διαπεράσαντες ἦλθαν ἐπὶ τὴν γῆν
35 εἰς Γενίησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου
ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ

τὸ

μέσον τῆς θαλάσ-
σης ἦν

ἐλθεῖν

προσῆνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρε- 36
 κάλουν [αὐτὸν] ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱμα-
 τίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἦσαντο διεσώθησαν.

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρι- 1
 σαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες Διὰ τί οἱ μαθηταί σου πα- 2
 ραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ
 νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκρι- 3
 θεὶς εἶπεν αὐτοῖς Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν
 τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν 4
 Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ καταλογὼν
 πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελεγιάτω· ὑμεῖς δὲ λέγετε 5
 Ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
 ὠφελῇται, οὐ μὴ τιμῇται τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἡκυρώ- 6
 σατε τὸν Ἰ᾿λγόν· τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑπο- 7
 κριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαίας λέγων

Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, 8

ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

ΜΑΤΗΝ ΔΕ ΣΕΒΟΝΤΑΙ ΜΕ, 9

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ἘΝΤΑΛΜΑΤΑ ἈΝΘΡΩΠΩΝ.

Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς Ἀκούετε καὶ 10
 συνίετε· οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄν- 11
 θρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο
 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ 12

μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες
 τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Πᾶσα 13
 φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκρι-
 ζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς· τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοί· τυφλὸς 14
 δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦν-
 ται.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Φρά- 15
 στον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ὁ δὲ εἶπεν Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς 16
 ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς 17
 τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλ-
 λεται; τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρ- 18

ὁδηγοὶ εἰσιν τυ-
 φλοὶ [τυφλῶν]

νόμον

19 δίας ἐξέρχεται, καὶ κεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ἐκ γὰρ τῆς
καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
20 πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά
ἐστὶν τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν
φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
22 Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν
ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν ἔλεγονσα Ἐλέησόν με,
κύριε υἱὸς Δαυεὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται.
23 ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι
24 κρᾶζει ὀπίσθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀπεστά-
λην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.
25 ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα Κύριε, βοήθει μοι.
26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον
27 τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν Ναί,
κύριε, καὶ [γὰρ] τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν
28 πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. τότε
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ
πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασ-
30 σαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ
προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς,
κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, καὶ ἑτέρους πολλοὺς, καὶ
ἔριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν
31 αὐτούς· ὥστε τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς
ἑλθόντας καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέ-
32 ποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ. Ὁ

δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν
Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι [ἤδη] ἡμέραι τρεῖς
προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπο-
λῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μὴ ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ

ἔκραξεν

υἱὲ

Αρ.†

τοὺς ὄχλους

ἐκούνοντας | κυλλοὺ
ὕγιεις
ἐδόξαζον

ὁδῷ. καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ 33
 ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; καὶ λέγει 34
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτὰ,
 καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 35
 ἐπὶ τὴν γῆν ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ 36
 εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μα-
 θηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, 37
 καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας
 πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἑτετρακισχίλιοι ἄνδρες χω- 38
 ρὶς ἑγναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους 39
 ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ Ἱερὶα Μαγαδάν.

ὡς
 παιδίων καὶ γυ-
 ναικῶν

Καὶ προσελθόντες [οἱ] Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι περὶ 1
 ῥάζοντες ἑπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπι-
 δεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενο- 2
 μένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· καὶ πρωί 3
 Σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ
 μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ
 σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.]] Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοι- 4
 χαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλ-
 theoretical. Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν 5

λαβεῖν ἄρτους

ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς 6
 Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ
 Σαδδουκαίων. οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι 7
 Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. γνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί διαλο- 8
 γίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε;
 οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν 9
 πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς 10
 ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβ-
 βετε; πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσ- 11
 ἔχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
 τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης [τῶν 12
 ἄρτων] ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ-

δουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας τῆς Φιλίπ-
που ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων Τίνα λέγουσιν οἱ
14 ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν Οἱ μὲν
Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἱερε-
15 μίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με
16 λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν Σὺ εἶ ὁ
17 χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ
καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν [τοῖς]
18 οὐρανοῖς· καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ
ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι
19 ᾧδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς
βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς
ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς
20 γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Τότε ἔπετίμησεν τοῖς
μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός.

διεστείλατο

21 ΑΠΟ ΤΟΤΕ ἤρξατο Ἰησοῦς Χριστὸς δεικνύειν τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ
πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ
γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆ-
22 ναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτι-
μᾶν αὐτῷ λέγων Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι
23 τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ Ὑπαγε ὀπίσω μου,
Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ
24 ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε [ὁ] Ἰησοῦς
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ
25 ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
26 αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὕρήσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφεληθήσεται

Αφ.

λέγει αὐτῷ ἐπι-
τιμῶν

ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δάσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι 27 ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ἀμὴν 28 λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστώτων οἵτινες οὐ μὴ γέισωνται θανάτῳ ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέ- 1
 τρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. καὶ μετεμορ- 2
 φώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωυσῆς καὶ Ἡλείας συνλαλοῦντες 3 μετ' αὐτοῦ. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ 4 Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε σκημας τρεῖς τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωυσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτινὴ ἐπεσκίασεν 5 αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον 6 αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς 7 καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ 8 τὸν αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ 9 ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Μηδενὶ εἰπῆτε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἔγερθῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες Τί οὖν οἱ 10 γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ 11 ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἡλείας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέ- 12 γνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. τότε 13

συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάνου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

- 14 Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρω-
 15 πος γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων Κύριε, ἐλέησόν μου. τὸν
 16 υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ἔχει, πολλάκις γὰρ πάσχει
 17 πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ· καὶ προσ-
 ἤνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν
 18 αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὡ [τότε] ἀποκριθεὶς
 γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως ποτε μεθ' ὑμῶν
 ἔσομαι; ἕως ποτε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.
 19 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ
 τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας
 20 ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ
 κατ' ἰδίαν εἶπαν Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν
 21 αὐτό; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν·
 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινά-
 πεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μετα-
 βήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. Αῤ.

- 22 Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς
 23 χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ ἔγερθῆσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα. ἀναστήσεται
 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ
 δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν Ὁ διδάσκαλος
 25 ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; λέγει Ναί. καὶ ἔλθόντα εἰσελθόντα
 εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοι
 δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων τίνος
 λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν
 26 ἄλλοτρίων; εἰπόντος δὲ Ἀπὸ τῶν ἄλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ
 27 Ἰησοῦς Ἀραγε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί; ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίζωμεν
 δαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκι-
 στρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας

τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

δε

Ἐν ἐκείνῃ[†] τῇ ὥρᾳ προσήλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέ- 1
γοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;
καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν 2
καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε 3
ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
νῶν. ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός 4
ἐστὶν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃς ἐὰν 5
δέξῃται ἐν παιδίῳ τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέ-
χεται· ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν 6
πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος
ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ
πελάγῃ τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδά- 7
λων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ
ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. Εἰ δὲ 8
ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐ-
τὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοί ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς
τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας
ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀ- 9
φθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· καλὸν σοί ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελ-
θεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν
τοῦ πυρός.

[ἐν τῷ οὐρανῷ]

Αρ.

Ὅρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν 10
μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἔν
οὐρανοῖς[†] διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τι 12
ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ
ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς
ζητεῖ τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν 13
λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενή-
κοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. οὕτως οἷκ ἐστιν 14
ῥέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα

τοῦ πατρὸς ὑμῶν

- 15 ἀπόληται ἐν τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν δὲ
 ἀμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε ἑλεῖν αὐτὸν μετὰ
 σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. εἰ σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν
 16 ἀδελφόν σου· εἰ δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε ἑμετὰ σοῦ
 ἔτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν
 17 σταθῇ πᾶν ῥῆμα· εἰ δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκ-
 κλησίᾳ· εἰ δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι
 18 ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν
 οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐὰν λύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα
 19 ἐν οὐρανῷ. Πάλιν [ἀμὴν] λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμ-
 φωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος
 οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς
 20 μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμέ-
 νοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.
 21 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν [αὐτῷ] Κύριε, ποσάκις
 ἀμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑ-
 22 πτάκις; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις ἀλλὰ
 23 ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ. Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συναί-
 24 ρων μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναί-
 ρειν προσήχθη εἰς αὐτῷ ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.
 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος
 πρᾶξαι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει
 26 καὶ ἀποδοθῆναι. πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσκύνει αὐτῷ
 λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.
 27 σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου [ἐκείνου] ἀπέλυσεν
 28 αὐτόν, καὶ τὸ δάνιον ἀφήκεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος
 ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὀφείλειεν αὐτῷ
 ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων Ἀπό-
 29δος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκά-
 λει αὐτὸν λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω
 30 σοι. ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς

ἔτι ἓνα ἢ δύο μετὰ
 σοῦ

Αῤ.

φυλακὴν ἕως ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες οὖν οἱ σύν- 31
 δουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλ-
 θόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα.
 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ 32
 Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκά σοι,
 ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύν- 33
 δουλόν σου, ὡς καὶ γὰρ σὲ ἠλέησα; καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος 34
 αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως [οὔ] ἀποδῶ
 πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος 35
 ποιήσει ὑμῖν ἔὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ
 τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τού- 1
 τους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια
 τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ 2
 ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

Καὶ προσῆλθαν αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ 3
 λέγοντες Εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ
 πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι 4
 ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτοὺς
 καὶ εἶπεν Ἐνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν 5
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ
 αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν; ὥστε οὐκέτι 6
 εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία· ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρω-
 πος μὴ χωρίζετω. λέγουσιν αὐτῷ Τί οὖν Μωυσῆς ἐνετείλα- 7
 το δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι¹; λέγει 8
 αὐτοῖς ὅτι Μωυσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέ-
 τρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ
 γέγονεν οὕτως. Ἔλέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυ- 9
 ναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται.²
 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀν- 10

αὐτήν

ἡ.

¹ λέγω δὲ ὑμῖν, ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.

11 θρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. ὁ δὲ εἶ-
 πεν αὐτοῖς Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον, ἀλλ' οἷς δέδοται.
 12 εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν
 οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς
 διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χω-
 ρεῖτω.

13 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας
 ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξῃται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν
 14 αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ὁ Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ
 κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν
 15 ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς
 ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16 Καὶ ἰδοὺ εἰς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν Διδάσκαλε, τί
 17 ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ
 Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ
 18 θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἴθι τὰς ἐντολάς. Ἰλέγει
 αὐτῷ Ποίᾳς; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη Τό Οὐ φονεύσεις, Οὐ

αὐτοῖς

Αρ.

19 μοιχεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις, Τίμα
 τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ Ἀγαπήσεις τὸν
 20 πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος
 21 Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰη-
 σοῦς Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρ-
 χοντα καὶ δός [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς,

τήρησον
Ποίᾳς; φησὶν.
εἶπεν

Αρ.

22 καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν
 λόγον [τοῦτον] ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
 23 πολλά.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς

24 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώ-
 τερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ

ὑμῖν ὅτι

25 πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἀκούσαντες δὲ
 οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες Τίς ἄρα δύ-

τροπήματος | διελ-
θεῖν ἢ πλούσιον
εἰσελθεῖν

26 νатаι σωθῆναι; ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Παρὰ

ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῶ πάντα δύ-
νατά.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ 27
Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί
ἄρα ἔσται ἡμῖν; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω 28
ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ,
ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ,
καθίσεσθε καὶ ἑξήκοντα καὶ ὀκτώ θρόνους κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκῃ οἰκίαν 29
ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ
ἀγροὺς ἔνεκεν τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα λήμ-
ψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολλοὶ δὲ ἔσονται 30
πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. Ὁμοία γάρ ἐστιν 1
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις
ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῳ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα
αὐτοῦ· συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου 2
τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ 3
ἀγορᾷ ἀργούσ· καὶ ἐκείνοις εἶπεν Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς 4
τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν· οἱ δὲ 5
ἀπήλθον. πάλιν [δὲ] ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν
ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν 6
ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην
τὴν ἡμέραν ἀργοί; λέγουσιν αὐτῷ Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμι- 7
σθώσατο· λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπε-
λῶνα. ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος 8
τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τῷ
τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρῶ-
των. ἐλθόντες δὲ οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ 9
δηνάριον. καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείον λήμ- 10
ψονται· καὶ ἔλαβον [τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. λαβόν- 11
τες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου λέγοντες Οὗτοι 12
οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν
ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν

αὐτοὶ
ἀδελφούς ἢ.....
...ἀγροὺς ἢ οἰκίας

αὐτοῖς

ἡμῖν αὐτοὺς

13 καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν Ἐταῖρε, οὐκ ἀ-
 14 δικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ἄρον τὸ σὸν
 καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί·
 5 οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλ-
 5 μός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσον-
 ται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.[†]

εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν

[ἐγὼ]

†πολλοὶ γάρ εἰσιν
 κλητοὶ ὀλίγοι δὲ
 ἐκλεκτοί.†

7 Ἰσχυροὶ δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλα-
 βεν τοὺς δώδεκα [μαθητὰς] κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν
 18 αὐτοῖς Ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦ-
 19 σιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν [θανάτῳ], καὶ παραδώσουσιν
 αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ
 σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθήσεται[†].

ἀναστήσεται

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ
 τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνούσα καὶ αἰτοῦσά τι ἀπ' αὐτοῦ.

παρ'

21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ Εἰπὲ ἵνα
 καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ
 22 εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ οἴδατε τί αἰτέισθε· δύνασθε πιεῖν τὸ
 ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ Δυνάμεθα.

ἡ δὲ εἶπεν

23 λέγει αὐτοῖς Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι
 ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν[†] δοῦναι,

ἢ | τοῦτο

24 ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. καὶ ἀκού-
 25 σαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ὁ δὲ

Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρ-
 χοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι
 26 κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἐστὶν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς

μέγας ἐν ὑμῖν

ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος,
 27 καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δούλος.

εἶναι ὑμῶν

28 ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ
 διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Αῖ.

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχῶ ἠκολούθησεν ²⁹
αὐτῷ ὄχλος πολὺς. καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ ³⁰
τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγον-
ντες Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετί- ³¹
νησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον ἔκραξαν λέ-
νγοντες Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ· καὶ στὰς ³²
[ὁ] Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν Τί θέλετε ποιήσω
ὑμῖν; λέγουσιν αὐτῷ Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ³³
ἡμῶν. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀμμάτων ³⁴
αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθ- ¹
φαγὴ εἰς τὸ Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλεν
δύο μαθητὰς λέγων αὐτοῖς Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν ²
κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ
πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις ³
ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειαν ἔχει·
εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πλη- ⁴
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος

Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών

5

Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σοῦ ἔρχεται σοι

πραῖς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον

καὶ ἐπὶ πῶλον γιόν ὑποζυγίου.

Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέ- ⁶
ταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ⁷
ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐ-
τῶν. ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ⁸
ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
ἔστρώννον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν ⁹
καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες

Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυεὶδ·

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·

Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ ¹⁰

11 πόλις λέγουσα Τίς ἐστὶν οὗτος; οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον Οὗτός
ἐστὶν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρέθ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν [†], καὶ ἐξέβαλεν
πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς κα-

† τὸ θεοῦ†

13 θέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστεράς, καὶ λέγει αὐτοῖς
Γέγραπται Ὁ οἶκός μου οἶκος προσεγχῆς κληθήσε-

14 ται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν. Καὶ προσ-
ῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθερά-

15 πειυσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς
τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας

ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας Ὡσαννα τῷ υἱῷ Δαυεὶδ
16 ἠγανάκτησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἀκούεις τί οὗτοι λέγου-

σιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε
ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρ-

17 τίς ὁ αἰὼν; Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν
ἐξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

Αρ.

18 Πρῶτὴ δὲ ἔπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπέειπεν. καὶ
19 ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ

ἐπανάνων

οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ
Οὐ μῆκετι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ

20 ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ
ἐθαύμασαν λέγοντες Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ;

21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς

συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τοίτῳ εἴπητε Ἀρθητι
22 καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· καὶ πάντα

ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμ-
ψεσθε.

23 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθαν αὐτῷ διδά-
σκοντι οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες
Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν

ἐξουσίαν ταύτην; ἀποκριθεὶς [δὲ] ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς 24
 Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἓνα, ὃν εἰάν εἴπητέ μοι
 καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξ υἱῶν ταῦτα ποιῶ· τὸ βάπτι- 25
 σμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ
 παρ' δὲ διελογίζοντο ἔν' ἑαυτοῖς λέγοντες Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐ-
 ρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
 εἰάν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, 26
 πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην· καὶ ἀπο- 27
 κριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν Οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ
 αὐτός Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. ὁ προσελ- 28
 θὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν
 τῷ ἀμπελῶνι· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγώ, κύριε· καὶ 29
 οὐκ ἀπῆλθεν. προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως· ὁ 30
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐ θέλω· ὕστερον μεταμελήθεις ἀπῆλ-
 θεν. τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; 31
 λέγουσιν Ὁ ὕστερος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ᾧ 32
 δῶ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι
 καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετε-
 μελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἄλ- 33
 λην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπό-
 της ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν ἀγτῷ
 περιέθηκεν καὶ ὥργξεν ἐν ἀγτῷ ληνὸν καὶ ὠκο-
 δόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπε-
 δήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέ- 34
 στείλει τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς
 καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους 35
 αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβό-
 λησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν 36
 πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέ- 37
 στείλει πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων Ἐντραπήσονται

δυο τεκνα | καὶ

ἀμπελῶνι μου

Αρ.†

38 τὸν υἱὸν μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν
 ἑαυτοῖς Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν
 39 αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες
 40 αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν
 οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσῃ τοῖς γεωργοῖς
 41 ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς,
 καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες
 ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.
 42 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γρα-
 φαῖς

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες

οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·

παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,

καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἂρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία
 τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔναι ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς.
 44 [Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν
 45 δ' ἂν πέσῃ λικμήσῃ αὐτόν.] Καὶ ἀκούσαντες

ὑμῖν,

οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνω-
 46 σαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆ-
 σαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν
 1 εἶχον.

Ἀκούσαντες δε

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν
 2 παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
 νῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ
 3 αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς
 4 κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. πάλιν
 ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων Εἰπατε τοῖς κεκλη-
 μένοις Ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου
 καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς
 5 τοὺς γάμους. οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν
 6 ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ
 κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.
 7 ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα

αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν
 ἐνέπρησεν. τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ὁ μὲν γάμος 8
 ἑτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύεσθε 9
 οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὔρητε
 καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι 10
 ἐκείνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὔρον, πονη-
 ροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν ἀνακειμένων.
 εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν 11
 ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· καὶ λέγει 12
Αφ. αὐτῷ Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου;
 ὁ δὲ ἐφिमώθη. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις Δὴ 13
 σάντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυ-
 γμὸς τῶν ὁδόντων. πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ 14
 ἐκλεκτοί.

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον 15
 ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ ἀποστέλλουσιν 16
 αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντας
 Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν
 ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ
 βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· εἰπὼν οὖν ἡμῖν τί σοι 17
 δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; γνούς δὲ 18
 ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν Τί με πειράζετε,
 ὑποκριταί; ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ 19
ὁ Ἰησοῦς δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς Ὁ Τίνος 20
 ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; λέγουσιν Καίσαρος. τότε 21
 λέγει αὐτοῖς Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ
 τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες 22
 αὐτὸν ἀπῆλθαν.

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, λέ- 23
 γοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγον- 24
 τες Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ
 ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν

25 ΓΥΝΑΙΚΑ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΗΣΕΙ ΣΠΕΡΜΑ Τῷ ΑΔΕΛΦῶ
 26 γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφήκεν τὴν
 27 γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος
 28 καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ· ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν
 29 ἡ γυνή· ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τινος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυ-
 30 νή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 31 εἶπεν αὐτοῖς Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν
 32 δύναμιν τοῦ θεοῦ· ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν
 33 οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν·
 34 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥη-
 35 θέν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς
 36 Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ;
 37 οὐκ ἔστιν [ὁ] θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· Καὶ ἀκούσαντες
 38 οἱ ὄχλοι ἐξεπλήρσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

39 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδ-
 40 δουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό· καὶ ἐπηρώτησεν εἰς
 41 ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ
 42 μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ Ἀγαπήσεις Κύριον
 43 τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ
 44 ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶν ἡ
 45 μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή· δευτέρα ὁμοία αὕτη Ἀγα-
 46 πήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· ἐν ταύταις ταῖς
 47 δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆ-
 48 ται· Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν
 49 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ;
 50 τίνος υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ Τοῦ Δαυεὶδ· λέγει αὐτοῖς
 51 Πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων
 52 Εἶπεν Κύριος τῷ κγρίῳ μου Κάθογ ἐκ δεξιῶν μου
 53 ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
 54 σου;

ὁμοίως | αὐτῇ

κύριον αὐτὸν

55 εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν;
 56 καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλ-

μῆσέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

Τότε [ὁ] Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθη- 1
ταῖς αὐτοῦ λέγων Ἐπὶ τῆς Μωυσέως καθέδρας ἐκάθισαν 2
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπω- 3
σιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ
ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. δεσμεύουσιν δὲ 4
καὶ δυσβάστακτα φορτία βαρέα[†] καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώ-
πων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινήσαι
αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι 5
τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ
μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα, φιλοῦσι δὲ τὴν πρωτοκλισίαν 6
ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγω-
γαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι 7
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων Ῥαββεῖ. ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε 8
Ῥαββεῖ, εἰς γὰρ ἔστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ
ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ 9
τῆς γῆς, εἰς γὰρ ἔστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος· μηδὲ 10
κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἔστιν εἰς ὁ χρι-
στός· ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ 11
ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυ-
τὸν ὑψωθήσεται.

Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 14
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
νῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε,
οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, 15
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιιάγετε τὴν
θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ
ὅτον γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.
Οἱαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες Ὅς ἂν ὁμόση ἐν 16
τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν, ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ
ναοῦ ὀφείλει· μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ 17
χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάσας τὸν χρυσόν; καὶ Ὅς ἂν 18
ὁμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν, ὅς δ' ἂν ὁμόση ἐν
τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει·[†] τυφλοὶ, τί γὰρ μείζων, 19

20 τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν
 ὁμόςας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι
 21 τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμόςας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐ-
 22 τῷ καὶ ἐν τῷ «κατοικοῦντι» αὐτόν· καὶ ὁ ὁμόςας ἐν τῷ
 οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ
 23 ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑπο-
 κριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ
 κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν
 καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κακείνα
 24 μὴ ἀφείναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, διυλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν
 25 δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ
 Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
 ρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἄρπαγῆς
 26 καὶ ἀκρασίας. Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ
 ἔντος τοῦ ποτηρίου [καὶ τῆς παροψίδος], ἵνα γένηται καὶ
 27 τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ
 Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι «παρομοιάζετε» τάφοις κεκονιame-
 νοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι ἔσωθεν δὲ γέ-
 28 μουσιν ὁστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· οὕτως καὶ
 ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν
 29 δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. Οὐαὶ ὑμῖν,
 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς
 τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν
 30 δικαίων, καὶ λέγετε· Εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέ-
 ρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν
 31 προφητῶν· ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν
 32 φονευσάντων τοὺς προφῆτας. καὶ ὑμεῖς «πληρώσατε» τὸ
 33 μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ὅφεις γεννήματα ἐχιδνῶν,
 34 πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; διὰ τοῦτο ἰδοὺ
 ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ
 γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ
 ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ
 35 διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν

κατοικῆσαντε

ὁμοιάζετε

Αφ.

πληρώσετε

Ἰδοὺ

Αρ.

πάντα ταῦτα

έρημος

αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος
 Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαρα-
 χίου, ὃν ἐφονεύσατε μετὰξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστη-
 ρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἴξει ἑταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν 36
 ταύτην. Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ἀποκτείνουσα 37
 τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμέ-
 νους πρὸς αὐτήν, — πυσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ
 τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία [αὐτῆς]
 ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ 38
 οἶκος ἡμῶν ὅτι. λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδῃτε ἀπ' ἄρτι 39
 ἕως ἂν εἴπητε

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ 1
 προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς
 τοῦ ἱεροῦ· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Οὐ βλέπετε 2
 ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος 3
 ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ αὐτοῦ 3
 ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
 κατ' ἰδίαν λέγοντες Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί 4
 τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος.
 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Βλέπετε μὴ τις 4
 ὑμᾶς πλαιήσῃ· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί 5
 μου λέγοντες Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανή- 6
 σουσιν. μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέ- 6
 μων· ὁράτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω
 ἐστὶν τὸ τέλος. ἔγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ 7
 βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ 8
 κατὰ τόπους· πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. τότε παρα- 8
 δώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ 9
 ἔσεσθε μισούμενοὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά 10
 μου. καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους 10
 παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευ- 11

12 δοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· καὶ
 διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν
 13 πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. καὶ
 14 κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ
 τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε
 15 ἥξει τὸ τέλος. Ὅταν οὖν ἴδῃτε τὸ Βδέλγμα τῆς
 ἐρμωσέως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸς
 16 ἐν τύπῳ ἁγίῳ, ὃ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ
 17 Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ἔρη, ὃ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ
 18 καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ
 19 μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ
 ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
 20 ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ
 21 ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ· ἔσται γὰρ τότε θλίψις
 μεγάλη οἷα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ
 22 νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ
 ἡμέραι ἐκείναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς
 23 ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. Τότε ἐάν
 τις ὑμῖν εἴπῃ Ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστὸς ἢ ὦδε, μὴ πιστεύσητε·
 24 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοχριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ
 δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα ὥστε πλανᾶσθαι
 25 εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτούς· ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν.
 26 ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλ-
 27 θητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ὥσπερ γὰρ
 ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως
 δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
 28 ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ αἵετοι.
 29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος
 σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος
 αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρεις πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.
 30 καὶ αἱ ἀγνάμεις τῶν οὐρανῶν καλεγήσονται. καὶ
 τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν
 οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πάντες αἱ φύλαί τῆς γῆς

ἐπὶ

πλανῆσαι

φωνῆς

καὶ ὄψονται τὸν γίον τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ
τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
πολλῆς· καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ κάλ- 31
πιγρος [†] μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐ-
τοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν
ἕως [τῶν] ἄκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς 32

Αφ.

μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται
ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ
θέρος· οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε πάντα ταῦτα, γινώσκετε 33
ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ 34
παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως [ἂν] πάντα ταῦτα γένηται. ὁ 35
οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ
παρέλθωσιν. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας 36
οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός,
εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνος. ὥσπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, 37
οὕτως ἐστὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ὥς γὰρ 38
ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις [ἐκείναις] ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ
τρῶγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς
ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν 39
ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἐστὶ ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ 40
ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· δύο ἀλήθουσαι 41
ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. γρη- 42
γορεῖτε οἶν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ἡμέρα ὁ κύριος ὑμῶν
ἔρχεται. ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκοδεσπότης 43
ποία φυλακῇ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν
εἴασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς 44
γίνεσθε ἑτοιμοί, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν 45
κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος 46
ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρῃσει οὕτως ποιοῦντα· ἀμὴν 47
λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πάνσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστή-

48 σει αὐτόν. ἂν δὲ εἶπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ
 49 καρδίᾳ αὐτοῦ Χρονίζει μου ὁ κύριος, καὶ ἄρξῃται τύπτειν
 τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνη μετὰ τῶν με-
 50 θύνων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ
 51 προσδοκᾷ καὶ ἐν ᾧρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν
 καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται
 1 ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε
 ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις,
 αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάν-
 2 τησιν τοῦ νυμφίου[†]. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ
 3 πέντε φρόνιμοι· αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας
 4 [αὐτῶν] οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· αἱ δὲ φρόνιμοι
 ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων
 5 ἑαυτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι

† καὶ τῆς νύμφης †

6 καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν Ἴδου ὁ
 7 νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν. τότε ἠγέρθησάν πᾶσαι
 αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν.

8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου
 9 ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ
 αἱ φρόνιμοι λέγουσαι Μήποτε ἴσῃς μὴ ἄρκῃ ἡμῖν καὶ
 ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγορά-

10 σατε ἑαυταῖς. ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ
 νυμφίος, καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους,

11 καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ
 12 παρθένοι λέγουσαι Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· ὁ δὲ ἀποκρι-
 13 θείς εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν,
 14 ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

Ὡς περ
 γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ
 15 παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν
 πέντε τάλαντα ᾧ δὲ δύο ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν
 16 δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθὺς πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε
 τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα

17 πέντε· ὡσαύτως[†] ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο· ὁ δὲ τὸ

καὶ

ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον
 τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος 19
 τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. καὶ 20
 προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα
 πέντε τάλαντα λέγων Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέ-
 δωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη αὐτῷ ὁ 21
 κύριος αὐτοῦ Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς
 πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἵσελθε εἰς τὴν χαρὰν
 τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν 22
 Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα
 ἐκέρδησα. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ 23
 πιστός, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
 εἵσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ 24
 ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν Κύριε, ἔγνων σε ὅτι
 σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνά-
 γων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα 25
 τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ἀποκριθεὶς 26
 δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ,
 ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ
 διεσκόρπισα; ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς 27
 τραπεζεῖταις, καὶ ἔλθων ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν
 τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ 28
 ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα· τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται 29
 καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθή-
 σεται ἀπ' αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ 30
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
 τῶν ὀδόντων. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ- 31
 που ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ,
 τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται 32
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς
 ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ
 τῶν ἐρίφων, καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν 33
 αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. τότε ἔρεῖ ὁ βα- 34

πιστὸς ἦς

σιλεύς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ
 πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βα-
 35 σιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ
 μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ
 36 συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ
 ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς με.
 37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες Κύριε, πότε
 σε εἶδαμεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτί-
 38 σαμεν; πότε δέ σε εἶδαμεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ
 39 γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενοῦντα
 40 ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βα-
 σιλεύς ἐρεῖ αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε
 ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιή-
 41 σατε. τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ
 κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον ἅ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ
 42 διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· ἐπέινασα γὰρ καὶ
 οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, [καὶ] ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ
 43 με, ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περι-
 εβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ
 44 με. τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες Κύριε, πότε
 σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῇ
 45 ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; τότε ἀποκριθήσεται
 αὐτοῖς λέγων Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε
 46 ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. καὶ ἀπε-
 λεύσονται οἱ οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς
 ΖΩΗΝ Αἰώνιον.

*Αρ. | ἡτοιμα-
 σεν ὁ πατήρ μου |*

1 **ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ** ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς
 2 λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Οἴδατε ὅτι
 μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 3 που παραδίδεται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνή-

χθησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβου-
λεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτεί-
νωσιν· ἔλεγον δέ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένη-
ται ἐν τῷ λαῷ.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
μύρου βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
ἀνακειμένου. ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες
Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὐτῆς; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολ-
λοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἡργά-
σατο εἰς ἐμέ· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυ-
τῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον
τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίη-
σεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον
τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη
εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιε-
ρεῖς εἶπεν Τί θέλετέ μοι δοῦναι καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω
αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἄργγρια· καὶ
ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ λέγοντες Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ
πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα
καὶ εἵπατε αὐτῷ Ὁ διδάσκαλος λέγει Ὁ καιρὸς μου
ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα [μαθητῶν]. καὶ
ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν
παραδώσει με. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν
αὐτῷ εἰς ἕκαστος Μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς

- εἶπεν Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ
 24 οὗτός με παραδώσει· ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰπάγει
 καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
 δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ
 25 οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκείνος. ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ
 παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββεΐ; λέγει
 26 αὐτῷ Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν
 ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς
 μαθηταῖς εἶπεν Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
 27 μου. καὶ λαβὼν ποτήριον [καὶ] εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐ-
 28 τοῖς λέγων Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ
 αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς
 29 ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῶ ἀπ' ἄρτι ἐκ τού-
 του τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης
 ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 30 πατρὸς μου. Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ
 31 ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ
 ταύτῃ, γέγραπται γάρ Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ δια-
 32 σκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης· μετὰ δὲ τὸ
 33 ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς
 δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν
 34 σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
 Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῇ-
 35σαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος Καὶ ἂν δέῃ
 με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως
 καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.
 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον
 Γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς Καθίσατε αὐτοῦ ἕως
 37 [οὔ] ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. καὶ παραλαβὼν τὸν
 Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ
 38 ἀδημονεῖν. τότε λέγει αὐτοῖς Περίλγπός ἐστιν ἡ ψυχὴ
 μοῦ ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

προσελθών

καὶ ἑπ' ἐλθόντων μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ 39
 προσευχόμενος καὶ λέγων Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν,
 παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ
 θέλω ἀλλ' ὡς σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ 40
 εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ Οὕτως
 οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε 41
 καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν
 πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου 42
 ἀπελθὼν προσηύξατο [λέγων] Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται
 τοῦτο παρελθεῖν ἂν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά
 σου. καὶ ἔλθων πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν 43
 γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφείδους αὐτοὺς 44
 πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον
 εἰπὼν. πάλιν τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει 45
 αὐτοῖς Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἡγγι-
 κεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας
 ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἡγγικεν ὁ παραδι- 46
 δούς με. Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας 47
 εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ
 μαχαίρων καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων
 τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον 48
 λέγων Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν.
 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν Χαῖρε, ῥαββεί· 49
 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοὺς εἶπεν αὐτῷ Ἐταίρε, 50
 ἐφ' ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ
 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ 51
 Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ
 καὶ πατάξας τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ
 ὠτίον. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοὺς Ἀπόστρεψον τὴν 52
 μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες
 μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται· ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι 53
 παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι
 πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ 54

εἰπὼν. πάλιν τότε

γάρ

55 γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ
56 ἱερῷ ἔκαθεζόμεν διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. Τοῦτο
δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν.
Τότε οἱ μαθηταὶ ὧ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

αὐτοῦ

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καιά-
φαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
58 συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ [ἀπὸ] μακρόθεν
ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο
59 μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ
συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ
60 ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, καὶ οὐχ εὔρον πολλῶν προσελ-
θόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο
61 εἶπαν Οὗτος ἔφη Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ
62 καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιε-
ρεὺς εἶπεν αὐτῷ Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρ-
63 τυροῦσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
αὐτῷ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν
64 εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε
65 τὸν γιόν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν
τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν
66 τοῦ οὐρανοῦ. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρηξεν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ λέγων Ἐβλασφήμησέν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρ-
67 τύρων; Ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν· τί ὑμῖν δοκεῖ;
οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἐνοχος θανάτου ἐστίν. Τότε
ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν,
68 οἱ δὲ ἐράπισαν λέγοντες Προφήτευσόν ἡμῖν, χριστέ, τίς
69 ἐστίν ὁ παῖσας σε; Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω
ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα
70 Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου· ὁ δὲ ἠρνῆσατο
71 ἔμπροσθεν πάντων λέγων Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ἐξελθόντα

εἶπας;

δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ
 Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου· καὶ πάλιν ἡρνή- 72
 σατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μι- 73
 κρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ Ἄλη-
 θῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου ὁδηλόν
 σε ποιεῖ· τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι 74
 Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθὺς ἀλέκτωρ ἐφώνησεν·
 καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι 75
 Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξελθὼν
 ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

Πρωίας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ 1
 ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ
 ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ 2
 παρέδωκαν ὧς Πειλάτῳ τῷ ἡγεμόνι. Τότε ἰδὼν 3
 Ἰούδας ὁ παραδούς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς
 ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρε-
 σβυτέροις λέγων Ἡμάρτον παραδοὺς αἷμα δίκαιον· οἱ 4
 δὲ εἶπαν Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια 5
 εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγεατο. Οἱ 6
 δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν Οὐκ ἔξεστιν
 βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν·
 συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἀγρὸν 7
 τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς 8
 ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπλη- 9
 ρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος
 Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ
 τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ γίῶν Ἰσραὴλ, καὶ 10
 ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ
 συνέταξέν μοι Κύριος. Ὁ δὲ Ἰησοὺς ἐστάθη 11
 ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν
 λέγων Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοὺς
 ἔφη ὧς Περὶ λέγεις· καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ 12
 τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε 13

+ὁμοιάζει+

+Ποντίφ+

παραδιδούς

ἀθῶον

Αρ.

ἔδωκα

αὐτῷ | λέγεις;

λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρ-

14 τυροῦσιν; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε

15 θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει

16 ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾗθελον. εἶχον

17 δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν. *συνη-* *Αρ.*

γμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τίνα θέλετε

ἀπολύσω ὑμῖν, [τὸν] Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον

18 Χριστόν; ᾗδαι γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς

αὐτόν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ

ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.

20 Οἱ δὲ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους

ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς Τίνα θέλετε ἀπὸ

τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν Τὸν Βαραββᾶν.

22 λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγό-

23 μενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες Σταυρωθήτω. ὁ δὲ ἔφη

Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες

24 Σταυρωθήτω. ἰδὼν δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ

μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβὼν ὕδωρ ἀπενύψατο τὰς χεῖρας

ᾠκατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἐγὼ εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵμα-

25 τος τούτου· ὑμεῖς ὀψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς *ἀπέναντι*

εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. *τοῦ δικαίου*

26 τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φρα-

γελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν

Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὄλην τὴν

28 σπεῖραν. καὶ ἑκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέ- *ἐνδύσαντες*

29 θηκαν αὐτῷ, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ

γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγον-

30 τες Χαῖρε, ᾠβασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς *ὁ βασιλεὺς*

αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν.

αὐτοῦ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν 31
χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγα-
γον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Ἐξερχόμενοι δὲ 32

ἡ εἰς ἀπάντησιν
αὐτοῦ

εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγά-
ρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τό- 33
πον λεγόμενον Γολγοθά, ὃ ἐστὶν Κρανίου Τόπος λεγόμε-

Αρ.

νος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· 34
καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν. σταυρώσαντες δὲ 35

βαλόντες | Αρ.

αὐτὸν διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἑτάλλοντες κλῆρον, 36
καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω 37

τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην ΟΥΤΟΣ
ΕΣΤΙΝ ΙΗΣΟΥΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Αρ.

Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ 38
εἰς ἐξ ἐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν 39
αὐτὸν ΚΙΝΟΥΝΤΕΣ ΤΑΣ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΥΤΩΝ καὶ λέγοντες Ὁ 40

θεοῦ εἰ

καταλύν τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σώσον
σεαυτόν· εἰ υἱὸς ἑῖ τοῦ θεοῦ, κατάρβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

ὁμοίως [καὶ] οἱ ἄρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων 41
καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύνα- 42

ται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστὶν, καταβάτω νῦν ἀπὸ
τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν. Πέποιθεν ἐπὶ 43

τῷ θεῷ

τὸν θεόν, ῥγσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι
Θεοῦ εἰμὶ υἱός. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυρω- 44
θέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ δὲ 45

Αρ.

ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας
ἐνάτης. περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ 46
μεγάλῃ λέγων Ἐλωὶ ἔλωὶ λεμαὶ σαβαχθανεὶ·

ἡ Ἡλεὶ ἡλεὶ λαμαὶ
σαβθανεὶ

τοῦτ' ἐστὶν Θεέ μοι θεέ μοι, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες·
τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι 47

Ἡλείαν φωνεῖ οὗτος. καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ 48
λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμφω

ἔλεγον

ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν Ἄφες ἴδωμεν εἰ 49
ἔρχεται Ἡλείας σώσων αὐτόν. [ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην

ἐνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα. 50
 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλη ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα.
 51 Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη [ἀπ'] ἄνωθεν
 ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθη-
 52 σαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνέώχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν
 53 κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
 μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν
 54 πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν
 καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες Ἀληθῶς
 55 Ἰησοῦ υἱοῦ θεοῦ ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ
 μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ
 56 τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ
 Μαгдаληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ ἡ μήτηρ
 καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

υἱὸς θεοῦ

Μαριαμ

Αφ. | Ἰωσή

57 Ὁψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ
 Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ
 58 Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα
 59 τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πειλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. καὶ
 λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ [ἐν] σινδόνι
 60 καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλα-
 τόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ
 61 θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριαμ ἡ
 Μαгдаληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ
 62 τάφου.

ἐμαθητεύσει

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν
 παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
 63 πρὸς Πειλᾶτον λέγοντες Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκείνος
 ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι·
 64 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης
 ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν
 καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται
 65 ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς πρώτης. ἔφη αὐτοῖς ὁ
 Πειλᾶτος Ἐχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὥς

αὐτοῦ

δε

οἶδατε. οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον σφρα- 66
γίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, 1
ἦλθεν Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι
τὸν τάφον. καὶ ἰδὸν σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ 2
Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν
λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς 3
ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ 4
φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς
νεκροί. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν Μη 5
φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον
ζητεῖτε· οὐκ ἔστιν ὧδε, ἡγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε 6
ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο · καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε 7
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
ἰδὸν προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε·
ἰδὸν εἶπον ὑμῖν. καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου 8
μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδὸν Ἰησοὺς ὑπῆντησεν αὐταῖς λέγων 9
Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας
καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοὺς Μη 10
φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖlate τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλ-
θωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται. Πο- 11
ρευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς
τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενό-
μενα. καὶ συνάχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν 12
τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγον- 13
τες Εἶπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες
ἐκλείψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο 14
ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους
ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες ἄργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδι- 15
δάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις
μέχρι τῆς σήμερον [ἡμέρας]. Οἱ δὲ ἑνδεκα 16
μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ

Μαρία

ὁ κύριος

Αρ.†

ὑπο

τε

ἐφημίσθη

17 ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύ-
 18 νησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλά-
 λησεν αὐτοῖς λέγων Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐ-
 19 ρανῶ καὶ ἐπὶ [τῆς] γῆς· πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε
 πάντα τὰ ἔθνη, ἁρπάζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πα-
 20 τρός καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες
 αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
 μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ
 αἰῶνος.

βαπτίσαντες

· ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

υἱοῦ θεοῦ Ἀρ.

ΑΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ [†].

1

Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἠσαΐα τῷ προφήτῃ
Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
σου,

2

ὃς κατασκευάζει τὴν ὁδὸν σου·

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ

3

Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβοις αὐτοῦ,

ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κηρύσσων βά- 4
πτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. καὶ ἐξεπορεύ- 5
ετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυ-
μεῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ 6
Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην
περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον.
καὶ ἐκήρυσσεν λέγων Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω 7
[μου], οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑπο-
δημάτων αὐτοῦ· ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βα- 8
πτίσει ὑμᾶς πνεύματι ἁγίῳ.

Ἐγένετο

ἘΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9
Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς

10 τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ
 ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς
 11 περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· καὶ φωνὴ [ἐγένετο] ἐκ
 τῶν οὐρανῶν Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδό-
 12 κησα. Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει
 13 εἰς τὴν ἔρημον. καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέ-
 ρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρί-
 ων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ
 Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
 15 τοῦ θεοῦ [καὶ λέγων] ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ
 ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύ-
 16 ετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Καὶ παράγων παρὰ

τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀν-
 δρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θα-
 17 λάσσῃ, ἦσαν γὰρ ἁλειεῖς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλειεῖς
 18 ἀνθρώπων. καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν
 19 αὐτῷ. Καὶ προβάς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβε-
 δαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ
 20 πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς.
 καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ
 μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. Καὶ εὐθὺς τοῖς
 22 σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν¹. καὶ <sup>ἐδίδασκεν εἰς τὴν
 συναγωγὴν</sup> ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων
 23 αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. καὶ
 εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
 24 ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν λέγων Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ
 Ναζαρηέν; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος ^{οἶδαμέν}
 25 τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς [λέγων] Φιμώ-
 26 θητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα
 τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.

πρὸς ἑαυτοὺς

καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συνζητεῖν αὐτοὺς¹ λέγον- 27
 τας Τί ἐστὶν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ· κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς
 πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.
 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν 23
 περίχωρον τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς 29

ἐξελθὼν ἦλθεν

συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθαν² εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ
 Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος 30
 κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς.
 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀ- 31
 φῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὁ- 32

ψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν
 πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· καὶ 33
 ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. καὶ ἐθερά- 34
 πευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαι-
 μόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια,
 ὅτι ἤδεισαν αὐτὸν [Χριστὸν εἶναι]. Καὶ 35

πρῶτὴ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν [καὶ ἀπῆλθεν] εἰς ἔρη-
 μον τόπον κακεῖ προσήνυχετο. καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων 36
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ εὔρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ 37
 ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀγωμεν 38
 ἄλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω,
 εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς 39
 συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια
 ἐκβάλλων.

ἀβργισθεῖς†

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέπρος παρακαλῶν αὐτὸν 40
 [καὶ γονυπετῶν] λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαι
 με καθαρῶσαι. καὶ ὁ σπλαγχνισθεὶς³ ἐκτείνας τὴν χεῖρα 41
 αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ 42
 εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη. καὶ 43
 ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει 44
 αὐτῷ Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν
 δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου
 ὡς προσέταξεν Μωυσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν 45

ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε
 μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι ^{εἰς πόλιν φανερώς} φανερώς εἰς πόλιν¹ εἰσελθεῖν, ἀλλὰ
 ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις [ἦν]· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν
 πάντοθεν.

1 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν ἡκού-
 2 σθη ὅτι ^{εἰς οἶκόν ἐστιν} ἐν οἴκῳ ἐστίν²· καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε
 μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς
 3 τὸν λόγον. καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν
 4 αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι
 αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ
 5 ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς
 6 κατέκειτο. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ
 7 παραλυτικῷ ^{Ὅτι} Τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ
 8 τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν
 9 ταῖς καρδίαις αὐτῶν ^{Ὅτι} Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ; βλασφημεῖ·
 10 τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ θεός; καὶ εὐθὺς
 ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι [οὕτως] διαλογί-
 ζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει [αὐτοῖς] Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν
 9 ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παρα-
 λυτικῷ Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἐγείρου
 10 [καὶ] ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῇτε
 ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου <sup>ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίε-
 ναι ἁμαρτίας</sup> ἀφίεναι ἁμαρτίας
 11 ἐπὶ τῆς γῆς³ — λέγει τῷ παραλυτικῷ Σοὶ λέγω, ἔγειρε
 12 ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ
 ἡγέρθη καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν
 πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν
 [λέγοντας] ὅτι Οὕτως οὐδέποτε εἶδαμεν.

13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς
 14 ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
 παράγων εἶδεν ^{Ἰάκωβον} Δευεῖν⁴ τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ
 τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
 15 ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι
 αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτω-

λοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. καὶ οἱ γραμμα- 16
τεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἁμαρ-
τωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ὅτι
καὶ πίνει μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει[†]; καὶ ἀκούσας 17
ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς [ὅτι] Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύ-
οντες ἱατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἤλθον καλέσαι
δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

Καὶ ἦσαν οἱ μα- 18
θηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται
καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μα-
θηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ [μαθηταὶ] οὐ
νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται 19
οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν
νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν
οὐ δύνανται νηστεύειν· ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ 20
ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ. οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ 21
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ
τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. καὶ 22
οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή,
ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ
οἱ ἀσκοί. [ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς.]

Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν ἁδιαπορεύε- 23
σθαι[†]. διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο
ὁδοποιεῖν ὁδὸν ποιεῖν[†] τίλλοντες τοὺς στάχνας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι 24
ἔλεγον αὐτῷ Ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξε-
στιν; καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν 25
Δαυεὶδ ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ
οἱ μετ' αὐτοῦ; [πῶς] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ 26
ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ
ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Τὸ 27
σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος

28 διὰ τὸ σάββατον· ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

1 καὶ τοῦ σαββάτου. Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς

συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν

2 χεῖρα· καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει

3 αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ

4 τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν Ἐγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ

λέγει αὐτοῖς Ἐξεστὶν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ

κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων.

5 καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συνλυνπούμενος ἐπὶ

τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἐκτει-

νον τὴν ῥα χεῖρά σου· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ

6 χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν

Ἑρῳδιανῶν συμβούλιον ἔδιδουν· κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν

ἀπολέσωσιν.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν

πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας

8 ἠκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας· καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων

καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ

Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ῥα ποιεῖ

9 ἦλθαν πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα

πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλί-

10 βωσιν αὐτόν· πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν

11 αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. καὶ τὰ

πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον

αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα· ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερόν ποιήσω-

13 σιν. Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκα-

14 λεῖται οὓς ἠθέλην αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. καὶ

ἐποίησεν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, ἵνα ὦσιν

15 μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν καὶ ἔχειν

ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· καὶ ἐποίησεν τοὺς δώ-

16 δεκα (καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι) Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον

17 τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου

χεῖρα

ἐποίησαν

καὶ ἀπὸ τῆς Ἰου-
δαίας ἠκολούθησεν,

Σιδῶνα, — | ἐποίει

λέγοντες

ὀνόματα

(καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ἄννομα Ὑονηρηγές, ὃ ἐστὶν Ὑιοὶ
Βροντήης), καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον 18
καὶ Μαθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου
καὶ Ῥαβδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον καὶ Ἰούδαν Ἰσκα- 19
ριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

-Δεββαῖον-

Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον καὶ συνέρχεται πάλιν [ὁ] ὄχλος, 20
ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκού- 21
σαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ
ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατα- 22
βάντες ἔλεγον ὅτι Βεεζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσκαλεσάμενος 23
αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Πῶς δύναται Σατανᾶς
Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, 24
οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη καὶ ἐὰν οἰκία 25
ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκείνη στῆναι.
καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν καὶ ἐμερίσθη, οὐ δύ- 26
νεται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς 27
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρ-
πάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα 28
ἄφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἁμαρτήματα καὶ
αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν βλασφημῇσωσιν. ὃς δ' ἂν βλα- 29
σφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν
αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχος ἐστὶν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι 30
ἔλεγον Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

Αρ.

-καὶ αἱ ἀδελφαί
σου-

γάρ

τὰ θελήματα

Καὶ ἔρχονται 31
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἔξω στήκοντες
ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν καλοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο 32
περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀποκριθεὶς 33
αὐτοῖς λέγει Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί; καὶ 34
περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτόν κύκλῳ καθημένους λέ-
γει Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὃς ἂν ποι- 35
ήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ

καὶ μήτηρ ἐστίν.

- 1 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ
 2 συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος, ὥστε αὐτὸν εἰς
 3 πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄ-
 4 χλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν
 5 αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ
 6 διδαχῇ αὐτοῦ Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεί-
 7 ραι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν
 8 ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἄλλο
 9 ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες [καὶ] ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν,
 10 καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· καὶ ὅτε
 11 ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἔκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐκαυματίσθησαν
 12 ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ
 13 ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν
 14 οὐκ ἔδωκεν. καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ
 15 ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα, καὶ ἔφερεν
 16 εἰς τριάκοντα καὶ ἑνὲς ἐξήκοντα καὶ ἑνὲς ἑκατόν. Καὶ ἔλε- εἰς...εἰς ν. ἐν...ἐν
 17 γεν Ὅς ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω. Καὶ ὅτε -καὶ ὁ συνίων συν-
νιέτω-
 18 ἐγένετο κατὰ μόνας, ἡρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς
 19 δώδεκα τὰς παραβολὰς. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὑμῖν τὸ
 20 μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ
 21 τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεταί, ἵνα ἐξώθεν-
 22 βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν,
 23 καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνίωσιν,
 24 μὴ ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἄφεθῇ αὐτοῖς.
 25 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην,
 26 καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; Ὁ σπείρων τὸν
 27 λόγον σπείρει. οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου
 28 σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν εὐθὺς ἔρχεται ὁ
 29 Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς.
 30 καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρῶδη σπειρόμενοι,
 31 οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβά-
 32 νουσιν αὐτόν, καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ

πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ
 τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς 18
 τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκού-
 σαντες, καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλού- 19
 του καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συνπνί-
 γουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν 20
 οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν
 λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ἕν τριάκοντα
 καὶ [έν] ἑξήκοντα καὶ [έν] ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν 21
 αὐτοῖς ὅτι Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μῶδιον
 τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἔπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ; οὐ 22
 γὰρ ἔστιν κρυπτὸν ἂν μὴ ἵνα φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο
 ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. Εἴ τις ἔχει ὧτα 23
 ἀκούειν ἀκούετω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Βλέπετε 24
 τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ
 προστεθήσεται ὑμῖν. ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς 25
 οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ 26
 ἔλεγεν Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὡς ἄνθρωπος
 βάλλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται 27
 νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνεται ὡς
 οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον 28
 χόρτον, εἴτεν στάχυν, εἴτεν ἡ πλήρη σῖτον· ἐν τῷ στάχνι.
 ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέ- 29
 πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Καὶ 30
 ἔλεγεν Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν
 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν 31
 σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὢν πάντων τῶν σπερμάτων
 τῶν ἐπὶ τῆς γῆς—καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται 32
 μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους,
 ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ
 οὐρανοῦ κατασκηνοῖν. Καὶ τοιαύταις παρα- 33
 βολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο
 ἀκούειν· χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν 34

ἐν...[έν]...[έν]

MSS ὑπὸ Ἀρ.

γὰρ ἐστίν τι

Αρ.†

δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυνεν πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης
36 Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμ-
βάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν
37 μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνεται λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ
κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ
38 πλοῖον. καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον
καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διδά-
39 σκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; καὶ διεγερθεὶς ἐπε-
τίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ Σιώπα, πεφίμωσο.
40 καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνῃ μεγάλη. καὶ
41 εἶπεν αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε; οὐπω ἔχετε πίστιν; καὶ ἐφο-
βήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους Τίς
ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει
1 αὐτῷ;

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης
2 εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. καὶ ἐξελθόντος αὐτοῦ ἐκ
τοῦ πλοίου [εὐθύς] ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων
3 ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν
ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο
4 αὐτὸν δῆσαι διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεισι
δεδεσθαι καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς
5 πέδας συντετριφθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι· καὶ
διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς
6 ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. καὶ ἰδὼν
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσέκύνησεν αὐτόν,
7 καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ
τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανί-
8 σης. ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ Ἐξέλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον
9 ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐτόν Τί ὀνομά σοι; καὶ
10 λέγει αὐτῷ Λεγιὼν ὀνομά ᾿μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν· καὶ
παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς
11 χώρας. Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη
12 βοσκομένη· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες Πέμψον

Αρ.

μοί ἐστιν

ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. καὶ ἐπέ- 13
 τρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
 εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
 κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν
 τῇ θαλάσῃ. Καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγ- 14
 γειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν
 τί ἐστὶν τὸ γεγονός. καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ 15
 θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ
 σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.
 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονι- 16
 ζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν 17
 αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. Καὶ ἐμβαίνοντος 18
 αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα
 μετ' αὐτοῦ ᾗ. καὶ οὐκ ἀφήκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ 19
 Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀπαγγείλον
 αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἡλέησέν σε. καὶ 20
 ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίη-
 σεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς 21
 τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν
 θάλασσαν. Καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι 22
 Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ 23
 «παρακαλεῖ» αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου
 ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα σωθῇ
 καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ 24
 ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν 25
 ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν 26
 ἱατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν
 ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκού- 27
 σασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπισθεν
 ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἄψωμαι 28
 κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη 29
 ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴσται

παρακαλεῖ

ἐαυτῆς

30 ἀπὸ τῆς μάστιγος. καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγινούς ἐν ἑαυτῷ
 τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ
 31 ἔλεγεν Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ
 32 λέγεις Τίς μου ἤψατο; καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο
 33 ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα[†], εἰδυῖα
 ὁ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν
 34 αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ,
 ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι
 35 ὑγιὲς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχον-
 ται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ
 36 σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς
 παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ
 37 Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα με-
 τ' αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον
 38 καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχονται εἰς τὸν
 οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίον-
 39 τας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς
 Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ
 40 καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάν-
 τας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα
 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον·
 41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ Τα λειθά-
 κούμ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω,
 42 ἔγειρε. καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν
 γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ.
 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ
 εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

†δὲο πεποιτίκει
λάθρα†

1 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ,
 2 καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ γενομένου
 σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ
 ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες Πόθεν τούτῳ ταῦτα,
 καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται

Αρ. διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι; οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, 3
Αρ. ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος καὶ
 Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε
 πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. καὶ ἔλεγεν 4
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν
 τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῖσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ
 οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν 5
 δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθερά-
 πνευσεν· καὶ ἔθαύμασεν ἡ διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 6

Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλῳ διδάσκων. Καὶ προσ- 7
 καλείται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο
 δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρ-
 των, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ 8
 μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην
 χαλκόν, ἀλλὰ ὑποδεδεμένους ὀσδάλια, καὶ ἡ ἐνδύσα- 9
 σθαι ἡ δύο χιτῶνας. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὅπου ἐὰν εἰσέλ- 10
 θητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. καὶ ὅς 11
 ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευό-
 μενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν
 ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα 12
 μετανοῶσιν, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἡλειφον 13
 ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπνεον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἑρῳδῆς, φανερόν γὰρ ἐγένετο 14
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγή-
 γερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν
 αὐτῷ· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον 15
 ὅτι προφήτης ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἑρῳ- 16
 δῆς ἔλεγεν Ὁν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἡγήρθη.
 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἑρῳδῆς ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωά- 17
 νην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἑρωδιάδα τὴν γυ-
 ναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν·
 ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἑρῳδῇ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι 18
 ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἑρωδιάς ἐνεῖχεν 19

20 αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτείνει, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ὁ γὰρ
 Ἡρώδης ἐφοβείτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον
 καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ
 21 ἠπόρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. Καὶ γενομένης ἡμέρας
 εὐκαίρου ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν
 τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις
 22 τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἰρω-
 διαδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συ-
 νανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ Αἰττησὸν
 23 με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι
 ἂν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου.
 24 καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς Τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
 25 εἶπεν Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. καὶ εἰσελ-
 θοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾗτήσατο
 λέγουσα Θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφα-
 26 λὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος
 ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέ-
 27 λησεν ἀθετῆσαι αὐτήν· καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς
 σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ
 28 ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἤνεγκεν
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ κο-
 ρασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτήν τῇ μητρὶ αὐτῆς.
 29 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
 αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

Αρ.

 ὅτι ὁ
 ἐὰν

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
 ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.
 31 καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον
 τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι
 32 καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. καὶ
 33 ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ
 εἶδαν αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἔγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ
 ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον

 ἐπέγνωσαν
 + καὶ συνῆλθον
 αὐτοῦ-

αὐτούς. Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλοι, καὶ ἐσπλαγ- 34
 χνίσθη ἐπ' αὐτοὺς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποι-
 μένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. Καὶ ἡδὴ 35
 γινομένης ὥρας πολλῆς ἡγεομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι Ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἡδὴ ὥρα 36
 πολλή· ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ 36
 ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ὁ δὲ 37
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ
 λέγουσιν αὐτῷ Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων δια-
 κοσίων ἄρτους καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ὁ δὲ λέγει 38
 αὐτοῖς Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόν-
 τες λέγουσιν Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς 39
 ἀνακλίνειν ἀνακλιθῆναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ
 χόρτῳ. καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ 40
 κατὰ πεντήκοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ 41
 τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν
 καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
 ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν
 πᾶσιν. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν 42
 κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν 43
 ἰχθύων. καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχί- 44
 λιοι ἄνδρες. Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μα- 45
 θητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ
 πέραν πρὸς Βηθσαιδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. καὶ 46
 ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξα-
 σθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς 47
 θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς 48
 βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
 αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς
 αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελ-
 θεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περι- 49
 πατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμα ἐστὶν καὶ ἀνέκραξαν, πάν- 50
 τες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν

μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς **Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ**
 51 **φοβεῖσθε.** καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ
 52 ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, οὐ γάρ
 συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδιά πεπω-
 53 ρωμένη.

Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον
 54 εἰς Γενησαρέτ καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων
 55 αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν περιέδραμον
 ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις
 56 τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἔστιν. καὶ
 ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς
 ἐν ταῖς **ᾠγοραῖς** ἐτίθесαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκά-
 λουν αὐτὸν ἵνα κἀν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ
 αἴψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἤψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

†πλατεαῖς†

Καὶ συναῖγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν
 2 γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἰδόντες τινὰς
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνί-
 3 πτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους.—οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάν-
 τες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίφονται τὰς χεῖρας οὐκ ἐ-
 σθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων,
 4 καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ **ῥαντίσωνται** οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ
 ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς
 5 ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων [†].—καὶ ἐπερωτᾷσιν
 αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς **Διὰ τί οὐ περιπα-**
 6 **τέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον;** ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς **Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαίας περὶ ὑμῶν**
τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι

Αῤ.

βαπτίσωνται

†καὶ κλινῶν†

ᾠΟὔτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με ῥιμαῖ,

ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·

7 **μάτην δὲ κέβονταί με,**

Ὁ λαὸς οὗτος
†ἀγαπή†

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΝΤΑΛΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ·
 8 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν
 9 τῶν ἀνθρώπων. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς **Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν**

ἐντολήν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν ἑτηρήσητε. Μωυσῆς γὰρ εἶπεν Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν 10
 μητέρα σου, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελεγιάτῳ· ὑμεῖς δὲ λέγετε Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρω- 11
 πος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ Κορβάν, ὃ ἐστὶν Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῇθῃς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ 12
 πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παρα- 13
 δόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρίμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν 14
 αὐτοῖς Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε. οὐδὲν ἔστιν 15
 ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς 17
 οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. καὶ λέγει αὐτοῖς Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύ- 18
 νετοὶ ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπο- 19
 ρεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἄφεδρῶνα ἔκπορεύεται; —καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα. ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευό- 20
 μενον ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς 21
 καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονη- 22
 ρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν 23
 ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου [καὶ 24
 Σιδῶνος]. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν· ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ 25
 αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἔλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ γυνὴ 26
 ἦν Ἑλληνίς, Συροφονίκισσα τῷ γένει· καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. καὶ 27

ἔλεγεν αὐτῇ Ἐφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ
 γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς
 28 κυναρίοις βαλεῖν. ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ ἘΝΑΪ, † Κύριε, ἀλλὰ †
 κύριε, καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν
 29 ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ Διὰ τοῦ-
 τον τὸν λόγον Ὑπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ
 30 δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ
 παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξε-
 31 ληλυθός. Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὀρίων
 Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
 32 ἀνὰ μέσον τῶν ὀρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κω-
 φὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐ-
 33 τῷ τὴν χεῖρα. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κα-
 τ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ
 34 πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐ-
 ρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ Ἐφφαθά, ὃ ἐστιν Δια-
 35 νοίχθητι· καὶ ἡνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ
 36 δεσμός τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς· καὶ διε-
 στείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διε-
 37 στέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. καὶ
 ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες Καλῶς πάντα πε-
 ποίηκεν, [†] καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λα-
 λεῖν.

ως

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος
 καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενός τοὺς μαθη-
 2 τὰς λέγει αὐτοῖς Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἤδη
 ἡμέραι τρεῖς [†] προσμένουσίν μοι [†] καὶ οὐκ ἔχουσιν τί ἡμέραις τρισὶν |
προσμένουσιν
 3 φάγωσιν· καὶ ἂν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν,
 ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν
 4 εἰσίν. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι Πό-
 θεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἑρημίας;
 5 καὶ ἡρώτα αὐτοὺς Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν
 6 Ἑπτὰ. καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς·

καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ
 ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν καὶ παρέθη-
 καν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας 7
 αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι. καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτά- 8
 σθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρί-
 δας. ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. 9
 αὐτὸς Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς[†] εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 10
 ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, 11
 ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζον-
 τες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει 12
 ὑμῖν Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω[†], εἰ δοθή-
 σεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πά- 13
 λιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἔπε- 14

λάβοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον
 μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων 15
 Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς
 ζύμης Ἑρῳδου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι 16
 ἄρτους οὐκ ἔχουσιν. καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς Τί διαλογί- 17
 ζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε;
 πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοῦς ἔχον- 18
 τος οὐ βλέπετε καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ
 οὐ μνημοιεῖτέ ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς 19
 πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις
 ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ Δώδεκα. ὅτε[†] τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς 20
 τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων
 ἦρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἑπτὰ. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς 21
 Οὐπω συνίετε;

† Βηθανίαν· Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαιδάν[†]. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ 22
 τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ᾄψηται. καὶ 23
 ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω
 τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς
 αὐτὸν εἴ τι βλέπει. χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· Εἴ τι βλέπεις; καὶ ἀναβλέ- 24

ψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δέινδρα ὀρώ

25 περιπατοῦντας· εἶτα πάλιν ἔθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν, καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέ-
26 βλεπεν ἡλαυνῶς ἅπαντα· καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς
οἶκον αὐτοῦ λέγων Ἥμδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης.

δηλαυνῶς

†Μηδενὶ εἶπης εἰς
τὴν κώμην†

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς
κώμας Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ
28 ἄνθρωποι εἶναι; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην
τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τῶν
29 προφητῶν· καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτοὺς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με
λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ
30 χριστός· καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ
31 αὐτοῦ.

Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμα-
σθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν
γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνα-
32 στήναι· καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει· καὶ προσλαβό-
33 μενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ· ὁ δὲ
ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν
Πέτρῳ καὶ λέγει· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρο-
34 νεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ
προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνη-
σάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολου-
35 θεῖτω μοι· ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ῥῶσαι·

ψυχὴν αὐτοῦ

ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
36 [ἐμοῦ καὶ] τοῦ εὐαγγελίου σώσει αὐτήν· τί γὰρ ὥφελεί

ὥφελήσει τὸν ἄν-
θρωπον

ἄνθρωπον ῥυπαρῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι
37 τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς
38 ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς
λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν

τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ὧδε τῶν
ἐστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν
Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐ-
τοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη
ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα
λευκὰ λίαν οἷα γλαφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως
λευκᾶσαι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλείας σὺν Μωυσεῖ, καὶ ἦσαν
συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει
τῷ Ἰησοῦ Ῥαββεί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ
ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωυσεῖ μίαν καὶ
Ἡλείᾳ μίαν. οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ, ἔκφοβοι γὰρ
ἐγένοντο. καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ
ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι
οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἢ μεθ' ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.
Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἕκ τῶν ὄρους διεστείλατο
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἂ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. καὶ τὸν λόγον ἐκρά-
τησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆναι. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες Ὅτι λέγουσιν οἱ
γραμματεῖς ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς
Ἡλείας μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκατιστάσει πάντα, καὶ
πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ
καὶ ἐξουδενηθῇ; ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλείας ἐλήλυθεν,
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ᾔθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδαν ὄχλον πολὺν
περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας πρὸς αὐτούς.
καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ
προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς
Τί συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ

ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν
μόνον μεθ' ἑαυτῶν
ἀπὸ

ὄχλου Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεύ-
 18 μα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ ῥῆσσει αὐτόν,
 καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἴπα
 τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
 19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
 πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε
 20 αὐτὸν πρὸς με. καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν
 αὐτὸν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν
 21 ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν
 πατέρα αὐτοῦ Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν
 22 αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν Ἐκ παιδιόθεν· καὶ πολλάκις καὶ εἰς
 πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
 ἀλλ' εἴ τι δύνη, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.
 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ὅτι Εἰ δύνη, πάντα δυνατὰ τῷ
 24 πιστεύοντι. εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ὧς ἔλεγεν
 25 Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
 ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκα-
 θάρτῳ λέγων αὐτῷ Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ
 ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς
 26 αὐτόν. καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ
 ἐγένετο ὥσει νεκρὸς ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέ-
 27 θανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν
 28 αὐτόν, καὶ ἀνέστη. καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν Ὅτι ἡμεῖς
 29 οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο
 τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.
 30 Κακέϊθεν ἐξελθόντες ἔπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας,
 31 καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν [αὐτοῖς] ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 που παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν
 αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.
 32 οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.
 33 Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμε-

τό

† μετὰ δακρύων †

† καὶ νηστεία †

† παρεπορεύοντο

νος ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; οἱ δὲ 34
ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς
μεῖζων. καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει 35
αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος
καὶ πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν 36
μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅς 37
ἂν [ἐν] τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ
τὸν ἀποστείλαντά με. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης 38

ἥ ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ
μεθ' ἡμῶν, καὶ ἐκω-
λύομεν αὐτόν,·

Διδάσκαλε, εἶδαμέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα
δαίμονια, ἃ καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γὰρ ἔστιν ὃς 39
ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ dunήσεται ταχὺ
κακολογῆσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν 40
ἐστίν. Ὅς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνό- 41
ματι ὅτι Χριστοῦ ἐστέ, ἅμῃν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ
τὸν μισθὸν αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν 42
τούτων τῶν πιστευούτων, καλὸν ἔστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ
περίκειται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
σκανδαλίξῃ 43
βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν ἃ σκανδαλίσῃ σε ἡ 45
χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἔστιν σε κυλλὸν εἰσελ-
θεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν
γένειναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον· καὶ ἐὰν ὁ πούς σου 46
σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἔστιν σε εἰσελθεῖν
εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς
τὴν γένειναν. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, 47
ἐκβαλε αὐτόν· καλὸν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
εἰς τὴν γένειναν, ὅπου ὁ σκώληξ ἀγίων οὐ τελεῖται καὶ 48
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ἅς γὰρ πυρὶ ἀλισθήσεται. 49
Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι 50
αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν
ὅλῳ κόσμῳ.

σκανδαλίξῃ

τὴν

ἡ πᾶσα γὰρ θυσία
ἀλλ' ἀλισθίσεται,·

1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας
καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι
2 πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ
[προσελθόντες Φαρισαῖοι] ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ
3 γυναῖκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
4 εἶπεν αὐτοῖς Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; οἱ δὲ εἶπαν
Ἐπέτρεψεν Μωσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ
5 ἀπολῦσαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πρὸς τὴν σκλη-
6 ροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ἀπὸ
δε ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν [αὐτοῖς].
7 ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐ-
8 τοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν·
9 ὥστε οὐκ ἐστὶ εἶσιν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ· ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέ-
10 ζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν
11 οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν. καὶ λέγει αὐ-
τοῖς Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ
12 ἄλλην μοιχᾷται ἐπ' αὐτήν, καὶ ἐὰν αὕτῃ ἀπολύσασα τὸν
ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον μοιχᾷται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά ἵνα αὐτῶν ἅψῃται· οἱ δὲ
14 μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἡγα-
νάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἀφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι
πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ
15 βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξῃται τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας
ἐπ' αὐτά.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμὼν εἰς καὶ
γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί
18 ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός.
19 τὰς ἐντολὰς οἶδας Ἥ μὴ φονεύῃς, Μὴ μοιχεύῃς,
Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήῃς, Μὴ ἀποστερήσῃς,
20 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ

† Μὴ μοιχεύῃς,
Μὴ πορνεύῃς,†

Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν ²¹ αὐτῷ Ἐν σε ὑστερεῖ ὑπάγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς [τοῖς] πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν ²² λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Καὶ ²³

περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἰδὼς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ δὲ μαθηταὶ ἔθαμ- ²⁴ βούντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν

Αρ. ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· εὐκοπώτερόν ἐστιν ²⁵

τῆς τρυμαλιᾶς τῆς κἀμήλον διὰ τρυμαλιᾶς¹ ραφίδος διελθεῖν ἢ πλού- ²⁶ σιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ

περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς αὐτόν Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει ²⁷ Παρὰ ἀνθρώποις ἄδύνατον ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ, πάντα γὰρ δύναται παρὰ [τῷ] θεῷ. Ἦρξατο λέγειν ὁ ²⁸

¹ ἄδύνατόν ἐστιν παρὰ δὲ τῷ θεῷ δυνατόν

Πέτρος αὐτῷ Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολου- ²⁹ θήκαμέν σοι. ἔφη ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἔστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ [ἕνεκεν] τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ ³⁰ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας² καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολλοὶ δὲ ἔσονται ³¹ πρῶτοι ἔσχατοι καὶ [οἱ] ἔσχατοι πρῶτοι.

*

μητέρα

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ³² ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς

* ἢ ὃς δὲ ἀφῆκεν οἰκίαν καὶ ἀδελφὰς καὶ ἀδελφούς καὶ μητέρα καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμοῦ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον λήμψεται.

δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν
 33 ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμ-
 ματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώ-
 34 σουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύ-
 σουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦ-
 σιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ
 [δύο] υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ Διδάσκαλε, θέλομεν
 36 ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσης ἡμῖν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς
 37 Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δὸς ἡμῖν
 ἵνα εἰς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν
 38 τῇ δόξῃ σου. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ οἶδατε τί
 αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ
 39 βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; οἱ δὲ εἶπαν
 αὐτῷ Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Τὸ ποτή-
 40 ριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτί-
 ζομαι βαπτισθήσεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ
 ἐξ ἐκωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.
 41 καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώ-
 42 βου καὶ Ἰωάνου. καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς
 λέγει αὐτοῖς Οἶδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν
 κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζ-
 43 ζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν
 θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος,
 44 καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων
 45 δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακο-
 νηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχώ. Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ
 ἀπὸ Ἱερειχώ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ
 ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος τυφλὸς προσαίτης ἐκάθητο
 47 παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός

θέλετέ με

ἔστω

ἐστὶν ὁ Ναζαρηνός

ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν Υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέη-
 σόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ 48
 πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν Υἱὲ Δαυεὶδ, ἐλέησίν με. καὶ 49
 στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσι τὸν
 τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. ὁ δὲ 50
 ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν. καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τί 51
 σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ Ῥαββου-
 νεῖ, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ὑπαγε, 52
 ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ
 ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

καὶ εἰς

τὸ

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα Ἦ εἰς Βηθφαγὴ 1
 καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ Ὄρος τῶν Ἑλαιῶν. ἀποστέλλει
 δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς 2
 τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι
 εἰς αὐτὴν εὐρήσατε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὐπω
 ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. καὶ ἑάν 3
 τις ὑμῖν εἴπῃ Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε Ὁ κύριος αὐτοῦ
 χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὥδε.
 καὶ ἀπῆλθον καὶ εὔρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἕξω 4
 ἐπὶ τοῦ ἀμφοδίου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καὶ τινες τῶν ἐκεῖ 5
 ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον;
 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν 6
 αὐτούς. καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ 7
 ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐ-
 τόν. καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν 8
 ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. καὶ οἱ 9
 προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον

ἡ ποστέλλει πάλιν
 1. υτοῦ

ἐαυτῶν

Ὡσαννά·

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·

Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν 10

Δαυεὶδ·

Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

- 11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλε-
ψάμενος πάντα ὅψε ἥδη οὔσης τῆς ὥρας ἔξῃλθεν εἰς
Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα. ὁψίας ἥδη οὔσης
[τῆς ὥρας]
- 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας
13 ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκὴν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσιν φύλλα
ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν
οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα, ὃ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων.
- 14 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ
σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐ-
15 τοῦ. Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ εἰσελ-
θὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς
ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβι-
στῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς
16 κατέστρεψεν καὶ οὐκ ἤφειεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ
17 τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτοῖς
Ὁ οἶκος μοῦ οἶκος προσεγῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς
ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.
- 18 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν
πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ
19 ὄχλος ἐξεπλήσseto ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅταν ὑψέ
20 ἐγένετο, ἔξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως. Καὶ ἐξεπορεύετο
παραπορευόμενοι πρῶτ' εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ
21 ριζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ Ῥαββεί,
22 ἴδε ἡ συκὴ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ
23 Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ἔχετε πίστιν θεοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ Ἄρθῃτι καὶ βλήθῃτι εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ
24 πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. διὰ τοῦτο λέγω
ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε
25 ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. καὶ ὅταν στήκετε προσευ-
χόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ πα-
τὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα
ὑμῶν.

Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐν τῷ 27
 ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχι-
 ερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἔλεγον 28
 αὐτῷ Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν
 τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῇς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 29
 αὐτοῖς Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ
 μοι, καὶ ἔρω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βά- 30
 πτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπο-
 κρίθητέ μοι. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες 31
 Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί [οὖν] οὐκ ἐπιστεύ-
 σατε αὐτῷ; ἀλλὰ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων;—ἐφοβοῦντο τὸν 32
 ὄχλον, ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφή-
 της ἦν. καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν Οὐκ οἱ- 33
 δαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
 ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

ἠῆδειςαντ

Καὶ ἤρξατο 1
 αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν Ἀμπελῶνα ἄνθρωπος
 ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμόν καὶ ὠργῆσεν
 ὑπολήνιον καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο
 αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς 2
 τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωρ-
 γῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος· καὶ λα- 3
 βόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν 4
 ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κακεῖνον ἐκεφα-
 λίωσαν καὶ ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κακεῖνον 5
 ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ
 ἀποκτείνοντες. ἔτι ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν 6
 αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται
 τὸν υἱόν μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν 7
 ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν
 αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες 8
 ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.
 τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπο- 9
 λέσει τοὺς γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·

11 παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,

καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον,
ἐγνώσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινες τῶν Φαρισαίων

14 καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. καὶ
ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς
εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσ-
ωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ
διδάσκεις· ἔξεστιν δοῦναι ἑκὼν Καίσαρι ἢ οὐ; δώμεν

†ἐπι κεφάλαιον†

15 ἢ μὴ δώμεν; ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐ-

16 τοῖς Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. οἱ
δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ
17 ἐπιγραφὴ; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Καίσαρος. ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ
τῷ θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέ-
γουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες

19 Διδάσκαλε, Μωυσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινος ἀδελ-
φὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῇ
τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ

20 ἔξῃ αὐτῇ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελφοὶ
ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων

21 οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ
ἀπέθανεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως·

22 καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἔσχατον πάντων καὶ

23 ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν ἔσται

24 γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς

Αρ.

μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀνα- 25
στῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς
οἱ ἄγγελοι οἱ ἄγγελοι ἔν τοις οὐρανοῖς· περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι 26
ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωυσέως ἐπὶ τοῦ
βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων Ἐγὼ ὁ θεὸς
Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔ- 27
στιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολὺ πλανᾶσθε.

Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν 28
συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτη-
σεν αὐτόν Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη 29
ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη ἐστὶν Ἀκογε, Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ
θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις Κύριον 30
τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. δευτέρα αὕτη Ἀγαπήσεις 31
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη
ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. Ἐἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς Καλῶς, 32
διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν
ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης 33
καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς
ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισ-
σότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θγσιῶν.
καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν 34
αὐτῷ Οὐ μακρὰν [εἶ] ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ
οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ 35
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Πῶς
λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς Δαυεὶδ ἐστίν;
αὐτὸς Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ 36

Κάθισον Εἶπεν Κύριος τῷ κυρίῳ μου Ἐκ δεξιῶν μου
ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
σου·

αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; 37

Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως. Καὶ ἐν τῇ 38

διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
 θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
 39 ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρω-
 40 τοκλισίας ἐν τοῖς δέϊπνοις, οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας
 τῶν χηρῶν[†] καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι
 41 λήμψονται περισσότερον κρίμα.

δεῖπνοις· οἱ .....
 ...προσευχόμενοι
 -καὶ ὀφρανῶν-

Καὶ καθί-
 σας[†] κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος
 βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι
 42 ἔβαλλον πολλά· καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν
 43 λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶν κοδράντης. καὶ προσκαλεσάμενος
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ
 χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόν-
 44 των εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύ-
 οντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς
 πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

ἀπέναντι

1 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ
 εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι
 2 καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί· καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Βλέ-
 πεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφελῇ ὧδε
 3 λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ[†]. Καὶ καθημένου
 αὐτοῦ εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ

†, καὶ διὰ τριῶν
 ἡμερῶν ἄλλος ἀνα-
 στήσεται ἄνευ χει-
 ρῶν†

4 νης καὶ Ἀνδρέας· Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί
 5 τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα. ὁ δὲ
 Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς
 6 πλανήσῃ· πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέ-
 7 γοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ
 ᾤκησῃτε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε·

ἀκούετε

8 δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος. ἐγερθήσεται γὰρ
 ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται
 σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ ὧδίνων ταῦτα.
 9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια
 καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βα-

Αφ.

δε

σιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἑμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
 καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέ- 10
 λιον. καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προ- 11
 μεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς 12
 θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐΠΑΝΑСТΗΣΟΝΤΑΙ ΤΕΚΝΑ
 ἐπὶ ΓΟΝΕΪΣ καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· καὶ ῥεσσεσθε μισού- 13
 μενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
 τέλος οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ ΒΔΕΛΥΓΜΑ 14
 τῆς ἑρμώσεως ἐστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων
 νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
 ὁ ^τ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω τι 15
 ἄραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρέ- 16
 ψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς 17
 ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς
 ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· 18
 ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις οἷα οὐ γέγονεν 19
 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἣν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ
 νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν Κύριος 20
 τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς
 ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. Καὶ 21
 τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἴδε ὧδε ὁ χριστὸς Ἴδε ἐκεῖ,
 μὴ πιστεύετε· ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευ- 22
 δοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς
 τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατόν τοὺς ἐκλεκτούς· ὑμεῖς δὲ βλέ- 23
 πετε· προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς 24
 ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται,
 καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ 25
 ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ
 δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. καὶ 26
 τότε ὄψονται τὸν γιόν τὸν ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
 νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης· καὶ τότε 27

ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς
 [αὐτοῦ] ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκροϋ γῆς ἕως
 28 ἄκροϋ οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε
 τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδῃ ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένη-
 ται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος
 29 ἐστίν· οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώ-
 30 σκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
 οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα
 31 γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι
 32 μου οὐ[†] παρελεύσονται. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ
 τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ ἰοὶ ἀγγελοὶ ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ
 33 υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. βλέπετε ἀγρυπνεῖτε, οὐκ οἴδατε γὰρ
 34 πότε ὁ καιρὸς [ἐστίν]· ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν
 οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν,
 ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
 35 γρηγορῇ· γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος
 τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἡ ὁψὲς ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτορο-
 36 φωνίας ἢ πρωί, μὴ ἐλθὼν ἐξέφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύδοντας·
 37 ὁ δὲ ὑμῖν λέγω πάντων λέγω, γρηγορεῖτε.

μὴ
 ἄγγελος

1 ἮΝ ΔΕ ΤΟ ΠΑΣΧΑ καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας.
 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν
 2 δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν, ἔλεγον γάρ Μὴ ἐν τῇ
 ἑορτῇ, μὴ ποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
 λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβασ-
 4 τρον μύρου νάρδου πιστικῆς[†] πολυτελοῦς[†] συντρίψασα τὴν
 ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. Ἦσαν δέ
 5 τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια
 αὐτῆ τοῦ μύρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον
 πραθῆναι ἐπάνω[†] δηναρίων τριακοσίων[†] καὶ δοθῆναι τοῖς

πολυτελοῦς,—

†οἱ δὲ μαθηταὶ αὐ-
 τοῦ διεπονούντο
 καὶ ἔλεγον†

τριακοσίων δηνα-
 ρίων

πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 6
 ᾠφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον
 ἡργάσατο ἐν ἐμοί· πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε 7
 μεθ' ἐαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς [πάντοτε] εὖ
 ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ὁ ἔσχεν ἐποίησεν, προ- 8
 ἔλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. ἀμήν 9
 δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον
 τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημό-
 συνον αὐτῆς.

Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριῶθ ὁ εἰς τῶν 10
 δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ
 αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγέλαντο αὐτῷ 11
 ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουν, 12
 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες
 ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο 13
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν
 πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
 βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ 14
 εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει Ποῦ
 ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν
 μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμέ- 15
 νον ἑτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ 16
 μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὑρον καθὼς εἶπεν
 αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὥψι- 17
 ας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. καὶ ἀνακειμέ- 18
 νων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἀμήν λέγω
 ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων· μετ' ἐ-
 μοῦ. ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ 19
 εἰς Μήτι ἐγώ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Εἰς τῶν δώδεκα, ὁ 20
 ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ [ἐν] τρύβλιον· ὅτι ὁ 21
 μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ
 αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου παραδίδεται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄν-

τῶν ἐσθιόντων

22 θρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν
 ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν
 23 Λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτή-
 ριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
 24 πάντες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου
 25 τῆς διδθῆκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν· ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς
 ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινόν
 26 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. Καὶ ὑμνήσαντες
 27 ἐξῆλθον εἰς τὸ Ὅρος τῶν Ἑλαιῶν. Καὶ λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγρα-
 πται Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορ-
 28 πισθήσονται· ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς
 29 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ Εἰ καὶ πάν-
 30 τες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ λέγει αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ
 31 πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ
 ἐκπερισσῶς ἐλάλει Ἐὰν δέῃ με συναποθανεῖν σοι, οὐ
 μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὥσαύτως [δὲ] καὶ πάντες ἔλεγον.
 32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεὶ, καὶ
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Καθίσате ὧδε ἕως προσεύξω-
 33μαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ
 τὸν Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδη-
 34 μονεῖν, καὶ λέγει αὐτοῖς Περίλγπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου
 35 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. καὶ προσελθὼν
 μικρὸν ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυνατόν
 36 ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, καὶ ἔλεγεν Ἀββὰ ὁ
 πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο
 37 ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται
 καὶ εὗρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ
 Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι;
 38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν·
 39 τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ πάλιν

Ἰάκωβον καὶ

προσελθὼν

ἀπελθὼν προσηύξατο [τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών]. καὶ πάλιν 40
ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀπο-
κριθῶσιν αὐτῷ. καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς 41

42.

Καθεύδετε [τὸ] λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ
ᾠρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας
τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς 42
με ἤγγικεν.

Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος 43
παραγίνεται [ὁ] Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ
ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ
τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. δεδώκει δὲ ὁ 44
παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων Ὁν ἂν φιλήσω
αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ 45
ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει Ῥαββεί, καὶ κατε-
φίλησεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκρά- 46
τησαν αὐτόν. εἰς δέ [τις] τῶν παρεστηκότων σπασάμενος 47
τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεί-
λεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 48
αὐτοῖς Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ 49
διδάσκων καὶ οὐκ ἔκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν
αἱ γραφαί. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες. Καὶ 50
νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα 51
ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν, ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν 52
σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.

ἐκρατεῖτέ

43.

αὐτῷ

Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ 53
συνέρχονται ὧ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολού- 54
θησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν
συνκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρέτῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς
τὸ φῶς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν 55
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατώσαι αὐτόν, καὶ
οὐχ ἠύρισκον· πολλοὶ γὰρ ἔψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, 56

57 καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. καὶ τινες ἀναστάντες
 58 ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσα-
 μεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον

†ἀναστήσω ἀχει-
 ροποιήτον†

59 τον οἰκοδομήσω· καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν.

60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν
 λέγων Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυ-

ῶσι

61 ροῦσιν; ὃ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν
 ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ χριστὸς

62 ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐγὼ εἰμι, καὶ
 ὄψεσθε τὸν γιόν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον

63 τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ

64 λέγει Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς

βλασφημίας; τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν

65 αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν

αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν

αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται

66 ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον. Καὶ ὄντος τοῦ

Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ

67 ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέ-

ψασα αὐτῷ λέγει Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ

68 Ἰησοῦ· ὃ δὲ ἡρνήσατο λέγων Οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι

ἐπίσταμαι· σὺ τί
 λέγεις;

69 σὺ τί λέγεις; καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον. καὶ ἡ

Ἀρ.

παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρε-

εἶπεν

70 στῶσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ὃ δὲ πάλιν ἡρνεῖτο.

καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ

71 Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ· ὃ δὲ ἤρξατο

ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον

72 τοῦτον ὃν λέγετε. καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνη-

σεν· καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ

ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα δις φωνῆσαι τρίς με ἀπαρ-

νήσῃ, καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

ἐτοιμάσαντες

λέγεις;

Καὶ εὐθὺς πρῶτ' συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς 1
μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέ-
δριον δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν
Πειλάτῳ. καὶ ἐπρωῶτησεν αὐτὸν ὁ Πειλάτος. Σὺ εἶ ὁ 2
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει. Σὺ
λέγεις; καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ὁ δὲ 3 4
Πειλάτος πάλιν ἐπρωῶτα αὐτὸν [λέγων]. Οὐκ ἀποκρίθη
οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐτι 5
οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πειλάτον. Κατὰ δὲ 6
έορτὴν ἀπέλυσεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον ὃν παρητοῦντο. ἦν δὲ 7·
ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος
οἷτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς 8
ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ 9
Πειλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων. Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν
τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον 10
παραδεδώκεισαν αὐτὸν [οἱ ἀρχιερεῖς]. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 11
ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ
αὐτοῖς. ὁ δὲ Πειλάτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς 12
Τί οὖν ποιήσω [ὁ] λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ δὲ 13
πάλιν ἔκραξαν. Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλάτος ἔλεγεν 14
αὐτοῖς. Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν
Σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πειλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ 15
ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέ-
δωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἕσω τῆς αὐλῆς, 16
ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συνακαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν.
καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ 17
πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον· καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
αὐτόν. Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ 19
τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ
γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδου- 20
σαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐ-
τοῦ. Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν

21 αὐτόν καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρη-
 ναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ
 22 Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν
 ἐπὶ τὸν Γολγοθὰν τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεόμενον μεθερμηνεόμενον Ἰερουσαλὴμ Κρα-
 23 νίου Τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὃς δὲ
 24 οὐκ ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ διαμερίζονται τὰ
 ἱμάτια αὐτοῦ, Βάλλοντες κλήρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί
 25 ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἔσταύρωσαν αὐτόν. καὶ ἦν Αρ. | -ἐφύλασ-
 26 ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη Ο ΒΑΣΙ-
 27 ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν
 δύο ληστές, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ ἐκωνίων αὐτοῦ. Αρ.
 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν ΚΙΝΟΥΝΤΕΣ
 τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐδὲ ὁ καταλύων τὸν
 30 ναὸν καὶ οἰκοδομῶν [ἐν] τρισὶν ἡμέραις, σῶσον σεαυτὸν
 31 καταβὰς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
 ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον
 32 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ὁ χριστὸς
 ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα
 ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν
 33 αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. Καὶ γενομένης ὥρας
 ἑκτῆς σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.
 34 καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ
 Ἐλωὶ ἔλωὶ λαμὰ ραβαχθανεὶ; ὃ ἐστὶν μεθερμη-
 35 νεόμενον Ὁ θεὸς μου [ὁ θεὸς μου], εἰς τί ἔγκατέ-
 36 λipes με; καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλε-
 37 γον Ἴδε Ἡλείαν φωνεῖ. δραμὼν δέ τις γεμίσας σπόγγον
 ὄξους περιθεὶς καλὰ μω ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων Ἀφετε
 38 ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλείας καθελεῖν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς
 39 ἀφείδς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. Καὶ τὸ καταπέτασμα
 τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ
 40 ἦν. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν

-ὠνειδισας-
 ἐστηκότων

αἷς καὶ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ
μικροῦ καὶ Ἰωσήτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ 41
Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι
πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστίν 42
προσάββατον, ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας εὐσχήμων 43
βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πειλάτον καὶ ᾔτη-
σατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πειλάτος ἐθαύμασεν εἰ 44
ἤδη τέθεικεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπη-
ρώτησεν αὐτὸν εἰ ἤδη ἀπέθανεν· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεν- 45
τυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτώμα τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγορά- 46
σας σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ἔθη-
κεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ
προσεκύλισεν λίθοι ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία 47
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου [ἡ] Μαρία ἡ Μαγδα- 1
ληνὴ καὶ Μαρία ἡ [τοῦ] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώ-
ματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρῶτὴ [τῇ] 2
μῇ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἄνατείλαντος
τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν 3
τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ ἀναβλέψασαι 4
θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
καὶ ἑισελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον ἱεανίσκον καθή- 5
μενον ἐν τοῖς δεξιούτοις περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ
ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· 6
Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη,
οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν· ἀλλὰ 7
ὑπάγετε εἰπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι
Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς
εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, 8
εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν
εἶπαν, ἐφοβοῦντο γάρ· * * * * *

παλαι

Αρ.

ἀνατέλλουτος

Αρ.

ἐλθοῦσαι

9 [Ἀναστὰς δὲ πρῶτὴ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον
 Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια.
 10 ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις
 11 πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν· καὶ οὗτοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ
 12 ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ
 αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομέ-
 13 νοις εἰς ἀγρόν· καὶ οὗτοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς
 14 λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοι ἐπίστευσαν. Ὑστερον [δὲ] ἀνακει-
 μένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν
 ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις
 15 αὐτὸν ἐγγεγερμένον [ἐκ νεκρῶν] οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ
 16 εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς
 17 σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. σημεῖα δὲ
 τοῖς πιστεύσασιν ἁκολουθήσει ταῦτα, ἐν τῷ ὀνόματί μου
 18 δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν[†], [καὶ ἐν ταῖς
 χερσίν] ὅφεις ἀροῦσιν καὶ θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ
 αὐτοὺς βλάβῃ, ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ
 19 καλῶς ἔξουσιν. Ὁ μὲν οὖν κύριος [Ἰησοῦς] μετὰ τὸ
 λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελημφθὲν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκά-
 20 θισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκή-
 ρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργούντος καὶ τὸν λόγον
 βεβαιούντος διὰ τῶν ἑπακολουθούντων σημείων.[†]]

Αφ.

ταῦτα παρακολου-
 θήσει
 καιναῖς

Ἀμήν.

ΑΛΛΩΣ

[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον
 συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰη-
 σοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐ-
 τῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας.]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ ΠΟΛΛΟΙ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι 1
διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,
καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρε- 2
ται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε καμοὶ παρηκολουθηκότι 3
ἀνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεό-
φιλε, ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλ- 4
λειαν.

ΕΓΕΝΕΤΟ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς 5
Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά,
καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα
αὐτῆς Ἐλειςάβετ. ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ 6
θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν
τοῦ κυρίου ἀμεμπτοι. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι 7
ἦν [ἡ] Ἐλειςάβετ στείρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. Ἐγένετο δὲ ἐν 8
τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ
ἐναντι τοῦ θεοῦ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατίας ἔλαχε τοῦ θυ- 9
μιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, καὶ πᾶν τὸ 10
πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυ-
μιάματος· ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν 11
τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχα- 12
ρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς 13

αὐτὸν ὁ ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη
 ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλεισάβετ γεννήσει υἱόν
 14 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννη· καὶ ἔσται χαρά
 σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χα-
 15 ρήσονται· ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου, καὶ οἶνον
 καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖνῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται
 16 ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
 17 ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προσελεί-
 σεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλεία,
 ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν
 φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.
 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί γνώσομαι
 τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβη-
 19 κυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος
 εἶπεν αὐτῷ Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον
 20 τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ εὐαγγελί-
 σασθαί σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος
 λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπί-
 στευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν
 21 καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν,
 22 καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξελθὼν
 δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτα-
 σίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
 23 καὶ διέμενεν κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ
 ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐ-
 24 τοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν
 Ἐλεισάβετ ἡ γυνή αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας
 25 πέντε, λέγουσα ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν Κύριος ἐν ἡμέ-
 ραις αἷς ἐπείδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
 26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ
 ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέτ
 27 πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ· ἐξ
 28 οἴκου Δαυεὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. καὶ

τοῦ κυρίου

προσελεύσεται

ὁ κύριος

εὐλογημένη σὺ
ἐν γυναιξίν.

Αφ.

εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος
μετὰ σοῦ. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο 29
ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος 30
αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ·
καὶ ἰδοὺ συλληψῇ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις 31
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς 32
Ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ θεὸς τὸν
θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν 33
οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
οὐκ ἔσται τέλος. εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς 34
ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ 35
ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ,
καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοί· διὸ καὶ τὸ γεννώ-
μενον ἄγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ· καὶ ἰδοὺ Ἐλεισάβετ 36
ἡ συγγενὴς σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς,
καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα·
ὅτι οὐκ ἀδυνατήσκει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥήμα. εἶπεν δὲ 37
Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥήμά 38
σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος. Ἄνα- 39
στασα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς
τὴν ὄριν· μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν 40
εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλεισάβετ.
καὶ ἐγένετο, ὥς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ 41
Ἐλεισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ
ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλεισάβετ, καὶ ἀνεφώνησεν 42
κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,
καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν 43
μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ;
ἰδοὺ γὰρ ὥς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ 44
ᾧτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ
κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείω- 45
σις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπεν 46
Μαριάμ

Αφ.

Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον,

47 καὶ ἠγαλλιάσεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου·

48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ,

ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί·

49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός,

καὶ ἄγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,

50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς

τοῖς φοβοῦμένοις αὐτόν·

51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,

διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία καρδίας αὐτῶν·

52 καθείλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς,

53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλοῦτοῦντας

ἐξαπέστειλεν κενοὺς.

54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,

μνησθῆναι ἐλέους,

55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,

τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

56 Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέ-

στρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλεισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν,

58 καὶ ἐγέννησεν υἱόν. καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγ-

γενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐ-

59 τῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ

ὀγδόῃ ἦλθαν περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ

60 τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα

ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης.

61 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἔστιν ἐκ τῆς συγγε-

62 νεῖας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένενον δὲ τῷ

63 πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. καὶ αἰτή-

σας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων Ἰωάννης ἔστιν ὄνομα αὐτοῦ.

64 καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ἀνέψχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παρα-

χρήμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν.
 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιουκοῦντας αὐ- 65
 τοὺς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα
 τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθειντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ 66
 καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται;
 καὶ γὰρ χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ 67
 Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ
 ἐπροφήτευσεν λέγων

Εὐλογητός Κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, 68

ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ,
 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν 69

ἐν οἴκῳ Δαγείδ παιδὸς αὐτοῦ,

καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος 70
 προφητῶν αὐτοῦ,

σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων 71
 τῶν μισούντων ἡμᾶς,

ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν 72
 καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,

ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, 73

τοῦ δοῦναι ἡμῖν ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ῥυσθέντας 74

λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ 75

πάσας τὰς ἡμέρας

ἐνώπιον αὐτοῦ ἡμῶν.

Καὶ σὺν δέ, παιδίον, προφήτης Ὑψίστου κληθήσῃ, 76

προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον Κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοῖς
 αὐτοῦ,

τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ 77

ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, 78

ἐν οἷς ἐπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,

ἐπιφάνει τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, 79

τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

85 Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην· (αὕτη ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος 2 τῆς Συρίας Ἐρηνίου·) καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρέτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἣτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ 5 εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυεὶδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τε 7 κεῖν αὐτὴν, καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 καὶ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβείσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι 11 ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυεὶδ· καὶ τοῦτο ὑμῖν ἑστηκέν, εὐρήσετε βρέφος 12 ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξέφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς ἰουδαίου· αἰνοῦντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων

14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους Διέλθωμεν

Αρ.

Κυρείνου

Αρ.

τὸ

οὐρανοῦ

εὐδοκία *Αρ.*

Μαριὰμ

δὴ ἔως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνέυραν 16 τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ 17 λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες 18 οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, ἣ δὲ Ἑλισάβετ πάντα συνετήρει τὰ 19 ῥήματα ταῦτα συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ 20 ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐ- 21 τόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ 22 αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωυσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστήσαι τῷ κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ 23 Κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρη- 24 μένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ ἀγνοοσκοῦς περιστερῶν.

Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν 25 ἐν Ἱερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ 26 κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν [ἧ] ἂν ἴδῃ τὸν χριστὸν Κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν 27 τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς 28 ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν

Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥημά σου ἐν εἰρήνῃ·

- 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τό σωτήριόν σου 121
 31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,
 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνων
 καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.
 33 καὶ ἦν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς *Αρ.*
 34 λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν
 καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἰδοὺ οὗτος
 κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ
 35 καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, καὶ σοῦ[†] αὐτῆς τὴν ψυχὴν *δε*
 διελεύσεται ῥομφαία, ὥπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν
 36 κάρδιων διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφη-
 τισ, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, (αὕτη προβεβηκυῖα
 ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἑτῆ ἐπτὰ ἀπὸ
 37 τῆς παρθενίας αὐτῆς, καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα
 τεσσάρων,) ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστεύσας καὶ δεή-
 38 σεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
 ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ
 πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.
 39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου,
 ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέτ.
 40 Τὸ δὲ παιδίον ἠὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον
 σοφία, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.
 41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσα-
 42 λὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα,
 43 ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς καὶ τελειω-
 σάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν
 Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς
 44 αὐτοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συννοδίᾳ ἦλθον
 ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ
 45 τοῖς γνωστοῖς, καὶ μὴ εὐρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
 46 ἀναζητοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον
 αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ
 47 ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ἐξίσταντο δὲ

πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρί-
 σεσιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν 43
 πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
 οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ζητοῦμέν
 σε. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε 49
 ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; καὶ αὐτοὶ οὐ 50
 συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. καὶ κατέβη μετ' αὐ- 51
 τῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς.
 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρ-
 διά αὐτῆς. Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν τῇ σοφίᾳ 52
 καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῶ καὶ ἀνθρώποις.

EN ETEI δὲ πεντεκαιδεκάτῃ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου 1
 Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου τῆς Ἰουδαίας,
 καὶ τετραρχούντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχούντος τῆς Ἰουραίας καὶ
 Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβειληνῆς τετρα-
 ρχούντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καιάφα, ἐγένετο ῥῆμα 2
 θεοῦ ἐπὶ Ἰωάνην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ 3
 ἦλθεν εἰς πᾶσαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βά-
 πτισμα μετανοίας εἰς ἅφεσιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέγραπται ἐν 4
 βίβλῳ λόγων Ἠσαίου τοῦ προφήτου

ΦΩΝῆ ΒΟΩΝΤΟΣ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
 εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβοις αὐτοῦ.

πάντα φάραγξ πληρωθήσεται

καὶ πᾶν ὄρος καὶ βογνὸς ταπεινωθήσεται,
 καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας

καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λεῖας·

καὶ ὄψεται πάντα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. 6

7 Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐ-
 τοῦ Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ
 8 τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους
 τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξῃσθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα
 ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς
 9 ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ καὶ
 ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν σὺν δέν-
 δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν [καλὸν] ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
 10 βάλλεται. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες Τί
 11 οὖν ποιήσωμεν; ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὁ ἔχων
 δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
 12 ὁμοίως ποιείτω. ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ
 13 εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν
 πρὸς αὐτούς Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν
 14 πράσσετε. ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγον-
 τες Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μη-
 δένα διασεύσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκείσθε
 15 τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λα-
 οῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 16 περὶ τοῦ Ἰωάννου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ἀπεκρί-
 νατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω
 ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
 λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
 17 βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ
 χειρὶ αὐτοῦ διακαθῆραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν
 τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατα-
 18 κάψει πυρὶ ἀσβέστῳ. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ
 19 ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ὁ δὲ Ἑρῳδῆς ὁ
 τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἑρωδιάδος τῆς
 γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποί-
 20 ησεν πονηρῶν ὁ Ἑρῳδῆς, προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν,
 κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.
 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰη-

ἀξίους καρποὺς

Αρ.

σου βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῶχθῆναι τὸν οὐ-
 ρανὸν καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ εἶδει ὡς 22
 περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι Ἦ
 εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα. Καὶ 23
 αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὧν υἱός,
 ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ

Ἥ υἱός μου εἶ σύ,
 ἐγὼ σήμερον γε-
 γεννηκά σε

Ἀρ.

24 τοῦ Ἡλεί
 τοῦ Μαθάτ
 τοῦ Λευεί
 τοῦ Μελχεί
 τοῦ Ἰανναί
 τοῦ Ἰωσήφ
 25 τοῦ Ματθαίου
 τοῦ Ἀμῶς
 τοῦ Ναούμ
 τοῦ Ἑσλεί
 τοῦ Ναγκαί
 26 τοῦ Μαάθ
 τοῦ Ματθαίου
 τοῦ Σεμεεῖν
 τοῦ Ἰωσήχ
 τοῦ Ἰωδά
 27 τοῦ Ἰωανάν
 τοῦ Ῥησά
 τοῦ Ζοροβάβελ
 τοῦ Σαλαθιήλ
 τοῦ Νηρεί
 28 τοῦ Μελχεί
 τοῦ Ἀδδεῖ
 τοῦ Κωσάμ
 τοῦ Ἐλμαδάμ
 τοῦ Ἡρ
 29 τοῦ Ἰησοῦ

Ἀδάμ Ἀρ.

τοῦ Ἐλιέξερ
 τοῦ Ἰωρείμ
 τοῦ Μαθθάτ
 τοῦ Λευεί
 30 τοῦ Συμεών
 τοῦ Ἰούδα
 τοῦ Ἰωσήφ
 τοῦ Ἰωνάμ
 τοῦ Ἐλιακεῖμ
 31 τοῦ Μελεά
 τοῦ Μεννά
 τοῦ Ματθαθά
 τοῦ Ναθάμ
 τοῦ Δανείδ
 32 τοῦ Ἰεσσαί
 τοῦ Ἰωβήλ
 τοῦ Βοός
 τοῦ Σαλά
 τοῦ Ναασσών
 33 τοῦ Ἀδμείν
 τοῦ Ἀρνεί
 τοῦ Ἑσρών
 τοῦ Φαρές
 τοῦ Ἰούδα
 34 τοῦ Ἰακώβ
 τοῦ Ἰσαάκ
 τοῦ Ἀβραάμ

τοῦ Θαραά
 τοῦ Ναχώρ
 35 τοῦ Σερούχ
 τοῦ Ῥαγαύ
 τοῦ Φάλεκ
 τοῦ Ἑβερ
 τοῦ Σαλά
 36 τοῦ Καινάμ
 τοῦ Ἀρφαξάδ
 τοῦ Σήμ
 τοῦ Νῶε

τοῦ Λάμεχ
 37 τοῦ Μαθουσαλά
 τοῦ Ἐνώχ
 τοῦ Ἰάρετ
 τοῦ Μαλελεήλ
 τοῦ Καινάμ
 38 τοῦ Ἐνώς
 τοῦ Σήθ
 τοῦ Ἀδάμ
 τοῦ θεοῦ.

1 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπο
 τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ
 2 ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου.
 Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συν-
 3 τελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπέινασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διά-
 βολος Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα
 4 γένηται ἄρτος. καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Γέ-
 γραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρω-
 5 πος. Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς
 6 βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· καὶ εἶπεν
 αὐτῷ ὁ διάβολος Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν
 καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἂν θέλω
 7 δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ,
 8 ἔσται σοῦ πάντα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
 Γέγραπται Κύριον τὸν θεόν σογ προσκυνήσεις
 9 καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς
 Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
 εἶπεν [αὐτῷ] Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν
 10 κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἁγγέλοις αὐτοῦ ἐντε-
 11 λεῖται περὶ σογ τογ διαφυλάξαι σε, καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν
 ἁροῦσίν σε μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα
 12 σογ. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται

Αρ.

αὐτῷ εἶπεν [ὁ]
Ἰησοῦς

Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν θεόν σου. Καὶ σύντε- 13
λέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ
ἄχρι καιροῦ.

Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος 14
εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περι-
χώρου περὶ αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγω- 15
γαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

ἀνατεθραμμένος

Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλ- 16
θεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη 17
αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαίου, καὶ ἀνοίξας τὸ βι-
βλίον εὗρεν [τὸν] τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον

Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, 18

οὗ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς,
ἀπέσταλκέν με κηρύττειν ἀρχαμαλώτοις ἄφεςιν καὶ

τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,

ἀποστείλαι τεθραγσμένους ἐν ἀφέσει,

κηρύττειν ἐνιαγτὸν Κυρίου δεκτόν. 19

καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ 20
πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες
αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πε- 21
πλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. καὶ πάντες 22
ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χά-
ριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
ἔλεγον Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; καὶ εἶπεν πρὸς 23
αὐτούς Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην Ἰα-
τρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς
τὴν Καφαρναοὺμ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου.
εἶπεν δὲ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός 24
ἐστὶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, 25
πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλείου ἐν τῷ Ἰσραὴλ,
ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὥς ἐγένετο
λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν 26

ἐπὶ

ἐπέμφθη Ἡλείας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς
 27 ΓΥΝΑΙΚΑ ΧΗΡΑΝ. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ
 ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη,
 28 εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ
 29 ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
 αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ
 ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὤκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρη-
 30 μνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπο-
 ρεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας.
 32 Καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· καὶ ἐξεπλήσ-
 σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος
 33 αὐτοῦ. καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα
 34 δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Ἐγώ, τί
 ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς;
 35 οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἐξέλθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ
 ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ
 36 μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας,
 καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗ-
 τος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
 37 πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ
 38 αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου. Ἄνα-
 στας δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμων-
 νος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ με-
 39 γάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω
 αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παρα-
 40 χρήμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύνον-
 τος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενούντας νόσοις
 ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἑκάστῳ
 41 αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἔθεράπευεν αὐτούς. Ἐξήρχε-
 το δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κρίζοντα καὶ λέγοντα ὅτι
 Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ· καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λα-

πάντες

ἐθεράπευσεν ἐξήρ-
χοντο

λείν, ὅτι ᾗδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

Γε 42

νομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον·
καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ
κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ 43
εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι· Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγ-
γελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο
ἀπεστάλην. Καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς 44
Γαλιλαίας· Ἰουδαίας.

εὐαγγελίσασθαι
δεῖ με

Γαλιλαίας

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τῶν ὄχλων ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ 1
ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν
λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν «πλοῖα δύο» ἐστῶτα παρὰ 2
τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἄλعيς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες «ἐπλυνον»
τὰ δίκτυα. ἐμβὰς δὲ εἰς ἐν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, 3
ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, καθίσας
δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ ἐπαύσατο 4
λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος
καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς 5
Σίμων εἶπεν· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες
οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ, 6
διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ κατένευσαν τοῖς 7
μετόχοις ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι
αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ ἐπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα
ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέ- 8
πεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἐξέλθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
ἄνθρωπος ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε· θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν 9
καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων «ὦν»
συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς 10
Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμῳ. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν
Σίμωνα Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους
ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν 11
ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

δύο πλοῖαρία

ἐπλυναν

ἦ

Αβ.

- 12 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ
ιδού ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ
πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί
13 με καθαρῖσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέ-
γων Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν
14 ἀπ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν,
ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωυσῆς ^{ἵνα εἰς μαρτύριον} εἰς
15 μαρτύριον αὐτοῖς. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ ^{ἢ ὑμῖν τοῦτο}
αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύε-
16 σθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν
ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.
- 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων,
καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἱ ἦσαν
ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας
καὶ Ἱερουσαλὴμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι
18 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς
ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ
19 θεῖναι [αὐτόν] ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ μὴ εὐρόντες ποίας
εἰσενέγκωσιν αὐτόν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα
διὰ τῶν κεράμων καθήκαν αὐτόν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ
20 μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν
21 εἶπεν Ἀνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. καὶ
ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
λέγοντες Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς
22 δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; ἐπιγνοὺς δὲ
ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς
23 αὐτούς Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ
24 εἰπεῖν Ἐγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρ-
τίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ
25 ἄρας τὸ κλινιδίόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ

παραλυτικῷ

παραχρήμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. Καὶ ἔκ- 26
στασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλή-
σθησαν φόβου λέγοντες ὅτι Εἶδαμεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνό- 27
ματι Δευεῖν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ
Ἀκολουθεῖ μοι. καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ἤκο- 28
λούθει αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Δευεὶς αὐτῷ 29
ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολλὸς τελωνῶν καὶ
ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακέιμενοι. καὶ ἐγόγγυζον 30
οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ λέγοντες Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτω-
λῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεὶς [ὁ] Ἰησοῦς εἶπεν 31
πρὸς αὐτοὺς Οὐ χρειαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἱατροῦ
ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους 32
ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐ- 33
τόν Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις
ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίου-
σιν καὶ πίνουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Μὴ 34
δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐ-
τῶν ἐστὶν ποιῆσαι νηστεῦσαι; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ 35
ἔσταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύουσιν ἐν
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς 36
αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας
ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν
σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ
ἀπὸ τοῦ καινοῦ. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς 37
παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥίξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς,
καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολούνται· ἀλλὰ οἱ- 38
νον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. [Ὅτι οὐδεὶς πινὼν 39
παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ Ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.]

Καὶ οὐδεὶς
+δευτεροπρώτῳ+

Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ ἡ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ
σπερίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἡσθιον τοὺς

2 στάχνας ψύχοντες ταῖς χερσίν. τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων
 3 εἶπαν Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; καὶ
 ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν [ὁ] Ἰησοῦς Οὐδὲ τοῦτο
 ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυεὶδ ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ
 4 μετ' αὐτοῦ; [ὥς] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ
 τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν
 τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς
 5 ἱερεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου
 6 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ
 σαββάτῳ, εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν.
 καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά.
 7 παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ
 ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὖρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.
 8 αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ
 τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἐγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ
 9 μέσον καὶ ἀναστὰς ἕστη. εἶπεν δὲ [ὁ] Ἰησοῦς πρὸς
 αὐτούς Ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθο-
 10 ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; καὶ
 περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ Ἐκτεῖνον τὴν
 χεῖρά σου· ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐ-
 11 τοῦ. Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς
 ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

*Αρ. | ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου καὶ τοῦ
 σαββάτου*

θεραπεύσει

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς
 τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσ-
 13 ευχῇ τοῦ θεοῦ. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα,
 14 οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν
 Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβον καὶ
 15 Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον
 καὶ Θωμᾶν [καὶ] Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλού-
 16 μενον Ζηλωτὴν καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ
 17 ὃς ἐγένετο προδότης, καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἕστη ἐπὶ

Αρ.

τόπου πεδινού, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος
πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ
καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθαν ἀκοῦσαι 18
αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ἐνοχλού-
μενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· καὶ πᾶς ὁ 19
ὄχλος ἐζήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ
ἐξήρχετο καὶ ἰάτο πάντας. Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς 20
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν
Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ.

μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. 21

μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν 22
ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ
ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου·
χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ 23
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ
ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλη- 24
σιν ὑμῶν.

οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. 25

οὐαί, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πειθήσετε καὶ κλαύσετε.

οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ 26
τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες
αὐτῶν.

Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 27
ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς 28
καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων
ὑμᾶς. τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα παρέχε καὶ τὴν 29
ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν
χιτῶνα μὴ κωλύσης. παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ 30
τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. καὶ καθὼς θέλετε ἵνα 31
ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, [†] ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ 32

καὶ ὑμεῖς

εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
 καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν.
 33 καὶ [γὰρ] ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς,
 ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν.
 34 καὶ ἐὰν δανίσγητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις
 [ἐστίν]; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολά-
 35 βωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ
 ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε ἢ μηδὲν ἂπελπίζοντες· καὶ ἔσται
 ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ Ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς
 36 χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνε-
 σθε οἰκτίρμονες καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·
 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικάζετε,
 καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε·
 38 δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον
 σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλ-
 πον ὑμῶν· ὃ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἄντιμετρηθήσεται
 39 ὑμῖν. Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς. Μήτι
 δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρωτεροι εἰς βό-
 40 θυνον ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδά-
 σκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐ-
 41 τοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
 ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ
 42 κατανοεῖς; πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου Ὁ ἀδελφέ,
 ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν
 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε
 πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέ-
 ψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ-
 43 βαλεῖν. Οὐ γὰρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν
 σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.
 44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ
 γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βᾶτου σταφυ-
 45 λὴν τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυ-
 ροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ

μηδένα

μετρηθήσεται

πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος
 καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με καλεῖτε Κύ- 46
 ριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ᾠ λέγω; πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς 47
 με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω
 ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι 48
 οἰκίαν ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ
 τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρῃξεν ὁ ποτα-
 μὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευσθαι αὐτὴν διὰ
 τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσθαι αὐτήν. ὃ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ 49
 ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ
 τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρῃξεν ὁ ποταμὸς, καὶ
 εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης
 μέγα.

Ἐπεὶ δὲ

Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ρήματα 1

αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ.

Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν 2
 τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ 3
 ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἑρω-
 τῶν αὐτὸν ὅπως ἔλθων διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ 4
 παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπου-
 daίως λέγοντες ὅτι ἀξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο, ἀγαπᾷ 5
 γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὑποκόμῃσεν
 ἡμῖν. ὃ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ 6
 οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐπεμψεν φίλους ὃ
 ἑκατοντάρχης λέγων αὐτῷ Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ
 ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· διὸ οὐδὲ 7
 ἑμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἶπε λόγῳ, καὶ
 ἰαθήτω ὁ παῖς μου· καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξου- 8
 σίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω
 τούτῳ Πορεύητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ
 ἔρχεται, καὶ τῷ δοῦλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
 ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στρα- 9
 φεῖς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ
 ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. καὶ ὑποστρέψαν- 10

- 11 τες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὗρον τὸν δούλον ὑγιαί-
 νοντα. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς τῇ
 πόλιν καλουμένην Ναὶν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθη-
 12 ται αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς. ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς
 πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκὼμίζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ
 13 μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως
 14 χρίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μὴ κλαῖε. καὶ προσελ-
 θὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ
 15 εἶπεν Νεανίσκε[†], σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. καὶ ἄνεκάθισεν[†] ἡ νεανίσκε[†] | ἐκά-
 ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ
 16 αὐτοῦ. Ἐλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν ἅπαντας
 θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἡγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ
 17 ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ ἐξῆλθεν ὁ
 λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ
 περιχώρῳ.
 18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάνει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων
 τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν
 19 αὐτοῦ ὁ Ἰωάνης ἐπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων Σὺ εἶ ὁ
 20 ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς
 αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν
 ἡμᾶς πρὸς σέ λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον[†] προσδο-
 21 κῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων
 καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολ-
 22 λοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Πο-
 ρευθέντες ἀπαγγέilate Ἰωάνει ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε·
 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθα-
 ρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ
 23 εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδα-
 24 λισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων
 Ἰωάνου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάνου Τί
 ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου
 25 σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλα-

κοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
 τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσὶν. ἀλλὰ τί ²⁶
 ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότε-
 ρον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται ²⁷

Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
 σοῦ,

ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
 λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου οὐδεὶς ²⁸
 ἔστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων
 αὐτοῦ ἐστίν. — Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ²⁹
 ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου·
 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἡτέ- ³⁰
 τησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. — Τίνι οὖν ³¹
 ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν
 ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ ³²
 προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει

Ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὥρχήσασθε·

ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε·

ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἔσθων ἄρτον μήτε ³³
 πίνων οἶνον, καὶ λέγετε Δαιμόνιον ἔχει· ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς ³⁴
 τοῦ ἀνθρώπου ἔσθων καὶ πίνων, καὶ λέγετε Ἰδοὺ ἄνθρω-
 πος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν.
 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς. ³⁵

τῶν τέκνων αὐτῆς
 πάντων

Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐ- ³⁶
 τοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλί-
 θη. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ³⁷
 ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομί-
 σασα ἀλάβαστρον μύρου καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς ³⁸
 πόδας αὐτοῦ κλαίονσα, τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς
 πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασ-
 σει, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἔλειφεν τῷ
 μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ³⁹
 ἑαυτῷ λέγων Οὗτος εἰ ἦν [ὁ] προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν

τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός
 40 ἔστιν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Σί-
 μων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ Διδάσκαλε, εἰπέ, φησὶν.
 41 δύο χρεοφιλῆται ἦσαν δανιστῇ τινί· ὁ εἰς ὥφειλεν δηνάρια
 42 πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. μὴ ἔχόντων αὐτῶν
 ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλείον
 43 ἀγαπήσει αὐτόν; ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν Ὑπολαμ-
 βάνω ὅτι ᾧ τὸ πλείον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ὅρ-
 44 θῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι
 ἔφη Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν
 οἰκίαν, ὕδωρ ἄν μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς
 45 ἐξέμαξεν. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλ-
 46 θον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν
 κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς
 47 πόδας μου. οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐ-
 τῆς αἱ πολλάι, ὅτι ἡγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίσταται,
 48 ὀλίγον ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
 49 καὶ ἥρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Τίς
 50 οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; εἶπεν δὲ πρὸς τὴν
 γυναῖκα Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

μου ἐπὶ τοὺς

διέλειπεν

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ
 πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασι-
 2 λείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες
 αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ
 ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαι-
 2 μόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου
 Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκό-
 4 νουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. Συνι-
 όντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομέ-
 5 νων πρὸς αὐτόν εἶπεν διὰ παραβολῆς Ἐξῆλθεν, ὁ σπείρων
 τοῦ σπείρειν τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν
 ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πε-

τεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτερον κατέπεσεν 6
ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυνὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἱκμάδα.
καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συνφυεῖσαι 7
αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν 8
γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυνὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλα-
σίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκου-
έτω. Ἐπηρεώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 9
τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή. ὁ δὲ εἶπεν Ὑμῖν δέδοται 10
γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοι-
ποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ
ἀκογόντες μὴ cγνίσωσιν. ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή. Ὁ 11
σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν 12
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν
λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶ-
σιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας ὅι ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς 13
δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς
καὶρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται.
τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, 14
καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορένó-
μειοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ ἐν τῇ 15
καλῇ γῇ, οὗτοι εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ
ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν
ὑπομονῇ. Οὐδεὶς δὲ λύχον αἵψας καλύπτει 16
αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας
τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. οὐ γὰρ 17
ἔστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ
οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν πῶς 18
ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ,
καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοί 19
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
Ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου 20
ἔστηκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές σε. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 21

τὴν πέτραν
αὐτοὶ

πρὸς αὐτοὺς Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.

22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς
πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Διέλ-
23 θωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. πλεόν-
των δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ἄνεμου
24 εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσ-
ελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες Ἐπιστάτα ἐπι-
στάτα, ἀπολλύμεθα· ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλίδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο
25 γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβη-
θέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι,
26 καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

εἰς τὴν λίμνην
ἀνέμου

Καὶ κατέπλευσαν εἰς
τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλι-
27 λαίας. ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ
τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια· καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνε-
δύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνη-
28 μασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ
καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ [τοῦ
29 θεοῦ] τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς· πα-
ρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ
τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν,
καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ
διαρῆσων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο ἀπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς
30 ἐρήμους. ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Τί σοὶ ὄνομά
ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ
31 εἰς αὐτόν. καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς
32 εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων
ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν
ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν
33 αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου
εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ

Ἀρ.

υπήντησέν [τις]
ἀνὴρ

παρήγγειλεν

ὑπὸ

βοσκομένων

κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ ³⁴
 βέσκοντες τὸ γεγονός ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν
 πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός ³⁵
 καὶ ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗραν καθήμενον τὸν ἄν-
 θρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σω-
 φρονοῦντα παρὰ τοὺς πύδας [τοῦ] Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν.
 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονι- ³⁶
 σθεὶς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περι- ³⁷
 χώρου τῶν Γερασσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ
 μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέ-
 στρεψεν. ἐδεῖτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει ³⁸
 τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων
 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ³⁹
 ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα
 ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο ⁴⁰
 αὐτὸν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
 Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ οὗτος ⁴¹
 ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς
 πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον
 αὐτοῦ, ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν ⁴²
 δώδεκα καὶ αὐτὴ ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν
 αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. — καὶ γυνή οὖσα ⁴³
 ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις οὐκ ἴσχυσεν
 ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο ⁴⁴
 τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα
 ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ⁴⁵
 Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ πάντων εἶπεν ὁ
 Πέτρος Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλί-
 βουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἠψατό μού τις, ἐγὼ ⁴⁶
 γὰρ ἔγνωνα δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ ⁴⁷
 γυνή ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπε-
 σοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώ-

48 πιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου
 49 εἰς εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ
 ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου,
 50 μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας
 ἀπεκρίθη αὐτῷ Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον, καὶ σωθή-
 51 σεται. ἔλθων δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφήκεν εἰσελθεῖν τινὰ
 σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
 52 πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλειον δὲ πάντες καὶ
 ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν Μὴ κλαίετε, οὐ γὰρ ἀπέ-
 53 θανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι
 54 ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν
 55 λέγων Ἡ παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐ-
 τῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι
 56 φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν
 αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

Ap.

1 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύ-
 ναμιν¹ καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους
 2 θεραπεύειν, καὶ ἀπέστείλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασι-
 3 λείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς
 Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν
 μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε δύο χιτῶνας ἔχειν.
 4 καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν
 5 ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι
 ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν
 6 ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχό-
 μενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θε-
 7 ραπεύοντες πανταχοῦ. Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης
 ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέ-
 8 γεσθαι ὑπὸ τινῶν ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν, ὑπὸ
 τινῶν δὲ ὅτι Ἡλείας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφῆτης τις
 9 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ [ὁ] Ἡρώδης Ἰωάννην ἐγὼ

¹ δύναμιν αὐτοῖς

ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦ-
 τα; καὶ ἐξήτει ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑποστρέψαν- 10
 τες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ
 παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλου-
 μένην Βηθσαιδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. 11
 καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας
 τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰάτο. Ἡ δὲ 12
 ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν
 αὐτῷ Ἐπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύ-
 κλω κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὗρωσιν ἐπισι-
 τισμὸν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. εἶπεν δὲ πρὸς 13
 αὐτοὺς Δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν Οὐκ εἶ-
 σιν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι
 πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον
 βρώματα. ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν 14
 δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας
 ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν 15
 ἅπαντας. λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο 16
 ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ
 κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.
 καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισ- 17
 σεύσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ 18
 μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς
 λέγων Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; οἱ δὲ ἀποκρι- 19
 θέντες εἶπαν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν,
 ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν 20
 δὲ αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἐπιτιμή- 21
 σας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδεὶν λέγειν τοῦτο, εἰπὼν ὅτι 22
 Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμα-
 σθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμ-
 ματέων καὶ ἀποκταθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερ-

ὑμεῖς φαγεῖν
 πέντε ἄρτοι

πάντας

συνήνησαν

ἀναστῆναι

- 23 θῆναι. Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας Εἴ τις θέλει ὀπίσω
μου ἔρχεσθαι, ἄρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν ἀπαρνησάσθω
- 24 αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἂν
θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν
ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.
- 25 τί γὰρ ὠφελείται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ὠφελεί
- 26 ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυθῇ
με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐπαισχυθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ
- 27 πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς,
εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανά-
του ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. Αφ.
- 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσεί ἡμέραι
ὀκτὼ ἑπαραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέ- καὶ
- 29 βη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσ-
εύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ
- 30 ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. καὶ ἰδοὺ ἄν-
δρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωυσῆς καὶ
- 31 Ἡλείας, οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν
32 ἡμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ· διαγρηγορήσαντες δὲ
εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε-
- 33 στῶτας αὐτῷ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς
ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν Ἐπιστάτα,
καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς,
μίαν σοὶ καὶμίαν Μωυσεῖ καὶμίαν Ἡλείᾳ, μὴ εἰδὼς ὁ
- 34 λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπε-
σκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς
- 35 εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέ-
γουσα Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ
- 36 ἀκούετε. καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς
μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκεί-
ναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

ἰδιὰ τῆς ἡμέρας·

Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ 37
τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ 38
ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων Διδάσκαλε, δέομαί σου
ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν,
καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξέφνης κράζει, 39
καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ καὶ μόλις ἀποχωρεῖ
ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν· καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν 40
σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀπο- 41
κριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διε-
στραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι
ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχο- 42
μένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάρα-
ξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ
αὐτοῦ. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ 43
θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει εἶπεν
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Θεέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν 44
τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει
παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ 45
ῥήμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ
αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ
ῥήματος τούτου.

ἰδὼν

Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν 46
αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς 47
τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος παι-
δίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅς ἂν 48
δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχε-
ται, καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με·
ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἐστιν
μέγας.

Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπεν Ἐπι- 49
στάτα, εἶδαμέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι-
μόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν Ἰησοῦς Μὴ κωλύετε, ὅς γὰρ οὐκ ἔ- 50

στιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀνα-
 λήψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἐστήρισεν τοῦ
 52 πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ
 προσώπου αὐτοῦ. Καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην
 53 Σαμαρειτῶν, ὡς ἐτοιμάσαι αὐτῷ· καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
 ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
 54 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν Κύριε,
 θέλεις εἰπωμεν πῆρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ
 55 ἀνταλωῶσαι αὐτούς[†]; στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς[†].
 56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

†, ὡς καὶ Ἡλείας
 ἐποίησεν † | *

57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς
 58 αὐτόν Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ εἶπεν
 αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 59 που οὐκ ἔχει πού τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς
 ἕτερον Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν Ἐπίτρεψόν μοι πρῶ-
 60 τον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ
 Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελ-
 61 θὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. εἶπεν δὲ καὶ ἕτε-
 ρος Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπο-
 62 τάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. εἶπεν δὲ [πρὸς αὐτόν]
 ὁ Ἰησοῦς Οὐδεὶς ἔπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ
 βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετὸς ἐστὶν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

Κύριε, ἐπίτρεψόν

‡

1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος ἑτέρους ἐβδομήκοντα
 [δύο] καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο [δύο] πρὸ προσώπου
 αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἡμελλεν αὐτὸς ἔρχε-
 2 σθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ
 δὲ ἔργαται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ

* † καὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε ποίου πνεύματός ἐστε. [ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς [ἀνθρώπων] ἐπολέσθαι ἀλλὰ σῶσαι.] †

‡ † εἰς τὰ ὀπίσω βλέπων καὶ ἐπιβάλλων τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον †

ὅπως ἐργάτας ἐκβάλῃ εἰς τὸν θειρισμὸν αὐτοῦ. ὑπάγετε. 3
 ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. μὴ βα- 4
 σταίετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα, καὶ
 μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλ- 5
 θητε οἰκίαν πρῶτον λέγετε Εἰρήνῃ τῷ οἴκῳ τούτῳ. καὶ 6
 ἔαν ἡ ἐκεῖ ἡ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ
 εἰρήνῃ ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ἐν αὐτῇ 7
 δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν,
 ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ
 οἰκίας εἰς οἰκίαν. καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ 8
 δέχωνται ὑμᾶς, ἔσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ θερα- 9
 πεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς Ἡγγικεν
 ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλ- 10
 θητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας
 αὐτῆς εἶπατε Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν 11
 ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
 πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
 λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον 12
 ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαί σοι, Χοραζεῖν· οὐαί σοι, 13
 Βηθσαιδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ
 δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλοι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
 σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 14
 ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. Καὶ σύ, Κα- 15
 φαρισαῖον, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὕψωθήσῃ; ἕως τοῦ ἁδοῦ
 «καταβασθῇ» ἡ καταβήσῃ. Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθε- 16
 τῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ. ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀπο-
 στείλαντά με. Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκον- 17
 τα [δύο] μετὰ χαρᾶς λέγοντες Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια
 ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. εἶπεν δὲ αὐ- 18
 τοῖς Ἐθεώρουεν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ πεισόντα. ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ 19
 πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν
 δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἁδικήσῃ.

καταβασθῇ

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς
ἀστραπὴν

ἀδικήσῃ

20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐν γέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδείς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἂν βούληται ὁ υἱὸς 23 ἀποκαλύψαι. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς 27 ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἔξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εἶπεν δὲ 28 αὐτῷ Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ. Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Καὶ τίς 30 ἐστὶν μου πλησίον; ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἀνθρωπὸς τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχὸν καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς 31 ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῇ. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν [ἐν] τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν 32 ἀντιπαρῆλθεν· ὁμοίως δὲ καὶ Λευεΐτης κατὰ τὸν τόπον 33 ἔλθων καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων 34 ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον,

θεὸν | τῆς

ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
 πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκ- 35
 ἔδωκεν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ παιδοχεῖ καὶ εἶπεν Ἐπι-
 μελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσης ἐγὼ ἐν τῷ
 ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν 36
 πλησίον δοκεῖ σοι γεγοίναί τοῦ ἐμπεισόντος εἰς τοὺς λη-
 στάς; ὁ δὲ εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν 37
 δὲ αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσηλθεν εἰς κώμην 38
 τινα· γυνὴ δὲ τις οἰόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὴν
 οἰκίαν. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, [ἡ] καὶ 39
 παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λό-
 γον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονί- 40
 αν· ἐπιστάσα δὲ εἶπεν Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ
 μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπόν οὖν αὐτῇ ἵνα
 μοι συναντιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος 41
 Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάῃ περὶ πολλά, ὀλί-
 γων δὲ ἐστὶν χρεῖα ἢ ἐνός· Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν 42
 μερίδα ἐξελέξατο ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχό- 1
 μενοι, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς
 αὐτόν Κύριε, διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ
 Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητάς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς 2
 Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά 3
 σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού- 3
 σιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρ- 4
 τίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν·
 καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Καὶ 5
 εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύσε-
 ται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ Φίλε, χρῆσόν 6
 μοι τρεῖς ἄρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ 6
 πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κακείνος ἔσωθεν 7
 ἀποκριθεὶς εἶπῃ Μ'· μοι κόπους παρέχε· ἤδη ἡ θύρα 7

κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην
 8 εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ
 οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε
 τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῆ
 9 ζει. Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖ-
 10 τε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ
 ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι
 11 ἁνοιγήσεται. τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ
 12 υἱὸς ἢ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ καὶ
 13 αἰτήσῃ ψόν, ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονη-
 ροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
 ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ [ὁ] ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα
 ἅγιον τοῖς αἰτουῦσιν αὐτόν.

ἀνοίγεται | αἰτή-
 σει τὸν πατέρα
 ἄρτον, μὴ λίθον
 ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ
 [καὶ]

ἀγαθὸν δόματ

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τῷ
 δαιμονίῳ ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. Καὶ θαύμασαν
 15 οἱ ὄχλοι· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Ἐν Βεεζεβούλ τῷ
 16 ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ἕτεροι δὲ
 17 πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. αὐ-
 τὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα
 βασιλεία ἔφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἔρημοῦται, καὶ οἶκος
 18 ἐπὶ οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερί-
 σθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν
 19 Βεεζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεεζε-
 βούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλ-
 20 λουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν
 δακτύλῳ θεοῦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἅρα ἔφθασεν
 21 ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλι-
 σμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ
 22 ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὰν δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν
 νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἐπεποιθεῖ,
 23 καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ
 κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπί-
 24 ζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀν-

διαμερισθεῖσα
 ἐφ' ἑαυτὴν

κριταὶ ὑμῶν

ἀνάπανσιν καὶ μὴ
εὐρίσκον· τότε

θρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἄνάπανσιν,
καὶ μὴ εὐρίσκον [τότε] ᾧ λέγει Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν
μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἔλθον εὐρίσκει [σχολάζοντα,] σεσα- 25
ρωμένον καὶ κεκοσμημένον· τότε πορεύεται καὶ παραλαμ- 26
βάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελ-
θόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ 27
λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνή ἐκ τοῦ ὄχλου
εἶπεν αὐτῷ Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ
μαστοὶ οὓς ἐθήλασας· αὐτὸς δὲ εἶπεν Μενοῦν μακάριοι 28
οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισμένων ἤρξατο λέγειν Ἡ 29
γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεί-
ον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ· καθὼς γὰρ 30
ἐγένετο [ὁ] Ἰωῆς τοῖς Νινευείταις σημεῖον, οὕτως ἔσται
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ· βασίλισσα 31
νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον Σολομῶνος ᾧδε· ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται 32
ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωῆ, καὶ ἰδοὺ
πλεῖον Ἰωῆ ᾧδε· Οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθη- 33
σιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ
εἰσπορευόμενοι τὸ φῶς βλέπωσιν· Ὁ λύχνος τοῦ σώμα- 34
τός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς σου· ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς
ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτινόν· ἐστὶν δὲ πονηρὸς
ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτινόν· Ὅσον οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ 35
ἐν σοὶ σκότος ἐστίν· εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτινόν, 36
μὴ ἔχον μέρος τι σκοτινόν, ἔσται φωτινόν ὅλον ὡς ὅταν
ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.

Αρ.†

[τι] μέρος
ἐν

Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀρι- 37
στήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν· ὁ δὲ Φαρισαῖος 38

ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρί-
 39 στου. εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρι-
 σαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε,
 40 τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ἄφρονες,
 41 οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; πλὴν
 τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν
 42 ἐστίν. ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε
 τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρ-
 χεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει
 43 ποιῆσαι καὶκεῖνα μὴ παρέinari. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις,
 ὅτι ἀγαπάτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ
 44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς
 τὰ μνημεῖα τᾶ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες
 45 ἐπάνω οὐκ οἶδασιν. Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει
 46 αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ δὲ
 εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς
 ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐν τῶν δακτύ-
 47 λων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι
 οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
 48 ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μάρτυρές ἐστε ἡ καὶ συνευδοκεῖτε
 τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν
 49 αὐτοὺς ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ
 θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστό-
 50 λους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ἵνα ἐκζη-
 τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἑκκεχυμένον ἄπο
 51 καταβολῆς κόσμου ἄπο τῆς γενεᾶς ταύτης, ἄπο αἵματος.
 Ἄβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ
 θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται
 52 ἄπο τῆς γενεᾶς ταύτης. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι
 ἡρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε
 53 καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

Αρ.

+μνημεῖα+

+μὴ συνευδοκεῖν+

ἐκχυνόμενον

+ἐκρίψατε+

*

* Ἡ λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ ἤρξαντο οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ δεινῶς ἔχειν καὶ συνβάλλειν αὐτῷ περὶ πλειόνων, ζητοῦντες ἀφορμὴν τινα λαβεῖν αὐτοῦ ἵνα εὕρωσιν κατηγορήσαι αὐτοῦ.†

ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι
δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων,
ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.⁷ 54

Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε 1
καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ πρῶτον Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἣτις 2
ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων. Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμ- 2
μένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ
γνωσθήσεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ 3
φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλάλήσατε ἐν τοῖς
ταμίοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων. Λέγω δὲ ὑμῖν 4
τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ
σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆ-
σαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν 5
μετὰ τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν
γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. οὐχὶ πέντε 6
στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν
οὐκ ἐστὶν ἐπιλεησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ἀλλὰ καὶ αἱ 7
τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται· μὴ φοβεῖ-
σθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς 8
ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν 9
ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν 9
ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ
θεοῦ. Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, 10
ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημή-
σαντι οὐκ ἀφεθήσεται. Ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ 11
τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μερι-
μνήσητε πῶς [ἢ τί] ἀπολογήσησθε ἢ τί εἶπητε· τὸ 12
γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰ-
πεῖν. Εἶπεν δέ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ Διδά- 13
σκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν
κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἀνθρωπε, τίς με κατέ- 14

15 **στησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; εἶπεν δὲ πρὸς αὐ-**
τούς Ὅρατε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι
 οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν
 16 ὑπαρχόντων αὐτῷ. **Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς**
λέγων Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.
 17 καὶ διελογίζετο ἐν αὐτῷ λέγων **Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω**
 18 **ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπεν** Τοῦτο ποιήσω·
 καθελὼ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ
 19 **συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, καὶ**
 ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου **Ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ [κείμενα εἰς**
 20 **ἐτή πολλά· ἀναπαύεσθ, φάγε, πίε], εὐφραίνου.** εἶπεν δὲ
 αὐτῷ ὁ θεός· Ἀφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου αἰ-
 21 **τοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίني ἔσται; [Οὕτως ὁ θς·**
 22 **σαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.]** **Εἶ-**
πεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς [αὐτοῦ] **Διὰ τοῦτο** ἰλέγω ὑμῖν,
 μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι [ὑμῶν]
 23 **τί ἐνδύσησθε.** ἡ γὰρ ψυχὴ πλείον ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ
 24 **τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος.** **κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι**
 οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον
 οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον
 25 ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν
 26 **δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; εἰ οἶν**
 οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
 27 **κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει·**
 λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιε-
 28 **βάλετο ὡς ἐν τούτων.** εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα
 σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως
 29 ἀμφιάζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καὶ ὑμεῖς μὴ
 30 **ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε, ταῦ-**
τα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ
 31 **πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων· πλὴν ζητεῖτε τὴν βασι-**
 32 **λείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.** **μὴ φοβοῦ,**
 τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι

τὰ γεννηματά
μου†

ὑμῖν λέγω

οὔτε σπεύρουσιν
οὔτε

προσθεῖναι ἐπὶ τὴν
ἡλικίαν αὐτοῦ |
† καὶ περὶ τῶν λοι-
πῶν τί†
† οὔτε νήθει οὔτε
ὕφαινει†

ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν 33
 καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ
 παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει· ὅπου γάρ 34
 ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἐστὶ.
 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφρες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι 35
 καιόμενοι, καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις 36
 τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόν-
 τος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοιξώσιν αὐτῷ. μακάριοι οἱ 37
 δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας·
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ
 παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. Ἐὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐν 38
 τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὖρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν
 ἐκεῖνοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης 39
 ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἐρχεται, ἔγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν
 φῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς γίνεσθε 40
 ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε-
 ται. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παρα- 41
 βολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; καὶ εἶπεν ὁ 42
 κύριος Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὁ φρόνιμος, ὃν
 καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι
 ἐν καιρῷ [τὸ] σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν 43
 ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως· ἀληθῶς 44
 λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστή-
 σει αὐτόν. ἔαν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ 45
 αὐτοῦ Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύ-
 πτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
 καὶ μεθύσκεσθαι, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν 46
 ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχο-
 τομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων
 θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου 47
 αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐ-

οὐκ ἂν

*

* ἢ καὶ ἐὰν ἔλθῃ τῇ ἑσπερινῇ φυλακῇ καὶ εὐρήσῃ, οὕτως ποιήσει, καὶ ἐὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ

48 τοῦ δαρήσεται πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια
 πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ
 ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσό-
 49 τερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν,
 50 καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆ-
 51 ναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. δοκεῖτε ὅτι
 εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν,
 52 ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν
 ἐνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ
 53 τρισίν, διαμερισθήσονται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ γιὸς ἐπὶ
 πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ θιγατήρ ἐπὶ τὴν μητέ-
 ρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν
 54 πενθεράν. Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις Ὅταν
 ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέ-
 55 γετε ὅτι Ὁμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ ὅταν
 νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.
 56 ὑπόκριται, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε
 δοκιμάζειν, τὸν «καιρὸν δὲ» τοῦτον πῶς οὐκ οἴδατε δοκιμά-
 57 ζειν; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ὡς
 58 γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ
 ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι [ἀπ'] αὐτοῦ, μὴ ποτε κατα-
 σύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσει τῷ
 59 πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. λέγω
 σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν
 ἀποδῶς.

δὲ καιρὸν

1 Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες
 αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πειλάτος ἔμιξεν
 2 μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
 Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάν-
 τας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν;
 3 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' εἰ μὴ μετανοήτε πάντες ὁμοίως
 4 ἀπολείσθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ
 πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐ-

τοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ 5
 ᾿μετανοήσητε πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθε. ^{Ε-} 6

μετανοήτε

λεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Συκὴν εἶχεν τις πεφυ-
 τευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν
 ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργ- 7
 γόν Ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ
 συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὗρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ
 τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ Κύριε, 8
 ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν
 καὶ βάλω ᾿κόπρια· καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον— 9
 εἰ δὲ μήγε, ἔκκόψεις αὐτήν.

 ἡ κόπρινον κοπρί-
 ων

^Ην δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββα- 10
 σιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα 11
 ὀκτώ, καὶ ἦν συνκλύπουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς
 τὸ παντελές. ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ 12
 εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, καὶ 13
 ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ
 ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγα- 14
 ρακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ
 ὄχλῳ ὅτι Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς
 οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββά-
 του. ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν Ὑποκριταί, 15
 ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βόυν αὐτοῦ ἢ τὸν
 ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ᾿ἀπάγων ποτίζει; ταύτην δὲ 16
 θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα
 καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ
 ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατη- 17
 σχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
 ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐ-
 τοῦ.

ἀπαγαγὼν

^Ελεγεν οὖν Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασι- 18
 λεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ 19
 σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ,

καὶ ἠΰξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
20 Καὶ πάλιν εἶπεν Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
21 ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου
σάτα τρία ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.

22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ
23 πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα. Εἶπεν δέ τις αὐτῷ
Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς
24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί,
λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύουσιν,
25 ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξῃσθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες
Κύριε, ἀνοιξὸν ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν Οὐκ οἶδα
26 ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρξεσθε λέγειν Ἐφάγομεν
ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδί-
27 दाξας· καὶ ἐρεῖ λέγων ὑμῖν Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ·
28 ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες ἐργάται ἀδικίας. Ἐκεῖ ἔσται
ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ῥῶσθε
Ἄβρααμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω.
29 καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ
30 νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. καὶ
ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ
31 ἔσονται ἔσχατοι.

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσήλθάν
τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ Ἐξέλθε καὶ πορεύου
32 ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. καὶ εἶπεν
αὐτοῖς Πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ Ἴδου
ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον,
33 καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον
καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην
34 ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ. Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ,
ἣ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς
ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει

ἄρξεσθε

ῥῶσθε

τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς
 πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ἰδοὺ ἀφίεται ἡμῖν ὁ οἶκος 35
 ἡμῶν. λέγω [δὲ] ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως εἴπητε
 Εὔλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόν- 1
 των [τῶν] Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν
 παρατηρούμενοι αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός 2
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
 νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων Ὑπερβαίνει τὸ σαββάτῳ
 θεραπεῦσαι ἢ οὐ; οἱ δὲ ἠσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος 4
 ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Τί- 5
 νος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθὺς
 ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ ἴσχυ- 6
 σαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα. Ἐλεγεν δὲ 7
 πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρω-
 τοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς Ὅταν κληθῆς 8
 ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακληθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν,
 μὴ ποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ 9
 ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον,
 καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.
 ἀλλ' ὅταν κληθῆς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τό- 10
 πον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσ-
 ανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων
 τῶν συνανακειμένων σοι. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινω- 11
 θήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. Ἐ- 12
 λεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν Ὅταν ποιῇς ἄριστόν
 ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς
 σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους,
 μὴ ποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπό-
 δομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπεί- 13
 ρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν 14
 ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστά-

- 15 σει τῶν δικαίων. Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανα-
 κειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ Μακάριος ὅστις φάγεται
 16 ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄν-
 θρωπός τις ἐποίει δείπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς,
 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰ-
 πεῖν τοῖς κεκλημένοις Ἔρχεσθε ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν. ἔρχεσθαι | εἰσιν
 18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος
 εἶπεν αὐτῷ Ἀγρὸν ἡγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν
 19 ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος
 εἶπεν Ζεύγη βοῶν ἡγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμά-
 20 σαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος
 εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.
 21 καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ
 ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ
 αὐτοῦ Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 22 πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπίρους καὶ τυφλοὺς καὶ
 23 χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν ὁ δούλος Κύριε, γέ-
 24 γονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος
 πρὸς τὸν δούλον Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ
 24 ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· λέγω γὰρ
 ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσε-
 ταί μου τοῦ δείπνου.
 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς
 26 εἶπεν πρὸς αὐτούς Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ
 τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ
 τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν
 27 ψυχὴν ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις
 οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου,
 28 οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων
 29 πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν
 29 δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ἵνα μὴ ποτε θέντος αὐτοῦ
 30 θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες
 30 ἄρῶνται αὐτῷ ἐμπαίζουσιν λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρω-

εἰς θ. τὰ πρὸς

πος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ἢ τίς 31
 βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συνβαλεῖν εἰς πόλε-
 μον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν
 δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ ἑξικοσι χιλιάδων ἐρχο- 32
 μένῳ ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρε- 32
 σβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ «πρὸς» εἰρήνην. οὕτως οὖν πᾶς ἐξ 33
 ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν
 οὐ δύναται εἶναί μου μαθητῆς. Καλὸν οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν 34
 δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν 35
 οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ
 ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρ- 1
 τωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ 2
 οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέ-
 χεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν 3
 παραβολὴν ταύτην λέγων Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων 4
 ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει
 τὰ ἐνενήκοντα ἑννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ
 ἀπολωλὸς ἕως εὗρη αὐτό; καὶ εὕρων ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς 5
 ὄμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συνακαλεῖ 6
 τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς Συνχάρητέ
 μοι ὅτι εὑρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν 7
 ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ
 μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἑννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρεῖαν
 ἔχουσιν μετανοίας. Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν 8
 ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν
 οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὗρη; καὶ εὕροῦσα συν- 9
 καλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα Συνχάρητέ μοι
 ὅτι εὑρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως, λέγω ὑμῖν, 10
 γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρ-
 τωλῷ μετανοοῦντι.

Εἶπεν δέ ὁ ἄνθρωπος τις 11
 εἶχεν δύο υἱούς. καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί 12
 Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ διεῖλεν

13 αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν
 ἑπάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ
 14 ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπανή-
 σαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν
 15 χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευ-
 θεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ
 16 ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· καὶ
 ἐπεθύμει ἑχορτασθῆναι ἔκ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι,
 17 καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων ἔφη Πόσοι
 μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ
 18 ὧδε ἀπόλλυμαι· ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα
 μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ. Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ
 19 ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν
 20 με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν
 πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν
 αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέ-
 πεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
 21 εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν
 καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου [·ποι-
 22 ἡσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου]. εἶπεν δὲ ὁ πατήρ
 πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν
 23 χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, καὶ φέρετε τὸν
 μὸσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν,
 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἠνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς
 25 καὶ εὗρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
 ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ,
 26 ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα
 27 τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ
 ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν
 28 μὸσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠρ-
 γίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ
 29 ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ

ἅπαντα

+ γερμῖσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ +

ἐξησεν

αὐτοῦ Ἴδου τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐν-
 ἐρίφιον τολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας Ἐρίφον ἵνα
 μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν,
 ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά
 ἐστίν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὐρέ-
 θη.

*Ελεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς *Αἰθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς
 διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον
 τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ δύνη ἔτι οἰκονομεῖν. εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου
 ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω,
 ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνω τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μεταστα-
 θῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν.
 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφιλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ Πόσον ὀφείλεις τῷ
 κυρίῳ μου; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ἄγραψον πεντήκοντα. ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ ἄγραψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεάν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. Καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἁδίῳ μαμωνᾷ πιστοὶ

- 12 οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν
 τῷ ἁλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἡμέτερον τίς δώσει ὑμέτερον | ὑμῖν
δώσει
 13 ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ
 γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέ-
 ξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 14 δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Ἦκουον δὲ ταῦτα πάν-
 τα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήρι-
 15 ζόν αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐστὲ οἱ δικαιοῦντες
 ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς
 καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώ-
 16 πιον τοῦ θεοῦ. Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου
 ἀπὸ τότε ἢ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς
 17 αὐτὴν βιάζεται. Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ
 τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου ἑμίαν κερέαν πεσεῖν.
 18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν
 μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοι-
 19 χεύει. Ἀνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνε-
 διδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέ-
 20 ραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο
 21 πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτα-
 σθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλου-
 σίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη
 22 αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ὑπενεχθῆναι
 αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέ-
 23 θανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾄδῃ Αρ.
 ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις,
 ὁρᾷ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλ-
 24 ποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ,
 ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βύβῃ τὸ ἄκρον τοῦ
 δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου,
 25 ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ Ἀβραάμ Τέ-
 κνον, μνησθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ
 σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρκαλεῖ-

ται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. καὶ ἐν πάσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν 26
καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες δια-
βῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ἐκείθεν πρὸς
ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπεν δέ. Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα 27
πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ἔχω γὰρ πέντε 28
ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
ἐλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει δὲ 29
Ἀβραάμ Ἐχουσι Μωυσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκού-
σάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, 30
ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοή-
σουσιν. εἶπεν δὲ αὐτῷ Εἰ Μωυσέως καὶ τῶν προφητῶν 31
οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Ἀνένδεκτόν ἐστιν 1
τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, πλὴν οὐαὶ δι' οὗ ἔρχεται·
λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τρά- 2
χηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἵνα σκανδα-
λίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα· προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν 3
ἀμάρτη ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοή-
σῃ ἄφες αὐτῷ· καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς 4
σὲ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων Μετανοῶ, ἀφή-
σεις αὐτῷ. Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ 5
Πρόσθεες ἡμῖν πίστιν. εἶπεν δὲ ὁ κύριος Εἰ ἔχετε πίστιν ὥς 6
κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ [ταύτῃ] Ἐκρι-
ζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν
ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτριῶντα 7
ἢ ποιμαίνοντα, ὅς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ Εὐ-
θέως παρελθὼν ἀνάπεσε, ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ Ἐτοίμα- 8
σον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως
φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σὺ·
μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα· 9
οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα 10
ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὑφείλομεν

ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ· καὶ
 12 αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλιλαίας. Καὶ
 εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ἠπῆντησαν ἑξήκοντα
 13 λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἠνέστησαν ἵππῳ, καὶ αὐτοὶ ἦσαν
 14 φωνὴν λέγοντες Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ
 ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς
 15 ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίστη-
 16 σαν. εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ
 17 φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
 παρα τὸν πόδα αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν
 18 Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐχ οἱ ἑξήκοντα
 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσω-
 κέν σε.

Αρ.
 ὑπῆντησαν
 ἕστησαν

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ
 βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν Οὐκ ἔρχε-
 21 ται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, οὐδὲ ἐροῦ-
 σιν Ἰδοὺ ὧδε ἢ Ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
 22 ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς
 Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ
 23 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. καὶ ἐροῦσιν
 ὑμῖν Ἰδοὺ ἔκει ἢ Ἰδοὺ ὧδε· μὴ [ἀπέλθῃτε μηδὲ] διώξητε.
 24 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρα-
 νὸν εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ
 25 ἀνθρώπου. πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀπο-
 26 δοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο
 ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ
 27 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ἥσθιον, ἔπινον, ἐγάμον, ἐγαμίζοντο,
 ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ
 28 ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ὁμοίως

ἐκεῖ,

ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ

ἅπαντας

ἅπαντες

καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἡγό-
 ραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν 29
 Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ
 καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ 30
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ 31
 ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ,
 μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
 στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. 32
 ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι ἀπολέσει 33
 αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσει ζωογονήσῃ αὐτήν. λέγω ὑμῖν, 34
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης [μιάς], ὁ εἰς παρα-
 λημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· ἔσονται δύο ἀλλή- 35
 θουσai ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα
 ἀφεθήσεται. καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ Ποῦ, κύ- 37
 ριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ
 ἐπισυναχθήσονται.

Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε 1
 προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, λέγων Κριτὴς τις 2
 ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον
 μὴ ἐντρέπομενος. χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ 3
 ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀν-
 τιδίκου μου. καὶ οὐκ ᾔθελεν ἐπὶ χρόνον, μετὰ ταῦτα δὲ 4
 εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄν-
 θρωπον ἐντρέπομαι, διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν 5
 χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη
 ὑπωπιάξῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς 6
 τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν 7
 τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βωόντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός,
 καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκ- 8
 δίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλ-
 θὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς 9
 ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενούντας τοὺς λοιποὺς τὴν παρα-

- 10 βολὴν ταύτην. Ἀνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν
 11 προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ὁ δὲ
 Φαρισαῖος σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσήνεχτο Ὁ πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα
 θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ὧς
 ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τε-
 12 λώνης· νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα
 13 ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἠθέληεν
 οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε
 τὸ στήθος ἑαυτοῦ λέγων Ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρ-
 14 τωλῷ. λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν
 οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκείνων· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπει-
 νωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.
 15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται·
 16 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσ-
 εκαλέσατο [αὐτὰ] λέγων Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς
 με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασι-
 17 λεῖα τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξηται τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.
 18 Καὶ ἐπρωτόησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων Διδάσκαλε
 19 ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; εἶπεν δὲ
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ
 20 μὴ εἷς [ὁ] θεός. τὰς ἐντολὰς οἶδας Μὴ μοιχεύῃς, Μὴ
 φονεύῃς, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρή-
 21 σῃς, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ
 22 εἶπεν Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος. ἀκούσας δὲ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἐτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις
 πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν [τοῖς]
 23 οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα
 24 περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἴδὼν δὲ
 αὐτὸν [ὁ] Ἰησοῦς εἶπεν Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα
 25 ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· εὐκο-
 πώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελ-
 θεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.

εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ὁ δὲ ²⁶
 εἶπεν Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ²⁷
 ἐστίν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέν- ²⁸
 τες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμεν σοι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν ²⁹
 λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἔστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ
 ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα εἵνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
 ὃς οὐχὶ μὴ ᾿λάβῃ ᾿πολλαπλασίονα ἔν τῷ καιρῷ τούτῳ ³⁰
 καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.

Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ἰδοὺ ³¹
 ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ
 γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου·
 παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ³²
 ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ³³
 ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσε-
 ται. Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα ³⁴
 τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγό-
 μενα.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἱερειχὸν τυφλός ³⁵
 τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. ἀκούσας δὲ ὄχλου ³⁶
 ἀν ³⁷ διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί ἔειπεν τοῦτο· ἀπήγγειλαν δὲ
 αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν ³⁸
 λέγων Ἰησοῦ υἱὲ Δαυεὶδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ προάγοντες ³⁹
 ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκρα-
 ζεν Ὡς Δαυεὶδ, ἐλέησόν με. σταθεὶς δὲ Ἰησοῦς ἐκέ- ⁴⁰
 λευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ
 ἐπηρώτησεν αὐτόν Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶ- ⁴¹
 πεν Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ⁴²
 Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ παραχρῆ- ⁴³
 μα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν.
 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχῶ. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ¹
 ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης
 καὶ ἦν ² ᾿καὶ αὐτὸς ᾿πλούσιος· καὶ ἐζήτηι ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, ³

ἀπολάβῃ ἡ ἑπτα-
 πλασίονα

καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.
 4 καὶ προδραμὼν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν
 5 ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμελλεν διέρχεσθαι. καὶ ὡς
 ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας [ὁ] Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
 αὐτόν Ζακχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ
 6 οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέ-
 7 ξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέ-
 γοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι.
 8 σταθεῖς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον Ἰδὸν τὰ
 ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, [τοῖς] πτωχοῖς δίδωμι,
 9 καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. εἶπεν
 δὲ πρὸς αὐτόν [ὁ] Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ
 τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ [ἐστιν].
 10 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ΖΗΤῆσαι καὶ σῶσαι τὸ
 ἀπολλωλός.

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν
 διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι
 παραχρήμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
 12 εἶπεν οὖν Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν
 13 μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας
 δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν
 14 πρὸς αὐτοὺς πραγματεύεσθαι ἐν ᾧ ἔρχομαι. Οἱ δὲ πο-
 λῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν
 15 ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα
 τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους
 τούτους οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τί διεπραγματεύ-
 16 σαντο. παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων Κύριε, ἡ μνᾶ
 17 σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐὖγε,
 ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν
 18 ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. καὶ ἦλθεν ὁ δεῦτερος λέγων Ἡ
 19 μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. εἶπεν δὲ καὶ τού-
 20 τῳ Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος

αὐτοὺς Πραγμα-
τεύσασθε

ἦλθεν λέγων Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε ὅτι ἄνθρωπος αὐ-²¹
στηρὸς εἶ, αἶρεις ὃ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπει-
ρας. λέγει αὐτῷ Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, ²²
πονηρὲ δοῦλε· ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι,
αἶρων ὃ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί ²³
οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καὶ γὰρ ἐλθὼν
σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν ²⁴
Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς
ἔχοντι.— καὶ εἶπαν αὐτῷ Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.— λέγω ²⁵
ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται. Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ²⁷
τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς
ἀγάγετε ὥδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. Καὶ ²⁸
εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσό-
λυμα.

Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴν καὶ Βηθανιά ²⁹
πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν
μαθητῶν λέγων Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ ³⁰
εἰσπορευόμενοι εὕρησете πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς
πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.
καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε ³¹
ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειαν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπε- ³²
σταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. λύνωντων δὲ αὐτῶν ³³
τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς Τί λύετε
τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειαν ἔχει. ³⁴
καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες αὐτῶν ³⁵
τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν· πορευο- ³⁶
μένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ³⁷
ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἤρξαντο ᾄδαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν
χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν
εἶδον δυνάμεων, λέγοντες

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,
ὁ βασιλεύς, ἐν ὀνόματι Κυρίου
ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

ὁ π. ὁ ἐρχόμενος

39 Καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐ-
40 τόν Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν Λέγω ὑμῖν, ἂν οὗτοι σιωπήσουσιν,

ὑμῖν ὅτι

41 οἱ λίθοι κρᾶξουσιν. Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν

42 πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην— νῦν δὲ ἐκρύ-
43 βη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε καὶ

ἑπαραβολουσίν, οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώ-
44 σουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσίν σε
καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ
λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς
45 σου.

περιβαλοῦσιν

Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς Γέγραπται Καὶ ἔσται
ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε
σπήλαιον ληστῶν.

47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ
48 πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ οὐχ ἠῤῥισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ
λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν
λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιε-
2 ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέ-
γοντες πρὸς αὐτόν Εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποι-
3 εῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην. ἀποκριθεὶς
δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον, καὶ
4 εἰπατέ μοι Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ
5 ἀνθρώπων; οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες
ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπι-

στεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς 6
 ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην
 προφήτην εἶναι· καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. καὶ 7
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξου-
 σίᾳ ταῦτα ποιῶ. Ἦρξάτο δὲ πρὸς τὸν λαὸν 9
 λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην Ἀνθρώπος ἐφύτευεν
 ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν
 χρόνους ἱκανοὺς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργούς 10
 δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ κάρπου τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ·
 οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. καὶ 11
 προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κακείνον δείραντες
 καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. καὶ προσέθετο τρίτον 12
 πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπεν 13
 δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν
 μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ἰδόντες 14
 δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγον-
 τες Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα
 ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία· καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ 15
 ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσῃ αὐτοῖς ὁ κύριος
 τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς 16
 τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ
 εἶπαν Μὴ γένοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν Τί 17
 οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο

Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,

οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;

πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκείνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν 18
 δ' ἂν πέσῃ, λικμήσῃ αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν 19

οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἄρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς
 χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἔγνω-
 σαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

[ἀποχωρήσαντες]

Καὶ ῥαπαρηρῆσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρι- 20
 νομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ
 λόγον, ὥστε παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ

- 21 ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε,
 οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις
 πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·
 22 ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; κατανοήσας δὲ
 23 αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Δείξατέ μοι δηνά-
 24 ριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν; οἱ δὲ εἶπαν Καί-
 25 σαρ· οὗτος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Τοῖνυν ἀπόδοτε τὰ Καί-
 26 σαρ· Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ· καὶ οὐκ ἴσχυσαν
 ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμά-
 σαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
 27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ λέγοντες
 28 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες Διδά-
 σκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἔάν τινος ἀδελφός ἀπο-
 θάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾤ, ἵνα λάβῃ ὁ
 ἀδελφός αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα
 29 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ἐπὶ αὖτις οὖν ἀδελφοὶ ᾤσαν· καὶ ὁ πρῶ-
 30 τος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· καὶ ὁ δεύτερος
 31 καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ αὐτῇ
 32 κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον· ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέ-
 33 θανεν· ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται
 34 γυνή; οἱ γὰρ ἐπὶ αὐτὴν ἔσχον τὴν γυναῖκα· καὶ εἶπεν αὐ-
 τοῖς ὁ Ἰησοῦς Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου ὧς γαμοῦσιν καὶ
 35 γαμίσκονται, οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν
 καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
 36 γαμίζονται· οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δύνανται, ἰσάγγελοι
 γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.
 37 ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς
 βάτου, ὡς λέγει Κύριον τὸν θεόν Ἀβραὰμ καὶ θεόν
 38 Ἰσαὰκ καὶ θεόν Ἰακώβ· θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ
 39 ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν· ἀποκριθέντες δὲ τινες
 40 τῶν γραμματέων εἶπαν Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας· οὐκέτι
 41 γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν. Εἶπεν δὲ
 πρὸς αὐτοὺς Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν εἶναι Δαυεὶδ

ἐπηρώτων

 +γεννῶνται καὶ
 γεννώσιν,+

 γαμίσκονται | +μέλ-
 λουσιν+
 +τῷ θεῷ,+

υἰόν ; αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν 42
 Εἶπεν Κύριος τῷ κηρίῳ μου Κάθογ ἐκ δεξιῶν μου
 ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποπόδιον τῶν πο- 43
 δῶν σου

Δαυεὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱὸς ἐστίν ; 44

Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς 45
 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν 46
 ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς
 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισί- 47
 ας ἐν τοῖς δείπνοις, οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χη-
 ρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται
 περισσότερον κρίμα.

Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς 1
 βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους.
 εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, 2
 καὶ εἶπεν Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ 3
 πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισ- 4
 σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερή-
 ματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς 5
 καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, 6
 ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ
 ὧδε ὅς οὐ καταλυθήσεται· ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγον- 7
 τες Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεί-
 ον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι ; ὃ δὲ εἶπεν Βλέπετε 8
 μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί
 μου λέγοντες Ἐγὼ εἰμι καὶ Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πο-
 ρευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ 9
 ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι
 πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. Τότε ἔλεγεν αὐ- 10
 τοῖς Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεῖα ἐπὶ
 βασιλείαν, σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ 11
 λιμοὶ ἔσονται, φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μέ-
 γαλα ἔσται. πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς 12

λιμοὶ καὶ λοιμοὶ
 σημεῖα μεγάλα
 ἀπ' οὐρανοῦ
Αρ.

τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συνα-
 γωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγε-
 13 μόνας ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς
 14 μαρτύριον. θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν
 15 ἀπολογηθῆναι, ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἣ οὐ
 δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ᾧ πάντες οἱ ἀντικεί-
 16 μενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελ-
 φῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν,
 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ
 18 θριξὲς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ἐν τῇ ὑπο-
 19 μονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδῃτε
 20 κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε γινώτε
 21 ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτω-
 σαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν,
 22 ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα
 23 τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς
 θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη
 24 μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ πεσοῦνται
 στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη
 πάντα, καὶ Ἱεροῦσαλὴμ ἔσται πατογμένη ὑπὸ ἐθνῶν,
 25 ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν [καὶ ἔσονται] καιροὶ ἐθνῶν. καὶ
 ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ
 τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἡχοῦς θαλάσσης καὶ
 26 κάλλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας
 τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, ὅτι γὰρ δυνάμεις τῶν
 27 οὐρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν γίον τοῦ
 ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δό-
 28 ξης πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ
 ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις
 29 ὑμῶν. Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς Ἰδετε
 30 τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ὅταν προβάλωσιν ἤδη,
 βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος

πάντες

Αφ.

ἐστίν· οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώ- 31
σκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ἀμὴν λέγω 32
ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γειεὰ αὕτη ἕως [ἀν] πάντα γένη-
ται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου 33
οὐ μὴ παρελεύσονται. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μὴ ποτε 34
βαρηθῶσιν αἱ καρδίαι ὑμῶν ἐν κρεπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερί-
μναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς ἐφνίδιος ἡ ἡμέρα
ἐκείνη ὡς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς 35
καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ἀγρυπνεῖτε 36
δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα
πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

διδάσκων ἐν τῷ
ἱερῷ

Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἔν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας 37
ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν·
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν 38
αὐτοῦ.

Αρ.

ΗΓΓΙΖΕΝ δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη Πά- 1
σχα. Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς 2
ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. Εἰς- 3
ῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην,
ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συνελάλη- 4
σεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ
αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθειτο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. 5
καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι 6
αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἣ ἔδει θύεσθαι τὸ 7
πάσχα· καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπὼν Πο- 8
ρευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ 9
εἶπαν αὐτῷ Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐ- 10
τοῖς Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει

ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε
 11 αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται. καὶ ἑρεῖτε τῷ οἰκο-
 δεσπότῃ τῆς οἰκίας[†] Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος Ποῦ ἐστὶν
 τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;
 12 κακεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοι-
 13 μάσατε. ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ
 14 ἡτοιμάσαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα,
 15 ἀνέπεσεν καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπεν πρὸς
 αὐτούς Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν
 16 μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ
 μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θε-
 17 οῦ. καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν Λάβετε
 18 τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ
 πῶς ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ
 19 βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας
 ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
 μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
 20 ἀνάμνησιν. καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι,
 λέγων Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διδθήκη ἐν τῷ αἵματί
 21 μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον]. πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ
 22 παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης· ὅτι ὁ υἱὸς
 μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ
 23 τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο
 συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο
 24 μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία
 25 ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
 τοῖς Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ
 26 ἐξουσιάζοντες αὐτῶν ἐυεργέται καλοῦνται. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὗ-
 τως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ
 27 ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν· τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ
 ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν
 28 εἰμὶ ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες
 29 μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· καὶ γὰρ διατίθεμαι ὑμῖν,

λέγοντες

μου, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου¹ βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ 30
 πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ
 καθήσθε² ἐπὶ θρόνων τὰς δάδεκα φυλάς κρίνοντες τοῦ
 Ἰσραὴλ. Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς 31
 τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα 32
 μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στηρίσον
 τοὺς ἀδελφούς σου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, μετὰ σοῦ 33
 ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.
 ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσῃ σήμερον ἀλέ- 34
 κτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι. Καὶ 35
 εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ
 πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τις ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν
 Οὐθενός. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον 36
 ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
 ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν 37
 ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό
 καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλόγισθαι· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος
 ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὦδε δύο. ὁ δὲ 38
 εἶπεν αὐτοῖς Ἰκανόν ἐστιν.

Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ Ὄρος τῶν 39
 Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ [καὶ] οἱ μαθηταί. γενό- 40
 μενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς Προσεύχεσθε μὴ
 εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. καὶ αὐτὸς ἀπὸ ἀν- 41
 τῶν ὥσεί λίθου βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο
 λέγων Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον 42
 ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω.³
 [ὦφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 43
 αὐ- ἐγένετο δὲ ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο· καὶ 44
 ἔγενετο ὁ ἰδρὼς αὐτοῦ ὥσεί θρόμβοι αἵματος καταβαί-
 νοντες ἐπὶ τὴν γῆν.] καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλ- 45
 θὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς
 λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσ- 46

¹ ἡμὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω· εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ.†

47 εὐχέσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. Ἐπι
 αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἰς
 τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ
 48 φιλησαί αὐτόν. Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἰούδα, φιλήματι
 49 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐ-
 τὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ;
 50 καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ
 51 ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ [ὁ] Ἰησοῦς
 εἶπεν Ἐὰτε ἕως τούτου· καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο
 52 αὐτόν. εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐ-
 τὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέ-
 ρους Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαिरῶν καὶ ξύ-
 53 λων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐ-
 κ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν
 ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.
 54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν
 οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.
 55 περιαιψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάν-
 56 των ἐκάθητο ὁ Πέτρος μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν
 παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ
 57 εἶπεν Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν· ὁ δὲ ἠρνήσατο λέ-
 58 γων Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος
 ἰδὼν αὐτὸν ἔφη Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· ὁ δὲ Πέτρος
 59 ἔφη Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί. καὶ διαστάσης ὥσει ὥρας μιᾶς
 ἄλλος τις δισχυρίζετο λέγων Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
 60 μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν· εἶπεν δὲ ὁ Πέ-
 τρος Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι
 61 λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στραφεὶς ὁ
 κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
 ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
 62 φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. [καὶ ἐξελθὼν ἔξω
 63 ἔκλαυσεν πικρῶς.] Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχον-
 64 τες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐ-

τὸν ἐπηρώτων λέγοντες Προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παί-
σας σε; καὶ ἕτερα πολλά βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν. 65

Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ 66
λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸ συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν 67
ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐὰν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πιστεύ-
σῃτε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω οὐ μὴ ἀποκριθῇτε[†]. ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ 68
ἔσται ὁ γίος τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς 69

εἰμι;

ΔΥΝΑΜΕΩΣ ΤΟῦ ΘΕΟῦ. εἶπαν δὲ πάντες Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς 70
τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ
εἰμι. οἱ δὲ εἶπαν Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν; αὐτοὶ 71
γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ 1

Αρ.

ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν
Πειλᾶτον. ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες Τοῦ- 2

λέγεις;

τον εὔραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα
φόρους Καίσαρι διδόναι καὶ λέγοντα αὐτὸν χριστὸν βα-
σιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πειλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων Σὺ 3
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη
Σὺ λέγεις. ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 4

Αρ.

καὶ τοὺς ὄχλους Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ. οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαὸν 5
διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας ἕως ὧδε. Πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ 6
[ὁ] ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγινούς ὅτι ἐκ τῆς 7

ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέ-
ραις. Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν 8
γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν
περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινό-
μενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ 9
οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ 10

καὶ

οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας 11
δὲ αὐτὸν[†] ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμ-

παίξας περιβυλὼν ἐσθήτα λαμπράν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ
 12 Πειλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πειλά-
 τος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν
 13 ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς. Πειλάτος δὲ συνκα-

λεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν
 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦ-
 τον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν
 ἀνακρίνας οὐθέν εὑρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦτῳ αἴτιον ὧν

15 κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης, ἀνέπεμψεν
 γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν

16 πεπραγμένον αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ἀνέ-
 18 κραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπολύσον

19 δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα γενο-
 μένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ.

20 πάλιν δὲ ὁ Πειλάτος προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπολύ-
 21 σαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρου

22 σταύρου αὐτόν. ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ
 κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὑρον ἐν

23 αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο
 φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν ἵστασθαι, καὶ

σταυρῶσαι

24 κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. καὶ Πειλάτος ἐπέκρινεν γενέ-
 25 σθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν· ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ

φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν ὃν ᾗτουντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν
 παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἱστῶσιν αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα
 Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυ-

ἀπήγον

27 ρὸν φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ
 πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν

28 αὐτόν. στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέ-
 ρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς

29 κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι
 ἐν αἷς ἐροῦσιν· Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἱ

30 οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. τότε ἄρξονται

τω

λέγειν τοῖς ὄρεσιν Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βο-
νοῖς Καλύψατε ἡμᾶς· ὅτι εἰ ἐν ὕγρῳ ξύλῳ ταῦτα 31
ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι 32
κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. Καὶ ὅτε 33

ἦλθαν ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύ-
ρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ
ἐξ ἀριστερῶν. [Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, 34
οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν.] Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμά-
τια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρον. καὶ ἰστήκει ὁ λαὸς θεω- 35

ρῶν. ἔξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες λέγοντες Ἄλ-
λους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ
θεοῦ, ὁ ἐκλεκτός. ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται 36

προσερχόμενοι, ὅς τις προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες Εἰ 37
σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ἦν δὲ 38
καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥ-
ΔΑΙΩΝ ΟΥΤΟΣ. Εἰς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων 39

ἐβλασφήμει αὐτόν Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυ-
τόν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ 40
ἔφη Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;
καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἅξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβά- 41

νομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. καὶ ἔλεγεν Ἰη- 42
σοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν σου.
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμὴν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ 43

ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ ἦν ἡδὴ ὥσεί ὥρα ἕκτη καὶ σκότος 44
ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἑνάτης τοῦ ἡλίου ἐκλεί- 45
ποντος, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ 46

φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, εἰς χεῖράς
σοῦ παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου· τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέ-
πνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν 47
τὸν θεὸν λέγων Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. καὶ 48
πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην,
θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον.

Ἰσθήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, 49

ἐν τῇ βασιλείᾳ

Αρ.

ἑνάτης, [καὶ]
ἐσκοτισθῇ ὁ ἥλιος

Αρ.

καὶ ἡ γυναῖκες αἱ συνάκολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

αἱ

50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρχων,
51 ἀνὴρ ἁγαθὸς καὶ δίκαιος, — οὗτος οὐκ ἦν συνκατατεθει-
μένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, — ἀπὸ Ἀριμαθαίας
πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ
52 θεοῦ, οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
53 Ἰησοῦ, καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν
αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐπω κεί-
54 μενος. Καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφω-
55 σκεν. Κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν
συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνη-
56 μεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοί-
μασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

ἀγαθός, — δίκαιος |
συνκατατιθέμενος

+ δύο +

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν,
1 τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνήμα
2 ᾗλθαν φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. εὗρον δὲ τὸν
3 λίθον ἀποκεκλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ
4 οὐχ εὗρον τὸ σῶμα [τοῦ κυρίου Ἰησοῦ]. καὶ ἐγένετο ἐν
5 τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο
ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῇτι ἀστραπτούσῃ. ἐμφόβων δὲ
γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν
εἶπαν πρὸς αὐτάς τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν
6 νεκρῶν; [οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἡγέρθη.] μνήσθητε ὡς
7 ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρ-
τωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.
8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψασαι
9 [ἀπὸ τοῦ μνημείου] ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα
10 καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία
καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐ-
11 ταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν
ἐνώπιον αὐτῶν ὥσεί λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ᾗπίστουν

αὐταῖς. [Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ ¹²
μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα· καὶ
ἀπηλθεν πρὸς αὐτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.]

Αφ.

Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευό- ¹³
μενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερου-
σαλήμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαούς, καὶ αὐτοὶ ὁμίλουν πρὸς ἀλλή- ¹⁴
λους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ¹⁵
ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν [καὶ] αὐτὸς Ἰησοῦς
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἔκρα- ¹⁶
τοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγινῶναι αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς ¹⁷
Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. ἀποκριθεὶς ¹⁸
δὲ εἰς ὁνόματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν Σὺ μόνος
παροικεῖς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν
αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ποῖα; ¹⁹
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὅς
ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον
τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκεν αὐτὸν οἱ ²⁰
ἄρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ
ἐσταύρωσαν αὐτόν. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ²¹
μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν
τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.
ἀλλὰ καὶ γυναικὲς τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενό- ²²
μεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα ²³
αὐτοῦ ἦλθαν λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακεῖναι, οἱ
λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπηλθάν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ²⁴
ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς αἱ γυναῖκες εἶπον,
αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς Ὡ ²⁵
ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦν ἐπὶ πᾶσιν οἷς
ἐλάλησαν οἱ προφῆται· οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χρι- ²⁶
στον καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; καὶ ἄρξάμενος ²⁷
ἀπὸ Μωυσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευ-

* ἢ ἄρξάμενος ἀπὸ Μωυσέως καὶ πάντων τῶν προφητῶν ἐρμηνεύειν

28 σεν¹ αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ
 ἤγγισαν εἰς τὴν κόμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσε-
 29 ποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. καὶ παρεβιάσαντο
 αὐτὸν λέγοντες· Μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν
 ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μέιναι
 30 σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν
 μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπε-
 31 δίδου αὐτοῖς· αὐτῶν δὲ διηνοιχθήσαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ
 ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.
 32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομέ-
 νη ἦν¹ ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς
 33 γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέ-
 στρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἡθροισμένους τοὺς
 34 ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὄντως ἡγέρθη
 35 ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν
 τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρ-
 36 του. Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔσθη ἐν
 37 μέσῳ αὐτῶν [καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνῃ ὑμῖν]. Ἕποθηθέντες²
 38 δὲ καὶ ἔμβοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλο-
 39 γισμοὶ ἀναβαίνουνσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς
 μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ
 με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς
 40 ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. [καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς
 41 χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.] Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ
 τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· Ἐχετέ τι βρώ-
 42 σιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος³.
 43 καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. Εἶπεν δὲ
 44 πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ λόγοι μου οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς
 ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα
 ἐν τῷ νόμῳ Μωυσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ Ψαλμοῖς
 45 περὶ ἐμοῦ. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι
 46 τὰς γραφάς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται πα-

ἡμῶν κεκα-
 λυμμένη·
 ἐν ἡμῖν

θροηθέντες

ἡρ.

ἡ καὶ ἀπὸ μελισσί-
 ον κηρων ἡ
 Ἀρ.

Ἀρ.

καὶ
ἔθνη· ἀρξάμενοι
ἀπὸ Ἱερουσαλήμ
ὑμεῖς

θεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,
καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν ἵνα ἴδω- 47
σιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, — ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερου-
σαλήμ· ὑμεῖς ἰσχυροὶ μαρτυρεῖτε τούτων. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω 48
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθί- 49
σατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὑψους δύναμιν.

Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπώρας 50
τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 51
εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν [καὶ ἀνεφέρετο εἰς
τὸν οὐρανόν]. καὶ αὐτοὶ [προσκυνήσαντες αὐτὸν] ὑπέ- 52
στρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ᾤσαν 53
διὰ παντός ἐν τῷ ἱερῷ ἵνα εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

+ αἰνοῦντες +

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

1 EN APXH ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν,
 2 καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
 3 πρὸς τὸν θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ
 4 ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν ἐν' αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ
 5 ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει,
 6 καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος
 7 ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν
 8 εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες
 9 πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα
 10 φωτίξει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν
 11 τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος
 12 αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Ἐἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ
 13 παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
 14 τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 15 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελή-
 16 ματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ
 17 ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασά-
 18 μεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός,
 19 πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας· (Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ
 20 αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων — οὗτος ἦν ὁ εἰπών — Ὁ ὁπί-
 21 σω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου

ἐν ὃ γέγονεν. ἐν|
+ἐστίν+

εἰς

Αρ.

✱

* λέγων Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ ν. λέγων Οὗτος ἦν ὃν εἶπον Ὁ

† ὁ μονογενὴς
υἱὸς †

ἦν·) ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβο- 16
μεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωυσέως 17
ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ-
νετο. θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· Ἦ μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν 18
εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

οὐν σύ; Ἡλείας

Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστει- 19
λαν πρὸς αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ
Λευεῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμο- 20
λόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν· ὅτι Ἐγὼ
οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί ᾖ; [σὺ] 21
Ἡλείας· εἶ; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφῆτης εἶ σύ; καὶ
ἀπεκρίθη· Οὐ. εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δῶ- 22
μεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ἔφη Ἐγὼ 23
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν
Ἰσχυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφῆτης. Καὶ ἀπεσταλ- 24
μένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ 25
εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς οὐδὲ
Ἡλείας οὐδὲ ὁ προφῆτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης 26
λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει ὃν
ἡμεῖς οὐκ οἶδατε, ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ] 27
ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦ- 28
τα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ
Ἰωάννης βαπτίζων.

Αφ.

Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν 29
Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς
τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐστιν 30
ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὁπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπρο-
σθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν· καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν 31
αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον
ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης 32
λέγων ὅτι· Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστε-
ρὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν· καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν 33
αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι
εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον

34 ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ· καὶ γὰρ
 35 ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
 36 θεοῦ.

† ὁ ἐκλεκτός †

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν ἰστῇκει Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθη-
 36 τῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι

37 λέγει Ἰδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ. καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθη-

αὐτοῦ μαθηταί

38 ταί αὐτοῦ ἡλαλῶντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στρα-
 39 φεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας

λέγει αὐτοῖς Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεῖ,

39 (ὃ λέγεται μεθερμηνεούμενον Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; λέ-
 40 γει αὐτοῖς Ἐρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν

40 ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην·
 41 ὥρα ἦν ὡς δεκάτη.

Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος
 Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ

41 ἀκολουθησάντων αὐτῷ· εὗρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν
 42 τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν

42 (ὃ ἐστιν μεθερμηνεούμενον Χριστός). ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Σὺ εἶ

Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἑρμηνεύεται
 43 Πέτρος).

Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελεῖν εἰς
 44 τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ

44 Ἰησοῦς Ἀκολούθει μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθ-
 45 σαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. εὗρίσκει

45 Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ Ὁν ἔγραψεν
 46 Μωυσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν

46 υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Να-
 47 θαναὴλ Ἐκ Ναζαρέτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει

47 αὐτῷ ὁ Φίλιππος Ἐρχου καὶ ἴδε. εἶδεν Ἰησοῦς τὸν
 48 Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ Ἰδε

48 ἀληθῶς Ἰσραηλείτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει αὐτῷ
 49 Ναθαναὴλ Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῖς καὶ

εἶπεν αὐτῷ Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν
 49 συκῇν εἰδὼν σε. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναὴλ Ῥαββεῖ, σὺ

εἰ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. ἀπεκρίθη 50
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὅτι εἰπὸν σοι ὅτι εἰδὼν σε ὑπο-
 κάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ. καὶ λέγει 51
 αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνε-
 φγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ
 καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

τρίτη ἡμέρα

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς
 Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· ἐκλήθη δὲ καὶ 2
 ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὕστερή- 3
 σαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν Οἶνον
 οὐκ ἔχουσιν. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Τί ἐμοὶ καὶ σοί, 4
 γύναι; οὕτω ἤκει ἡ ὥρα μου. λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς 5
 διακόνοις Ὅτι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ 6
 λίθιναι ὑδρίαι ἐξ κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων κεί-
 μεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. λέγει αὐτοῖς 7
 ὁ Ἰησοῦς Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν
 αὐτὰς ἕως ἄνω. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀντλήσατε νῦν καὶ 8
 φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ ἤνεγκαν. ὡς δὲ ἐγεύσατο 9
 ὁ ἀρχιτρικλίνος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει
 πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ,
 φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρικλίνος καὶ λέγει αὐτῷ Πᾶς 10
 ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυ-
 σθῶσιν τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως
 ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν 11
 Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφάνέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ ΤΟΥΤΟ κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ 12
 μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ
 ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς 13

ἢ οἶνον οὐκ εἶχον
 ὅτι συνετελέσθη ὁ
 οἶνος τοῦ γάμου·
 εἶτα

14 Ἱεροσόλυμα ὃ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πω-
 λούντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερ-
 15 ματιστάς καθήμενους, καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων
 πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς
 βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς
 16 τραπέζας ἀνέτρεψεν, καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν
 εἶπεν Ἀρατε ταῦτα ἐντεύθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ
 17 πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν Ὁ ζήλος τοῦ οἴκου σου
 18 καταφάγεται με. Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
 εἶπαν αὐτῷ Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;
 19 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Λύσατε τὸν ναὸν τοῦ-
 20 τον καὶ [ἐν] τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ
 Ἰουδαῖοι Τεσσεράκοντα καὶ ἐξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς
 21 οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκείνος δὲ
 22 ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν
 ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο
 ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
 ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ
 ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες
 24 αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν
 25 αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας καὶ ὅτι οὐ
 χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς
 γὰρ ἐγίνωσκειν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα
 2 αὐτῷ, ἀρχων τῶν Ἰουδαίων. οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυ-
 κτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ῥαββεί, οἶδμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλή-
 λυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα
 3 ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις
 γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
 4 λέγει πρὸς αὐτὸν [ὁ] Νικόδημος Πῶς δύναται ἄνθρωπος

ἀνέστρεψεν

γεννηθῆναι γέρων ὦν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μη-
τρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ἀπεκρίθη 5

Αρ. [ὁ] Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ
Αρ. ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ 6

Αρ. ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν.
μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. 7
τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, 8
ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως

- τοῦ ὕδατος καὶ ἔστιν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ἀπεκρίθη 9
Νικοδήμους καὶ εἶπεν αὐτῷ Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ 10
Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι 11
ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν
μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν 12
καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύ-
σετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ 13
τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ καὶ καθὼς 14
Μωυσῆς ὑψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι
δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχη 15
ζωὴν αἰώνιον.

Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν 16
κόσμον ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ
πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχη ζωὴν αἰώνιον.
οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ 17
τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων 18
εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ
πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ.
αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον 19
καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν
γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσ- 20
σων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ
ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται 21
πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ

+ ὁ ὦν ἐν τῷ οὐρα-
νῷ +

ἐστὶν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς
τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβά-
23 πτιζεν. ἦν δὲ καὶ [ὁ] Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ
Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ
24 ἐβαπτίζοντο· οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν
25 Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου
26 μετὰ Ἰουδαίου¹ περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθαν πρὸς τὸν
Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεῖ, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ
27 πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν
Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν ἐὰν μὴ ᾗ δεδομένον
28 αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον
[ἐγώ] Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος
29 εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν·
ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ
χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἣ
30 ἐμὴ πεπλήρωται. ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦ-
31 σθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων
ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς λα-
32 λεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἔπάνω πάντων ἐστίν· ὁ
ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο² μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν
33 αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν
34 ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ὃν γὰρ ἀπέστειλεν
ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν
35 τὸ πνεῦμα. ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν
36 ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν
αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὀψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ
τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

¹Ιουδαίων

²ὁ ἐώρακεν καὶ
ἤκουσεν

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι
Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει [ἢ] Ἰωά-
2 νης,¹ — καίτοι γε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μα-

Ap.+

θηταὶ αὐτοῦ, — ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν 3
εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σα- 4
μαρίας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρίας λεγομένην 5
Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ [τῷ] Ἰωσήφ
τῷ νιῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς 6
κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ
πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας ἀν- 7
τλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Δός μοι πεῖν· οἱ γὰρ 8
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς
ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις Πῶς 9
σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμα-
ρείδος οὔσης; [οὐ γὰρ συνχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.]
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ 10
θεοῦ καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτη-
σας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ^τ Κύ- 11
ριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ·
πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πα- 12
τρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτοὺς ἐξ
αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ 13
ὑδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὑδατος 14
οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ
ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὑδατος ἀλλο-
μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή Κύριε, 15
δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι
ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ Ὑπαγε φώνησόν σου τὸν 16
ἄνδρα καὶ ἔλθ' ἐνθάδε. ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν [αὐ- 17
τῷ] Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Καλῶς εἶπες
ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν 18
ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. λέγει 19
αὐτῷ ἡ γυνή Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. οἱ 20
πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς
λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυ-

η γυνή

21 νείν δεῖ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι
 ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύ-
 22 μοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἶ-
 दाτε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὁ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ
 23 τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε
 οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρί ἐν πνεύ-
 ματι καὶ ἀληθείᾳ, καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τειούτους ζητεῖ τοὺς
 24 προσκυνούντας αὐτόν· πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνούν-
 25 τας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει
 αὐτῷ ἡ γυνή Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος
 26 Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. λέγει
 27 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. Καὶ
 ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι
 μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν Τί ζητεῖς; ἡ
 28 Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ
 γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις
 29 Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ἃ ἐποίησα·
 30 μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ
 31 ἦρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν τῷ μεταξύ ἡρώτων
 32 αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες Ῥαββεῖ, φάγε. ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτοῖς Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.
 33 ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους Μή τις ἠνεγκεν
 34 αὐτῷ φαγεῖν; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐμὸν βρώμά ἐστιν
 ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω
 35 αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνός
 ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαί
 36 εἰσιν πρὸς θερισμόν· ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει
 καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ
 37 χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀλη-
 θινός ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων·
 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε·
 ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσ-

εληλύθατε.

Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολ- 39
λοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον
τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἰπέν μοι πάντα ἃ ἐποί-
ησα. ὥς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων 40
αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.
καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 41
τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον [ὅτι] Οὐκέτι διὰ τὴν ἱσὴν λαλίαν 42
πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός
ἐστὶν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

λαλίαν σου

Μετὰ δὲ τας δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλι- 43
λαίαν· αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν 44
τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν 45
Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες
ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ
ἦλθον εἰς τὴν ἑορτὴν.

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς 46
τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ

Ἦν δὲ ἡ βασιλίσκος

οἴνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει ἐν
Καφαρναούμ· οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς 47
Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἡμελ-
λεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν 48

πιστεύσῃτε;

ἡ βασιλίσκος

Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσῃτε.
λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν 49
ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πο- 50
ρεύου· ὁ υἱὸς σου ζῇ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ
ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ 51
καταβαίνοντος οἱ δούλοι αὐτοῦ ὑπῆντησαν αὐτῷ λέγοντες
ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν 52
ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν αὐτῷ ὅτι Ἐχθὲς
ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ 53
πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὁ
υἱὸς σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ

54 ὅλη. Τοῦτο [δὲ] πάλιν δεύτερον σημείον ἐποίησεν ὁ Ἰη-
σοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

- 1 ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη *Αρ.*
2 Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύ-
μοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἣ ἐπιλεγομένη *Αρ.*
3 Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα· ἐν ταύταις *Βηθσαιδά Αρ.*
κατέκειτο πλήθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξη-
5 ρῶν. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα [καὶ] ὅκτῳ ἔτη *Αρ.*
6 ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατα-
κείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολλὴν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει
7 αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὲς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν
Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταναραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλη
με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ ἄλλος πρὸ
8 ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἐγείρε ἄρον
9 τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. καὶ εὐθὺς ἐγένετο
ὑγιὲς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περι-
επάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.
10 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ Σάββατόν
11 ἐστίν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττον. ὃς δὲ
ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ὁ ποιήσας με ὑγιῇ ἐκείνός μοι εἶπεν
12 Ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ἠρώτησαν αὐ-
τόν· Τίς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι Ἄρον καὶ περι-
13 πάτει; ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστίν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς
14 ἐξένευσέν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα εὗρί-
σκει αὐτόν [ὁ] Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἴδε
ὑγιὲς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι
15 γένηται. ἀπηλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰου-
16 δαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῇ. καὶ διὰ
τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν ὅτι ταῦτα ἐποίει
17 ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς Ὁ πατήρ μου

ἀνῆγγειλεν

ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μάλ- 18
 λον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον
 ἔλυνε τὸ σάββατον ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν,
 ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. Ἀπεκρίματο οὖν [ὁ Ἰησοῦς] 19
 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται
 ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἂν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα
 ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως
 ποιεῖ. ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν 20
 αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα,
 ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς 21
 νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ.
 οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν 22
 δέδωκεν τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι 23
 τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
 τὸν πέμψαντα αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν 24
 λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν
 αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ
 τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι 25
 ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς
 φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν.
 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ 26
 ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· καὶ ἑξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ 27
 κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. μὴ θαυμάζετε 28
 τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
 ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ 29
 ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ ᾧ τὰ φαῦλά πρά-
 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν 30
 ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
 δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ
 θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ 31
 περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ἄλλος 32
 ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν
 ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπεστάλκατε 33

34 πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ οὐ
 παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω
 35 ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ
 φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθέλησατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν
 36 τῷ φωτὶ αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ
 Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω
 αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ
 37 πατήρ με ἀπέσταλκεν, καὶ ὁ πέμψας με πατήρ ἐκεῖνος
 μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκη-
 38 κόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ
 οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τού-
 39 τῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς
 δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ
 40 μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με
 41 ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω,
 42 ἀλλὰ ἐγνώκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε
 43 ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου
 καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ
 44 ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι,
 δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ
 45 τοῦ μόνου [θεοῦ] οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγο-
 ρήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν
 46 Μωυσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωυ-
 σεί, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγρα-
 47 ψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς
 ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

πιστεύετε

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης
 2 τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος
 πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀσθενούν-
 3 των. ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο
 4 μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ
 5 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς

Ap.†

καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει
 πρὸς Φίλιππον Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν
 οὗτοι; τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει 6
 τί ἔμελλεν ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος Διακοσίων 7
 δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχὺ
 λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας 8
 ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὡς 9
 ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα
 τί ἐστιν εἰς τοσούτους; εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ποιήσατε τοὺς 10
 ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
 αἰέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι.
 ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέ- 11
 δωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον
 ἤθελον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 12
 Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπό-
 ληται. συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους 13
 κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσ-
 σευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι 14
 ἰδόντες ἃ ἐποίησεν σημεῖα ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν
 ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς 15
 οὖν γνούς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα
 ποιήσωσιν βασιλέα ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτοῦ
 μόνος. Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μα- 16
 θηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον 17
 ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία
 ἦδη ἐγεγόνει καὶ οὐπω ἐληλύθει ἡ πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,
 ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. ἔλη- 18
 19
 λακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεω-
 ροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ
 ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ὁ δὲ λέγει 20
 αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθελον οὖν λαβεῖν 21
 αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς
 γῆς εἰς ἣν ὑπήγον.

οὖν, ἄνδρες

ὁ ἐποίησεν σημεῖον

Ἰησοῦς πρὸς αὐ-
 τοὺς

- 22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης
 εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ
 23 συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον
 ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον
 24 εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ὅτε ὁὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι
 Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν
 25 αὐτοὶ εἰς τὰ πλοίαρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦν-
 26 τες τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης
 εἶπον αὐτῷ Ῥαββεῖ, πότε ὧδε γέγονας; ἀπεκρίθη αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με
 οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ
 27 ἐχορτάσθητε· ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρώσιν τὴν ἀπολλυμένην
 ἀλλὰ τὴν βρώσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν
 28 ὁ θεός. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώ-
 29 μεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα πιστεύητε εἰς
 30 ὃν ἀπέστειλεν ἐκείνος. εἶπον οὖν αὐτῷ Τί οὖν ποιεῖς σὺ
 31 σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; οἱ
 πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστιν
 γεγραμμένον Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς
 32 φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, οὐ Μωυσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 ἀλλ' ὁ πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 33 τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων
 34 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς
 35 αὐτόν Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος
 πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ
 36 διψήσῃ πώποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ [με]
 37 καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ
 38 ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι

ἰδὼν ὅτι...
 ..κυρίου·—ότε

δέδωκεν

καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ
ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· τοῦτο δέ ἐστιν 39
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ
ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου ἵνα πᾶς ὁ θεω- 40
ρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ
ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγὼγ- 41
γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν Ἐγὼ εἰμι
ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔλεγον Ὁὐχί 42
οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν
πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβέβηκα; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μὴ 43
γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν ἔμπροσθέν μου 44
ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ γὰρ ἀνα-
στήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἔστιν γεγραμμένον ἐν 45
τοῖς προφήταις Καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ· πᾶς
ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ.
οὐχ ὅτι τὸν πατέρα εἰδὼς ἐγὼ εἶμι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, 46
οὗτος εἰδὼς τὸν πατέρα. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ 47
πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· 48
οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέ- 49
θανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὃς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει 50
ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ· ἐγὼ εἰμι ὁ 51
ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐὰν τις φάγῃ
ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσκει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος
δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου
ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰου- 52
δαῖοι λέγοντες Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα
[αὐτοῦ] φαγεῖν; εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν 53
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν 54
αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ἡ γὰρ 55

Οὐχ

προς ἐμε

ἀποθήσκει

Αρ.

σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶ βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς
 56 ἐστὶ πόσις. ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ
 57 αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν με
 ὁ ζῶν πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με
 58 κακεῖνος ζήσκει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ
 καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώ-
 59 γων τούτον τὸν ἄρτον ζήσκει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν
 60 ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ[†]. Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν Σκλη-
 ρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
 61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;
 62 ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου
 63 ἦν τὸ πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ
 οὐκ ὠφέλει οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ἱμῖν πνεῦμά
 64 ἐστὶν καὶ ζωὴ ἐστίν· ἀλλὰ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς οἱ οὐ πι-
 στεύουσιν. Ἦιδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ
 65 πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παράδῶσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν
 Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με
 66 ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς. Ἐκ
 τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπί-
 67 σω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπατοῦν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 68 τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ἀπεκρίθη αὐ-
 τῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα
 69 ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκα-
 70 μεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διά-
 71 βολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου·
 οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

Αφ.

† σαββάτῃ †

τὰ ἔργα σου
αὐτὸ

οὐκ

αὐτός

Γαλιλαία, οὗ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐξή-
 τουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν. ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν 2
 Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ 3
 αὐτοῦ Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν,
 ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν [σου] τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς·
 οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρη- 4
 σίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.
 οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. λέγει οὖν 5
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ
 καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἑτοιμος. οὐ δύναται ὁ 7
 κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ
 αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ὑμεῖς ἀνάβητε 8
 εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύ-
 την, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὐπω πεπλήρωται. ταῦτα δὲ 9
 εἰπὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς 10
 δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
 αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερώς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν 11
 Ἰουδαῖοι ἐξήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον Ποῦ
 ἐστὶν ἐκεῖνος; καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν 12
 τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθὸς ἐστιν, ἄλλοι [δὲ]
 ἔλεγον Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι 13
 παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
 δαίων.

δεδωκεν

Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ 14
 ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγον- 15
 τες Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ἀπε- 16
 κρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔ-
 στιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ἐάν τις θέλῃ τὸ θέ- 17
 λημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ
 τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαντοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ' ἐαν- 18
 τοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν
 δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθής ἐστιν καὶ
 ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν. οὐ Μωυσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν 19

νόμον ; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε
20 ἀποκτεῖναι ; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε
21 ζητεῖ ἀποκτεῖναι ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐν
22 ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ τοῦτο Μωυσῆς
δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, — οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωυσέως
ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, — καὶ [ἐν] σαββάτῳ περιτέμνετε
23 ἄνθρωπον. εἰ περιτομήν λαμβάνει [ὁ] ἄνθρωπος ἐν σαβ-
βάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωυσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι
24 ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ ; μὴ κρίνετε
25 κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. Ἐ-
λεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν Οὐχ οὗτός ἐστιν
26 ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι ; καὶ ἶδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ
οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μὴ ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχον-
27 τες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός ; ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν
ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
28 ἐστίν. Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων [ὁ] Ἰησοῦς καὶ
λέγων Καμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαν-
τοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν
29 ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ κα-
30 κείνός με ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ
οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει
31 ἡ ὥρα αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν, καὶ ἔλεγον Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα ση-
32 μεῖα ποιήσῃ ὢν οὗτος ἐποίησεν ; Ἦκουσαν
οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ
ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα
33 πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἐτι χρόνον μικρὸν
34 μεθ' ὑμῶν εἰμὶ καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ζητή-
σετέ με καὶ οὐχ εὕρήσετέ με, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ
35 δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς Ποῦ
οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὕρήσομεν αὐτόν ;
μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι
36 καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας ; τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος ὃν

εἶπε Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετέ με καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς ἰστίῃ 37
 κει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω 38
 πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ 38
 γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδα- 39
 τος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ὁ 39
 ἄρ. γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὕτω ἐδοξάσθη. Ἐκ τοῦ 40
 ὅχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον [ὅτι] Οὗ- 41
 τὸς ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ἄλλοι ἔλεγον Οὗτός 41
 ἐστιν ὁ χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας 42
 ὁ χριστὸς ἔρχεται; οὐχ ἡ γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπερ- 42
 ματος Δαυεὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν 43
 Δαυεὶδ, ἔρχεται ὁ χριστός; σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ 43
 ὄχλῳ δι' αὐτόν. τινὲς δὲ ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, 44
 ἀλλ' οὐδεὶς ἔβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. Ἦλ- 45
 θον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους,
 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν;
 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως 46
 ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν [αὐτοῖς] οἱ Φαρισαῖοι Μὴ 47
 καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευ- 48
 σεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος 49
 ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. λέγει Νικόδη- 50
 μος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρότερον, εἰς ὣν
 ἐξ αὐτῶν Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἔαν 51
 μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀπε- 52
 κρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας
 εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης
 οὐκ ἐγείρεται.[†]

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν [ὁ] Ἰησοῦς λέγων Ἐγώ 12
 εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν μοι οὐ μὴ περι-

* - καὶ ἐπορεύθησαν . . . ἀμάρτανε.† (ΠΕΡΙ ΜΟΙΧΑΛΙΔΟΣ ΠΕΡΙΚΟΠΗ p. 241)

- πατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.
 13 εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυ-
 14 ρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ,
 «ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου», ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον ἡ μαρτυρία μου
ἀληθής ἐστιν
 καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι
 15 ἢ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ
 16 κρίνω οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
 ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμ-
 17 ψας με [πατήρ]. καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγρα-
 18 πται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγὼ
 εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ
 19 ὁ πέμψας με πατήρ. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστὶν ὁ
 πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν
 πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν
 20 ᾔδειτε. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ
 διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδείς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω
 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετε
 με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανείσθε· ὅπου ἐγὼ
 22 ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰου-
 δαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπά-
 23 γω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς
 ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τού-
 24 του τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τού-
 του. εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανείσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
 ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι «ἐγὼ εἰμι», ἀποθανείσθε
 25 ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ;
 εἶπεν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ «ὑμῖν»;
 26 πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας
 με ἀληθής ἐστιν, καὶ ἐγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶ
 27 εἰς τὸν κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς
 28 ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσῃτε τὸν υἱὸν

ἐγὼ εἰμί

ὑμῖν.

ἐγώ εἰμι

τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι Ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐ-
 μαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατὴρ
 ταῦτα λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἄ- 29
 φῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάν-
 τοτε. Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐ- 30
 τόν.

*Ελεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπι- 31
 στευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λό-
 γῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστε, καὶ γνώσεσθε 32
 τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρί- 33
 θησαν πρὸς αὐτόν Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ
 δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι
 γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν 34
 λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν
 [τῆς ἁμαρτίας]· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν 35
 αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς 36
 ἐλευθερώσῃ, ὅντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα 37
 Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ὅτι ὁ λόγος
 ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἄ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ πα- 38
 τρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἄ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς*
 ποιεῖτε· ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ὁ πατὴρ ἡμῶν 39
 Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Εἰ τέκνα τοῦ
 Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ποιεῖτε· νῦν δὲ 40
 ζητεῖτέ με ἀποκτείνειν, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν
 λελάληκα ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ
 οὐκ ἐποίησεν. ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 41
 εἶπαν αὐτῷ Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐκ ἐγεννήθημεν· ἕνα
 πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. εἶπεν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Εἰ 42
 ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν ἡγαπάτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ
 θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα,
 ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν 43
 οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκοῦειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.
 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας 44

οὐ γεγεννήμεθα

εποιεῖτε

* Ἐγὼ ἄ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου [ταῦτα] λαλῶ καὶ ὑμεῖς οὖν ἄ ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν†

τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτό-
 νος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι
 οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν
 45 ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ
 46 δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν
 ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί
 47 ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ
 θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ
 48 οὐκ ἐστέ. ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ Οὐ
 καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον
 49 ἔχεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ
 50 τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ἐγὼ δὲ οὐ
 51 ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. Ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον
 52 οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰου-
 δαῖοι Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέ-
 θανεν καὶ οἱ προφηταί, καὶ σὺ λέγεις Ἐάν τις τὸν
 λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν
 53 αἰῶνα· μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις
 ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφηταί ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποι-
 54 εῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἑμαυτόν, ἡ
 δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με,
 55 ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἐθεὸς ὑμῶν ἐστίν, καὶ οὐκ ἐγνώκατε
 αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· καὶ ἐῖπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐ-
 τόν, ἔσομαι ὁμοῖος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ
 56 τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλ-
 λιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ
 57 ἐχάρη. εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Πεντήκοντα
 58 ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας; εἶπεν αὐτοῖς Ἰη-
 σοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ
 59 εἰμί. ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς
 δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Θεὸς ἡμῶν

ἐώρακέν σε

1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.

καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες Ῥαββεΐ, ²
τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς ³
αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ.
ὥς ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ⁴
ἐστίν· ἔρχεται νύξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ⁵
ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔ- ⁶
πτυσεν χαρὰ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ
ἐπέθηκεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ⁷
εἶπεν αὐτῷ Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ
Σιλωάμ (ὃ ἑρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ
ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες καὶ ⁸
οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι προσαίτης ἦν ἔλεγον
Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλε- ⁹
γον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος
αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον ¹⁰
οὖν αὐτῷ Πῶς [οὖν] ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπε- ¹¹
κρίθη ἐκεῖνος Ὁ ἄνθρωπος ὃς λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν
ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι
ὅτι Ὑπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ
νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ εἶπαν αὐτῷ Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖ- ¹²
νος; λέγει Οὐκ οἶδα. Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς ¹³
τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ ¹⁴
ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ
τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρι- ¹⁵
σαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Πηλὸν ἐπέθη-
κέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνίψαμην, καὶ βλέπω.
ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ ¹⁶
θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι [δὲ]
ἔλεγον Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα ση-
μεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. λέγουσιν οὖν ¹⁷
τῷ τυφλῷ πάλιν Τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέωξέν
σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν
 τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς
 19 αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγον-
 τες Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς
 20 ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς
 αὐτοῦ καὶ εἶπαν Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν
 21 καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν,
 ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν·
 αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.
 22 ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβούντο τοὺς Ἰουδαίους,
 ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολο-
 23 γήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ
 γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἠλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἔπερωτή-
 24 σατέ. Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν
 τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδα-
 25 μεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη
 οὖν ἐκείνος Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα ὅτι
 26 τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν αὐτῷ Τί ἐποίησέν
 27 σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ἀπεκρίθη αὐ-
 τοῖς Εἶπον ὑμῖν ἥδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί [†] πάλιν θέλετε
 ἀκοῦειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;
 28 καὶ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν Σὺ μαθητῆς εἰ ἐκείνου,
 29 ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωυσέως ἐσμέν μαθηταί· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι
 Μωυσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν
 30 ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐν τού-
 τῳ γὰρ τὸ θαῦμαστόν ἐστιν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν
 31 ἐστίν, καὶ ἠνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἶδαμεν ὅτι ὁ
 θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ καὶ
 32 τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠ-
 κούσθη ὅτι ἠνέψξεν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημέ-
 33 νου· εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἡδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
 34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννή-
 θης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν

ἐρωτήσατε

οὖν

ἔξω. Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, 35

καὶ εὐρών αὐτὸν εἶπεν· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-

Καὶ τίς ἐστιν, εἶπεν πον; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος [καὶ εἶπεν] Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα 36

πιστεύσω εἰς αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Καὶ ἑώρακας 37

αὐτὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη Πι- 38

στεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς 39

Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ

βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωται. 40

Ἦκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ

εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς [ὁ] 41

Ἰησοῦς Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· ἰὺν δὲ λέ-

γετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀ- 1

μὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς

τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθι

ἐκεῖνος κλέπτῃς ἐστὶν καὶ ληστῆς· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ 2

τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. τοῦτῳ ὁ θυρωρὸς 3

ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ

ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ὅταν τὰ 4

ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ

πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ·

ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν ἀλλὰ φεύξονται 5

ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν.

Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ 6

οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν 7

οὖν πάλιν [ὁ] Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐγὼ εἰμι ἡ

θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται 8

εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα.

ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ 9

εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ὁ κλέ- 10

πτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·

ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. Ἐγὼ 11

εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν

αὐτοῦ τίθεισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν 12

ποιμήν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον
 ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, — καὶ ὁ
 13 λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει, — ὅτι μισθωτός ἐστιν
 14 καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμήν
 ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσί με τὰ ἐμὰ,
 15 καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ
 16 τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. καὶ ἄλλα πρό-
 βατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κακέινα δεῖ με
 ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται
 17 μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. διὰ τοῦτό με ὁ πατήρ ἀγαπᾷ
 ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν.
 18 οὐδεὶς ἤρην αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀ- αἵρει
 π' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
 πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ
 19 τοῦ πατρός μου. Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν
 20 τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ
 ἐξ αὐτῶν Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;
 21 ἄλλοι ἔλεγον Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου·
 μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐνκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· χει-
 23 μὼν ἦν, καὶ περιεπάτει [ὁ] Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ
 24 στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι
 καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἵρεις; εἰ
 25 σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς
 [ὁ] Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
 ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
 26 ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προ-
 27 βάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου
 ἀκούουσιν, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι,
 28 καὶ γὰρ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλυνται
 εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός
 29 μου. ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέν μοι πάντων μεῖζόν ἐστιν,

ἐκύκλευσαν

ὁς...μεῖζων ἐστίν

καὶ οὐδεὶς δύναται ἄρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς.
 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ ³⁰
 Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰη- ³¹
 σουὺς Πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ πατρὸς· διὰ ³²
 ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ³³
 Ἰουδαῖοι Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ
 βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.
 ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν ³⁴
 τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ἐστε; εἰ ἐκεῖ- ³⁵
 νους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ
 δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ἔν ὃ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέ- ³⁶
 στειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς,
 ὅτι εἶπον Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμὶ; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ ³⁷
 πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι· εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ ³⁸
 πιστεύετε τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε
 ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ καὶ γὰρ ἐν τῷ πατρὶ. Ἐξήτουν [οὖν] ³⁹
 αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

[πάλιν] αὐτόν

Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ⁴⁰
 ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμενεν ἐκεῖ.
 καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ⁴¹
 μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης
 περὶ τούτου ἀληθὴ ἦν. καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ⁴²
 ἐκεῖ.

ἔμεινεν

Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς ¹
 κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἦν δὲ ²
 Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς
 πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος
 ἦσθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγου- ³
 σαι Κύριε, ἵδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰη- ⁴
 σοὺς εἶπεν Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον
 ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ
 θεοῦ δι' αὐτῆς. ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ ⁵
 τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ὥς οὖν ἤκουσεν ⁶

ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας·
 7 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς Ἀγωμεν εἰς τὴν
 8 Ἰουδαίαν πάλιν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββεῖ,
 νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις
 9 ἐκεῖ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσὶν τῆς ἡμέ-
 ρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ
 10 φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν
 τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.
 11 ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς Λάζαρος ὁ φί-
 λος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
 12 εἶπαν οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθή-
 13 σεται. εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.
 ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
 14 τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ Λάζαρος ἀπέ-
 15 θανεν, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην
 16 ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγό-
 μενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα
 17 ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 εὑρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡδὴ ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.
 18 ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων
 19 δεκαπέντε. πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς
 τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτάς
 20 περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς
 ἔρχεται ὑπῆντησεν αὐτῷ· Μαριάμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.
 21 εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν Κύριε, εἰ ἥς ὥδε
 22 οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου· καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν
 23 αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς
 24 Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα Οἶδα
 ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 25 εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή·
 26 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ πᾶς ὁ ζῶν
 καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύ-
 27 εἰς τοῦτο; λέγει αὐτῷ Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ

Μαρία

Εἰ

εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
 καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριάμ τὴν 28
 ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἶπασα Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ
 φωνεῖ σε. ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν ἠγέρθη ταχὺ καὶ ἦρχετο 29
 πρὸς αὐτόν· οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, 30
 ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπῆντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.
 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παρα- 31
 μυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ ὅτι ταχέως ἀνέστη
 καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ δόξαιτες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ
 μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν Μαριάμ ὡς ἦλθεν ὅπου 32
 ἦν Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας,
 λέγουσα αὐτῷ Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν
 ὁ ἀδελφός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς 33
 συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ
 πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, καὶ εἶπεν Ποῦ τεθείκατε 34
 αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυ- 35
 σεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Ἴδε πῶς ἐφίλει 36
 αὐτόν. τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο οὗτος 37
 ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ
 οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν 38
 ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος
 ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ Ἰησοῦς Ἀρατε τὸν λίθον. 39
 λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα Κύ-
 ριε, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη- 40
 σοῦς Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψῃ τὴν δόξαν
 τοῦ θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς 41
 ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι
 ἤκουσάς μου, ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· 42
 ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον ἵνα πιστεύσω-
 σιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ 43
 ἐκραύγασεν Δάξαρε, δεῦρο ἕξω. ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς 44
 δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις
 αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει [ὁ] Ἰησοῦς αὐτοῖς

45 Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν. Πολ-
 λοι οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ
 46 καὶ θεασάμενοι ὃ ἔποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς
 δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν
 47 αὐτοῖς ἃ ἔποίησεν Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον Τί
 48 ποιοῦμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; ἐὰν
 ἀφώμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ
 ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον
 49 καὶ τὸ ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν
 τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε
 50 οὐδέν, οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος
 ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόλη-
 51 ται. Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν
 τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
 52 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους
 μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
 53 συναγάγῃ εἰς ἓν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύ-
 σαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰου-
 δαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς
 ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ ἔμεινεν μετὰ
 55 τῶν μαθητῶν. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων,
 καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας
 56 πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν
 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστη-
 κότες Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;
 57 δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς
 ἵνα ἐάν τις γινῶ πού ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐ-
 τόν.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς
 Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς.
 2 ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει,

α

Αρ.

ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἣν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ἡ³
οὖν Μαριάμ λαβοῦσα λίτραν μύρον νάρδου πιστικῆς πολυ-
τίμου ἠλείψεν τοὺς πόδας [τοῦ] Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς
θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ
τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. λέγει [δὲ] Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης⁴
εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· Διὰ⁵
τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ
ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν⁶
ἔμελεν αὐτῷ ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκο-
μον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰη-⁷
σοῦς Ἀφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφια-
σμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε⁸
μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Ἐγὼν⁹
οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ
ἦλθαν οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λά-
ζαρον ἴδωσιν ὃν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν. ἐβουλευσάντο δὲ οἱ¹⁰
ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολ-¹¹
λοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν
Ἰησοῦν.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,¹²
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον¹³
τὰ βάρια τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ,
καὶ ἐκραύγαζον

ΩΣΑΝΝΑ,

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,

καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς¹⁴
ἐστὶν γεγραμμένον

Μὴ φοβοῦ, θηγάτηρ Σιών·

15

ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σοῦ ἔρχεται,

καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὁ-¹⁶
τε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐ-

17 τῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει
οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν
18 ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο
καὶ ὑπῆντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν
19 πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς
ἐαυτοὺς Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα
21 προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν προσῆλθαν Φι-
λίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαιδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἡρώτων
22 αὐτὸν λέγοντες Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρ-
χεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας
23 καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοὺς
ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ
24 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ
κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος
25 μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.
26 ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμὶ
ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ
27 διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. νῦν ἡ ΨΥΧΗ ΜΟΥ ΤΕΤΑ-
ρακταί, καὶ τί εἶπω; πᾶτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας
ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην.
28 πᾶτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ
29 οὐρανοῦ Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ὁ [οὖν] ὄχλος
ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι
30 ἔλεγον Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν
Ἰησοὺς Οὐ δι' ἐμέ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.
31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ
32 κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω· καὶ γὰρ ἂν ὑψωθῶ ἐκ
33 τῆς γῆς, [πάντας] ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν. τοῦτο δὲ
ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

4ρ.

-πάντα-

ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος Ἑμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ 34
νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις
σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν
οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 35
σοῦς Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν. περι-
πατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ,
καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει.
ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς 36
γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελ-
θὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποι- 37
κότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ 38
λόγος Ἡσαίου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν

Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;

καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;

διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαί- 39
ας

Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρω- 40

κεν αὐτῶν τὴν καρδίαν,

ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ

καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν,

καὶ ἴασθαι αὐτοὺς.

Αρ.

ταῦτα εἶπεν Ἡσαίας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλά- 41
λησεν περὶ αὐτοῦ. Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων 42

πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους
οὐχ ὡμολόγουν ἵνα μὴ ἀποσυναγάγοι γένωνται, ἡγά- 43

ὑπερ

πησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μάλλον ἢ περὶ τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν 44

Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν
πέμψαντά με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαν- 45

τά με. ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ 46
πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. καὶ ἐάν τις 47

μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω
αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ἵνα

48 σώσω τὸν κόσμον· ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ
 ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλά-
 49 λησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ὅτι ἐγὼ
 ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐ-
 50 τός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω· καὶ
 οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰωνίου ἐστίν· ἃ οὖν ἐγὼ
 λαλῶ, καθὼς εἰρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

1 ΠΡΟ ΔΕ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς
 ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου
 πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ
 2 εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς· Καὶ δεῖπνον γινομένου, τοῦ δια-
 βόλου ἡδὴ βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτόν
 3 Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν
 αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν
 4 καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ
 τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν·
 5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς
 πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν
 6 διεζωσμένος· ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει αὐ-
 7 τῷ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση
 8 δὲ μετὰ ταῦτα· λέγει αὐτῷ Πέτρος Οὐ μὴ νύψῃς μου
 τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα· ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ Ἐὰν
 9 μὴ νύψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ· λέγει αὐτῷ
 Σίμων Πέτρος Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ
 10 καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν· λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς
 Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν [εἰ μὴ τοὺς πόδας] νύψα-
 σθαι, ἀλλ' ἐστίν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστέ,
 11 ἀλλ' οὐχὶ πάντες· ἥδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦ-
 12 το εἶπεν ὅτι Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστέ· Ὅτε οὖν ἐνίψεν

πατέρα, - ἀγαπήσας
 ..... αὐτούς, - καὶ

ἀνέπεσεν πάλιν,

τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἄνέπε-
 σεν, πάλιν ἔειπεν αὐτοῖς Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
 ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς 13
 λέγετε, εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἐνῖψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ 14
 κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ἐφείλετε ἀλλήλων
 νίπτειν τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς 15
 ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 16
 οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος
 μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί 17
 ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα 18
 τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ Ὁ τρώ-
 γων μοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν
 αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πι- 19
 στεύητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
 ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ
 λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. Ταῦτα 21

ἐγὼ εἰμί

εἰπὼν Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ
 εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει
 με. ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ 22
 τίνος λέγει. ἦν ἀνακειμένος εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν 23
 τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἡγάπα [ὁ] Ἰησοῦς· νεύει οὖν 24
 τούτῳ Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν περὶ
 οὗ λέγει. ἀναπεσὼν ἐκείνους οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ 25
 Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστιν; ἀποκρίνεται οὖν [ὁ] 26
 Ἰησοῦς Ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω
 αὐτῷ· βάψας οὖν [τὸ] ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν
 Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τό- 27
 τε εἰσῆλθεν εἰς ἐκείνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ
 Ἰησοῦς Ὁ ποιεῖς ποίησον τάχειον. τοῦτο [δὲ] οὐδεὶς 28
 ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ ἐδό- 29
 κουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ
 Ἰησοῦς Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ
 τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκείνους 30

ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν λέγει Ἰησοῦς Νῦν ἐδοξάσθη ὁ
32 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· καὶ ὁ Αρ.
θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθύς δοξάσει αὐτόν.

33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς
εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
34 δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ἐντολὴν καινὴν δί-
δωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς
35 ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γινώσκονται
πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν
36 ἀλλήλοις.

Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε,
ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαι
37 μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. λέγει
αὐτῷ [ὁ] Πέτρος Ῥα Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολου- Διδ
38 θεῖν ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται
Ἰησοῦς. Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν
λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με
1 τρίς.

Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· ὅτι
2 στεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰκίᾳ πιστεύετε, εἰς
τὸν θεὸν καὶ
τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλάι εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν
3 ὑμῖν, ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευ-
θῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμ-
ψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμί ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἡ-
4 τε, καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν.

Λέγει
5 αὐτῷ Θωμᾶς Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· πῶς οἶδα-
6 μεν τὴν ὁδόν; λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ
ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ
7 δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδει-
8 τε· ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατέ·.

Λέ- αὐτόν
γει αὐτῷ Φίλιππος Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ
9 ἄρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς Ὅσον χρόνον
μεθ' ὑμῶν εἰμί καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼς
ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις Δεῖξον ἡμῖν τὸν

Τοσούτῳ χρόνῳ

πατέρα· οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν 10
ἐμοί ἐστιν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαντοῦ οὐ
λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. πι- 11
στεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί· εἰ
αὐτοῦ | μοι δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα ἃ αὐτὰ πιστεύετε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 12
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ καὶ ἐκείνος
ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πα-
τέρα ἔπορεύομαι, καὶ αἰτήτε 13
καὶ ὅτι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου 14
τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ· ἐάν τι αἰτή- 15
σῇτε [με] ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω. Ἐάν 16
ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε· καὶ γὰρ ἐρω- 17
τήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα
ἦ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ 18
κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώ-
σκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν 19
ὑμῖν ἔστιν. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς 20
ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς 21
δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ἐν ἐκείνῃ 22
τῇ ἡμέρᾳ ὑμεῖς γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς
ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν 23
αὐτὰς ἐκείνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπη-
θήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ γὰρ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ
ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμάντόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, 24
οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις
ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 25
καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει,
καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσό-
μεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὁ μὴ ἀγαπῶν με 26
τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔ-
στιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρὸς. Ταῦ- 27
τα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ 28
πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου,
ἐκείνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ

πορεύομαι, αἰτήτε

ἐνὼ

μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν
αἰῶνα ἢ

ἔσται

27 εἶπον ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν
 δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν.
 28 μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ἡκούσατε
 ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ
 ἡγαπᾶτέ με ἐχάρητε ἅν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα,
 29 ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἔστιν. καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν
 30 γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. οὐκέτι πολλὰ λα-
 λήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν
 31 ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν
 πατέρα, καὶ καθὼς ἐντολὴν ἔδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὕτως ποιῶ.
 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

1 Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ
 2 γεωργὸς ἔστιν· πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἶρει
 αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν
 3 πλείονα φέρῃ. ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε διὰ τὸν λόγον ὃν
 4 λελάληκα ὑμῖν· μέinate ἐν ἐμοί, καὶ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ
 κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μένῃ
 ἐν τῇ ἁμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε.
 5 ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ
 καὶ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ
 6 οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν μὴ τις μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη
 ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ
 7 εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. Ἐὰν μένητε ἐν ἐμοὶ
 καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε
 8 καὶ γενήσεται ὑμῖν ἐν τούτῳ ἔδοξάσθη ὁ πατὴρ μου ἵνα
 9 καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ ᾧ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς
 ἡγάπησέν με ὁ πατὴρ, καὶ ἐν ὑμῶν ἡγάπησα, μέinate ἐν τῇ
 10 ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ
 ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολάς τητήρηκα καὶ
 11 μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χα-
 12 ρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾗ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. αὕτη ἐστὶν ἡ
 ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς·
 13 μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐ-

γενήσεσθε

ἡγάπησα·

πατρός μου

τοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε ἐὰν 14
 α ποιῆτε ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, 15
 ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ
 εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου
 ἐγνώρισα ὑμῖν. οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελε- 16
 ξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν
 αἰτήτε 17
 αἰτήτε φέριητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα ὅτι ἂν ᾿αἰτήσητε
 τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. Ταῦτα 18
 ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος 19
 ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.
 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ 20
 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
 κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνημονεύετε τοῦ 21
 λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ
 κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν
 λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ 22
 ταῦτα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι
 οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα 23
 αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχου-
 σιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα 24
 μου μισεῖ. εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 25
 ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ
 μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ 26
 ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι Ἑμίσησάν
 με Δωρεάν. Ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω 27
 ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ
 τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ·
 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐ- 28
 στέ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδα- 1
 λισθῆτε. ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα 2
 ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας [ὑμᾶς] δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ
 θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα 3
 οὐδὲ ἐμέ. ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα 4

αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ
 5 ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. νῦν δὲ
 ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ
 6 με. Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη
 7 πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν
 λέγω ὑμῖν, συμφέρεи ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἔὰν γὰρ μὴ
 ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· ἔὰν δὲ
 8 πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἔλθὼν ἐκεῖνος
 ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης
 9 καὶ περὶ κρίσεως· περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν
 10 εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω
 11 καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ
 12 κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν,
 13 ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ
 πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶ-
 σαν, οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἰακούει λαλήσει,
 14 καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει,
 15 ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάντα
 ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ
 16 ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν
 καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ
 17 με. Εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλή-
 λους Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν Μικρὸν καὶ οὐ θεω-
 ρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ Ὅτι ὑπάγω
 18 πρὸς τὸν πατέρα; ἔλεγον οὖν Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει μι-
 19 κρὸν; οὐκ οἶδαμεν [τί λαλεῖ]. ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον
 αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλ-
 λήλων ὅτι εἶπον Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
 20 μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε
 καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπη-
 21 θήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ἡ γυνὴ
 ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ
 γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ

καὶ

ἐν τῇ ἀληθείᾳ
 πάσῃ
 ἀκούσει

τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ 22
 ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς,
 καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν
 οὐδεὶς ἄρει ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ 23
 οὐκ ἐρωτήσετε ὅθεν· ἄμην ἄμην λέγω ὑμῖν, ἂν τι αἰτήση-
 τε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ἕως ἄρτι 24
 οὐκ ᾔτησατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήψε-
 σθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη. Ταῦτα 25
 ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν
 παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
 ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου 26
 αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα
 περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ 27
 πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ πορὰ τοῦ πατρὸς
 ἐξῆλθον. ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν 28
 κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς
 τὸν πατέρα. Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰδε νῦν ἐν 29
 παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις· νῦν 30
 οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε
 ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. ἀπε- 31
 κρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς Ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα 32
 καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια καὶ μὲν
 μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ
 ἐστίν. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε 33
 ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα
 τὸν κόσμον.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλ- 1
 μούς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ
 ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς 2
 ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας
 αὐτῷ δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος 3
 ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν
 ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς 4

- 5 γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ
 νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ^η εἶχον ἦν
 6 πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Ἐφανε-
 ρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ
 τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν καὶ μοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν
 7 λόγον σου τετήρηκαν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ἔγνω-
 8 ἔδωκάς[†] μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς[†] δέδωκάς[†] μοι
 μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς
 ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστει-
 9 λας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ
 10 ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, καὶ τὰ ἐμὰ πάντα
 11 σὰ ἔστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. καὶ οὐ-
 κέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ γὰρ οὗτοι
 πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ
 ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. Ἀρ.
 12 Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
 σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώ-
 λετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.
 13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα
 ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς.
 14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν
 αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
 15 ἐκ τοῦ κόσμου. οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κό-
 16 σμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ
 κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
 17 ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά
 18 ἔστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ
 19 ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν [ἐγὼ]
 ἀγιάζω ἐμαντόν, ἵνα ᾧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν
 20 ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον,
 ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς
 21 ἐμέ, ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ
 ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ Ἀρ.

ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ γὰρ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι 22
 δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν, ἐγὼ ἐν αὐτοῖς 23
 καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετελειωμένοι εἰς ἐν, ἵνα γινώ-
 σκη ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς
 καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. Πατὴρ, ὁ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα 24
 ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κακεῖνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν
 δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ
 καταβολῆς κόσμου. Πατὴρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔ- 25
 γνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με
 ἀπέστειλας, καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνω- 26
 ρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ καὶ ἐν
 αὐτοῖς.

Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 1
 πέραν τοῦ Χειμάρρου τῶν Κέδρων ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν
 εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας 2
 ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη
 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν Ἰούδας λα- 3
 βὼν τὴν σπείραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ [ἐκ] τῶν Φαρι-
 σαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων
 καὶ ὄπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐ- 4
 τὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν 5
 αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ εἰμι.
 ἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.
 ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς Ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ 6
 ἔπесαν χαμαί. πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτοὺς Τίνα 7
 ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ἀπεκρίθη 8
 Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε,
 ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν 9
 ὅτι Οὐς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.
 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν καὶ 10
 ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ
 ὠτάριον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

11 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς
τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πῖω
αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν
13 Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν καὶ
ἤγαγον πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καιάφα,
14 ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ἦν δὲ Καιάφας ὁ
συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον
15 ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἦκολούθει δὲ τῷ

Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής
ἐκεῖνος ᾧ ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθεν τῷ
16 Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὃ δὲ Πέτρος ἰσθίκει
πρὸς τῇ θύρᾳ ἕξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὁ
γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσῆγαγεν
17 τὸν Πέτρον. λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός
Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
18 λέγει ἐκεῖνος Οὐκ εἰμί. ἰσθίκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ
ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκέτες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερ-
μαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερ-
19 μαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν

Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς
20 αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα
τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ
ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ
21 ἐλάλησα οὐδέν· τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας
22 τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ταῦτα
δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν
ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπὼν Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιε-
23 ρεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρ-
τύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;
24 Ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καιάφαν
25 τὸν ἀρχιερέα. Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς
καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μα-

γνωστὸς ἦν

θητῶν αὐτοῦ εἶ; ἡρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν Οὐκ εἰμί.
λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὗ 26
ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ
μετ' αὐτοῦ; πάλιν οὖν ἡρνήσατο Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέ- 27
κτωρ ἐφώνησεν.

Ἀγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ 28
πραιτώριον· ἦν δὲ πρωί· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ
πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ πάσχα.
ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησιν Τίνα 29
κατηγορίαν φέρετε τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθησαν 30
καὶ εἶπαν αὐτῷ Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι
παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς Πειλᾶτος Λάβετε 31
αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον
αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα·
ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ 32
θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν 33

πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν
Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι 34
εἰπὸν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος Μήτι ἐγὼ 35
Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν
σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ 36
ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἡγωνί-
ζοντο ἂν, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ
βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ 37
Πειλᾶτος Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη [ὁ] Ἰησοῦς
Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι· ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι
καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ
ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ 38
τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει
αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν· ἔστιν δὲ 39

συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν [ἐν] τῷ πάσχα
 βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
 40 ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν
 Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἑμαστί-
 2 γωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
 ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέ-
 3 βαλον αὐτόν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον Χαῖρε,
 ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
 4 Ἐκείνη ἡμέρᾳ ἔξω ὁ Πειλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς Ἴδε
 ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω
 5 ἐν αὐτῷ. ἐξήλθεν οὖν [ὁ] Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθι-
 νον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐ-
 6 τοῖς Ἰδού ὁ ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς
 καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες Σταυρώσον σταυ-
 ρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος Δάβετε αὐτὸν ὑμεῖς
 καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.
 7 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν,
 καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθάνειν, ὅτι υἱὸν θεοῦ
 8 ἑαυτὸν ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πειλᾶτος τοῦ-
 9 τον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ
 πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ
 10 Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ
 Πειλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω
 11 ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαί σε; ἀπεκρίθη
 αὐτῷ Ἰησοῦς Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ
 ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι
 12 μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ὁ Πειλᾶτος ἐζητεῖ ἀπο-
 λύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες Ἐὰν
 τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ
 13 βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν
 Πειλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν
 Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον

Ἐξήλθεν ὁ Πει-
 λᾶτος ἔξω
 Αρ.

Αρ.

Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθά. ἦν δὲ παρα- 14
σκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰου-
δαίοις Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν οὖν ἐκείνοι 15
Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλάτος
Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς
Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν 16
αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Γολγοθ

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν· καὶ βαστάζων αὐτῷ 17
τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον,
ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθά, ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, 18
καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ
τὸν Ἰησοῦν. ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλάτος καὶ 19
ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον **ΙΗΣΟΥΣ**
Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.
τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, 20
ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ
Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ῥωμαϊστὶ, Ἑλλη-
νιστί. ἔλεγον οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰου- 21
δαίων Μὴ γράφε 'Ο βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι
ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμί. ἀπεκρίθη 22
ὁ Πειλάτος Ὁ γέγραφα γέγραφα.

Οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλα- 23
βον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἐκάστῳ
στρατιωτῇ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος,
ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου· εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλή- 24
λους Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ
τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ

ΔΙΕΜΕΡΙΣΑΝΤΟ ΤΑ ΙΜΑΤΙΑ ΜΟΥ ΕΑΥΤΟΙΣ

καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν· ἰστηκείσαν δὲ 25
παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ
τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ
Μαγδαληνῇ. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν 26

παρεστῶτα ὃν ἡγάπα λέγει τῇ μητρί Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου· εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ Ἰδε ἡ μήτηρ σου· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο ἔιδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται
29 ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει Διψῶ. σκεῦος ἔκειτο ὅξους
μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὀξοῦς ὑσώπῳ περιθέν-
30 τες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ
ὄξος [οἱ] Ἰησοῦς εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφα-
31 λὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι,

Ἰησοῦς εἰδὼς

ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώ-
ματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἡ ἐκείνου τοῦ
σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν
32 τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ
τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ
33 συνσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς
εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη,
34 ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν,
35 καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρ-
τύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος
36 οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ἐγένετο
γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ Ὅστον οὐ συντρι-
37 βῇ αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει Ὅψον-
ται εἰς ὃν ἐξεκένθησαν.

ἐκείνη

38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πειλᾶτον Ἰωσήφ ἀπὸ
Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς [τοῦ] Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ
τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ·
καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πειλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα
39 αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν
νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων ἑλίκμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς
40 λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ
ἔδωκαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος
41 ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου
ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν

μίγμα

ὧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος· ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρα- 42
σκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν
τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρ- 1
χεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει
τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημερίου. τρέχει οὖν καὶ ἔρ- 2
χεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν
ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἦραν τὸν κύ-
ριον ἐκ τοῦ μνημερίου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐ-
τόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μα- 3
θητής, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο 4
ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμεν τάχειον τοῦ
Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας 5
βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται 6
οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς
τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σου- 7
δάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων
κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον· τότε 8
οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητής ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ
μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν 9
τὴν γράφην ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον 10
οὖν πάλιν πρὸς αὐτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ 11
ιστῇκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὥς οὖν ἔκλαιεν
παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν 12
λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς
τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν 13
αὐτῇ ἐκεῖνοι Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς Ὅτι Ἦραν τὸν
κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα εἰπούσα 14
ἔστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ
οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Γύναι, 15
τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός
ἐστιν λέγει αὐτῷ Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι
ποῦ ἔθηκας αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς 16

* Ὅτι ἦραν

Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἐβραϊστί Ῥαβ-
 17 βουνεὶ (ὃ λέγεται Διδάσκαλε). λέγει αὐτῇ Ἰησοὺς Ῥή Μὴ ἄπτου μου
 μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πο-
 ρεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς Ἀνα-
 βαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου
 18 καὶ θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλ-
 λουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν κύριον καὶ ταῦτα
 εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὕσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων,
 καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν
 φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοὺς καὶ ἔστη εἰς τὸ
 20 μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνῃ ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν
 ἔδειξεν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν
 21 οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς [ὁ
 Ἰησοὺς] πάλιν Εἰρήνῃ ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ
 22 πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν
 23 καὶ λέγει αὐτοῖς Λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ἃν τινων ἀφῇτε
τινος ... τινος
 τὰς ἁμαρτίας [ἀφέωνται] αὐτοῖς· ἃν τινων ἀφίονται
 κρατῇτε κεκρά-
 τηνται.

24 Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος,
 25 οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοὺς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ
 οἱ ἄλλοι μαθηταὶ Ἐώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτοῖς Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν
 ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων
 καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ
 26 πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτῶ πάλιν ἦσαν
 ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ
 Ἰησοὺς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον
 27 καὶ εἶπεν Εἰρήνῃ ὑμῖν. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ Φέρε
 τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε
 τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γί-
 28 νου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν
 29 αὐτῷ Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰη-

σοῦς Ὅτι ἑώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ
 ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

αὐτοῦ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς 30
 ἐνώπιον τῶν μαθητῶν[†], ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ
 βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰη- 31
 σοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες
 ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ ΤΑΥΤΑ ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς 1
 τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνέ-
 ρωσεν δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θω- 2
 μάς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς
 Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν
 αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἀλιεύειν· 3
 λέγουσιν αὐτῷ Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθαν
 καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν
 οὐδέν. πρῶίᾳ δὲ ἤδη γινομένης ἔστη Ἰησοῦς ἑὶς τὸν 4
 αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν.
 λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχε- 5
 τε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὔ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Βάλετε 6
 εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὕρησете.
 ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλή-
 θους τῶν ἰχθύων. λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα 7
 ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος,
 ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν
 γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· οἱ δὲ 8
 ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν
 ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ
 δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέ- 9
 πουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ

10 ἄρτον. λέγει αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν
 11 ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη οὖν Σίμων Πέτρος καὶ
 εἴλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων μεγάλων
 ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη
 12 τὸ δίκτυον. λέγει αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς Δεῦτε ἀριστήσατε.
 οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν Σὺ τίς εἶ;
 13 εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει
 14 τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. Τοῦ-
 το ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς
 ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἡρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰη-
 σοῦς Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐ-
 τῷ Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ Βό-
 16 σκε τὰ ἄρνία μου. λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον Σίμων
 Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ Ναί, κύριε, σὺ οἶδας
 ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.
 17 λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη
 ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν
 αὐτῷ Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.
 18 λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Βόσκε τὰ πρόβατά μου. ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω σοι, ὅτε ἡς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιε-
 πάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς
 19 σου, καὶ ἄλλος ζώσει σε καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο
 δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ
 20 τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ Ἀκολουθεῖ μοι. Ἐπι-
 στραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἡγάπα ὁ
 Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ἔς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ
 στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε;
 21 τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ Κύριε, οὗτος δὲ
 22 τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως
 23 ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολουθεῖ. Ἐξῆλθεν οὖν
 οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκείνος
 οὐκ ἀποθνήσκει. οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀ-

πρόβατά

πρόβατά

ποθνήσκει, ἀλλ' Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
τί πρὸς σέ;

καὶ | [ὁ] καὶ

Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ^ς μαρτυρῶν περὶ τούτων Ἦ καὶ 24
ὁ^ς γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία
ἐστίν.

Ap.

Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα 25
ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρή-
σειν τὰ γραφόμενα βιβλία.

ΠΕΡΙ ΜΟΙΧΑΛΙΔΟΣ ΠΕΡΙΚΟΠΗ

[[ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ VII 53 — VIII 11]]

53 [[ΚΑΙ ΕΠΟΡΕΥΘΗΣΑΝ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
¹₂ Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. Ὁρθρου
 δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν[, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο ἦλθεν
 3 πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς]. Ἀγουσιν δὲ
 οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατει- ἐπὶ ἀμαρτίᾳ γυ-
 4 λημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ λέγουσιν αὐτῷ ναικα εἶπον
 Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοι- εἵληπται
 5 χευομένη· ἐν δὲ τῷ νόμῳ [ἡμῖν] Μωυσῆς ἐνετείλατο τὰς
 6 τοιαύτας λιθάξαι· σὺ οὖν τί λειγεις; [τοῦτο δὲ ἔλεγον δὲ | περὶ αὐτῆς
 πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.] ὁ δὲ
 Ἰησοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. ἔγραφεν
 7 ὥς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες [αὐτόν], ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν
 [αὐτοῖς] Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω [τὸν] λίθον βαλέτω
 8 λίθον· καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. κάτω κύψας | τῷ
 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν δακτύλῳ
 πρεσβυτέρων, καὶ κατελείφθη μόνος, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ Αρ.† | ὁ Ἰησοῦς
 10 οὔσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Πύται, ποῦ τῇ γυναικί Που
 11 εἰσίν; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; ἡ δὲ εἶπεν Οὐδεὶς, κύριε. Αρ.
 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου,
 ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἀμάρτανε.]]

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

1 ΤΟΝ ΜΕΝ ΠΡΩΤΟΝ ΛΟΓΟΝ ἐποιησάμην περὶ
πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ
2 διδάσκειν ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ
3 πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· οἷς καὶ παρέ-
στησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς
τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὁπτανόμενος αὐτοῖς
4 καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ συναλι-
ζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρί-
ζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν
5 ἠκούσατέ μου· ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ
ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας
6 ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἡρώτων αὐτὸν
λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν
7 βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐχ ὑμῶν
ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ
8 ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου
πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερου-
σαλὴμ καὶ [ἐν] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως
9 ἐσχάτου τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν
ἐπῆρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
10 αὐτῶν. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ᾔσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευο-
μένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παριστήκεισαν αὐτοῖς ἐν

ἐσθήσεσι λευκαῖς, οἱ καὶ εἶπαν Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐσθή- 11
κατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημ-
φθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρώ-
πον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε 12
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου
Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον
ὁδόν. Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβη- 13
σαν οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰά-
κωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος
καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς
καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες 14
ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ
μητρὶ [τοῦ] Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΚΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ ταύταις ἀναστὰς Πέτρος 15
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ
αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσι) Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι 16
τὴν γραφὴν ἣν προείπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος
Δαυεὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν
Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν 17
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. — Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο 18
χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος
ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.
καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, 19
ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκείνο τῇ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελ-
δαμάχ, τοῦτ' ἐστὶν Χωρίον Αἵματος. — Γέγραπται γὰρ 20
ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν

ΓΕΝΗΘΗΤΩ ἡ ἐπαγλις αἵτοῦ ἔρμος
καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αἵτῃ,
καί

Τὴν ἐπίσκοπὴν αἵτοῦ λαβέτω ἕτερος.

21 δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ
 22 εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ἀρξάμενος
 ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάνου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμ-
 φθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν
 23 γενέσθαι ἓνα τούτων. καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλού-
 μενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰούστος, καὶ Μαθθίαν.
 24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων,
 25 ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα, λαβεῖν τὸν
 τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη
 26 Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν
 κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ
 συνεκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς
 2 ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρω-
 3 σεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν αὐ-
 τοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσεί πυρός, καὶ ἐκάθισεν
 4 ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος
 ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις καθὼς τὸ
 5 πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς. Ἦσαν
 6 δὲ [ἐν] Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς
 7 ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· γενομένης δὲ τῆς
 φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκου-
 8 σεν εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν· ἐξί-
 9 σταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες Ὁὐχὶ ἰδοὺ πάντες
 10 οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούο-
 11 μεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;
 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἑλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν
 Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ
 τὴν Ἀσίαν, Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ
 μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες
 Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες,

eis

Οὐχ

Aφ.

ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ
μεγαλεία τοῦ θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηποροῦντο, ¹²
ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες Τί θέλει τοῦτο εἶναι; ἕτεροι ¹³
δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι
εἰσίν.

Σταθεῖς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ¹⁴
ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς Ἄνδρες
Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο
ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ ¹⁵
γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ
ᾧρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ ¹⁶
τοῦ προφήτου Ἰωήλ

Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ¹⁷

ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
καὶ προφητεῦσουσιν οἱ γιοὶ ἡμῶν καὶ αἱ θυγατέρες
ἡμῶν,

καὶ οἱ νεανίσκοι ἡμῶν ὁράσεις ὄψονται,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν ἐνγπνιόις ἐνγπνιασθή-
CONTAI'

καὶ γε ἐπὶ τοῦς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας ¹⁸
μου

ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύ-
ματός μου,

καὶ προφητεύσουσιν.

Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω ¹⁹

καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,

αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ

ὁ ἥλιος μεταστραφῆσεται εἰς σκότος ²⁰

καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα

πρὶν ἔλθεῖν ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ
ἐπιφανῆ.

Καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα ²¹

Κυρίου σωθήσεται.

Ἄνδρες Ἰσραηλείται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰη- ²²

σοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ
 εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν
 23 δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἶδατε, τοῦτον
 τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον διὰ
 24 χειρὸς ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε, ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν
 λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν
 25 κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ· Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν

Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός,
 ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλεγθῶ.

26 διὰ τοῦτο ἠγφράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλλιάσατο
 ἡ γλῶσσά μου,

ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι·

27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην,
 οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοῦς ζωῆς,

πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου
 σου.

29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς
 περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυεὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ
 ἐτάφη καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας
 30 ταύτης· προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμο-

31 ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, προιδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀνα-

στάσεως τοῦ χριστοῦ ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ἄδην

32 οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν

33 ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. τῇ

δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύμα-

34 ὑμεῖς [καὶ] βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὐ γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς

τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός

Εἶπεν Κύριος τῷ κυρίῳ μου Κάθογ ἐκ δεξιῶν μου

35 ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποπόδιον τῶν

ποδῶν σου.

Αρ.

ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον 36
αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν
ὑμεῖς ἐσταυρώσατε. Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν 37
τὴν καρδίαν, εἰπὼν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς
ἀποστόλους Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; Πέτρος δὲ 38
πρὸς αὐτοὺς Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν
ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος·
ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ 39
πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὁδοῦς ἃν προσκαλέσεται Κύριος
ὁ θεὸς ὑμῶν. ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ 40
παρεκάλει αὐτοὺς λέγων Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκο-
λιᾶς ταύτης. Οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ 41
ἐβαπτίσθησαν, καὶ προστετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ
ὥσει τρισχίλια. ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδασκῇ τῶν 42
ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς
προσευχαῖς. Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, 43
πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. ✕
πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶχον ἅπαντα κοινά, 44
καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον 45
αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν· καθ' ἡμέραν τε 46
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε
κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ
ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν 47
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομέ-
νους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. I

Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν
ῥαβδὸν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ 2
κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν
καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην
᾽Ωραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων
εἰς τὸ ἱερὸν, ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιε- 3

add

x EN ἸΗΛΜ. Sinaitic MS.
ἐν Ἱερουσαλὲμ.

ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
καὶ

4 ναι εἰς τὸ ἱερὸν ἡρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. ἀτενίσας δὲ
 Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν Βλέψον εἰς ἡμᾶς.
 5 ὁ δὲ ἐπέιχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.
 6 εἶπεν δὲ Πέτρος Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι,
 ὁ δὲ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
 7 τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς
 χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἑσπερεύθησαν αἱ
 8 βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ
 περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν
 9 καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς
 10 αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, ἐπεγίνωσκον δὲ
 αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ
 τῇ Ὠραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ
 11 ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. Κρα-
 τοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν
 πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶν-
 12 τος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν
 Ἄνδρες Ἰσραηλείται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί
 ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περι-
 13 πατεῖν αὐτόν; ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ,
 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐ-
 τοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἡρνήσασθε κατὰ
 14 πρόσωπον Πειλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ
 τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε, καὶ ᾗτήσασθε ἄνδρα
 15 φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτεί-
 νατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν.
 16 καὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ
 οἴδατε ἑσπερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ
 ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων
 17 ὑμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε,
 18 ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν
 διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν
 19 αὐτοῦ ἐπλήρωσεν οὕτως. μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε

πρὸς τὸ ἐξαλιφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν 20
 καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ
 τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν δεῖ οὐρανὸν 21
 μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν
 ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐ-
 τοῦ προφητῶν. Μωυσῆς μὲν εἶπεν ὅτι Προφήτην ἡμῖν 22
 ἀναστήσει Κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς
 ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς
 ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ 23
 προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ.
 καὶ πάντες δὲ οἱ προφηταὶ ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς 24
 ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ὑμεῖς 25
 ἐστὲ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς ὁ θεὸς
 διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ
 Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου εὐλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πα-
 τριὰς τῆς γῆς. ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα 26
 αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν
 ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν [ὑμῶν]. Δαλούν- 1
 των δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἄρχιερεῖς
 καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, διαπονού- 2
 μενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν
 ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπέβαλον 3
 αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἣν
 γὰρ ἐσπέρα ἦδη. πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπί- 4
 στευσαν, καὶ ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.
 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς 5
 ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν
 Ἱερουσαλὴμ (καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ 6
 Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερα-
 τικοῦ), καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο Ἐν 7
 ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;
 τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς 8
 Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, εἰ ἡμεῖς σήμερον 9

ἡμῶν

ιερεῖς

ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενούς, ἐν τίνι
 10 οὗτος σέσωσται, γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ
 λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζω-
 ραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
 11 ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. οὗτός
 ἐστὶν ὁ λίθος ὁ ἐξογθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδό-
 12 μων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν
 ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον
 ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆ-
 13 ναι ἡμᾶς. Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν
 καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί
 εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν
 14 τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς
 15 ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κελεύ-
 σαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον
 16 πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις
 τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν
 πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνά-
 17 μεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν
 λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 18 τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγ-
 γειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ
 19 ὀνόματι [τοῦ] Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκρι-
 θέντες εἶπαν πρὸς αὐτούς· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
 20 θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ κρίνατε, οὐ δυνάμεθα
 21 γὰρ ἡμεῖς ἂ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. οἱ δὲ
 προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες
 τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες
 22 ἐδόξαζον τὸν θεόν ἐπὶ τῷ γεγονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων
 τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γέγονει τὸ σημεῖον τοῦτο
 23 τῆς ἰάσεως. Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς
 ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 24 πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν

φωνήν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν Δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα
τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου 25
στόματος· Δαυεὶδ παιδὸς σου εἰπὼν

Ἵνα τί ἐφρῶζαν ἔθνη

καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά;

παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς

26

καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό·

κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ.

συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν 27
ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ
Πόντιος Πειλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ποιῆσαι 28
ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ 29
νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις
σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ 30
τῇν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα
γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ.
καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμέ- 31
νοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ
ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ 32
μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι,
ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδί- 33
δουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς
ἀναστάσεως, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. οὐδὲ 34
γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ
οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρα-
σκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· 35
διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. Ἰωσήφ δὲ 36
ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστὶν μεθερ-
μηνεύμενον Υἱὸς Παρακλήσεως, Λευείτης, Κύπριος τῷ
γένει, ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα 37

καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

- 1 Ἄνῃρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ
2 αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς,
συνειδυίης καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τί παρὰ
3 τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος
Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου
ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ
4 τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν
ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου
τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ.
5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πείσων ἐξέψυξεν.
6 καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ἀνα-
στάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες
7 ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα
8 καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ἀπε-
κρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ
9 χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν Ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέ-
τρος πρὸς αὐτὴν Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ
πνεῦμα Κυρίου; ἰδὼν οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα
10 σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα
πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν. εἰσελθόντες δὲ οἱ
νεανίσκοι εὔρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν
11 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην
τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

- 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ
τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ. καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν πάντες ἐν
13 τῇ Στοᾷ Σολομῶντος. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολ-
14 λᾶσθαι αὐτοῖς. ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, μᾶλλον δὲ
προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθην ἀνδρῶν τε καὶ
15 γυναικῶν. ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς
καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου
16 Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσει τινὲς αὐτῶν. συνήρχετο δὲ

καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἄρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ 17 οὔσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ 18 ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε 19 τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν Πο- 20 ρεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ 21 τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἄρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ παραγενόμενοι 22 ὑπηρεταὶ οὐχ εὔρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι Τὸ δεσμωτήριον εὗρομεν 23 κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοιξάντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν. ὥς δὲ 24 ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἄρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ 25 ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν 26 τοῖς ὑπηρεταῖς ἤγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν 27 ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἄρχιερεὺς λέγων Παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ 28 τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ 29 ἀπόστολοι εἶπαν Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἡγείρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχει- 30 ρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ἔλλογον· τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν 31

καὶ σῶτῆρα ὑψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, [τοῦ] δοῦναι μετάνοιαν
 32 τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· καὶ ἡμεῖς ἔσμεν ἡμάρ-
 τυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ
 33 ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες
 34 διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. Ἀναστὰς δέ τις
 ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδά-
 σκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς
 35 ἀνθρώπους ποιῆσαι, εἰπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραη-
 λεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί
 36 μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
 Θεοδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν
 ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι
 37 ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ
 τούτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
 ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κακῆϊνος
 ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθη-
 38 σαν. καὶ [τὰ] νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώ-
 πων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων
 39 ἡ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τούτου, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ
 θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς·) μὴ ποτε καὶ
 40 θεομάχοι εὗρεθῇτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλε-
 σάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν
 41 ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. Οἱ μὲν οὖν
 ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι
 42 κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι· πᾶσάν τε
 ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκον-
 τες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

ἐν αὐτῷ ν. ἐσμεν
 αὐτῷ
 τούτων· καὶ τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον

Αβ.

1 EN ΔΕ ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ ταύταις πληθυνόντων τῶν
 μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς
 Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ

[δῆ]

MSS πλήρης

αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλη- 2
θος τῶν μαθητῶν εἶπαν Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλεί-
ψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· ἐπισκέ- 3
ψασθε [δέ], ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ τὰ
πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς
χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ 4
λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον 5
παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα
[πλήρη] πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ
Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ
Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν 6
ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠϋξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀρι- 7
θμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος
τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα 8
καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν 9
ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρη-
ναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας
συνζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστήναι τῇ 10
σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας 11
λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλά-
σφημα εἰς Μωυσῆν καὶ τὸν θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν 12
καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν 13
τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύε-
ται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τέπου τοῦ ἁγίου[τούτου] καὶ
τοῦ νόμου, ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ 14
Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει
τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωυσῆς. καὶ ἀτενίσαντες εἰς 15
αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδαν τὸ πρόσ-
ωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

Εἶπεν 1

2 δὲ ὁ ἀρχιερεὺς Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ὁ δὲ ἔφη "Ἄνδρες
 ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης
 ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ
 3 πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, καὶ εἶπεν πρὸς
 αὐτόν "Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ τῆς συγγενείας
 4 σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω· τότε ἐξελ-
 θὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κακείθεν μετὰ
 τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετόκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν
 5 ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ
 κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδέ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο
 δοῦναι αὐτῷ εἰς κατὰσχεςιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι
 6 αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν δὲ
 οὕτως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ
 ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τε-
 7 τρακόςια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἄν δουλεύουσιν κρινῶ ἐγώ,
 ὁ θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύ-
 8 σουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην
 περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτε-
 μεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ,
 9 καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. Καὶ οἱ πατριάρχαι
 ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ
 10 ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν
 θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναν-
 τίων Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν
 ἡγούμενον ἐπ' Αἰγύπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.
 11 ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἰγύπτον καὶ Χαναὰν
 καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἠῦρισκον χορτάσματα οἱ πα-
 12 τέρες ἡμῶν· ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἰγύπτον
 13 ἔξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· καὶ ἐν τῷ δευ-
 τέρῳ ἔγνων ὡρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανε-
 14 ρὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος Ἰωσήφ. ἀποστείλας δὲ
 Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν
 15 τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε, ἡ κατέβη

εἰς

ἐφ'

ἀνεγνωρίσθη

καὶ κατέβη

δὲ Ἰακώβ [εἰς Αἴγυπτον]. καὶ ἐτελεΐτησεν αὐτός καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Σγχέμ καὶ ἐτέθησαν ἑν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν γιῶν Ἑμμώρ ἐν Σγχέμ. Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὡμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠΐζησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκω- σεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωυσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ. ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός· ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θύγα- τερ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαγτῇ εἰς γίον. καὶ ἐπαιδεύθη Μωυσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐπληρῶτο αὐτῷ τεσσα- ρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέ- ψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς γίους Ἰσραὴλ. καὶ ἰδὼν τινα ἀδικοῦμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς, οἱ δὲ οὐ συνήκαν. τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις καὶ συνήλλασσεν αὐτοὺς εἰς εἰρή- νην εἰπὼν Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπὼν Τίς σέ κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν; μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὅν τρόπον ἀνείλες ἐχθὲς τὸν Αἰγύπτιον; ἔφθγγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν τῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινὰ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτογ· ὁ δὲ Μωυσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν τὸ ὄραμα· προσερ- χομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ Κυρίου Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ

καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα
 33 κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος Λῆσον τὸ ὑπό-
 δημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἔστηκας γῆ
 34 ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου
 τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἥκογχα, καὶ
 κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε
 35 εἰς Αἴγυπτον. Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἡρνήσαντο εἰπόν-
 τες Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον
 ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ
 36 ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν
 αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν τῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν
 Ἐρυθρᾷ Θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.
 37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ Προ-
 φήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν
 38 ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ
 ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει
 Σινὰ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι
 39 ἡμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν
 ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 40 εἰς Αἴγυπτον, εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν Ποίησον ἡμῖν
 θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος,
 41 ἐγένετο αὐτῷ. καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις
 καὶ ἀνήγαγον θύσιαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς
 42 ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέ-
 δωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς
 γέγραπται ἐν Βίβλῳ τῶν προφητῶν

ἡμῖν

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσκηνέγκατέ μοι
 ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ;
 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ
 καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφά,
 τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς.
 καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

Ap.

Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατρίσιν ἡμῶν ἐν τῇ 44
 ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι
 αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑώρακει, ἣν καὶ εἰσήγαγον 45
 διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατα-
 χέσει τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῴσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν
 πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυεὶδ· ὃς εὗρεν χάριν 46
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ᾤκησεν αὐτὸν ἐν σκηνῷ τῷ
 ῥαββί. Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 47
 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ 48
 προφήτης λέγει

Ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος,

49

ἢ δὲ

καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου·

ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος,

ἢ τίς τόπος τῆς καταπαγέσεώς μου;

οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν τὰ πάντα; 50

καρδίας

Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς 51
 ὠσίν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὥς
 οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν 52
 οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγέλαντας
 περὶ τῆς ἐλευσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ
 φονεῖς ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς 53
 ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. Ἀκούοντες δὲ 54

ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς
 ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου 55
 ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα
 ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς 56
 διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα
 τοῦ θεοῦ. κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα 57
 αὐτῶν, καὶ ᾤμωσαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐκβαλόντες 58
 ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ
 ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου.
 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγον- 59
 τα Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου· θεὸς δὲ τὰ γόνατα 60

ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν
 1 ἁμαρτίαν· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Σαῦλος
 δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν
 ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες [δὲ] διεσπάρησαν
 κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρίας πλὴν τῶν
 2 ἀποστόλων. συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλα-
 3 βεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ
 ἐλυμαίετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμε-
 νος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν
 5 λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμα-
 6 ρίας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι
 τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
 7 ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· πολλοὶ
 γὰρ τῶν ἔχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ με-
 8 γάλῃ ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ
 ἐθεραπεύθησαν· ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει
 9 ἐκείνῃ. Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προσηγορεύετο
 ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρίας,
 10 λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ
 μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες Οὗτός ἐστιν ἡ Δύναμις τοῦ
 11 θεοῦ ἡ καλουμένη Μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ
 12 ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι αὐτούς. ὅτε δὲ
 ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας
 τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο
 13 ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπί-
 στευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ,
 θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξί-
 14 στατο. Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις
 ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμαρία τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
 15 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, οἵτινες κατα-

βάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὥπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον 16 δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουσιν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον 17 πνεῦμα ἅγιον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν 18 χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα λέγων· Δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην 19 ἵνα ὡς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. Πέ- 20 τρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημά- 21 των κτᾶσθαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κληῖρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδίᾳ σου οὐκ ἔστιν εὐθεΐα ἐναντι τοῦ θεοῦ· μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ 22 δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικί- 23 ας ὁρῶ σε ὄντα· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς 24 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε^τ.

Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ 25 λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσό- λυμα, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίζοντο.

Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων 26 Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ 27 εὐνοῦχος δυνάστης Καιδάκης βασιλίσσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, [ὅς] ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἦν δὲ ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ 28 ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι 29 τῷ ἄρματι τούτῳ. προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν 30 αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν Ἀρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ 31 ἂν δυναίμην ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέν τε τὸν

† ὅς πολλά κλαίων
οὐ διελίμπανεν†

32 Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,

καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ ῥείοντος ἀγτὸν
ἀφῶνος,

κείραντος

οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

33 Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη·

τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται;

ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ

35 ἑτέρου τινός; ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν

36 Ἰησοῦν. ὥς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος Ἴδου ὕδωρ· τί κωλύει με

38 βαπτισθῆναι; Ἦ καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος,

*

39 καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα Κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν

Αρ.

οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

1 Ὁ δὲ Σαῦλος, ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς

2 μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεὶ ᾗτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς,

ὅπως ἐάν τινες εὔρη τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἀνδρας τε καὶ γυναῖ- 3 κας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ. Ἐν δὲ

τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ, ἐξέ-

4 φνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πεσὼν

* εἶπεν δὲ αὐτῷ [ὁ Φίλιππος] Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου [, ἐξεστίν]. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν [Χριστόν].†

ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; εἶπεν δέ Τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ Ἐγώ εἰμι 5 Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὅτι σε δεῖ ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνιδοεῦντες αὐτῷ ἰστήκεισαν ἐξοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος 8 ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν 9 οὐδὲ ἔπιεν.

Ἀναστὰς

Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, 10 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν Ἄνάστα 11 πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθείαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα, ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, καὶ εἶδεν ἄνδρα [ἐν ὁράματι] Ἀνανίαν ὀνό- 12 ματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ [τὰς] χεῖρας ὅπως ἀναβλέψῃ. ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας Κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν 13 περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλὴμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων 14 δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. εἶπεν 15 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον [τῶν] ἔθνων τε καὶ βασιλέων νύων τε Ἰσραὴλ, ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ 16 ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. Ἀπῆλθεν 17 δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθεὶς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς 18 καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς 19 ἔβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνισχύθη.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τυχίας, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσεν τὸν Ἰησοῦν 20

21 ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ
 ἀκούοντες καὶ ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν
 Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε
 22 εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς
 ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν
 Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συνβιβάζων ὅτι
 23 οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέ-
 ραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν.
 24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο
 δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλ-
 25 σιν· λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους
 26 καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σφυρίδι. Παρα-
 γενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς
 μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες
 27 ὅτι ἐστὶν μαθητής. Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγα-
 γεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν
 τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν
 28 Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν
 μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερου-
 29 σαλὴμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ἐλάλει
 τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν
 30 ἀνελεῖν αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν
 εἰς Καισαρίαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.
 31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλι-
 λαίας καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένην, καὶ
 πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ
 ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο.

32 ΕΓΕΝΕΤΟ ΔΕ ΠΕΤΡΟΝ διερχόμενον διὰ πάντων
 κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα.
 33 εὑρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτῶ

κατακείμενόν ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ 34
εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς Χριστός·
ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ· καὶ εὐθὺς ἀνέστη. καὶ 35
εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα,
οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβειθά, ἣ 36
διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων
ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς 37
ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες
αὐτήν
δὲ ἔθηκαν^τ ἐν ὑπερώῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ 38
οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστει-
λαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες Μὴ ὀκνησης
διελθεῖν ἕως ἡμῶν· ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· 39
ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ παρέστη-
σαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίονσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι
χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς.
ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὸς τὰ γόνατα 40
προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν Ταβειθά,
ἀνάστηθι. ἣ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα
τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν 41
αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν
αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης Ἰόππης, καὶ 42
ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. Ἐγένετο δὲ ἡμέρας 43
ἱκανὰς μέναι ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Ἀνὴρ δὲ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνῆλιος, ἑκατον- 1
τάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, εὐσεβῆς καὶ 2
φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεη-
μοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός,
εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς ὥσεί περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέ- 3
ρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα
αὐτῷ Κορνῆλιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμβοσος γενό- 4
μενος εἶπεν Τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ Αἱ προσευχαί

σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμ-
 5 προσθεν τοῦ θεοῦ· καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ
 6 μετάπεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος
 ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θά-
 7 λασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας
 δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῇ τῶν προσκαρτερούν-
 8 των αὐτῷ καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν
 9 αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοι-
 πορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος
 10 ἐπὶ τὸ δῶμα προσείζασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ
 πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ
 11 αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν
 ἀνεωγμένον καὶ καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην
 12 τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν
 πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ
 13 οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν Ἀναστάς, Πέτρε,
 14 θύσον καὶ φάγε. ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν Μηδαμῶς, κίριε, ὅτι
 15 οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ φωνὴ
 πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν Ἀ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ
 16 κοῖνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ
 17 σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διη-
 πόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἶη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες
 οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν
 18 οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, καὶ φωνή-
 σαντες ἑπύθοντο ἑὶ Σίμων ὃ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐν-
 19 θάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ
 ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα Ἵδου ἄνδρες ἄνθρωποι δύο ζητοῦντές σε·
 20 ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν
 21 διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. καταβὰς δὲ Πέ-
 τρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν Ἵδου ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς
 22 ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; οἱ δὲ εἶπαν Κορνήλιος ἑκατον-
 τάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρού-
 μένός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη

ἐπυνθάνοντο

αὐτῷ | [τρεις]

ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. *εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς 23 ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθαν αὐτῷ. τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισαρίαν· 24 ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συνκαλεσάμενος τοὺς

Αρ.

συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος 26 ἤγειρεν αὐτὸν λέγων Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπος

εἰμι. καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρίσκει συνεληλυθότας πολλοὺς, ἔφη τε πρὸς αὐτοὺς Ὑμεῖς ἐπίστασθε 28 ὥς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καὶ μοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρῆτως ἦλθον 29 μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ

με. καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι 30 ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ

οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ καὶ φησι Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή καὶ 31 αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· πέμψον 32 οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται

Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς 33 ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον

τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν 34 Ἐπὶ ἀληθείας κατάλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπο-

λήμπτῃς ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστίν. τὸν 35 λόγον Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος.

ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, 37

ὃν ἀπέστειλεν...
Χριστοῦ (οὗτος...
κύριος) ὑμεῖς οἴδα-
τε, τὸ

ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκή-
 38 ρυξεν Ἰωάννης, Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν
 ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν
 καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ
 39 διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡμεῖς μάρτυρες
 πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ
 Ἱερουσαλὴμ· ὃν καὶ ἀνείλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ζύλῳ.
 40 τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν
 41 ἐμφανῇ γενέσθαι, οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς
 προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφά-
 γομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ
 42 νεκρῶν· καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ δια-
 μαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 43 κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες οἱ προφῆται
 μαρτυροῦσιν, ἅφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος
 44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

Ἐτι
 λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα
 45 τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ
 ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ἵνα συνῆλθαι τῷ Πέτρῳ,
 ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐκκέ-
 46 χυται· ἥκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυ-
 47 νόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος Μήτι τὸ ὕδωρ
 δύναται κωλύσαι τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες
 48 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ
 αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε
 ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ
 τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
 2 Ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλὴμ, διεκρίνοντο πρὸς
 3 αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς λέγοντες ὅτι ἵνα συνῆλθαι πρὸς ἄνδρας
 4 ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγεν ἑαυτοῖς. ἀρξάμενος
 5 δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθέξῃς λέγων Ἐγὼ ἤμην ἐν
 πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα,

ὅσοι

Αρ.

Εἰσῆλθες πρὸς ...
... καὶ συνέφαγες

φωνή ἐκ δευτέρου

ἡμην

καταβαῖνον σκευός τι ὡς ὁθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς
καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· εἰς ἣν 6
ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ
τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ· ἤκουσα 7
δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ
φάγε. εἶπον δέ Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον 8
οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ἀπεκρίθη δὲ ἔκ δευτέ- 9
ρου φωνῇ ἔκ τοῦ οὐρανοῦ Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ
κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπιάσθη πάλιν 10
ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδὼν ἑξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες 11
ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ
Καισαρίας πρὸς με. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν 12
αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ
ἀδελφοῦ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός.
ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ 13
σταθέντα καὶ εἰπόντα Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετά-
πεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει 14
ῥήματα πρὸς σέ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.
ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον 15
ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθη δὲ τοῦ 16
ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν
ὑδατι ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. εἰ οὖν 17
τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύ-
σασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἡμῖν δυνατὸς
κωλῦσαι τὸν θεόν; ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ 18
ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς
τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομέ- 19
νης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ
Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰου-
δαίοις. Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ 20
Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ

πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν.
 21 καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύ-
 22 σας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. Ἦκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς
 τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὓσης ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ
 23 αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας· ὃς
 παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη
 καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν
 24 [ἐν] τῷ κυρίῳ, ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύμα-
 τος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προστετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ
 25 κυρίῳ. ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ
 26 εὗρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνι-
 αὐτὸν ὄλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον
 ἱκανόν, χρηματίζου τε πρώτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς
 Χριστιανούς.

Αῤ.

27 ΕΝ ΤΑΥΤΑΙΣ ΔΕ ΤΑΙΣ ΗΜΕΡΑΙΣ κατήλθον ἀπὸ
 28 Ἱεροσολύμων προφητῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ
 αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαθὸς ἑστήμαιεν ἰδιῶς τοῦ πνεύματος λιμὼν
 μεγάλην μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἣτις
 29 ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις
 ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν
 30 ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες
 πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

ἐστήμανεν

1 Κατ' ἐκείνῳ δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασι-
 λεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινες τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλη-
 2 σίας. ἀνέειλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ.
 3 ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλ-
 λαβεῖν καὶ Πέτρον, (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων,)
 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθηκε εἰς φυλακὴν, παραδούς τέσσαρσιν
 τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ
 5 τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέτρος

ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενωσ γινομένη
 ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ 6
 προαγαγεῖν ἤμελλεν ἑρροσαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἑρῳδῆς, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν
 ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος
 ἀλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν
 φυλακὴν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς 7
 ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ
 Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέ-
 πεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγ- 8
 γελος πρὸς αὐτόν Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου·
 ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν
 σου καὶ ἀκολούθει μοι· καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει 9
 ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ
 ὄραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέ- 10
 ραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς
 τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες
 προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος
 ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν Ὡς 11
 οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐ-
 τοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἑρῳδοῦ καὶ πάσης τῆς
 προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ 12
 τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου
 Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος ἑρροσήλθε 13
 παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν 14
 φωτὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὸν πυλῶνα,
 εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ
 πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν Μαίνη. ἡ δὲ δισχυρί- 15
 ζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ.
 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν 16
 καὶ ἐξέστησαν. κατασεΐσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγαῶν διηγῇ- 17
 σατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς,
 εἶπέν τε Ἀπαγγεῖλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.

18 καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. Γενομένης δὲ ἡμέ-
 19 ρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
 Πέτρος ἐγένετο. Ἑρῳδῆς δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρὼν
 ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
 20 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. ὁ Ἦν

δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ πα-
 ρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ
 κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἡτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι
 21 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ
 [ὁ] Ἑρῳδῆς ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ
 22 τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· ὁ δὲ δῆμὸς ἐπεφώνει
 23 Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐ-
 τὸν ἄγγελος Κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ,
 24 καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν. Ὁ δὲ

λόγος τοῦ κυρίου ἠΰξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

θεοῦ

25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἔξ Ἱερουσαλὴμ.
 πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συνπαλαβόντες Ἰωάννην τὸν
 ἐπικληθέντα Μάρκον. *Ἀρ.†*

1 Ὅσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προ-
 φῆται καὶ διδάσκαλοι ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλού-
 2 μενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἑρῳδου
 τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούντων
 δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ
 3 ἅγιον Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ
 ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. τότε νηστεύσαντες καὶ
 προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

4 Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος
 κατήλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον,
 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θε-
 οῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάν-
 6 νην ὑπηρέτην. Διελλθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον

ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰου-

δαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ 7
 Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν
 καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀν- 8
 θίστατο δὲ αὐτοῖς Ἑλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμη-
 νεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέφαι τὸν ἀνθύπατον
 ἀπὸ τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς 9
 πνεύματος ἁγίου ἀτεινίσας εἰς αὐτὸν εἶπεν Ὁ πλήρης παν- 10
 τὸς δόλου καὶ πάσης ραδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ
 πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς τοῦ
 κυρίου τὰς εὔθείας; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ 11
 ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παρα-
 χρήμα δὲ ἔπεισεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων
 ἐζήτει χειραγωγούς. τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός 12
 ἐπίστευσεν ἐκπληττόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον 13
 εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας
 ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Αὐτοὶ δὲ διελ- 14
 θόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν
 Πισιδίαν, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν
 σαββάτων ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου 15
 καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐ-
 τοὺς λέγοντες Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος
 παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ἀναστὰς δὲ Παῦλος 16
 καὶ καταστείσας τῇ χειρὶ εἶπεν Ἄνδρες Ἰσραηλείται καὶ οἱ
 φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου 17
 Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν
 ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος
 ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου, καί, ὡς τεσσαρακον- 18
 ταετὴ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 καθελὼν ἔθνη ἐπτά ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρο- 19
 νόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντή- 20
 κοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ προ-
 φήτου. καὶ κεῖθεν ἡγήσαντο βασιλεῖα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς 21

Κυρίου

παραχρήμά τε

καὶ ὡς...ἐρήμῳ,
 καὶ καθελὼν
 Αρ.

- ὁ θεὸς τὸν Σαουλ υἱὸν Κεῖς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμείν,
 22 ἔτη τεσσεράκοντα· καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν τὸν
 Δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας Εὐφρον
 Δαγεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, [ἄνδρα] κατὰ τὴν καρδίαν μου,
 23 ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ
 τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα
 24 Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάνου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου
 25 αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ὥς δὲ
 ἐπλήρου Ἰωάνης τὸν δρόμον, ἔλεγεν Τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε
 εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ
 26 ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ
 γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν
 27 ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξεδιέτρεξε. οἱ γὰρ κατοι-
 κοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον
 ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν
 28 σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν, καὶ
 μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ᾗτήσαντο Πειλᾶτον
 29 ἀναιρεθῆναι αὐτόν· ὥς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ ᾠκεῖν αὐτοῦ
 γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνη-
 30 μείον. ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ὃς ὥφθη ἐπὶ
 31 ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
 εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες [νῦν] εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν
 32 λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς
 33 πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλή-
 ρωκεν τοῖς τέκνοις ᾗμων ἁναστήσας Ἰησοῦν, ὥς καὶ ἐν τῷ
 ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
 34 σήμερον γεγέννηκά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
 μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν
 35 ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαγεὶδ τὰ πιστά. διότι καὶ
 ἐν ἐτέρῳ λέγει Οὐ δώσεis τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθο-
 36 ράν· Δαγεὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ
 βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ
 37 καὶ εἶδεν διαφθοράν, ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν δια-

εἶναι, οὐκ

ἤτησαν τον

γεγραμμένα περὶ
αὐτοῦ

Αρ.†

Αρ.

φθοράν. Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ 38
τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάν-
των ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωυσέως δικαιωθῆναι ἐν 39
τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλ- 40
θῇ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις

Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαγμάσατε καὶ ἀφα- 41
νίσθητε,

ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὧμων,
ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύετε ἕάν τις ἐκδιηγῆται
ὑμῖν.

42.†

Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον 42
λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. Ἐλθούσης δὲ τῆς 43
συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν
σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες
προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ.

τε | ἔχομένῳ
κυρίου

Τῷ δὲ ἔρχομένῳ σαββάτῳ σχε- 44
δὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ 45
ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες.
παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν 46
Ἑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
Ἐπειδὴ ἂν ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς 47
τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη· οὕτω γὰρ
ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος

ἐπεὶ δὲ

Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν

τοῦ εἰναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ 48
θεοῦ, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν
αἰώνιον· διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς 49
χώρας· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖ- 50
κας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως καὶ
ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ
ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων αὐτῶν. οἱ δὲ ἐκτιναξάμε- 51

κυρίου

νοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον,
 52 ὅι τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

οἱ δὲ

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς
 εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε
 2 πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ
 ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς
 3 τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον
 διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι
 τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα
 4 γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος
 τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ σὺν
 5 τοῖς ἀποστόλοις. ὥς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ
 Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολή-
 6σαι αὐτούς, συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυ-
 7καονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, κακεῖ
 8 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.

Αρ.

Καὶ τις ἀνὴρ ἀδύνατος
 ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς
 9 αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουεν τοῦ Παύ-
 λου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν
 10 τοῦ σωθῆναι εἶπεν μεγάλη φωνῇ Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πό-
 11δας σου ὀρθός· καὶ ἤλατο καὶ περιεπάτει. οἱ τε ὄχλοι
 ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυ-
 καονιστὶ λέγοντες Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
 12βησαν πρὸς ἡμᾶς, ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ
 Παῦλον Ἑρμῆν ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου.
 13 ὁ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως ταύρους
 καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις
 14 ἤθελεν θύειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ
 Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπήδησαν
 15 εἰς τὸν ὄχλον, κρίζοντες καὶ λέγοντες Ἄνδρες, τί ταῦτα
 ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγ-
 γελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν
 ἐπὶ θεὸν ζῶντα ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν

αὐτῶν

καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ὃς ἐν ταῖς 16
 παρωχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ ἁμάρτυρον αὐτὸν ἀφήκεν 17
 ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς
 καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρ-
 δίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς 18
 ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ 19
 Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους
 καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομί-
 ζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν 20
 αὐτὸν ἀναστάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
 ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. εὐαγγελισάμενοί 21
 τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρε-
 ψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ [εἰς] Ἀντιόχειαν,
 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες 22
 ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς
 εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ 23
 αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους προσευξάμενοι μετὰ
 νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκει-
 σαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθαν εἰς τὴν Παμ- 24
 φυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν 25
 εἰς Ἀτταλίαν, κακεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν 26
 ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ
 ἐπλήρωσαν. Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν 27
 ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν
 καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ 28
 χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

εἰς τὴν Πέργην

ΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΚΑΤΕΛΘΟΝΤΕΣ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 1
 ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτμηθῇτε τῷ
 ἔθει τῷ Μωυσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. γενομένης δὲ 2

στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῃ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινες ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποιοῦν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παρεδέχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωυσέως.

Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. Πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι, καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κακεῖνοι. Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμμεῶν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι

Ap

οὐδέν

τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται

Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω

16

καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Δαυὶδ τὴν πεπτω-

κύναν

καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω

καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

ὅπως ἂν ἐκζητήσῃσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώ- 17

πων τὸν κύριον,

καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομα

μου ἐπ' αὐτούς,

λέγει Κύριος ποιῶν ταῦτα ἡμεῖς ἀπ' αἰῶνος. 18

διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέ- 19

φουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι 20

τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ

καὶ τοῦ αἵματος· Μωυσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν 21

τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν

σάββατον ἀναγινωσκόμενος. Τότε ἔδοξε τοῖς 22

ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ

ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν

τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαβ- 23

βᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γρά- 23

ψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι

ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν

ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι 24

τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀσκευάζοντες τὰς

ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διεστείλαμεθα, ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις 25

ὁμοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν

τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, ἀνθρώποις 26

παραδεδοκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν 27

καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπι- 28

τίθестhai ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπ' ἀνάγκης ἀπέχεσθαι

†· γνωστὸν ἀπ' αἰῶνος [ἐστίν] τῷ κυρίῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ.†

Αρ.

ἐκλεξαμένους

29 εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε[†]. Ἐρρωσθε.

† φερόμενοι ἐν τῷ ἀγαθῷ πνεύματι †

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ
31 συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν· ἀνα-
32 γνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ
Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ πα-
33 ρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐπεστήριξαν· ποιήσαντες
δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν
35 πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.[†] Παῦλος δὲ
καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ
εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ
κυρίου.

✱

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος
Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ πό-
λιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
37 ἔχουσιν. Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν
38 Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ ἡξίου, τὸν ἀπο-
στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα
39 αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συνπαραλαμβάνειν τοῦτον. ἐγένετο
δὲ παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων,
τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς
40 Κύπρον. Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν παρα-
41 δοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, διήρχετο
δὲ τὴν Συρίαν καὶ [τὴν] Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλη-
1 σίας. Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς

Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος,
2 υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς πατὴρ δὲ Ἕλληνας, ὃς
ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν·
3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελεθεῖν, καὶ λαβὼν
περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς
τόποις ἐκείνοις, ἥδειςαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἕλληνας ὁ

* ἡ ἔδοξεν δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτούς (ν. αὐτοῦ) [·, μόνος δὲ Ἰούδας ἐπορεύθη]. †

πατήρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, 4
 παρεδίδουσιν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα
 ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύ-
 μοις. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησῖαι ἐστερεοῦντο τῇ 5
 πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυ- 6
 θέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ, ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν 7
 Βιθυνίαν πορευθῆναι καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα
 Ἰησοῦ· παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 8
 καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδὼν 9
 τις ἦν ἑστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων Διαβάς
 εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὥς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, 10
 εὐθέως ἐξητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συνβιβάζοντες
 ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς 11
 Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν Πόλιν, κακείθεν εἰς 12
 Φιλίππους, ἣτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας
 πόλις, κολωνία.

Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει 13
 διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
 ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν
 προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθού-
 σαις γυναιξίν. καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρό- 14
 πωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἣς
 ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις
 ὑπὸ Παύλου. ὥς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρε- 15
 κάλεσεν λέγουσα Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι,
 εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο
 ἡμᾶς.

Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν 16
 προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντή-
 σαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις
 αὐτῆς μαντευομένη· αὕτη κατακολουθοῦσα [τῷ] Παύλῳ 17
 καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα Οὔτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ

θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν
 18 σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονη-
 θεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν Πα-
 ραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς·
 19 καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι
 ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι τὸν
 Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς
 20 ἄρχοντας, καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν
 Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι
 21 ὑπάρχοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν
 22 παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. καὶ συνεπέστη
 ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν
 23 τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, Ἐπὶ πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς
 πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύ-
 24 λακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ὃς παραγγελίαν τοιαύτην
 λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς
 25 πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. Κατὰ δὲ τὸ μεσο-
 νύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνον τὸν θεόν,
 26 ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο
 μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοπηγίου, ἠνεώ-
 χθησαν δὲ [παραχρήμα] αἱ θύραι πάσαι, καὶ πάντων τὰ
 27 δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ
 ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος τὴν
 μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφενγέναι
 28 τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν δὲ Παῦλος μεγάλη φωνῇ λέγων
 Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γὰρ ἔσμεν ἐνθάδε.
 29 αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσ-
 30 ἔπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω
 31 ἔφη Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν
 Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ
 32 ὁ οἶκός σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ ἑαυτοῦ σὺν
 33 πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ

Καὶ ἰδόντες

πολλὰς τε

Αρ.

κυρίου

ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ἀναγα- 34
γών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἡγα-
λιάσατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. Ἡμέρας δὲ γενομέ- 35
νης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες
Ἐπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δε- 36
σμοφύλαξ τοὺς λόγους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλ-
καν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῇτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύ-
εσθε ἐν εἰρήνῃ. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτοὺς Δείραντες 37
ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρ-
χοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλ-
λουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν.
ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα 38
ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ 39
ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων
ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς 40
εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς
ἀδελφούς καὶ ἐξῆλθαν.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν 1
ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.
κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ 2
σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, διανοί- 3
γων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ 4
Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. καί τινες ἐξ αὐτῶν 4
ἐπίεσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ [τῷ] Σίλα,
τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ γυναικῶν τε 5
τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. Ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ 5
προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων αἰδρας τινὰς ποιηροὺς καὶ
ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ
οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· 6
μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς 6
ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην
ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσιν, οὓς ὑποδέ- 7

δεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων
 Καίσαρος πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰη-
 8 σοῦν. ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούον-
 9 τας ταῦτα, καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ
 10 τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ
 εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν
 εἰς Βέροϊαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν
 11 Ἰουδαίων ἀπήρσαν· οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσ-
 σαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προ-
 θυμίας, [τὸ] καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι
 12 ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ
 τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν
 13 οὐκ ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης
 Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου
 ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κακεῖ σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες
 14 τοὺς ὄχλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ
 ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε
 15 ὃ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν
 Παῦλον ἡγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς
 τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὥς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς
 αὐτὸν ἐξήρσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου,
 παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατείδω-
 17 λον οὔσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ
 τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ
 18 πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. τινὲς δὲ καὶ
 τῶν Ἐπικουρίων καὶ Στωικῶν φιλοσόφων συνέβαλλον
 αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος
 λέγειν; οἱ δὲ ἑξῆς δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι·
 19 ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλα-
 βόμενοι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀρειὸν Πάγον ἡγαγον, λέγοντες
 Δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη [ἡ] ὑπὸ σοῦ λαλουμένη
 20 διδαχὴ; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν·

βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι 21
 δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἡν-
 καίρουں ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. σταθεῖς δὲ 22
 Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη Ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ·
 διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον 23
 καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ. ὁ οὖν
 ἀγνοοῦντες εἰσεβείτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ 24
 θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος
 οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς
 κατοικεῖ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεό- 25
 μένος τινος, αὐτὸς διδοῦς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ
 πάντα· ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν 26
 ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους
 καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ζητεῖν τὸν 27
 θεὸν εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροιεν, καί γε οὐ
 μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ἐν αὐτῷ γὰρ 28
 ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς
 ποιητῶν εἰρήκασιν

μᾶς

Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν 29
 χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως
 ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. τοὺς μὲν οὖν χρόνους 30
 τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώ-
 ποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθότι ἔστησεν ἡμέραν 31
 ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκογμένην ἐν δικαιοκρίνῃ
 ἐν αἰδρὶ ᾧ ὥρισει, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας
 αὐτοὺς ἐκ νεκρῶν. ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ 32
 μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου
 καὶ πάλιν. οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν· 33
 τιτὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ 34
 Διονύσιος [ὁ] Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ
 ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κό-
 2 ρινθον. καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντι-
 κὸν τῷ γένει, πρόσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ
 Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον
 3 χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσ-
 ἦλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐ-
 4 τοῖς καὶ ἠργάζοντο, ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ.
 5 διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν
 6 τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας. Ὡς δὲ κατήλθον
 ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνέιχετο
 τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι
 7 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλα-
 σφημούντων ἐκτιναζάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς
 8 Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἔγώ· ἀπὸ
 9 τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. καὶ μεταβὰς ἐκείθεν
 ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομέ-
 10 νου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.
 11 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν
 ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες
 12 ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἐν νυκτὶ
 δι' ὀράματος τῷ Παύλῳ Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ
 13 σιωπήσῃς, διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται
 σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει
 14 ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν
 αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Γαλλίωνος δὲ ἀνθυ-
 15 πάτου ὄντος τῆς Ἀχαίας κατεπέστησαν οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυ-
 μάδον τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες
 ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους
 16 σέβεσθαι τὸν θεόν. μέλλοντος δὲ τῷ Παύλῳ ἀνοίγειν
 τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους Εἰ μὲν
 ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὧς Ἰουδαῖοι, κατὰ
 17 λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ
 λόγον καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὤψεσθε αὐτοί·

ἠργάζετο

ἐνὼ ἀπὸ

ὁμοθυμαδὸν οἱ
Ἰουδαῖοι

κριτῆς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν 16
αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Σωσθέ- 17
νην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος·
καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν. Ὁ δὲ 18

Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀπο-
ταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα
καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλὴν, εἶχεν
γὰρ εὐχὴν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κακείνους κατέ- 19
λιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέ-
ξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα 20
χρόνον μέναι οὐκ ἐπένευσεν, ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν 21
* Ἰαλὶν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος ἀνήχθῃ
ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς 22
καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν,
καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς 23
τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς
μαθητάς.

Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ 24
γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν
Κυρίου ταῖς γραφαῖς. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, 25
καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ
τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. οὗτός 26
τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες
δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ
† ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. Ἰβουλο- 27
μένον δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαίαν προτρεψάμενοι
οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν·
ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν
διὰ τῆς χάριτος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγ- 28
χετο δημοσίᾳ ἐπιδείκνυς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν

* ἨΔεῖ με πάντως τὴν ἐορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα [et iterum]†

† Ἡ δὲ τῇ Ἐφέσῳ ἐπιδημοῦντες τινες Κορίνθιοι καὶ ἀκούσαντες αὐτοῦ παρεκάλουν διελθεῖν σὺν αὐ-
τοῖς εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν· συνκατανεύσαντος δὲ αὐτοῦ οἱ Ἐφέσιοι ἔγραψαν τοῖς ἐν Κορίνθῳ μαθη-
ταῖς ὅπως ἀποδέξωνται τὸν ἄνδρα†

- 1 Ἰησοῦν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι *
 ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν
 2 εἰς Ἐφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς, εἶπέν τε ᾗ πρὸς αὐτούς
 Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν
 3 Ἄλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. Ἐπέν τε Ἐἰς
 τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.
 4 εἶπεν δὲ Παῦλος Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας,
 τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσω-
 5 σιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθη-
 6 σαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς
 τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
 7 ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες
 8 ἄνδρες ὥσει δώδεκα. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συνα-
 γωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ
 9 πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ὥς δέ τινες ἐκκλη-
 ρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ
 πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς,
 10 καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου†. τοῦτο
 δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν
 Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ
 11 Ἕλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς
 12 ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενούν-
 τας ἀποφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίν-
 θια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύ-
 13 ματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. Ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ
 τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς
 ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
 λέγοντες Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει.
 14 ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο
 15 ποιοῦντες. ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐ-

* Ἡθέλοντος δὲ τοῦ Παύλου κατὰ τὴν ἰδίαν βουλὴν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα ὑποστρέφειν εἰς τὴν Ἀσίαν διελθὼν δὲ τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἔρχεται εἰς Ἐφεσον, καὶ εὐρύν τινὰς μαθητάς, εἶπεν ὁ δεκάτης†

τοῖς Τὸν [μὲν] Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίστα-
μαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος 16
ἐπ' αὐτοὺς ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν κατακυριεύσας
ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυ-
ματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου· τοῦτο δὲ 17
ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς
κατοικοῦσιν τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας
αὐτούς, καὶ ἐμεγαλίνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.
πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ 18
ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν· ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ πε- 19
ρίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον
ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ
εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ 20
κυρίου ὁ λόγος ἤϋξανεν καὶ ἴσχυεν.

ΩΣ ΔΕ ΕΠΛΗΡΩΘΗ ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ 21
πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαίαν πορεύεσθαι
εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ
με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν 22
δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς
ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐγένετο δὲ 23
κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ.
Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς 24
[ἀργυροῦς] Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην
ἐργασίαν, οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργά- 25
τας εἶπεν Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον 26
Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος
πέισας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ
οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει 27
ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθειν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγά-

λης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν
 τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη
 28 [ἡ] Ἀσία καὶ [ἡ] οἰκουμένη σέβεται. ἀκούσαντες δὲ καὶ
 γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες Μεγάλη ἡ
 29 Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως,
 ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες
 Γαῖον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνέκδημους Παύλου.
 30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἶων
 31 αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ
 φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑα-
 32 τὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἣν
 γὰρ ἡ ἐκκλησία συνεκχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν
 33 τίνας ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβα-
 σαν Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ
 Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι
 34 τῷ δῆμῳ. ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν φωνὴ ἐγένετο
 μία ἐκ πάντων ὥσεί ἑπὶ ὥρας δύο κραζόντων Μεγάλη ἡ
 35 Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ τὸν ὄχλον ὁ γραμ-
 ματεὺς φησιν Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων
 ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς
 36 μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; ἀναντιρῆτων οὖν
 ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν
 37 καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας
 τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν
 38 ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται
 ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί
 39 εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζη-
 40 τεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ
 κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μη-
 41 δενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι
 λόγον περὶ τῆς σύστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέ-
 λυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμφάμενος

†δραμόντες εἰς τὸ
ἀμφοδον†

ὡς | κράζοντες

Μεγάλη ἡ Ἄρτε-
μις Ἐφεσίων

Αρ.†

ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας ἀσπασάμενος
 ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη 2
 ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
 Ἑλλάδα, ποιήσας τε μῆνας τρεῖς γενομένης ἐπιβουλῆς 3
 αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν
 ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνεί- 4
 πέτο δὲ αὐτῷ ὁ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονι-
 κέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σέκουνδος καὶ Γαῖος Δερβαῖος καὶ
 Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τύχικος καὶ Τρόφιμος· οὗτοι δὲ 5
 «προσελθόντες» ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσα- 6
 μεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθο-
 μεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ
 διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν 7
 σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διε-
 λέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε
 τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ 8
 ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἡμεν συνηγμένοι· καθεζόμενος δέ τις 9
 νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος
 ὕπνῳ βαθεῖ διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλείον, κατε-
 νεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεγού κάτω καὶ
 ἤρθη νεκρός. καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ 10
 συνπεριλαβὼν εἶπεν «Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ
 ἐν αὐτῷ ἐστίν. ἀναβὰς δὲ [καὶ] κλάσας τὸν ἄρτον καὶ 11
 γευσάμενος ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς οὕτως
 ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν 12
 οὐ μετρίως. Ἡμεῖς δὲ «προελθόντες» ἐπὶ τὸ 13
 πλοῖον ἀνῆχθημεν ἐπὶ τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
 λαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ διατεταγμένοι ἦν μέλ-
 λων αὐτὸς πεζεύειν. ὥς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, 14
 ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην, κακεῖθεν ἀπο- 15
 πλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ
 δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἑχομένη ἦλθομεν
 εἰς Μίλητον· κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν 16

ἄχρι τῆς Ἀσίας†

Αφ.

προελθόντες

Παύλου, ἐπὶ πλείον
κατενεχθεὶς

μὴ θορυβεῖσθαι

προσελθόντες

ἐσπέρα | †καὶ μεί-
ναντες ἐν Τρωγυ-
λίᾳ τῇ†

Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατὸν εἶη αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

- 17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμπας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέ-
 18 σατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ὡς δὲ παρεγένοντο
 πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης
 19 ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν
 20 πάντα χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης
 ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβά-
 21 των μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ὡς οὐδὲν ὑπε-
 στειλάμην τῶν συμφερόιτων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ
 22 διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, διαμαρτυρόμενος
 Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ
 23 πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. καὶ νῦν ἰδοὺ δεδε-
 μένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν
 24 αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ
 25 θλίψεις με μένουσιν· ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιῶμαι τὴν
 ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς ἑτελειώσω τὸν δρόμον μου καὶ
 26 τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρ-
 τύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. καὶ νῦν
 27 ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς
 πάντες ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν· διότι
 28 μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι
 ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων, οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ
 29 ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. προσέχετε
 ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 30 θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ἐγὼ
 οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφικίν μου λύκοι βαρεῖς
 31 εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ ἐξ ὑμῶν [αὐτῶν]
 ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀπο-
 σπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ἑαυτῶν· διὸ γρηγορεῖτε, μνημο-

Αρ.

Χριστόν

τελειῶσαι

Αρ.†

6εφ

νεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ
 δακρύων νουθετῶν ἓνα ἕκαστον. καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι 32
 ὑμᾶς τῷ κυρίῳ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ
 οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμέ-
 νοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς 33
 ἐπεθύμησα· αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς 34
 οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. πάντα ὑπέδειξα 35
 ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθε-
 νούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι
 αὐτὸς εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.
 καὶ ταῦτα εἰπὼν θείς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς 36
 προσηύχато. ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ 37
 ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλον
 αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει ὅτι 38
 οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμ-
 πον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

ἡμᾶς, ἀποσπασθέν-
 τες ἀπ' αὐτῶν

+καὶ Μύρα+

ἡμᾶς ἐξαρτίσαι

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐ- 1
 τῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς
 τὴν Ῥόδον, κακείθεν εἰς Πάταρα· καὶ εὐρόντες πλοῖον 2
 διαπερῶν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες 3
 δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν
 εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον
 ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθη- 4
 τὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ
 ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα.
 ὅτε δὲ ἐγένετο ἑξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες 5
 ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ
 τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ
 τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, 6
 καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς
 τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ 7
 Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι
 τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ 8

ἐπαύριον ἐξελθόντες ἦλθαμεν εἰς Καισαρίαν, καὶ εἰσελ-
θόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ
9 τῶν ἐπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες
10 τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. Ἐπιμενόντων δὲ ἡμέ-
ρας πλείους κατῆλθén τίς ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης
11 ὀνόματι Ἀγαβος, καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην
τοῦ Παύλου δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν
Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ
ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
12 παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἔθνων. ὥς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα,
παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν
13 αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ. τότε ἀπεκρίθη [ὁ] Παῦλος Τί
ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ
γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ
14 ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. μὴ
πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· Τοῦ κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνο-
16 μεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ
Καισαρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντές παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί
17 τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς
18 Ἱεροσόλυμα ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ
ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες
19 τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς
ἐξηγείτο καθ' ἑν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
20 διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν
θεόν, εἰπὴν τε αὐτῷ Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες
εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες
21 ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ
ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωυσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη
πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
22 μὴδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. τί οὖν ἐστίν; πάντως ἀκού-

Αρ.

23
 εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἡμεῖς ἑαυτῶν.
 24
 τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον
 ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρήσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσονται
 πάντες ὅτι ὦν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδὲν ἔστιν, ἀλλὰ
 στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσωσιν τὸν νόμον. περὶ δὲ τῶν
 25
 πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἡμεῖς ἀπεστείλαμεν κρίναντες φυ-
 λάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν
 καὶ πορνείαν. τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ
 26
 ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆγει εἰς τὸ ἱερόν,
 διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ
 ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ εἰς ἐκάστον αὐτῶν ἢ προσφορά.
 Ὡς δὲ ἐμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ
 27
 τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον
 πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, κρά-
 28
 ζοντες ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ
 ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου
 τούτου πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλλήνας
 εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον
 29
 τούτον. ἦσαν γὰρ προεωρακοίτες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον
 ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγα-
 30
 γεν ὁ Παῦλος. ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συν-
 δρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον
 αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.
 31
 Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ
 τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συνχύνεται Ἱερουσαλήμ, ὥς ἐξαυτῆς
 32
 ἡ παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν
 ἐπ' αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώ-
 33
 τας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγίσας ὁ
 χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει
 34
 δυσί, καὶ ἐπνυθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς· ἄλλοι
 δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ
 γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι

ἐπεστείλαμεν

λαβὼν

35 αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀνα-
 36 βαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν
 37 κράζοντες Αἴρε αὐτόν. Μέλλων τε εἰσάγε-

σθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ
 Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη Ἑλληνιστὶ
 38 γινώσκεις; οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν
 ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς
 39 τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος
 Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας,

οὐκ ἀσήμερον πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι
 40 λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος
 ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ,
 πολλῆς δὲ ^{γενομένης} σιγῆς προσεφώνησεν τῇ Ἑβραϊδὶ

γενομένης σιγῆς

1 διαλέκτῳ λέγων Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ
 2 μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.— ἀκούσαντες δὲ ὅτι
 τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μᾶλλον παρέσχον
 3 ἡσύχίαν. καὶ φησιν— Ἐγὼ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημέ-
 νος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθράμμενος δὲ ἐν τῇ πόλει

ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ
 ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ
 4 καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστὲ σήμερον, ὅς ταύτην τὴν ὁδὸν
 ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδὼν εἰς φυλακὰς
 5 ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι
 καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμε-

νος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην ἄζων
 καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμω-
 6 ρηθῶσιν. Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ
 Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περι-
 7 στράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ

ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι Σαούλ Σαούλ, τί με διώκεις;
 8 ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἐμέ Ἐγὼ
 9 εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ

οὐδὲν ἑβλεπον

ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ
 λαλοῦντός μοι. εἶπον δέ τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος 10
 εἶπεν πρὸς με Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κακεῖ σοι
 λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. ὥς δὲ 11
 ἔβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγω-
 γούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν.
 Ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβῆς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμε- 12
 νος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς 13
 ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον·
 καγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν Ὁ 14
 θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα
 αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στό-
 ματος αὐτοῦ, ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους 15
 ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς 16
 βάπτισαι καὶ ἀπόλousαι τὰς ἁμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ μοι ὑποστρέφαντι εἰς Ἱερου- 17
 σαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν
 ἐκστάσει καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι Σπεῦσον καὶ ἔξελθε 18
 ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονται σου μαρ-
 τυρίαν περὶ ἐμοῦ. καγὼ εἶπον Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται 19
 ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς
 τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· καὶ ὅτε ἐξεχύννεται τὸ αἷμα Στε- 20
 φάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ
 συνενδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων
 αὐτόν. καὶ εἶπεν πρὸς με Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη 21
 μακρὰν ἔξαποστελῶ σε. Ἦκουον δὲ αὐτοῦ 22
 ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέ-
 γοντες Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν
 αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ριπτούντων τὰ 23
 ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα ἐκέλευσεν 24
 ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας
 μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτὸν ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως
 ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὥς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμάσιν 25

ἀποστελῶ

εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;
 26 ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος
 27 Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ
 28 Λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη Ναί. ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλιάρχος Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἔκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.
 29 εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ
 1 καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. ἀτενίσας δὲ Ἰ
 Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ
 συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς
 2 ἡμέρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶ-
 3 σιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς
 αὐτόν εἶπεν Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχες κεκονιαμέναι
 καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν
 4 κελεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν Τὸν ἀρχι-
 5 ερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ Παῦλος Οὐκ ᾔδειν, ἀδελ-
 φοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀρχοντα
 6 τοῦ λαοῦ σοὶ οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι
 τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων
 ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός
 εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν
 7 ἴ κρίνομαι. τοῦτο δὲ αὐτοῦ Ἰαλοῦντος Ἰγένετο ἰστάσις
 τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος.
 8 Σαδδουκαῖοι ἰ γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον
 μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφό-
 9 τερα. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινες

τῷ συνεδρίῳ ὁ
 Παῦλος

ἐγὼ ἰ εἰπόντος ἰ
 ἐπέπεσεν

μὲν

τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος—. Πολλῆς δὲ 10 γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν ^Τ εἰς τὴν παρεμβολήν.

Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος 11 εἶπεν Θάρσει, ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

νομένης ^Γ δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι 12 ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους 13

τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέ- 14 ροις εἶπαν Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδεὶς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον.

νῦν οὖν 15 ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει 16 αὐτὸν ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς 17 τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν παραγινόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ.

προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατονταρχῶν 18 εἶφεν Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν 19 ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησιν Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν ᾿νεανίαν· ἄγα- 20 γεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.

ἐπιλαβόμενος δὲ 21 τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο Τί ἐστίν ὁ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; εἶπεν δὲ 22 ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ· σὺ οὖν μὴ πεισθῆς 23

τε

τε

Αρ.

νεανίσκον

αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους
 τεσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν
 μήτε πίνειν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἑτοιμοί
 22 προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χιλιάρ-
 χος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι
 23 ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. Καὶ προσκαλεσάμενός
 τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν Ἑτοιμάσατε στρατιώ-
 τας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς
 ἐβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας *Αρ.*
 24 τῆς νυκτός, κτήνη τε παραστήσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν
 25 Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, γράψας *Αρ.*
 26 ἐπιστολὴν ἔχουσιν τὸν τύπον τοῦτον Κλαύδιος Λυσίας
 27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον
 συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναίρεῖσθαι
 ὑπ' αὐτῶν ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξεilaμην, μαθὼν
 28 ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν
 δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ [κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν].
 29 ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν,
 30 μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα. μηνυ- *Αρ.*
 θείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξαυτῆς
 ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν
 31 πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται
 κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον
 32 ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ ἐπαύριον
 ἑάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς
 33 τὴν παρεμβολήν· οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισαρίαν
 καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ
 34 τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας
 35 ἐπαρχείας ἐστὶν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας Διακού-
 σομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται·
 κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ [τοῦ] Ἡρώδου φυλάσσεσθαι
 αὐτόν.

1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας

Αρ.

μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός,
 οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. κλη- 2
 θέντος δὲ [αὐτοῦ] ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέ-
 γων Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων
 γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας πάντῃ τε 3
 καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης
 εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐνκόπτω, παρακαλῶ 4
 ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. εὐρόντες γὰρ 5
 τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσι τοῖς
 Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς
 τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέειρασεν βεβη- 6
 λῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνα- 8
 κρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνώναι ὃν ἡμεῖς κατηγοροῦ-
 μεν αὐτοῦ. συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες 9
 ταῦτα οὕτως ἔχειν. Ἀπεκρίθη τέ ὁ Παῦλος νέυσαντος αὐτῷ 10
 τοῦ ἡγεμόνος λέγειν Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ
 ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολο-
 γοῦμαι, δυναμένου σου ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι 11
 ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερου-
 σαλήμ, καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγό- 12
 μενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παραστήσαι δύνανταί σοι περὶ 13
 ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι 14
 κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πα-
 τρώϊ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς
 ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν 15
 καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι
 δικαίων τε καὶ ἀδίκων· ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσ- 16
 κοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους
 διὰ παντός. δι' ἐτῶν δὲ πλείονων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς 17
 τὸ ἔθνος μου παρέγενόμην καὶ προσφοράς, ἐν αἷς εὐρόν με 18
 ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου,
 τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι 19

20 καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ, — ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπά-
 21 τωσαν τί εὗρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου ἢ
 περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστὼς ὅτι
 Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν.
 22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ
 περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος κατα-
 23 βῇ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς· διαταξάμενος τῷ ἑκατον-
 τάρχη τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κω-
 24 λύνειν τῶν ιδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ δὲ
 ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ
 ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ
 25 ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. δια-
 λεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ
 κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπε-
 κρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακα-
 26 λέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται [αὐτῷ]
 ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος
 27 ὤμιλει αὐτῷ. Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν
 διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέ-
 σθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Αρ.

1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἑπαρχείᾳ· μετὰ τρεῖς ἡμέρας
 2 ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας, ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου,
 3 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως
 μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες
 4 ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη
 τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισαρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν
 5 ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ
 συνκαταβάντες εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον κατηγορεῖ-
 6 τωσαν αὐτοῦ. Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας
 οὐ πλείους ὀκτῶ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ
 ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον

ἐπαρχείῳ

ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ 7
 ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ
 βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι,
 τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν 8
 Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον.
 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι ἀπο- 9
 κριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς
 ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος 10
 Ἔστως ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι.
 Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκηκα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραι- 11
 τοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἔστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν
 μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικα-
 λουμαι. τότε ὁ Φῆστος συναλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου 12
 ἀπεκρίθη Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

Αρ.†

Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς 13
 καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν ἄσπασάμενοι τὸν
 Φῆστον. ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος 14
 τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων Ἀνὴρ
 τίς ἐστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οὗ 15
 γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ
 καταδίκην· πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥω- 16
 μαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορού-
 μενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον ἔτε- 17
 ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν
 ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας
 ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· περὶ οὗ 18
 σταθέντες οἱ κατήγόροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ
 ὑπενόουν ἡ πονηρῶν, ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισι- 19
 δαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκό-
 τος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν 20
 περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς

δὲ

πονηρὰν

- 21 Ἱεροσόλυμα καὶ κεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. τοῦ δὲ Παύλου
 ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ
 διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐ-
 22 τὸν πρὸς Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον Ἐβου-
 λόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὐρίον, φησίν,
 23 ἀκούσῃ αὐτοῦ. Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ
 Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ
 εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε χιλιάρχοις καὶ
 ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ
 24 Φῆστον ἤχθη ὁ Παῦλος. καὶ φησιν ὁ Φῆστος Ἀγρίππα
 βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συνπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε
 τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἑνέτυχέν μοι
 ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν
 25 μηκέτι. ἐγὼ δὲ κατελαβόμεν μὴδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου
 πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν
 26 ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ
 οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ
 σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης
 27 σχῶ τί γράψω· ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον
 1 μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι. Ἀγρίππας δὲ πρὸς
 τὸν Παῦλον ἔφη Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν.
 2 τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο. Περὶ πάν-
 των ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
 ἡγῆμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολο-
 3 γεῖσθαι, μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ
 Ἰουδαίους ἐθνῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως
 4 ἀκοῦσαί μου. Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου ἐκ νεότητος τὴν
 ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν τε Ἱεροσολύμοις
 5 ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν
 θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς
 6 ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι
 τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ
 7 τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν

ἐνέτυχόν

περὶ

καταντήσεν

πολλούς

ἐν ἑκτενεΐᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει ἡ καταν-
 τῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασι-
 λεῦ· τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς 8
 ἐγείρει; Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα 9
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ὃ καὶ 10
 ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ
 ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν
 λαβὼν, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, καὶ 11
 κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς
 ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς
 ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἕξω πόλεις. Ἐν οἷς πορευόμενος 12
 εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν
 ἀρχιερέων ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, 13
 οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με
 φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· πάντων τε καταπε- 14
 σόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς με
 τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
 σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα Τίς εἶ, 15
 κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·
 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθῃ ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο 16
 γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα
 ὦν τε εἰδὲς με ὦν τε ὀφθήσομαί σοι, ἐξαιρουμένός σε 17
 ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὗς ἐγὼ ἀποστέλλω
 σε ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκο- 18
 τοῦ εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν,
 τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς
 ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, 19
 οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν 20
 Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε τὴν χώ-
 ραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν
 καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
 πράσσοντας. Ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν 21
 τῷ ἱερῷ ἐπειρώωντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχὼν 22

τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρό-
 23 μενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προ-
 φῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωυσῆς, εἰ παθη-
 24 τὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει
 καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ταῦ-
 25 τα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φη-
 σὶν Μαΐνη, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν
 περιτρέπει. ὁ δὲ Παῦλος Οὐ μαίνομαι, φησὶν, κράτιστε
 26 Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγ-
 γομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν[†]
 παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ ἑαυτὸν τούτων οὐ
 27 πείθομαι οὐθέν, οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.
 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι
 28 πιστεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον Ἐν ὀλίγῳ
 29 ἔμε πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος Εὐξαίμην
 ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ
 ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι
 30 τοιούτους ὁποῖος καὶ ἐγώ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τού-
 31 των. Ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἡ
 τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαν-
 32 τες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου
 ἡ δεσμῶν ἄξιον πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας
 δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη Ἀπολεύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

καὶ
αὐτόν τι

Ap.†

ἀξίόν τι

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν,
 παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινες ἐτέροους δεσμώτας
 2 ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ἐπιβάν-
 τες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυνηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ
 τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
 3 Μακεδόνης Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς
 Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος
 ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν.

κακέϊθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ 4
τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν 5
Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες [†] κατήλθαμεν εἰς
Μύρρα τῆς Λυκίας. Κακέϊ εὐρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον 6
Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς
αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις 7
γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέ-
μου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε 8
παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον
Καλοὺς Διμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασέα. Ἰκα- 9
νοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς
τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθῆναι,
παρήγει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς Ἀνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ 10
ὑβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ
τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι
τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ 11
ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέιθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις.
ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν 12
οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύ-
ναιτο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα
τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χώρον. Ὑπο- 13
πνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέнай
ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. μετ' οὐ πολὺ 14
δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος
Εὐρακύλων· συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμέ- 15
νου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. νησίον 16
δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ἣν ἄραντες βοηθείαις 17
ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν
Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο.
σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, 18
καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν. 19
μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας 20

† δι' ἡμερῶν δεκά-
πεντε †

Αρ.

ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιη-
 21 ρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. Πολλῆς τε ἀσιτίας
 ὑπαρχούσης τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν
 "Ἐδεῖ μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι
 ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν
 22 ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ
 23 ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου· παρέσθη
 γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμί, ᾧ καὶ λατρεύω,
 24 ἄγγελος λέγων Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παρα-
 στήναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέον-
 25 τας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ
 26 ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. εἰς νῆσον
 27 δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. Ὡς δὲ τεσσαρεσκαί-
 δεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ
 μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται ἵνα ἀυτοῖς
 28 χώραν. καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιᾶς εἴκοσι, βραχὺ δὲ
 διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὖρον ὀργυιᾶς δεκα-
 29 πέντε· φοβούμενοί τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέ-
 σωμεν ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἤρχοντο
 30 ἡμέραν γενέσθαι. Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ
 τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν
 προφάσει ὡς ἐκ πύργου ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν,
 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις
 "Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ
 32 δύνασθε. τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς
 33 σκάφης καὶ εἶασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. Ἀχρι δὲ οὗ ἡμέρα
 ἡμελλεν γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλα-
 βεῖν τροφῆς λέγων Τεσσαρεσκαίδεκάτῃν σήμερον ἡμέραν
 προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι·
 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς
 τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ
 35 ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολείται. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν
 ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας

προσαχεῖν

Αρ. ἤρξατο ἔσθιειν. εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ ³⁶
 προσελάβοντο τροφῆς. ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ ³⁷
διακόσται πλοίῳ ὥς ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκού- ³⁸
 φιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σίτον εἰς τὴν θάλασσαν.
 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον ³⁹
 δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ
ἐξῶται δύναιτο ἐκσῶσαι τὸ πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόν- ⁴⁰
 τες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν
 πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεοῦσῃ κατεῖ-
 χον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθά- ⁴¹
 λασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα
 ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας.
 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ⁴²
 ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ· ὁ δὲ ἑκατον- ⁴³
 τάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς
 τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν
 ἀπορίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, καὶ τοὺς λοι- ⁴⁴
 πούς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ
 πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελιτήνη ἡ ¹
 νῆσος καλεῖται. οἱ τέ βόρβαροι παρείχαν οὐ τὴν τυχοῦ- ²
 σαν φιланθρωπίαν ἡμῖν, ἄψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο
 πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψύχος.
 συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ³
 ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα
 καθήψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὥς δὲ εἶδαν οἱ βάρβαροι κρεμά- ⁴
 μεινον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον
 Πάντως φοιεὺς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ
 τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ὁ μὲν οὖν ἀποτινά- ⁵
 ξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ προσε- ⁶
 δόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω
 νεκρόν. ἐπὶ πολλὴν δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων
 μὴδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον

7 αὐτὸν εἶναι θεόν.

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνῳ ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας τρεῖς^{τρεῖς ἡμέρας} φιλοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου [καὶ] οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρινῷ, παρασήμῳ Διοσκούροις.
12 καὶ καταχθόντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας
13 τρεῖς, ὅθεν περιελόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἦλθο-
14 μεν εἰς Ποτιόλους, οὗ εὐρόντες ἀδελφούς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώ-
15 μην ἦλθαμεν. κακεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ
16 ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσῆλθαμεν εἰς Ῥώμην, ἔπετράπη τῷ Παύλῳ^{*} μένειν καθ' ἑαυτὸν ὁ σύν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συνκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων,
18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδε-
19 μίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὥς

* Ἡ δὲ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῳ, τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη†

τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην οὖν τὴν 20
αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι, εἵνεκεν
γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι.
οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν Ἑμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ 21
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν
ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν.
ἀξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ 22
τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστίν ὅτι πανταχοῦ
ἀντιλέγεται. Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθαν 23
πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυ-
ρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ
Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωυσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ
πρωῖ ἕως ἑσπέρας. Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις 24
οἱ δὲ ἠπίστουν, ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους 25
ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν ὅτι Καλῶς
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου
πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγων

26

Πορεύθητι πρὸς τὸν λαόν τοῦτον καὶ εἰπὸν

Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,

καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·

ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,

27

καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,

καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμмыσαν·

μὴ ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς

καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσῳσιν

καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν·

καὶ ἰάσῃμαι αὐτούς.

γνωστὸν οὖν ὑμῖν ἔστω ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τοῦτο 28
τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

Αρ.

Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπε- 30
δέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων 31
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ

ΙΑΚΩΒΟΥ

ΠΕΤΡΟΥ Α

ΠΕΤΡΟΥ Β

ΙΩΑΝΟΥ Α

ΙΩΑΝΟΥ Β

ΙΩΑΝΟΥ Γ

ΙΟΥΔΑ

ΙΑΚΩΒΟΥ

1 **ΙΑΚΩΒΟΣ** θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος
ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς
3 περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν
4 τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον
τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ
5 λειπόμενοι.

Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας,
αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὄνει-
6 δίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ· αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν
διακρινόμενος, ὃ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσ-
7 σης ἀνεμιζόμενῳ καὶ ῥιπιζόμενῳ· μὴ γὰρ οἴεσθω ὁ ἄν-
8θρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου· ἀνὴρ
9 δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καν-
10 χάσθω δὲ [ὁ] ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὃ δὲ
πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου πα-
11 ρελεύεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξή-
ρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ
εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλού-
12 σιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

Μα-
κάριος ἄνθρωπος ὅς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γεινόμε-
νος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο τοῖς
13 ἀγαπῶσιν αὐτόν. μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ

κυρίου,

θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς 14
 ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἡ ἐπι- 15
 θυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτε-
 λεσθεῖσα ἀποκνεῖ θάνατον. Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου 16
 ἀγαπητοί. πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον 17
 ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων,
 παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. βου- 18
 ληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
 ἀπαρχὴν τινα τῶν ἑαυτοῦ κτισμάτων.

ἑαυτοῦ

Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος 19
 ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς
 εἰς ὀργήν, ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργά- 20
 ζεται. διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περιστείαν 21
 κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνά-
 μενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου 22
 καὶ μὴ ἀκροαταὶ μόνον παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ὅτι εἴ 23
 τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ὅμοιος
 ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν
 ἐσόπτρῳ, κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ 24
 εὐθὺς ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον 25
 τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς
 ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητής ἐργου, οὗτος μακά-
 ριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς 26
 εἶναι μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν ἑαυτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν
 αὐτοῦ καρδίαν ἑαυτοῦ, τούτου μάταιος ἢ θρησκεῖα. θρησκεῖα 27
 καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν,
 ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν,
 ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

αὐτοῦ

αὐτοῦ

Χριστοῦ,

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν 1
 πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης; ἐὰν 2
 γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος

ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ
 3 ἐσθῇτι, ἐπιβλέψῃτε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα
 τὴν λαμπράν καὶ εἶπητε Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ
 πτωχῷ εἶπητε Σὺ στῇθι ἢ κάθου ἐκεῖ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν
 4 μου, ὅτι οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλο-
 5 γισμῶν πονηρῶν; Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.
 οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους
 ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο
 6 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν.
 οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλ-
 7 κουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ
 8 καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; εἰ μέντοι νόμον
 τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν Ἀγαπήσεις τὸν
 9 πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· εἰ δὲ προσω-
 πολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ
 10 νόμου ὡς παραβάται. Ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρή-
 11 σῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ γὰρ
 εἰπὼν Μὴ μοιχεύῃς εἶπεν καὶ Μὴ φονεύῃς· εἰ δὲ
 οὐ μοιχεύεις φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου.
 12 οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας
 13 μέλλοντες κρίνεσθαι. ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιή-
 14 σαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. Τί
 ὄφελος, ἀδελφοί μου, εἰς τὴν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα
 15 δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; εἰς
 ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς
 16 ἐφημέρου τροφῆς, εἶπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν Ὑπάγετε
 ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ
 17 αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί ὄφελος; οὕτως καὶ
 ἡ πίστις, εἰς τὴν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν.
 18 ἀλλ' ἐρεῖ τις Σὺ πίστιν ἔχεις καὶ γὰρ ἔργα ἔχω. δεῖξον
 μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὰρ σοὶ δείξω ἐκ
 19 τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἰς θεὸς
 ἐστίν; καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ

ἐκεῖ ἢ κάθου

διεκρίθητε . . . .
 . . . . . πονηρῶν.

ἔχεις;

ὁ θεὸς ἐστίν

φρίσσουσιν. θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ 20
πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ ὁ πατήρ 21
ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν
γίον αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θύσιαστήριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις 22
συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις
ἐτελειώθη, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα Ἐπί- 23
στεύσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ὁράτε ὅτι ἐξ ἔρ- 24
γων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον.
ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, 25
ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα;
ὥσπερ ὁ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως 26
καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες 1
ὅτι μείζον κρίμα λημψόμεθα· πολλὰ γὰρ πταίμεν ἅπαν- 2
τες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς
χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα· εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς 3
χαλινούς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι
αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· ἰδοὺ 4
καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν
ἐλαννόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ
ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα 5
μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ· ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ
ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὃ κόσμος τῆς 6
ἀδικίας ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ
σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς
γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γέννησης· πᾶσα γὰρ 7
φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων
δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· τὴν 8
δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων· ἀκατάστα-
τον κακόν, μεστή ἰοῦ θανατηφόρου· ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν 9
τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς
ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ 10

αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή,
 11 ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς
 12 αὐτῆς ὁπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; μὴ δύναται,
 ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε
 13 ἄλυκόν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ. Τίς σοφὸς καὶ ἐπι-
 στήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ
 14 ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε
 καὶ ἐριθίαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύ-
 15 δεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνω-
 θεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης.
 16 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν
 17 φαῦλον πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή
 ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστή ἐλέους
 18 καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος· καρπὸς δὲ
 δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν,
 ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν
 2 ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· ὀφονεύετε· καὶ ζηλοῦτε, φονεύετε.
 καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε
 3 διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε,
 διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανή-
 4 σγητε. μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου
 ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι
 5 τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ἡ δοκεῖτε ὅτι
 κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα
 6 ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ
 λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς
 7 δὲ δίδωσιν χάριν. Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ
 8 τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζεται ἀφ' ὑμῶν· ἐγγίσατε τῷ θεῷ,
 καὶ ἐγγίσει ὑμῖν. καθарίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ
 9 ἀγνίστατε καρδίας, δίψυχοι. ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθη-
 σατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω
 10 καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν· ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου,

λέγει; πρὸς.....
 .....ἡμῖν; μείζονα
 π. λέγει; πρὸς....
 ...ἡμῖν, μείζονα

μεταστραφήτω

καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, 11
 ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον
 κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητῆς νόμου ἀλλὰ κριτῆς. εἰς ἔστιν νο- 12
 μοθέτης καὶ κριτῆς, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ
 δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα 13
 εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ
 ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν· οἷτινες οὐκ ἐπίστασθε 14
 ἥτις αὔριον ποία ἡ ζωὴ ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ ἐστε πρὸς ὀλίγον
 φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς 15
 Ἐὰν ὁ κύριος θέλῃ, καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ
 ἐκείνο. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα 16
 καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. εἰδότε οὖν καλὸν ποιεῖν 17
 καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῶ ἐστίν. Ἄγε 1
 νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις· ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέση- 2
 πεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ὁ χρυσὸς 3
 ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύ-
 ριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ 4
 ἐθυσάγρισατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν
 ἔργων τῶν ἀμνησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος
 ἀφ' ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ
 ὦτα Κυρίου Σαβλῶθ εἰσελήλυθαν· ἐτρυνθήσατε ἐπὶ τῆς 5
 γῆς καὶ ἐσπαταλίσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν
 ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. 6
 οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφεαί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ
 κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς
 γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῶ ἕως λάβῃ προῖμον καὶ ὕψιμον.

* τὰ τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς ἐστε ἡ

8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν,
 9 ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. μὴ στεναίετε,
 ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθήτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς
 10 πρὸ τῶν θυρῶν ἑστηκεν. ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς
 κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἱ
 11 ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου. ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς
 ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος
 Κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺς πλῆγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ
 12 οἰκτίρων. Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ
 ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον
 τινα ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τό Ναί ναὶ καὶ τό Οὐ οὐ,
 13 ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τις ἐν
 14 ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ἀσθενεῖ τις
 ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλη-
 σίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες ἐλαίῳ ἐν
 15 τῷ ὀνόματι [τοῦ κυρίου]· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει
 τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· καὶ ἁμαρτίας
 16 ἢ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλή-
 λους τὰς ἁμαρτίας καὶ ἱκανεύχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως
 17 ἰαθῇτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. Ἦλείας
 ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο
 τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς
 18 τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς
 ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.
 19 Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀλη-
 20 θείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ἁγιάσκει· ὅτι ὁ ἐπι-
 στρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν
 αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

Κύριος

εὐχέσθε

ἔδωκεν ὑετον

ἁγιάσκει

ἐκ θανάτου αὐτοῦ

ΠΕΤΡΟΥ Α

ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρε-
 πιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας,
 Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν
 ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος
 Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς
 ἐλπίδα· ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,
 εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
 τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ
 φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκα-
 λυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον
 ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ
 δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσοῦ τοῦ
 ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὗρεθῇ εἰς ἔπαινον
 καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὃν
 οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύοντες
 δὲ ἀγαλλιᾶτε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, κομι-
 ζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως σωτηρίαν ψυχῶν. Περὶ
 ἧς σωτηρίας ἐξέζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ
 τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητευσάντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα
 ἢ ποῖον καιρὸν ἔδῃλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προ-
 μαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ
 ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ
 διηκόνουν αὐτά, ἀλλ' ὑμῶν ἀγγελίᾳ ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγε-

Αρ.†

ἐδηλοῦτο

αὐτὰ ἃ

λισαμένων ὑμᾶς πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ,
εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

- 13 Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν,
νῆφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν
14 ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὥς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ
συνσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπι-
15 θυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ
16 ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται
17 [ὅτι] Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος. καὶ εἰ πατέρα ἐπι-
καλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκά-
στου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀνα-
18 στράφητε· εἰδότες ὅτι οὗ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,
ἐλγτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαρα-
19 δότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου
20 Χριστοῦ, προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου,
21 φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς τοὺς
δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα
22 εἶναι εἰς θεόν. Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν

- τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ἐκ
23 καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννημένοι
οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου
24 ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος· διότι

πάντα σὰρξ ὡς χόρτος,

καὶ πάντα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου·

ἐξηράνθη ὁ χόρτος,

καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·

- 25 τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

- 1 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς. Ἄ-
ποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπό-
2 κρισιν¹ καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιὰς, ὡς ἀρτιγέν-
νητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν
3 αὐτῷ αὐξηθῇτε εἰς σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς

ὁ κύριος. πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀν- 4
θρώπων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν
ἐντιμον καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος 5
πνευματικὸς εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς
θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· διότι 6
περιέχει ἐν γραφῇ

Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἐκλεκτὸν ἀκρογωνι-
αῖον ἐντιμον,

καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασχῇ.
ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ λίθος 7
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη
εἰς κεφαλὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ 8
πέτρα σκανδάλογ· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦν-
τες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, Βασι- 9
λειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν,
ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς
καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· οἳ ποτε οὐ λαὸς 10
νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροῖκος καὶ παρεπιδή- 11
μογς ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρα-
τεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς 12
ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς
κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δοξάσωσι
τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· 13
εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ 14
πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθο-
ποιῶν· (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποι- 15
οῦντας φιμοῖν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν)
ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας 16
τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι. πάντας τιμῆσατε, 17
τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν Βασιλέα

18 τιμᾶτε. Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ
 φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν
 19 ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ χάρις εἶ διὰ συνειδήσιν
 20 θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· ποῖον γὰρ κλέος
 εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγα-
 21θοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ
 21 θεῷ. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν
 ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολου-
 22θῇσιν τοῖς ἰχνέσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν
 23 οὐδὲ εἰρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ὃς λοιδο-
 ρούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδί-
 24δον δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀγτός
 ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς
 ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ
 25 μῶλωπι ἰάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι,
 ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν
 1 ψυχῶν ὑμῶν. Ὅμοίως γυναῖκες ὑποτασσόμεναι
 τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα ἢ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ
 2 τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἅνεν λόγου κερδηθῇσονται
 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφήν ὑμῶν.
 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἕξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως
 4 χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς
 καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ ἡσυχίου καὶ πραέως
 5 πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. οὕτως γὰρ
 ποτε καὶ αἱ ἁγίαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμουν
 6 ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ὥς Σάρρα
 ἱπῆκουεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἧς ἐγενή-
 7θητε τέκνα ἁγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν
 πτόησιν. Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ
 γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες
 τιμὴν, ὡς καὶ ἡ συνκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ
 8 ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. Τὸ δὲ τέ-
 λος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὖσπλαγ-

ἡμῶν

καὶ

πραέως καὶ ἡσυ-
χίου

(ὡς.....καλοῦσα,
ἧς.....τέκνα,)

συνκληρονόμοις
ταῖς προσευχαῖς

χνοι, ταπεινόφρονες, μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ 9
ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας τοῦναντίον δὲ εὐλογοῦντες,
ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷ 10

καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς

παγσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ

καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,

ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, 11

ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν.

ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους 12

καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,

πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ 13

γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. 14

τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε,

κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 15

ἔτοιμοι αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον

περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ πραύτητος καὶ φόβου,

συνειδήσιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε κατα- 16

σχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ

ἀναστροφῇν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ 17

θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιῶντας. ὅτι καὶ Χρι- 18

ἐπαθεν στὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ᾧ ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων,

ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ

ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνευ- 19

μασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέ- 20

χετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευα-

ζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί,

διεσώθησαν δι' ὕδατος. ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει 21

βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως

ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ,

ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐραίων ὑποταγέντων 22

αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων. Χρι- 1

ἁμαρτίας

στοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν
 2 ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπανται ἁμαρτίαις, εἰς
 τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν
 3 ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρε-
 ληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι,
 πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις,
 4 κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις. ἐν ᾧ ξενί-
 ζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας
 5 ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ
 6 ἐτοίμως κρίνοντι ζῶντας καὶ νεκρούς· εἰς τοῦτο γὰρ καὶ
 νεκροῖς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους
 σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ
 8 νήψατε εἰς προσευχάς· πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην
 ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλήθος ἁμαρτιῶν·
 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς
 10 ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
 11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια
 θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα
 ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν
 ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς
 πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος,
 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαί-
 ρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῇτε
 14 ἀγαλλιώμενοι. εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακά-
 ριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς
 15 ἀναπαύεται. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ
 16 κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς
 Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ
 17 ὀνόματι τούτῳ. ὅτι [ὁ] καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα
 ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ

Ἀρ.

Ἀρ.

τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ· καὶ εἰ ὁ 18
 δ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ [ΔΕ] ἄσεβης καὶ ἁμαρτωλὸς
 ποῦ φανεῖται; ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα 19
 αὐτῶν τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἔν
 ἁγαθοποιίᾳ.

Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτε- 1
 ρος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς
 μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, ποιμάνετε 2
 Ἀρ. τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκου-
 Ἀρ. σίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, μηδ' ὥς κατακυ- 3
 ριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου·
 καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράν- 4
 τινον τῆς δόξης στέφανον. Ὅμοιως, νεώτεροι, ὑποτάγητε 5
 πρεσβυτέροις. Πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην
 ἐγκομβώσασθε, ὅτι [ὁ] θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται
 ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα 6
 ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρί- 7
 ψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, 8
 γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυό-
 τινὰ μενος περιπατεῖ ζητῶν ἑ καταπιεῖν· ὃ ἀντίστητε στερεοὶ 9
 τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ
 ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, 10
 τῷ ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Ἁριστῷ,
 ὁλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει.
 αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. 11

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογιζομαι, 12
 δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην
 εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς ἣν στήτε. Ἀσπάζεται 13
 ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς
 μου. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. 14

Εἰρήνῃ ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

- ¹ ἸΣΙΜΩΝ ΠΕΤΡΟΣ δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ
² τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ πληθυνθείῃ ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ
³ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ὥς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης
 διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ^{ιδίᾳ δόξῃ καὶ ορε-}
⁴ ἀρετῆς, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα ^{τῇ ἡμῖν καὶ μέγιστα}
 δεδωρῆται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύ-
 σεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμία
⁵ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πάσαν παρεισενέγ-
 καντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν
⁶ δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκρά-
 τειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ
⁷ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελ-
⁸ φίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· ταῦτα γὰρ ὑμῖν
 ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἄργους οὐδὲ ἀκάρπους
 καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπί-
⁹ γνωσιν· ᾧ γὰρ μὴ ἄρεστίν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων,
 λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν.
¹⁰ διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν ^{ἁμαρτημάτων}
 κλήσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ
¹¹ πταίσητέ ποτε· οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται
 ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν
 καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΣΥΜΕΩΝ

Αβ.

Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, ¹²
καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείας.
δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, ¹³
διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ¹⁴
ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ¹⁵
ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιέ-
σθαι. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ¹⁶
ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύ-
ναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου
μεγαλειότητος. λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ ¹⁷
δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαύδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρε-
ποῦς δόξης Ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς μου οὗτός ἐστιν, εἰς
ὃν ἐγὼ εὐδόκησα,— καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ¹⁸
ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει.
καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ¹⁹
ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ,
ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν· τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πάντα ²⁰
προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, οὐ γὰρ ²¹
θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλὰ ὑπὸ
πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ¹
ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν
αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην
ἄρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινήν ἀπώλειαν· καὶ ²
πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὗ
ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας ΒΛΑCΦΗΜΗΘΗΣΕΤΑΙ· καὶ ἐν πλεονεξίᾳ ³
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπα-
λαι οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει· εἰ γὰρ ⁴
ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σκιροῖς
ζόφον τάρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ⁵

ἀρχαίον κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύ-
νης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας,
6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας κατέκρινεν,
7 ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβέσιν τεθεικώς, καὶ δίκαιον ὥστ
καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀνα-
8 στροφῆς ἐρύσατο, — βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ[†] δίκαιος ἐνκα-
τοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνό-
9 μοις ἔργοις ἐβασάνιζεν, — οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρα-
σμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους
10 τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ
πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονούντας. τολμηταί,
11 αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν, βλασφημοῦντες, ὅπου ἄγγε-
λοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν
12 [παρὰ Κυρίῳ] βλάσφημον κρίσιν. οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα
γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦ-
σιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρῇσονται,
13 ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
ἡμέρᾳ τρυφὴν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς
14 ᾠπάταις[†] αὐτῶν συνευχόμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες
μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπάστους ἁμαρτίας, δελεά-
ζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονε-
15 ξίας ἔχοντες, κατάρas τέκνα, ᾠκαταλείποντες[†] εὐθεῖαν ὁδὸν
ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ
16 ᾠΒεὼρ[†] ὃς μισθὸν ἀδικίας ἡγάπησεν[†] ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν
ιδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφροσίαν.
17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνδρoι καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἔλα-
18 νόμεναι, οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις
σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν
19 πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμε-
νοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὅ γάρ τις ἡττη-
20 ται, τούτῳ δεδουλωται. εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα

ἀγάπαις

καταλιπόντες

Βασὼρ | μισθὸν
ἀδικίας ἡγάπησαν

ἡμῶν

τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου[†] καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. κρείττον γὰρ²¹ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνώκεναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς· συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας²² ΚΨΩΝ ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΣ ΕΠΙ Τὸ ἸΔΙΟΝ ΕΞΕΡΑΜΑ, καὶ ὙΣ ΛΟΥΣΑΜΕΝΗ Εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

συνεστῶτα

Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολὴν,¹ ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῇ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων² προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτήρος, τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλεύ-³ σονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαίκεται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι καὶ λέγον-⁴ τες Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι⁵ οὐρανοὶ ἦσαν ἑκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος ἑσυνεστῶτα[†] τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε κόσμος⁶ ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ⁷ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς,⁸ ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει Κύριος τῆς⁹ ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. Ἦξει δὲ ἡμέρα Κυρίου¹⁰ ὡς κλέπτῃς, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ροιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ἑυρεθήσεται[†]. Τούτων οὕτως πάντων λυομένων¹¹

Αρ.†

ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν [ὑμᾶς] ἐν ἀγίαις αναστροφαῖς
 12 καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρου-
 σίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι
 13 λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα ἵ�κεται[†]· καινοῦς
 δὲ οὐρανοῦς καὶ γῆς καινῆς κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ
 14 προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. Διό,
 ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ
 15 ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὴν τοῦ κυρίου
 ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγείσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγα-
 16 πητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθείσαν αὐτῷ
 σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν
 ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα,
 ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς
 17 λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. Ὑμεῖς
 οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ
 τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
 18 στηριγμοῦ, ἀνξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου
 ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ
 νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος.

Ar.†

ΙΩΑΝΟΥ Α

Ο ΗΝ ΑΠ' ΑΡΧΗΣ, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς 1
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψη-
λάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς, — καὶ ἡ ζωὴ ἐφανε- 2
ρώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν
ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ
ἐφανερώθη ἡμῖν, — ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγ- 3
γέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡ-
μῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς
καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ταῦτα 4
γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἡ πεπληρωμένη.

ἡμῶν

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ 5
καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία
οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῷ οὐδεμία. Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι 6
κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶ-
μεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐν 7
τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτὸς ἐστὶν ἐν τῷ φωτί, κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. Ἐὰν εἴπωμεν 8
ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλή-
θεια οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν. ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας 9
ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρ-
τίας καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐὰν εἴπω- 10
μεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ
λόγος αὐτοῦ οὐκ ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Τεκνία μου, 1
ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐάν τις ἀμάρτη,

παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν
 2 δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
 ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ ἴδιον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου
 3 τοῦ κόσμου. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν
 4 αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων ὅτι
 "Εγνώκα αὐτόν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης
 5 ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἐστίν· ὅς δ' ἂν
 τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ
 θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ
 6 ἐσμέν· ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος
 περιπατήσεν καὶ αὐτὸς περιπατεῖν.
 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντο-
 λὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ
 8 ἐστίν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε. πάλιν ἐντολὴν καινὴν
 γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν,
 ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη
 9 φαίνει. Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι.
 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάν-
 11 δαλον ἔν αὐτῷ οὐκ ἐστίν· ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῷ
 αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ,
 καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
 12 τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, τέκνια,
 ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ·
 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς·
 γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.
 14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδιά, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα·
 ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς·
 ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος
 [τοῦ θεοῦ] ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.
 15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις
 ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς
 16 ἐν αὐτῷ· ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς

σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν· καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία 17 [αὐτοῦ], ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

Αρ.

Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι 18 ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν 19 ἐξήλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσιν πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ 20 τοῦ ἁγίου· οἴδατε πάντες—¹ οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴ- 21 δατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. Τίς ἐστίν 22

ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν 23 πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει· Ὑμεῖς δ' ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν 24 ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ νῷ καὶ [ἐν] τῷ πατρὶ μενεῖτε. καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγ- 25 γελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων 26 ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ μένει 27 ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος,¹ καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τέκνιά, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα 28 ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός 29 ἐστίν, γινώσκετε ὅτι ¹ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

ὑμᾶς, ἀλλὰ τὸ...
.....ψεῦδος·

καὶ

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα
 τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἔσμεν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος
 2 οὐ γινώσκει ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν
 τέκνα θεοῦ ἔσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἶδα-
 3 μεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψί-
 4 μεθα αὐτὸν καθὼς ἔστιν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα
 ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός

5 ἔστιν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνο-
 6 μίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι
 ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν
 6 αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει·
 πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Ἐκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
 8 δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν
 ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος
 ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ
 9 τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου.

Πᾶς ὁ γεγεννημένος
 ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ
 μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέν-
 10 νηται. ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ
 τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην
 οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν
 11 αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς,
 12 ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· οὐ καθὼς Καὶν ἐκ τοῦ πονηροῦ
 ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος
 ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.
 14 ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
 ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει
 15 ἐν τῷ θανάτῳ. πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν ἑαυτοῦ ἄν-
 16 θρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος
 ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν.

Παῖδια

ἑαυτοῦ

ἑαυτοῦ

τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν
ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θείναι. ὃς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ 17
κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ
κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ 18
τῇ γλώσσει ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. Ἐν 19

τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμ-
προσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν ὅτι ἐὰν κατα- 20
γινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρ-
δίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία 21
μὴ καταγινώσκῃ, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, καὶ 22
ὁ ἂν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιούμεν.
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν 23
ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. καὶ ὁ τηρῶν τὰς 24
ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν
τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος
οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκι- 1
μάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευ-
δοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν 2

τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμο-
λογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἑληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐστίν, καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ ἡμὴν ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ 3
τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου,
ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν
ἤδη.

Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νε- 4
νικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ
κόσμῳ· αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ 5
κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ 6

πιστεύωμεν

ἐληλυθέναι

λύει

τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν· ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ
8 γινώσκει τὸν θεόν· ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι
9 ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν
10 ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν θεόν,
ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐ-
11 τοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

ἠγαπήσαμεν

Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλο-
12 μεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ
13 ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. ἐν τούτῳ γινώ-
σκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ
14 πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα
15 τοῦ κόσμου. ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς [Χριστός] ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς
16 ἐν τῷ θεῷ. Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.

Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει
17 καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ [μένει]. Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμέν
18 ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται
19 ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγά-
20 πησεν ἡμᾶς. ἐὰν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ

τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. καὶ ταύτην τὴν ²¹ ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ ¹ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ γινώ- ² σκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν· αὕτη γάρ ³ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν, ὅτι πᾶν τὸ ⁴ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν· τίς ἐστὶν [δὲ] ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι ⁵ Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν ⁶ δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι ἁπλῶς ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστὶν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα ⁷ καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ ⁹ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ¹⁰ ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων ἡ τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. καὶ αὕτη ¹¹ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ὁ ἔχων ¹² τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ¹³ ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς

Αρ.

ιόνω

Αρ.

Αρ.

αὐτῷ | Αρ.†

14 τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία
 ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
 15 θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει
 ἡμῶν ὁ ἐὰν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ
 16 ᾠτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ. Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
 ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ
 δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον.
 ἐστὶν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα
 17 ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἐστὶν ἁμαρτία
 18 οὐ πρὸς θάνατον. Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεν-
 νημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ
 τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ.
 19 οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ
 20 πονηρῷ κεῖται. οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ
 δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκομεν τὸν ἄληθινόν· καὶ
 ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ νύφῃ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ.
 21 οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. Τεκνία,
 φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

ἀληθινόν,

ΙΩΑΝΟΥ Β

Ἐκλέκτη Κυρία

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις 1
αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος
ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν 2
ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς
τὸν αἰῶνα· ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ 3
θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός,
ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Ἐχάρην λίαν ὅτι εὗρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπα- 4
τοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ
πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὥς ἐντολὴν 5
γράφων σοι καινὴν ἀλλὰ ἣν εἶχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλους. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περι- 6
πατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστίν,
καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ὅτι 7
πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθαν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολο-
γούντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν
ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ 8
ἀπολέσητε τὸ ἔργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβ-
ητε. πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ 9
χριστοῦ θεοῦ οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ
τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς 10
καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν
εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ 11
χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Ἀρ.

ἡμῶν

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ 12
χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς
καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ τῶν 13
πεπληρωμένη ᾖ. Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς
σου τῆς ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΟΥ Γ

1 Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ
ἐν ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐδοῦσθαι καὶ
3 ὑγιαίνειν, καθὼς εὐδοοῦταί σου ἡ ψυχὴ. ἐχάρην γὰρ λίαν
ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ,
4 καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζότεραν τούτων
οὐκ ἔχω [χάριν], ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ
5 περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν

χαράν

6 ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, οἱ ἐμαρτύρη-
σαν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιή-
7 σεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος
8 ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς
οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ
γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φίλοπρωτεύων αὐτῶν
10 Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω,
ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυα-
ρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς
ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει
καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγα-
θοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν
12 θεόν. Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς
τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι
ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος
14 καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν,
15 καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνῃ σοι. ἀσπά-
ζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Αρ.†   ΙΟΥΔΑΣ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώ- 1
 βου, τοῖς ἔν θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ 2
 τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη 2
 πληθυνθείη.

Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν 3
 περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας ἀνάγκην ἔσχον γράψαι
 ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ 4
 τοῖς ἁγίοις πίστει. παρεισεδύησαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ 4
 πάλοι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν
 τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν
 μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνού-
 μενοι.

Αρ.† | Ἰησοῦς
Αρ.†

Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας 5
 ἀπαξ ἅπαντα, ὅτι Ὁ Κύριος ἡμῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας 6
 τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ἀγγέλους 6
 τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολι-
 πόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας 7
 δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σίδομα καὶ 7
 Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον
 τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς
 ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχου-
 σαι.

Αρ.

Ὅμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι 8
 σάρκα μὲν μαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ
 βλασφημοῦσιν. Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ 9
 διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωυσέως σώ-
 ματος, οἷ' ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας,

10 ἀλλὰ εἶπεν Ἐπιτιμῆσαι σοὶ Κύριος. Οὗτοι δὲ ὅσα
 μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς
 11 τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. οὐαὶ
 αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καὶν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ
 τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ
 12 Κορὲ ἀπώλοντο. οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπι-
 λάδες συνευχόμενοι, ἀφόβως ἐδγτοῦς ποιμαίνοντες,
 νεφέλαι ἀνυδροὶ ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα
 13 φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, κύματα
 ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέ-
 ρες ἱπλανῆται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκοτους εἰς αἰῶνα τετήρη-
 14 ται. Ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος
 ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ λέγων Ἰδοὺ ἦλθεν Κύριος ἐν δρίαις
 15 μυριάδιν δγτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξει
 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας
 αὐτῶν ὧν ἡσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν
 16 ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὐ-
 τοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
 αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα,
 θανμάζοντες πρόσωπα ὠφελίας χάριν.
 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προει-
 ρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 18 Χριστοῦ· ὅτι ἔλεγον ὑμῖν Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου ἔσονται
 ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν
 19 ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦ-
 20 μα μὴ ἔχοντες. Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες
 ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ
 21 προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσ-
 δεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 22 εἰς ζωὴν αἰώνιον. Καὶ οὓς μὲν ἔλεατε διακρινόμενους
 23 σῶζετε ἐκ πγρὸς ἁρπάζοντες, οὓς δὲ ἔλεατε ἐν φόβῳ,
 μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐστιλωμένον
 χιτῶνα.

πλάνητες οἷς ζό-
 φος

Ap.+

Τῷ δὲ δυναμείῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιίστους καὶ ²⁴
στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλ-
λιάσει μόνῳ θεῷ σωτήρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ²⁵
τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία
πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
αἰῶνας· ἀμήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

1 ΠΑΥΛΟΣ δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος,
2 ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ὃ προεπηγγείλατο διὰ
3 τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα,
4 τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιοσύ-
νης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
5 ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπα-
κοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
6 αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χριστοῦ Ἰησοῖ

Αρ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέ-
9 λεται ἐν ὅλῃ τῇ κόσμῳ· μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός,
ὃς λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
10 υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησίαν ὑμῶν ποιοῦμαι πάν-
τοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ
εὐδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν
12 πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστὶν
συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως

ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι ¹³
 πολλάκις προεθέμην ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι
 τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς
 καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλληνσίν ¹⁴

Αρ.

τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί·
 οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγ- ¹⁵
 γελίσασθαι. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον, δύναμις ¹⁶
 γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ
 τε [πρῶτον] καὶ Ἑλληνι· δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ¹⁷
 ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται
 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ ¹⁸
 πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν
 ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ¹⁹
 ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ὃ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνέρωσεν. τὰ ²⁰
 γὰρ ἄόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν
 νοούμενα καθοράται, ἧ τέ αἰδὶος αὐτοῦ δύναμις καὶ
 θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, διότι γνόντες ²¹
 τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἡὐχαρίστησαν, ἀλλὰ
 ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη
 ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδίᾳ· φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμω- ²²
 ράνθησαν, καὶ ἙΛΛΑΔΖΑΝ ΤΗΝ ΔΟΞΑΝ τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ²³
 ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν
 καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν. Διὸ παρέδωκεν ²⁴

αὐτοὺς ὃ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν
 εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
 αὐτοῖς, οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ²⁵
 ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
 τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.
 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὃ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· ²⁶
 αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν
 εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν ²⁷
 φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει

αὐτῶν εἰς ἀλλήλους ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν, τὴν ἀσχημο-
 σύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς
 28 πλάνης αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς
 οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδω-
 κεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθή-
 29 κοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ ἡ πονηρία πλεονεξία κακία, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθίας,
 30 ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφά-
 νους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς,
 31 ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵτινες
 32 τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἔπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα ἐπιγινώσκοντες |
 πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν
 ἀλλὰ καὶ συνενδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν. *Ἀρ.†*

1 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ
 γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ
 2 πράσσεις ὁ κρίνων· οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ
 ἐστὶν κατὰ ἀληθείαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.
 3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα
 πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ
 4 θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνο-
 χῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ
 5 χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν
 σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις
 σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιο-
 6 κρισίας τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα
 7 αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ
 8 τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ
 ἐριθίας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ
 9 ὀργὴ καὶ θυμός, θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν
 ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶ-
 10 τον καὶ Ἕλληνος· δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ
 11 ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· οὐ
 12 γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. Ὅσοι

γὰρ

γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ἔτσι ἐν
νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ 13
νόμου δίκαιοι παρὰ [τῷ] θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιο-
θήσονται. ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ 14
τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν
νόμος· οἷτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν 15
ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συνμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδή-
σεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ
καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ᾗ ἡμέρα ἡ κρίνει· ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ 16
τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ 17
καυχᾶσαι ἐν θεῷ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις 18
τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε 19
σεαυτὸν ἰδὼν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευ- 20
τὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μὴ φῶσιν
τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ, — ὁ οὖν διδάσκων 21
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν
κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσό- 22
μενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς 23
παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; τὸ γὰρ ὄνομα 24
τοῦ θεοῦ δι' ἡμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
καθὼς γέγραπται. περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφέλει ἐὰν νόμον 25
πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου
ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιοῦ- 26
ματα τοῦ νόμου φυλάσσης, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς
περιτομὴν λογισθήσεται; καὶ κρίνῃ ἢ ἐκ φύσεως ἀκρο- 27
βυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ
περιτομῆς παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ 28
Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἢ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή·
ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν 29
πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων
ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰου- 1
δαίου, ἢ τίς ἢ ὠφελία τῆς περιτομῆς; πολὺ κατὰ πάντα 2

ἡμέρα ἢ ν. ἡμέρα
στε | κρίνει
Ἰησοῦ Χριστοῦ

τρόπον. πρῶτον μὲν [γὰρ] ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια
 3 τοῦ θεοῦ. τί γάρ; εἰ ἡπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία
 4 αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; μὴ γένοιτο· γινέ-
 σθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,
 καθάπερ γέγραπται

Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου

καὶ νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

5 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί
 ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ
 6 ἄνθρωπον λέγω. μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν
 7 κόσμον; εἰ ἔδ' ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ ὡς ἁμαρ-
 8 τωλὸς κρίνομαι, καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα [καὶ] καθὼς
 φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ
 τὰ ἀγαθὰ; ὣν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

γὰρ

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προητiasάμεθα γὰρ
 Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι,
 10 καθὼς γέγραπται ὅτι

Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,

11 οὐκ ἔστιν ἑκκλήσιον, οὐκ ἔστιν ἑκκλήσιον τὸν
 θεόν·

ὁ συνίων, οὐκ ἔ-
στιν ὁ | ζήτων

12 πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν·

οὐκ ἔστιν ἑκκλήσιον ποιῶν ἑκκλήσιον, οὐκ ἔστιν ἑκκλήσιον
 ἑνός.

ὁ χρηστότητα ἕως

13 τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν,

ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,

ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν,

14 ὣν τὸ στόμα ἑκκλήσιον καὶ πικρίας γέμει·

αὐτῶν

15 ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,

16 σὺντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν,

17 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν.

18 οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν

ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, 19
 ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
 τῷ θεῷ· διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθήσεται πᾶσα 20
 σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.
 νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυ- 21
 ρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ 22
 θεοῦ διὰ πίστεως [Ἰησοῦ] Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύ-
 οντας, οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή. πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ 23
 ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ 24
 αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 τῆς ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ 25
 αὐτοῦ αἵματι εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν
 πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ 26
 θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν
 καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιῶντα τὸν ἐκ
 πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξε- 27
 κλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ
 οὖν νόμου πίστεως. λογιζόμεθα ἡ γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει ἂν- 28
 μόνων θρῶπον χωρὶς ἔργων νόμου. ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς ἡ μόνον; 29
 οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, εἴπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει 30
 περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.
 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ 31
 νόμον ἱστάνομεν.

εὐρηκεῖναι

Τί οὖν ἐροῦμεν ἡ Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ 1
 σάρκα; εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· 2
 ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν, τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευ- 3
 σεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
 δικαιοσύνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται 4
 κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, 5
 πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιῶντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ
 πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, καθάπερ καὶ Δαυεὶδ λέγει 6
 τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ὃς ὁ θεὸς λογίζεται δικαιο-
 σύνην χωρὶς ἔργων

- 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἔπεκα-
 λύθησαν αἱ ἁμαρτίαι,
 8 μακάριος ἀνὴρ ὁϞ οὐ μὴ λογίσχται Κύριος ἁμαρ-
 τίαν.
 9 ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν
 ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ
 10 πίστις εἰς δικαιοσύνην. πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ
 ὄνῃ ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκρο-
 11 βυστίᾳ· καὶ σήμερον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς
 διπύττυνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι
 12 εἰληδίᾳ λογισθῆναι αὐτοῖς [τὴν] δικαιοσύνην, καὶ πατέρα
 περὶ ἡμῶν τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ «καὶ τοῖς»
 13 πατρὶσιν τοῖς ἔχουσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ
 ἔπεκα ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ
 14 εἰρήνη οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ
 15 καταργηται ἡ ἐπαγγελία. ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται,
 16 οὐ δὲ δόνην ἐστὶν νόμος, οὐδὲ παράβασις. Διὰ
 τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν
 ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον
 ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων
 17 ἡμῶν, καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν
 τέθεικε, καὶ) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποι-
 18 οῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὃς
 παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
 πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον Οὔτως ἔσται
 19 τὸ σπέρμα σου καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν
 τὸ ἑαυτοῦ σῶμα [ἤδη] νεκρωμένον, ἐκατονταετῆς που
 20 ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μητрас Σάρρας, εἰς δὲ τὴν
 ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυ-
 21 ναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ καὶ πληροφορηθεὶς

Ϟ

περιτομήν

Ap.†

Ap.

ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. διὸ [εἰ] ²²
 ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἔγρη ²³
 δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ δι' ἧς ²⁴
 οἷς μέλλει λογιζέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείστα
 Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διτὰ ²⁵
 παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχωμεν πρὸς τὸν ¹
 θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ κατ' ἡν ²
 προσαγωγὴν ἐσχάκαμεν [τῇ πίστει] εἰς τὴν χάριν ταύτην
 ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ
 θεοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ³ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψε-
 σιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ⁴
 ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐκ ἀ- ⁵
 ταισχύνει. ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδί-
 αῖς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν· ἡ γὰρ ⁶
 Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπεράσ-
 βων ἀπέθανεν. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθνήσκει· ⁷
 ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθνήσκειν·
 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ⁸
 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν.
 πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐ- ⁹
 τοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ¹⁰
 ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ
 ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ ¹¹
 θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [Χριστοῦ], δι' οὗ νῦν
 τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς ¹²
 τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ
 οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διήλθεν ἐφ' ᾧ πάν-
 τες ἥμαρτον· ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ¹³
 ἁμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεται μὴ ὄντος νόμου, ἀλλὰ ἐβασί- ¹⁴

- λευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωυσέως καὶ ἐπὶ τοὺς
 μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Αρ.
 15 Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς
 τὸ παράπτωμα, οὕτως [καὶ] τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ
 ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον
 ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀν-
 θρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσειεν.
 16 καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ
 κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν
 17 παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ [τῷ τοῦ] ἑνὸς παρα- ἐν
 πτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλ-
 λον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ [τῆς δωρεᾶς] τῆς
 δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ
 18 ἑνός [Ἰησοῦ Χριστοῦ]. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παρα- Χριστοῦ Ἰησοῦ
 πτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ
 δι' ἑνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν
 19 ζωῆς· ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου
 ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς
 ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.
 20 νόμος δὲ παρεισήλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ δὲ
 21 ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσειεν ἡ χάρις, ἵνα
 ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ
 ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις
 2 πλεονάσῃ; μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ,
 3 πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτί-
 σθημεν εἰς Χριστὸν [Ἰησοῦν] εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ
 4 ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσμα-
 τος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν
 διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι
 5 ζωῆς περιπατήσωμεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ
 ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως

ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρω· 6
 πος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
 τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ, ὁ γὰρ ἀποθανὼν 7
 δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν 8
 Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ· εἰδότες 9
 ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος
 αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει· ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέ· 10
 θανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογί· 11
 ζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ
 θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέτω 12
 ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν
 ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν 13
 ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς
 τῷ θεῷ ὥσει ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα
 δικαιοσύνης τῷ θεῷ· ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, 14
 οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν. Τί 15
 οὖν; ἁμαρτήσωμεν ὅτι οὐκ ἐσμεν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
 χάριν; μὴ γένοιτο· οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς 16
 δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρ·
 τίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ 17
 θεῷ ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας
 εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ 18
 τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· ἀνθρώπινον 19
 λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ πα·
 ρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ
 ἀνομίᾳ [εἰς τὴν ἀνομίαν], οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη
 ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν· ὅτε γὰρ δούλοι 20
 ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν 21
 καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ
 τέλος ἐκείνων θάνατος· νῦν δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς 22
 ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν
 εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς 23
 ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος

ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

- 1 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ,
 ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;
 2 ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ
 ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.
 3 ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένη-
 ται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν
 ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην
 4 ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε
 τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι
 ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν
 5 τῷ θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρ-
 τιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν
 6 εἰς τὸ καρποφορήσαι τῷ θανάτῳ· νυνὶ δὲ κατηργήθημεν
 ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δου-
 λεύειν [ἡμᾶς] ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι
 7 γράμματος. Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία;
 μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω εἰ μὴ διὰ
 νόμου, τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος
 8 ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρ-
 τία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπι-
 9 θυμίαν, χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων
 χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία
 10 ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς
 11 ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον· ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα
 διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.
 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ
 13 ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος;
 μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ
 ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ' ὑπερ-
 14 βολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. οἶδαμεν
 γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι,
 15 πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ

γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ Θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ
 τοῦτο ποιῶ. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ 16
 νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ 17
 ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἶ- 18
 κεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ
 θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· οὐ 19
 γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο
 ἐγὼ πράσσω. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τὸ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατερ- 20
 γάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὗρίσκω 21
 ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ
 κακὸν παράκειται· συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ 22
 τὸν ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν 23
 μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμα-
 λωτίζοντά με [ἐν] τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς
 μέλεσίν μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται 24
 ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; [χάρις [δὲ] τῷ θεῷ 25
 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ
 τῷ μὲν νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρ-
 τίας. Οὐδὲν ἄρα ἵν' ἀποκρίμα τοῖς ἐν Χριστῷ 1
 Ἰησοῦ· ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ 2
 Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέν [σε] ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ
 τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει 3
 διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώ-
 ματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν
 ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πλη- 4
 ρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ
 πνεῦμα· οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, 5
 οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ φρόνημα 6
 τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ
 καὶ εἰρήνη· διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, 7
 τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται·
 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ 8
 οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἶπεν πνεῦμα θεοῦ 9

- οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος
 10 οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα
 νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.
 11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ
 ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσῃ
 [καὶ] τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ
 πνεύματος ἐν ὑμῖν. τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ
πνεῦμα
- 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ
 13 κατὰ σάρκα ζῆν, εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀπο-
 θνήσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανα-
 14 τοῦτε ζήσεσθε. ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι
 15 υἱοὶ θεοῦ εἰσίν. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν
 εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κρά- υἱοθεσίας· ἐν ...
.....πατὴρ, αὐτὸ
 16 ζομεν Ἀββὰ ὁ πατήρ· αὐτὸ τὸ πνεῦμα συνμαρτυρεῖ τῷ
 17 πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κλη-
 ρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ,
 18 εἵπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν. Λο-
 γίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ
 19 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ἡ
 γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν
 20 τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπε-
 τάγη, οὐχ ἐκούσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι
 21 ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας
 τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ
 22 θεοῦ. οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συνστενάζει καὶ
 23 συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
 τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες [ἡμεῖς] καὶ αὐτοὶ ἐν
 ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπο-
 24 λύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν·
 ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς, ὁ γὰρ βλέπει τίς τις, τί καὶ ἐλπίζει
υ. τίς καὶ ὑπομένει
 25 ἐλπίζει; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς
 26 ἀπεκδεχόμεθα. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα
 συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσ-

ευξώμεθα καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα
 ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, ὃ δὲ ἑραυνῶν τὰς 27
 καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν
 ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν 28
 θεὸν πάντα συνεργεῖ [ὁ θεὸς] εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρί-
 θεσιν κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν 29
 συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
 πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. οὓς δὲ προώρισεν, τού- 30
 τους καὶ ἐκάλεσεν. καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν.
 οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. Τί 31
 οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν;
 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων 32
 παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν
 χαρίσεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ 33
 Δικαιῶν· τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς [Ἰησοῦς] ὁ ἀπο- 34
 θανῶν, μᾶλλον δὲ ἐγερθεὶς [ἐκ νεκρῶν], ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ
 τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· τίς ἡμᾶς χωρίσει 35
 ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ ἁγίου; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ
 διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς 36
 γέγραπται ὅτι

Ἔνεκεν σοῦ θανατοῦμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,
 ἐλογίσθημεν ὥς πρόβατα σφαγῆς.

ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος 37
 ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε 38
 ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε
 δυνάμεις οὔτε ὑψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα 39
 δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συνμαρτυ- 1
 ρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι 2
 λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ
 μου· ἡνυχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ 3

ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ
 διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι,
 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ
 6 πάντων, θεὸς ἔυλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Οὐχ οἶον
 δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ
 7 Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ,
 πάντες τέκνα, ἀλλ' Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.
 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ,
 9 ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα· ἐπαγ-
 γελίας· γὰρ ὁ λόγος οὗτος Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον
 10 ἐλεῖσμαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ γίος. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ
 καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς
 11 ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν
 ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη,
 12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι
 13 Ὁ μείζων δογλεύσει τῷ ἐλάσσονι· καθάπερ γέγραπται
 Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαὺ ἐμίσησα.

σάρκα· ὁ ὧν ἐπὶ
πάντων θεὸς Ἀρ

καθὼς

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο·
 15 τῷ Μωυσεῖ γὰρ λέγει Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτεί-
 16 ρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ
 17 τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ
 γραφή τῷ Φωραῷ ὅτι Εἰς αὐτό τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως
 ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μοι, καὶ ὅπως διαγγελῇ
 18 τὸ ὄνομά μοι ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ,
 19 ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. Ἐρεῖς μοι οὖν Τί ἔτι
 20 μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ὃ
 ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ;
 μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως;
 21 ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν;
 22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι
 τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεῆν

ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ἵνα γνωρίσῃ τὸν ²³
 πλουτοῦν τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοι-
 μασεν εἰς δόξαν, οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ ²⁴
 Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν· ὥς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει ²⁵

Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου

καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην·

καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη [αὐτοῖς] Οὐ λαός ²⁶
 μου ἡμεῖς,

ἐκεῖ κληθήσονται γιοὶ θεοῦ ζῶντος.

Ἡσαίας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ Ἐὰν ἡ ὁ ἀριθμὸς ²⁷
 τῶν γιῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπό-
 λιμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ²⁸
 ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ καθὼς προείρηκεν ²⁹
 Ἡσαίας

Εἰ μὴ Κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
 ὡς Σόδομα ἃν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἃν
 ὠμοιώθημεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην ³⁰
 κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·
 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³¹
 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν ³²
 τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται ³³

Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ
 πέτραν σκανδάλογ,

καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχύνησεται.

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ¹
 πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ ²
 αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν,
 ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ³
 ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν·
 τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ ⁴
 πιστεύοντι. Μωσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην ⁵
 τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ.

Αρ.

ἔργων,

6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει Μὴ εἶπῃς ἐν τῇ
 καρδίᾳ σου Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔ-
 7 στιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ἡ Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἀ-
 8 βύσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ
 τί λέγει; Ἐγγύς σοι τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σοι .
 καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σοι· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ
 9 κηρύσσομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς τὸ ῥῆμα ἐν τῷ στό-
 ματί σοι ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ
 καρδίᾳ σοι ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολο-
 11 γεῖται εἰς σωτηρίαν· λέγει γὰρ ἡ γραφή Πᾶς ὁ πιστεύων
 12 ἐπ' αὐτῷ οὐ καταδικασθήσεται. οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή
 Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων,
 13 πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· Πᾶς γὰρ
 14 ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται. Πῶς
 οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύ-
 σωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσ-
 15 στοντος; πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθάπερ
 γέγραπται Ὡς ὥραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων
 16 ἀγαθά. Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγ-
 γελίῳ· Ἡσαίας γὰρ λέγει Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ
 17 ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοή διὰ ῥή-
 18 ματος Χριστοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε
 Εἰς πάσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
 καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα
 αὐτῶν.

ἐν τῷ στόματί σου
 κύριον Ἰησοῦν

καθως

19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωυσῆς λέγει
 Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
 ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῷ ὑμᾶς.
 20 Ἡσαίας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει
 Εὔρεθην τῷ τοῖς ἐμέ μὴ ζητοῦσιν,
 ἐμφανὴς ἐγενόμην τῷ τοῖς ἐμέ μὴ ἐπερωτῶσιν.
 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέ-

ἐν

ἐν

ΤΑCΑ ΤΑC ΧΕΙΡΑC ΜΟΥ ΠΡΟC ΛΑΟΝ ΑΠΕΙΘΟΓΗΝΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙ-
 ΛΕΓΟΝΤΑ. Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν 1
 λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλείτης εἰμί,
 ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμείν. οὐκ ἀπώσατο 2
 ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ εἶδατε ἐν
 Ἡλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ
 Ἰσραὴλ; Κύριε, τοὺς προφήτας σοῦ ἀπέκτειναν, τὰ 3
 θύγιασθήριά σοῦ κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος,
 καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ 4
 χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄν-
 δρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάβυλ. οὕτως οὖν 5
 καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λίμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν·
 εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται 6
 χάρις. τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, 7
 ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, καθάπερ 8
 γέγραπται Ἐδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
 ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκοῦειν,
 ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. καὶ Δαυεὶδ λέγει 9

ΓΕΝΗΘΗΤΩ ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς
 θήραν

καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς,
 σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10
 βλέπειν,

καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντός σὺνκαμψον.
 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ 11
 τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ
 παραζηλώσαι αὐτούς. εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλου- 12
 τος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσω
 μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ 13
 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, εἴ πως παρα- 14
 ζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ 15
 ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ

16 μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν ; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα·
17 καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. Εἰ δέ τινες

τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεν-
τρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὺς τῆς ῥίζης τῆς πίστεως

18 τῆς ἐλαίας ἐγένου, μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατα-
καυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ.

19 ἐρεῖς οὖν Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ.

20 καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστη-

21 κας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν
κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται.

22 ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς
πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπι-

23 μένης τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. κακῆνοι
δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται· δυνα-

24 τὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ
ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν

ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ
25 φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ. Οὐ

γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα
μὴ ᾗτε ἔν ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρωσις ἀπὸ μέρους τῷ

Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ,
26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται

Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥγόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

27 καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλο-
29 γὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ

30 χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ
ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, ἔν ᾧ δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ,

31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ
32 αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν· συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας

33 εἰς ἀπειθίαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ. *Ω βάθος πλούτου

παρ'

νυνὶ

καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ.

Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ³⁴
ἐγένετο;

ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁵
ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ³⁶
ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ ¹
θεοῦ παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν
εὐάρεστον τῷ θεῷ ² «εὐάρεστον», τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ ²
«συνσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε»
τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέ-
λημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ³
ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ
φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστω ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέ-
τρον πίστεως. καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι «πολλὰ μέλη» ⁴
ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, οὕτως ⁵
οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλή-
λων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν ⁶
δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀνα-
λογίαν τῆς πίστεως, εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ ⁷
διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρα- ⁸
κλήσει, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν
σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι· ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ⁹
ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ ¹⁰
φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους
προηγούμενοι, τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, ¹¹
τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπο- ¹²
μένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρείαις τῶν ¹³
ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. εὐλογεῖτε ¹⁴
τοὺς διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. χαίρειν μετὰ ¹⁵

εὐάρεστον τῷ θεῷ
συνσχηματίζεσθαι
... μεταμορφοῦ-
σθαι

μέλη πολλά

Αρ.

Αρ.

16 χαιρόντων, [†] κλαίειν μετὰ κλαιόντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλή-
 λους φρονούντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονούντες ἀλλὰ τοῖς τα-
 πεινοῖς συναπαγόμενοι. ΜΗ ΓΙΝΕΣΘΕ ΦΡΟΝΙΜΟΙ ΠΑΡ' ἘΔΥ-
 17 ΤΟΙΣ. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοοῦ-
 18 ΜΕΝΟΙ ΚΑΛὰ ἑνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ
 19 ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· μὴ ἑαυτοὺς
 ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται
 γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος.
 20 ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σοῦ, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ,
 πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθράκας πύρρος ὦ-
 21 ρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ
 1 κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Πᾶσα
 ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
 2 εἰσὶν· ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ
 διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα
 3 λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἁγαθῷ
 ἔργῳ· ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξου-
 4 σίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· θεοῦ
 γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν
 ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ
 γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσ-
 5 σοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν
 6 ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ
 φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο
 7 προσκαρτεροῦντες. ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν
 φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον
 8 τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν. Μηδενὶ
 μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν
 9 τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις,
 Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμῇσεις, καὶ εἴ
 τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται,
 [ἐν τῷ] Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σοῦ ὡς σεαυτόν.

καὶ

Αρ.†

Αρ.

τούτῳ τῷ λόγῳ

ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν το
νόμου ἡ ἀγάπη.

ἡμᾶς

Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ἵ
οτι ὥρα ἤδη ἡμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύ-
τερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νῦν προέ-
κοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
σκοτότους, ἐνδυσώμεθα [δὲ] τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ὥς ἐν
ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις,
μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. ἀλλὰ
ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς
πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

ἐρισι καὶ ζήλοις
χριστὸν Ἰησοῦν

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς
διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ
δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ
ἐξουθενεῖτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ
θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλό-
τριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται
δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν. ὃς μὲν [γὰρ] κρίνει
ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος
ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦι πληροφορεῖσθω· ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν
κυρίῳ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ
τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ
τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ
ἀποθνήσκει· ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε
ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν
ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. εἰς τοῦτο γὰρ
Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί
ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα
τῷ βήματι τοῦ θεοῦ· γέγραπται γάρ

Αρ.

Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.
ἄρα [οὖν] ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει [τῷ
θεῷ]. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ

τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τίθῃναι ἵπρόσκομμα τῷ
 14 ἀδελφῷ ἢ ἵπκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ
 Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι
 15 κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός
 σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώ-
 16 ματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. μὴ
 17 βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ γάρ ἐστιν ἡ
 βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ
 18 εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων
 τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις.
 19 ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης ἱδιώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς
 20 τῆς εἰς ἀλλήλους· μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον
 τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
 21 διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα
 22 μηδὲ πίνειν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει· σὺ
 πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακά-
 23 ριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος
 ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ
 1 πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. . . . . Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ
 δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ
 2 ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς
 3 τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ
 ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνει-
 4 διζόντων σὲ ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη,
 [πάντα] εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς
 ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα
 5 ἔχωμεν. ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως
 δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν
 6 Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν
 καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς
 8 προσελάβετο ἡμᾶς, εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. λέγω γὰρ Χρι-

τῷ ἀδελφῷ

διώκομεν

Αρ.

τῆς παρακλήσεως

Ἰησοῦν Χριστόν

ὑμᾶς

γεγενῆσθαι

εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη 9
 ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται Διὰ
 τοῦτο ἐξομολογησomaί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί
 σοῦ ψαλλῶ. καὶ πάλιν λέγει Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ 10
 τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν 11

Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον,
 καὶ ἐπαίνεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.
 καὶ πάλιν Ἡσαίας λέγει 12

Ἔσται ἡ ρίζα τοῦ Ἰεσσαί,
 καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
 ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ 13
 εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ
 ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, 14
 ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι
 πάσης τῆς γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν.
 τολμηροτέρως δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμι- 15
 μνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσάν μοι ἀπὸ τοῦ
 θεοῦ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ 16
 ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
 προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύ-
 ματι ἁγίῳ. ἔχω οὖν [τὴν] καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ 17
 πρὸς τὸν θεόν· οὐ γὰρ [τολμήσω] τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειρ- 18
 γάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ
 ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος 19
 [ἁγίου]· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ
 Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, οὕτως 20
 δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη
 Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ἀλλὰ 21
 καθὼς γέγραπται

Οὐ φονταὶ οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ,
 καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν σὺνήσουσιν.

Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη
 περὶ αὐτοῦ ὡφον-
 ται

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς.
 23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιπό-
 24 θειαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὥς
 ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος
 θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν ὑμῶν
 25 πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ,— νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς
 26 Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ἡυδόκησαν γὰρ Μακε-
 δονία καὶ Ἀχαΐα κοινωρίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτω-
 27 χοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ἡυδόκησαν γὰρ, καὶ
 ὀφείλεται εἶσιν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν
 ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς
 28 λειτουργῆσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγι-
 σάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν
 29 εἰς Σπανίαν· οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώ-
 30 ματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. Παρακαλῶ
 δὲ ὑμᾶς [, ἀδελφοί,] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν
 31 ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ
 τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς
 32 Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ
 ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος ἑοῦ συναναπαύσωμαι
 33 ὑμῖν. ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

Αρ.

ἔλθω πρὸς ... θεοῦ
 καὶ | Αρ.†

1 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὔσαν
 2 [καὶ] διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς, ἵνα ᾧ προσ-
 δέξησθε αὐτὴν ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε
 αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήξῃ πράγματι, καὶ γὰρ αὐτὴ προ-
 στάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

αὐτὴν προσδέξη-
 σθε

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου
 4 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν
 τράχηλον υπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ
 5 πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν
 ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς
 6 ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν. ἀσπάσασθε Μαρίαν,

Αρ.

ἥτις πολλὰ ἐκοπίωσεν εἰς ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον 7
καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου,
οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ
γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλιᾶτον τὸν ἀγα- 8
πητόν μου ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργόν 9
ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπά- 10
σασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν 11
συγγενὴ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς
ὄντας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς 12
κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν,
ἥτις πολλὰ ἐκοπίωσεν ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν 13
ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπά- 14
σασθε Ἀσύνκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν,
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον 15
καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,
καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. Ἀσπάσασθε ἀλλή- 15
λους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι
πάσαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχο- 17
στάσις καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμά-
θετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι 18
τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἐαντῶν
κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι
τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας 19
ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς [μὲν]
εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ θεὸς 20
τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν
ἐν τάχει.

Αῖ. Ἰ. Χριστοῦ

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [†] μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός [μου], καὶ 21
Λοῖκίος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου.
ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν 22

23 κυρίῳ. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γαῖος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς
ἐκκλησίας. ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἑραστος ὁ οἰκονόμος τῆς
26 πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

Ap.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου
καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστη-
26 ρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγῆμένου φανερωθέντος δὲ νῦν
διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,
27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ [ῶ] ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας· ἀμήν.

Ap.

Ap.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Χριστοῦ Ἰησοῦ

ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ 1
 θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ 2
 τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ
 ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ
 αὐτῶν καὶ ἡμῶν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 3
 ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι 4
 τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ 5
 ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,
 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, 6
 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδε- 7
 χομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ·
 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ 8
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [Χριστοῦ]. πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ 9
 ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ 10
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες,
 καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ᾗτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ
 αὐτῷ νοὶ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ 11
 ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν.
 λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει Ἐγὼ μὲν εἰμι 12
 Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ
 Χριστοῦ. μεμέρισται ὁ Ἰησοῦς. μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη 13

Χριστός;

περί

τῷ θεῷ

14 ὑπὲρ ὑμῶν, ἣ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε· εὐχα-
ριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ
15 Γαῖον, ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε·
16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανά οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἰ
17 τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλén με Χριστὸς
βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγον, ἵνα
μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις
μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν.
19 γέγραπται γάρ

Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,

καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος
τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
21 ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ
τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ
22 κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
23 σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· ἡμεῖς δὲ
κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάν-
24 δαλον ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰου-
δαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ
25 σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώ-
πων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν
26 ἀνθρώπων.

Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν,
ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ
27 δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου
ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ
ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ
28 ἰσχυρά, καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα
ἐξελέξατο ὁ θεός, [καὶ] τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταρ-
29 γήσῃ, ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία
ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύ-

θεοῦ δικαιοσύνη

τρωσις, ἵνα καθὼς γέγραπται Ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ 31
καυχάσθω.

μαρτύριον
Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπερο- 1
χὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ ἑκ μυστήριον τοῦ 2
θεοῦ, οὐ γὰρ ἔκρινά τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν 3
καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον· καγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ 4
καὶ ἐν τρόμφῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος μου 5
καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πιθοῖς σοφίας λόγοις ἀλλ' ἐν 6
ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ 7
ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. Σοφίαν 8
δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος 9
τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
μένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν 10
ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς 11
δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου 12
ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης 13
ἐσταύρωσαν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται 14

Ἄ ὀφθαλμοὺς οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἤκουσεν

καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη,

ὅσα ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

δὲ
ἡμῖν ἡμῖν ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος, τὸ γὰρ 10
πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν 11
ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου
τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ 12
πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου 13
ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ 14
ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν 15
διδασκαλίαις ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδασκαλίαις 16
πνεύματος, ἡμῖν πνευματικαῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυ-
χικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ,
μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευμα-
τικῶς ἀνακρίνεται· ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει ἡμῖν πάντα, 17
αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν 18

πνευματικῶς

[τὰ]

Κυρίου, ὃς συνβιβάζει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ
 1 ἔχομεν. Καὶ γὰρ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθητε λαλῆσαι

ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν
 2 Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα, οὐπω γὰρ ἐξί-
 νασθε.

3 Ἀλλ' οὐδὲ [ἔτι] νῦν δύνασθε, ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε.
 ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ
 4 κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγῃ τις Ἐγὼ μὲν
 εἰμι Παῦλον, ἕτερος δὲ Ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποί
 5 ἐστε; τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; διά-
 κονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατέ, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν.

6 ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠὔξανεν.
 7 ὥστε οὐτε ὁ φυτεύων ἐστὶν τι οὐτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ
 8 αὐξάνων θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν,
 ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον,
 9 θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ
 10 ἐστε. Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν

μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικο-
 11 δομεῖ. ἕκαστος δὲ βλέπῃ πῶς ἐποικοδομεῖ· θεμέλιον
 γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς
 12 ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός· εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θε-
 μέλιον [χρυσίον,] ἀργύριον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον,
 13 καλάμην, ἑκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται, ἡ γὰρ
 ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ
 14 ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τις τὸ
 15 ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ τις τὸ
 ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται,
 16 οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς

χρυσίον καὶ

17 θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ [ἐν ὑμῖν οἰκεῖ]; εἴ τις
 τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τούτον ὁ θεός· ὁ γὰρ
 ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οὔτινές ἐστε ὑμεῖς.

οἰκεῖ ἐν ὑμῖν

18 Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν
 ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός,

ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν· 19
 γέγραπται γάρ· Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πα-
 νουργίᾳ αὐτῶν· καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς δια- 20
 λογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι· ὥστε μηδεὶς καυ- 21
 χάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, εἴτε Παῦ- 22
 λος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε
 θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ὑμεῖς 23
 δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

Οὕτως ἡμᾶς λογι- 1
 ζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους
 μυστηρίων θεοῦ. Ὡδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις 2
 ἵνα πιστός τις εὐρεθῇ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα 3
 ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ
 ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν 4
 τούτῳ δεδικαίωμαι, ὃ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ὥστε 5
 μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ
 φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς
 τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ
 τοῦ θεοῦ.

Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα 6
 εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό
 Μὴ ὑπὲρ αὐτοῦ γέγραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε 7
 κατὰ τοῦ ἐτέρου. τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ 7
 οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;
 ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ; ἤδη ἐπλουτήσατε; χωρὶς ἡμῶν 8
 ἐβασιλεύσατε; καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
 ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς 9
 ἀποστόλους ἐσχάτους ἁπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέα-
 τρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.
 ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· 10
 ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ
 ἄτιμοι· ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ 11
 γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν καὶ κοπι- 12
 ῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λειδορούμενοι εὐλο-
 γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, δυσφημούμενοι παρακα- 13

ἀπέδειξεν,

14 *περίψημα, ἕως ἄρτι.* Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω
 15 ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν· ἐὰν γὰρ
 16 *μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς*
 17 *πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ*
 18 *ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γί-*
 19 *νεσθε. Διὰ τοῦτο* [†] *ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου*
 20 *τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει*
 21 *τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ [Ἰησοῦ], καθὼς πανταχοῦ ἐν*
 22 *πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.* [†] *Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ*
 23 *μου πρὸς ὑμᾶς ἐψυσιώθησάν τινες· ἐλεύσομαι δὲ ταχέως*
 24 *πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν*
 25 *λόγον τῶν πεψυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν, οὐ γὰρ ἐν*
 26 *λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. τί θέλετε; ἐν*
 27 *ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραύ-*
 28 *τητος;*

αὐτὸ

1 *Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία*
 2 *ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς*
 3 *ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεψυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον*
 4 *ἐπειθήσατε, ἵνα ἄρθῃ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο*
 5 *πράξας; Ἐγὼ μὲν γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ*
 6 *πνεύματι, ἥδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργα-*
 7 *σάμενον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ, συνα-*
 8 *χθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ*
 9 *κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ*
 10 *εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ*
 11 *τοῦ κυρίου.* [†] *Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι*
 12 *μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ἐκκαθάρατε τὴν πα-*
 13 *λαιὰν ζύμην, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι.*
 14 *καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐΤΥΘΗ Χριστός· ὥστε ἐορτάζωμεν,*
 15 *μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας,*
 16 *ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.* [†] *Ἐγραψα*

Ἰησοῦ | *Αρ.**Αρ.*

παλαιᾷ, μὴ

ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, οὐ πάν- 10
 τως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ
 ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου 11
 ἐξελθεῖν. νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἕάν τις 11
 ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλο-
 λάτρης ἢ λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ 12
 συνεσθίειν. τί γάρ μοι τοὺς ἕξω κρίνεις; οὐχὶ τοὺς ἔσω 12
 ὑμεῖς κρίνετε, τοὺς δὲ ἕξω ὁ θεὸς κρίνει; ἐξάρατε τὸν 13
 ΠΟΝΗΡὸν ἔξ ὧν ἄγτων.

κρίνουσιν

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρί- 1
 νεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ἢ οὐκ οἴδατε 2
 ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον ἱκρinoῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται
 ὁ κόσμος, αἰάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε 3
 ὅτι ἀγγέλους κρinoῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιωτικὰ μὲν οὖν 4
 κριτήρια ἂν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ,
 τούτους καθίζετε; πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως 5
 οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφὸς ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ
 μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ 6
 κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἡττημα 7
 ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ
 μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ 8
 ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ 9
 οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν;
 Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ
 οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἄρσενικοῦται οὔτε κλέπται οὔτε πλεο- 10
 νέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοιδόροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν
 θεοῦ κληρονομήσουσιν. Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπε- 11
 λούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνό-
 ματι τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι
 τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

Πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα 12
 μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος.
 τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ 13

θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ
 14 πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ὁ δὲ θεὸς
 καὶ τὸν κύριον ἡγείρεν καὶ ἡμᾶς ἑξέγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως
 15 αὐτοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ
 ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη;
 16 μὴ γένοιτο. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν
 σῶμά ἐστιν; ἜCONΤΑΙ γάρ, φησὶν, οἱ λόγοι εἰς σάρκα
 17 ΜΙΔΑΝ. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστιν.
 18 φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρω-
 πος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον
 19 σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς
 τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; πνεύματος ἁγίου
 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὲ ἡ
 τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν. *Αφ.*

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ
 2 ἄπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
 3 ἐχέτω, καὶ ἕκαστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. τῇ γυναικὶ ὁ
 ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ
 4 ἀνδρί. ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ
 ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξου-
 5 σιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι
 [ἂν] ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ
 καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς
 6 διὰ τὴν ἀκрасίαν [ὑμῶν]. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συνγνώμην,
 7 οὐ κατ' ἐπιταγὴν. θέλω δὲ πάντας αἰθράπους εἶναι ὡς
 καὶ ἑμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ
 μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν
 9 μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ· εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν,
 10 κρεῖττον γάρ ἐστιν ἡ γαμῆν ἢ πυροῦσθαι. Τοῖς δὲ γεγα-
 μηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ
 11 ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι,—ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος
 ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω,—καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς 12
 γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
 τοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν· καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, 13
 καὶ οὗτος συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφίετω τὸν
 ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ 14
 ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἅρα τὰ
 τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγία ἐστιν. εἰ δὲ ὁ 15
 ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς
 ἡ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν
 ἡμᾶς ὁ θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; 16
 ἡ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; Εἰ 17
 μὴ ἐκάστῳ ὡς ἡμεμέρικεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν
 ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 πάσαις διατάσσομαι. περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ 18
 ἐπισπᾶσθω ἐν ἀκροβυστία κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω.
 ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, 19
 ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἣ 20
 ἐκλήθη ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι με- 21
 λέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον
 χρῆσαι. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος 22
 κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν
 Χριστοῦ. τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώ- 23
 πων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω 24
 παρὰ θεῷ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην 25
 δὲ δίδωμι ὡς ἡλεσημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. No- 26

μίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην,
 ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικί; μὴ 27
 ζῆτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτει γυναῖκα· ἐὰν 28
 δὲ καὶ γαμήσης, οὐχ ἡμαρτες. καὶ ἐὰν γήμη [ἡ] παρθένος,
 οὐχ ἡμαρτεν. θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι,
 ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς 29
 ἐστὶν τὸ λοιπόν, συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας

ἐστὶν τὸ λοιπόν,

30 ὥς μὴ ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὥς μὴ κλαίοντες, καὶ
 οἱ χαίροντες ὥς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὥς μὴ
 31 κατέχοντες, καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὥς μὴ καταχρώ-
 32 μενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. θέλω
 δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 33 κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ
 τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ
 34 γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα
 ἡ ἀγία [καὶ] τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα
 35 μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ
 πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν
 ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ
 36 ἀπερισπάσως. Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν
 παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει
 γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.
 37 ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος, μὴ ἔχων ἀνάγκην,
 ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρι-
 κεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
 38 ποιήσει· ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον καλῶς
 39 ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμίζων κρείσσον ποιήσει. Γυ-
 νὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοι-
 μηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν
 40 κυρίῳ· μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μένῃ, κατὰ τὴν
 ἐμὴν γνώμην, δοκῶ γὰρ καὶ γὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

Αρ.

παρθένον αὐτοῦ |
ποιήσει

δε

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθυτῶν, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκιν
 2 ἔχομεν. ἡ γινῶσις φυσιῶν, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. εἴ τις
 3 δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι· εἰ δέ
 4 τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς
 βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθυτῶν οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν
 5 κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν
 λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν
 6 θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, [ἀλλ'] ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ

δν | Αρ.

πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς κύριος
 Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.
 Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνώσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕως 7
 ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνεί-
 δησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὕσα μολύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς 8
 οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερού-
 μεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μὴ 9
 πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθε-
 νέσιν. ἐὰν γάρ τις ἴδῃ [σέ] τὸν ἔχοντα γινώσιν ἐν εἰδωλίῳ 10
 κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκο-
 δομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθута ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ 11
 ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς
 ἀπέθανεν. οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ 12
 τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν
 ἁμαρτάνετε. διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν 13
 μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν
 μου σκανδαλίσω.

Αρ.

κηνώσεις

Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν 1
 τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστὲ ἐν
 κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμὶ, 2
 ἡ γὰρ σφραγὶς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυ-
 ρίῳ. Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν 3
 ἐστίν αὕτη. μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πίνειν; 4
 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ 5
 οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς;
 ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργά- 6
 ζεσθαι; τίς στρατεύεται ἰδίῳις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει 7
 ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; [ἦ] τίς ποι-
 μαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιμνῆς οὐκ ἐσθίει;
 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ, ἡ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ 8
 λέγει; ἐν γὰρ τῷ Μωυσέως νόμῳ γέγραπται Οὐ φι- 9
 μώσεις βοῦν ἁλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ,
 ἡ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει 10

ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἀλωὼν ἐπ' ἐλπίδι
 11 τοῦ μετέχειν. Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν,
 12 μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι τῆς
 ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐ χρη-
 σάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ
 13 τινα ἐνκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. οὐκ οἶδατε
 ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ
 τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συνμερί-
 14 ζονται; οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον
 15 καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. ἐγὼ δὲ οὐ κέχρη-
 μαί οὐδενὶ τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται
 ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ - τὸ καύχη-
 16 μά μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν
 μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπικείται· οὐαὶ γάρ μοι
 17 ἔστιν ἐὰν μὴ ἔαγγελίσωμαι. εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, εὐαγγελίζωμαι.
 18 μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν
 μου ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω
 τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν
 19 τῷ εὐαγγελίῳ. Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων
 20 πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ
 ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερ-
 δήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ
 21 νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς
 ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα
 22 κερδανῶ τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής,
 ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα
 23 πάντως τινὰς σώσω. πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον,
 24 ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἶδατε
 ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ
 λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε.
 25 πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν
 οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.
 26 ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς

οὐκ αέρα δέρων· ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλα- 27
γωγῶ. μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες 1
ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς
ἐβαπτίσθησαν 2
θαλάσσης διήλθον, καὶ πάντες εἰς τὸν Μωυσὴν ἔβαπτί- 2
σαντο· ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πάντες [τὸ 3
αὐτὸ] πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον καὶ πάντες τὸ αὐτὸ 4
πνευματικὸν ἔπιον πόμα, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκο-
λουθούσης πέτρας, ἣ πέτρα δὲ ἦν ὁ χριστός· ἀλλ' οὐκ ἐν 5
τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠυδόκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν
γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν 6
ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν,
καθὼς κακέينوι ἐπεθύμησαν. μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, 7
καθὼς τινες αὐτῶν ὥσπερ γέγραπται Ἐκάθισεν ὁ λαὸς
φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. μηδὲ πορνεύ- 8
ωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν ὅτι μιᾷ
ἐν 9
ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον, 9
καθὼς τινες αὐτῶν ἔπειράσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλ-
λυντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, 10
καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρέντοῦ. ταῦτα δὲ τυπικῶς 11
συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς
οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. Ὡστε ὁ 12
δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴ- 13
ληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει
ἐξεπειράσθαι ὑμᾶς 14
ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ
πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. 14
ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. Τὸ ποτήριον 15
τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος 16
τοῦ χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ
σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ 17
πολλοί ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν.
οὐχι 18
βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ' οἱ ἐσθίοντες τὰς

19 θυσίας κοινωνῶν τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; τί οὖν φημί; ὅτι
 20 εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλόν τί ἐστίν; ἀλλ' ὅτι ἃ
 θύουσιν [τὰ ἔθνη], δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν, οὐ θέ-
 21 λω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. οὐ δύνασθε
 ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνα-
 σθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.
 22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ
 23 ἐσμέν; Πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμ-
 24 φέρει. πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς
 25 τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πάν
 τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ
 26 τὴν συνείδησιν, τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα
 27 αὐτῆς. εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύ-
 εσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρί-
 28 νοντες διὰ τὴν συνείδησιν· ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ Τοῦτο
 ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκείνον τὸν μηνύσαντα καὶ
 29 τὴν συνείδησιν· συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ
 τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ
 30 ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦ-
 31 μαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; Εἴτε οὖν ἐσθίετε
 εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
 32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ
 33 ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, καθὼς καγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ
 ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα
 1 σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καγὼ Χριστοῦ.
 2 Ἐπαιῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς
 3 παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς
 εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν,
 κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ χριστοῦ ὁ θεός.
 4 πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς
 5 ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· πᾶσα δὲ γυνὴ προσ-
 ευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῃ τῇ κεφαλῇ κα-
 ταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἐν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ

Χριστός

ἑαυτῆς

τῇ ἐξυρημένῃ· εἰ γὰρ ἐν κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειρά- 6
σθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατα-
καλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι 7
τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ
δόξα ἀνδρός ἐστιν. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ 8
γυνὴ ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, 9
ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ 10
ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλην 11
οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός ἐν
κυρίῳ· ὡσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ 12
ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ἐν ὑμῖν 13
αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ
θεῷ προσεύχεσθαι· οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι 14
ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, 15
δόξα αὐτῇ ἐστίν· ὅτι ἡ κόμη αὐτῇ περιβολαῖον δέδοται
αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην 16
συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

παραγγέλλω οὐκ ἐ-
παινῶν

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ 17
κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ 18
συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν
ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν 19
ὑμῖν εἶναι· ἵνα [καὶ] οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.
Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἐστὶν κυριακὸν 20
δεῖπνον φαγεῖν, ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει 21
ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ 22
οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν· ἡ τῆς ἐκκλησίας
τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύnete τοὺς μὴ ἔχοντας·
τί εἶπω ὑμῖν· ἐπαινέσω ὑμᾶς· ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ἐγὼ 23
γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι
ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον
καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ 24
σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο 25

Αρ.

Αρ.

τὸ ποτήριον ἢ καὶ τὴν διδθήκην ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι
 τοῦτο ποιεῖτε, ὅσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
 26 ὅσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον
 πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ.
 27 ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου
 ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
 28 κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ
 29 ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων
 καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ
 30 σῶμα. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι
 31 καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν
 32 ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα,
 33 ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, ἀδελφοί μου,
 34 συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. εἴ τις
 πεινῶ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ
 δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

Αρ.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς
 2 ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ
 3 ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι
 οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει ΑΝΑΘΕΜΑ ΙΗ-
 ΣΟΥΣ, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ
 4 εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Διαιρέσεις δὲ χαρι-
 5 σμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν
 6 εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν,
 7 καὶ ὁ αὐτὸς θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ἐκάστῳ
 δὲ δίδεται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον.
 8 ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ
 9 δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἐτέρῳ πίστις ἐν
 τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ
 10 πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ [δὲ] προ-
 φητεία, ἄλλῳ [δὲ] διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρῳ γένη γλωσ-
 11 σῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνία γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ

Αρ.†

ὁ δὲ

ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βού-
λεται.

Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστιν καὶ μέλη 12
πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν
ἔστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ χριστός· καὶ γὰρ ἐν ἐν πνεύματι ἡ- 13
μεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε
Ἕλληγες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες ἐν πνεύμα
ἐποτίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ 14
πολλὰ. ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ 15
τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος·
καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ 16
τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος·
εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, 17
ποῦ ἡ ὀσφρησις; Ἵν' δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστων 18
αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἡθέλησεν. εἰ δὲ ἦν [τὰ] πάντα 19
ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ ἑ μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 20
οὐ δύναται [δὲ] ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ Χρείαν σου 21
οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶν Χρείαν ὑμῶν
οὐκ ἔχω· ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ 22
σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, καὶ ἃ 23
δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισ-
σοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην
περισσοτέραν ἔχει, τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. 24
ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισ-
σοτέραν δούς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ 25
τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. καὶ εἴτε 26
πάσχει ἐν μέλος, συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται
μέλος, συνχαίρει πάντα τὰ μέλη. ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα 27
Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν 28
τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον
διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἱαμάτων,
ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. μὴ πάντες 29
ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι;
μὴ πάντες δυνάμεις; μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἱαμά- 30

των ; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν ; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν ; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα.

Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι. Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἔχω προφητεῖαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. καὶ ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυχῆσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, οὐ περереύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγκαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει. εἴτε δὲ ἑποφητεῖται, καταργηθῇσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθῇσεται. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθῇσεται. ὅτε ἡμῖν νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμεν ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφη-

Αρ.

τὸ μὴ

προφητεία, καταργηθῇσεται

τεύητε· μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις,
 ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομῇ λάβῃ.
 νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί 6
 ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν
 γνώσει ἢ ἐν προφητεῖᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα 7
 φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολῇ τοῖς
 φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ
 κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον ᾿σάλπιγξ φωνὴν ᾿δῶ, 8
 τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς 9
 γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ
 λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἄερα λαλοῦντες. τσαῦτα εἰ 10
 τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ἐὰν 11
 οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι
 βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς, 12
 ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς
 ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση 13
 προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ἐὰν [γὰρ] προσεύχωμαι 14
 γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρ-
 πός ἐστιν. τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσ- 15
 εὔξομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ [δὲ] καὶ
 τῷ νοῖ· ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῆς [ἐν] πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν 16
 τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρεῖ τό ᾿Αμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐ-
 χαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐ- 17
 χαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐχαριστῶ τῷ 18
 θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον ᾿γλώσσαις ᾿λαλῶ· ἀλλὰ ἐν ἐκκλη- 19
 σίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοί μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
 κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση. ᾿Α- 20
 δελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
 νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ 21
 γέγραπται ὅτι ᾿Εν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέ-
 ρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακού- 22
 κονταί μου, λέγει Κύριος. ἄστε αἱ γλώσσαι εἰς σημείον
 εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφη-

φωνὴν σάλπιγξ

γλώσση

23 **τεία** οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. Ἐὰν οὖν
 συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν
 γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν
 24 ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις
 ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ
 25 πάντων, τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται, καὶ
 οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγ-

26 γέλλων ὅτι ὁ ἰσχυρὸς ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. τί

οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδασχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἔρμη-

27 νίαν ἔχει πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλῶσση
τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος,

28 καὶ εἰς διερμηνεύετω· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ^ἡ «διερμηνευτής», σιγάτω

29 ἐν ἐκκλησίᾳ, ἐαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. προφηῇται δὲ

30 δυο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ἐὰν
δὲ ὁ ἀκούων μὴ καταλάβῃ, καθύπερθε ἐπαγγέλλεται πνεύματι· δέ

31 οὐδ' ἀλλῶς ἀποκαλύψω] καθήμειν, εἰ πρῶτος σιγάτω. συ-
νασθε γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν. ἵνα πάντες μαθηά-

32 νωσιν καὶ πάντες ἑ παρακαλῶνται, (καὶ πνεύματα προφητῶν

33 προφήταις ὑποτάσσεται, οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς

ἀλλὰ εἰρήνης,) ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γάρ

ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ὑποτάσσουσάς, καθὼς
καὶ ὁ νόμος λέγει· εἰ δέ τι ἠμαρτάνῃς, θέλουσιν ἐν οἴκῳ

35 καὶ οὗτος λέγει· εἰ θεὸς πάντας νεκροῖσιν, εἰδικῶς
τοὺς ἰδίους ἀνδρας ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυ-

36 ναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ

37 ἐξῆλθεν, ἣ̃ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; Εἰ

τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ὁ

38 γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου ἐστὶν ἐντολὴ· εἰ δὲ τις ἀγνοεῖ,
39 [ἀκούσεται] ἵνα οὐκ ᾄδῃ μοι ἐκδοῦν τὰ παραφροσύνην.

40 καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις· πάντα δὲ εὐσχημόνως

καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελι-

ἔπειτα | Αρ.

ἔπειτα

ἡ

καὶ

ὑμῶν

σάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατέ, δι' οὗ 2
καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε,
ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν 3
πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι 4
ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι 5
ᾤφθη Κηφᾶ, «εἶτα» τοῖς δώδεκα· ἔπειτα ᾤφθη ἐπάνω 6
πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν
ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν· ἔπειτα ᾤφθη Ἰακώβῳ, 7
«εἶτα» τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· ἔσχατον δὲ πάντων ὥσπερ ἐν 8
τῷ ἐκτρώματι ᾤφθη καί μοι. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος 9
τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὁ 10
εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμέ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ
περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ 11
χάρις τοῦ θεοῦ ὅτι σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, 11
οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, 12
πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν;
εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· 13
εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα ὅτι τὸ κήρυγμα 14
ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν, εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδο- 15
μάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι
ἡγείρεν τὸν χριστόν, ὃν οὐκ ἡγείρεν εἰπερ ἄρα νεκροὶ
οὐκ ἐγείρονται. εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς 16
ἐγήγερται· εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις 17
ὑμῶν [ἐστίν], ἔτι ἐστὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἄρα καὶ οἱ 18
κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλονται· εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν 19
Χριστῷ ἡλπιότες ἐσμέν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀν-
θρώπων ἐσμέν. Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ 20
νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώ- 21
που θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν· ὥσπερ 22
γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ

23 χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ
 τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ
 24 παρουσίᾳ αὐτοῦ· εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασι-
 λείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ
 25 πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν
 ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.
 26 ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος, πάντα γὰρ ὑπέ-
 27 ταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα
 ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ
 28 πάντα. ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε [καὶ] αὐτὸς
 ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ
 29 ὁ θεὸς πάντα ἐν πᾶσιν. Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ
 βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγεί-
 30 ρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κιν-
 31 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν
 ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
 32 κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ,
 τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν
 33 καὶ πίωμεν, ἀγῆριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλα-
 34 νῶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίας κακαί· ἐκνήψατε
 δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς
 ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.
 35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τις Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ
 36 σώματι ἔρχονται; ἄφρων, σὺ δ' σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται
 37 εἰ μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησό-
 μενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον· εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος
 38 τῶν λοιπῶν· ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἡθέλη-
 39 σεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα
 σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ
 40 σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ
 σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ
 41 τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ἄλλη
 δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέ-

Πάντα

ρωι·, ἀστήρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ 42
 ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν
 ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεί- 43
 ρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα 44
 ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα
 ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται 45
 ἘΓΕΝΕΤΟ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν·
 ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ἀλλ' οὐ πρῶτον 46
 τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν.
 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος 47
 ἐξ οὐρανοῦ. οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος 48
 ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ καθὼς ἐφορέ- 49
 σάμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ἑφορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα
 τοῦ ἐπουραίου. Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ 50
 αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ
 φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν 51
 λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα,
 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· 52
 σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ
 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύ- 53
 σασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθα-
 ρασίαν. ὅταν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται [τὴν] ἀθα- 54
 ρασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος Κατε-
 πόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ποῦ σοῦ, θάνατε, τὸ 55
 νίκος; ποῦ σοῦ, θάνατε, τὸ κέντρον; τὸ δὲ κέντρον 56
 τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ
 νόμος· τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ 57
 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡστε, ἀδελφοί μου 58
 ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες
 ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν
 οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

τὸ φθαρτὸν τοῦτο
 ἐνδύσῃται ἀφθα-
 ρσίαν καὶ

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα 1

ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.
 2 κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω
 θησαυρίζων ὅτι ἐὰν ἔυδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε
 3 λογίαι γίνωνται. ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμά-
 σητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν
 4 ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ καμῆ πορεύεσθαι,
 5 σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς
 ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι,
 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν καταμενῶ ἢ ἢ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς
 7 με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς
 8 πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. ἐπιμένω δὲ ἐν Ἐφέσῳ
 9 ἕως τῆς πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ
 10 ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ
 Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ
 11 ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς ἐγώ· μὴ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθε-
 νήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με,
 12 ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ
 δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν
 ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως
 οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαι-
 13 ρήσῃ. Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει,
 14 ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέ-
 15 σθω. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν
 οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαίας καὶ εἰς
 16 διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑπο-
 τάσσησθε τοῖς τοιοῦτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργῶντι καὶ
 17 κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορ-
 τουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ἑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι
 18 ἀνεπλήρωσαν, ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἑμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν.
 ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπά-
 ζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν

εὐδοῶθῃ

καὶ

καὶ

ὑμῶν

τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ 20
ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι
ἀγίῳ. Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 21
εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. Μαρὰν ἀθά. 22
ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ἡ ἀγάπη μου 23
μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 24

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος
 θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ
 οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ· σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν
 2 ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
 ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρα-
 4 κλήσεως, ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν,
 εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει
 διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ
 5 θεοῦ. ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ
 εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παρά-
 6 κλησις ἡμῶν. Ἐῖτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρα-
 κλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς
 ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν
 7 αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπίς
 ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστε
 8 τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ
 θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ἵνα ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν
 τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ
 δύναμιν ἐβαρῆθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ
 9 ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου

✱

περὶ

* εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας·

ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ
τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου ¹⁰
θανάτου ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν [ὅτι]
καὶ ἔτι ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ¹¹
τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα
διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον ¹²
τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ
θεοῦ, [καὶ] οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ,
ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς
ὑμᾶς· οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώ- ¹³
σκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπι-
γνώσεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι ¹⁴
καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

καρὶν Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ¹⁵
ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν ἡχαρὰν σχῆτε, καὶ δι' ὑμῶν ¹⁶
διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν
πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ¹⁷
ἢ ἃ βουλευόμαι κατὰ σαρκὰ βουλευόμαι, ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ
τό Ναί ναὶ καὶ τό Οὐ οὐ; πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ¹⁸
ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν Ναί καὶ Οὐ· ὁ ¹⁹
τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν
κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγέ-
νετο Ναί καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναί ἐν αὐτῷ γέγονεν· ὅσαι γὰρ ²⁰
ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τό Ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ
τό Ἀμήν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν ²¹
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, [ὁ] καὶ ²²
σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύ-
ματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. Ἐγὼ δὲ μάρτυρα ²³
τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος
ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν ²⁴

τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ
 1 γὰρ πίστει ἐστήκατε. ἔκρινα Ἵ γὰρ ἑμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ
 2 πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν· εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς,
 3 καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; καὶ
 ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει
 με χαίρειν, πεποιοῦς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ
 4 πάντων ὑμῶν ἐστίν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς
 καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπη-
 θῇτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως
 5 εἰς ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύ-
 πηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς.
 6 ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων,
 7 ὥστε τοῦναντίον Ἵ ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ
 8 πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. διὸ
 9 παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο
 γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, Ἵ εἰς
 10 πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Ὡ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ γὰρ
 ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώ-
 11 πῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ,
 12 οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Ἐλθὼν
 δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ
 13 θύρας μοι ἀνεφγμένης ἐν κυρίῳ, οὐκ ἔσχγκα ἄνεσιν τῷ
 πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου,
 14 ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. Τῷ
 δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ
 χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι'
 15 ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ὅτι Χριστῷ εὐωδία ἐσμέν τῷ θεῷ ἐν
 16 τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὁσμὴ
 ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωήν.
 17 καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ
 καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινίας,
 ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἡ μὴ χρήζομεν

δε

μᾶλλον

ἡ

ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν ;
 ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐνγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις 2
 ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων
 ἀνθρώπων· φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ 3
 καὶ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἣ ἐνγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ
 πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν
 Ἀρ.† ῥαβδίῳ πλαξίν καρδίαις σαρκίαις·

Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς 4
 θεόν, | ἔσμεν, τὸν ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἔσμεν· λογίσασθαι 5
 τι ὡς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἢ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ 6
 ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος
 ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ
 πνεῦμα ζωοποιεῖ. Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου 7
 ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε
 μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον
 Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν κατ-
 αργουμένην, πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἢ διακονία τοῦ πνεύματος 8
 τῇ διακονίᾳ ἔσται ἐν δόξῃ ; εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, 9
 πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἢ διακονία τῆς δικαιοσύνης
 δόξῃ. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ 10
 μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης· εἰ γὰρ τὸ καταρ- 11
 γούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δό-
 ξῃ. Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρ- 12
 ρησίᾳ χρώμεθα, καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κά- 13
 λγμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι
 τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ἀλλὰ 14
 ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον
 ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς
 διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ κα-
 ταργεῖται, ἀλλ' ἔως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγνώσκηται 15
 Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κείται· ἡνίκα 16
 δ' ἂν ἔδῃ ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ
 κάλυμμα. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα 17

18 Ἐκ τῆς ἐλευθερίας. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ
 προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν
 εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, ἡ καθάπερ
 1 ἀπὸ κυρίου πνεύματος. Διὰ τοῦτο, ἔχοντες
 τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν,
 2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπα-
 τοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάνοντας
 ἑαυτοὺς πρὸς πάσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ
 3 θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν,
 4 ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς
 τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων
 εἰς τὸ μὴ αὐγάζειν τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς
 5 δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ
 ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Ἰησοῦν Ἰησοῦν κύριον,
 6 ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν
 Ἐκ σκοτῶν φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις
 ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ
 ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.
 7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις
 σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ καὶ
 8 μὴ ἐξ ἡμῶν ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμε-
 9 νοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι
 ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀ-
 10 πολλύμενοι, πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
 σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ
 11 σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς
 θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
 12 Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ θά-
 13 νατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ἔχοντες
 δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμέ-
 νον Ἐπίστεψα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν,
 14 διὸ καὶ λαλοῦμεν, εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν [κύριον] Ἰησοῦν

Ap.†

καθὼς περ

Ἰησοῦν Χριστὸν

Ἰησοῦ

καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.
τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ 15
τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν
τοῦ θεοῦ.

Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω 16
ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαί-
νιούται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς 17
θλίψεως [†] καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος
δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ 18
βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα
πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. οἶδαμεν γὰρ ὅτι 1
ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκο-
δομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποιήτον αἰώνιον ἐν τοῖς
οὐρανοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον 2
ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, [†] εἰ γε 3
καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθυσόμεθα. κοὶ γὰρ 4
οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνεῖ στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ' ᾧ οὐ
θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ 5
τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς
εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύ-
ματος.

Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες 6
ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
κυρίου, διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν οὐ διὰ εἶδους, — 7
θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ 8
σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον· διὸ καὶ φιλοτι- 9
μούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι
αὐτῷ εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμ- 10
προσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος
τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε
φάυλον.

Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθο- 11
μεν, θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνει-
δήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνει- 12
στάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος

ἡμῶν

εἰ περ

ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμέ-
 13 νους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ· εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε
 14 σωφρονοῦμεν, ὑμῖν· ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει
 ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν·
 15 ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα
 οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν
 16 ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ
 τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν
 17 κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. ὥστε
 εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ
 18 γέγονεν καινὰ· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλά-
 ξάντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν
 19 διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ
 κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
 παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
 20 καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν
 ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
 21 Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ· τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν
 ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δι-
 1 καιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦ-
 μεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς·
 2 λέγει γάρ

Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκογςά σοι

καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι

ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτη-
 3 ρίας· μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ
 4 μωμηθῇ ἡ διακονία, ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάνοντες ἑαυ-
 τοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν,
 5 ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς,
 ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
 6 ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι,
 7 ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας,
 ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν

δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφη- 8
μίας καὶ εὐφημίας· ὥς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὥς ἀγνοούμενοι 9
καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὥς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν,
ὥς παιδεγόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ὥς λυπούμενοι 10
ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὥς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὥς
μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ 11
καρδία ἡμῶν πεπλάτγνται· οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, 12
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· τὴν δὲ 13
αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὥς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ
ὑμεῖς.

Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντές ἀπίστοις· τίς 14
γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ
πρὸς σκοτός; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαρ, 15
ἢ τίς μερὶς ἁγιστοῦ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συνκατάθεσις 16
ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν
ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι

Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω,

καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι
διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, λαός. 17

καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος,

καὶ ἀκαθάρτογ μὴ ἄπτεσθε·

καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς·

καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,

18

καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς γίους καὶ θγατέρας,

λέγει Κύριος Παντοκράτωρ.

ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσω- 1
μεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος,
ἐπιτελοῦντες ἀγιοσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ. Χω-

ρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, 2
οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω, 3
προεῖρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὶ εἰς
τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. πολλή μοι παρρησία 4
πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλή-

ρωμαὶ τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ
 5 πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων
 ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἀνέσιν ἢ σὰρξ
 ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν
 6 φόβοι—ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν
 7 ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ
 παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλή-
 θη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν
 ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἑμοῦ, ὥστε με
 8 μᾶλλον χαρῆναι· ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπι-
 στολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, (Ἰβλέπω
 ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὦραν ἐλύπησεν ὑμᾶς,) *Αρ.†*
 9 νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς
 μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζη-
 10 μιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς
 σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου
 11 λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ
 θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ
 ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπι-
 πόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνε-
 12 στήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι τῷ πράγματι· ἄρα εἰ καὶ
 ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, [ἀλλ'] οὐδὲ
 ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι
 τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ
 13 θεοῦ. διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. Ἐπὶ δὲ τῇ
 παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ
 τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ
 14 πάντων ὑμῶν· ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ
 κατησχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
 οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἔπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη.
 15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν
 ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ
 16 φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ

θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν 1
 δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ὅτι ἐν 2
 πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεΐα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ
 ἢ κατὰ βάθους πτωχείας αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος 3
 τῆς ἀπλότητος αὐτῶν· ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ 3
 παρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεό- 4
 μενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς
 εἰς τοὺς ἁγίους,— καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν ἀλλ' ἑαυτοὺς 5
 ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, εἰς 6
 τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως
 καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην· ἀλλ' ὥσπερ 7
 ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ
 πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, ἵνα
 καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. Οὐ 8

ὑμῶν ἐν ἡμῖν

κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ
 τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ 9
 τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [Χριστοῦ], ὅτι δι' ὑμᾶς
 ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ
 πλουτήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ 10
 ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ
 θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι 11
 ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν οὕτως
 καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρό- 12
 κείται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ 13
 γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν 14
 τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέ-
 ρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν
 ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης· καθὼς γέγραπται Ὁ τὸ 15
 πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλαττό-
 νησεν.

θλίψις, ἀλλ' ἐξ
 ἰσότητος·

Χόρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν 16
 σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι τὴν μὲν παρά- 17
 κλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος

18 ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν
 ἀδελφὸν οὗ ὃ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν
 19 ἐκκλησιῶν,—οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν
 ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακο-
 νουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προ-
 20 θυμίαν ἡμῶν,—στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται
 21 ἐν τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, ΠΡΟΝΟ-
 ΟΨΜΕΝ γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου ἀλλὰ καὶ
 22 ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελ-
 φὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον
 ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαϊότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ
 23 εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς
 συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα
 24 Χριστοῦ. Τὴν οὖν ἐνδειξὶν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν
 καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἑνδείξασθε· εἰς πρόσωπον

ἐνδεικνύμενοι

1 τῶν ἐκκλησιῶν. Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας
 τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσὸν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν,
 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι
 Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ
 3 ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελ-
 φούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν
 τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ᾦτε,
 4 μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς
 ἀπαρασκευάστους κατασυχνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν
 5 ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν ἡγήσάμην
 παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ
 προκαταρτίσωσι τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύ-
 την ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονε-
 6 ξίαν.

Τοῦτο δέ, ὃ σπείρων φειδομένως φειδο-
 μένως καὶ θερίσει, καὶ ὃ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλο-
 7 γίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ,
 μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἰδαρὸν γὰρ ΔΟΤΗΝ ἀγαπᾷ
 8 ὁ θεός. δυνατεῖ δὲ ὁ θεός πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς

ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν· (καθὼς γέγραπται 9

Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,

ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα·

θεοῦ

ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς 10
βρώσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ
αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·) ἐν παντὶ 11
πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἣτις κατεργάζεται
δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ,—ὅτι ἡ διακονία τῆς λει- 12
τουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ
ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν
εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ,—διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης 13
δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν
εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας
εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν 14
ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ
θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ 15
δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρ- 1
αΐσεως καὶ ἐπεικίας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν
ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ 2
μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἣ λογίζομαι τολμῆσαι
ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπα-
τοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα 3
στρατευόμεθα,—τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρ- 4
κικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων,—
λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ 5
τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς
τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, καὶ ἐν ἐτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι 6
πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή. Τὰ 7
κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς
Χριστοῦ οὕτως καὶ ἡμεῖς. Ἐάν τε γὰρ περισσώτερόν τι 8

εἰάν

καυχῆσθαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος
 εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθή-
 9 σομαι, ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστο-
 10 λῶν· ὅτι Αἱ ἐπιστολαὶ μὲν, ἡ φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, φασὶν
 ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος ἐξουθε-
 11 νημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοί ἐσμεν τῷ
 λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ
 12 ἔργῳ. Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς
 τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
 ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ
 13 συνιᾶσιν. ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
 κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς
 14 μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.—[οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνού-
 μενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς,] ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν
 15 ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ.—οὐκ εἰς τὰ
 ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες
 αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ
 16 τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεΐαν, εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν
 εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα
 17 καυχῆσασθαι. Ὁ δὲ καγχῶμενος ἐν Κυρίῳ καγχάσθω.
 18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκείνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ
 ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

1 Ὁ φελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ
 2 ἀνέχεσθέ μου. ζήλω γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ, ἡρμოსάμην
 γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ χριστῷ.
 3 φοβοῦμαι δὲ μὴ πως, ὡς ὁ ὄφις ἐΞΗΠΑΤΗΣΕΝ Εὐαν ἐν τῇ
 πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλύ-
 4 τητος [καὶ τῆς ἀγνότητος] τῆς εἰς τὸν χριστόν. εἰ μὲν
 γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκη-
 ρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ
 εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἰσχυροῦσθε.
 5 λογιζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκεῖν τῶν ὑπερλίαν ἀποστό-
 6 λων· εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν

ὡς γὰρ μὴ.....
 ....ἑαυτούς;

Χριστόν

ἀνείχεσθε

παντὶ φανερώσαντες ἐν πάσιν εἰς ὑμᾶς. ⁷ Ἡ
 ἁμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε,
 ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν ;
 ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν
 διακονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατε- ⁹
 νάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρω-
 σαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ
 ἀβαρῇ ἑμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλή- ¹⁰
 θεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται
 εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. διὰ τί ; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ¹¹
 ὑμᾶς ; ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω,
 ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ
 καυχῶνται εὗρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ¹³
 ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς
 ἀποστόλους Χριστοῦ· καὶ οὐ θαῦμα, αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς ¹⁴
 μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ ¹⁵
 οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιο-
 σύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι·—εἰ δὲ μήγε, ¹⁶
 καὶ ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα καγὼ μικρόν τι καυχῇ-
 σωμαί· ὃ λαλῶ οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφρο- ¹⁷
 σύνη, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ ¹⁸
 καυχῶνται κατὰ [τὴν] σάρκα, καγὼ καυχήσομαι. ἡδέως ¹⁹
 γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε γὰρ ²⁰
 εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει,
 εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ²¹
 ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις
 τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνη λέγω, τολμῶ καγώ. Ἑβραῖοί εἰσιν ; ²²
 καγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν ; καγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν ;
 καγώ. διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν ; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπερ ²³
 ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,
 ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ὑπὸ ²⁴
 Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοιτα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρίς ²⁵

ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον
26 ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνους
ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους
ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους
27 ἐν θαλάσσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις, κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν
ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολ-
28 λάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ
ἐπίστασίς μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλη-
29 σιῶν. τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται,
30 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθε-
31 νείας [μου] καυχήσομαι. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ οἶδεν, ὃ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύ-
32 δομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως
33 ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με, καὶ διὰ
θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέ-
1 φυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Καυχᾶσθαι δεῖ οὐ
συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις
2 Κυρίου. οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσά-
ρων, —εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος
οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, —ἄρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου
3 οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, —εἴτε ἐν σώματι
4 εἴτε χωρὶς τοῦ σώματος [οὐκ οἶδα,] ὁ θεὸς οἶδεν, —ὅτι
ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ
5 οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχή-
σομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαιοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθε-
6 νείαις. ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων,
ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσσῃται
7 ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ, καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν
ἀποκαλύψεων. διὸ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ
τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ
8 ὑπεραίρωμαι.¹ ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα
9 ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· καὶ εἰρηκέν μοι Ἀρκεῖ σοι ἢ χάρις
μου· ἢ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται.

δὲ οὐ

Αρ.†

Ἦ.

διστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις, ἵνα
 ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμέ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ
 ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὑβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ
 στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε
 δυνατός εἰμι.

Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὤφειλον
 ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερ-
 λίαν ἀποστέλλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι· τὰ μὲν σημεῖα τοῦ
 ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ση-
 μείοις [τε] καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. τί γὰρ ἐστὶν ὃ
 ἡσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς
 ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν
 ταύτην.

Ἴδου τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν
 πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν
 ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυ-
 ρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπα-
 νήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ
 περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἥσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω
 δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος
 δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς,
 δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα Τίτον καὶ συνα-
 πέστείλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος;
 οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς
 ἵχνεσιν;

Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογού-
 μεθα; κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα,
 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς, φοβοῦμαι γὰρ μή
 πως ἐλθὼν οὐχ οἷους θέλω εἶρω ὑμᾶς, καὶ γὰρ εἴρεθῶ ὑμῖν
 οἷον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθίαι, κατα-
 λαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· μή πάλιν
 ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 πενήθῃσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων καὶ μὴ μετα-
 νοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ
 ἔπραξαν.

Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς·

ὑμῶν, εἰ περισσο-
 τέρως ὑμᾶς ἀγα-
 πῶν ἥσσον ἀγα-
 πῶμαι.

- ἐπὶ στόματος λόγος μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῆσεται
 2 πᾶν ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον
 καὶ ἁπὼν νῦν τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν,
 3 ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν
 ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ. ὥς εἰς ὑμᾶς
 4 οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν, καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ
 ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς
 ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως
 5 θεοῦ [εἰς ὑμᾶς]. Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἔστε ἐν τῇ πίστει,
 ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἡ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰη- σὺν
 6 σοὺς Χριστὸς ἐν ὑμῖν; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ἐλπίζω δὲ Χριστὸς Ἰησοῦς
 7 ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμεν ἀδόκιμοι. εὐχόμεθα δὲ
 πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς
 δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῇτε, ἡμεῖς δὲ
 8 ὡς ἀδόκιμοὶ ὤμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀλη-
 9 θείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς
 ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν
 10 ὑμῶν κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἁπὼν γράφω, ἵνα
 παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ
 κύριος ἔδωκέν μοι, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.
 11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε,
 τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ
 12 εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ
 φιλήματι. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
 13 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ [Χριστοῦ] καὶ ἡ ἀγάπη
 τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων
 ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

ΠΑΥΛΟΣ απόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀν- 1
θρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ
ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες 2
ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ 3
καὶ κυρίου [ἡμῶν] εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ,
περὶ τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέ- 4
ληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστώτος πονηροῦ κατὰ τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς 5
αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέ- 6
σαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ὃ 7
οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσοντές ὑμᾶς καὶ
θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. ἀλλὰ 8
καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται [ὑμῖν]
παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς προειρή- 9
καμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται
παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώ- 10
ποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δούλος
οὐκ ἂν ἤμην. γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ 11
δε εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· οὐδὲ 12
οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, ὅτε ἐδιδάχθην,
ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡκού- 13

σατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῳ, ὅτι
καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρ-

14 θουν αὐτήν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολ-
 λούς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς
 15 ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Ὅτε δὲ εὐδόκησεν
 [ὁ θεὸς] ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς μοῦ καὶ καλῆσας
 16 διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ
 ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσ-
 17 ανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα
 πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀρα-
 18 βίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ
 τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ
 19 ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν
 ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ
 20 κυρίου. Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ
 21 ψεύδομαι. Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ
 22 [τῆς] Κιλικίας. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς
 23 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, μόνον δὲ ἀκού-
 οντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται
 24 τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν
 1 θεόν. Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς
 Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν, συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον·
 2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγ-
 γέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς
 3 δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ' οὐδὲ
 4 Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλλήν ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· διὰ
 δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον
 κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ
 5 Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν, —οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν
 εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου δια-
 6 μένῃ πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι—ὅποιοί
 ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει—πρόσωπον [ὁ] θεὸς ἀνθρώ-
 7 που οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέ-
 8 γέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ὁ

Αρ.

γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήρ-
 γησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν 9
 δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δο-
 κοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ
 κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περι-
 τομὴν· μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπού- 10
 δασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς 11
 Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατε-
 γνωσμένος ἦν· πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου 12
 μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὥστε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ
 ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. καὶ 13
 συνυπεκρίθησαν αὐτῷ [καὶ] οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ
 Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον 14
 ὅτι οὐκ ὀρθοδοδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
 εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρ-
 χων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγ-
 κάσεις Ἰουδαΐζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ 15
 οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄν- 16
 θρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Χριστοῦ
 Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
 δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου,
 ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιοθήσεται πᾶσα σὰρξ. εἰ δὲ 17
 ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὗρέθημεν καὶ αὐτοὶ
 ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο·
 εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην 18
 ἑμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον 19
 ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, 20
 ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ
 τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος
 ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ 21
 διὰ νόμον δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Αρ.

MSS οὐχ

Ἰησοῦν Χριστὸν

Αρ.

Αρ.

Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὁ- 1
 φθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; τοῦτο 2

μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα
 3 ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξά-
 4 μενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε; τοσαῦτα ἐπάθετε
 5 εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ὁ οὖν ἐπιχորηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα
 καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς
 6 πίστεως; καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλο-
 γίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν
 8 Ἀβραάμ. προῖδουσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ
 τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευ-
 9 λογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ὥστε οἱ ἐκ πίστε-
 10 ως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

Ὅσοι
 γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσιν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ
 ὅτι Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς
 γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι
 11 αὐτά. ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ
 12 δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, ὁ δὲ νό-
 μος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται
 13 ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας
 τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται
 14 Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλῳ, ἵνα
 εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Ἰησοῦ
 Χριστῷ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
 15 διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἀνθρώπον
 λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ
 16 ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγ-
 γελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει. Καὶ τοῖς σπέρ-
 μασιν, ὥς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὥς ἐφ' ενός. Καὶ τῷ
 17 σπέρματί σου, ὃς ἐστιν Χριστός. τοῦτο δὲ λέγω δια-
 θήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια
 καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταρ-
 18 γῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,
 οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας

Χριστῷ Ἰησοῦ

κεχάρισται ὁ θεός.

Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παρα- 19

οὔ

βάσεων χάριν προστέθη, ἄχρισ ἄν' ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ
ἐπήγγελται, διαταγεῖς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου· ὁ δὲ 20
μεσίτης ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἐστίν. ὁ οὖν νόμος 21
κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν [τοῦ θεοῦ]; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη
ἐκ νόμου ἦν [ἄν] νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὥντως ἔν νόμῳ ἄν ἦν ἡ 22
δικαιοσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ
ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ
δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα 23
συνκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.
ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα 24
ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25
ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν.

Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ 26
ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὅσοι γὰρ εἰς 27
Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· οὐκ ἐν Ἰου- 28
δαῖος οὐδὲ Ἑλλήν, οὐκ ἐν δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἐν
ἄρσεν καὶ θήλῃ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστὲ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα 29
ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

Λέγω δέ, 1
ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει
δοῦλον κύριος πάντων ὢν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ 2
οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. οὕτως καὶ 3
ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεθα
δεδουλωμένοι· ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξα- 4
πέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός,
γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα 5
τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν.

Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, 6
ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς
καρδίας ἡμῶν, κραῶζον Ἀββὰ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἰ 7
δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

Αρ.

Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς 8
φύσει μὴ οὖσι θεοῖς· νῦν δὲ γινόντες θεόν, μᾶλλον δὲ 9

γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ
ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν ἔδουλεύσαι
10 θέλετε; ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ
11 ἐνιαυτούς· φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

δουλεύειν

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι
13 ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε· οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν
14 τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, καὶ τὸν
πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ
ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς
15 Χριστὸν Ἰησοῦν. ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ
γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες
16 ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;
17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν,
18 ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε,
19 καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, ἑτερίᾳ μου,
οὗς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν·
20 ἵθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν
φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

τέκνα

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον
22 οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραάμ δύο υἱοὺς ἔσχεν,
23 ἓνα ἐκ τῆς παιδείκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· ἀλλ' ὁ
[μὲν] ἐκ τῆς παιδείκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς
24 ἐλευθέρας δι' ἐπαγγελίας. αὐτὴν ἐστὶν ἀλληγορούμενα·
αὗται γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὅρων Σινᾶ, εἰς
25 δουλείαν γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἀγαρ, τὸ δι' Ἀγαρ Σινὰ
ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συνστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερου-
26 σαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· ἡ δὲ ἄνω
27 Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν·
γέγραπται γάρ

διὰ τῆς

γὰρ Αρ.

Εἰφράνθητι, στείρα ἡ οὐκ ἔτι τοκοῦσα·

ῥῆζον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα·

ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμοις μάλλον ἢ
τῆς ἐχογῆς τὸν ἄνδρα.

ἡμεῖς δέ... τέκνα
ἵστε

ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν· 28
ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδῶκε τὸν κατὰ 29
πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκ- 30
βαλε τὴν παιδίσκησιν καὶ τὸν γίον ἀγτῆς, οὗ γὰρ μὴ
κληρονομήσει ὁ γιὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ γιού
τῆς ἐλευθέρας. διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα 31
ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

Αρ.†

Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε 1
οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.—

Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε 2
Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρτύρομαι δὲ πάλιν 3
παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον
τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν 4
νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ πνεύ- 5
ματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ἐν γὰρ 6
Χριστῷ [Ἰησοῦ] οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία,
ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. Ἐτρέχετε 7

Αρ.

Αρ.

καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ἡ 8
πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον 9
τὸ φύραμα ζυμοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι 10
οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταρασσὼν ὑμᾶς βαστάσει τὸ
κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι 11
κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον
τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες 12
ὑμᾶς.

Ἑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον 13
μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς
ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις· ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ 14
πεπλήρωται, ἐν τῷ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
σεαυτόν. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέ- 15
πετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῇτε. Λέγω δέ, 16
πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέ-
σητε. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17

πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται,
 18 ἵνα μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. εἰ δὲ πνεύματι ἄγε-
 19 σθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. φανερά δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς
 20 σαρκός, ἅτινά ἐστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδω-
 λολατρία, φαρμακία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, ἔθυμοί, ἐριθίαί, ἐρεῖς, ζῆλοι,
 21 διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια καὶ
 τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς Ἦ προείπον ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.
 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη,
 23 μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης,
 24 ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. οἱ δὲ τοῦ
 χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθή-
 25 μασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. Εἰ ζῶμεν πνεύματι,
 26 πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλή-
 1 λους προκαλούμενοι, ἡ ἀλλήλοις ὡς φθονοῦντες. Ἀδελφοί,
 ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς
 οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰ-
 2 τητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων
 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον
 3 τοῦ χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μὴδὲν ὢν, φρενα-
 4 πατῶ ἑαυτὸν· τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω [ἕκαστος],
 καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς
 5 τὸν ἕτερον, ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.
 6 Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι
 7 ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ
 μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ
 8 θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς
 σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ
 9 τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιούν-
 τες μὴ ἐνκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλύο-
 10 μενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ
 ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς
 πίστεως.

ηλίκοις

Ἴδετε ἡλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11

Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκά- 12

ζοῦσιν ὑμᾶς περιτέμεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ

περιτετμημένοι

χριστοῦ [Ἰησοῦ]— μὴ διώκωνται· οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνό- 13

μενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς

περιτέμεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶσονται.

ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ 14

κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύ-

ρωται καὶ γὰρ κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομὴ τι ἔστιν οὔτε 15

ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῷ κανόνι 16

τούτῳ στοιχῶσουσιν, εἰρήνην ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ

ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ 17

τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ 18

πνευματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος
θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν ᾿Εφέσῳ] καὶ πιστοῖς
2 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα-
τρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ap.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ
4 ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς
ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ
5 ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, προορίσας ἡμᾶς
εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδο-
6 κίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος
7 αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχο-
μεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφесιν
8 τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ
9 ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονή-
σει γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ,
10 κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ εἰς οἰκο-
νομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι
τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ
11 τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέν-
τες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τα πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν
12 βουλήν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς
ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ·
13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ
εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες,

δς

ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅ¹⁴
 ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν
 τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Αζ.

δωη ν. δω

ἐνήργησεν

Διὰ τοῦτο καὶ γώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν¹⁵
 ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνησίαν ποιούμε-¹⁶
 νος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου¹⁷
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, ὁ δῶ¹⁸ ὑμῖν
 πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ,
 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας [ὑμῶν] εἰς¹⁹
 τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς
 ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
 ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ¹⁹
 εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους
 τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ χριστῷ ἐγείρας²⁰
 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς
 ἐπουρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνά-²¹
 μεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ
 μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ²²
 πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν
 ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶν τὸ²³
 σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρου-
 μένου. καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ¹
 ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ²
 τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς
 ἐξουσίας τοῦ αἵρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος
 ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες³
 ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς
 ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν δια-
 νοιῶν, καὶ ἡμεῖς τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποὶ—
 ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην⁴
 αὐτοῦ ἣν ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς⁵
 παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ,— χάριτί ἐστε

6 σεσωσμένοι, — καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς
7 ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς
αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς
χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως· καὶ τοῦτο
9 οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις
10 καυχῇσθαι. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ
θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ
λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν
12 σαρκὶ χειροποιήτου, — ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς
Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ
ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες
13 καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ
ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ
14 χριστοῦ. Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ
ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν
15 ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν
δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα
16 καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς
ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀπο-
17 κτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἔλθων εὐηγγελίσας
18 εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς· ὅτι
δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ
19 πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. Ἄρα οἷν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι
καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι
20 τοῦ θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστό-
λων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ
21 Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει
εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε
εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ

Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, — εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκο- 2
 νομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς,
 [ὅτι] κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς 3
 προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆ- 4
 σαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ, ὃ ἐτέραις 5
 γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν
 ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις
 ἐν πνεύματι, εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα 6
 καὶ συνμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
 εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς 7
 χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς
 δυνάμεως αὐτοῦ — ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων 8
 ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη — τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ
 ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ χριστοῦ, καὶ φωτίσαι [†] τίς ἡ 9
 οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν
 αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ἵνα γνωρισθῇ νῦν 10
 ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς
 ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν 11
 τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
 ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν 12
 πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Διὸ αἰτοῦμαι μὴ 13
 ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν; ἥτις ἐστὶν δόξα
 ὑμῶν.
 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου 14
 πρὸς τὸν πατέρα, ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ 15
 γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης 16
 αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς
 τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως 17
 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ· ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμε-
 λιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς 18
 ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος,
 γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ 19
 χριστοῦ, ἵνα [†] πληρωθῇτε εἰς [†] πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ 20

πάντας

βάθος καὶ ὕψος

πληρωθῇ

ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργου-
 21 μένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἢ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως
 2 περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης τα-
 πεινοφροσύνης καὶ πραύτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνε-
 3 χόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν
 4 ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ἐν
 σῶμα καὶ ἐν πνεύμα, καθὼς [καὶ] ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι
 5 τῆς κλήσεως ὑμῶν· εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα·
 6 εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων
 7 καὶ ἐν πᾶσιν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη [ἡ] χάρις κατὰ
 8 τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. διὸ λέγει

Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,

[καὶ] ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.

9 τὸ δέ ἈΝΕΒΗ τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη[†] εἰς τὰ
 10 κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ
 ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ
 11 πάντα. καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ
 προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ
 12 διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον
 13 διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, μέχρι
 καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ
 τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς
 14 μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα μηκέτι
 ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
 ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν
 15 πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ἀληθεύοντες δὲ
 ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ
 16 κεφαλὴ, Χριστός, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον
 καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας
 κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἐκάστου ἑμέρους τὴν αὐξήσιν
 τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

πρῶτον

μέλους

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς 17
 περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ
 νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριω- 18
 μένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν
 Αρ. αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, οὔτινες ἀπηλ- 19
 γηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν
 ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως 20
 ἐμάθετε τὸν χριστόν, εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ 21
 ἐδιδάχθητε, ὡς ἔστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ἀποθέσθαι 22
 ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρω-
 πον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης,
 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσα- 23
 24
 σθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν
 δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος 25
 μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.
 ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ 26
 παροργισμῷ ὑμῶν, μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ 27
 28
 κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος
 ταῖς ἱδρίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν
 ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ 29
 ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς
 Αρ. χρεῖας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ 30
 πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέ-
 ραν ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ 31
 κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ.
 γίνεσθε [δὲ] εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχοι, χαρι- 32
 ζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο
 ἡμῖν· γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, 1
 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν 2
 ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ὑμῶν· προσφορὰν καὶ
 ἡμῶν
 θύσαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Πορνεία 3
 δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν

4 ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, καὶ αἰσχροῦτης καὶ μωρολογίας
 ἢ εὐτραπελίας, ἃ οὐκ ἀνήκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστίας.
 5 τοῦτο γὰρ ἵστε γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος
 ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν
 6 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. Μηδεὶς
 ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ
 7 τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε
 8 συνμέτοχοι αὐτῶν· ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν
 9 κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, ὃ γὰρ καρπὸς τοῦ
 φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ,
 10 δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· καὶ μὴ συνκοι-
 11 νωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ
 12 καὶ ἐλέγχετε, τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν
 13 ἐστὶν καὶ λέγειν· τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς
 14 φανεροῦνται, πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. διὸ
 λέγει

"Εγείρε, ὁ καθεύδων,
 καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν,
 καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.

Αρ.

15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι
 16 ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι
 17 πονηραὶ εἰσιν. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ
 18 συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου· καὶ ΜΗ ΜΕΘΥΣΚΕΣΘΕ
 Οἴνω, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι,
 19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς [†] ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευμα-
 τικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ,
 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου
 21 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὑποτασσόμενοι
 22 ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. Αἱ γυναῖκες τοῖς
 23 ἰδίοις ἀνδράσιν [†] ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἁνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς
 24 σωτῆρ τοῦ σώματος. ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται
 τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

ἐν

ὑποτασσέσθωσαν ἡ
 ἀνὴρ κεφαλὴ ἐστὶν

Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς 25
 ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς,
 ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν 26
 ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἑνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, 27
 μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα
 ᾧ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν [καὶ] οἱ ἄνδρες 28
 ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ὁ
 ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, οὐδεὶς γάρ ποτε 29
 τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι μέλη ἐσμὲν 30
 τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἀντὶ τοῦτο καταλείπει ἄνθρωπος 31
 [τὸν] πατέρα καὶ [τὴν] μητέρα καὶ προσκολληθήσεται
 ἡ πρὸς τὴν γυναῖκα ἑαυτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς 32
 σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω 33
 εἰς Χριστὸν καὶ [εἰς] τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ 34
 καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς
 ἑαυτόν, ἣ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα. Τὰ 1
 τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν [ἐν κυρίῳ], τοῦτο γάρ
 ἐστὶν δίκαιον· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, 2
 ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ ἡ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα ἔσθαι 3
 γένηται καὶ ἔσθαι μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ 4
 πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε
 αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοῦθυσίᾳ Κυρίου. Οἱ 5
 δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου
 καὶ τρόμου ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ κυρίῳ,
 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦ- 6
 λοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς 7
 μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,
 εἰδότες ὅτι ἕκαστος, ἕαν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομί- 8
 σεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος. Καὶ οἱ 9
 κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀιέντες τὴν ἀπει-
 λήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν
 οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

Αρ.

Αρ.

τῇ γυναίκῃ

πρώτη, ἐν ἐπαγγελίᾳ ἵνα

- 10 Τοῦ λοιποῦ ἑνδυναμοῦσθε ἑν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κρᾶτει
 11 τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ
 πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ
 12 διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πᾶλη πρὸς αἷμα καὶ
 σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς
 τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευμα-
 13 τικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀνα-
 λάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆ-
 ναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι
 14 στῆναι. στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὁσφὺν ὑμῶν
 ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδycάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιο-
 15 cύνης, καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ
 16 τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες
 τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη
 17 τοῦ πονηροῦ [τὰ] πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περι-
 κεφαλίδαν τοῦ cωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν
 18 τοῦ πνεύματος, ὃ ἔστιν ῥῆμα θεοῦ, διὰ πάσης προσ-
 ευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν
 πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρ-
 19 τερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ
 ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου,
 ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον [τοῦ εὐαγγελίου]
 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσω-
 μαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.
 21 Ἴνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, καὶ ὑμεῖς εἰδίτε
 πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ
 22 πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς
 αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς
 καρδίας ὑμῶν.
 23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ
 24 θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ
 πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
 ἐν ἀφθαρσίᾳ.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ δούλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ 1
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις
σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 2
θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηίᾳ ὑμῶν 3
πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσῃ μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ 4
χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ 5
εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθὼς 6
αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπι-
τελέσει ἄχρι ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· καθὼς ἐστὶν δίκαιον 7
ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν
τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ
καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συνκοινωνούς μου τῆς χά-
ριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας· μάρτυς γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπί- 8
ποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. καὶ 9
τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ
περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς 10
τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ᾗτε εἰλικρινεῖς καὶ
ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπὸν 11
δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον
θεοῦ.

Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμέ 12
μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥστε 13
τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ
τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείο- 14

νας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου
 περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λα-
 15 λείν. Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς
 16 δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· οἱ μὲν ἐξ
 ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμεναι,
 17 οἱ δὲ ἐξ ἐριθίας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως,
 18 οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. τί γάρ; πλὴν
 ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς
 καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι,
 19 οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ
 τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ
 20 Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν
 οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὥς πάν-
 τοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
 21 εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Ἐμοὶ γὰρ
 22 τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν
 ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, — καὶ τί αἰρήσομαι ὃ
 23 γνωρίζω· συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων
 εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον
 24 κρείσσον, τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
 25 καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν
 26 ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ἵνα τὸ
 καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἑμοὶ διὰ
 27 τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μό-
 νον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα
 εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν,
 ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ
 28 πίστει τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ
 τῶν ἀντικειμένων (ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας,
 29 ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη
 τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ
 30 καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες
 οἷον εἶδετε ἐν ἑμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἑμοί.

Χριστὸν

δὲ

ἔργου, καὶ τί
αἰρήσομαι;

ἐπιμένειν

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ¹
 ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ
 οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, ²
 τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἓν ³ φρονούντες,
 μηδὲν κατ' ἐριθίαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινο- ³
 φροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, μὴ τὰ ⁴
 ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκα-
 στοι. τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵
 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ ⁶
 εἶναι ἴσα θεῷ, ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου ⁷
 λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι
 εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπὴ ⁸
 κοῦς μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ· διὸ καὶ ὁ θεὸς ⁹
 αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἔχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ
 πάντων ὀνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ¹⁰
 ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα ¹¹
 γλῶσσα ἐξομολογήσῃται ὅτι ΚΥΡΙΟΣ ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙ-
 ΣΤΟΣ εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ¹²
 [ὡς] ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον
 ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν
 σωτηρίαν κατεργάζεσθε, θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ¹³
 ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας·
 πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν· ¹⁴
 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἁμῶμα ¹⁵
 μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαί-
 νεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, ¹⁶
 εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν
 ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίδα. Ἀλλὰ εἰ καὶ σπέν- ¹⁷
 δομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
 χαίρω καὶ συνχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς ¹⁸
 χαίρετε καὶ συνχαίρετέ μοι.

Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ¹⁹

20 ὑμῖν, ἵνα καὶ γὰρ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. οὐδένα
 γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει,
 21 οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ. Ἰησοῦ
 22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν
 23 ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. Τοῦτον μὲν οὖν
 ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξ αὐτῆς.
 24 πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.
 25 ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
 συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ
 26 λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ἐπειδὴ
 ἐπιποθῶν ἦν ἅπαντας ὑμᾶς [ιδεῖν], καὶ ἀδελμονῶν διότι
 27 ἠκούσατε ὅτι ἡσθένησεν. καὶ γὰρ ἡσθένησεν παραπλήσιον
 θανάτου· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον
 28 ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. σπουδαιότερως
 οὖν ἔπεμψα αὐτόν ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῇτε καὶ γὰρ
 29 ἀλυπότερος ὢ. προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ
 30 πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ὅτι διὰ
 τὸ ἔργον Ἰησοῦ μέχρι θανάτου ἡγγισεν, παραβολευσά-
 μενος τῇ ψυχῇ ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς
 πρὸς με λειτουργίας.

Ἰησοῦ Χριστοῦ

ὑμᾶς πάντας

Χριστοῦ

1 Τοῦ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ
 γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.—

2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας,
 3 βλέπετε τὴν κατατομὴν. ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή,
 οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ
 4 Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων
 πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος

5 πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ ὀκταήμερος,
 ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμείν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων,
 6 κατὰ νόμον Φαρισαῖος, κατὰ ζήλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν,
 7 κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. Ἄλ-
 λὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγημαι διὰ τὸν χριστὸν
 8 ζημίαν. ἀλλὰ μὲν οὖν γε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι

διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου
 μου δι' ὃν τὰ πάντα ἐξημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα
 Χριστὸν κερδήσω καὶ εὕρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν 9
 δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ,
 τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γινῶναι αὐτὸν 10
 καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
 παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,
 εἰ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. 11
 οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ 12
 καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ [Ἰησοῦ].
 οὐ
 ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν ὡς ἔγωγε λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν 13
 δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν
 ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς 14
 ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι οὖν 15
 τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ
 τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, 16
 τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. Συνμιμηταί μου γίνεσθε, 17
 ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς
 ἔχετε τύπον ἡμᾶς· πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὕς πολλά- 18
 κίς ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς
 τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ, ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς 19
 ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια
 φρονοῦντες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, 20
 ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν,
 ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμ- 21
 μορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν
 τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ 1
 καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπη-
 τοί.

Εὐδοίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρα- 2
 καλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, 3
 γνήσιε ὡς ἐγώ, συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ

μου

Σύνζυγε

τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν Βίβλῳ
 4 ΖΩΗΣ. Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ,
 5 χαίρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις.
 6 ὁ κύριος ἐγγύς· μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ
 προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα
 7 ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν θεόν· καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ
 ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ
 8 τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοι-
 πόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια,
 ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὖφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ
 9 εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ πα-
 ρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσ-
 σετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
 10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθά-
 λετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἡκαι-
 11 ρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμαθον
 12 ἐν οἷς εἰμὶ αὐτάρκης εἶναι· οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα
 καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ
 χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι·
 13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. πλὴν καλῶς ἐποιή-
 14 σατε συνκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. οἴδατε δὲ καὶ
 15 ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε
 ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνή-
 σεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι,
 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν
 17 μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ
 18 τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ἀπέχω
 δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξιόμενος παρὰ
 Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὅσμην εὐωδίας, θυσίαν
 19 δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ὁ δὲ θεὸς μου πληρώσει
 πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν
 20 Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπά- 21
ζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες 22
οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύ- 23
ματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος
2 θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις
καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
4 [Χριστοῦ] πάντοτε ἡμεῖς ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες
τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην [ἣν
5 ἔχετε] εἰς πάντας τοὺς ἁγίους διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμέ-
νην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
6 τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς
καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανό-
μενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκούσατε καὶ
7 ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμά-
θετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς
8 ἐστὶν πιστὸς ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ὁ καὶ
9 δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. Διὰ
τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκούσαμεν, οὐ πανόμεθα
ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε
τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ
10 καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου
εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
11 ροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ἐν
πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης
αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς,
12 εὐχαριστοῦντες τῷ ἡμῶν πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν

ὑπὲρ

ὑμῶν

θεῷ | ἡμᾶς

ἰσχομεν

μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρύσατο 13
 ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκούτους καὶ μετέστησεν εἰς
 τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν 14
 τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ὃς ἐστίν 15
 εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως,
 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ 16
 τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε
 κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ
 καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται· καὶ αὐτὸς ἐστὶν πρὸ πάντων 17
 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, καὶ αὐτός ἐστιν 18
 ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν [ἡ]
 ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν
 αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρω- 19
 μα κατοικῆσαι καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα 20
 εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ
 αὐτοῦ, [δι' αὐτοῦ] εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς· καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ 21
 ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, — νυνὶ 22
 δὲ ἁποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ
 τοῦ θανάτου, — παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἁμώμους
 καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, εἰ γε ἐπιμένετε τῇ 23
 πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι
 ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κη-
 ρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ
 ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

ὑποκατηλλάγητε

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἅντα- 24
 ναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν
 τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκ-
 κλησία, ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν 25
 τοῦ θεοῦ τὴν δοθείσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκέκρυμμένον ἀπὸ 26
 τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, — νῦν δὲ ἐφανερώθη
 τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ 27

πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν,
 28 ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ὃν ἡμεῖς
 καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδά-
 σκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστή-
 29 σωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς ὃ καὶ
 κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνε-
 1 ργούμενην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. Θέλω γὰρ ὑμᾶς
 εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν
 Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν
 2 σαρκί, ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συνβιβα-
 σθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας
 τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ,
 3 Χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας
 4 καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. Τοῦτο λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς
 5 παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ
 ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ
 βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν
 πίστεως ὑμῶν.

85

A.p.†

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον,
 7 ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ῥριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι
 ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, πε-
 8 ρισσεύοντες [ἐν αὐτῇ] ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέ-
 πετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφί-
 9 ας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώ-
 πων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν·
 10 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
 11 ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ καὶ περι-
 τμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ
 σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ,
 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνη-
 γέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ
 13 ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄν-

ἔσται ὑμᾶς

ἡμᾶς! αὐτῷ, χαρι-
σαμενος.....ἡμῖν·

τας τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς
ὑμῶν, συνέζωοποίησεν ὑμᾶς⁷ σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος
ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν¹⁴
χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν,⁷ καὶ
αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ·
ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν¹⁵
ἐν παρρησίᾳ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ. Μὴ¹⁶

ἢ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει καὶ ἐν πόσει ἢ ἐν
ὁ μέρει ἑορτῆς ἢ νεομηνίας ἢ σαββάτων, ἃ⁷ ἐστὶν σκιὰ¹⁷
τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ χριστοῦ. μηδεὶς¹⁸
ἄρ.† ὑμᾶς καταβραβευέτω⁷ θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρη-
σκευίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν ἐμβατεύων⁷, εἰκὴ φυσιοῦ-
μενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν¹⁹
τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συν-
δέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὖξει τὴν
αὕξησιν τοῦ θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ²⁰
κόσμου, τί ὥς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε Μὴ ἄψῃ²¹
μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν²²
τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας
τῶν ἀνθρώπων; ἃτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σο-²³
φίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ⁷ [καὶ] ἀφει-
δία σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς
σαρκός⁷.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ¹
ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ
ΚΑΘΗΜΕΝΟΣ· τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς,²
ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ³
χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ⁴
ἡμῶν⁷, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν
δόξῃ.

ὑμῶν

Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,⁵
ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν
ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ·⁶

- 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζήτε ἐν
 8 τούτοις· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν,
 θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαὶν ἐκ τοῦ
 9 στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκ-
 δυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
 10 αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς
 11 ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου
 οὐκ ἔστι Ἑλλήν καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,
 βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ
 12 ἐν πᾶσιν Χριστός. Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλε-
 κτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρ-
 13 μού, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραῢτητα, μακρο-
 θυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς
 14 ἑάν τις πρὸς τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ «κύριος»
 15 τὴν ἀγάπην, ὃ ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. καὶ ἡ
 εἰρήνη τοῦ χριστοῦ βραβενέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν,
 εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν [ἐν] σώματι· καὶ εὐχάριστοι
 16 γίνεσθε. ὁ λόγος τοῦ «χριστοῦ» ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν
 17 ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· καὶ πᾶν ὅτι
 ἐὰν ποιῇτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου
 Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
 18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν
 19 ἐν κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ
 20 πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε
 τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν
 21 ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν,
 22 ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ
 πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμο-
 23 φοβούμενοι τὸν κύριον. ὃ ἐὰν ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς ἐργά-

ἅγιοι,

χριστός

κυρίου

τῇ

ὀφθαλμοδουλία

ζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ ²⁴
κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας·
τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ²⁵
ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία. Οἱ κύριοι, ¹
τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε,
εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ²
ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ³
ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστή-
ριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ἵνα φανεράσω αὐτὸ ⁴
ὡς δεῖ με λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ⁵
ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ⁶
ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ
ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνῶρίσει ὑμῖν Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ⁷
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ,
ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ ⁸
περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν ⁹
Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν
ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, ¹⁰
καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντο-
λάς, ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν,) καὶ Ἰησοῦς ¹¹
ὁ λεγόμενος Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι
μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες
ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ¹²
ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος
ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῇτε τέλειοι καὶ
πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. μαρ- ¹³
τυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν
ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱερᾷ Πόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς ¹⁴
Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσα- ¹⁵
σθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νύμφαν καὶ

16 τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ
παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδι-
κέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα
17 καὶ ὑμεῖς ἀναγνώτε. καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ Βλέπε τὴν
διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε
μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ 1
 τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ
 Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν 2
 μνεῖαν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως
 μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ 3
 κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ
 πατρὸς ἡμῶν, εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ [τοῦ] 4
 θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγε- 5
 νήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ
 ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορία πολλῇ, καθὼς οἴδατε
 οἱ ἐγενήθημεν 1 ὑμῖν δι' ὑμᾶς· καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν 6
 ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει
 πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς 7
 τύπον 1 τῶν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν
 τῇ Ἀχαΐᾳ. ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου 8
 οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ
 τόπῳ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε
 ὑμῶν 1 μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι· αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν 9
 ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἰσοδὸν ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δου-
 λεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν τοῦ
 αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγείρεν ἐκ [τῶν] νεκρῶν,
 Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς
 2 ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρι-
 σθέντες καθὼς οἶδατε ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ
 θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν
 3 πολλῷ ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης
 4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ἀλλὰ καθὼς δεδοκι-
 μάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως
 λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ θεῷ τῷ
 5 δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ
 κολακίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, οὔτε προφάσει πλεο-
 6 νεξίας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν,
 7 οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι
 ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ
 8 ὑμῶν, ὡς εἰς τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· οὕτως
 ὁμιροῦμενοι ὑμῶν ἠυδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ
 εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι
 9 ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε· μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν
 κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζό-
 μενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς
 10 ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός,
 ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν
 11 ἐγενήθημεν, καθάπερ οἶδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς
 12 πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθού-
 μενοι καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ
 θεοῦ τοῦ ἁγαλλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ
 δόξαν.

Αρ.

καλέσαντος

13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδια-
 λείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ
 θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς
 ἐστὶν λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύ-
 14 ουσιν. ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκ-
 κλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων

συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, τῶν καὶ 15
τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας καὶ
ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἄρεσκόντων, καὶ πᾶσιν
ἀνθρώποις ἐναντίων, κωλυνόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λα- 16
λῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς
ἁμαρτίας पाीतोते. Ἐφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς
τέλος.

ἐφθακεν

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς 17
καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδά-
σαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.
διότι ἠθελήσαμεν ἔλθειν ρὰς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος 18
καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. τίς 19
γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως— ἢ οὐχὶ
καὶ ὑμεῖς— ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ
αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ 20
χαρά.

Διὸ μηκέτι στέγοντες ἠὐδοκήσαμεν 1
καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμό- 2
θεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ἑπίσκοπον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρα-
καλῆσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν τὸ μηδένα σαίνεσθαι 3
ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο
κείμεθα· καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν 4
ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.
διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ μηκέτι στέγων ἐπέμψα εἰς τὸ γινῶναι τὴν 5
πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπειράσεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ
εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Ἄρτι δὲ ἐλθόντος 6
Τιμοθέου πρὸς ὑμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν
τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν
ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ
καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, 7
ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πόσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς
ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. 8
τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ 9

συνεργόν [τοῦ
θεοῦ]

ὑμῶν πίστιν

ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν
 10 τοῦ θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεό-
 μενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ
 11 ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Ἀὐτὸς δὲ ὁ
 θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατεν-
 12 θύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεο-
 νάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς
 13 πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν
 τὰς καρδίας ἁμέμπτους ἔν ἀγιοσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ
 καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.[†]

ἀμέμπτως

ἀμήν.

οὖν

1 Λοιπὸν[†], ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦ-
 μεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, [ἵνα] καθὼς παρελάβετε παρ' ἡ-
 μῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ,
 2 καθὼς καὶ περιπατεῖτε,— ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε
 γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου
 3 Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ,
 ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας,
 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγια-
 5 σμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ
 6 ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ
 πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι
 7 ἕκδικος Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προεί-
 8 παμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ
 9 θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθε-
 τῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν διδόντα τὸ
 9 πνεῦμα αἰτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς. Περὶ δὲ
 τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ
 γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους·
 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς [τούς] ἐν
 ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς,
 11 ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, καὶ φιλοτιμείσθαι ἡσυχάζειν
 καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν

ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περιπατῆτε εὐσχη- 12
μόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν 13
κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπησθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ
ἔχοντες ἐλπίδα· εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν 14
καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ
Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν 15
λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς
τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμη-
θέντας· ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ 16
ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐ-
ρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον,
ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς 17
ἄρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς
ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἑσόμεθα. Ὡστε 18
παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ 1
χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι, αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε 2
ὅτι ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται.
ὅταν ὁ λέγωσιν Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνί- 3
διος αὐτοῖς ἐπίσταται ὁλεθρος ὥσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν
γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 4
φοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκοτέι, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτας
καταλάβῃ, πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ 5
ἡμέρας. Οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκοτούς· ἀρα οὖν μὴ 6
καθεύδωμεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.
εἰ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκό- 7
μενοι νυκτὸς μεθύουσιν· ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, 8
ἐνδυσκάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικε-
φαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς 9
εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ [Χριστοῦ], τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν 10
ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσω-

εἰ

κλέπτῃς

ὁ θεὸς ἡμᾶς

ὑπὲρ

- 11 μὲν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν
 ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.
- 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας
 ἐν ὑμῖν καὶ προϋσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας
 13 ὑμᾶς, καὶ ἡγείσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶν ἔν ἀγάπῃ
 14 διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Παρακαλοῦμεν
 δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε
 τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε
 15 πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀπο-
 δῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε ὧς εἰς ἀλλήλους καὶ
 16 εἰς πάντας. Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε,
 17 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ
 18 Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ
 19 ἐξουθενεῖτε· πάντα [δὲ] δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε,
 20 ἅπὸ παντός εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. Αὐτὸς δὲ ὁ
 21 θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον
 22 ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν
 23 τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη.
 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.
- 25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε [καὶ] περὶ ἡμῶν.
- 26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι
 27 ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν
 ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ὧς ἀδελφοῖς.
- 28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

ὑπερεκπερισσῶς

καὶ

ἀγίοις

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

ΠΑΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΛΟΥΑΝΟΣ ΚΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ τῇ 1
ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ
Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς 2
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, 3
ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις
ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν
εἰς ἀλλήλους, ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκαυχᾶσθαι ἐν 4
ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ
πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν
αἷς ἑνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς 5
τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς
καὶ πάσχετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς 6
θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν 7
μετ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος 8
ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακού-
ουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, οἵτινες δίκην 9
τίσουσιν ὀλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου
καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ 10
ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι
ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἑπιστεύθη τὸ μαρτύριον
ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς δὲ καὶ 11
προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγα-

12 θωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐνδοξασθῇ
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ἡμῖν, καὶ ὑμεῖς
ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ
κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς
2 ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ
νοὸς μηδὲ θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ
λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν
3 ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μη-
δένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ
ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπω-
4 λείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λε-
γόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ
5 θεοῦ καθίσει, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός—. Οὐ
μνημονεύετε ὅτι ἔτι ἂν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν;
6 καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν
7 ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ· τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς
ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται.
8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος [Ἰη-
σοῦς] ἄνελείῃ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ
9 καὶ καταργήσῃ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, οὗ
ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ
10 δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους καὶ ἐν πάσῃ
ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην
11 τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· καὶ
διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ
12 πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσιν πάντες ὅι μὴ
πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε
περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἵ-
λατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ
14 πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ

κυρίου.—

ἀμαρτίας

ἀναλοῦ

ἅπαντες

ἀπαρχὴν

τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δούξης τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ 15
 κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ὥς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε
 δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς 16
 Χριστὸς καὶ [ὁ] θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς
 καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν
 χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν 17
 παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα 1
 ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς
 ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν 2
 ἀνθρώπων, οὗ γὰρ πάντων ἡ πίστις. Πιστὸς 3
 δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὅς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ
 πονηροῦ. πεποιθάμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ πα- 4
 ραγγέλλομεν [καὶ] ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. Ὁ δὲ κύριος 5
 κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ
 καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ 6
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στελλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς
 ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παρά-
 δοσιν ἣν ἑπαρελάβετε παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἶδατε 7
 πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν
 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ 8
 καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ
 ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, 9
 ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς.
 καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, 10
 ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. ἀκούομεν 11
 γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργα-
 ζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους· τοῖς δὲ τοιοῦτοις πα- 12
 ραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ
 ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίω-
 σιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐνκακήσητε καλοποιούντες, 13

ἡμῶν

παρελάβοσαν

14 εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς,
τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐν-
15 τραπῇ· καὶ μὴ ὥς ἐχθρόν ἡγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε
16 ὡς ἀδελφόν. Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν
τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ
πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον
18 ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ χάρις τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΡΟΠΩΣ πάλαι ὁ θεὸς 1
λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου 2
τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν
κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς 3
ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως
αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐ-
τοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσούτῳ κρείττων 4
γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς
κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε 5
τῶν ἀγγέλων

Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε,
καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι
εἰς γίον·

ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἶκον· 6
μένην, λέγει

Καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ.
καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει 7

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλόγα·
πρὸς δὲ τὸν υἱόν 8

Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα [τοῦ αἰῶνος], σου, ὁ θεός, εἰς ..
καὶ ἡ ῥάβδος τῆς ἐξουσίας σου ῥάβδος τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ.

9 Ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν.
διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον
ἀγαλλιᾶσεως παρά τοῦς μετόχοις σου.

10 καί

Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί.

11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις
καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,

12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς,
ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγήσονται.

σὺ δὲ ὁ αὐτός εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλεί-
ψουσιν.

13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε

Κάθοι ἐκ δεξιῶν σου

ἕως ἄν θῶ τοῦς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν πο-
δῶν σου;

14 οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν
ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτη-
1 ρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν

2 ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθείσιν, μή ποτε παραρῶμεν. εἰ γὰρ
ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πάντα
παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,

3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτη-
ρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου,

4 ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρ-
τυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις
δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν
αὐτοῦ θέλησιν;

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλ-
6 λουσιν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· διεμαρτύρατο δὲ πού τις

λέγων

Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μὴ μνήσκῃ αὐτοῦ,
ἢ γίος ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν;
ἡλάττωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους,
δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,

[καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου,]

πάντα ὑπέταζας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· 8

ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξει [αὐτῷ] τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν
αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὐπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ
πάντα ὑποτεταγμένα· τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους 9
ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ
θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι
θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου. Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, 10
δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς
εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν
διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ὃ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ 11
ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύν-
νεται ἀδελφοῦς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων 12

Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου,
ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε·

καὶ πάλιν

Ἐγὼ ἔσομαι πεποιοῦς ἐπ' αὐτῷ·

καὶ πάλιν

Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, 14
καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ
τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανά-
του, τοῦτ' ἐστὶ τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, 15
ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν
δουλείας. οὐ γὰρ δὴ πού ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, 16
ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλεν 17
κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς

18 τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ· ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας
2 ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ
3 Μωϋσῆς ἐν [ὄλῳ] τῷ οἴκῳ ἀγτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται καθ' ὅσον πλείονα
4 τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας
5 θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστός ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ ἀγ-
6 τοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων,
7 Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον ἀγτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπί-
8 dos [μέχρι τέλους βεβαίαν] κατάσχωμεν. Διό,
καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον

ἅγιον....μον.

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς ἀγτοῦ ἀκούσχητε,
9 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-
πικρασμῷ,
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
9 οἳ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ
10 καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσεράκοντα ἔτη·
διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ
καὶ εἶπον Ἄεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
ἀγτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου·
11 ὥς ὧμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου

Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·
12 βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ ποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδίᾳ
πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος,
13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἅχρις
οὗ τό Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ
14 ὑμῶν ᾧ ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ χριστοῦ
γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι

ἐξ ὑμῶν τις

τέλους βεβαίαν κατὰσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι 15

ἀκούσῃτε,-

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἴκοις, 7

Μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παρα-
πικρασμῷ.

τίνας γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες 16
οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωυσέως; τίσιν δὲ προσ- 17
ώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν,
ὧν τὰ κῶλα ἐπέσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὤμοσεν 18
μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ
τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν 19
εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. φοβηθῶμεν οὖν μὴ ποτε κατα- 1
λειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν
αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖν· καὶ γὰρ ἔσμεν 2
εὐηγγελισμένοι καθάπερ καὶ οἱ, ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν
ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, ἢ μὴ ἑσπεράσμενους τῇ
πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς [τὴν] 3
κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν

Αρ.† | συνεκερα-
σμένος
οὖν

Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου

Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου,

καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων,
εἴρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως Καὶ κατέ- 4
παυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ
πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ἐν τούτῳ πάλιν Εἰ 5
εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ἐπεὶ οὖν 6
ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον
εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, πάλιν 7
τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ
τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται, 8

προεῖρηκεν

Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκοῖς, 9

μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑμῶν·

εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης 6
ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα ἀπολείπεται σαββα- 9
τισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ· ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν 10

ΚΑΤΑΠΑΓCIN ΑΥΤΟΥ καὶ αὐτὸς κατέπαγCεν ἀπὸ τῶν
 11 ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. Σπου-
 δάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν καταπαγCιν,
 ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπει-
 12 θείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ
 τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ δικνου-
 μένος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ
 μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας·
 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ
 γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς
 14 ὃν ἡμῖν ὁ λόγος. Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα
 μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ
 15 θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας· οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα
 μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπει-
 ρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
 16 προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάρι-
 τος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρώμεν εἰς εὐκαιρον
 βοήθειαν.

1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ
 ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ
 2 δῶρά [τε] καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν
 δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς
 3 περικείται ἀσθένειαν, καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ
 τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
 4 ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ
 5 καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περ καὶ Ἀαρών. Οὕτως
 καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα,
 ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν

Υἱός μοι εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε
 6 καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει

Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
 χιεδέκ.

7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ

ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ
εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν 8
ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο 9
πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου,
προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν 10
Μελχισεδέκ.

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνεύτος 11
λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς· καὶ γὰρ 12
ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν
χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς
ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες
καὶ γάλακτος, ὃ οὐ στερεῶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων 13
γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστίν·
τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ 14
αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ
τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ 1
λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον
καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως
ἐπὶ θεόν, βαπτισμῶν ἡ διδαχῆν ἐπιθέσεως τε χειρῶν, 2
ἀναστάσεως ὃ νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο 3
ποιήσομεν ἕάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. Ἀδύνατον γὰρ τοὺς 4
ἀπαξ ἡ φωτισθέντας ἡ γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς
ἐπουρανίου καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου
καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος 5
αἰῶνος, καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετά- 6
νοίαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ
παραδειγματίζοντας. Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς 7
ἐρχόμενον πολλακίς υετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον
ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας
ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ἐκφέρογκα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους 8
ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καὶ-
σιν. Πεπεύσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, 9

τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦ-
 10 μεν· οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν
 καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 11 διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν
 δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς
 12 τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ἵνα μὴ νωθροὶ
 γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας
 13 κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. Τῷ γὰρ
 Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν
 14 μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, λέγων Εἰ μὴν
 εὐλογῶν εὐλογῆσω σε καὶ πληθύνων πληθύνῃ σε·
 15 καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
 16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης
 17 αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ἐν ᾧ
 περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρο-
 νόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ
 18 ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων,
 ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι ὁ θεός, ἰσχυρὰν παράκλησιν
 ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλ-
 19 πίδος· ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἀσφαλῆ τε
 καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ
 20 καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλ-
 θεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς
 γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

τον

1 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς
 τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ^{†δ†} συναντήσας Ἀβραὰμ
 ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ
 2 εὐλογῆσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων
 ἐμέρισεν Ἀβραὰμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς
 δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστιν
 3 βασιλεὺς Εἰρήνης, ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος,
 μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιω-
 μένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ

MSS δs *Ap.*

καὶ

διηγεκές.

Θεωρεῖτε δὲ πληλὺς οὗτος Φ^T ΔΕ- 4
 ΚΑΤΗΝ Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχ-
 χης· καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευεὶ τὴν ἱερατίαν λαμβά- 5
 νοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν
 νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξελη-
 λυθότας ἐκ τῆς ὁσφύς Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογού- 6
 μενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
 τὰς ἐπαγγελίας ἐγλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας 7
 τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. καὶ ὧδε μὲν 8
 δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ
 μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. καὶ ὡς ἔπος εἰπείν, δι' Ἀβραάμ 9
 καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται, ἔτι γὰρ 10
 ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε σΥΝΗΝΤΗΣΕΝ ἀΓΤΩ
 Μελχισεδέκ. Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς 11
 Λευειτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομο-
 θέτῃται, τίς ἔτι χρειά κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ
 ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν
 Ἀαρὼν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης 12
 ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' ὃν γὰρ λέ- 13
 γεται ταῦτα φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς
 προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ 14
 Ἰουδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ
 ἱερέων οὐδὲν Μωυσῆς ἐλάλησεν. Καὶ περισσότερον ἔτι 15
 κατὰδελόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ
 ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς 16
 σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου,
 μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα 17
 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ γί- 18
 νεται προαγωγῆς ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ
 ἀνωφελές, οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγῇ 19
 δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. Καὶ 20
 καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς
 ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας 21

διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν Ὡμοσεν Κύριος, καὶ οὐ
 22 μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα,) κατὰ
 τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰη-
 23 σους. Καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ
 24 τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν
 αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύ-
 25 νην· ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς
 προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ
 26 ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν
 [καὶ] ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχω-
 ρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν
 27 οὐρανῶν γενόμενος· ὅς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,
 ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν
 θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· (τοῦτο γὰρ
 28 ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἁγιάσαντα) ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώ-
 πους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος
 δὲ τῆς ἑκκκλησίας τῆς μετὰ τὸν νόμον γίῳν, εἰς τὸν
 αἰῶνα τετελειωμένον.

προσενέγκας

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν
 ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγα-
 2 λωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ
 τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος,
 3 οὐκ ἄνθρωπος. πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν
 δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν
 4 τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκῃ. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς,
 οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον
 5 τὰ δῶρα· (οἷτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν
 ἐπουρανίων, καθὼς κεκρημάτισται Μωυσῆς μέλλων ἐπι-
 τελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα γάρ, φησὶν, ποιήσεις πάντα
 6 κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει) Ἐνῦν
 δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός
 ἐστὶν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις
 7 νειομοθέτῃται. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος,

νυνι

αὐτοῖς

οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος· μεμφόμενος γὰρ ἑαυτοὺς¹ 8
λέγει

Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ
τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν,
οὗ κατὰ τὴν διαθήκην ἥν ἐποίησα τοῖς πατράσιν 9
αὐτῶν
ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
καγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.
ὅτι αὗτῃ ἡ διαθήκη ἥν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ¹⁰
Ἰσραὴλ

καρδίαν

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει Κύριος,
διδούς νόμοys μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ ἑκαρδίας¹ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.
καὶ οὐ μὴ διδάζωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ¹¹
καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων Γνωθὶ
τὸν κύριον,

ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με
ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.

ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν,¹²
καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην, τὸ δὲ¹³
παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

Εἶχε μὲν οὖν [καὶ] ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τό¹
τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη²
ἐν ᾗ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν
ἄρτων, ἣτις λέγεται Ἁγία· μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέ-³
τασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἁγία Ἀγίων⁴, χρυσοῦν ἔχουσα⁴
θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμέ-

Αρ. | Τὰ ἅγια...
...λεγομένη Τὰ
ἅγ.α τῶν ἁγίων

νην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῇ ἔχουσα τὸ
 μάinna καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλά-
 5 κες τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβείν δόξης
 κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν
 6 λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων,
 εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίσιασιν οἱ ἱερεῖς
 7 τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ
 ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει
 8 ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, τοῦτο δηλοῦν-
 τος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν
 9 ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ἣτις
 παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά
 τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
 10 τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πό-
 μασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, [†] δικαιώματα σαρκὸς μέ-

καὶ

11 χρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. Χριστὸς
 δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν ἑγενομένων ἁγαθῶν διὰ
 τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου,
 12 τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων
 καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς
 13 τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα
 τράγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς
 κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
 14 πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος
 αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ
 τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν
 15 θεῷ ζῶντι. Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης
 ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ
 τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν
 16 οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ δια-
 17 θήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη
 γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ ἢ μὴ τότε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ
 18 διαθέμενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐνκε-

μελλόντων

ὑμῶν

μή ποτε

διαθέμενος;

καίνισται· λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον 19
 ὑπὸ Μωυσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
 καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἑρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώ-
 που αὐτό τε τὸ βιβλίον· καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν,
 λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο 20
 πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ 21
 σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν· καὶ σχε- 22
 δὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς
 αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις. Ἀνάγκη 23
 οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις
 καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττεσι θυσίαις
 παρὰ ταύτας· οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια 24
 Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν
 οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ
 ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ 25
 ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι
 ἄλλοτρίῳ, ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κατα- 26
 βολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων
 εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέ-
 ρωται· καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ 27
 ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, οὕτως καὶ ὁ χριστός, 28
 ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνελεγκεῖν ἁμαρ-
 τίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν
 ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, 1
 οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, ἡ κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς
 αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηκεκός οὐδέ-
 ποτε ἔδυνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· ἐπεὶ 2
 οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν
 ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρι-
 σμένους; ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνι- 3
 ουτόν, ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τρέγων ἀφαιρεῖν 4
 ἁμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει 5

Αρ. 4

αὐτῶν

δύναται

τράγων καὶ ταύ-
ρων

Θυγίαν καὶ προσφοράν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ

κατηρτίσω μοι·

6 ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὔδόκησας.

7 τότε εἶπον Ἰδοὺ ἤκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέ-
γραπται περὶ ἐμοῦ,

τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου.

8 ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυγίας καὶ προσφοράς καὶ ὀλο-

καυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδέ

9 εὔδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, τότε

εἶρηκεν Ἰδοὺ ἤκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου·

10 ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ἐν ᾧ θελή-

ματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφοράς τοῦ σώματος

11 Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν

ἀρχιερεὺς

καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέ-

ρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας.

12 οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ

13 διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχό-

μενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν

14 ποδῶν αὐτοῦ, μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ

15 διηνεκὲς τοὺς ἀγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ

πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι

16 Αὔτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσεται πρὸς αὐτοὺς

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει Κύριος,

διδούς νόμοys μοῦ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,

καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῦς,—

17 Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν

18 οὐ μὴ μνησθῆσθαι ἔτι· ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων,

οὐκέτι προσφορά περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν

20 ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πύσ-

φατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἐστίν

21 τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἱερεῖα μετὰ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ

475

22 θεοῦ, προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ

πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως
 πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· κατέ- 23
 χωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ
 ἐπαγγεिलाίμενος· καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξύν- 24
 σμόν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν 25
 ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακα-
 λοῦντες, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν
 τὴν ἡμέραν. Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων 26
 ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι
 περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, φοβερὰ δέ τις ἐκδόχῃ 27
 κρίσεως καὶ πγρὸς Ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοῦ ὕπε-
 ραντίου. ἀθετήσας τις νόμον Μωυσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν 28
 ἐπὶ δγσίν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσῳ δοκεῖτε 29
 χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ
 καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγη-
 σάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνν-
 βρίσας. οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ 30
 ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν Κρίνῃ Κύριος τὸν λα-
 οὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζών- 31
 τος. Ἀναμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέ- 32
 ρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλησιν ὑπεμείνατε
 παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν 33
 θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρε-
 φομένων γενηθέντες· καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, 34
 καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς
 προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα
 ὑπαρξίν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρ- 35
 ρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν, ὑπομονῆς 36
 γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες
 κομίσῃσθε τὴν ἐπαγγελίαν·

ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον,

37

ὁ ἐρχόμενος ἥξει καὶ οὐ χρονίσει·

ὁ δὲ δίκαιός [μοῦ] ἐκ πίστεως ζήσεται,

38

καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὔδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου
ἐν αὐτῷ.

39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ
πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ὑπόστασις πρα-
γμάτων,

2 ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν
3 οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι

τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ
4 βλεπόμενον γεγονέναι. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ

παρὰ Καὶν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι
δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις ἁγτοῦ τοῦ
5 θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. Πίστει

Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠγρίσκετο
διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέ-
6 σεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκέναι τῷ θεῷ, χωρὶς δὲ

πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν
προσερχόμενον [τῷ] θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν
7 αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε

περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν
κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν
τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο

8 κληρονόμος. Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν
ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονο-
9 μίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. Πίστει

παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν
σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συν-
10 κληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ

τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δη-
11 μιουργὸς ὁ θεός. Πίστει καὶ ἁυτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς
καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας,

12 ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον· διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς
ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα
τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ

Αρ.†

αὐτὴ Σάρρα

ἐγενήθησαν

χείλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. Κατὰ 13
πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς ἐπαγ-
γελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι,
καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ
τῆς γῆς· οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι 14
πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον 15
ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· νῦν δὲ 16
κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐ-
παισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν,
ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Πίστει προσ- 17
ἐνήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν
ΜΟΝΟΓΕΝῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,
πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται· σοι 18
σπέρμα, λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυ- 19
νατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομί-
σατο. Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ 20
τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακώβ ἀποθνή- 21
σκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύ-
νησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει 22
Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνη-
μόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. Πίστει 23
Μωυσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβή-
θησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς 24

μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς
Φαραώ, μᾶλλον ἐλόμενος συνκακουχίσθαι τῷ λαῷ τοῦ 25
θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα 26
πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνει-
δισμόν τοῦ χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαπο-
δοσίαν. Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν 27
θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέ-
ρησεν. Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν 28
τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεῖων τὰ πρωτότοκα θίγῃ

29 αὐτῶν. Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς
 διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπό-
 30 θησαν. Πίστει τὰ τείχη Ἱερειῶν ἔπесαν κυκλωθέντα
 31 ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπό-
 λετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους
 32 μετ' εἰρήνης.

Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με
 γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών,
 33 Ἰεφθάε, Δανεῖδ τε καὶ Σαμουήλ καὶ τῶν προφητῶν, οἱ
 διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ἡργάσαντο δικαιο-
 σύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων,
 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυνα-
 μώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,
 35 παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ἔλαβον [†] γυναῖκες [†] ἐξ
 ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθη-
 σαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος
 36 ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ ἐμπαυγμῶν καὶ μαστίγων
 37 πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν,
 ἔπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον,
 περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγίοις δέρμασιν, ὑστεροῦ-
 38 μνοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κό-
 σμος ἔπ' ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις

MSS γυναῖκας
 Ἀρ.

ἐπρίσθησαν, ἐπει-
 ράσθησαν Ἀρ.†

ἐν

39 καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες
 μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγ-
 40 γελίαν, τῷ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου,
 ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

1 Τοιγαρὺν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον
 ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν
 εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προ-
 2 κείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως
 ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης
 αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας,
 3 ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. ἀναλογί-
 σασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτω-

ἐαυτὸν

ΛΩΝ ΕΙΣ ἘΑΓΤΟΥΣ ἂντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμῃτε ταῖς ψυχαῖς
 ὑμῶν ἐκλυόμενοι. Οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστη- 4
 τε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέλησθε 5
 τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται,

Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
 μηδὲ ἐκλόγῳ ἥπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει,

6

μαστιγοῖ δὲ πάντα γιόν ὃν παραδέχεται.

εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς γιόις ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· 7
 τίς γὰρ γιός ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς ἔστε 8
 παιδείας ἧς μέτοχοι γεγónασι πάντες, ἄρα νόθοι καὶ
 οὐχ γιόι ἔστε. εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέ- 9
 ρας εἶχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον
 ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
 οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς 10
 ἐπαίδευν, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς
 ἀγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα ἡ μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν 11
 οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρη-
 νικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύ-
 νης. Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυ- 12
 μένα γόνατα ἀνορθώσατε, καὶ τροχιάς ὀρθὰς ἡ ποιεῖτε 13
 τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μάλ-
 λον.

δὲ Ἀρ.†

ποιήσατε

διὰ ταύτης

Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ 14
 τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, ἐπισκο- 15
 ποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ,
 μή τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλήῃ καὶ δι' αὐτῆς 16
 μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαΐ,
 ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ.
 ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν 17
 εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὑρεν,
 καίπερ μετὰ δακρύνων ἐκζητήσας αὐτήν. Οὐ 18

γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαγμένῳ πηρὶ
 καὶ γνώφῳ καὶ ζύφῳ καὶ θγέλλῃ καὶ κάλπιγγος ἥχῳ 19

καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο[†]
 20 προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελ-
 λόμενον. Καὶ θηρίον θίγη τοῦ ὄρου, λιθοβο-
 21 ληθήσεται· καί, οὕτω φοβερόν ἦν τὸ φανταζόμενον,
 22 Μωυσῆς εἶπεν Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος[‡]. ἀλλὰ
 προσεληλύθατε Σιών ὅρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερου-
 23 σαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ
 ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ
 24 κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων,
 καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ
 25 κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ. Βλέπετε μὴ παραι-
 τήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον
 ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μάλ-
 26 λον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν[†] ἀποστρεφόμενοι· οὐ ἡ
 φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων
 Ἔτι ἅπαζ ἐγὼ σεῖς οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν
 27 οὐρανόν. τὸ δέ Ἔτι ἅπαζ δηλοῖ [τὴν] τῶν σαλευο-
 μένων μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σα-
 28 λεύόμενα. Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες
 ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ
 29 μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους, καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῆρ
 ΚΑΤΑΝΔΛΙΣΚΟΝ.

[†]
 2 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλαν-
 θάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέ-
 3 λους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κα-
 4 κουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ
 γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνοισι γὰρ καὶ
 5 μοιχοῖς κρινεῖ ὁ θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρ-
 κούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκέν. Οὐ μὴ
 6 σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας
 ἡμᾶς λέγειν

Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι
 τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος ;

μὴ

ἐκτρομος

οὐρανοῦ

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν 7
 ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν
 τῆς ἀναστροφῆς μιμῆσθε τὴν πίστιν. Ἰησοῦς 8

Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.
 διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ 9
 χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς
 οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. ἔχομεν θυσιαστήριον 10
 ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν [ἐξουσίαν] οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύ-
 οντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας 11
 εἰς τὰ ἄγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατὰ
 καίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα 12
 ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης
 ἔπαθεν. τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμ- 13
 βολῆς, τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες, οὐ γὰρ ἔχομεν 14
 ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν·
 δι' αὐτοῦ ἁναφέρωμεν θγσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς 15
 τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ 16
 ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ
 θεός.

Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ 17
 ὑπέικετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν
 ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ
 μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν 18
 συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφε-
 σθαι. περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τά- 19
 χειον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 20

εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβά-
 των τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον
 ἡμῶν Ἰησοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ 21
 ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον
 ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς
 αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Παρακαλῶ δὲ 22

περιπατήσαντες

οὖν

αὐτῷ Αρ.†

- ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἵνα ἀνέχεσθε[†] τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, ἀνέχεσθαι
 23 καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώ-
 σκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ
 ἐὰν τάχειον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.
 24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας
 τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.
 25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.[†] αἰμήν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν 1
 θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν
 Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη 2
 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευό- 3
 μινος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδι-
 δασκαλεῖν μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπε- 4
 ράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονο-
 μίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. — τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας 5
 ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς
 καὶ πίστεως αἰνποκρίτου, ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες ἐξετρά- 6
 πησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, 7
 μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβε-
 βαιοῦνται. Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ 8
 νομίμως χρήται, εἰδὼς τοῦτο ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κείται, 9
 ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς,
 ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδρο-
 φόνοις, πόρνοις, ἄρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, 10
 ἐπίορκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ἀντί-
 κειται. κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, 11
 ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ. Χάριν ἔχω τῷ ἑνδυναμώ- 12
 σαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με

13 ἡγήσατο θέμενός εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα βλάβσφη-
 μον καὶ διώκτην καὶ ἰβριστήν· ἀλλὰ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν
 14 ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ὑπερεπλέονασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου
 ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 15 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς
 Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν
 16 πρῶτός εἰμι ἐγώ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ
 πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἐχριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν μακροθυ-
 μίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ
 17 εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ,
 ἀοράτῳ, μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 18 αἰώνων· ἀμήν. Ταύτην τὴν παραγγελίαν πα-
 ρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγοῦσας ἐπὶ
 σὲ προφητείας, ἵνα Ἰστρατεὺς ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρα-
 19 τείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνειδήσιν, ἣν τινες ἀπώσά-
 20 μνοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος
 καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι
 μὴ βλασφημεῖν.

Ἰησοῦς Χριστὸς

στρατεύση

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις,
 προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων,
 2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα
 ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ
 3 σεμνότητι. τοῦτο καλὸν καὶ ἀπέδεκτον ἐνώπιον τοῦ σω-
 4 τῆρος ἡμῶν θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ
 5 εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. Εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ
 μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς,
 6 ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον
 7 καιροῦς ἰδίους· εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος, —
 ἀληθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, — διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει
 8 καὶ ἀληθείᾳ. Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς
 ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς
 9 ὀργῆς καὶ Ἰδιαλογισμῶν. Ὡσαύτως γυναῖκας ἐν κα-
 ταστολῇ Ἰκοσμῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν

διαλογισμοῦ

κοσμίως

χρυσῷ

ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ ἰχθυήμασι ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελ- 10
 λομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ 11
 μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ 12
 οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὐὰ· καὶ Ἀδὰμ 13
 οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγο- 14
 νεν. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἥντιν ἐν 15
 πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης. πιστὸς ὁ 1
 λόγος.

Αρ.

Εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, 2
 μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλό-
 ξενον, διδακτικόν, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, 3
 ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, 4
 τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· (εἰ δέ 5
 τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας
 θεοῦ ἐπιμελήσεται;) μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς 6
 κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν 7
 ἔχειν ἀπὸ τῶν ἑξῶθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ
 παγίδα τοῦ διαβόλου. Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ 8
 διλόγους, μὴ οἶνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς,
 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. 9
 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονείτωσαν 10
 ἀνέγκλητοι ὄντες. γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβό- 11
 λους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν 12
 μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν
 ἰδίων οἴκων· οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς 13
 καλὸν περιποιῶνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων 14
 ζῶν ἐλθεῖν [πρὸς σέ] ἐν τάχει, ἥντιν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς 15
 πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία
 θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας· καὶ 16
 ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον·

Ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
 ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
 ὤφθη ἀγγέλοις,
 ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
 ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
 ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

A^b

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς
 ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι
 πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ἐν ὑποκρίσει ψευδο-
 λόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ἡκωλυ-
 όντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς
 μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι
 τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπό-
 βλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβάνόμενον, ἀγιάζεται γὰρ
 διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

A^b.†

Ταῦτα ὑποτιθέ-
 μενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ,
 ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδα-
 σκαλίας ἣ ἡ παρηκολούθηκας, τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώ-
 δεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν·
 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος,
 ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν
 ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς ὁ
 λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν
 καὶ ἁγωνιζόμεθα, ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς
 ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

παρηκολούθησας

ὀνειδιζόμεθα | ἡλ-
πίσαμεν

Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. μηδεὶς σου τῆς νεό-
 τητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν
 λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνίᾳ. ἕως
 ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδα-
 σκαλίᾳ. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι
 διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυ-
 τερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προ-
 κοπή φανερά ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ.

ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πα-
 τέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, πρεσβυτέρας ὡς μητέρας,
 νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνίᾳ. Χήρας τίμα τὰς
 ὄντως χήρας. εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθα-
 νέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀπο-
 διδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ. ἢ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἡλπικεν ἐπὶ 5
 «[τὸν] θεόν» καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευ-
 χαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἢ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. 6
 καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ᾖσιν· εἰ δέ τις 7 8
 τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ «προνοεῖ», τὴν πίστιν
 ἡρνηται καὶ ἐστὶν ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω 9
 μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, ἐνὶ ἀνδρὸς γυνή,
 ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ 10
 ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις
 ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. νεωτέ- 11
 ρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ
 χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην 12
 πίστιν ἠθέτησαν· ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περι- 13
 ερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι
 καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. βούλομαι οὖν 14
 νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν
 ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἤδη γάρ 15
 τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. εἴ τις πιστὴ ἔχει 16
 χήρας, «ἐπαρκείτω» αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία,
 ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. Οἱ καλῶς 17
 προσεστώτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μά-
 λιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· λέγει γὰρ ἡ 18
 γραφή Βοῆν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ Ἄγιος ὁ ἐρ-
 γάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν 19
 μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ λόγῳ ἢ τριῶν μαρτύρων·

Κύριον

προνοεῖται

ἐπαρκείσθω

Αρ.

20 τοὺς [δὲ] ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἑλεγχε, ἵνα καὶ οἱ
 21 λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα
 φυλάξης χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσ-
 22 κλισιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει
 23 ἁμαρτίαις ἁλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. Μηκέτι ὕδρο-
 πότει, ἀλλὰ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς
 24 πυκνὰς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι
 πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπα-
 25 κολουθοῦσιν· ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ
 1 τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται. Ὅσοι
 εἰσιν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς
 ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δι-
 2 δασκαλία βλασφημῇται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας
 μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον
 δουленέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἁγαπητοὶ οἱ τῆς εὐερ-
 γείας ἀντιλαμβανόμενοι.

ἀγαπητοί, οἱ

3 Ταῦτα διδάσκει καὶ παρακάλει. εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ
 καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,
 4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις
 καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι,
 5 ὑπόνοιαι πονηραί, διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων
 τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πο-
 6 ρισμόν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ πόρισμός μέγας ἡ
 7 εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν
 8 κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἔξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ἔχοντες δὲ δια-
 9 τροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθυσόμεθα. οἱ δὲ
 βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ πα-
 γίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
 10 βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ῥίζα
 γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρε-
 γόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς

Ap.+ | διατροφήν

περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

Σὺ δέ, ὦ ἄν- 11

τοῦ

θρωπε ^τ θεοῦ, ταῦτα φεύγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέ-
βειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν. ἀγωνίζου 12
τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς,
εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώ-
πιον πολλῶν μαρτύρων. παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ 13
θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος τὰ πάντα καὶ Ἰησοῦ τοῦ
μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμο-
λογίαν, τηρήσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον 14
μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν 15
καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ
βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ 16
μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν
οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύνатаι· ὃ τιμὴ καὶ κράτος
αἰώνιον· ἀμήν.

Ἰησοῦ Χριστοῦ

Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι 17

ὑψηλὰ φρονεῖν

τῷ

παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν· μὴδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλού-
του ἀδηλότῃ, ἀλλ' ἐπὶ ^τ θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα
πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις 18
καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας 19
ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς
ὄντως ζωῆς. Ὡς Τιμόθεε, τὴν παραθήκην 20
φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ
ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλό- 21
μενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1 ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος
2 θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Τιμοθέῳ
ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
3 Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν κα-
θαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν
4 ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν,
5 μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ὑπόμνη-
σιν λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν
6 πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Δαίδῃ καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ,
7 πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω
σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστίν ἐν σοὶ διὰ
8 τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς
πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρο-
9 νισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου
ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνκακοπάθησον
10 τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ
καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ
ιδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ
11 Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς
ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργή-
σαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρ-
12 σίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπό-
στολος καὶ διδάσκαλος. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω,
ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέ-

πεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι
 εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων 13
 λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ· τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύ- 14
 ματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. Οἶδας 15

τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν
 ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. δῶψέ ἔλεος ὁ κύριος τῷ 16
 Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν
 ἀλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη· ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ 17
 σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν· — δῶψέ αὐτῷ ὁ κύριος 18
 εὔρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· — καὶ ὅσα ἐν
 Ἐφέσῳ διηκόνῃσιν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν 1
 Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρ- 2
 τύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ
 ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. συνκακοπάθησον ὡς καλὸς 3
 στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατεύμενος ἐμπλέ- 4
 κεται ταῖς τοῦ βίου πραγματίαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι
 ἀρέσῃ· ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομί- 5
 μως ἀθλήσῃ· τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρ- 6
 πῶν μεταλαμβάνειν. νόει ὃ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ κύριος 7
 σύνεσιν ἐν πᾶσιν. μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγε- 8
 μένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ, κατὰ τὸ εὐαγ-
 γελίόν μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος. 9
 ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται· διὰ τοῦτο πάντα ὑπο- 10
 μένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν
 τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. πιστὸς ὁ 11
 λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν· εἰ ὑπο- 12
 μένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κακεῖνος
 ἀρνήσεται ἡμᾶς· εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνή- 13
 σασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται. Ταῦτα ὑπο- 14

κυρίου

μίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ἑαυτοῦ, μὴ λογο-
 μαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόν-

15 των. σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ,
 ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀλη-
 16 θείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο· ἐπὶ
 17 πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς
 γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος,
 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, λέγοντες ὁ ἀνά-
 στασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινων
 19 πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν,
 ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην ἘΓΝΩ ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥΣ ὄντας
 ἀγτοῦ, καὶ Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων
 20 τὸ ὄνομα Κυρίου. ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον
 σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα,
 21 καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ
 ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον,
 εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμέ-
 22 νον. τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίδωκε δὲ δικαιο-
 σύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ ὧν ἐπικαλουμένων
 23 τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαι-
 24 δεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχας· δοῦ-
 λον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς
 25 πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἐν πραύτητι παιδεύοντα
 τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μή ποτε ὀργῇ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετά-
 26 νοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ
 διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπὲρ αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου
 θέλημα.
 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται
 2 καιροὶ χαλεποί· ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάρ-
 γυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάβσφημοι, γονεῦσιν ἀπει-
 3 θεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι,
 4 ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τε-
 5 τυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρ-
 φωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι· καὶ
 6 τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες

εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευ-
 μένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε 7
 μαθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
 δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰακωβῆς καὶ Ἰαμβρὴς ἀντέστησαν 8
 Μωυσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀντίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρω-
 ποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
 ἀλλ' οὐ προκόβουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἥ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδη- 9
 λος ἔσται πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. Σὺ δὲ παρηκο- 10
 λοίθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει,
 τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διω- 11
 γμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν
 Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάν- 12
 των με ἐρύσατο ὁ κύριος. καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν 13
 εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· πονηροὶ δὲ ἄν- 14
 ῥωποι καὶ γόητες προκόβουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες
 καὶ πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώ- 15
 θης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ 16
 γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν
 διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· πᾶσα γραφὴ θεόπνευ- 17
 στος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, πρὸς
 ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος 1
 ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ αἰθρῶπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτι-
 σμένος. Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ 1
 Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νε-
 κρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ·
 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, 2
 ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ δι-
 δαχῇ. ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγαινούσης διδασκαλίας 3
 οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐάντοῖς ἐπι-
 σωρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ 4
 μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοῖς
 μύθοις ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπά- 5
 θησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου

Αφ.

παρηκολούθηκάς

κρίναι

παρακάλεσον, ἐπι-
τίμησον

- 6 πληροφόρησον. Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ
 7 ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν
 ἀγῶνα ἡγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετή-
 8 ρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος,
 ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
 κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἡγαπηκόσι
 τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
- 9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· Δημῶς γάρ με
 10 ἔγκατέλειπεν ἁγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς
 Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλμα-
 11 τίαν· Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν
 ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν,
 12 Τύχικον δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. τὸν φελόνην, ὃν
 13 ἀπέλειπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ
 14 τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ
 χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· — ἀποδώσει αὐτῷ
 15 ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· — ὃν καὶ σὺ φυλάσσου,
 16 λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. Ἐν τῇ πρώτῃ
 μου ἀπολογία οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με
 17 ἔγκατέλειπον· — μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν· — ὁ δὲ κύριός μοι
 παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα
 πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην
 18 ἐκ στύματος λέοντος. ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς
 ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν
 ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.
- 19 Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου
 20 οἶκον. Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφι-
 21 μον δὲ ἀπέλειπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. Σπούδασον
 πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβου-
 λος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ
 [πάντες].
- 22 Ὁ κύριος ὁ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις με-
 θ' ὑμῶν.

ἐγκατέλειπεν
Αφ.

ἀπέλειπον

ἐγκατέλειπον

Αφ.

πέλειπον

Ἰησοῦς

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Χριστοῦ [Ἰησοῦ]

ΠΑΥΛΟΣ δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ¹
κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς²
κατ' εὐσέβειαν ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγέिलाτο³
ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων ἐφάνέρωσεν δὲ και-⁴
ροῖς ἰδίοις, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη
ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ⁵
τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

ἀπέλειπον

Τούτου χάριν ἀπέλειπόν⁶ σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λεί-⁷
ποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυ-
τέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην, εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος,⁸
μιάς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ
ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλη-⁹
τον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ
πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλό-¹⁰
ξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ,
ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα¹¹
δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ
καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. Εἰσὶν γὰρ¹²

πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μά-
λιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, οὓς δεῖ ἐπιστομίξειν, οἵτινες¹³
ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ αἰσχροῦ
κέρδους χάριν. εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης,¹⁴

Κρήτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί·
ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἐλεγχε¹⁵

14 αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν[ἐν] τῇ πίστει, μὴ προσέ-
 χοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀπο-
 15 στρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς·
 τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ
 16 μεμΐανται αὐτῶν καὶ ὁ νοὺς καὶ ἡ συνείδησις. θεὸν ὁμο-
 λογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες
 καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

1 Σὺ δὲ λάλει ᾧ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ.
 2 Πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγίαι-
 3 νοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. πρεσβύτιδας
 ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους διαβόλους, μὴ
 4 μηδὲ ὡς πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα
 5 σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, σώ-
 φρονας, ἀγνάς, οἰκουργοὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς
 ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται.
 6 τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· περὶ πάντα
 7 σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκα- ἔργων ἐν τῇ διδα-
σκαλίᾳ, ἀφθορίαν
 8 λίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα, λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα
 ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαυ-
 9 λον. δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν,
 10 εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, μὴ νοσφιζομένους, ἀντιλέγοντας μὴδὲ
 ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν ἐνδεικνυμένους
ἀγάπην
 διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν
 11 πᾶσιν. Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτή-
 12 ριος πᾶσιν ἀνθρώποις παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι
 τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ
 13 δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχό-
 μενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ
 14 μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ τοῦ Ἰησοῦ, ὃς ἡμῶν, Ἰησοῦ
Χριστοῦ
 ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
 ἀνομίας καὶ καθαρῇ ἐλπίδι λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν
 15 καλῶν ἔργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει
 καὶ ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου περιφρο-

νείτω. Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσ- 1
 σεσθαι πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι,
 μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐν- 2
 δεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἡμεν 3
 γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δου-
 λεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ
 φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ὅτε δὲ 4
 ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν 5
 ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ
 παλινγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, οὗ ἐξέ- 6
 χεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν, ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενη- 7
 θῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ 8
 περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν
 καλῶν ἔργων προϊστάσθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά
 ἐστὶν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· μωρὰς δὲ ζητή- 9
 σεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔριν καὶ μάχας νομικὰς περι-
 ῖστασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. αἰρετικὸν ἄνθρω- 10
 πον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νοθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς 11
 ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει, ὣν αὐτο-
 κατάκριτος.

Αβ.

λίπη

Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τύχικον, σπουδάσον 12
 ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παρα-
 χειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼν σπουδαίως 13
 πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς ᾿λείπη. Μανθανέτωσαν 14
 δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστάσθαι εἰς τὰς
 ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι 15
 τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

1 ΠΑΥΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ
 2 ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν καὶ
 3 Ἀπφία τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν
 4 καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 5 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησάν σου ποιούμενος
 6 ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν
 πίστιν ἣν ἔχεις ^{πρὸς} εἰς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
 7 ἀγίους, ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται
 ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ [τοῦ] ἐν ἡμῖν ^{ὑμῖν} εἰς Χριστόν·
 8 χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ
 σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ σοῦ,
 9 ἀδελφέ. Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν
 10 ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον
 παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος ἡμεῖς ^{Ap.† | νῦν} πρεσβύτης ἡμεῖς δὲ
 11 καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ,— παρακαλῶ σε περὶ τοῦ
 12 ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς Ὀνήσιμον, τόν
 13 ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ ^{καὶ} σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν
 14 ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· ὃν
 ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἑμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μζι
 15 διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, χωρὶς δὲ τῆς
 σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ
 16 ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἢ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον. τάχα
 γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν
 ἀπέχῃς, οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφόν

ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν
σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσ- 17
λαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἰδίκτησέν σε ἢ ὀφείλει, 18
τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, 19
ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσ-
οφείλεις. ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνά- 20
πανσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ 21
ὑπὲρ αὐτοῦ λέγω ποιήσεις. ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν, 22
ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι
ὑμῖν.

Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν 23
Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, 24
οἱ συνεργοί μου.

ἡμῶν

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύ- 25
ματος ὑμῶν.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

Enclosure

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above matter.

In answer to the same, I beg to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, however, unable to give you any definite answer at this time, as the matter is still under consideration. I will, however, keep you advised of any further developments.

I am, Sir, very respectfully,
Yours,
[Signature]

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

1 ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ, ἣν ἔδωκεν
 αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι
 ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου
 2 αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάνει, ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα
 3 εἶδεν. μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς
 λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ
 γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 ΙΩΑΝΗΣ ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ —
 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ὁ ἦν καὶ
 ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων τοῦ ἁγίου
 5 πνεύματος τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ
 ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι
 ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν [ἡμῶν]
 6 ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, — καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,
 ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, — αὐτῷ ἡ δόξα
 7 καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν. Ἰδοὺ ἔρ-
 χεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς

τῶν

Ἀρ.

ἡμῖν

ὀφθαλμὸς καὶ οὔτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κό-
ψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φύλαί τῆς γῆς. ναί,
ἀμήν.

Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὡ, λέγει Κύριος, 8
ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παν-
τοκράτωρ.

Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνὸς ἐν 9
τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ,
ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ἐγενόμην 10
ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω
μου φωνὴν μεγάλην ὥς σάλπιγγος λεγούσης Ὁ 11
βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ
ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον
καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδελφίαν
καὶ εἰς Λαοδικίαν. Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν 12
ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ
λυχνίας χρυσαῖς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον 13
ἄνθρωπον, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιε-
ζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζῶντα χρυσαῖν· ἡ δὲ 14
κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον
λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ
πυρρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, 15
ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς
φωνὴ ἰσχυρῶν πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χεيرὶ 16
αὐτοῦ ἀστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομ-
φαία δίστομος ὅξεια ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ
ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. Καὶ 17
ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς
νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων

Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,
καὶ ὁ ζῶν, — καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ 18
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, — καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ

φωνὴν μεγάλην
ὀπισθέν μου

νύψ

πεπυρωμένοι

19 θανάτου καὶ τοῦ ἄδου. γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν
 20 καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ μυστήριον
 τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ
 τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες
 ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ λυχναὶ αἱ
 ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

Αρ.†

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον

Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δε-
 ξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν
 2 τῶν χρυσῶν, Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον καὶ
 τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
 καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους,
 3 καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπο-
 μονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ
 4 οὐ κεκοπίακες. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην
 5 σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκες,
 καὶ μετανοήσον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή,
 ἔρχομαί σοι, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου
 6 αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς
 7 τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μισῶ. Ὁ ἔχων οὓς
 ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ
 νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ζύλου τῆς ζωῆς,
 ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

μου

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο
 9 νεκρὸς καὶ ἔζησεν, Οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν
 πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ
 τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν,
 10 ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. Ἥ μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις
 πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς
 φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔχητε θλίψιν ἡμερῶν
 δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν
 11 στέφανον τῆς ζωῆς. Ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ

μηδὲν

ἔχετε v. ἔχετε

πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

Α.ρ.†

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γρά- 12
ψον

Α.ρ.†

ὀλίγα·

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν
ὀξεῖαν. Οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, 13
καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν
μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντίπας, ὁ μάρτυς μου, ὁ
πιστός [μου], ὃς ἀπεκρίθη παρ' ὑμῶν, ὅπου ὁ Σατανᾶς
κατοικεῖ. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ 14
κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ
Βαλὰκ βαλεῖν σκαίδαλον ἐνώπιον τῶν γιῶν Ἰσραὴλ,
φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι· οὕτως ἔχεις καὶ 15
σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Νικολαίτων ὁμοίως. μετα- 16
νόησον οὖν· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω
μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. Ὁ ἔχων 17
οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ
νικῶντι δώσω αὐτῷ τὸ ῥομφαίαν τοῦ κεκρυμμένου, καὶ
δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα
καὶ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβά-
νων.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῷ ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γρά- 18
ψον

γυναικά σου

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς [αὐτοῦ] ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὅμοιοι χαλκοβάνῳ. Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν 19
ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν
ὑπομοιήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα
τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφείς τὴν 20
ἡγνατικὴν Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ
διδάσκει καὶ παινᾷ τοὺς ἐμὸν δούλους πορνεῦσαι καὶ
φαγεῖν εἰδωλόθυτα. καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετα- 21
νοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.

22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας
μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν
23 ἐκ τῶν ἔργων ἧς· καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ
ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσκονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ
εἰμι ὁ ἔραγνῶν νεφροῦς καὶ καρδίας, καὶ δώσω
24 ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω
τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν
τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα
τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο
25 βάρος· πλην ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἦξω. Καὶ
26 ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω
27 αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ
αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκεῆη τὰ κεραμικὰ
28 συντρίβεται, ὡς καγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός
μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν.
29 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλη-
σίαις.

αὐτῶν

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ ἧς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γρά-
ψον

τῷ Αρ.†

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ
καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα
2 ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου γρηγορῶν, καὶ
στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν, οὐ γὰρ
εὐρηκά σου ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου·
3 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ
μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἦξω ὡς κλέπτης,
4 καὶ οὐ μὴ ἔγνων ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σέ· ἀλλὰ ἔχεις
ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια
αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι
5 ἄξιοί εἰσιν. Ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις
λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς
βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων

τὸ

γνώση

αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει 6
ταῖς ἐκκλησίαις.

τῷ Αρ.†

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας 7
γράψον

ὁ ἀληθινός, ὁ
ἅγιος

τοῦ

κλείει

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
κλεῖν τὴν Δαγείδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ
τῶν κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει, Οἶδά σου τὰ ἔργα, — ἰδοὺ 8
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἡνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύ-
ναι κλείσαι αὐτήν, — ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὸ ὄνομά
μου. ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν 9
λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ
ψεύδονται, — ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥζουσιν καὶ
προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ γνῶσιν
ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς 10
ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ
πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμέ-
νης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.
ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν 11
στέφανόν σου. Ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ 12
ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ
γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ
τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καينῆς
Ἱερουσαλὴμ, ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καίνον. Ὁ ἔχων 13
οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Αρ.†

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γρά- 14
ψον

Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστός καὶ [ὁ]
ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ, Οἶδά σου 15
τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον
ψυχρὸς ἢ ζεστός. οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε 16
ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός

17 μου. ὅτι λέγεις ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα
 καὶ οὐδὲν χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ
 ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἔλεινός καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς δ
 18 καὶ γυμνός, συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυ-
 σίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμά-
 τια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ
 τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἐγχρίσαι τοὺς
 19 ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ ὅσοις ἐὰν φιλῶ
 ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόη-
 20 σον. Ἴδου ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν
 τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν,
 ὁ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ
 21 καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. Ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι
 μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐνίκησα καὶ
 ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
 22 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
 ἐκκλησίαις.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἡνεωγμένη ἐν τῷ
 οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς ῥαλλιγγοῦ
 λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι
 2 ὃ δέξῃ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα εὐθέως ἐγενόμην ἐν
 πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ
 3 ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
 ὁράσει λίθῳ ἱάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἱρίσι κυκλόθεν
 4 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. καὶ κυκλόθεν
 τοῦ θρόνου ἑξήκοντι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς
 θρόνους ἑξήκοντι τέσσαρες πρεσβυτέρους καθημένους πε-
 5 ριβεβλημένους ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
 αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς, καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπο-
 ρεύονται ἄστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ
 6 τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου

καὶ

θρόνους Αρ.

ἐν

ἔχον

ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ. καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν· καὶ τὸ 7 ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεῦτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ· καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν 8 καθ' ἓν αὐτῶν ἔχον ἀνὰ πτέρυγας ἑξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαισιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες

Ἄγιος ἄγιος ἄγιος Κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

τῷ θρόνῳ

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ 9 εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ 10 εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες

Ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν 11 τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου 1 ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτὰ. καὶ 2 εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ Τίς ἄξιός ἀνοίξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ 3 ὡδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ [ἐγὼ] ἔκλαιον πολὺν 4 ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὗρέθῃ ἀνοίξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό· καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει 5

οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε

- μοι Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς
φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δανεῖδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ
6 τὰς ἐπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. Καὶ εἶδον ἐν
μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ
τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον,
ἔχων κέρατα ἐπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐπτὰ, οἳ εἰσιν τὰ
[ἐπτὰ] πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἁπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν
7 τὴν γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ εἵληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ
8 καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βι-
βλίον, τὰ τέσσερα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρε-
σβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἑκαστος
κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας ὀσμιαμάτων,
9 ἅτι εἰσιν αἱ προσερχαὶ τῶν ἁγίων· καὶ ᾄδουσιν
ὠδὴν καινὴν λέγοντες
Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἡγόρασας τῷ
θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ
10 γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ ἐποίησας
αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ
βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
11 καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἡ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν
κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ
12 χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ
Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λα-
βεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
13 καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς
καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης [ἐστίν],
καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας
Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἁρνίῳ
ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ἐστηκώς

ἀπεσταλμένα

ἀ

ὡς

Ἄξιός

λέγοντα

τῷ θρόνῳ

καὶ τὰ τέσσερα ζῶα ἔλεγον Ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύ-¹⁴
τεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον· μίαν ἐκ τῶν¹
ἐπτά σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώ-
ων λέγοντος ὡς φωνῇ βρόντης Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ²
ἰδοὺ ἵππος λεγκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων
τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ
ἵνα νικήσῃ.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν³
δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος Ἔρχου.
καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πγρρός, καὶ τῷ καθημένῳ⁴
ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη [αὐτῷ] λαβεῖν τὴν εἰρήνην [ἐκ] τῆς γῆς
καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα
μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν⁵
τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος Ἔρχου. καὶ
εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν
ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν⁶
ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν Χοῖνιξ σίτου
δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ
ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

Καὶ ὅτε⁷
ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ
τετάρτου ζώου λέγοντος Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ⁸
ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω [αὐτοῦ] ὄνομα
αὐτῷ [Ὁ] Θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐ-
τοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς
γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θα-
νάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

Καὶ⁹
ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ
θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λό-
γον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. καὶ¹⁰
ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες Ἔως πότε, ὁ δε-
σπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς
τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικοῦντων ἐπὶ τῆς
γῆς; καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ¹¹

ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσονται ἔτι χρόνον μικρόν,
 ἕως ᾗ πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀ-

πληρώσωσιν

12 αὐτοί. Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφρα-
 γίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός μέγας ἐγένετο, καὶ
 ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
 13 ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ
 οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς σὺγκῆ βάλλει τοὺς
 14 ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, καὶ ὁ
 οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ
 πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν.
 15 καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μέγιστᾶνες καὶ
 οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς
 δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαγτοὺς εἰς τὰ σπήλαια
 16 καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων καὶ λέγουσιν τοῖς
 ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς καὶ
 κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ
 17 τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι
 ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς
 δύναται σταθῆναι;

ἐλισσόμενος

1 Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ
 τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσ-
 2 σσaras ἀνέμοους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ
 τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δέν-
 3 δρον. καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ
 ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζώντος, καὶ
 ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς
 ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
 3 λέγων Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν
 μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ
 4 θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα
 τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαράκον-
 5 τα τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς

Καὶ μετὰ

ἐπὶ [τε]

ἀνατολῶν

ἔκραξεν

καὶ

υἱῶν Ἰσραήλ·

ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, 5

ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, 6

ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, 7

ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, 8

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Βενιαμὲν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι 9
αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ
λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώ-
πιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ
φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· καὶ κράζουσι φωνῇ μεγάλῃ 10
λέγοντες

Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ
τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.

καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἱστῴκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ 11
τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύ-
νησαν τῷ θεῷ, λέγοντες 12

Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ
εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς
τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [· ἀμήν].

Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι Οὗτοι 13
οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ
πόθεν ἦλθον; καὶ εἶρηκα αὐτῷ Κύριέ μου, σὺ οἶδας. 14
καὶ εἶπέν μοι Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως
τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἔλεψ-

15 **ΚΑΝΑΝ** αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ
 16 **ΘΡΟΝΟΥ** σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
 17 **ἥΛΙΟΣ** οὐδὲ πᾶν καῶμα, ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς, καὶ ὀδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὕδατων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

1 **ΚΑΙ** ὅταν ᾗνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο
 2 **ΣΙΓΗ** ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστῆκασιν, καὶ ἑδόθησαν
 3 αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. **ΚΑΙ** ἄλλος ἄγγελος

ἐδόθη

ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ **ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΥ** ἔχων **ΛΙΒΑΝΩ-**
 τὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ **ΘΥΜΙΑΜΑΤΑ** πολλὰ ἵνα δώσῃ ταῖς **ΠΡΟΣΕΥΧΑΙΣ** τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ **ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ**
 4 τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν **ΘΥΜΙΑΜΑΤΩΝ** ταῖς **ΠΡΟΣΕΥΧΑΙΣ** τῶν ἁγίων ἐκ
 5 χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ ἔληφεν ὁ ἄγγελος τὸν **ΛΙΒΑΝΩΤΟΝ**, καὶ ἐρέμισε αὐτὸν ἐκ τοῦ πύργου τοῦ **ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΥ**, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο **ΒΡΟΝΤΑΙ** καὶ **ΦΩΝΑΙ** καὶ **ἈΣΤΡΑΠΑΙ**
 6 καὶ **σεισμός**. **ΚΑΙ** οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ **ΣΑΛΠΙΓΓΑΣ** ἠτοίμασαν αὐτοὺς ἵνα **σαλπίσωσιν**.

τὸ θυσιαστήριον

ἀστραπαὶ καὶ
φωναὶ

7 **ΚΑΙ** ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο **ΧΑΛΑΖΑ** καὶ **πῦρ** μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων
 8 κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. **ΚΑΙ** ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πύρι καίόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ
 9 τρίτον τῆς θαλάσσης αἶμα, καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ

τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαι. Καὶ ὁ τρίτος ¹⁰
 ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἄστηρ
 μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν
 ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα ¹¹
 τοῦ ἀστέρος λέγεται Ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
 τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέ-
 θανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ¹²

ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ
 ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν
 ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ
 φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

Αρ. Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς αἰετοῦ πετομένου ἐν ¹³
 μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλη Οὐαὶ οὐαὶ
 οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν
 φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελ-
 λόντων σαλπίζειν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ ¹
 τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ
 κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ²
 ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς
 καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ
 τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ³
 ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν
 ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ⁴
 ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν
 οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔ-
 χουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων.
⁵ καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα
 βασανισθῶσιν αὐτοὺς ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον.
⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι
 τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπι-
 θυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

τοῖς κατοικοῦσιν

αὐτοῖς

εὕρωσιν

ὅμοιοι

7 καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίῳων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμα-
 σμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς
 στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς
 8 πρόσωπα ἀνθρώπων, καὶ εἶχαν τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν,
 9 καὶ οἱ ὀδύντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχαν
 θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων
 αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων
 10 εἰς πόλεμον· καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίοις ὁμοίους *Ap.†*
 καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν
 11 ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐ-
 τῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ
 Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει
 12 Ἀπολλών. Ἡ Οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ
 ἔρχεται ἔτι δύο Οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν
 μίαν ἐκ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ
 14 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν
 σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδε-
 15 μένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ
 ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν
 ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀπο-
 16 κτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς
 τῶν στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δις μυριάδες μυριάδων·
 17 ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. καὶ οὕτως εἶδον τοὺς
 ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν,
 ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις·
 καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ
 ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
 18 καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθη-
 σαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ
 καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στο-
 19 μάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι
 αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ

αὐτῶν ὅμοιαι ὄφουσιν, ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς
 ἀδικοῦσιν. καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπε- 20
 κταίνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, ὅ⁷ μετενόησαν
 ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσ-
 κινήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσὰ
 καὶ τὰ ἀργυρὰ καὶ τὰ χαλκὰ καὶ τὰ λίθινα καὶ
 τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκογ-
 εῖν οὔτε περιπατεῖν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν 21
 φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν ἴφαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ
 τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐ-
 τῶν. Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν 1
 καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην,
 καὶ ἡ ἱρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι
 πυρός, καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον 2
 ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
 ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς,
 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκάται. καὶ 3
 ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν
 φωνάς. Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἤμελλον 4
 γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέ-
 γουσαν Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
 καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἑστῶτα 5
 ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρην τὴν χεῖρα
 αὐτοῦ τὴν δεξιάν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν 6
 ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτι-
 σεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ
 τὰ ἐν αὐτῇ [καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ],
 ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται· ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς 7
 φωνῆς τοῦ ἐβδίκου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν,
 καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν
 τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας. Καὶ ἡ φωνὴ 8
 ἦν ἣκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ

οὔτε γ. οὐδέ

φαρμακίων

ἔσται, ἀλλ'...σαλ-
πίζειν'

καὶ λέγουσαν Ὑπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἡνεωγμένον
ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θα-
9 λάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν
ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον.
καὶ λέγει μοι Δάβε καὶ κατὰφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ
10 σοὺ τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σοὺ ἔσται
γλυκὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς
χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν
ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκόν· καὶ ὅτε ἔφαγον
11 αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι Δεῖ
σε πάλιν προφητεῖσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ
1 γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς. Καὶ ἐδό-
θη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων Ἐγειρε καὶ μέ-
τρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ
2 τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν τὴν
ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν με-
τρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν
ἀγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα [καὶ] δύο.
3 καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύ-
σουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, ἑπιβεβλη-
4 μένους ἑσάκκους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ
δύο λυχνίδι [αἱ] ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες.
5 καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῶρ ἐκπορεύεται
ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς
αὐτῶν· καὶ εἴ τις ἑλεῖ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως
6 δεῖ αὐτὸν ἀποκταθῆναι. οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν
κλείσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ἕτερός βρέχῃ τὰς ἡμέρας
τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν
ἡμάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάζει τὴν
7 γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσακις ἐὰν θελήσωσιν. καὶ
ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ
ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν
πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς.

Ap.†

θέλει v. θελήσει

καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως ἢ
 τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα
 καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη.
 καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν 9
 καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ,
 καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς
 μνήμα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν 10
 ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμψουσιν
 ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφητῆται ἐβασάνισαν τοὺς
 κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ μετὰ [τὰς] τρεῖς ἡμέρας 11
 καὶ ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν [ἐν]
 αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ
 φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς·
 καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε- 12
 γούσης· αὐτοῖς Ἀνάβατε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς
 τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς
 οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ ἐγένετο 13
 σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν,
 καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων
 χιλιάδες ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμβοφοι ἐγένοντο καὶ ἔδω-
 καν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Οὐαὶ 14
 ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ Οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο 15
 φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες

Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου
 ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύ-
 σαι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι [οἱ] ἐνώπιον τοῦ 16
 θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ
 πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, λέγοντες 17

Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντο-
 κράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ᾄων, ὅτι εἴληφες
 τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας·

φωνὴν μεγάλην
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 λέγουσαν

οἱ ἐνώπιον τοῦ
 θεοῦ κάθηνται

καὶ

- 18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δοῦλοῖς σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβογμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.
- 19 καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἄστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη.

- 1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων
- 2 δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· καὶ κράζει ὡδίνογσα καὶ
- 3 ΒΑΣΑΝΙΖΟΜΕΝΗ ΤΕΚΕῖΝ. καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων ὡς πυρρός, ἔχων κεφαλὰς
- 4 ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἐπτὰ διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης
- 5 τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἤρπασθη τὸ τέκνον αὐτῆς
- 6 πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέψωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.
- 7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολέμῃσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν
- 8 καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὗρηθη αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ

ἔχουσα κράζει.

πυρρὸς μέγας

τρέφουσιν αὐτὸν

ἴσχυσαν

ΣΑΤΑΝᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, — ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν 10

Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγwor τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός· καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα 11

τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου· διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, ^τ οὐρανοὶ καὶ 12

οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν 13

τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσενα. καὶ ἐδόθησαν τῇ 14

γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ αἵτου τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ

καὶ ρόν καὶ καιροὺς καὶ ἡμῖς καὶ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὀφews. καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφis ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω 15

τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ 16

γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων 17

ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· καὶ ἐστάθη 18

ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον 1

κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα ^τ βλασφημίας. καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον 2

παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα

- αὐτοῦ ὡς στόμα ἁλόντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων
τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν
3 μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην
εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη.
4 καὶ ἐθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, καὶ προσε-
κύνησαν τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ,
καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες Τίς ὅμοιος τῷ
5 θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ ἐδόθη
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μέγала καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα [καὶ] δύο.
6 καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν,
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς
7 ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. [καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι
πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτοῦς,] καὶ
ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ
8 γλῶσσαν καὶ ἔθνος. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες
οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οἳ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου τοῦ ἐσφαγμέ-
9 νοῦ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Εἰ τις ἔχει οὗς ἀκουσάτω.
10 εἰ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἰ
τις ἐν μαχαίρῃ ἁποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀπο-
κτανθῆναι. Ὡδὲ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν
11 ἁγίων. Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ
τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἁρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς
12 δράκων. καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν
ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ
κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον,
13 οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ
σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαί-
14 νειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. καὶ πλανᾷ τοὺς
κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἐδόθη αὐτῷ
ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν
ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃς ἔχει τὴν πληγὴν

λεόντων

τὸ θηρίον

ἀποκτείνει Αρ.†

Αρ.†

τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ ἐδόθη ἡ αὐτῇ δοῦναι πνεῦμα 15

ποιήσει ! τὴν εἰ-
κόνατῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου
καὶ ποιήσῃ [ἵνα] ὅσοι ἔλν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι
τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς 16

δώσει Αρ.†

καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτω-
χοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσιν

δύναται

αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ
τὸ μέτωπον αὐτῶν, [καὶ] ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι 17

ἐστίν

ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ
θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡδε ἡ σο- 18

ἐξακόσιοι | Αρ.

φία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θη-
ρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑ-
ξακόσιοι ἐξήκοντα ἕξ.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, 1

καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες
ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ

γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα 2

φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν

καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα

ὡς κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. καὶ 3

ἄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον

τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς

ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα

τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοι 4

εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ

εἰσιν· οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ·

οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ

καὶ τῷ ἀρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εἰρήνη 5

ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, 6

ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους

ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πάντων ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ

λαόν, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε 7

γῆς, οἱ

αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιῇσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
 8 καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. Καὶ ἄλλος

δεύτερος [ἄγγελος] ἠκολούθησεν λέγων "ΕΠΕΣΕΝ, ἔΠΕΣΕΝ
 ΒΑΒΥΛΩΝ ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς
 9 πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. Καὶ

ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ
 μεγάλῃ· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ,
 καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
 10 χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ
 θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς
 ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ

11 ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. καὶ ὁ
 καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀνα-
 βαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός,
 οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἰ
 12 τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἡ
 ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ
 13 θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ
 οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι· ναί, λέγει τὸ
 πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ
 ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέ-
 λην καθημένον ὅμοιον γιόν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
 15 δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ

τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς
 νεφέλης· Πέμπσον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι
 ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς.
 16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθημένος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον
 17 αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. Καὶ

ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ,

τῶν ἀγγέλων

τὴν νεφέλην

ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. Καὶ ἄλλος ¹⁸
 ἄγγελος [ἐξῆλθεν] ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, [ὁ] ἔχων ἐξουσίαν
 ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ
 δρέπανον τὸ ὀξύ λέγων Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ
 ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυνας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι
 ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ ¹⁹
 δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον
 τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ
 τὸν μέγαν. καὶ ἐπάτηθῃ ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, ²⁰
 καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν
 ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

Ap.

Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ ¹
 θαυμαστόν, ἄγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ
 τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ
 θεοῦ.

Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμι- ²
 γμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
 εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
 ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας
 τοῦ θεοῦ. καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ ³
 λοῦ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες

ἐθνῶν

Μεγάλα καὶ θαύμαστα τὰ ἔργα σοῦ, κύριε, ὁ θεός,
 ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου,
 ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων· τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, ⁴
 κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σοῦ, ὅτι μόνος ὁσῖος;
 ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἠξοῦσιν καὶ προσκυνήσουσιν
 ἐνώπιόν σοῦ, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς ⁵
 τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐξῆλθαν οἱ ἑπτὰ ἄγγε- ⁶
 λοι [οἱ] ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδύ-
 μένοι λίθον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ
 στήθη ζώνας χρυσᾶς. καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν ⁷
 τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ
 θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ap.†

καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ
καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὔδεὶς ἐδύνατο εἰσελ-
θεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαί
1 τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων. Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ
τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις Ὑπάγετε καὶ
ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν

2 γῆν. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν
φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ
πονηρὸν ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τοὺς ἔχοντας τὸ χά-
ραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι
3 αὐτοῦ. Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην

αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νε-
κροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν, τὰ ἐν τῇ θα-
4 λάσσῃ. Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην

αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων·
5 καὶ ἐγένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν
ὑδάτων λέγοντος Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, [ὁ]
6 ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν
εξεχεαν, καὶ αἷμα ἀγτοῖς δέδωκας πεῖν· ἄξιοί εἰσιν.

7 Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος Ναί, κύριε,
ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις
8 σοῦ. Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ

ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους
9 ἐν πυρί, καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα·
καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν
ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν
10 δοῦναι αὐτῷ δόξαν. Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν

φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ
βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμασῶντο τὰς γλώσσας
11 αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ
οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν,
12 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Καὶ

ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν

ἐγένοντο

ἰδωκας

1

μέγαν [τόν] Εὔφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα
 ἀνατολῶν ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἸΑΝΑΤΟΛΗΣ
 ἡλίου. Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ 13
 τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδο-
 προφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· εἰσὶν 14
 γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται
 ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς
 εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης· τοῦ θεοῦ τοῦ
 παντοκράτορος. — Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτης. μακάριος 15
 ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς
 περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. — καὶ 16
 συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραϊστί
 Ἄρ Μαγεδών. Καὶ ὁ ἑβδομος ἐξέχεεν 17
 τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν αέρα· — καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ
 μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα Γέγο-
 νεν· — καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, 18
 καὶ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, οἷος ὅς ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄν-
 θρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς τῆς τηλικούτης σεισμὸς οὕτω
 μέγας, καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ 19
 αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν· καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη
 ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ
 οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· καὶ πᾶσα νῆσος 20
 ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς 21
 ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους·
 καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς
 τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς 1
 ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων Δεῦρο, δειξέ-
 σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ
 ὑδάτων πολλῶν, μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς 2
 γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ
 οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον 3
 ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκ-

ἀνατολῶν

μεγάλης ἡμέρας

ἄνθρωπος ἐγένετο

- κινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας, ἔχων κεφαλὰς ἔχοντα
 4 ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἡ γυνὴ ἣν περιβεβλημένη χρυσὸν
 πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ
 λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν
 ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμων βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα γέμων
 5 τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γε-
 γραμμένον, μυστήριον, ΒΑΒΥΛΩΝ Η ΜΕΓΑΛΗ,
 Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑ-
 6 ΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ. καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ
 τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύ-
 7 ρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα· καὶ
 εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοὶ τὸ
 μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος
 αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.
 8 τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν
 ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθή-
 9 σονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ
 ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου,
 βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ πάρεσται.
 9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη
 εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ
 10 εἰσιν· οἱ πέντε ἔψσαν, ὃ εἰς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὐπω ἦλθεν,
 11 καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μέναι, καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν
 καὶ οὐκ ἔστιν· (καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ
 12 ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα
 ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω
 ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβά-
 13 νουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ
 τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν.
 14 οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον
 νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς
 βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ
 15 πιστοί. Καὶ λέγει μοι Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη

κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι, καὶ 16
τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θῆρίον, οὗτοι μισήσουσι
τὴν πόρνην, καὶ ἡρμηωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ
γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατα-
καύσουσιν [ἐν] πυρί· ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας 17
αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνάμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι μίαν γνώ-
μην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι
τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδες 18
ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν
ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον 1
ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν
μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ 2
ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων ἘΠΕΣΕΝ, ἘΠΕΣΕΝ ΒΑ-
ΒΥΛΩΝ ἡ ΜΕΓΑΛΗ, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων
καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ
παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ὅτι ἐκ [ΤΟΥ 3
ΟἶΝΟΥ] τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς ἘΠΕΤΩΚΑΝ ΠΑΝΤΑ
τὰ ἔθνη, καὶ οἱ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΜΕΤ' Αὐτῆς ἐπόρνευσαν,
καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου
αὐτῆς ἐπλούτησαν. Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ 4
οὐρανοῦ λέγουσαν ἘΞΕΛΘΑΤΕ, ὁ λαὸς μου, ἔξ Αὐτῆς,
ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν
πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολληθήσαν αὐτῆς 5
αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς
τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ 6
ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε [τὰ] διπλὰ κατὰ τὰ ἔργα
αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν·
ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε 7
αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς
λέγει ὅτι ΚΑΘΗΜΑΙ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑ, καὶ χηρὰ οὐκ εἰμί,
καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 8
ἩΞΟΥΣΙΝ αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός,
καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς [Κύριος] ὁ θεὸς

ΠΕΤΩΚΑΝ

ἐξ αὐτῆς, ὁ λαὸς
μου

- 9 ὁ κρίνας αὐτήν. καὶ ἱκλαΰσουσιν καὶ κόψονται ἐπὶ αὐ- κλαύσονται | αὐτῇ
 τήν· οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες
 καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώ-
 10 σσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ
 βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μίαν ὥραν
 μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἱσχυρά, ὅτι ἱμιᾶ ὥρα ἦλθεν
 11 ἡ κρίσις σου. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ
 πένθοῦσιν ἐπὶ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει
 12 οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίον καὶ μαργαρίτας Ἀρ.+
 ἱμαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ
 κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάν-
 13 τινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ
 καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον καὶ ἄμωμον
 καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ
 ἔλαιον καὶ σέμίδαλιν καὶ σῖτόν καὶ κτήνη καὶ πρόβατα,
 καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωματῶν, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων.
 14 καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ
 σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ
 15 σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. οἱ ἔμποροι
 τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στή-
 16 σονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες
 καὶ πένθοῦντες, λέγοντες Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
 ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
 καὶ κεχρυσωμένη [ἐν] ἱχρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργα- χρυσῷ
 17 ρίτῃ, ὅτι ἱμιᾶ ὥρα ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς
 κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῖται καὶ
 ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν
 18 καὶ ἔκραξαν βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς
 19 λέγοντες Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον ἐπέβαλον
 χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραξαν κλαίοντες
 καὶ πένθοῦντες, λέγοντες Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη,
 ἐν ἣ ἐπλοῦθησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θα-
 λάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι ἱμιᾶ ὥρα ἡρημώθη.

Εὔφραϊνοῦ ἐπ' αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἄγιοι καὶ οἱ ἀπό- 20
στολοι καὶ οἱ προφηταί, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα
ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς 21
λίθον ὡς μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν
λέγων Οὔτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ με-
γάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὔρεθῇ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθα- 22
ρῶδῶν καὶ μοῦσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ
ἀκούσθῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης [πάσης τέχνης]
οὐ μὴ εὔρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκου-
σθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φῶς λύχνοῦ οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ 23
ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ
ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι [οἱ] ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεριστᾶνες
τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὔρεθῃ 24
καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ 1
ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων

Ἀλληλοῦιά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις
τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις 2
αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις
ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδί-
κασεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.

καὶ δεύτερον εἶρηκαν Ἀλληλοῦιά· καὶ ὁ καπνὸς 3
αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ 4
ἔπесαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα
ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ
θρόνῳ λέγοντες Ἀμήν, Ἀλληλοῦιά. καὶ φωνὴ ἀπὸ 5
τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα

Αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ,
οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν 6
ῥόδων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
ᾠοντες ὡς ἔλεγε·

- Ἀλληλολογία, ὅτι ἐβασίλευσεν Κύριος, ὁ θεός
 7 [ἡμῶν], ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλ-
 λιῶμεν, καὶ ὀδώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι δῶμεν
 8 ἡλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
 ἡτοίμασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περι-
 βάληται βύσσινον λαμπρὸν καθαρόν, τὸ γὰρ
 βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.
 9 Καὶ λέγει μοι Γράψον Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ
 γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι Οὗτοι οἱ
 10 λόγοι ἂν ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσὶν. καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν οἱ
 τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι Ὅρα
 μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
 ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον·
 ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφη-
 11 τείας. Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον,
 καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν πιστὸς
 [καλούμενος] καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ
 12 πολεμεῖ. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμ-
 13 μένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος
 ἱμάτιον ῥεραντισμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα
 14 αὐτοῦ Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν
 τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι
 15 ῥάβδους λευκὰς καθαρὰς. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ
 ἔκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη,
 καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς
 πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ
 16 θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ
 ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.
 17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν
 [ἐν] φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετο-
 μένοις ἐν μεσουρανήματι Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ

αὐτῶν δειπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων 18
καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας
ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτούς, καὶ σάρκας
πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ με-
γάλων.

Καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βα- 19
σιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα
ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου
καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον 20
ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔμετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα
ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χά-
ραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ. ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς
τῆς καιομένης ἐν θείῳ. καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν 21
ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελ-
θούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα
ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 1
ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ. καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις 2
ὁ ἀρχαῖος, ὃς ἐστὶν Διάβολος καὶ Ὁ Σατανᾶς, καὶ
ἔδωκεν αὐτὸν χίλια ἔτη, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσ- 3
σον, καὶ ἐκλείσεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ
πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη μετὰ
ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον. Καὶ 4
εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες
οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ
οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ
χίλια ἔτη. 5 οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ
τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. μακάριος 6
καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ

τὸν ὄφιν τὸν ἀρ-
χαῖον

καὶ

τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται
 ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν
 7 μετ' αὐτοῦ [τὰ] χίλια ἔτη. Καὶ ὅταν τελεσθῇ
 τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ,
 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι
 γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς
 εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς
 9 θαλάσσης. καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ
 ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν
 τὴν ἡραπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ^τ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 10 καὶ κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτούς
 ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός καὶ ^τ θείου, ὅπου καὶ
 τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται
 ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων.

ἀπὸ τοῦ θεοῦ

τοῦ

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον
 ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐφύγεν ἡ γῆ καὶ ὁ
 12 οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εἵρεθι αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς
 νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον
 τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἡνοιχθῆσαν· καὶ ἄλλο βιβλίον
 ἡνοιχθῆ, ὃ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ
 τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ
 θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς,
 14 καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ὁ
 θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
 οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός.
 15 καὶ εἴ τις οὐχ εἵρεθι ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμ-
 1 μένος ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. Καὶ

αὐτόν

εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος
 οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα
 2 οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερογλαφίμ
 καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,
 ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ

αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λε- 3
 γούσης Ἰδοῦ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ σκηνώσκει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ
 αὐτῶν θεός
 ἀπὸ
 ἔτι, ὅτι τὰ | ἀπῆλ-
 θεν
 αὐτῶν θεός
 ἀπὸ
 αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος οὔτε
 κρᾶγῃ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι. τὰ πρῶτα ἀπῆλ-
 θαν. καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ Ἰδοῦ 5
 καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει Ἦ Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ
 λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. καὶ εἶπέν μοι Γέγο- 6
 ναν. ἐγὼ τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὠ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.
 ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς
 ζωῆς δωρεάν. ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσο- 7
 μαι αὐτῷ θεός καὶ αὐτὸς ἔσται μοι γίος. τοῖς δὲ δει- 8
 λοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ
 πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς
 ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πύρι
 καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς 9
 ἑπτὰ φιάλας, τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχά-
 των, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων Δεῦρο, δεῖξω σοι
 τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. καὶ ἀπήνεγκέν με 10
 ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι
 τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱεροῦσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· 11
 ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἱάσπιδι
 κρυσταλλίζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα 12
 πγλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα,
 καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα αὐτῇ ἔστιν τῶν δώδεκα
 φυλῶν γίων Ἰσραὴλ· ἀπὸ ἀνατολῆς πγλῶνες τρεῖς, 13
 καὶ ἀπὸ βορρᾶ πγλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότογ πγ-
 λῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δycmῶν πγλῶνες τρεῖς· καὶ 14
 τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ

ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ
 15 ἁρνίου. Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον
 χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς
 16 καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται,
 καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν
 πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ ἑσταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ
 μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν.
 17 καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα
 τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου.
 18 καὶ ἡ ἐνδώμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἰασπς, καὶ ἡ πόλις
 19 χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ· οἱ θεμέλιοι τοῦ
 τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ
 θεμέλιος ὁ πρῶτος ἰασπς, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος
 20 χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, ὁ πέμπτος σαρδόνιξ,
 ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βή-
 ρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσύπρασος, ὁ
 21 ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος· καὶ οἱ δώδεκα
 πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται, ἀνὰ εἰς ἕκαστος τῶν πυλώνων
 ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυ-
 22 σίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν
 αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς
 23 ἐστίν, καὶ τὸ ἁρνίον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρειαν ἔχει τοῦ
 ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ
 δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ
 24 ἁρνίον. καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτός
 αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν
 25 αὐτῶν εἰς αὐτήν· καὶ οἱ πηλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλει-
 26 σθῶσιν ἡμέρας, νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ· καὶ οἴσουσιν
 27 τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ
 οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ [ὁ] ποιῶν
 βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ
 1 βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου. καὶ ἔδειξέν μοι ποτα-
 μὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευό-

σταδίους

ΜΕΝΟΝ ἔκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν μέσῳ ²
 τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῖθεν καὶ
 ποιῶν
 ἀποδοῖς
 ἔκειθεν ἕλκον ζωῆς· ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ
 μήνα ἕκαστον ἀποδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ
 φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. καὶ πᾶν ³
 κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
 ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύουσιν
 αὐτῷ, καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα ⁴
 αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, ⁵
 καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φῶς ἡλίου,
 ὅτι Κύριος ὁ θεὸς φωτίζει [ἐπ'] αὐτούς, καὶ βασιλεῦ-
 σουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ εἶπεν μοι Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, ⁶
 Κύριος
 καὶ ὁ κύριος, ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν,
 ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ
 ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μα- ⁷
 κάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου
 τούτου. Καὶ γὰρ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ⁸
 ἔβλεπον
 ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι
 ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύντός μοι
 ταῦτα. καὶ λέγει μοι Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ ⁹
 τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων
 τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνη-
 σον. Καὶ λέγει μοι Μὴ σφραγίσῃς τοὺς ¹⁰
 λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ
 ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ¹¹
 ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι,
 καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. — ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, ¹²
 καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῖναι ἑκάστῳ ὡς
 τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. ἐγὼ τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὠ, ¹³
 πρῶτος καὶ
 ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. — Μα- ¹⁴
 κάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ
 ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἕλκον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν

15 εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστήρ ὁ λαμπρός, ὁ πρωινός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν Ἐρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω Ἐρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοῦς τοῦς τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας
19 ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ βύβλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ [Χριστοῦ] μετὰ τῶν ἁγίων.

ἐν

πνεῦμα καὶ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ

ΙΑΚΩΒΟΥ

ΠΕΤΡΟΥ Α

ΠΕΤΡΟΥ Β

ΙΩΑΝΟΥ Α

ΙΩΑΝΟΥ Β

ΙΩΑΝΟΥ Γ

ΙΟΥΔΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΟΥ

The text of this edition of the New Testament has been formed exclusively on documentary evidence, no account being taken of any printed edition. Wherever the documents vary from each other, criticism is needed to determine which readings are to be retained as genuine, and which are to be rejected as errors that have arisen in the course of transmission. In the Introduction which forms part of the accompanying volume an attempt has been made to examine at some length the true principles of textual criticism generally, and the leading results which follow from their application to the New Testament; and a summary of the contents of the Introduction is appended to the present volume. A brief and general explanation may however be useful to some readers of the text, who may not care to study in detail the discussions and statements of evidence upon which the various conclusions set forth in the Introduction are founded.

Wherever there are more readings than one, two classes of evidence are available for making the decision between them. We may compare the probability of the readings themselves, that is, employ internal evidence; and we may compare the authority of the documents which attest them, that is, employ external or documentary evidence.

Internal evidence is itself of two kinds, the consideration of what an author is likely to have written, and the consideration of what a copyist is likely to have made him seem to have written. The former kind, resting on 'intrinsic' probability, valuable as it sometimes is, has little force in the innumerable variations in

which each of the rival readings is unobjectionable, so that either of them would be reasonably approved in the absence of the other. The latter kind, resting on 'transcriptional' probability, is not less valuable; but it is subject to analogous uncertainty, because in a vast number of cases each reading can be explained as a corruption of the other by reference to some tendency of scribes which is known to be often productive of textual change, and the tendency which actually operated in producing change in any particular case need not be the tendency which is most obvious to modern eyes. A few hours spent in studying a series of the countless corrections which no one would think of accepting will shew the variety of instinct to be found among scribes, the frequent disagreement between their instincts and our own, and, above all, the conflicting effects of different instincts in the same passage. Moreover, though normally a scribe's correction, or, more properly, corruption, should exhibit at once plausibility and latent inferiority, that is, should be condemned by transcriptional and by intrinsic evidence alike, the imperfection of our knowledge more commonly leaves unreconciled the apparent conflict of the two kinds of probability, arising out of the consideration that no scribe would consciously introduce a worse reading instead of a better. Lastly, all decisions made solely or chiefly on the ground of internal evidence are subject to the chances of mistake inseparable from single and isolated judgements: they lack the security given by comparison and mutual correction. Hence it is dangerous to fix the mind in the first instance on any kind of internal probability: the bias thus inevitably acquired can hardly fail to mislead where the authority of documents is not obviously clear and decisive at once. The uses of internal evidence are subordinate and accessory: if taken as the primary guide, it cannot but lead to extensive error.

Documentary evidence in its simplest form consists in the relative authority of individual documents; that is, in the relative antecedent probability that a reading attested by them is the true reading. This is what is meant when it is said in popular language that 'good MSS' should be trusted. A presumption of relatively high authority is conferred by priority of date; a presumption verified on the average by experience, but still no more than a presumption, because the exemplar from which a MS was copied may have been either only a little older than itself or of any earlier

date, and because corruption may be rapid in one line of transmission, slow in another. The only adequate criterion of authority for an individual document, apart from its affinity to other documents, is the character of its text, as ascertained by the fullest possible comparison of its different readings; the variations in which internal evidence is of such exceptional clearness as to be provisionally decisive being taken as tests of the general characteristics of the text throughout, and thus shewing how far it is likely to have preserved genuine readings in the more numerous variations in which internal evidence is more or less ambiguous. Criticism resting on this basis, the basis of 'internal evidence of documents' as distinguished from the preceding 'internal evidence of readings', involves not a single but a threefold process; tentative examination of readings, examination of the texts of documents by means of the materials thus collected, and final decision upon readings. It thus makes all variations contribute to the interpretation of each. Its principle may be expressed in the single proposition, *Knowledge of documents should precede final judgement upon readings.*

The use of 'internal evidence of documents' in the New Testament is however impeded by various exceptions to the homogeneity of texts, especially by the difficulty of applying it to a plurality of documents in places where the better documents are ranged on different sides, and by the fusion of two or more independent texts in one. This fusion or mixture would arise in several different ways. Sometimes two exemplars would be used together in transcription: sometimes a scribe would consciously or unconsciously intermingle reminiscences of another MS with the text which he was copying: sometimes variant readings noted in the margin of the exemplar, or inserted as corrections of it, would be substituted for the corresponding readings of the exemplar itself. Now, since almost every important document combines readings from more than one ancient source, the nature and therefore ultimately the value of its testimony in any particular case must vary accordingly; and there is no possibility of discriminating the readings derived from the several sources except by observing what the other documents are with which in each case it is associated. When therefore each document is treated as a constant unit of authority, so that the attestation of each reading becomes merely the sum of such units, there is no way of arriving at a decision except by resolving the comparison of total authority

for two readings into a simple arithmetical balance; and this arithmetical proceeding must be hopelessly vitiated by the impossibility of assigning to each document a numerical value proportional to its ascertained excellence, as well as by the fragmentary nature of many documents, and the large element of consequent fortuitousness in the amount of extant attestation for this or that reading. A more or less distinct sense of these difficulties has doubtless had a considerable influence in encouraging a dangerous reliance on the direct use of 'internal evidence of readings' in the New Testament. But unfortunately this is an expedient which succeeds only in disguising the uncertainty, not in removing it.

There is but one way through the chaos of complex attestation; and that is by tracing it back to its several causes, in other words, by enquiring what antecedent circumstances of transmission will account for such combinations of agreements and differences between the several documents as we find actually existing. *All trustworthy restoration of corrupted texts is founded on the study of their history, that is, of the relations of descent or affinity which connect the several documents.* The importance of genealogy in textual criticism is at once shown by the considerations that no multiplication of copies, or of copies of copies, can give their joint testimony any higher authority than that of the single document from which they sprang, and that one early document may have left a single descendant, another a hundred or a thousand. Since then identical numerical relations among existing documents are compatible with the utmost dissimilarity in the numerical relations among their ancestors, and *vice versa*, no available presumptions whatever as to text can be obtained from number alone, that is, from number not as yet interpreted by descent.

When, as often happens, the extant copies of an ancient work can be distributed into definite families having each a single common ancestor, the task of tracing textual genealogy is comparatively easy. In the New Testament the problem is one of much complexity, not only from the amount and variety of evidence, but from the early and frequent confluence of different lines of descent by mixture. Instances of immediate derivation of one extant document from another are extremely rare. But the combined evidence of agreements and discrepancies clearly discloses the existence of many sets of extant documents, deriving a greater or less part of

their text ultimately from single lost documents, or from single lines of transmission consisting of successions of lost documents. The relation of the whole mass of documents containing a book to the single autograph is in fact repeated on a smaller scale by each subordinate set of documents for a large body of their readings; and it is impossible to have any true conception of the origin of the present distribution of readings till it is clearly understood that fundamentally all textual transmission takes the form of a genealogical tree, diverging into smaller and smaller branches, of which the extant documents are casual and scattered fragments or joints. This fundamental type of transmission is indeed greatly obscured in the New Testament by the coalescence of different branches of the tree through textual mixture, and the consequent rarity of pure representatives of the earlier and wholly divergent branches. But this seeming confusion is comparatively seldom productive of real and permanent difficulty in determining what lines of transmission did or did not contain a given reading in ancient times.

The use of genealogical evidence, like the use of 'internal evidence of documents', brings to the elucidation of each single place a knowledge gained by the examination of many, and thus involves three successive processes. In this instance they are, first, the analysis and comparison of the documentary evidence for a succession of individual variations; next, the investigation of the genealogical relations between the documents, and therefore between their ancestors, by means of the materials thus obtained; and thirdly, the application of these genealogical relations to the interpretation of the documentary evidence for each individual variation. The results of the interpretation of documentary evidence thus and thus alone made possible are various. In the first place, it winnows away a multitude of readings which genealogical relations prove to be of late origin, and which therefore cannot have been derived by transmission from the autograph. Further, as regards all other readings, it so presents and limits the possible genealogical antecedents of the existing combinations of documentary evidence as to supply presumptions in favour of one reading against another, varying from what amounts under favourable circumstances to practically absolute certainty down to complete equipoise. On the other hand the inequalities and occasional ambiguities in the evidence for the genealogical relations frequently

leave room for more than one interpretation. In what manner the genealogical principle can be applied to these more difficult cases will appear presently.

The documentary evidence for the text of the New Testament consists of Greek MSS dating from the fourth to the sixteenth century, most of the earlier being in a fragmentary state; of ancient Versions in different languages; and of quotations found in the extant remains of the Fathers, written in Greek, in Latin, and to a small extent in Syriac. In order to understand fully the history of the text, documents of all kinds and ages have to be taken into account; though, as soon as the history is known, a vast numerical majority of documents must be treated as of no primary authority in ordinary variations. Since even the two earliest Greek MSS do not carry us back further than to the middle of the fourth century, the fixing of historical landmarks is chiefly dependent on the evidence of patristic quotations, which are for the most part definitely chronological, and also of the versions, three or four of which can hardly have been later than the second century. Each kind of evidence has its own imperfections. Quotations are often made from memory, and therefore liable to be loose and confused: different forms of text are used at different times by the same writer: and another kind of uncertainty is introduced by the diversity of text often exhibited by the MSS of patristic writings in quotations, which betrays the liability to corruption from the influence of late current texts of the New Testament, and by the uncritical handling from which the text of most Fathers still suffers. Versions are affected by the genius and grammatical peculiarities of their language, and in other respects are not equally or uniformly literal; while some have as yet been insufficiently edited. But all these drawbacks, however they introduce ambiguity into the evidence for single passages, do not materially impede the arrival at secure conclusions about the history of the text at large.

Comparison with patristic quotations discloses at once the striking fact that all the more considerable variations of reading must have arisen before the latter half of the fourth century. Variations of later origin are for the most part of little moment, and the changes which took place after that period were mainly changes in the distribution of readings already existing. A text virtually

identical with the prevalent Greek text of the Middle Ages was used by Chrysostom and other Antiochian Fathers in the latter part of the fourth century, and thus must have been represented by MSS as old as any MS now surviving. This Antiochian or 'Syrian' text can frequently be recognised as standing out in opposition to the text or texts of most of the definitely ancient documents.

Another great landmark is furnished by the writings of Origen, which carry us to the middle of the third century, and even earlier. They establish the prior existence of at least three types of text, which can be identified through numerous readings distinctively attested by characteristic groups of extant documents. The most clearly marked of these is one that has long been conventionally known as 'Western'. Another, less prominent as being less consistently represented by any single ancient document, may be called 'Alexandrian'. The third holds a middle or neutral position, sometimes simply opposed to Western or to Alexandrian readings, occasionally opposed to Western and to Alexandrian readings alike. On the other hand Origen's writings contain no certain traces of distinctively Syrian readings.

The priority of two at least of the three texts just noticed to the Syrian text is further brought to light by the existence of a certain number of distinctively Syrian readings which prove on close examination to be due to a combination of the Western with the neutral readings. Moreover the use of Western and of neutral readings thus presupposed renders it morally certain that other readings from the same sources were adopted as they stood, sometimes from a Western, sometimes from a neutral text; and the supposition is fully confirmed by an analysis of the distribution of documentary attestation. A similar analysis in other cases shews that Alexandrian readings also were sometimes adopted by the authors of the Syrian text. To the two processes of combination and direct selective adoption must be added a third, selective adoption with modifications. In fact the Syrian text has all the marks of having been carefully constructed out of materials which are accessible to us on other authority, and apparently out of these alone. All the readings which have an exclusively Syrian attestation can be easily accounted for as parts of an editorial revision; and none of them have the stamp of genuineness to attest the use of extraneous and purer sources.

Leaving then the Syrian text, we have to consider the relations between its predecessors. The rapid and wide propagation of the Western text is the most striking phenomenon of textual history in the three centuries following the death of the Apostles. The first clear evidence (Marcion, Justin) shews us a text containing definitely Western readings before the middle of the second century; and a similar text is predominant, to say the least, in the ample citations made towards the end of the century. Nay, the text used by all the Ante-Nicene Greek writers not connected with Alexandria, who have left considerable remains (Irenæus, Hippolytus, Methodius), is substantially Western. Even in the two chief Alexandrians, Clement and Origen, especially in some of Origen's writings, Western quotations hold a conspicuous place, while in Eusebius they are on the whole predominant. After Eusebius they make no show in Greek theology, except so far as they were adopted into eclectic texts: a few writers offer rare traces of the expiring tradition, but nothing more. The Old Latin version in both its earlier forms was Western from the first. The Old Syriac, so far as can be judged from a single imperfect MS of the Gospels, was at least predominantly Western too. But indeed the Western influence to a certain extent affected every ancient version sooner or later: in those of Upper Egypt, Ethiopia, and Armenia it is often peculiarly well marked.

When Western readings generally are confronted with their ancient rivals in order to obtain a broad view of the relations between the texts, it would be difficult for any textual critic to doubt that the Western not merely is the less pure text, but also owes most of its differences to a perilous confusion between transcription and reproduction, and even between the preservation of a record and its supposed improvement. Its chief and constant characteristic is a love of paraphrase, not generically different from the tendency to verbal modification exhibited by many scribes, but rather an extreme form of it. Words and even clauses are changed, omitted, and inserted with surprising freedom, wherever it seemed that the meaning could be brought out with greater force and definiteness. Another common and dangerous type of licence which is seen here in full force is the assimilation of clauses or sentences at once like and unlike, and especially the obliteration of the characteristic statements of the several Gospels in parallel

passages through the natural impulse to harmonise and to complete. More peculiar to the Western text is the readiness to adopt alterations or additions from sources extraneous to the books which ultimately became canonical. These various tendencies must have been in action for some time. The Western text is not to be thought of as a single recension, complete from the first. However its parent copy or copies may have differed from the originals, there must have been no little subsequent and progressive change.

Meanwhile the Western licence did not prevail everywhere, and MSS unaffected by its results were still copied. The perpetuation of the purer text may in great measure be laid to the credit of the watchful scholars of Alexandria: its best representatives among the versions are the Egyptian, and especially that of Lower Egypt; and the quotations which follow it are most abundant in Clement, Origen, (Dionysius, Peter,) Didymus, and the younger Cyril, all Alexandrians. On the other hand there are many textual facts which it would be difficult to reconcile with an exclusive limitation of the Non-Western text to Alexandria in early times; and, as might have been anticipated, there is sufficient evidence that here and there elsewhere it held its ground with more or less success against the triumphant popularity of Western readings. But further, as was indirectly noticed above, a group of extant documents bears witness to the early existence of independent corruptions, apparently Alexandrian in origin. They are in all respects much less important, as well as less numerous, than the Western readings, and betray no inclination to introduce extraneous matter, or to have recourse to the bolder forms of change. They often shew care and skill, more especially in the use of language, and sometimes present a deceptive appearance of originality.

The unfortunate loss of nearly all the Christian literature of the second half of the third century makes a partial chasm in textual history; but it is evident that increasing intercourse between churches led to much mixture of texts in that interval of comparative peace. Apart from miscellaneous and accidental mixture, it is probable that more than one eclectic text was deliberately formed. One such at all events, to which reference has been already made, must belong either to this time or to the years which follow. The Syrian text has all the appearance of being a careful attempt to supersede the chaos of rival texts by a judicious selection from them

all. It would be doing violence alike to all that is known of ancient criticism and to the evidence supplied by a comparison of the results with the antecedent materials to imagine that the Syrian revisers would have any trustworthy means of learning which of the various texts, MSS, or readings had the best pedigree. They could only be guided by 'intrinsic' probabilities of a vague kind, and were not in a position to distinguish between the purity of a text and its present acceptability or usefulness. They evidently wished their text to be, as far as possible, easy, smooth, and complete; and for this purpose borrowed freely from all quarters, and as freely used the file to remove surviving asperities.

In the fourth century mixture prevailed almost everywhere: nearly all its texts, so far as they can be seen through the quotations of theologians, are more or less chaotic. In the early years the persecution under Diocletian and his colleagues, and then the reaction under Constantine, must have affected the text not less powerfully than the Canon of the New Testament. The long and serious effort to annihilate the Scriptures could not be otherwise than unequally successful in different places, and thus the texts current in certain districts would obtain rapid extension in the next generation. Moreover various tendencies of that century of rapid innovation were unfavourable to the preservation of local peculiarities. It is therefore no wonder that the ancient types of text are seldom to be discerned except in fragments intermingled with other texts. Meanwhile the Syrian text grew in influence. For some centuries after the fourth there was in the East a joint currency of the Syrian and other texts, nearly all mixed; but at last the Syrian text almost wholly displaced the rest. The causes of this supremacy are not far to seek. Western Christendom became exclusively Latin, as well as estranged from Eastern Christendom: with few exceptions the use and knowledge of the Greek language died out in the West. The ravages of the barbarians and Mahometans destroyed the MSS of vast regions, and narrowly limited the area within which transcription was carried on. On the other hand Greek Christendom became centralised, with Constantinople for its centre. Now Antioch is the true ecclesiastical parent of Constantinople; so that naturally the Antiochian text of the fourth century would first acquire traditional if not formal authority at Constantinople, and then become in practice the standard New

Testament of the Greek East. To carry the history one step further, the printed 'Received Text' of the sixteenth century, with the exception of scattered readings commended in most cases by Latin authority to Erasmus or his successors, is a reproduction of the Syrian text in this its mediæval form.

Such being in brief the history of the text, the first endeavour of the critic must evidently be to penetrate beyond the time of mixture, and ascertain as far as possible what readings were to be found in the several lines of tradition while they still preserved their distinctive characters. For this purpose it is necessary to ascertain how far the texts of the several existing documents correspond with the principal ancient texts. No satisfactory result was attainable so long as even our oldest documents were assumed to be constant and faithful representatives of ancient texts or 'recensions'. Yet they will yield up indirectly to careful criticism the evidence which is vainly sought from them by direct inspection. A double process is necessary; first to discover the outlines of the history, as it has just been sketched, from the sum total of evidence of all dates and all kinds, and then to apply the standard so obtained to determine the origin and character of each principal document by means of the numerous variations in which the grouping of documents is tolerably free from obscurity. A document may have transmitted one ancient type of text in approximate purity; or it may be directly or indirectly derived by mixture from originals of different defined types; or it may have arisen from a more comprehensive mixture. What has to be noted is, first, the presence or absence of distinctively Syrian or distinctively Pre-Syrian readings; and secondly, among Pre-Syrian readings, the presence or absence of distinctively Western, or distinctively Alexandrian, or distinctively neutral readings.

When the texts of existing documents are tested in this manner, it becomes evident that they are almost all in some sense mixed. One Greek MS in most chapters of the Gospels and Acts (D), two in St Paul's Epistles (D_2G_3), one in the Epistle to the Hebrews (D_2) have approximately Western texts. Of the two oldest MSS, $\aleph$ is Pre-Syrian and largely neutral, but with considerable Western and Alexandrian elements, B is Pre-Syrian and almost wholly neutral, but with a limited Western element in the Pauline Epistles.

All other Greek MSS contain a greater or less Syrian element, and their Pre-Syrian elements almost always exhibit readings of all three Pre-Syrian types, though in different proportions. Nor is the general proportion of mixture by any means uniform throughout each document : thus the Syrian element of A is very large in the Gospels, much smaller in the other books, the transcription having probab'y been made from different smaller exemplars in different parts of the New Testament. The Western character of the Old Latin version in its earlier forms and apparently of the Old Syriac has been already noticed. The other early versions, the Memphitic and Thebaic, both Egyptian, are apparently altogether Pre-Syrian : they certainly are for the most part sometimes neutral, sometimes Alexandrian, though not without a Western element, which in the Thebaic is considerable. A revision of the Old Syriac version appears to have taken place early in the fourth century, or sooner ; and doubtless in some connexion with the Syrian revision of the Greek text, the readings being to a very great extent coincident. All subsequent versions and revisions of versions are much affected by Syrian influence, more especially the Gothic and the 'Italian' Latin : but the Pre-Syrian elements of the Ethiopic, the Armenian, and the Jerusalem Syriac are large and important.

The textual elements of each principal document having been thus ascertained, it now becomes possible to determine the genealogy of a much larger number of individual readings than before in relation to the several ancient texts. The process can hardly be reduced to rule : but after a while the contrasted groupings of attestation become for the most part easy to interpret with patience and care. When once the ancient distribution of a reading has thus been ascertained, the characteristics of the several ancient texts furnish presumptions of the highest value as to its genuineness or spuriousness.

A reading marked as Syrian or Post-Syrian by the range of the documents which attest it may be safely rejected at once. If it has but one rival, that rival reading will be sustained by the united authority of all Pre-Syrian texts, Western, Alexandrian, and neutral alike. If there are two or more rival readings, this circumstance leaves untouched the antecedent improbability of all distinctively Syrian readings as deduced from the historical relations of the Syrian text as a whole to other texts. On the other hand it is a

less simple matter to determine the antecedent probability or improbability of readings ascertained to be evidently or probably Pre-Syrian. A more precise definition of origin has in all cases to be sought, since the most important divergences of text took place in Pre-Syrian times.

Here the Syrian text comes in again from another point of view, as disguising the relative attestation of two or more Pre-Syrian readings. In the numberless cases in which the Syrian revisers adopted unchanged one or other of the earlier readings a necessary result was the doubling, so to speak, of the attestation of that reading: it cannot but have the combined support of all the extant documents which in these variations have a Syrian origin and of all the extant documents which in these variations have a Pre-Syrian origin of a particular type. It will thus present the appearance of being much more fully attested than its rival, though in reality a large part of its attestation is merely equivalent to the single Syrian text. The importance of this consideration is especially exemplified by the numerous Western readings which owe a deceptive amplitude of apparent authority to the accident that they found favour with the Syrian revisers when numerous other readings of identical origin and not inferior character were refused.

Allowance being made for this possible cause of erroneous estimation of evidence, a large proportion of Pre-Syrian readings can be confidently referred to one or other of the chief Pre-Syrian lines of attestation. When these lines of attestation are compared with each other as wholes by examination of the internal evidence for and against the whole body of their respective readings, it becomes manifest that as wholes the Western and Alexandrian texts are aberrant texts. Where there are but two readings, the Non-Western approves itself to be more original than the Western, the Non-Alexandrian than the Alexandrian: where there are three readings, the neutral reading, if supported by such documents as stand most frequently on both the Non-Western and the Non-Alexandrian sides in the preceding cases, approves itself more original than either the Western or the Alexandrian.

There are some scattered Western and Alexandrian readings which in the present state of knowledge it would be imprudent to reject altogether. Nay, there are a few places in the Gospels, marked in this edition with a special notation, in which we believe

that the Western text represents faithfully the autographs in its omission of matter contained in all Non-Western documents. In these last exceptional cases, when they are considered together, internal evidence is peculiarly strong: and moreover, in the absence of special grounds to the contrary, erroneous insertion of matter is always antecedently more probable than its erroneous omission, owing to the constant tendency of scribes towards completeness of text and their equally constant unwillingness to let go anything which they have received. On the other hand the textual integrity of the Western text cannot rightly be upheld in the numerous places in which it has preserved interesting matter omitted in the other Pre-Syrian texts, yet manifestly not due to the inventiveness of scribes, much less to any of the ordinary incidents of transcription. All these places, it should be observed, occur in the historical books, and perhaps in the Gospels only. The paradox disappears when it is remembered that the causes of various readings originating in very early times need not all lie within the text itself. When the Western text was growing up, oral traditions and written memorials of the apostolic age were still current, doubtless mixed in character; while the reverence paid to the writings which ultimately formed the Canon of the New Testament had not yet assumed a character that would forbid what might well seem their temperate enrichment from other memories or records. A few of the more important of these peculiar interpolations from extraneous sources are inserted in the text of the Gospels, or appended to them, with a special notation; and it has likewise been thought worth while to print many of the rest in the margin within distinctive marks, along with some other interesting Western readings. But the accessory recognition of these classes of readings, in association with the books of the New Testament, not as originally forming part of their true text, does not affect the primary conclusion derived from genealogical evidence with reference to the chief ancient texts, that readings found either in the Western alone of the Pre-Syrian texts or in the Alexandrian alone of the Pre-Syrian texts must lie under a strong presumption of having been introduced by scribes.

Numerous variations remain in which the distribution of documentary evidence may be reasonably interpreted in more ways than one, so that a reference of the several readings to

this or that principal ancient text is open to doubt; or in which there is little or no reason to suppose that the divergence of reading has any connexion with the divergence of the principal ancient texts. Here too however the genealogical principle can be applied by an extension of 'internal evidence of documents' to the lost ancestors of groups of documents. The general internal character of distinctively Western and of distinctively Alexandrian readings was ascertained in precisely the same manner as the general internal character of any single document is ascertained, namely by consecutive examination of the whole body of readings; and the power thus given of employing easy variations as a key to difficult variations is of universal range, the same mode of testing general internal character being applicable to the whole body of readings of any other group of documents which frequently stands out in opposition to other documents. In every place in which two or more documents have the same reading, unless the reading is such as can naturally be accounted for by accidental coincidence, they must by the nature of the case have had a single common ancestor, whether it be the autograph or some later MS. If the same group of documents is found standing by itself in a considerable series of readings, sufficient material is provided for generalisations as to the common ancestor in all these places, which ancestor is virtually a series of fragments of a lost MS. This 'internal evidence of groups', by rendering it possible to estimate as wholes the documentary arrays by which rival readings are attested, independently of any estimates that may be formed of the character of their constituent members individually, escapes the difficulties caused by mixture which beset every attempt to treat individual documents of the New Testament as so many 'authorities' of constant value.

The number of groups that deserve serious attention is soon found to be comparatively small. Neither Greek MSS containing a large amount of distinctively Pre-Syrian text nor early Versions nor early Fathers are numerous, and to a great extent they are fragmentary or discontinuous; and combinations into which none of them enter may evidently in most cases be safely neglected. It is likewise soon found that various groups practically identical are somewhat variable in their limits through the defection of one or another of the documents which are habitually their members.

This is the natural result of the casual eclecticism of miscellaneous mixture, which tends to disguise the simplicity of the primitive relations of text under a superficial complexity of existing attestation. Before investigation has proceeded far, it becomes manifest that the groups which can by any possibility carry authority in doubtful variations are sure to contain one or more of a very small number of primary Greek MSS. In strictness the earlier Versions and Fathers should be included in the list of primary documents, and the process would certainly be incomplete if no account were ultimately taken of readings attested by them without the support of any primary Greek MS; but nothing is lost and much simplicity is gained by treating them in the first instance as accessory to Greek MSS.

The next step is to determine how far there is a common element in all or most of those groups which shew the best character when tried by 'internal evidence of groups'. Here two remarkable facts come out successively with especial clearness, the constant superiority of groups containing both B and **N** to groups containing neither, wherever internal evidence is tolerably unambiguous, and the general but by no means universal superiority of groups containing B to opposed groups containing **N**. These facts exactly correspond the one with the immunity of both MSS from Syrian readings, and the other with the almost complete immunity of B from the mixture with the chief aberrant Pre-Syrian texts which has largely affected **N**; while they are elicited from a different kind of evidence. They are moreover independent of the size of the groups. Thus the cases in which **NB** have no support from other Greek MSS, or no documentary support at all, are connected by every gradation with the cases in which they stand at the head of a considerable group. If B and **N** were for a great part of their text derived from a proximate common original, that common original, whatever might have been its own date, must have had a very ancient and a very pure text. There is however no tangible evidence for this supposition; while various considerations drawn from careful comparison of the accessory attestation of readings supported by **NB** together, by B against **N**, and by **N** against B respectively, render it morally certain that the ancestries of B and of **N** diverged from a point near the autographs, and never came into contact subsequently; so that the coincidence of **NB** marks those portions of text in which two primitive and entirely separate lines of trans-

mission had not come to differ from each other through independent corruption in the one or the other. Accordingly, with certain limited classes of exceptions, the readings of **NB** combined may safely be accepted as genuine in the absence of specially strong internal evidence to the contrary, and can never be safely rejected altogether.

Next come the numerous variations in which **N** and **B** stand on different sides. Here an important lesson is learned by examining in the same consecutive manner as before the readings of every combination of each of these MSS with one other primary MS. Every such binary combination containing **B** (as in the Gospels **BL**, **BC**, **BT**, &c.) is found to have a large proportion of readings which on the closest scrutiny have the ring of genuineness, and hardly any that look suspicious after full consideration : in fact, the character of such groups is scarcely to be distinguished from that of **NB**. On the other hand every combination of **N** with another primary MS presents for the most part readings which cannot be finally approved, along with, it may be, a few which deserve more consideration. All other MSS stand the trial with even less success than **N**.

Analogous though not identical results are obtained by testing the groups formed by **N** or **B** with only secondary support, that is, associated only with inferior Greek MSS, or with Versions, or with Fathers, or with two or three of these classes of documents. The same high standard of excellence as before is reached where groups of this kind containing **B** shew variety in the accessory evidence : where **B** is supported by a single version only, the character varies with the version associated. Even when **B** stands quite alone, its readings must never be lightly rejected, though here full account has to be taken of the chances of clerical error, and of such proclivities as can be detected in the scribe of **B**, chiefly a tendency to slight and inartificial assimilation between neighbouring passages : the fondness for omissions which has sometimes been attributed to him is imaginary, except perhaps as regards single petty words. On the other hand the readings in which **N** stands alone bear almost always the marks of either carelessness or boldness ; and except in a few readings, some of them important, the general character of all the various groups containing **N** with such accessory attestation as is described above is more or less suspicious. Many of the readings

of such groups are, it can hardly be doubted, Western, and many others Alexandrian. Still more unfavourable results are obtained by a similar testing of other single MSS.

These general results are such as might naturally be anticipated from the relations of **N** and B to other documents and to each other. It was to be expected that the text of the extremely ancient common source of B and **N**, which is shown by the concordant readings of **NB** to have been of singular purity, should as a rule be preserved in one or other of the two MSS where they differ; and further that B should usually, though not always, be its faithful representative. The wrong readings of B, with whatever amount of accessory attestation, being for the most part due only to sporadic corruption, it would naturally preserve a much larger amount of the common ancestral text than a MS so largely affected by Western and Alexandrian influences as **N**; and, as regards readings in which each of them stands alone, the different types of transcription characteristic of their respective scribes would naturally have similar consequences.

Although however a text formed by taking B as the sole authority, except where it contains self-betraying errors, would be incomparably nearer the true text of the autographs than a text formed in like manner from any other single document, it would certainly include many wrong readings; and the only safe criticism is that which throughout takes account of all existing evidence. The places in which the true reading appears to have been lost in both B and **N** are extremely few; but certain or possible exceptions to the usual superiority of B to **N** are many; and thus the various presumptions afforded by the internal character of various groups of documents are invaluable, while 'internal evidence of readings' is often a helpful instrument of verification in the last decision, removing many uncertainties which must otherwise have continued unresolved, and again occasionally suggesting uncertainties which claim recognition. Such also, wherever the ancient texts are difficult to identify, are virtually the resources on which criticism depends in those parts of the Epistles which have perished in B, namely in the latter part (ix 14—end) of the Epistle to the Hebrews, in the Pastoral Epistles, and in the Epistle to Philemon. In the Apocalypse the authority of single documents is merged still more in that of grouped documents and in internal evidence; and the leading

ancient texts are at least more obscure than elsewhere. Whether B ever contained the Apocalypse or not, it is now defective from Hebrews ix 14 onward. The loss is the greater because in the Apocalypse **N** has a text conspicuously inferior to its text of the other books, partly inherited from earlier more or less corrupted texts, partly due to increased licence of transcription; and, though A, more especially when it is supported by C, here proves itself entitled to considerable authority, it does but imperfectly supply the deficiency, and moreover the want of early and good versions other than the Latin is sensibly felt. Yet even here the number of variations in which it is difficult to come to a trustworthy conclusion is much smaller than might have been anticipated.

The sketch contained in the preceding pages may suffice to indicate the principal lines of criticism which have been followed in this edition. The aim of sound textual criticism must always be to take account of every class of textual facts, and to assign to the evidence supplied by each class its proper use and rank. When once it is clearly understood that, by the very nature of textual transmission, all existing documents are more or less closely related to each other, and that these relations of descent and affinity have been the determining causes of nearly all their readings, the historical investigation of general and partial genealogy becomes the necessary starting-point of criticism. Genealogical results, taken in combination with the internal character of the chief ancient texts or of the texts of extant documentary groups, supply the presumptions, stronger or weaker as the case may be, which constitute the primary and often the virtually decisive evidence for one reading as against another. Before however the decision as to any variation is finally made, it is always prudent, and often necessary, to take into consideration the internal evidence specially affecting it, both intrinsic and transcriptional. If it points to a result different from that which the documentary evidence suggested, a second and closer inspection will usually detect some hitherto overlooked characteristic of the best attested reading which might naturally lead to its alteration; while sometimes on the other hand reexamination brings to light an ambiguity in the attestation. No definite rule can be given in the comparatively few cases in which the apparent conflict remains, more especially where the documentary evidence

is scanty on one side or obscure. The ultimate determination must evidently be here left to personal judgement on a comprehensive review of the whole evidence. But in a text so richly attested as that of the New Testament it is dangerous to reject a reading clearly commended by documentary evidence genealogically interpreted, though it is by no means always safe to reject the rival reading. Here, as in the many variations in which documentary and internal evidence are both indecisive, it is manifestly right to abstain from placing before the reader an appearance of greater certainty than really exists, and therefore to print alternative readings, so as to mark the places where an absolute decision would at present be arbitrary, and also to mark the limits within which the uncertainty is confined.

The office of criticism thus far has been to discriminate between existing various readings, adopting one and discarding another. But it is at least theoretically possible that the originality of the text thus attained is relative only, and that all existing documents are affected by errors introduced in the early stages of transmission. Here there is no possible ultimate criterion except internal evidence: but the history of the text of the New Testament shews the meeting-point of the extant lines of transmission to have been so near the autographs that complete freedom from primitive corruption would not be antecedently improbable. As far as we are able to judge, the purity of the best transmitted text does in all essential respects receive satisfactory confirmation from internal evidence. We have never observed the slightest trace of undetected interpolations or corruptions of any moment, and entirely disbelieve their existence. There are however some passages which one or both of us suspect to contain a primitive error of no great importance, and which are accordingly indicated as open to question, all suggestions for their correction being reserved for the Appendix.

This brief account of the text of the New Testament would be incomplete without a word of caution against a natural misunderstanding. Since textual criticism has various readings for its subject, and the discrimination of genuine readings from corruptions for its aim, discussions on textual criticism almost inevitably obscure the simple fact that variations are but secondary incidents of a

fundamentally single and identical text. In the New Testament in particular it is difficult to escape an exaggerated impression as to the proportion which the words subject to variation bear to the whole text, and also, in most cases, as to their intrinsic importance. It is not superfluous therefore to state explicitly that the great bulk of the words of the New Testament stand out above all discriminative processes of criticism, because they are free from variation, and need only to be transcribed. Much too of the variation which it is necessary to record has only an antiquarian interest, except in so far as it supplies evidence as to the history of textual transmission, or as to the characteristics of some document or group of documents. The whole area of variation between readings that have ever been admitted, or are likely to be ever admitted, into any printed texts is comparatively small ; and a large part of it is due merely to differences between the early uncritical editions and the texts formed within the last half-century with the help of the priceless documentary evidence brought to light in recent times. A small fraction of the gross residue of disputed words alone remains after the application of the improved methods of criticism won from the experience of nearly two centuries of investigation and discussion. If comparative trivialities, such as changes of order, the insertion or omission of the article with proper names, and the like, are set aside, the words in our opinion still subject to doubt can hardly amount to more than a thousandth part of the whole New Testament.

Nor must it be forgotten how strong an assurance of incorruptness in the unvarying parts of the text of the New Testament is supplied indirectly by many of the variations which do exist, inasmuch as they carry us back by the convergence of independent lines of transmission to a concord of testimonies from the highest antiquity ; or again what unusually ample resources of evidence the New Testament possesses for the reduction of the area of textual uncertainty to a minimum. The apparent ease and simplicity with which many ancient texts are edited might be thought, on a hasty view, to imply that the New Testament cannot be restored with equal security. But this ease and simplicity is in fact the mark of evidence too scanty to be tested ; whereas in the variety and fullness of the evidence on which it rests the text of the New Testament stands absolutely and unapproachably alone among ancient prose writings.

Doubtful points are out of sight even in critical editions of classical authors merely because in ordinary literature it is seldom worth while to trouble the clearness of a page. The one disadvantage on the side of the New Testament, the comparatively early mixture of independent lines of transmission, is more than neutralised, as soon as it is distinctly perceived, by the antiquity and variety of the evidence; and the expression of doubt wherever doubt is really felt is owing to the paramount necessity for fidelity as to the exact words of Scripture.

NOTATION

Alternative Readings

WHEREVER it has been found impossible to decide that one of two or more various readings is certainly right, alternative readings are given: and no alternative reading is given which does not appear to have a reasonable probability of being the true reading. The primary place in the text itself is assigned to those readings which on the whole are the more probable, or in cases of equal probability the better attested (see Introduction § 377). The other alternative readings occupy a secondary place, with a notation which varies according as they differ from the primary readings by Omission, by Addition, or by Substitution.

A secondary reading consisting in the Omission of words retained in the primary reading is marked by simple brackets [ ] in the text. Thus in Matt. vii 24 τοὺς λόγους τούτους is the primary reading, τοὺς λόγους without τούτους the secondary reading.

A secondary reading consisting in the Addition of words omitted in the primary reading is printed in the margin without any accompanying marks, the place of insertion being indicated by the mark [⋈] in the text. Thus in Matt. xxiii 38 ὁ οἶκος ὑμῶν without ἔρημος is the primary reading, ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος the secondary reading.

A secondary reading consisting in the Substitution of other words for the words of the primary reading is printed in the margin without any accompanying mark, the words of the primary reading being included within the marks [⋈] in the text. Thus in Matt. xvi 20 ἐπετίμησεν is the primary reading, διεστέιλατο the secondary reading. The notation for substitution is employed for the sake of convenience in a few cases that fall in strictness under the two former heads.

Thus in Matt. xi 5 it expresses the secondary omission of *καί*, with a change of punctuation; and in Matt. xxi 28 it expresses the secondary addition of *μου*, with a change of accentuation. It is likewise employed for alternative punctuations.

Where there are two or more secondary readings, they are separated by *v.* in the margin, unless they differ from each other merely by the omission or addition of words; in which case they are distinguished from each other by brackets in the margin, enclosing part or the whole of the longer reading. Thus there are two secondary readings in Matt. xiii 30, both *ἄχρι* and *μέχρι*; in xvii 17, both *τότε ἀποκριθεῖς* and *ἀποκριθείς* alone; and in xviii 10, both *ἐν τῷ οὐρανῷ* and the omission of these or any corresponding words. Sometimes one of two secondary readings differs from the primary reading by omission only, so that it can be expressed by simple brackets in the text, while the other stands as a substitution in the margin. Thus in Matt. ix 18, *εἰς προσελθόν* being the primary reading, *προσελθών* and *εἰσελθών* are both secondary readings.

A few alternative readings and punctuations are examined in the Appendix: they are indicated by *Ap.* attached to the marginal readings.

Secondary readings of an orthographical character are reserved for another part of the Appendix.

Suspected Readings

Wherever it has appeared to the editors, or to either of them, that the text probably contains some primitive error, that is, has not been quite rightly preserved in any existing document, or at least in any existing document of sufficient authority, *Ap.*[†] is placed in the margin, the extreme limits of the words suspected to contain an error of transcription being indicated by the marks ' ' in the text. All such places are the subject of notes in the Appendix. In a few cases a reading apparently right, and also attested largely though not by the best documents, being probably a successful ancient conjecture, is placed within ^{††} in the text, the better attested reading being printed with *Ap.* in the margin, and a note inserted in the Appendix. See Introduction §§ 361—368, 380, 88.

Noteworthy rejected readings

A few very early interpolations in the Gospels, omitted by 'Western' documents alone (Luke xxii 19 f.; xxiv 3, 6, 12, 36, 40, 51, 52), or by 'Western' and 'Syrian' documents alone (Matt. xxvii 49), are inserted within double brackets [ ] in the body of the text. See Introduction §§ 240 f., 383.

A few interpolations in the Gospels, probably 'Western' in origin, containing important matter apparently derived from extraneous sources, are inserted within double brackets [ ] in the body of the text (Matt. xvi 2 f.; Luke xxii 43 f.; xxiii 34), or separately (Mark xvi 9—20, where the same notation is used for the alternative Shorter Conclusion of the Gospel; John vii 53—viii 11). See Introduction § 384.

In the Gospels and Acts many 'Western' interpolations and substitutions containing some apparently fresh or distinctive matter, such as might probably or possibly come from an extraneous source or which is otherwise of more than average interest, but having no sufficient intrinsic claim to any form of incorporation with the New Testament, are printed between the special marks †† in the margin, with corresponding marks ʾ or ʿ in the text. They must not be confounded with true alternative (secondary) readings, which stand likewise in the margin, but without any peculiar marks. See Introduction § 385.

Besides the preceding classes of rejected readings, which owe their exceptional retention in association with the true text to considerations arising out of early textual history, miscellaneous rejected readings having some special interest are noticed in the Appendix; and the places where they occur are marked with *Ap.* in the margin without any corresponding marks in the text. These readings include some of 'Western' origin, that might with perhaps equal fitness have been placed between †† in the margin. Both these classes of readings are by their nature indefinite in extent, and are limited only by selection; so that they might without impropriety have been either enlarged or diminished. See Introduction § 386.

SUMMARY OF CONTENTS OF INTRODUCTION

PREFATORY REMARKS

PART I

THE NEED OF CRITICISM FOR THE TEXT OF THE NEW TESTAMENT

- A. *Transmission by writing*
- B. *Transmission by printed editions*
- C. *History of present edition*

PART II

THE METHODS OF TEXTUAL CRITICISM

SECTION I. INTERNAL EVIDENCE OF READINGS

- A. *Intrinsic Probability*
- B. *Transcriptional Probability*

SECTION II. INTERNAL EVIDENCE OF DOCUMENTS

SECTION III. GENEALOGICAL EVIDENCE

- A. *Simple or divergent genealogy*
- B. *Genealogy and number*
- C. *Manner of discovering genealogy*
- D. *Complications of genealogy by mixture*
- E. *Applications of genealogy*
- F. *Variable use of genealogy according to unequal preservation of documents*

SECTION IV. INTERNAL EVIDENCE OF GROUPS

SECTION V. RECAPITULATION OF METHODS IN RELATION TO EACH OTHER

SECTION VI. CRITICISM AS DEALING WITH ERRORS ANTECEDENT TO EXISTING TEXTS

- A. *Primitive errors*
- B. *Removal of primitive errors by conjecture*

PART III

APPLICATION OF PRINCIPLES OF CRITICISM TO THE TEXT OF THE NEW TESTAMENT

CHAPTER I. PRELIMINARY CHRONOLOGICAL SURVEY OF DOCUMENTS

- A. *Greek MSS*
  - B. *Versions*
  - C. *Fathers*
- Documentary preparation for this edition*

CHAPTER II. RESULTS OF GENEALOGICAL EVIDENCE PROPER

SECTION I. DETERMINATION OF THE GENEALOGICAL RELATIONS OF THE CHIEF ANCIENT TEXTS

- A. *Priority of all great variations to Cent. V*
- B. *Posteriority of 'Syrian' (δ) to 'Western' (β) and other (neutral, α) readings shown*
  - (1) *by analysis of conflate readings*
- C. *Posteriority of 'Syrian' to 'Western' and other (neutral and 'Alexandrian') readings shown*
  - (2) *by Ante-Nicene Patristic Evidence*
- D. *Posteriority of Syrian to Western, Alexandrian, and other (neutral) readings shown*
  - (3) *by Internal Evidence of Syrian readings*

SECTION II. CHARACTERISTICS OF THE CHIEF ANCIENT TEXTS

- A. *Western characteristics*
- B. *The neutral text and its preservation*
- C. *Alexandrian characteristics*
- D. *Syrian characteristics*

SECTION III. SKETCH OF POST-NICENE TEXTUAL HISTORY

- A. *The two stages of the Syrian text*
- B. *Mixture in the fourth century*
- C. *Final supremacy of the Syrian text*
- D. *Relics of Pre-Syrian texts in cursives*
- E. *Recapitulation of the history of the text*

SECTION IV. RELATIONS OF THE PRINCIPAL ANCIENT DOCUMENTS TO
THE CHIEF ANCIENT TEXTS

- A. *Nature of the process of determination*
- B. *Texts found in Greek MSS*
- C. *Texts found in Versions*
- D. *Texts found in Greek Fathers*

SECTION V. IDENTIFICATION AND ESTIMATION OF READINGS AS BELONGING
TO THE CHIEF ANCIENT TEXTS

- A. *Nature of the process of identification*
- B. *Identification and rejection of Syrian readings*
- C. *Identification of Western and of Alexandrian readings*
- D. *Identification of neutral readings*
- E. *Suspiciousness of Western and Alexandrian readings*
- F. *Exceptional Western non-interpolations*
- G. *Recapitulation of genealogical evidence proper*

SECTION VI. REVIEW OF PREVIOUS CRITICISM WITH REFERENCE TO
ANCIENT TEXTS

- A. *Foundation of historical criticism by Mill, Bentley, and Bengel*
- B. *Development of historical criticism by Griesbach, in contrast with Hug's theory of recensions*
- C. *Defects of Griesbach's criticism*
- D. *Permanent value of Griesbach's criticism*

CHAPTER III. RESULTS OF INTERNAL EVIDENCE OF GROUPS AND DOCUMENTS

SECTION I. DOCUMENTARY GROUPS AS LIMITED BY REFERENCE TO PRIMARY GREEK MSS GENERALLY

- A. *General considerations on Documentary Groups*
- B. *Progressive limitation of Groups with reference to Primary Greek MSS*
- C. *Relation of Primary Greek MSS to other documentary evidence*
- D. *Absence of Secondary Greek MSS from Groups containing Primary Greek MSS*
- E. *Absence of Versions from Groups containing Primary Greek MSS*
- F. *Absence of Fathers from Groups containing Primary Greek MSS*
- G. *Absence of Versions and Fathers from Groups containing Primary Greek MSS*

SECTION II. DOCUMENTARY GROUPS AS LIMITED BY REFERENCE TO THE BEST PRIMARY GREEK MSS

- A. *Relation of variations between Primary Greek MSS to the chief ancient texts*
- B. *General relations of B and κ to other documents*
- C. *Origin and character of readings of κ B combined*
- D. *Binary uncial combinations containing B and κ respectively*
- E. *Singular and subsingular readings of B*
- F. *Singular and subsingular readings of κ and other MSS*
- G. *Determination of text where B and κ differ*
- H. *Determination of text where B is absent*
- I. *Supplementary details on the birthplace and the composition of leading MSS*

CHAPTER IV. SUBSTANTIAL INTEGRITY OF THE PUREST TRANSMITTED TEXT

- A. *Approximate non-existence of genuine readings unattested by any of the best Greek uncials*
- B. *Approximate sufficiency of existing documents for the recovery of the genuine text, notwithstanding the existence of some primitive corruptions*
- C. *Conditions of further improvement of the text*

PART IV

NATURE AND DETAILS OF THIS EDITION

- A. *Aim and limitations of this edition*
- B. *Textual notation*
- C. *Orthography*
- D. *Breathings, Accents, and other accessories of printing*
- E. *Punctuation, Divisions of text, and Titles of books*
- F. *Conclusion*

LIST OF READINGS NOTICED IN THE APPENDIX

The following is a list of rejected readings which have been thought worthy of notice in the Appendix on account of some special interest attaching to them. It does not include those readings of this class which already appear in the margin between † †, or the few peculiar readings which are printed between [ ] in the text itself. Some of the slighter accessory variations in places noticed in the list are likewise passed over. The list also takes account of all words or passages marked with *Ap.*† in the margin, as probably containing some 'primitive' error, that is, an error affecting the texts of all or virtually all existing documents, and thus incapable of

being rectified without the aid of conjecture. Such words or passages are distinguished in the list by (†) inserted after the verse-numeral. The corresponding note is enclosed in [ ] where the doubt as to the integrity of the text is not shared by both editors. The mark ‡ is affixed to suggested readings having some slight secondary attestation, and thus not strictly conjectural: where this attestation is indirect or ambiguous, the mark ‡ is enclosed in ( ).

In all cases + denotes the addition of the words following, < their omission. The grave accent is retained when it would stand in the continuous text.

ST MATTHEW

i 8 Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν] + τὸν Ὀχο-
ζῖαν, Ὀχοζῖας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωὰς,
Ἰωὰς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμασίαν,
Ἀμασίας δὲ ἐγέννησεν

i 11 Ἰωσείας δὲ ἐγέννησεν] + τὸν
Ἰωακείμ, Ἰωακείμ δὲ ἐγέννησεν
i 18 γένεσις] γέννησις

i 25 υἱὸν] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρω-
τότοκον

ii 11 τοὺς θησαυροὺς] τὰς πῆρας
iii 15 *fin.*] + *et cum baptizaretur,
lumen ingens circumfulsit de aqua,
ita ut timerent omnes qui advene-
rant.*

iv 10 ὑπαγε] + ὀπίσω [μου]

v 22 πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ] + εἰκῇ

v 37 ναί ναί, οὐ οὐ] τό Ναί ναί καί
τό Οὐ οὐ

vi 13 *fin.*] + ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασι-
λεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς
αἰῶνας. ἀμήν. with variations; and
other doxological forms.

vi 33 τὴν βασιλείαν] + τοῦ θεοῦ
with variations.

vii 22 Κύριε κύριε] + οὐ τῷ ὀνόματί
σου ἐφάγομεν καὶ [τῷ ὀνόματί σου]
ἐπίομεν,

viii 11 μετὰ Ἀβραὰμ] ἐν τοῖς κόλ-
ποις [τοῦ] Ἀβραὰμ

viii 28 Γαδαρηνῶν] Γερασσηνῶν: also
Γεργεσηνῶν

xi 19 ἔργων] τέκνων

xiii 55 Ἰωσήφ] Ἰωσῆς: also Ἰω-
άννης

xv 30 (+) χωλούς, κυλλούς, τυφλούς,
κωφοὺς] order of the words uncer-
tain.

xvi 21 Ἰησοῦς Χριστὸς] [ὁ] Ἰη-
σοῦς: also omitted.

xvii 12 f. οὕτως...αὐτῶν. τότε...
αὐτοῖς.] τότε...αὐτοῖς. οὕτως...αὐτῶν.

xvii 20 *fin.*] + (v. 21) τοῦτο δὲ τὸ
γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσ-
ευχῇ καὶ νηστείᾳ with variations.

xviii 10 *fin.*] + (v. 11) ἦλθεν γὰρ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπο-
λωλός.

xviii 20] οὐκ εἰσὶν γὰρ δύο ἢ τρεῖς
συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα παρ' οἷς
οὐκ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

xix 16 Διδάσκαλε] + ἀγαθέ

xix 17 Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγα-
θοῦ] Τί με λέγεις ἀγαθὸν

εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός] οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ
μὴ εἰς

ibid.] + ὁ θεός: also ὁ πατήρ [μου
ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς]

xix 19] <, καὶ ἀγαπήσεις...ὥς σε-
αυτὸν

xx 28 *fin.*] + ὑμεῖς δὲ ζητεῖτε ἐκ
μικροῦ αὐξῆσαι καὶ ἐκ μείζονος ἔλατ-
τον εἶναι. εἰσερχόμενοι δὲ καὶ παρα-
κληθέντες δειπνήσαι μὴ ἀνακλίνεσθε
εἰς τοὺς ἐξέχοντας τόπους, μή ποτε
ἐνδοξότερός σου ἐπέλθῃ καὶ προσελθὼν
ὁ δειπνοκλήτωρ εἴπῃ σοι Ἔτι κάτω
χώραί, καὶ καταισχυρνήσῃ. ἐὰν δὲ
ἀναπέσης εἰς τὸν ἥττονα τόπον καὶ
ἐπέλθῃ σου ἥττων, ἐρεῖ σοι ὁ δειπνο-
κλήτωρ Σύναγε ἔτι ἄνω, καὶ ἔσται
σοι τοῦτο χρήσιμον.

xx 33 *fin.*] + *Quibus dixit Jesus
Creditis posse me hoc facere? qui re-
sponderunt ei Ita, Domine: also
'and we may see thee'.*

xxi 17 *fin.*] + *et docebat eos de
regno Dei*

xxi 28—31 (+) Ἐγώ,...οὐκ ἀπῆλθεν
...Οὐ θέλω,...ἀπῆλθεν..... Ὁ πρῶτος]
Οὐ θέλω,...ἀπῆλθεν..... Ἐγώ,...οὐκ ἀ-
πῆλθεν..... Ὁ ὕστερος (v. ἔσχατος).

Also Οὐ θέλω,...ἀπῆλθεν..... Ἐγώ,
...οὐκ ἀπῆλθεν..... Ὁ πρῶτος.

[λέγουσιν αὐτῷ Ὁ πρῶτος perhaps
a primitive interpolation.]

xxii 12 < Ἐταῖρε

xxiii 14 *fin.*] + (v. 13) Οὐαὶ ὑμῖν,
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι·
διὰ τοῦτο λήμψεσθε περισσότερον κρί-
μα: also with δέ (Οὐαὶ δὲ ὑμῖν
κ.τ.λ.) before v. 14.

xxiii 27 οἵτινες...γέμουνσιν] ἔξωθεν
ὁ τάφος φαίνεται ὠραίος ἔσωθεν δὲ
γέμει

xxiii 35 < υἱοῦ Βαραχίου

xxiv 36 < οὐδὲ ὁ υἱὸς

xxv 41 τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον] τὸ σκό-
τος τὸ ἐξώτερον. And v. 46 κόλασιν]
ignem: also *ambustionem* or *combust-
tionem*.

xxvii 9 < Ἰερεμίον: also Ζαχα-
ρίου substituted: also *Esaiam*

xxvii 16 Βαραββᾶν] Ἰησοῦν Βα-
ραββᾶν: and v. 17 [τὸν] Βαραββᾶν]
Ἰησοῦν Βαραββᾶν

xxviii 34 οἶνον] ὄξος

xxvii 35 *fin.*] + ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῤῥθην ὑπὸ τοῦ προφήτου Διμερίσαντο
τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν
ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.

xxvii 38 δεξιῶν] + *nomine Zo-
atham*: and εὐωνύμων] + *nomine Cami-
ma*

xxvii 45] < ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν

xxvii 56 Ἰωσήφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ]
ἡ Μαρία ἡ Ἰωσήφ καὶ ἡ Μαρία ἡ:
also ἡ Ἰωσήφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ:
also Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ

xxviii 7 (+) εἶπον] [perhaps a
primitive error for εἶπεν (†).]

ST MARK

iii 29 ἀμαρτήματος] κρίσεως: also
ἀμαρτίας

iv 28 (+) πλήρη σίτου] πλήρης [ὁ]
σίτος, πλήρης σίτου [probably right†],
and other forms.

vi 3 ὁ τέκτων, ὅ] ὁ τοῦ τέκτονος υἱὸς καὶ ὁ

ibid. Ἰωσήτος] Ἰωσήφ: also Ἰωσή: also omitted.

vi 20 ἡπόρει] ἐπολεῖ

vii 3 πυγμῇ] πυκνὰ

x 24 δύσκολόν ἐστιν]+ τοὺς πεποιθότας ἐπὶ [τοῖς] χρήμασιν: also *dinitem* and other supplements.

xii 23 ἀναστάσει]+ ὅταν ἀναστῶσιν

xiii 8 λιμοί]+ καὶ ταραχαί

xiv 41 ἀπέχει]+ τὸ τέλος with variations.

xiv 51 αὐτόν]+ οἱ νεανίσκοι

xiv 68 *fin.*]+ καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. And v. 72] < ἐκ δευτέρου

xv 25 τρίτῃ] ἔκτῃ

xv 27 *fin.*]+ (v. 28) καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἢ λέγουσα Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

xv 47 Ἰωσήτος] Ἰακώβου: also Ἰωσή and Ἰωσήφ.

xvi 3 ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;] *ab osteo?* *Subito autem ad horam tertiam tenebrae diei* [l. die] *factae sunt per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli et surgent* [l. *surgentes*] *in claritate vivi Dei simul ascenderunt cum eo, et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt ad monumentum,*

xvi 14 *fin.*+ *Et illi satisfaciebant dicentes Saeculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia* [al. *sub Satana*] *est, quae non sinit per imundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem: idcirco jamnunc re vela justitiam tuam.*

ST LUKE

i 35 τὸ γεννώμενον]+ ἐκ σοῦ

i 46 Μαριάμ] *Elisabet*

ii 2 αὐτῇ]+ ἡ: also a variation of order.

ii 7 φάτῃ] σπηλαίω

ii 33 ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ]

Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. And similar changes of language in vv. 41, 43, 48; Mt i 16.

iii 16 πνεύματι ἁγίῳ] < ἁγίω

iii 24] < τοῦ Ματθαί τοῦ Λευεῖ

iii 33 τοῦ Ἀδμεῖν τοῦ Ἀρνεῖ] τοῦ Ἀμινὰδὰβ (-αδάμ) τοῦ Ἀράμ with variations.

iv 1 πνεύματος ἁγίου] < ἁγίου (s.g.)

v 10 f.] ἦσαν δὲ κοινῶν αὐτοῦ Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαίου ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Δεῦτε καὶ μὴ γεινεσθε ἄλιεῖς ἰχθύων, ποιήσω γὰρ ὑμᾶς ἄλιεῖς ἀνθρώπων· οἱ δὲ ἀκούσαντες πάντα κατέλειψαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

vi 5] transposed to the end of v. 10, the following narrative being substituted here:—Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ θεασάμενός τινα ἐργαζόμενον τῷ σαββάτῳ εἶπεν αὐτῷ Ἀνθρωπε, εἰ μὲν οἶδας τί ποιεῖς, μακάριος εἶ· εἰ δὲ μὴ οἶδας, ἐπικατάρταος καὶ παραβάτης εἶ τοῦ νόμου.

vi 17] Ἱερουσαλὴμ]+ καὶ Πιραιᾶς (ῥ Περαιᾶς) or *et trans fretum*

viii 26, 37 Γερασσηνῶν] Γεργεσηνῶν: also Γαδαρηνῶν

viii 51] < καὶ Ἰωάννῃ

ix 27 τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ] τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ with variations.

xi 2 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου] ἐλθέτω τὸ ἅγιον πνεῦμά σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ καθαρισάτω ἡμᾶς

xi 35 (†) εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος, τὸ σκότος πόσον with omission of v. 36. And (v. 36) ὥς ὅταν... φωτίζῃ] καὶ ὥς [ὁ] λύχνος [τῆς] ἀστραπῆς φωτίσει (in Versions only, not in Greek) and other variations. Some primitive error probable.

xi 42 κρίσιν] κλήσιν

xiv 5 υἱὸς] ὄνος: also πρόβατον

xvi 22 f. καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ᾄδῃ ἐπάρας] καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ᾄδῃ. ἐπάρας or the same words with the stop placed after ἐτάφη.

xvii 11 Παλαιᾶς]+ *et Jericho*

xxi 11 ἔσται] + (? καὶ χειμῶνες) *et hiemes (tempestates)*

xxi 18 < the verse.

xxi 38 *fin.*] + [John] vii 53—viii 11 (p. 241)

xxiii 2 ἡμῶν] + καὶ καταλύοντα τὸν νόμον καὶ τοὺς προφῆτας: and διδόναι] + καὶ ἀποστρέφοντα τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα

xxiii 5 *fin.*] + *et filios nostros et uxores avertit a nobis* [see the Greek on v. 2], *non enim baptizantur sicut [et] nos [nec se mundant]*.

xxiii 42 f.] καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν κύριον εἶπεν αὐτῷ Μνήσθητί μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐλευσεώς σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τῷ ἐπληρουντι (l. ἐπιπλήρουντι) Θάρσει, σήμερον κ.τ.λ.

xxiii 43] < σήμερον... παραδείσω (so stated, but probably the whole verse).

xxiii 48 *fin.*] + *dicentes Vae nobis quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem.*

xxiv 13 ἐξήκοντα] ἐκατὸν ἐξήκοντα

xxiv 39 ψηλαφήσατέ με] < με: and < σάρκα καὶ: and σάρκα] σάρκας

xxiv 43 ἔφαγεν] + καὶ [λαβὼν] τὰ ἐπίλοιπα ἔδωκεν αὐτοῖς

xxiv 46 οὕτως γέγραπται] + καὶ οὕτως ἔδει: also οὕτως ἔδει substituted.

ST JOHN

i 13 οἱ...ἐγεννήθησαν] *qui...natus est*

i 28 Βηθανίᾳ] Βηθαβαρὰ with variations.

iii 5 γεννηθῆ] ἀναγεννηθῆ

ibid. εἰσελθεῖν εἰς] ἰδεῖν: and τοῦ θεοῦ] τῶν οὐρανῶν

iii 6 σὰρξ ἐστίν] + ὅτι ἐκ τῆς σαρκὸς ἐγεννήθη: and πνεῦμά ἐστιν] + ὅτι ἐκ τοῦ πνευματός ἐστιν: also *quia Deus spiritus est, et ex Deo natus est*

iv 1 (+) [some primitive error not improbable.]

v 1 ἑορτῇ] ἡ ἑορτῇ

v 2 ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ] [προβατικῇ] κολυμβήθρα

v 3 ἡρῶν] +, παραλυτικῶν

ibid. +, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν

ibid. + the same with another addition (v. 4). ἄγγελος δὲ (γὰρ) Κυρίου [κατὰ καιρὸν] κατέβαινεν (v. ἐλούετο) ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐταράσσετο (v. ἐτάρασσε) τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς [μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος] ὑγίης ἐγίνετο οἷον (v. ᾧ) δῆποτ' οὖν (v. δῆποτε) κατείχετο νοσηματι. Also the second addition alone.

vi 4 (+) [τὸ πάσχα perhaps a primitive interpolation (+).]

vi 51 ἡ σὰρξ...ζωῆς] ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς ἡ σὰρξ μου ἐστίν: also ἡ σὰρξ μου ἐστίν ἢ ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς

vi 56 ἐν αὐτῷ] + καθὼς ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ καὶ ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ λάβητε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὡς τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν αὐτῷ.

vii 39] πνεῦμα] + δεδομένων: also + ἅγιον: also + ἅγιον ἐπ' αὐτοῖς: also + ἅγιον δεδομένον

x 8 ἦλθον πρὸς ἐμοῦ] < πρὸς ἐμοῦ

xi 54 χώραν] + Σαμφοῦρειν

xii 28 τὸ ὄνομα] τὸν υἱόν

xii 41 ὅτι] ὅτε

xiii 31 ἐν αὐτῷ] + εἰ ὁ θεὸς ἔδοξασθη ἐν αὐτῷ,

xvii 11 ἔρχομαι] + οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰμὶ

xvii 21 ἐν ἡμῖν] + ἐν

xvii 23 ἡγάπησας] ἡγάπησα

xix 4 οὐδεμίαν] οὐχ with variations of order: and < ἐν αὐτῷ

xix 14 ἔκτῃ] τρίτῃ

xx 25] < the verse.

SECTION ON THE WOMAN TAKEN IN ADULTERY

9 (+) πρεσβυτέρων,] + πάντες ἀνεχώρησαν· †

10 κατέκρινεν] *lapidavit*

ACTS

ii 9 Ἰουδαίαν] *Armeniam* : also in *Syria*

ii 30 τῆς ὁσφύος αὐτοῦ] + [κατὰ σάρκα] ἀναστήσαι τὸν χριστὸν [καί]

iv 25 (+) ὁ τοῦ πατρὸς... παιδὸς σου] many variations. Some primitive error probable, perhaps either διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος for διὰ στόματος with διὰ πνεύματος ἁγίου transposed, or τοῦ πατρὸς for τοῖς πατράσιν.

iv 32 ψυχὴ μία] + καὶ οὐκ ἦν διάκρισις ἐν αὐτοῖς οὐδεμία

v 38 ἄφετε αὐτούς] + μὴ μάναντες τὰς χεῖρας [ὑμῶν]

vii 16 ἐν Συχέμ] τοῦ Συχέμ : also τοῦ ἐν Συχέμ

vii 43 Ῥομφά] Ῥεμφάμ (-άν) : also Ῥαιφάν (Ῥεφάν)

vii 46 (+) τῷ θεῷ Ἰακώβ] τῷ οἰκῷ Ἰακώβ. Some primitive error probable. [Perhaps τῷ οἰκῷ for τῷ κυρίῳ (τωκῷ).]

viii 39 πνεῦμα Κυρίου] πνεῦμα ἁγίου ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον, ἄγγελος δὲ Κυρίου

x 25 Ὡς... Πέτρον,] Προσεγγίζοντος δὲ τοῦ Πέτρου [εἰς τὴν Καισαρίαν] προδραμῶν εἰς τῶν δούλων διεσάφησεν παραγεγονέναι αὐτόν. ὁ δὲ Κορνήλιος [ἐκπηδήσας καί]

xi 2 Ὅτε... περιτομῆς] Ὁ μὲν οὖν Πέτρος διὰ ἰκανοῦ χρόνου ἠθέλησεν πορευθῆναι εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ προσφωνήσας τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐπιστηρίξας αὐτοὺς πολλὸν λόγον ποιούμενος διὰ τῶν χωρῶν [?] δι' αὐτῶν ἐχώρει] διδάσκων αὐτούς· ὃς καὶ κατήντησεν αὐτοῖς [?] αὐτοῦ] καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς τὴν χάριν τοῦ θεοῦ. οἱ δὲ ἐκ περιτομῆς ἀδελφοὶ διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν

xi 20 Ἑλληνιστάς] Ἑλληνας

xii 25 (+) ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν] perhaps τὴν stood originally before εἰς, and was transposed by a primitive error.

xiii 18 ἐτροποφόρησεν] ἐτροφοφόρησεν

xiii 32 (+) τοῖς τέκνοις ἡμῶν] τ. τ. αὐτῶν : also τ. τ. αὐτῶν ἡμῖν. Doubtless a primitive error for τ. τ. ἡμῖν †.

xiii 33 δευτέρῳ] πρώτῳ

xiii 42 (+) Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν... ταῦτα] < παρεκάλουν : and ἤξιουν for παρεκάλουν. And αὐτῶν] + ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων (or the same substituted), and παρεκάλουν] + τὰ ἔθνη. Some primitive error probable. [Perhaps Ἐξιόντων for Ἀξιούντων, and παρεκάλουν an interpolation, with change of punctuation.]

xiv 2 *fin.*] + ὁ δὲ κύριος ἔδωκεν [ταχὺ] εἰρήνην.

xv 2 ἔταξαν... ἐξ αὐτῶν] ἔλεγεν γὰρ ὁ Παῦλος μένειν οὕτως καθὼς ἐπίστευσαν δυσχυριζόμενος· οἱ δὲ ἐληλυθότες ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ παρήγγειλαν αὐτοῖς τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ καὶ τισιν ἄλλοις ἀναβαίνειν

xv 20 *fin.*] + καὶ ὅσα ἂν μὴ θέλωσιν αὐτοῖς γίνεσθαι ἐτέροις μὴ ποιεῖν : and v. 29 πορνείας] + καὶ ὅσα μὴ θέλετε ἑαυτοῖς γίνεσθαι ἐτέρῳ μὴ ποιεῖτε.

xvi 12 (+) πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας] πρώτης [τῆς] μερίδος τῆς Μ. and other variations. [Some primitive error probable, perhaps μερίδος for Πιερίδος.]

xvi 30 ἔξω] + τοὺς λοιποὺς ἀσφαλίσάμενος

xix 40 (+) περὶ τῆς σήμερον... ταύτης] < οὐ : also < περὶ 3°. [Some primitive error probable, perhaps αἰτίου ὑπάρχοντος for αἷτιοι ὑπάρχοντες.]

xx 4 Ἀσιανοί] Ἐφέσιοι

xx 18 πῶς... ἐγενόμην] ὥς τριετίαν ἢ καὶ πλεῖον ποταπῶς μεθ' ὑμῶν ἦν παντὸς χρόνου [?]

xx 28 (+) τοῦ θεοῦ] τοῦ κυρίου. Also τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου] τοῦ ἰδίου αἵματος. [τοῦ ἰδίου perhaps a primitive error for τοῦ ἰδίου υἱοῦ.]

xxi 16 ξενισθῶμεν] + καὶ παραγενόμενοι εἰς τινὰ κώμην ἐγενόμεθα παρὰ *ibid.* Μνάσωνι]

xxiii 15 ἀνελεῖν αὐτόν] +, εἰ δὲ καὶ ἀποθανεῖν

xxiii 23 ἐβδομήκοντα] ἑκατον

xxiii 24 *fin.*] + ἐφοβήθη γὰρ μήποτε ἀρπάσαντες αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτε[ί]νωσι, καὶ αὐτὸς μεταξὺ ἐγκλημα ἔχη ὡς ἀργύριον εἰληφώς.

xxiii 29 ἐγκλημα] + ἐξήγαγον αὐτὸν μόλις τῇ βίᾳ

xxiv 6 ἐκρατήσαμεν,] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίναι. (v. 7) παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλιάρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγεν, (v. 8) κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἐρχεσθαι ἐπὶ σε. with variations.

xxiv 27 θέλων...δεδεμένον] τὸν δὲ Παῦλον εἶσεν ἐν τηρήσει διὰ Δρουσίλλαν

xxv 13 (+) ἀσπασάμενοι] ἀσπασόμενοι. [Some primitive error not improbable.]

xxvi 28 (+) ποιῆσαι] γενέσθαι. Some primitive error probable. [Perhaps με πείθεις for πέποιθας.]

xxvii 15 ἐπιδόντες] + τῷ πλέοντι καὶ συστειλάντες τὰ ἰστία

xxvii 35 ἐσθίειν] + ἐπιδιδούς καὶ ἡμῖν

xxviii 28 *fin.*] + (v. 29) καὶ ταῦτα αὐτὸς εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι πολλὰν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ζήτησιν.

I PETER

i 7 (+) [τὸ δοκίμιον probably a primitive error for τὸ δόκιμον†.]

iii 21 (+) [δ probably a primitive error for ὧ†.]

iii 22 θεοῦ] +, *deglutians mortem ut vitae aeternae haeredes efficeremur,*

iv 14 δόξης] + καὶ δυνάμει with variations.

ibid. fin.] + κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.

v 2 θεοῦ] + ἐπισκοποῦντες *ibid.* ἐκουσίως] + κατὰ θεόν

2 PETER

i 10 σπονδάσατε] + ἵνα διὰ τῶν καλῶν [ὑμῶν] ἔργων and (for ποιεῖσθαι) ποιεῖσθε (-ήσθε)

iii 10 (+) εὐρεθήσεται] οὐχ εὐρεθήσεται: also κατακαήσεται: also ἀφανισθήσονται: also < εὐρεθήσεται: also < the whole clause. Some primitive error probable; perhaps text for ρυήσεται, or some form of that stem.

iii 12 (+) τήκεται] τακῆσεται (-ονται). [Text probably a primitive error for τήξεται.]

I JOHN

ii 17 αἰῶνα] + *quomodo* [et] *ille manet in aeternum* with variations.

v 6 αἵματος] + καὶ πνεύματος *ibid.* τὸ πνεῦμα] *Christus*

v 7 τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα] *in terra, spiritus* [et] *aqua et sanguis, et hi tres unum sunt in Christo Jesu: et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, Pater Verbum et Spiritus* with variations.

v 10 (+) τῷ θεῷ] τῷ υἱῷ: also *Jesu Christo*: also <. Text probably a primitive interpolation ‡.

2 JOHN

ii *fin.*] + *Ecce praedixi vobis, ut in diem Domini* [nostri *Jesu Christi*] *non confundamini.*

JUDE

i (+) ἐν θεῷ...τετηρημένοις] several slight variations. [Text probably a primitive error for θεῷ (without ἐν) and ἐν Ἰησοῦ.]

5 (†) πάντα] τούτο. Text perhaps a primitive error for πάντας ‡.

ibid. (†) Κύριος] Ἰησοῦς: also ὁ θεός. Some primitive error probable, apparently ΟΤΙΚΣ (ὅτι Κύριος) and ΟΤΙΙΚ (ὅτι Ἰησοῦς) for ΟΤΙΟ [ὅτι ὁ].

6 δεσμοῖς αἰδίοις] + ἀγίων ἀγγέλων 22 f. (†) οὐς μὲν ἐλεᾶτε... ἐν φόβῳ] οὐς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, οὐς δὲ σώζετε (ἐλεᾶτε) ἐκ πυρός κ.τ.λ.: also οὐς μὲν ἐλεᾶτε διακρινομένους, οὐς δὲ σώζετε ἐκ πυρός ἀρπάζοντες [, οὐς δὲ ἐλεᾶτε] ἐν φόβῳ and other variations, some shorter. Some primitive error probable; perhaps the first ἐλεᾶτε an interpolation.

ROMANS

i 7] < ἐν Ῥώμῃ; and v. 15] < τοῖς ἐν Ῥώμῃ

i 32 (†) ποιοῦσιν... συνευδοκοῦσιν] [οἱ] ποιοῦντες... [οἱ] συνευδοκοῦντες. Some primitive error probable.

iii 22 εἰς πάντας] + καὶ ἐπὶ πάντας

iii 26 Ἰησοῦ] < ; also + Χριστοῦ: also Ἰησοῦν substituted.

iv 12 (†) [καὶ τοῖς probably a primitive error for καὶ αὐτοῖς.]

iv 19 κατενόησεν] οὐ κατενόησεν

v 6 (†) εἰ γε] ἔτι γὰρ with and without ἔτι below: also εἰς τί γὰρ: also εἰ γὰρ: also εἰ δὲ. [Text possibly a primitive error for εἵπερ.]

v 14 τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας] < μὴ

viii 1 Ἰησοῦ] + μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν. Also (in addition) + ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα

viii 2 (†) σε] με. Text probably a primitive interpolation ‡.

ix 28 συντέμνων] + ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντεταγμένον

xi 6 χάρις] + εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι [ἔστι] χάρις, ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι χάρις (ἔργον).

xii 11 κυρίῳ καιρῷ

xii 13 χρεῖαις] μνείαις

B*

xiii 3 (†) [τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ probably a primitive error for τῷ ἀγαθοεργῷ ‡.]

xiii 8 ὀφείλετε] ὀφείλητε: also ὀφείλοντες

xiv 6 φρονεῖ] +, καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ

xiv 23] + Τῷ δὲ δυναμένῳ... αἰῶνας ἀμήν. (xvi 25—27) with and without its retention at the end of the Epistle.

xv 31 διακονία] δωροφορία

xv 32 (†) θεοῦ] κυρίου Ἰησοῦ: also Χριστοῦ Ἰησοῦ: also Ἰησοῦ Χριστοῦ. Text probably a primitive interpolation.

xvi 5 Ἀσίας] Ἀχαΐας

xvi 20] ἡ χάρις... ὑμῶν transposed from this place to stand slightly modified (v. 24) after v. 23.

xvi 23 ὁ ἀδελφός] + (v. 24) ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν. (with variations) with and without its retention in v. 20.

xvi 25—27] < the three verses, with and without their retention at the end of c. xiv.

xvi 26 προφητικῶν] + καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

I CORINTHIANS

v 6 Οὐ καλὸν] Καλὸν

ibid. ζυμοῖ] δολοῖ

vi 20 δοξάσατε δὴ] + *et portate* (ἄρατε from ἄρα γε)

ibid. σώματι ὑμῶν] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινα ἐστὶν τοῦ θεοῦ

vii 33 f. γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ... μεριμνᾷ] γυναικί. μεμέρισται [καὶ] ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ: also γυναικί. καὶ μεμέρισται ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος. ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ with variations of detail and punctuation.

viii 6 δι' αὐτοῦ] +, καὶ ἐν πνεύμα ἁγίῳ, ἐν ᾧ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ

ix 5 ἀδελφὴν γυναῖκα] [ἀδελφὰς] γυναῖκας: also γυναῖκα [ἀδελφὴν]

xi 10 ἐξουσίαν] κάλυμμα [νελαμένη]

xi 24 Τοῦτο] Λάβετε φάγετε, τοῦτο. And ὑπὲρ ὑμῶν] + κλώμενον: also θρυπτόμενον: also 'given' and tradetur.

xi 29 πίνων] + ἀναξίως

xii 2 (+) ὅτι ὅτε] < ὅτι: also < ὅτε. Probably a primitive error for ὅτι ποτέ.

xiii 3 καυχῆσώμαι] καυθήσομαι

xv 5 δώδεκα] ἑνδεκα

xv 47 ὁ δεύτερος ἄνθρωπος] + ὁ κύριος

xv 51 πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ] πάντες [μὲν] ἀναστησόμεθα οὐ πάντες δὲ: also πάντες [μὲν] κοιμηθησόμεθα οὐ πάντες δὲ

2 CORINTHIANS

iii 3 (+) πλαξίν καρδίαις σαρκίναῖς] καρδίας for καρδίας. Πλαξίν probably a primitive interpolation (+).

iii 17 (+) [Κυρίου probably a primitive error for κύριον.]

vii 8 (+) βλέπω] + γάρ. Βλέπω probably a primitive error for βλέπων.

xii 7 (+) < διό. And < ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι 2°. Some primitive error probable.

GALATIANS

ii 5] < οὗς οὐδέ

ii 12 ἦλθον] ἦλθεν

ii 20 τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ] τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ

iii 1 ἐβάσκανεν] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι

iv 7 διὰ θεοῦ]. [θεοῦ] διὰ Χριστοῦ: also διὰ θεόν: also 'of God'

iv 31; v 1 (+) τῆς ἐλευθέρως. Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καὶ] τῆς ἐλευθέρως, ἡ

ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν, στήκετε οὖν καὶ: also τῆς ἐλευθέρως. Τῇ ἐλευθερίᾳ [οὖν] ἡ Χριστὸς ἡμᾶς (ἡμᾶς Χριστὸς) ἠλευθέρωσεν στήκετε καὶ. [Τῇ ἐλευθερίᾳ probably a primitive error for 'Ἐπ' ἐλευθερίᾳ.]

v 8] < οὐκ

v 9 ζυμοῖ] δολοῖ

EPHESIANS

i 1] < [ἐν 'Εφέσῳ]

i 15 καὶ] + τὴν ἀγάπην: also transposed

iv 19 ἀπηλλαγότες] ἀπηλπικότες

iv 29 χρείας] πίστεως

v 14 ἐπιφαύσει σοὶ ὁ χριστός] ἐπιφαύσει τοῦ χριστοῦ

v 30 τοῦ σώματος αὐτοῦ] +, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ

v 31 < καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ

COLOSSIANS

ii 2 (+) τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ] τοῦ θεοῦ ὃ ἐστὶν Χριστός: also τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ: also τοῦ θεοῦ: also τοῦ θεοῦ πατρὸς τοῦ χριστοῦ (and the same with καὶ inserted before or after πατρός): also τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ. [Τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ probably a primitive error for τοῦ ἐν Χριστῷ (+).]

ii 18 (+) < ἐν. [Some primitive error probable, perhaps θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ for ἐν ἐθελοταπεινοφροσύνῃ.]

ibid. (+) ἃ ἐόρακεν ἐμβατεύων] ἃ μὴ (οὐχ) ἐόρακεν ἐμβατεύων. Probably a primitive error for ἀέρα (or αἰῶρα) κενεμβατεύων.

ii 23 (+) [καὶ] ἀφειδίᾳ...σαρκὸς] [some primitive error probable.]

I THESSALONIANS

ii 7 νήπιοι] ἡπιοι

2 THESSALONIANS

i 10 (+) [ἐπιστεύθη probably a primitive error for ἐπιστώθη.]

HEBREWS

ii 9 χάριτι] χωρὶς

iv 2 (+)] some primitive error probable. [Perhaps ἀκούσασιν for ἀκούσασιν.]

ix 2 ἄρτων] + καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον with omission of χρυσοῦν and θυμιατήριον καὶ in v. 3.

x 1 (+) ταῖς αὐταῖς...δύνανται] < αἱ (aī). And δύνανται] δύναται. Some primitive error probable.

xi 4 (+) αὐτοῦ τοῦ θεοῦ] αὐτοῦ τῷ θεῷ. Text probably a primitive error for αὐτῷ τοῦ θεοῦ ‡.

xi 23 *fin.*] + πίστει μέγας γενόμενος Μωυσῆς ἀνείλεν τὸν Αἰγύπτιον κατανοῶν τὴν ταπεινώσιν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

xi 37 (+) ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν] ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν: also < ἐπειράσθησαν: also < ἐπρίσθησαν. Ἐπειράσθησαν probably either a primitive interpolation or a primitive error for some other word, as ἐνεπρήσθησαν or ἐπειρώθησαν (ἐπηρ.).

xii 11 (+) πᾶσα μὲν] πᾶσα [δὲ]. Some primitive error in the particle not improbable.

xiii 21 (+) ποιῶν with marg. αὐτῷ ποιῶν] probably a primitive error for αὐτὸς ποιῶν ‡.

I TIMOTHY

i 4 οἰκονομίαν] οἰκοδομήν

iii 1 πιστός] ἀνθρώπινος

iii 16 ὁς] ὁ: also θεός

iv 3 (+) κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων] some primitive error probable. [Perhaps γαμεῖν ἀπέχεσθαι for γαμεῖν καὶ γεύεσθαι or γαμεῖν ἢ ἄπτεσθαι.]

v 19] < ἐκτὸς εἰ μὴ...μαρτύρων

vi 7 (+) ὅτι] ἀληθὲς ὅτι: also δηλονότι and other supplements. Some primitive error probable, perhaps interpolation of ὅτι after -ον.

2 TIMOTHY

i 13 (+) [ὦν probably a primitive error for δν.]

iii 8 Ἰαμβρῆς] Μαμβρῆς

iv 10 Παλατίαν] Γαλλίαν

iv 19 Ἀκύλαν] +, Λεκτρὰν τὴν γυναικα αὐτοῦ καὶ Σιμαίαν καὶ Ζήνωνα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ,

TITUS

iii 10] < καὶ δευτέραν: also variations of order.

PHILEMON

9 (+) πρεσβύτης] a primitive error for πρεσβευτής, if not used in the same sense.

APOCALYPSE

i 5 λύσαντι] λούσαντι

i 20 αἱ ἐπὶ τὰ ἐπὶ τὰ] a primitive error for αἱ ἐπὶ τὰ ‡.

ii 12; iii 1, 7, 14] τῷ ἀγγέλῳ τῆς a primitive error for τῷ ἀγγέλῳ τῷ (as ii 1, 8, 18).

ii 13 καὶ ἐν ταῖς...ὑμῖν] < καὶ. And ἡμέραις] + [ἐν] αἷς. And < ὅς. Some primitive error probable; apparently Ἀντίπας for Ἀντίπα.

viii 13 αἰτοῦ] ἀγγέλου

ix 10 (+)] ὁμοίας probably a primitive error for ὅμοια.

xi 3 (+) περιβεβλημένους] περιβεβλημένοι. Perhaps a primitive error for περιβεβλημένοι ‡.

xiii 10 (+) ἀποκτενεῖ] ἀποκτανθῆναι: also omitted. Apparently a

primitive error for ἀποκτείνειν or ἀποκτείναι.

xiii 15 (†) αὐτῇ] αὐτῷ. Some primitive error probable; perhaps loss of τῇ γῇ after αὐτῇ.

xiii 16 (†) δῶσιν] δώσουσιν and other variations. Apparently δῶσιν a primitive error for δώσει ‡.

xiii 18 ἑξακοσ. ἐξήκοντα ἑξ] ἑξακοσ. δέκα ἑξ

xiv 20 χιλίων ἑξακοσίων] χιλίων ἑξακοσίων ἑξ; also χιλίων διακοσίων

xv 6 λίθον] λίνον

xviii 12 (†) μαργαριτῶν] μαργαριταῖς; also μαργαριτοῦ. Some primitive error probable.

xix 13 (†) ῥεραντισμένον] βεβαμμένον; also ἑρραμμένον; also περιραμμένον. Probably a primitive error for ῥεραμμένον.

QUOTATIONS

FROM THE

OLD TESTAMENT

The following is a list of the passages and phrases which are marked by uncial type in the text as taken from the Old Testament (see *Introduction* § 413), together with references to the places from which they are derived. Many of the quotations are composite, being formed from two or more definite passages, or from one passage modified by the introduction of a phrase found in one or more other definite passages. Sometimes also it is difficult to tell from which of several similar passages a phrase was taken, if indeed it was taken from one more than another. In all these cases we have given a plurality of references. On the other hand we have abstained from multiplying references for the purposes of illustration; and have therefore passed over such passages of the Old Testament, as neither had an equal claim to notice with the passages actually referred to, nor contributed any supplementary and otherwise unrepresented element to the language of the quotations in

the New Testament. But in all these points, no less than in the selection of passages and words for marking by uncial type, it has not been found possible to draw and maintain a clear line of distinction.

The list has had the benefit of a careful and thorough examination by Dr Moulton. We are much indebted to him for the labour which he has bestowed upon it, and also for many excellent suggestions.

The numeration of chapters and verses is that of the ordinary English editions. It has not seemed worth while to add the numeration current in Hebrew editions except in the few cases in which it differs by more than a verse or two. The same principle has been followed as to the numeration used in editions of the LXX; for instance, that of the Psalms or of chapters in Jeremiah has been given in brackets throughout: but petty differences in the reckoning of the verses have been neglected. Where a quotation, or a

substantive element of a quotation, agrees with the Massoretic text but not with the LXX as represented by any of its better documents, we have added 'Heb.' or 'Chald.' to the numerals, and in the converse case 'LXX'. But we have seldom attempted to mark the limitation in mixed cases (as Mt xxiv 7), or in cases where the difference of texts amounts to no more than a slight modification of the one by the other.

ST MATTHEW

i 23	Is vii 14	viii 17	Is liii 4
ii 6	Mic v 2	ix 13	Hos vi 6
15	Hos xi 1	36	Num xxvii 17; Ez xxxiv 5
18	Jer xxxi (xxxviii) 15	x 35 f.	Mic vii 6
iii 3	Is xl 3	xi 5	Is lxi 1
iv 4	Deut viii 3	10	Mal iii 1
6	Ps xci (xc) 11 f.	23	Is xiv 13, 15
7	Deut vi 16	29	Jer vi 16 Heb.
10	Deut vi 13	xii 4	1 Sam xxi 6
15 f.	Is ix 1 f.	7	Hos vi 6
v 3 f.	Is lxi 1 f.	18 ff.	Is xlii 1-4; xli 9
5	Ps xxxvii (xxxvi) 11	40	Jon i 17 (ii 1)
8	Ps xxiv (xxiii) 4	xiii 14 f.	Is vi 9 f.
21	Ex xx 13; Deut v 17	32	Dan iv 12, 21 Chald.
27	Ex xx 14; Deut v 18	35	Ps lxxviii (lxxvii) 2
31	Deut xxiv 1 (3)	41	Zeph i 3 Heb.
33	Num xxx 2; Deut xxiii 21	43	Dan xii 3
34 f.	Is lxvi 1	xv 4	Ex xx 12; Deut v 16
35	Ps xlviii (xlvii) 2	—	Ex xxi 17
38	Ex xxi 24; Lev xxiv 20; Deut xix 21	8 f.	Is xxix 13
43	Lev xix 18	xvi 27	Ps lxii (lxi) 12; Prov xxiv 12
48	Deut xviii 13	xvii 11	Mal iv 5 f. (iii 23 f.)
vi 6	Is xxvi 20; 2 Reg iv 33	xviii 16	Deut xix 15
vii 22	Jer xxvii 15 (xxxiv 12); xiv 14	xix 4	Gen i 27
23	Ps vi 8	5	Gen ii 24
viii 4	Lev xlii 49	7	Deut xxiv 1 (3)
11	Mal i 11; Is lix 19	18	Ex xx 13-16; Deut 17-20
		19	Ex xx 12; Deut v 16
		—	Lev xix 18
		26	Gen xviii 14; Job xlii 2; Zech viii 6 LXX
		xxi 5	Is lxii 11
		—	Zech ix 9
		9	Ps cxviii (cxvii) 25 f.
		13	Is lvi 7
		—	Jer vii 11
		15	Ps cxviii (cxvii) 25
		16	Ps viii 2
		33	Is v 1 f.
		42	Ps cxviii (cxvii) 22 f.
		xxii 24	Deut xxv 5; Gen xxxviii 8
		32	Ex iii 6
		37	Deut vi 5
		39	Lev xix 18
		44	Ps cx (cix) 1
		xxiii 38	Jer xxii 5; xii 7

xxiii 39	Ps cxviii (cxvii) 26
xxiv 6	Dan ii 28
7	Is xix 2
10	Dan xi 41 LXX
15	Dan ix 17; xii 11
21	Dan xii 1
24	Deut xiii 1
29	Is xiii 10
—	Is xxxiv 4
30	Zech xii 12
—	Dan vii 13
31	Is xxvii 13
—	Zech ii 6; Deut xxx 4
38	Gen vii 7
xxv 31	Zech xiv 5
46	Dan xii 2
xxvi 15	Zech xi 12
28	Ex xxiv 8; Zech ix 11
31	Zech xiii 7
38	Ps xlii (xli) 5
64	Dan vii 13; Ps cx (cix) 1 ff.
xxvii 9 f.	Zech xi 13
34	Ps lxix (lxviii) 21
35	Ps xxii (xxi) 18
39	Ps xxii (xxi) 7; cix (cviii) 25
43	Ps xxii (xxi) 8
46	Ps xxii (xxi) 1
48	Ps lxix (lxviii) 21

ST MARK

i 2	Mal iii 1
3	Is xl 3
44	Lev xiii 49
ii 26	1 Sam xxi 6
iv 12	Is vi 9 f.
29	Joel iii (iv) 13
32	Dan iv 12, 21 Chald.; Ez xvii 23
vi 34	Num xxvii 17; Ez xxxiv 5
vii 6 f.	Is xxix 13
10	Ex xx 12; Deut v 16
—	Ex xxi 17
viii 18	Jer v 21; Ez xii 2

ix 12	Mal iv 5 f. (iii 23 f.)
48	Is lxvi 24
x 4	Deut xxiv 1 (3)
6	Gen i 27
7 f.	Gen ii 24
19	Ex xx 13-16; Deut v 17-20
—	Ex xx 12; Deut v 16
27	Gen xviii 14; Job xlii 2; Zech viii 6 LXX
xi 9 f.	Ps cxviii (cxvii) 25 f.
17	Is lvi 7
—	Jer vii 11
xii 1	Is v 1 f.
10 f.	Ps cxviii (cxvii) 22 f.
19	Deut xxv 5; Gen xxxviii 8
26	Ex iii 6
29 f.	Deut vi 4 f. (two texts of LXX)
31	Lev xix 18
32	Deut vi 4
—	Deut iv 35
33	Deut vi 5
—	Lev xix 18
—	1 Sam xv 22
36	Ps cx (cix) 1
xiii 7	Dan ii 28
8	Is xix 2
12	Mic vii 6
14	Dan ix 27; xii 11
19	Dan xii 1
22	Deut xiii 1
24	Is xiii 10
25	Is xxxiv 4
26	Dan vii 13
27	Zech ii 6; Deut xxx 4
xiv 18	Ps xli (xl) 9
24	Ex xxiv 8; Zech ix 11
27	Zech xiii 7
34	Ps xlii (xli) 5
62	Dan vii 13; Ps cx (cix) 1 ff.
xv 24.	Ps xxii (xxi) 18
29	Ps xxii (xxi) 7; cix (cvii) 25
34	Ps xxii (xxi) 1
36	Ps lxix (lxvii) 21
xvi 19	2 Reg ii 11
—	Ps cx (cix) 1

ST LUKE

- i 15 Num vi 3; i Sam i 11
LXX
17 Mal iv 5 f. (iii 23 f.)
32 f. Is ix 7
35 Ex xiii 12
37 Gen xviii 14
46 f. i Sam ii 1
48 i Sam i 11
49 Ps cxi (cx) 9
50 Ps ciii (cii) 17
51 Ps lxxxix (lxxxviii) 10
52 Job xii 19
— Job v 11; i Sam ii 7 f.
53 Ps cvii (cvi) 9; xxxiv
(xxxiii) 10 LXX; i Sam
ii 5
54 f. Is xli 8 f.
54 Ps xcvi (xcvii) 3
55 Mic vii 20
68 Ps xli (xl) 13; lxxii
(lxxi) 18; cvi (cv) 48
— Ps cxi (cx) 9
69 Ps cxxxii (cxxx) 17;
i Sam ii 10
71 Ps cvi (cv) 10
72 f. Ps cv (civ) 8 f.; cvi (cv)
45; Mic vii 20
76 Mal iii 1
79 Is ix 2
ii 22 Lev xii 6
23 Ex xiii 12
24 Lev xii 8; v 11
30 f. Is xl 5; lii 10
32 Is xxv 7 Heb.; xlii 6;
xlix 6
— Is xlvi 13
52 i Sam ii 26
iii 4 ff. Is xl 3 ff.
iv 4 Deut viii 3
8 Deut vi 13
10 f. Ps xci (xc) 11 f.
12 Deut vi 16
18 f. Is lxi 1 f.
26 i Reg xvii 9
v 14 Lev xiii 49
vi 4 i Sam xxi 6
vii 22 Is lxi 1
vii 27 Mal iii 1
viii 10 Is vi 9
ix 54 2 Reg i 10
x 15 Is xiv 13, 15
19 Ps xci (xc) 13
27 Deut vi 5
— Lev xix 18
28 Lev xviii 5
xii 53 Mic vii 6
xiii 19 Dan iv 12, 21 Chald.
27 Ps vi 8
29 Mal i 11; Is lix 19
35 Jer xxii 5; xii 7
— Ps cxviii (cxvii) 26
xvii 14 Lev xiii 49
27 Gen vii 7
29 Gen xix 24
31 Gen xix 26
xviii 20 Ex xx 12-16; Deut v
16-20
xix 10 Ez xxxiv 16
38 Ps cxviii (cxvii) 26
44 Ps cxxxvii (cxxxvi) 9
46 Is lvi 7
— Jer vii 11
xx 9 Is v 1
17 Ps cxviii (cxvii) 22
28 Deut xxv 5; Gen xxxviii
8
37 Ex iii 6
42 f. Ps cx (cix) 1
xxi 9 Dan ii 28
10 Is xix 2
22 Hos ix 7
24 Zech xii 3 LXX; Is lxiii
18; Ps lxxxix (lxxxviii) 1;
Dan viii 10
25 Ps lxxv (lxxiv) 7
26 Is xxxiv 4
27 Dan vii 13
35 Is xxiv 17
xxii 20 Ex xxiv 8; Zech ix 11
37 Is liii 12
69 Dan vii 13; Ps cx (cix)
1 ff.
xxiii 30 Hos x 8
34 Ps xxii (xxi) 18
35 Ps xxii (xxi) 7
36 Ps lxix (lxviii) 21
46 Ps xxxi (xxx) 5

xxiii 49 Ps lxxxviii (lxxxvii) 8
xxxviii (xxxvii) 11

ST JOHN

i 23 Is xl 3
52 Gen xxviii 12
ii 17 Ps lxix (lxviii) 9
vi 31 Ex xvi 4, 15; Ps lxxviii
(lxxvii) 24
45 Is liv 13
vii 42 Ps lxxxix (lxxxviii) 3 f.
— Mic v 2
x 16 Ez xxxvii 24; xxxiv 23
34 Ps lxxxii (lxxx) 6
xii 13 Ps cxviii (cxvii) 25 f.
15 Zech ix 9
27 Ps vi 3; xlii (xli) 6
38 Is liii 1
40 Is vi 10
xiii 18 Ps xli (xl) 9
xv 25 Ps xxxv (xxxiv) 19; lxix
(lxviii) 4
xvi 22 Is lxvi 14
xix 24 Ps xxii (xxi) 18
28 f. Ps lxix (lxviii) 21
36 Ex xii 46; Num ix 12;
Ps xxxiv (xxxiii) 20
37 Zech xii 10

ACTS

i 20 Ps lxix (lxviii) 25
— Ps cix (cviii) 8
ii 17-21 Joel ii 28-32 (iii 1-5)
25-28 Ps xvi (xv) 8-11
30 Ps cxxxii (cxxx) 11
31 Ps xvi (xv) 10
34 f. Ps cx (cix) 1
39 Is lvii 19
— Joel ii 32 (iii 5)
iii 13 Ex iii 6
— Is lii 13
22 f. Deut xviii 15 f., 18 f.
23 Lev xxiii 29

iii 25 Gen xxii 18
iv 11 Ps cxviii (cxvii) 22
24 Ex xx 11; Ps cxlvi
(cxlv) 6
25 ff. Ps ii 1 f.
v 30 Deut xxi 22 f.
vii 2 Ps xxix (xxviii) 3
3 Gen xii 1; xlviii 4
5 Deut ii 5
— Gen xvii 8; xlviii 4;
Deut xxxii 49
6 f. Gen xv 13 f.; Ex ii 22
7 Ex iii 12
8 Gen xvii 10 f.
— Gen xxi 4
9 Gen xxxvii 11
— Gen xlv 4
— Gen xxxix 2 f., 21
10 Gen xxxix 21
— Gen xli 40 f., 43, 46;
Ps cv (civ) 21
11 Gen xli 54 f.
— Gen xlii 5
12 Gen xlii 2
13 Gen xlv 1
14 f. Deut x 22
15 Ex i 6
16 Jos xxiv 32
— Gen l 13
17 f. Ex i 7 f.
19 Ex i 9 ff.
— Ex i 18
20 Ex ii 2
21 Ex ii 5
— Ex ii 10
23 Ex ii 11
24 Ex ii 12
27 f. Ex ii 13 f.
29 Ex ii 15, 22
30 Ex iii 1 f.
32 Ex iii 6
33 Ex iii 7
— Ex iii 5
34 Ex iii 7 f., 10; ii 24
35 Ex ii 14
36 Ex vii 3; Num xiv 33
37 Deut xviii 15, 18
39 Num xiv 3 f.
40 Ex xxxii 1, 23
41 Ex xxxii 4, 6

- vii 42 Jer vii 18 LXX; xix 13
 42 f. Am v 25 ff.
 44 Ex xxv 1, 40
 45 Gen xvii 8; xlviii 4;
     Deut xxxii 49
 46 Ps cxxxii (cxxx) 5
 47 1 Reg vi 1, 2 (6)
 49 f. Is lxvi 1 f.
 51 Ex xxxiii 3, 5
 — Jer ix 26; vi 10
 — Num xxvii 14; Is lxiii 10
 viii 21 Ps lxxviii (lxxvii) 37
 23 Is lviii 6
 32 f. Is liii 7 f.
 x 34 Deut x 17
 36 Ps cvii (cvi) 20; cxlvii 18
 — Is lii 7; Nah i 15 (ii 1)
 38 Is lxi 1
 39 Deut xxi 22 f.
 xiii 10 Hos xiv 9
 17 Ex vi 1, 6
 18 Deut i 31
 19 Deut vii 1
 — Jos xiv 1
 22 Ps lxxxix (lxxxviii) 20
 — 1 Sam xiii 14
 26 Ps cvii (cvi) 20
 33 Ps ii 7
 34 Is lv 3
 34 f. Ps xvi (xv) 10
 36 1 Reg ii 10; Jud ii 10
 41 Hab i 5
 47 Is xlix 6
 xiv 15 Ex xx 11; Ps cxlvi (cxlv) 6
 xv 16 Jer xii 15
 16 f. Am ix 11 f.
 18 Is xlv 21
 xvii 24 f. Is xlii 5
 31 Ps ix 8; xcvi (xcv) 13;
     xcviii (xcvii) 9
 xviii 9 f. Is xliii 5; Jer i 8
 xx 28 Ps lxxiv (lxxiii) 2
 32 Deut xxxiii 3 f.
 xxi 26 Num vi 5
 xxiii 5 Ex xxii 28
 xxvi 16 f. Ez ii 1, 3
 17 Jer i 7 f.; 1 Chr xvi 35
 18 Is xlii 7, 16
 xxviii 26 f. Is vi 9 f.
 28 Ps lxvii (lxvi) 2

ST JAMES

- i 10 f. Is xl 6 f.
 12 Dan xii 12
 ii 8 Lev xix 18
 11 Ex xx 13 f.; Deut v 17 f.
 21 Gen xxii 2, 9
 23 Gen xv 6
 — Is xli 8 Heb.; 2 Chr xx
     7 Heb.
 iii 9 Gen i 26
 iv 6 Prov iii 34
 v 3 Prov xvi 27
 4 Deut xxiv 15, 17; Mal
     iii 5
 — Is v 9
 5 Jer xii 3
 6 Hos i 6; Prov iii 34
 7 Deut xi 14; Jer v 24;
     Joel ii 23; Zech x 1
 11 Dan xii 12
 — Ps ciii (cii) 8; cxi (cx) 4
 20 Prov x 12 Heb.

1 PETER

- i 16 Lev xi 44; xix 2; xx 7
 17 Jer iii 19
 18 Is lii 3
 23 Dan vi 26
 24 f. Is xl 6-9
 ii 3 Ps xxxiv (xxxiii) 8
 4 Ps cxviii (cxvii) 22
 4, 6 Is xxviii 16
 7 Ps cxviii (cxvii) 22
 8 Is viii 14 f.
 9 Is xliii 20 f.
 — Ex xix 5 f.; xxiii 22 LXX
 10 Hos i 6, 8 f.; ii 1 (3),
     23 (25)
 11 Ps xxxix (xxxviii) 12
 12 Is x 3
 17 Prov xxiv 21
 22 Is liii 9
 24 Is liii 12
 24 f. Is liii 5 f.
 iii 6 Gen xviii 12

- iii 6 Prov iii 25
 10 ff. Ps xxxiv (xxxiii) 12-16
 14 f. Is viii 12 f.
 22 Ps cx (cix) 1
 iv 8 Prov x 12 Heb.
 14 Ps lxxxix (lxxxviii) 50 f.
 — Is xi 2
 17 Ez ix 6
 18 Prov xi 31
 v 5 Prov iii 34
 7 Ps lv (liv) 22

2 PETER

- ii 2 Is lii 5
 22 Prov xxvi 11
 iii 8 Ps xc (lxxxix) 4
 12 Is xxxiv 4
 13 Is lxxv 17; lxxvi 22

JUDE

- 9 Dan xii 1
 — Zech iii 2
 12 Ez xxxiv 8
 14 Deut xxxiii 2; Zech xiv 5
 23 Zech iii 2 ff.

ROMANS

- i 17 Hab ii 4
 23 Ps cvi (cv) 20
 ii 6 Ps lxii (lxi) 12; Prov
 xxiv 12
 24 Is lii 5
 iii 4 Ps cxvi 11 (cxv) 2
 — Ps li (l) 4
 10 ff. Ps xiv (xiii) 1 ff.
 13 Ps v 9
 — Ps cxi (cxxxix) 3
 14 Ps x 7 (ix 28)
 15 ff. Is lix 7 f.
 18 Ps xxxvi (xxxv) 1
 20 Ps cxliii (cxlii) 2

- iv 3 Gen xv 6
 7 f. Ps xxxii (xxxi) 1 f.
 9 Gen xv 6
 11 Gen xvii 11
 17 f. Gen xvii 5
 18 Gen xv 5
 22 f. Gen xv 6
 25 Is liii 12 LXX
 v 5 Ps xxii (xxi) 5
 vii 7 Ex xx 14, 17; Deut v
 18, 21
 viii 33 f. Is l 8 f.
 34 Ps cx (cix) 1
 36 Ps xlv (xliii) 22
 ix 7 Gen xxi 12
 9 Gen xviii 10
 12 Gen xxv 23
 13 Mal i 2 f.
 15 Ex xxxiii 19
 17 Ex ix 16
 18 Ex vii 3; ix 12; xiv 4, 17
 20 Is xxix 16; xlv 9
 21 Jer xviii 6; Is xxix 16;
 xlv 9
 22 Jer l (xxvii) 25; Is xiii
 5 Heb.
 — Is liv 16
 25 Hos ii 23
 26 f. Hos i 10 (ii 1)
 27 f. Is x 22 f.
 29 Is i 9
 32 f. Is viii 14
 33 Is xxviii 16
 x 5 Lev xviii 5
 6-9 Deut xxx 12 ff.
 11 Is xxviii 16
 13 Joel ii 32 (iii 5)
 15 Is lii 7 Heb.
 16 Is liii 1
 18 Ps xix (xviii) 4
 19 Deut xxxii 21
 20 f. Is lxxv 1 f.
 xi 1 f. Ps xciv (xciii) 14; 1 Sam
 xii 22
 3 1 Reg xix 10
 4 1 Reg xix 18
 8 Is xxix 10; Deut xxix 4
 9 f. Ps lxix (lxviii) 22 f.; Ps
 xxxv (xxxiv) 8
 11 Deut xxxii 21

- xi 26 f. Is lix 20 f.
 27 Is xxvii 9
 34 f. Is xl 13 f.
 xii 16 Prov iii 7
 17 Prov iii 4 LXX
 19 Deut xxxii 35 Heb.
 20 f. Prov xxv 21 f.
 xiii 9 Ex xx 13 ff., 17; Deut v
     17 ff., 21
 — Lev xix 18
 xiv 11 Is xlv 23; xlix 18
 xv 3 Ps lxix (lxviii) 9
     9 Ps xviii (xvii) 49
     10 Deut xxxii 43
     11 Ps cxvii (cxvi) 1
     12 Is xi 10
     21 Is lii 15

I CORINTHIANS

- i 19 Is xxix 14
 20 Is xix 11 f.; xxxiii 18
 31 Jer ix 24
 ii 9 Is lxiv 4
 16 Is xl 13
 iii 19 Job v 13
 20 Ps xciv (xciii) 11
 v 7 Ex xii 21
     13 Deut xxii 24
 vi 16 Gen ii 24
 ix 9 Deut xxv 4
 x 5 Num xiv 16
     6 Num xi 34, 4
     7 Ex xxxii 6
     20 Deut xxxii 17
     21 Mal i 7, 12
     22 Deut xxxii 21
     26 Ps xxiv (xxiii) 1
 xi 7 Gen v 1
     25 Ex xxiv 8; Zech ix 11
 xiii 5 Zech viii 17 LXX
 xiv 21 Is xxviii 11 f.
     25 Is xlv 14 Heb.
 xv 25 Ps cx (cix) 1
     27 Ps viii 6
     32 Is xxii 13
     45, 47 Gen ii 7
     54 Is xxv 8
     55, 57 Hos xiii 14

2 CORINTHIANS

- iii 3 Ex xxxi 18; xxxiv 1
 — Prov iii 3; Ez xi 19;
     xxxvi 26
     7, 10, { Ex xxxiv 29 f.; 34 f.
     13, 16 }
     18 Ex xxiv 17
 iv 13 Ps cxvi 10 (cxv 1)
 v 17 Is xliii 18 f.
 vi 2 Is xlix 8
     9 Ps cxviii (cxvii) 17 f.
     11 Ps cxix (cxviii) 32
     16 Lev xxvi 11 f.; Ez xxxvii
     27
     17 Is lii 11; Jer li 45 Heb.;
     Ez xx 33 f., 41
     18 2 Sam vii 8, 14; Hos i 10;
     Is xliii 6; Am iv 13
     LXX
 viii 15 Ex xvi 18
     21 Prov iii 4 LXX
 ix 7 Prov xxii 8 LXX
     9 Ps cxii (cxi) 9
     10 Hos x 12; Is lv 10
     x 17 Jer ix 24
     xi 3 Gen iii 13
 xiii 1 Deut xix 15

GALATIANS

- i 15 Is xlix 1
 ii 16 Ps cxliii (cxlii) 2
 iii 6 Gen xv 6
     8 Gen xii 3; xviii 18
     10 Deut xxvii 26
     11 Hab ii 4
     12 Lev xviii 5
     13 Deut xxi 23
     16 Gen xii 7; xiii 15; xvii 7
     f.; xxii 18; xxiv 7
 iv 27 Is liv 1
     30 Gen xxi 10
 v 14 Lev xix 18
 vi 16 Ps cxxv (cxxiv) 5; cxxviii
     (cxxvii) 6

EPHESIANS

- i 18 Deut xxxiii f.
 20 Ps cx (cix) 1
 22 Ps viii 6
 ii 13 f., 17 Is lvii 19; lii 7
 20 Is xxviii 16
 iv 8 f. Ps lxviii (lxvii) 18
 25 Zech viii 16
 26 Ps iv 4
 v 2 Ps xl (xxxix) 6
 — Ez xx 41
 18 Prov xxiii 31 LXX
 31 Gen ii 24
 vi 2 f. Ex xx 12; Deut v 16
 4 Prov iii 11; Is l 5
 — Prov ii 2 LXX, 5
 14 Is xi 5
 — Is lix 17
 15 Is lii 7
 — Is xl 3, 9
 17 Is lix 17
 — Is xi 4; xlix 2; li 16;
 Hos vi 5

PHILIPPIANS

- i 19 Job xiii 16
 ii 10 f. Is xlv 23
 15 Deut xxxii 5
 16 Is xlix 4; lxxv 23
 iv 3 Ps lxix (lxviii) 28
 18 Ez xx 41

COLOSSIANS

- ii 3 Is xlv 3; Prov ii 3 f.
 22 Is xxix 13
 iii 1 Ps cx (cix) 1
 10 Gen i 27

1 THESSALONIANS

- ii 4 Jer xi 20
 16 Gen xv 16

- iv 5 Jer x 25; Ps lxxix
 (lxxviii) 6
 6 Ps xciv (xciii) 1
 8 Ez xxxvii 14
 v 8 Is lix 17
 22 Job i 1; ii 3

2 THESSALONIANS

- i 8 Is lxvi 14 f.
 — Jer x 25; Ps lxxix
 (lxxviii) 6
 9 f. Is ii 10 f., 19, 21
 10 Ps lxxxix (lxxxviii) 7;
 lxviii (lxvii) 35 LXX;
 Is xlix 3
 12 Is lxvi 5
 ii 4 Dan xi 36 f.
 — Ez xxviii 2
 8 Is xi 4; Job iv 9
 13 Deut xxxiii 12

HEBREWS

- i 3 Ps cx (cix) 1
 5 Ps ii 7
 — 2 Sam vii 14
 6 Deut xxxii 43 LXX; Ps
 xcvi (xcvii) 7
 7 Ps civ (ciii) 4
 8 f. Ps xlv (xliv) 6 f.
 10 ff. Ps cii (ci) 25 ff.
 13 Ps cx (cix) 1
 ii 6 ff. Ps viii 4 ff.
 11 f. Ps xxii (xxi) 22
 13 f. Is viii 17 f.
 16 Is xli 8 f.
 17 Ps xxii (xxi) 22
 iii 2, 5 f. Num xii 7
 7-11, 13, } Ps xcv (xciv) 7-11
 15-19 }
 17 Num xiv 29
 iv 1, 3 Ps xcv (xciv) 11
 3 f. Gen ii 2
 5 f. Ps xcv (xciv) 11
 7 Ps xcv (xciv) 7 f.

- iv 10 Gen ii 2
 10 f. Ps xciv (xciv) 11
 v 5 Ps ii 7
 6 Ps cx (cix) 4
 9 Is xlv 17
 10 Ps cx (cix) 4
 vi 7 Gen i 11 f.
 8 Gen iii 17 f.
 13 f. Gen xxii 16 f.
 19 Lev xvi 2, 12
 20 Ps cx (cix) 4
 vii 1 f. Gen xiv 17 ff.
 3 Gen xiv 18; Ps cx (cix) 4
 4, 6 ff., 10 Gen xiv 17 ff.
 11, 15, 17, } Ps cx (cix) 4
 21, 24, 28 {
 28 Ps ii 7
 viii 1 Ps cx (cix) 1
 2 Num xxiv 6
 5 Ex xxv 40
 8-13 Jer xxxi (xxxviii) 31-34
 ix 20 Ex xxiv 8
 28 Is liii 12
 x 5-10 Ps xl (xxxix) 6-8
 12 f. Ps cx (cix) 1
 16 f. Jer xxxi (xxxviii) 33 f.
 21 Zech vi 11 ff.; Num
 xii 7
 27 Is xxvi 11 LXX
 28 Deut xvii 6
 29 Ex xxiv 8
 30 Deut xxxii 35 f.
 37 Is xxvi 20
 37 f. Hab ii 3 f.
 xi 4 Gen iv 4
 5 f. Gen v 24
 8 Gen xii 1
 9 Gen xxiii 4
 12 Gen xxii 17; xxxii 12
 13 1 Chr xxix 15; Ps xxxix
 (xxxviii) 12; Gen xxiii
 4
 17 Gen xxii 1 f., 6
 18 Gen xxi 12
 21 Gen xlvii 31
 23 Ex ii 2
 24 Ex ii 11
 26 Ps lxxxix (lxxxviii) 50 f.;
 lxix (lxviii) 9
 28 Ex xii 21 ff.
- xii 2 Ps cx (cix) 1
 3 Num xvi 38 (xvii 3)
 5-8 Prov iii 11 f.
 12 Is xxxv 3 Heb.
 13 Prov iv 26 LXX
 14 Ps xxxiv (xxxiii) 14
 15 Deut xxix 18 LXX
 16 Gen xxv 33
 18 f. Deut iv 11 f.
 19 Ex xix 16
 — Deut v 23, 25 f.
 20 Ex xix 12 f.
 21 Deut ix 19
 26 f. Hag ii 6
 29 Deut iv 24
 xiii 5 Deut xxxi 6, 8; Jos i 5
 6 Ps cxviii (cxvii) 6
 11, 13 Lev xvi 27
 15 Ps l (xlix) 14; Lev vii
 12 (2); 2 Chr xxix 31
 — Is lvii 19 Heb.; Hos
 xiv 2
 20 Is lxiii 11
 — Zech ix 11
 — Is lv 3; Ez xxxvii 26
- 1 TIMOTHY
- v 18 Deut xxv 4
 19 Deut xix 15
- 2 TIMOTHY
- ii 19 Num xvi 5
 — Is xxvi 13
 iv 14 Ps lxii (lxi) 12; Prov
 xxiv 12
 17 Ps xxii (xxi) 21
- TITUS
- ii 14 Ps cxxx (cxxxix) 8
 — Ez xxxvii 23
 — Deut xiv 2

APOCALYPSE

- i 1 Dan ii 28
 4 Ex iii 14; Is xli 4
 — Ps lxxxix (lxxxviii) 37
 — Ps lxxxix (lxxxviii) 27
 — Ps cxxx (cxxxix) 8; Is xl 2
 6 Ex xix 6
 7 Dan vii 13
 — Zech xii 10, 12, 14
 8 Ex iii 14; Is xli 4
 — Am iv 13 LXX
 13 Dan vii 13; Ez i 26;
     viii 2
 — Ez ix 2 f. LXX, 11 LXX
 — Dan x 5 Chald.
 14 Dan vii 9
 14 f. Dan x 6
 15 Ez i 24; xliii 2 Heb.
 16 Jud v 31
 17 Dan x 12, 19
 — Is xliv 6 Heb.; xlviii 12
     Heb.
 19 Is xlviii 6; Dan ii 29
     Chald.
 20 Dan ii 29
 ii 7 Gen ii 9; iii 22; Ez xxxi
     8
 8 Is xliv 6 Heb.; xlviii 12
     Heb.
 10 Dan i 12, 14
 14 Num xxxi 16
 — Num xxv 1 f.
 17 Ps lxxviii (lxxvii) 24
 — Is lxii 2; lxxv 15
 18 Dan x 6
 20 Nu xxv 1 f.
 23 Jer xvii 10; Ps vii 9;
     lxii (lxi) 12
 26 f. Ps ii 8 f.
 iii 5 Ex xxxii 33; Ps lxix
     (lxviii) 28
 7 Is xxii 22
 9 Is xlv 14; xlix 23; lx 14
     Heb.; lxvi 23
 — Is xliii 4
 12 Ez xlviii 35
 — Is lxii 2; lxxv 15
 14 Ps lxxxix (lxxxviii) 37
- iii 14 Prov viii 22
 17 Hos xii 8
 19 Prov iii 12 (two texts of
     LXX)
 iv 1 Ex xix 16, 24
 — Dan ii 29
 2 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 3 Ez i 26 ff.
 5 Ez i 13
 — Ex xix 16 (Heb. + LXX)
 6 Ez i 5, 18, 22, 26; x 1
 — Is vi 1 f.
 7 Ez i 10; x 14
 8 Is vi 2 f.
 — Ez i 18; x 12
 — Am iv 13 LXX
 — Ex iii 14; Is xli 4
 9 f. Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 — Dan iv 34; vi 26; xii 7
 v 1 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 — Ez ii 9 f.
 — Is xxix 11
 5 Gen xlix 9
 — Is xi 10
 6 Is liii 7
 — Zech iv 10
 7 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 8 Ps cxli (cxl) 2
 9 Ps cxliv (cxliii) 9
 10 Ex xix 6
 11 Dan vii 10
 12 Is liii 7
 13 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 vi 2, 4 f. Zech i 8; vi 2 f., 6
 8 Hos xiii 14
 — Ez xxxiii 27; xiv 21; v 12
 — Ez xxix 5; xxxiv 28
 10 Zech i 12
 — Deut xxxii 43; 2 Reg ix 7
 — Hos iv 1
 12 Joel ii 31
 13 f. Is xxxiv 4; xiii 10
 15 Ps xlviii (xlvii) 4 LXX; ii 2;
     Is xxiv 21; xxxiv 12
 — Jer iv 29; Is ii 10
 16 Hos x 8
 — Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 17 Joel ii 11; Zeph i 14 f.,
     18
 — Mal iii 2

- vii 1 Ez vii 2
 — Ez xxxvii 9; Zech vi 5
 3 Ez ix 4
 10 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 14 Dan xii 1
 — Gen xlix 11
 15 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 16 f. Is xlix 10
 17 Ez xxxiv 23
 — Jer ii 13
 — Is xxv 8
 — Jer xxxi (xxxviii) 16
 viii 3 Am ix 1
 3 f. Ps cxli (cxl) 2
 5 Lev xvi 12
 — Ex xix 16 (Heb. + LXX)
 7 Ex ix 24; Ez xxxviii 22
 — Joel ii 30
 8 Jer li (xxviii) 25
 — Ex vii 19
 10 Is xiv 12
 ix 2 Gen xix 28 Heb.; Ex
 xix 18
 — Joel ii 10
 3 f. Ex x 12, 15
 4 Ez ix 4
 6 Job iii 21
 7 Joel ii 4 f.
 8 Joel i 6
 9 Joel ii 5
 14 Gen xv 18; Deut i 7;
 Jos i 4
 20 Is xvii 8; Dan v 3, 23
 LXX
 — Dan v 4, 23 Chald.
 — Deut xxxii 17
 — Ps cxv 7 (cxiv 15)
 21 2 Reg ix 22
 x 4 Dan viii 26; xii 4
 5 f. Dan xii 7
 — Gen xiv 19, 22
 — Neh ix 6; Ex xx 11; Ps
 cxlvi (cxlv) 6
 7 Am iii 7 Heb.; Dan, ix
 6, 10; Zech i 6
 9 f. Ez iii 1 ff.
 11 Jer i 10; xxv 30 (xxxii
 16); Dan iii 4; vii 14
 xi 1 Ez xl 3
 2 Zech xii 3 LXX; Is lxiii
 18; Ps lxxix (lxxviii) 1;
 Dan viii 10
 xi 4 Zech iv 2 f., 11, 14
 5 2 Reg i 10
 — 2 Sam xxii 9; Jer v 14
 — Ps xcvi (xcvi) 3
 6 1 Reg xvii 1
 — Ex vii 17, 19
 — 1 Sam iv 8
 7 Dan vii 3, 7 f. LXX, 21
 8 Is i 10
 10 f. Ps cv (civ) 38
 11 Ez xxxvii 5, 10
 12 2 Reg ii 11
 13 Ez xxxviii 19 f.
 — Dan ii 19 Chald.
 15 Obad 21; Ps xxii (xxi) 28
 — Ex xv 18; Ps x 16 (ix 37);
 Dan ii 44; vii 14
 — Ps ii 2
 17 Am iv 13 LXX
 — Ez iii 14; Is xli 4
 17 f. Ps xcix (xcviii) 1
 18 Ps ii 1 Heb., 5; xlv (xlv)
 6 Heb.
 — Ps cxv 13 (cxiii 21)
 — Am iii 7; Dan ix 6, 10;
 Zech i 6
 19 1 Reg viii 1, 6; 2 Chr v 7
 — Ex xix 16 (Heb. + LXX)
 — Ex ix 24
 xii 2 Is lxvi 6 f.
 3 Dan vii 7
 4 Dan viii 10
 5 Is lxvi 7
 — Ps ii 8 f.
 7 Dan x 13, 20
 9 Gen iii 1
 — Zech iii 1 f. (Heb. + LXX)
 12 Is xlv 23; xlix 13
 14 Dan vii 25; xii 7
 xiii 1 Dan vii 3, 7
 2 Dan vii 4 ff., 8
 5 Dan viii 12, 24
 7 Dan vii 8 LXX, 21
 8 Dan xii 1; Ps lxix (lxviii)
 28
 — Is liii 7
 10 Jer xv 2
 15 Dan iii 5 f.

xiv	1	Ez ix 4.	xvi	7	Am iv 13 LXX
	2	Ez i 24; xliii 2 Heb.; Dan x 6	—		Ps xix (xviii) 9; Ps cxix (cxviii) 137
	3	Ps cxliv (cxliii) 9	10		Ex x 22
	5	Is liii 9; Zeph iii 13	11		Dan ii 19 Chald.
	7	Ex xx 11; Ps cxlvi (cxlv) 6	12		Is xlv 27; Jer l (xxvii) 38 Heb.
	8	Is xxi 9; Dan iv 30 (27); Jer li (xxviii) 7 f.	—		Gen xv 18; Deut i 7; Jos i 4
10		Is li 17	—		Is xli 2, 25
—		Ps lxxv (lxxiv) 8	13		Ex viii 3
		Gen xix 24; Ez xxxviii 22	14		Am iv 13 LXX
11		Is xxxiv 10	16		Zech xii 11 Heb.
14		Dan vii 13; x 16	17		Is lxvi 6
15, 18, 20		Joel iii 13 (18)	18		Ex xix 16 (Heb. + LXX)
xv	1	Lev xxvi 21	—		Dan xii 1
	3	Ex xv 1	19		Dan iv 30 (27)
—		Jos xiv 7	—		Is li 17; Jer xxv 15 (xxxii 1)
—		Ps cxi (cx) 2	21		Ex ix 24
—		Ex xxxiv 10; Ps cxxxix (cxxxviii) 14	xvii	1 f.	Jer li (xxviii) 13 Heb., 7
—		Am iv 13 LXX	2		Is xxiii 17 Heb.
—		Deut xxxii 4	3		Dan vii 7
—		Jer x 10 Heb.; [marg. Jer x 7 Heb.]	4		Jer li (xxviii) 7
			5		Dan iv 30 (27)
4		Jer x 7 Heb.	8		Dan vii 3
—		Ps lxxxvi (lxxxv) 9; Mal i 11	—		Dan xii 1; Ps lxix (lxviii) 28
—		Deut xxxii 4; Ps cxlv (cxliv) 17	12		Dan vii 24
5		Ex xl 34	14		Deut x 17; Dan ii 47
6		Lev xxvi 21	15		Jer li (xxviii) 13 Heb.
—		Ez xxviii 13	18		Ps ii 2; lxxxix (lxxxviii) 27
8		Is vi 4	xviii	2	Is xxi 9; Dan iv 30 (27)
—		Ex xl 34 f. (28 f.)	—		Jer ix 11
—		Lev xxvi 21	—		Is xlii 21; xxxiv 14; cf. Lev xvii 7 Heb.; 2 Chr xi 15 Heb.
xvi	1	Is lxvi 6	3		Jer li (xxviii) 7, [49 N]; xxv 16, 27 (xxxii 2, 13); cf. Is li 17, 22
—		Ps lxix (lxviii) 24; Jer x 25; Zeph iii 8	—		Is xxiii 17
2		Ex ix 9 f.; Deut xxviii 35	4 f.		Jer li (xxviii) 6, 9, 45
3		Ex vii 20 Heb., 21	6		Ps cxxxvii (cxxxvi) 8
4		Ps lxxviii (lxxvii) 44	—		Jer l (xxvii) 29
—		Ex vii 20 Heb.	7 f.		Is xlvii 7 ff.
5		Ps cxix (cxviii) 137	8		Jer l (xxvii) 34
—		Ex iii 14; Is xli 4	9		Ez xxvi 16 f.; xxvii 30, 33
—		Deut xxxii 4; Ps cxlv (cxliv) 17	—		Ps xlviii (xlvi) 4 LXX; Ez xxvii 35
6		Ps lxxix (lxxviii) 3			
—		Is xlix 26			
		C*			

- xviii 9 Is xxiii 17
 10 Dan iv 30 (27)
 — Ez xxvi 17
 11 Ez xxvii 36, 31
 13 Ez xxvii 13
 15 Ez xxvii 36, 31
 17 Ez xxvii 28 f.
 18 Ez xxvii 32
 19 Ez xxvii 30 f., 36, 33, 9;
     xxvi 19
 20 Deut xxxii 43
 21 Jer li (xxviii) 63 f.; Ez
     xxvi 21
 — Dan iv 30 (27)
 22 Ez xxvi 13
 22 f. Jer xxv 10 Heb.
 23 Is xxiii 8
 — Is xlvii 9
 24 Jer li (xxviii) 49
 xix 1 Ps civ 35 (1)
 2 Ps xix (xviii) 9; cxix
     (cxviii) 137
 — Deut xxxii 43; 2 Reg
     ix 7
 3 Is xxxiv 10
 3 f. Ps civ 35 (1)
 4 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 5 Ps cxxxiv (cxxxiii) 1;
     cxxxv (cxxxiv) 1
 — Ps xxii (xxi) 23; cxv 13
     (cxiii 21)
 6 Dan x 6
 — Ez i 24; xliii 2 Heb.
 — Ps civ 35 (1)
 — Ps xciii (xcii) 1; xcix
     (xcviii) 1
 — Am iv 13 LXX
 6 f. Ps xcvi (xcv) 1
 11 Ez i 1
 — Ps xcvi (xcv) 13
 12 Dan x 6
 15 Is xi 4; Ps ii 8 f.
 — Joel iii 13 (18)
 — Am iv 13 LXX
 16 Deut x 17; Dan ii 47
 17 f. Ez xxxix 17 f., 20
 19 Ps ii 2
 20 Gen xix 24; Is xxx 33;
     Ez xxxviii 22
 21 Ez xxxix 17 f., 20
 xx 2 Gen iii 1
 — Zech iii 1 f. (LXX + Heb.)
 4 Dan vii 9 f., 22
 6 Is lxi 6
 8 Ez vii 2
 — Ez xxxviii 2
 9 Hab i 6
 — Jer xi 15; xii 7: cf Ps
     lxxxvii (lxxxvi) 2;
     lxxxviii (lxxxvii) 68
 — 2 Reg i 10
 10 Gen xix 24; Ez xxxviii 22
 11 Is vi 1; Dan vii 9
 — Ps cxiv (cxiii) 7, 3
 — Dan ii 35 Chald.
 12 Dan vii 10
 — Ps lxix (lxviii) 28
 12 f. Ps xxviii (xxvii) 4; lxi.
     (lxi) 12; Jer xvii 10
 15 Dan xii 1; Ps lxix (lxviii)
     28
 xxi 1 Is lxxv 17; lxxvi 22
 2 Is lii 1
 — Is lxi 10
 3 Ez xxxvii 27; Zech ii
     10 f.; Is viii 8
 4 Is xxv 8; Jer xxxi
     (xxxxviii) 16
 — Is lxxv 19, 17
 5 Is vi 1; Ps xlvii (xlvi) 8
 — Is xliii 19
 6 Is lv 1; Zech xiv 8
 7 2 Sam vii 14; Ps lxxxix
     (lxxxviii) 26
 8 Gen xix 24; Is xxx 33;
     Ez xxxviii 22
 9 Lev xxvi 21
 10 Ez xl 1 f.
 — Is lii 1
 11 Is lviii 8; lx 1 f., 19
 12 Ez xlviii 31-34 Heb.
 15 ff. Ez xl 3, 5
 16 Ez xliii 16
 18 f. Is liv 1 f.
 22 Am iv 13 LXX
 23-26 Is lx 1 ff., 6, 10 f., 13, 19
 24 Ps lxxxix (lxxxviii) 27
 27 Is lii 1
 — Dan xii 1; Ps lxix (lxviii)
     28

xxii 1 Zech xiv 8
 1 f. Gen ii 9 f.; iii 22; Ez
     xlvii 1, 7, 12
 3 Zech xiv 11
 4 Ps xvii (xvi) 15
 5 Is lx 19
 — Dan vii 18
 6 Dan ii 28
 7 Is xl 10
 10 Dan xii 4
 12 Is xl 10

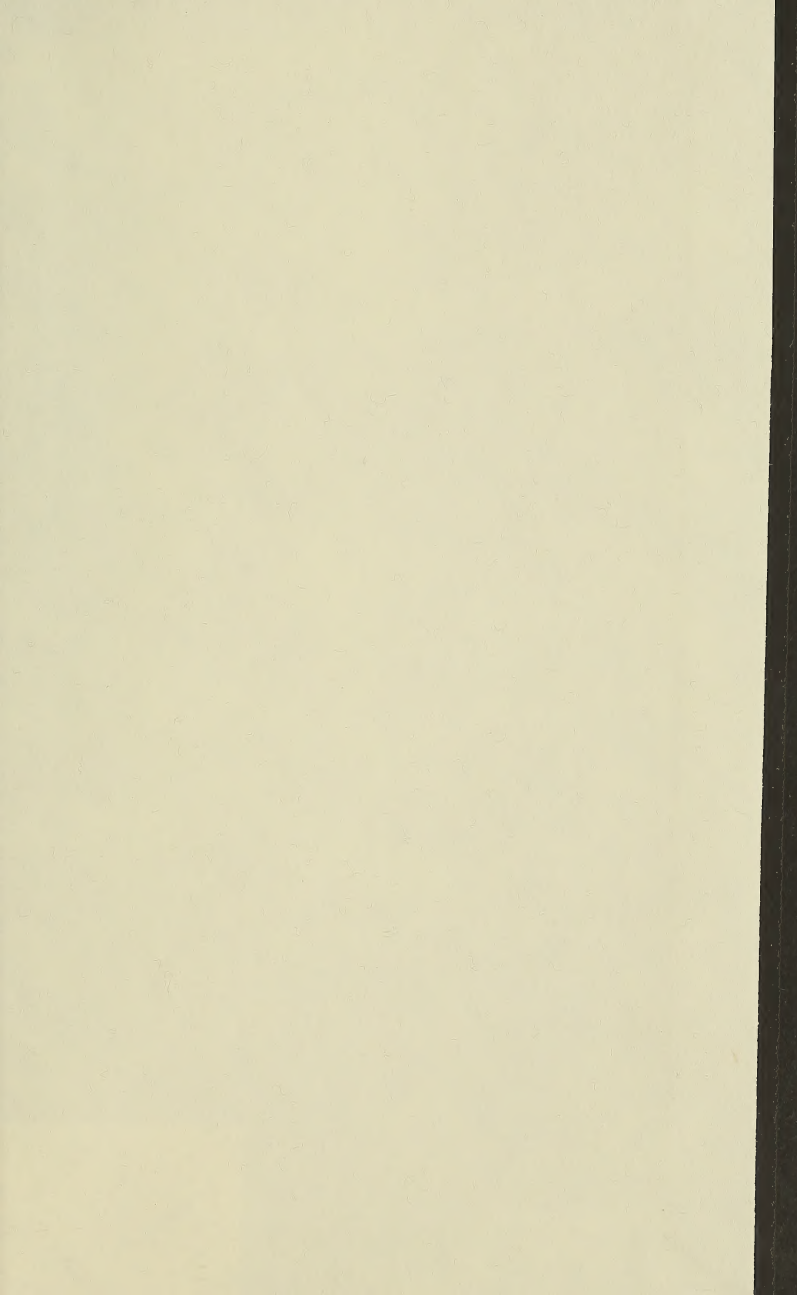
xxii 12 Ps xxviii (xxvii) 4; lxii
     (lxi) 12; Jer xvii 10
 13 Is xlv 6 Heb.; xlviii 12
     Heb.
 14 Gen xlix 11
 — Gen ii 9; iii 22
 16 Is xi 10
 17 Is lv 1; Zech xiv 8
 18 f. Deut iv 2; xii 32; xxix
     20
 19 Gen ii 9; iii 22

RD19

Deacidified using the Bookkeeper process
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: June 2005

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

DOBBS BROS.
LIBRARY BINDING

MAR 82
ST. AUGUSTINE
FLA.

32084

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 396 663 A

